Henry Rider Haggard

Montezumas datter

Henry Rider Haggard

Montezumas datter

eBibliotek 1800

2025

Tilegnelse

Ditchingham, Norfolk,
d. 5. Oktbr. 1892.

Til J. Gladwyn Jebb, Esq.

Min kære Jebb!
Så sælsomme vort sognebarns, Thomas Wingfields, eventyr og frelse var, hvorom efterfølgende blade skulle berette, så kan Deres – foregået i vor tid – dog næsten måle sig med dem; og ligesom fælles følelser skaber venskab, så må denne fortælling derfor vække i det mindste Deres sympati. Foruden mange andre fremmede lande kender De også det, hvori Thomas elskede og kæmpede, jagende efter sin hævn og sin skæbne, og det var sammen med Dem, at jeg så dets ruiner og dets folk, dets vulkaner og dale. De ved også, hvor den skat er skjult, som han for over halvfjerde hundrede år siden var med til at begrave – den uvurderlige skat, som kun en ond skæbne forhindrede os fra at opsøge. Nu har indianerne taget deres hemmelighed tilbage, og skønt mange, mange søger efter den, vil dog ingen løfte den gravsten, der ligger over den, og dagens lys skal aldrig mere skinne på Montezumas gyldne hoved. Lad det kun være således! De rigdomme, som Cortés græd over, og spanierne syndede og døde for, være for evig skjulte hist ovre ved bredden af den bitre sø, hvis vande tilbagegav Dem hin gamle rædsel, den ægte, stedsevarende offergud, som jeg ikke ville berøve dem – og jeg for min part begræder ikke tabet.

Men hvad der ikke kan tabes, og hvad der for mig er værdifuldere end den døde helts Guatemozins ædelstene og guldfyldte krukker, er minderne om det ægte venskab, der fødtes mellem os langt herfra under den sovende kvindes skygge [Note 1)], og det er i erkendtlighed for dette venskab, at jeg beder om tilladelse til at tilegne Dem denne bog, der uden Dem aldrig ville være blevet skrevet.

Jeg er, kære Jebb,
Deres altid hengivne

H. Rider Haggard.

Note.
Ældet før tiden ved et live fuldt af strabadser og mærkelige eventyr, afgik mr. Jebb ved døden d. 18. marts 1893, medtagende i sin grav alle deres agtelse og hengivenhed, som han havde beæret med sit venskab. Forf. har med glæde erfaret, at den afdøde under sygdommens smertefri perioder fandt fornøjelse og tilfredshed i at læse denne fortælling i korrekturaftryk og i at vide, at den blev tilegnet ham.

Den 22. marts 1893.

H. R. H.

Note 1:

Den sovende kvinde: Vulkanen Iztaccíhuatl i Mexico.

Forfatterens anmærkning

Af hensyn til læserens tålmodighed har jeg forkortet de mest uudtalelige af de aztekiske navne; således er f. eks. "Popocatepetl" blevet til "Popo", "Huitzelcoatl" til "Huitzel" osv.

Bønnen i enogtyvende kapitel er frit oversat efter Jourdanets franske oversættelse af fray Bernardino de Sahaguns *Ny-Spaniens Historie*, skrevet kort efter Mexicos erobring (Bog VI, kap. V.) hvilket monumentale værk i forbindelse med Prescotts beundringsværdige historie nærværende romans forfatter er i stor gæld til. De varsler, der omtales som gående forud for det aztekiske kejserriges fald, samt mange af de begivenheder og forhold, der omtales i denne bog, såsom den årlige personifikation af guden Tezcatlipoca ved en ved personlig skønhed udmærket fange, der senere blev ofret, er i hovedsagen historiske. De ord, som den ædle kejser Guatemozin talte til fyrsten af Tacuba, mens de led under spaniernes pinsler, er også autentiske.

H. R. Haggard

1. Hvorfor Thomas Wingfield fortæller sin historie

Lovet være Herren, som har skænket os sejr! Spaniens magt er brudt, dets skibe er sunket eller flygtet, havet har opslugt dets soldater og dets søfolk i tusindvis, og England ånder atter frit. De kom for at erobre, for at føre os til pinebænken og retterstedet – for at gøre med os frie englændere, som Cortés gjorde med Anahuacs indianere: Vore mænd til slavebænken, vore døtre til vanære, vore sjæle til præsternes tykke, vort gods til kejseren og paven! Da svarede Gud dem med sin storm, og Drake svarede dem med sine kanoner. De er tilintetgjort, og med dem Spaniens glans og hæder.

Jeg Thomas Wingfield hørte disse tidender i dag, som er en torsdag, på Bungays torv, hvorhen jeg begav mig for at spørge nyt og for at sælge de æbler, som den skrækkelige storm har rystet ned af mine træer.

Før i dag lød der vel mange rygter om dette og hint, men her i Bungay fandtes en mand ved navn Young, der havde gjort tjeneste på et af Yarmouth-skibene i kampen ved Graveline, ja, og sejlet nord op efter spanierne, indtil de gik under i det skotske hav, og denne mand gik jeg til for at få de glædelige tidender bekræftet.

Små ting kan føre til store, siger folk, men her har store ting ført til små, for på grund af disse tidender sker det, at jeg Thomas Wingfield fra Ditchingham sogn i grevskabet Norfolk i min høje alder, der kun levner mig en stakket levestund, griber

til pen og blæk. For ti år siden, nemlig i året 1578, behagede det Hendes Majestæt vor allernådigste dronning Elisabeth, som på den tid gæstede vort grevskab, at lade mig hente til sig i Norwich. Rygtet om min underlige livsførelse var kommet hende for øre, og nu befalede hun mig at fortælle mit livs historie eller rettere om den snes år, som jeg tilbragte mellem indianerne på den tid, da Cortés erobrede deres land Anahuac, der nu kendes bedre under navnet Mexico. Men næppe havde jeg fået begyndt på min fortælling, før det var tiden, da hun skulle af sted til Cossey for at jage, og hun sagde da, at det var hendes ønske, at jeg skulle nedskrive min historie, på det at hun kunne få den at læse, og ydermere lovede hun, at om den ikkun var halv så vidunderlig, som den tegnede til at blive, da skulle jeg annamme ridderslaget og ende mine dage som sir Thomas Wingfield.

Herpå svarede jeg Hendes Majestæt, at pen og blæk var redskaber, som jeg kun havde liden øvelse i at håndtere, men at jeg dog skulle erindre hendes befaling, hvorpå jeg var så fri at skænke hende en stor smaragd, der fordum havde prydet Montezumas datters bryst og før hendes mange andre prinsessers. Men ved synet af ædelstenen funklede dronningens øjne hartad lige så klart som den selv, for vor allernådigste dronning finder meget behag i slige sjældne stene. Om jeg så havde attrået det, da tror jeg for vist, at jeg straks der på stedet kunne have gjort en tuskhandel med hende og købt mig ridderslaget for stenen, men hvorfor skulle jeg vel tragte efter en tom titel, jeg, som i sin tid havde været en stor stammes fyrste, derfor nøjedes jeg med at kysse den kongelige

hånd, og så fast knugedes den om stenen, at knoerne skinnede ganske hvide. Derpå begav jeg mig atter hjem.

Men dronningens ønske, at jeg skulle nedskrive mit livs historie, har lige siden den tid ligget mig på sinde, og især i de sidste år har jeg tænkt alvorligt på at få det gjort, før både liv og historie fik en ende. Det vil visselig blive et møjsommeligt arbejde for mig, der er så uvant med sligt, men hvi skulle jeg frygte for denne møje, jeg, som snart skal nyde dødens hvile? Jeg har skuet ting, som ingen anden englænder har set, og som vel er værd at berette; mit liv har været såre sælsomt; mangen gang har det behaget Herren at bevare det, når det måtte synes ganske fortabt, og måske har han netop gjort så, for at den lære, det kunne give, måtte forkyndes for andre. For der *er* en lære i det, så vel som i de ting jeg har set, og det er den, at uret aldrig kan føde lykke; at ondt altid vil avle ondt til sidst og – det være sig nu hos enkeltmand eller et helt folk – falder over dens hoved, der udtænkte det, og på den hånd, der tilføjede det.

Se engang på Cortés' skæbne, den store mand, som jeg har set iklædt fast en Guds magt. Omtrent for fyrretyve år siden – således har jeg hørt – døde han fattig, ussel og i vanære i Spanien, han, erobreren; ja, og det har jeg tillige hørt, at hans søn, Don Martin, er blevet lagt på pinebænken i den selvsamme by, som hans fader med så stor grusomhed indtog for Spanien. Malinche, hende som spanierne kaldte Marina, den samme Cortés' første og mest elskede hustru forudsagde ham det alt sammen i sin angst og kvide, da han til sidst forlod hende og skænkede hende til Don Juan Xaramillo, efter at hun så mange gange havde bevaret ham og hans soldater ved at overtale ham til at bøje sig for solen. Og se så engang på denne samme

Marinas skæbne: fordi hun elskede Cortés, eller Malinche, som indianerne kaldte ham efter hende, bragte hun ondt over sit fædreland, for uden hendes medvirken havde Tenochtitlan eller Mexico, som det nu kaldes, aldrig bøjet sig under Spaniens åg, ja, hun forglemte sin ære over sin lidenskab. Og hvorledes var så hendes belønning, hvilken lykke annammede hun, fordi hun handlede så? Dette blev til sidst hendes belønning, at hun blev bortgivet i ægteskab til en anden og ringere mand, da hendes skønhed var visnet, ret som en ældet hest bliver solgt til en fattigere herre.

Betragt også engang den skæbne, som ramte landet Anahuacs store folk. De gjorde ondt for at vinde sig godt. De ofrede tusinder af liv til deres falske guder, at deres rigdomme måtte forøges, og fred og lykke måtte blive deres børns arv i hundrede slægtled. Men nu har den sande Gud svaret dem. I stedet for rigdom har han givet dem ødelæggelse, for fred spaniernes sværd, for lykke pinebænken og retterstedet og slaveriet. For de liv, de ofrede, var deres egne børns på Huitzels og Tezcats altre.

Og nu spanierne selv, som i barmhjertighedens navn har forøvet grusomheder langt større end de, der øvedes af de vankundige azteker – som i Kristi navn dagligt krænker hans bud på det afskyeligste? Skulle de vel fange lykke, skulle deres misgerninger bringe dem velfærd? Jeg er gammel og kan ej leve og se dette spørgsmål besvaret, men dog ved jeg for vist, at deres ondskab skal komme over deres egne hoveder, og det er, som jeg kan se dem – jordens stolteste folk – berøvet hæder, rigdom og lykke og ligge som en hensvindende levning, der må søge sin ære i at se tilbage på forbigangne tider. Hvad Drake

begyndte ved Graveline, det vil Gud fuldende på mange andre steder og til mange andre tider, indtil Spanien regnes for intet og er sunket så lavt som Montezumas rige på denne dag.

Sålunde går det med de storheder, som hele verden kunne kende, og sålunde går det selv med en så ringe mand som mig, Thomas Wingfield. Himlen har i sandhed været mig nådig, idet den har givet mig frist til at angre mine synder, men disse mine synder er dog blevet hjemsøgt over mig, der tog hævnen ud af den store og eneste hævners hånd. Heri skete der mig kun min ret, og derfor er det mit ønske at fremstille mit livs historie, at andre må drage lære af den. Og da nu hine tidender har svarlig bevæget mit sind og mindet mig om min ungdom, mine kærlighedshandler og de vilde eventyr, jeg har bestået, da jeg kæmpede for mit eget liv, for Guatemozins og Otomies folk imod hine samme spaniere – nu vil jeg endelig gøre alvor af det, som i så mange år har ligget mig på sinde.

Det går mig som så mangen olding før: jeg synes, at i hine fjerne tider lå mit egentlige liv, og at alt det, som ligger op til det nærværende, ikkun er en drøm.

Fra vinduet i det værelse, hvori jeg skriver dette, kan jeg skue ud over den fredelige Waveney-dal. Hinsides den og dens å hæver sig Bungays overdrev, hel gult af tornblad; borgen, som ligger i ruiner og byen Bungay, der med sine røde tage ligesom klynger sig sammen om Mariekirkens høje tårn, og bag ved mig hæver min frugthave sig i terrasser op ad den grønne høj, der i gamle dage kaldtes jarlens vingård. Alt dette skuer jeg om mig, og dog er det i denne stund, som om det ikke var der. I stedet for Waveney-dalen ser jeg Tenochtitlans dal, i stedet for Bungays overdrev, Popos og Iztacs vulkaner, og i stedet for

Bungays tage og tårne de skystræbende offerpyramider, der flammer med hellig offerild, i stedet for kvæget nede i engene Cortés' ryttere, der sprænger frem til kamp.

Det forbigangne trænger sig frem, alt det senere er kun en drøm. Atter føler jeg mig som ung, og om det behager Herren at opholde mit liv så længe, da vil jeg nu nedskrive min ungdoms historie, før jeg bliver lagt ned i kirkegården og forsvinder i drømmenes verden. Engang for længe siden havde jeg begyndt på det, men det var ikke før sidste juledag, at min elskede hustru døde, og jeg vidste godt, at så længe hun levede, var det bedst at lade dette arbejde hvile. Thi for at tale frit ud, så var det således med min hustru, at jeg blev elsket af hende, som kun meget få mænd har lykke til at blive elsket, så vidt jeg tror, men der er meget i mit forbigangne liv, som skurrede mod denne hendes kærlighed og vakte en skinsyge hos hende mod de døde, der ej var mindre dyb, fordi den var så blid og så inderlig forenet med tilgivelse. For hun havde en lønlig sorg, der gnavede på hendes hjerte, talte hun end aldrig om den. Ikkun ét barn blev født os, og dette barn døde i sin spæde alder, og uagtet alle hendes bønner behagede det dog ikke Gud at give hende et andet i stedet, og jeg, som mindedes Otomies ord, ventede da ej heller, at sligt ville ske. Nu vidste hun godt, at jeg hist ovre hinsides havet havde børn med en anden hustru, børn, som jeg havde elsket højt, og som jeg altid måtte elske, om end de var døde, og dette knugede hendes hjerte. At jeg havde været en anden kvindes husbond, det kunne hun tilgive, men at denne kvinde havde født mig børn, hvis minde endnu var mig så dyrebart, det kunne hun ikke glemme, om hun end til nød kunne tilgive det, hun, som selv var barnløs. Hvorfor det var så,

kan jeg ikke forklare, da jeg kun er en mand, og hvo af os kan udrede det gådefulde ved en elskende kvindes følelser, men således var det nu engang. Én gang kom vi endog op at skændes om sagen, men det var også vor eneste trætte.

Det hændte sig, da vi havde været gift i kun to år, og vort barn få dage forud var blevet begravet på Ditchingham kirkegård, at jeg en nat, som jeg sov ved min hustrus side, havde en meget livagtig drøm. Jeg drømte, at mine døde børn alle fire – for den største dreng bar i sine arme min førstefødte, der døde under den store belejring – kom til mig, som de så ofte kom, da jeg herskede over Otomies folk i ananas-byen, og talte med mig, mens de skænkede mig blomster og frugter og kyssede mine hænder. Jeg så på deres styrke og skønhed med stolthed i hjertet, og i min drøm var det, som om en stor sorg var blevet løftet fra mit sind, fordi disse kære, der havde været tabt, var fundet igen. Ak! er vel nogen elendighed at ligne ved drømmes elendighed, de, som på skrømt tilbagegiver os vore døde, og, idet de forlader os, efterlader os en endnu bitrere kval.

Nu, jeg drømte da videre, talte med mine børn og nævnede deres elskede navne i søvne, indtil jeg til sidst vågnede til klar bevidsthed om drømmens bedrag, vågnede til tomhed og hulkede højt i min seng. Det var en tidlig morgenstund, og augustsolens lys strømmede ind gennem vinduet, men jeg, der troede, at min hustru endnu sov, blev liggende som i mine børns skygge, sukkede dybt og fremmumlede navnene på dem, som jeg aldrig tiere skulle få at se. Det traf sig imidlertid så, at hun var vågen, og havde hørt de ord, jeg i søvne talte med de døde, og mine suk og klager bagefter, og skønt en del af min klage havde lydt i Otomies tungemål, var det meste dog på

engelsk, og da hun godt kendte navnene på mine børn, gættede hun sig til det hele. Pludselig sprang hun da ud af sengen og bøjede sig hen over mig, og der lyste ud af hendes øjne en sådan harme, som jeg aldrig havde set før, ej heller siden; den brændte da ikke heller længe der, for den blev slukket af tårer.

"Hvad er der, hustru?" spurgte jeg forbavset.

"Det er hårdt," sagde hun, "at jeg skal være nødt til at lytte til slige ord af din mund, husbond. Var det ikke nok, at jeg, da alle andre mennesker anså dig for død, hensled min ungdom trofast mod dit minde – hvor trofast du imens var mod mig, det ved du bedst selv. Har jeg nogen sinde bebrejdet dig, at du havde glemt mig og ægtet en vild kvinde i et fjernt land?"

"Aldrig, kære hustru, men heller ikke havde jeg glemt dig, som du også godt ved, men hvad der undrer mig, er at du bliver skinsyg, nu da al grund dertil er ovre."

"Kan vi ikke også være skinsyge på de døde? Med de levende kan vi kappes og kæmpe, men hvo kan kæmpe mod den kærlighed, som døden har fuldkommengjort, beseglet for evigt og gjort udødelig? Dog *dette* tilgiver jeg dig endda, for med hin kvinde kan jeg dog måle mig, såsom du allerede var min, før du blev hendes, og er min derefter igen. Men med børnene er det anderledes, for de tilhører kun hende og dig; jeg har slet ingen lod eller del i dem, og enten de nu er døde eller levende, så ved jeg vel, at du altid vil elske dem, ja, vil elske dem hinsides graven, om du træffer dem der. Gammel er jeg nu allerede, som ventede tyve år og mere, før jeg blev din hustru, og jeg når ikke at skænke dig flere børn. Ét skænkede jeg dig, men Gud tog det igen, på det at jeg ikke skulle blive alt for lykkelig, men dets

navn kom dog ikke over dine læber sammen med de andres navne. Mit døde barn betyder intet for dig, husbond!"

Her standsedes hun af sin hulken og brød ud i tårer, men det forekom mig ikke rådeligt at svare hende, at der dog var den forskel på disse ting, at mens de sønner, jeg havde mistet hist ovre, var omtrent voksne med undtagelse af den ene, så var det barn, hun fødte mig, kun seksten dage gammelt, da det døde.

Da dronningen nu lagde mig på sinde at nedskrive min historie, kom jeg dette min elskede hustrus udbrud i hu, og da jeg klart indså, at det var umuligt at nedskrive en sand beretning og samtidig udelade historien om hende, som også var min hustru, Montezumas datter, prinsessen af Otomie, så lod jeg sagen hvile. For jeg var vel vidende om, at skønt vi i alle de år, vi levede sammen, kun meget sjældent talte om denne sag, så lå den dog altid på bunden af Lilys sind, og eftersom hendes skinsyge var af en åndelig art, aftog den ikke med årene, men tiltog snarere med alderen. At udføre arbejdet uden at min hustru vidste det, var ikke at tænke på, for lige indtil det sidste vågede hun over enhver af mine handlinger, ja, jeg tror det næsten, gættede enhver af mine tanker.

Så blev vi gamle sammen, vandrede fredeligt ved hinandens side og talte kun såre sjældent om det store hul i mit liv, da vi var tabte for hinanden, ej heller om det, der da var hændet. Til sidst kom da adskillelsen: min hustru døde pludselig midt under søvnen i sit syv og firsindstyvende år. Med sorg jordfæstede jeg hende ved kirkens sydlige væg; dog ikke med utrøstelig sorg, for jeg vidste, at jeg snart atter skulle forenes med hende og de andre, som jeg havde elsket og mistet. Der i den vide Himmel er min moder og min søster og mine sønner,

der er den store Guatemozin, min ven, den sidste kejser, og mange andre kampfæller, der er gået forud for mig til freden. Der er også, endskønt hun tvivlede om det, Otomie, den skønne og stolte. I den himmel, som jeg fortrøster mig til at nå, trods alle mine ungdoms synder og min manddoms vildfarelser, gives der, som det er sagt os, intet ægteskab, og der tages ikke til ægte. Og dette er såre godt, for jeg forstår ikke, hvorledes mine to hustruer, Montezumas datter og den ædle engelske kvinde, ville enes med hinanden, hvis det var anderledes.

Men nu til mit værk.

2. Om Thomas Wingfields forældre

Jeg Thomas Wingfield blev født her i Ditchingham, og i det selvsamme hus, hvori jeg skriver dette. Mit fødehus blev allerede opført for et hundrede år siden, men længe forinden stod der dog en bygning her, som blev beboet af vingårdens opsynsmand og derfor kaldtes Gartnerhuset. Om vejrliget i gamle dage var mildere eller gartnernes kløgt og duelighed større, det ved jeg ikke, men så meget ved jeg, at bakkeskråningen, neden for hvilken husene flokkedes, og som engang var bredden af en havbugt, i jarl Bigods dage var en stor vingård. Nu er der for længst ophørt at gro druer, men navnet "Jarlens Vingård" hæfter dog endnu ved hele den skråning, som ligger mellem dette hus og en vis lægedomskilde, der risler frem af bakkesiden en halv fjerdingvej længere nede, og af hvis vande syge folk kommer for at drikke selv helt nede fra Norwich og Lowestoft. Dog er det endnu således, at frugterne fra de haver, der ligger på skråningen, er modne fjorten dage tidligere end andre steder, for her er godt læ for nordøstvinden. Også kan man her sidde ude uden overtøj i den kølige maj måned, mens man på højens top næppe to hundrede skridt herfra ville ryste af kulde, selv om man var iført en odderskindspels.

Huset selv er bygget af bindingsværk med egetømmer og røde mursten. Løjerligt, men hyggeligt ser det ud med sine mange hjørner og gavle, der om sommeren er halvt skjulte af roser og andre slyngplanter, og her er en prægtig udsigt herfra

hen over engene ved bakkens fod og til overdrevet hist ovre, hvis farve veksler med årstiden, ja, næsten med hver time på dagen, samt over til Bungay by med sine røde tage og til de skovklædte skråninger, der strækker sig helt rundt til Earsham. Jeg har vel set videre udsigter, men ingen tykkes mig dog så skøn som denne. – Her i dette hus blev jeg født, og her skal jeg sikkert også dø, og efter at jeg nu har talt noget vidtløftigt om det, som man har for skik at gøre om de steder, der er blevet én kære, vil jeg gå over til at tale om mine forældre.

Først vil jeg da med stolthed berette – for hvem af os, der bærer et gammelt navn, ynder ej at hentyde til det – at jeg er født af adelig byrd, og at mine forfædre ejede borgen Wingfield i Suffolk, kun et par timers ridt herfra. Borgen er nu i en anden slægts hænder, for hovedlinjen af slægten er uddød, men en sidelinje af den er blevet ved at dvæle i fædrenegårdens nærhed, og til denne sidelinje hører jeg. Min bedstefader var en klog og bjærgsom mand, mere af en bonde end af en adelsmand. Det var ham, der købte dette sted med jorden, som hørte til det, og han samlede i tidens løb en god formue, mest ved sparsommelighed og gode giftermål, for skønt han kun havde én søn, var han dog to gange gift. Dog tjente han også gode penge ved at handle med kvæg.

Min bedstefader var en meget gudfrygtig mand, og skønt han kun havde én søn, ville han dog med vold og magt have, at han skulle være præst. Men min fader nærede kun liden lyst til præstestanden og klosterlivet, skønt hans fader både tidligt og silde søgte at indgive ham den, undertiden ved ord og forestillinger og til andre tider med en tyk kristtorns knippel, der endnu hænger over ildstedet i den mindre dagligstue.

Enden på dette blev, at knøsen skikkedes til klosteret ovre i Bungay, men her teede han sig således, at prioren inden et års forløb bad hans forældre om at tage ham tilbage og sætte ham til en mere verdslig bestilling. Ikke alene – således sagde prioren – vanærede min fader sig selv og de hellige brødre ved sin opførsel, idet han brød ud af klosteret om natten og besøgte drikkehuse og slige steder, men hans slethed var endog så stor, at han betvivlede sandheden af kirkens læresætninger og hånede dem, idet han blandt andet sagde, at der slet intet helligt rar ved Mariabilledet, som stod i klosterkirkens kor og lukkede sine øjne til bøn for hele menigheden, når præsten opløftede den hellige hostie.

"Derfor," således sagde prioren, "beder jeg Eder om at tage Eders søn tilbage og finde ham en anden vej til retterstedet, end den der går gennem Bungay-klosterets porte."

Ved denne tale blev min bedstefader så rasende, at han nær havde fået et krampeanfald; og da han var kommet lidt til sig selv, søgte hans blik straks kristtornsknippelen, som nu skulle bruges. Men min fader, der på den tid var nitten år gammel og stor og stærk af sin alder, vristede den ud af sin faders hånd og kastede den over hundrede alen bort med de ord, at intet menneske skulle mere lægge hånd på ham, var han så end ti gange hans fader, hvorpå han gik bort og lod min bedstefader og prioren stå og stirre tvivlrådige på hinanden.

Senere fattede de to mistanke om, at den egentlige grund til min faders ugudelighed var en lidenskab, som han havde fattet for en pige af simpel byrd, møllerens smukke datter fra Waingford. Måske var dette sandt, og måske var det ikke; det har også lige meget at sige, eftersom pigen senere ægtede en

slagter i Becclu og døde for nogle år siden i den høje alder af fem og halvfemsindstyve år. Men i alt fald troede min bedstefader, at det var sandt, og da han vel vidste, at fraværelse er den bedste kur for slig kærlighed, undfangede han den plan med prioren, at min fader skulle sendes til et kloster i Sevilla i Spanien. I dette kloster var priorens broder abbed, og der skulle min fader glemme så vel møllerens datter som alle andre verdslige ting.

Da dette blev fortalt min fader, gik han beredvilligt ind på det, for han var en rask ung mand med stor attrå efter at se sig om i verden, dog på anden vis end det kunne ske gennem et klosters vinduer, og så skete det da, at han drog til et fremmed land sammen med en skare spanske munke, der havde gjort en pilgrimsrejse her til Norfolk for at bede ved vor frues alter i Walsingham.

Det er blevet mig berettet, at min bedstefader græd meget, da han tog afsked med sin søn, for det bares ham for, at han så ham for sidste gang, dog, så stor var hans gudsfrygt eller vel snarere hans over tro, at han desuagtet ikke betænkte sig på at sende ham bort, endskønt han ikke havde anden grund dertil end den at døde sin egen kærlighed og sit eget kød, idet han ofrede sin søn, ligesom Abraham ville have ofret Isak. Men uagtet det så ud, som om min fader samtykkede i ofringen ligesom Isak, så stod hans hu dog i virkeligheden slet ikke til altre eller offerbrænde. Han havde allerede lagt sin plan, og den var ganske forskellig fra de andres.

Da der var gået halvandet år fra hans afrejse, kom der også et brev fra abbeden i Sevilla til hans broder i Bungay med melding om, at min fader var flygtet fra klosteret uden at efterlade sig

det mindste spor. Over denne tidende sørgede min bedstefader meget, men han talte kun lidt om sagen.

Så gik der to år til, og der kom andre tidender, nemlig at min fader var blevet fanget og overgivet til den hellige ret, som den fordømte Inkvisition dengang kaldtes, samt at den havde pint ham til døde i Sevilla. Da min bedstefader hørte dette, græd han såre og bebrejdede sig selv, at han ved sin dårskab og halsstarrighed havde bragt denne sørgelige og vanærende død over sin eneste søn. Efter den tid ophørte også hans venskab med prioren, ligesom han heller aldrig mere ofrede til klosteret. Dog kunne han ikke ret tro på, at min fader virkelig var død, og i slutningen af sit liv, der endte to år efter, talte han tit om ham, som om en, der endnu var i live, og efterlod forskellige råd og anvisninger til ham med hensyn til bestyrelsen af den ejendom, der snart skulle blive hans.

Til sidst viste det sig da også, at hans formodning havde været vel grundet, for tre år efter den gamles død, hvem landede da i Yarmouth andre end min fader, der da havde været hjemmefra i omtrent otte år. Og han kom ikke alene, for han bragte sin hustru med sig, en ung og smuk kvinde, der siden blev min moder. Hun var en spanierinde af adelig byrd, hendes pigenavn var Louisa de Garcia, og hun var født i Sevilla. –

Alt, hvad der i de otte års fraværelse var hændet min fader, kan jeg ikke fortælle, for han fortalte selv intet om det. Så meget ved jeg dog, at han var kommet i Inkvisitionens kløer, for engang, da jeg som dreng var ude at bade sammen med ham, så jeg, at hans bryst og arme var dækket med store ar, og spurgte ham så, hvor han havde fået dem fra. Jeg husker da godt, hvorledes hans miner formørkedes ved dette spørgsmål fra

godhjertet venlighed til det bitreste had, og hvorledes han svarede, idet han mere talte med sig selv end til mig:

"Djævle har givet mig dem," sagde han, "djævle, der blev hidset på mig af høvdingen for alle de djævle, der lever på jorden, han som skal regere i Helvede. Hør, min søn Thomas: der er et land, som kaldes Spanien, der blev din moder født, og der bor de djævle, som piner mænd og kvinder, ja, og opbrænder dem levende i Kristi navn. Jeg blev forrådt i deres hænder af ham, som jeg kalder høvdingen for alle djævle, skønt han er tre år yngre end jeg, og deres tænger og jern efterlod disse mærker på mit legeme. De ville til sidst have brændt mig levende, men jeg slap fra dem, takket være din moder – men slige historier er ej for smådrenges øren, og aldrig må du omtale dem, Thomas, for den hellige ret har en lang arm. Du er halvt spanier, Thomas, din lød og dine øjne taler om din spanske byrd, men se vel til, at dit hjerte lader dem tale usandhed. Lad dit hjerte vorde ægte engelsk, Thomas, og lad ingen fremmed djævel trænge derind. Had alle spaniere undtagen din moder, og pas vel på, at hendes blod i dig ikke overvinder mit."

Jeg var kun et barn dengang og forstod næppe disse ord eller deres mening, men senere lærte jeg den kun alt for godt at kende, og hvad min faders råd angår, at jeg skulle betvinge mit spanske blod, da vil jeg ønske, at jeg altid havde fulgt det, for jeg føler godt, at fra dette blod kommer det meste af det onde, som findes i mig. Fra det er oprundet min halsstarrighed og min evne til at bevare et ilde og ukristeligt had mod dem, der har forurettet mig. Vel har jeg gjort, hvad jeg mægtede for at

overvinde disse og andre fejl, men det, der er os således i kødet båret, er såre svært at uddrive, og mig er det ikke lykkedes.

Vi var tre børn: Geoffrey min ældste broder, jeg og min søster Mary, der var et år yngre end jeg og det yndigste og smukkeste barn, jeg nogen sinde har set. Vi henlevede en meget lykkelig barndom, og vor skønhed var vore forældres stolthed samt til misundelse for andre forældre. Jeg var den mørkeste af os tre, og i Mary viste det spanske blod sig kun ved de mørke øjne med den fløjlsbløde glans samt den mørke rødme på hendes kinder, der lignede den modne frugts farve. Min moder plejede også at kalde mig sin lille spanier, fordi jeg var så sort, dog sagde hun det aldrig, når min fader var til stede, for han kunne blive ganske harmfuld, når han hørte det. Hun lærte aldrig at tale rigtig engelsk, men han tålte ikke, at hun talte noget andet sprog til ham. Når han ikke var nærværende, talte hun alligevel spansk til os, dog var jeg den eneste, der blev mester i sproget, men dette kom nærmest af nogle bind gamle spanske romaner, som hun havde ført med herover. Fra min tidligste barndom elskede jeg eventyrlige fortællinger, og det var ved at love mig, at jeg skulle få lov at læse i disse bøger, at hun fik mig overtalt til at lære spansk. For min moders hjerte droges endnu stærkt mod hendes gamle solrige hjemstavn, og ofte talte hun med os børn om sit fædreland, dog mest om vinteren, for den hadede hun over al måde. Engang spurgte jeg hende, om hun ikke havde lyst til at komme tilbage til sit land, men da gyste hun og svarede nej, for der boede en, som var hendes fjende, og som ville dræbe hende; desuden var hendes hjerte nu først og fremmest hos os børn og vor fader. Jeg kom da til at tænke på, om denne mand, som ville dræbe min moder, ikke var den

samme, der af min fader var blevet kaldet "høvdingen for djævlene", men jeg nøjedes med at svare hende, at intet menneske dog kunne have sind til at dræbe så god og smuk en kvinde.

"Ak, min dreng," sagde hun, "det er just, fordi jeg er, eller rettere var så smuk, at han hader mig. Foruden din fader var der andre, som attråede mig til ægte, Thomas."

Og hendes ansigt fik et meget bekymret udtryk, som om hun pintes af stor angst.

Da jeg var atten og et halvt år, hændte det en eftermiddag i maj måned, at en af min faders venner, Bozard hed han og ejede gården Hall, der lå i samme sogn som min faders gård, så ind til os på vejen hjem fra Yarmouth, og i løbet af samtalen lod han falde et par ord om, at der var løbet et spansk skib ind i havnen samme dag, ladet med købmandsvarer. Ved disse ord spidsede min fader øren og spurgte, hvem skibets kaptajn vel kunne være. Bozard svarede, at han ikke havde hørt hans navn, men at han havde set ham på torvet: en høj, statelig, meget prægtigt klædt mand, med et smukt ansigt og et stort ar i tindingen.

Ved denne beskrivelse blegnede min moder og mumlede på spansk: "Guds hellige moder forbyde, at det skulle være ham!"

Min fader så også meget betænkelig ud og spurgte Bozard nøjere ud om manden, men fik ikke mere at vide. Da bød han temmelig brat sin gæst farvel, lod sin hest sadle og red til Yarmouth.

Den nat sov min moder slet ikke, men sad oppe hele tiden i den store lænestol og grublede over noget, som hun dog ikke betroede os. Som jeg forlod hende, da jeg gik i seng, således

fandt jeg hende igen, da jeg stod op ved daggry. Jeg mindes så grangiveligt, at da jeg åbnede døren på klem, så jeg hendes ansigt blinke hvidt i majmorgenens dæmring, idet hun sad med de store øjne stift fæstede på kaminhylden.

"Du er stået tidligt op, moder," sagde jeg.

"Jeg har slet ikke været i seng, Thomas," svarede hun.

"Hvorfor ikke? Hvad er du bange for?"

"For det forbigangne og det tilkommende, min søn. Blot din fader var hjemme igen."

Henved kl. 10 samme formiddag, netop som jeg stod i begreb med at gå over til Bungay til den læge, som gav mig undervisning i sin kunst, kom min fader tilbage, og min moder, som havde stået og kigget efter ham, løb ud for at tage imod ham.

Han sprang af hesten og omfavnede hende, idet han sagde: "Vær ved godt mod, min kære hustru, det kan ikke være ham. Denne mand har et andet navn."

"Men du så ham da?"

"Nej, han var gået bort fra skibet om aftenen, og jeg skyndte mig straks hjem for at sige dig det, da jeg kendte din frygt."

"Det var sikrere, om du havde set ham, husbond; han kan jo have taget et andet navn."

"Det tænkte jeg slet ikke på, mit hjerte," svarede min fader, "men frygt kun ikke. *Skulle* det være ham, og *skulle* han vove at sætte sin fod her i Ditchingham, da skal han her finde folk, som ved, hvorledes de skal handle med ham, men jeg er vis på, at det ikke er ham."

"Da være Gud lovet!" sagde hun, og de begyndte atter at tale sammen, men med dæmpet røst.

Da jeg så, at jeg kun var tilovers, tog jeg min stok og begav mig på vej ned mod broen, da min moder pludselig kaldte mig tilbage.

"Kys mig, før du går, Thomas," sagde hun. "Du undrer dig måske over, hvad alt dette skal betyde, men en gang i fremtiden vil din fader nok åbenbare dig det. Jeg ængstes af en skygge, som har hvilet over mig i mange år, men nu er den, håber jeg, bortflygtet for bestandig."

"Er det en mand, der kaster den skygge, da gør han bedst i at holde sig borte fra dennes rækkevidde," sagde jeg leende og svingede med stokken.

"Det er en mand," svarede hun, "men en, som skal mestres på anden vis end med slag, Thomas, hvis du nogen sinde skulle møde ham."

"Måske, moder, er dog magten til syvende og sidst den bedste hjælper, for selv den listigste har dog et liv at miste."

"Du er alt for snar til at gribe til kamp, min søn," sagde hun smilende og kyssede mig, "husk det gamle spanske ordsprog: Han slår hårdest, som slår sidst."

"Ja, men jeg husker også et andet ordsprog, moder: Slå til, før du selv bliver slået," svarede jeg og gik.

Da jeg havde gået en halv snes skridt, var der noget, som fik mig til at se tilbage, jeg ved ikke selv hvad. Min moder stod i den åbne dør, og hendes statelige skikkelse viste sig der indrammet af alle slyngplanternes blomster og de grønne blade. Som hun plejede, bar hun en mantille af hvide kniplinger over sit hoved; dens ender var bundet sammen under hagen, og den lå således om hende, at jeg i den afstand, jeg så det i, uvilkårlig kom til at tænke på en dødnings hvide lin. Jeg gyste

tilbage ved denne tanke og så på hendes ansigt. Hun stod og stirrede på mig med sorgfulde og alvorlige øjne, der syntes at hilse mig med et højtideligt farvel. –

Således så jeg hende for sidste gang før hendes død.

3. Spanierens komme.

Men nu må jeg gå noget tilbage i tiden og tale om mine egne sager. Som jeg allerede har berørt, var det min faders ønske, at jeg skulle være læge, og efter at jeg i mit sekstende år kom tilbage fra skolen i Norwich, havde jeg også studeret medicin hos den doktor, der kurerede i Bungays omegn. Han var en meget lærd og hæderlig mand, Grimstone var hans navn, og da jeg havde megen lyst til lægekunsten, gjorde jeg god fremgang under ham. Jeg havde nu lært næsten alt det, han selv vidste og kunne, og det var min faders agt at sende mig til London for at lære videre der, så snart jeg var blevet tyve år gammel.

Men det var ikke Forsynets bestemmelse, at jeg skulle komme til London.

Lægekunsten var dog ikke det eneste, der optog mine tanker på den tid. Vor gode bekendt Bozard, han, der havde fortalt min fader om spanierens komme, havde to børn, en dreng og en pige. Denne sidste hed Lily og var på alder med mig, eftersom hun var født tre uger efter mig og i samme år. Fra vor tidligste barndom levede vi børn – Bozards og Wingfields – sammen næsten som brødre og søstre, for vi var hos hinanden hver evige dag og legede sammen i sneen og mellem blomster. Derfor er det umuligt for mig at sige, hvornår jeg begyndte at elske Lily, og hvornår hun begyndte at elske mig, men det ved jeg dog, at da jeg første gang drog hjemmefra for at gå i skole i Norwich, sørgede jeg mere, fordi jeg nu ikke i lang tid fik hende at se, end fordi jeg skulle skilles fra moder og de andre. I alle vore lege holdt vi to altid sammen, og jeg kunne strejfe omkring på

markerne i dagevis for at finde de blomster, hun holdt mest af. Da jeg kom hjem fra skolen, var vore følelser ikke blevet anderledes, dog blev Lily nu efterhånden mere sky, og jeg blev også på én gang mere tilbageholden, da jeg så, at hun fra barn var blevet forvandlet til kvinde. Alligevel mødtes vi endnu ofte, og skønt ingen af os nævnede noget om det, holdt vi dog såre meget af disse møder.

Således vedblev det at gå indtil på denne min moders dødsdag. Men før jeg går videre, må jeg fortælle, at Lilys fader slet ikke så med venlige øjne på dette venskab mellem hans datter og mig, dog var dette ikke, fordi han havde noget imod mig, men fordi han hellere ville have Lily forenet med min broder Geoffrey, som skulle arve min faders gård.

Så opsat blev han til sidst på denne plan, at Lily og jeg næppe turde mødes, uden når det kunne ske som tilfældigt, mens min broder altid var meget velkommen i Hall. Heraf opstod der nogen bitterhed mellem os to brødre, som let kan ske, når en kvinde kommer mellem to venner, selv om disse står hinanden nok så nær. For det må man vide, at min broder Geoffrey også elskede Lily, og det med bedre ret på en måde, for han var tre år ældre end jeg og født til ejendommen. Måske vil mange synes, at jeg var for ung til at fatte slig alvorlig kærlighed, men det må erindres, at mit blod var til hælvten spansk og gjorde mig til mand i en alder, da mangen helblods englænder endnu kun er en dreng. For blodet og solen, der modner det, har meget at sige i slige forhold, hvilket jeg ofte har set hos Anahuacs indianere, hvor mændene tit i femten års alderen tager sig en brud på tolv år. Så meget er i alt fald vist, at jeg, da jeg var atten år, var gammel nok til at fatte en sådan kærlighed, at jeg aldrig

mere glemte den, om end mit livs historie kunne synes at modsige dette. Men jeg vover nu at påstå, at en mand godt kan elske flere kvinder og dog elske én af dem højest, så at han er tro mod ånden i den lov, som han bryder efter dens bogstav.

Da jeg var blevet nitten år gammel, var jeg en fuldvoksen mand, og da jeg skriver dette i min høje alderdom, har jeg vel også, uden derfor at blive kaldt forfængelig, lov til at sige, at jeg tillige var en meget smuk mand. Jeg var kun af middelhøjde, men meget velskabt og dygtig bredskuldret. Min hud var meget mørk, som den er endnu, mine øjne var store og stærkt mørkebrune, og mit hår, der var tæt og lokket, var sort som ravnens fjer. Jeg havde et tilbageholdent og alvorligt, næsten sørgmodigt væsen; i min tale var jeg langsom og mådeholden i udtrykkene og i det hele mere tilbøjelig til at høre end til at tale. Jeg overvejede altid en sag grundigt, før jeg tog min beslutning, men når den engang var taget, holdt jeg fast ved den, selv om det skulle koste mit liv, enten den var ond eller god, vis eller tåbelig. På hin tid besad jeg kun liden tro til religionen; thi formedelst min faders hemmelige påvirkning og min egen tænkning havde jeg fattet mere og mere tvivl om de læresætninger, der blev fremsatte af kirken og dens tjenere. Ungdommen er tilbøjelig til at drage sine slutninger ligesom i store spring, og at holde hele religionen for falsk, når de opdager, at blot én af dens sætninger er det. Således kom det sig, at jeg undertiden i hin periode endog tvivlede på, at der var en Gud til, fordi præsterne sagde, at den hellige jomfru i Bungay græd og gjorde andre ting, som jeg vidste, hun ikke kunne gøre. Nu derimod erkender jeg for vist, at der er en Gud, for min egen historie beviser det klarligt for mig.

På den dag, om hvilken jeg har begyndt at fortælle, vidste jeg, at Lily ville spadsere alene ud under de store stynede ege i Halls park. Her i Grubswell, som stedet kaldtes, voksede nogle hvidtjørn, som altid var de første til at blomstre der på egnen, og da vi havde truffet hinanden ved udgangen af kirken den foregående søndag, havde Lily sagt, at der ville være blomster på hvidtjørnene om onsdagen, og at hun da om eftermiddagen ville gå ud og hente sig nogle. Det er meget rimeligt, at Lily havde sine egne tanker ved at tale således, for kærligheden udruger snedighed selv i den mest uskyldige og bly ungmøs hjerte. Desuden lagde jeg mærke til, at skønt hun sagde det i overværelse af hendes fader og alle os andre, så ventede hun dog med at tale om det, til min broder Geoffrey var uden for hørevidde, for hun ønskede ikke, at han skulle gå med. Jeg så også godt, at hun skottede hen til mig, idet hun sagde det.

Jeg svor da på stedet ved mig selv, at også jeg ville plukke hvidtjørnblomster på det samme sted og til samme tid, om jeg så for at komme af sted skulle skulke fra min lærer og lade alle Bungays syge passe dem selv. Desuden besluttede jeg med det samme en anden ting, og det var, at hvis jeg kunne træffe Lily alene, så ville jeg ikke opsætte det længere, men sige hende alt, hvad der lå mig på hjerte. Det var vel ikke nogen stor hemmelighed, for var der end ikke vekslet noget kærligheds ord imellem os endnu, så vidste dog enhver af os, hvilke følelser den anden nærede. Vel kunne jeg endnu ikke tænke på at gifte mig, men jeg frygtede, at hvis jeg ventede længere med at kræve hendes tro, så ville min broder og hendes fader, mens jeg var borte, ved deres forenede anstrengelser måske kunne bringe

hende til det, som hun aldrig ville gøre, når hun først havde givet mig sin tro.

Nu hændte det sig netop, at min tålmodighed hin eftermiddag blev sat på en hård prøve, for lægen, min lærer var blevet syg, og sendte mig ud for at se til hans patienter og bringe dem medicin, men da klokken var blevet mellem fire og fem om eftermiddagen, løb jeg fra ham og dem uden at spørge om forlov. Jeg løb ned ad vejen til Norwich, indtil jeg var kommet forbi kirkestien og befandt mig i nærheden af Ditchingham park. Der sagtnede jeg mine skridt, for jeg ville ikke træde frem for Lily ophedet og forpustet; jeg ville tage mig så godt ud som muligt, og derfor havde jeg også iført mig mine søndagsklæder. Idet jeg nu gik ned ad den lille bakke på vejen, som fører forbi parken, fik jeg øje på en rytter, der først så ned ad stien, som på dette sted drejer af til højre, derefter tilbage mod overdrevet hen imod Vingårdshøjen og Waveney og til sidst frem ad vejen, ligesom om han ikke vidste, hvilken vej han skulle vælge. Jeg så også ved første øjekast, at denne mand ikke var nogen englænder.

Han var meget høj og iført en prægtig fløjlsklædning samt smykket med en svær guldkæde, der hang fra halsen ned over brystet. Hans holdning var meget fornem, og han kunne vel omtrent være fyrretyve år gammel. Det var dog især hans ansigt, der tiltrak sig min opmærksomhed, for der var noget vist rædselsfuldt ved det. Det var langt og magert og med dybt skårne træk; øjnene var store og glimtede som guld i solskinnet; munden var lille og velformet, men der lå et udtryk af djævelsk hån omkring den; panden var høj og tydede på kløgt, men vansiredes noget af et ar, som gik fra det højre øje og skråt

opad. For resten havde han et meget sydlandsk udseende, hans hud var meget mørk, håret lignede mit, og han bar et tilspidset mørkebrunt skæg.

Imedens jeg havde anstillet alle disse iagttagelser, var jeg kommet omtrent helt hen til den fremmedes side, og nu først fik han øje på mig. Straks forandredes da hans ansigt, det hånende udtryk forsvandt, og i stedet for det trådte et venligt og muntert. Han løftede med stor høflighed på sin baret og fremstammede på meget dårligt engelsk noget, hvoraf jeg kun opfattede ordet Yarmouth, men da han mærkede, at jeg ikke forstod ham, begyndte han på godt castiliansk at forbande det engelske sprog og alle dem, der talte det.

"Hvis señoren vil være så venlig at udtrykke sit ønske på spansk," sagde jeg til ham i hans eget sprog, "så vil jeg måske kunne hjælpe señoren."

"Hvad! I taler spansk, unge herre," udbrød han studsende, "og I er dog ikke nogen spanier, skønt Eders ansigt vel kunne tyde på det. Caramba! Det er højst mærkeligt!" og han betragtede mig meget opmærksomt.

"Det er nok muligt, at I finder det mærkeligt," svarede jeg; "men jeg har hastværk og beder Eder derfor om at komme frem med Eders spørgsmål og så lade mig gå."

"Ah," sagde han, "jeg kan næsten slutte mig til grunden til Eders hastværk. Jeg så en hvid kjole hist nede ved den lille bæk," og han nikkede ned mod parken. "Tag mod en ældres råd, unge mand, og vær forsigtig. Nyd den glæde I kan med kvinderne, men stol ikke på dem og gift Eder aldrig med dem – at I ikke skal komme til at opleve den dag, da I ønsker at dræbe dem!"

Her gjorde jeg mine til at gå forbi ham, men han begyndte atter at tale.

"Tilgiv mig mine ord, men de er vel mente, og måske vil I komme til at erkende deres sandhed. Jeg vil ikke opholde Eder længere, men kun bede Eder om at vise mig vejen til Yarmouth, jeg kender den ikke, da jeg er kommet ad en anden vej hertil, og Eders engelske land er jo så fuldt af træer, at man ikke kan se en fjerdingvej frem for sig."

Jeg gik nogle skridt ned ad ridestien og viste ham den retning, han skulle følge ned forbi Ditchingham kirke. Mens jeg gjorde dette, lagde jeg mærke til, at den fremmede meget nøje iagttog mit ansigt og det – forekom det mig – med en angst, som han kun meget dårligt kunne dølge. Da jeg havde givet ham besked, løftede han atter på baretten og sagde:

"Vil I være så god at sige mig Eders navn, unge mand."

"Hvad angår mit navn Eder?" svarede jeg lidt mut, for jeg led ikke denne fremmede, "I selv har jo ikke sagt mig Eders."

"Nej, for jeg rejser i al hemmelighed. Jeg har også haft et møde med en kvinde her i nærheden," dermed smilede han stygt. "Jeg ønskede kun at få navnet at vide på den, der har vist mig en høflighed, men imidlertid dog ikke er så høflig, som jeg troede." Dermed trak han i hestens tøjler.

"Jeg behøver ikke at skamme mig ved mit navn," sagde jeg. "Det har altid tilhørt ærlige folk, og ønsker I at vide det, da er det Thomas Wingfield."

"Jeg tænkte det nok!" udbrød han, og hans ansigt fik et djævelsk udtryk. Jeg fik ikke engang tid til at forundre mig, før han var sprunget af hesten og stod tæt ved mig.

"En heldig dag for mig," udbrød han. "Nu skal vi få at se, hvad sandhed der er i spådomme." Dermed trak han en sølvhæftet kårde. "Navn for navn; Juan de Garcia hilser dig, Thomas Wingfield!"

I samme øjeblik fo'r det igennem mine tanker som et lyn, hvad jeg havde hørt om den spanske fremmede, som var kommet til Yarmouth. "Det må være ham," sagde jeg til mig selv, men mere fik jeg heller ikke tid til, for nu var han med hævet kårde inde på livet af mig. Jeg så dens skarpe spids glimte ind imod mig, og jeg sprang til side med den tanke at flygte, hvad jeg kunne gøre uden skam, eftersom jeg var ubevæbnet. Men jeg undgik dog ikke stødet. Det var rettet mod mit hjerte, men gennemborede ærmet på min venstre arm og gav mig en flænge i denne. Det var ikke noget betydeligt sår, men smerten, det forvoldte mig, drev dog alle tanker om flugt ud, og i stedet for fyldtes jeg af stor harme og en brændende attrå efter at dræbe denne mand, der uden at blive udæsket således havde forsøgt at tage livet af mig. I hånden bar jeg min tykke egekæp, som jeg selv havde skåret mig, og hvis jeg skulle fægte, da måtte det blive med den. Det kunne vel synes et tarveligt våben at stille mod en Toledo-klinge, som førtes af en hånd, der forstod at bruge den, men en sådan knippel er dog ikke helt at foragte, for når en mand trues med den, er han tilbøjelig til at glemme, at han bærer et farligere våben i sin hånd; uvilkårligt begynder han at afbøde slagene med dette i stedet for straks at jage det gennem sin modstander.

Således gik det i alt fald her, men hvorledes det hele ellers gik til, kan jeg ikke gøre nøjagtig rede for. Spanieren var en udmærket fægter, og havde jeg været væbnet, som han var, da

ville han sikkert straks have overmandet mig, der i den alder ikke besad nogen øvelse i brugen af fleuretten, som på den tid var ukendt i England. Men da han så den tykke stok blive svinget over sit hoved, glemte han den fordel, han havde over mig, og hævede armen for at afbøde slaget. Det ramte bagen af hans hånd, og se! hans kårde faldt ud af den og ned i græsset. Dog skånede jeg ham ikke, endskønt han nu var våbenløs, for mit blod var kommet i kog. Det næste slag traf ham på munden, slog en tand ud og bragte ham til at falde bagover. Da greb jeg ham ved benene og pryglede ham helt ubarmhjertigt, dog slog jeg ham ikke i hovedet. for nu, da jeg var sejrherre, ville jeg ikke dræbe et menneske, som jeg nærmest antog for at være gal. Men jeg slog ham på krop, arme og ben – jeg kom senere bittert til at fortryde, at jeg ikke havde gjort det helt af med ham.

Jeg pryglede ham, til mine arme blev helt trætte, og så begyndte jeg at sparke ham, mens han hele tiden krympede sig som en såret snog og bandede skrækkeligt, skønt han ikke skreg eller bad om nåde. Til sidst holdt jeg op og så lidt nøjere på ham. Det var ikke noget smukt eller lysteligt syn; så forslået og tilsølet af vejens snavs, som han var, ville det have været vanskeligt i ham at genkende den statelige kavaler, som jeg havde mødt for fem minutter siden. Det styggeste ved ham var dog hans onde, hadefulde øjne, idet han lå på ryggen på stien og gloede op på mig.

"Nu, min gode spanier," sagde jeg, "nu har I fået en god lektion, og hvad skulle nu hindre mig i at gøre ved Jer, som I ville have gjort mod mig, der aldrig har fortrædiget Eder?"

Dermed tog jeg hans kårde op og pegede på hans strube med den.

"Stød kun til, din fordømte hvalp!" svarede han med halvkvalt stemme, "det er bedre at dø end at leve med en sådan skam som denne."

"Nej," svarede jeg. "Jeg er ingen fremmed morder, som vil dræbe en forsvarsløs mand, men I kan blive ført for øvrigheden for at forsvare Jer. Det bliver da nok bøddelen, som kommer til at gøre det af med Eder."

"I må da slæbe mig did," sagde han og lukkede øjnene, som om han var ved at falde i afmagt.

Mens jeg nu stod og grundede på, hvad jeg skulle gøre ved denne voldsmand, kom jeg til at se op og fik øje på en hvid kjole henne mellem Grubswell-egene nogle hundrede alen borte, og det forekom mig, at kjolen fjernede sig hen mod broen over den lille bæk, som om dens bærerske var ked af at vente på en, der ikke kom.

Jeg sagde da til mig selv, at hvis jeg nu tog mig på at slæbe denne skurk til byens fængsel eller et andet sikkert sted, da ville der ikke blive noget af mit møde med min elskede den dag, og det var ikke godt at vide, når lejligheden atter ville tilbyde sig. Jeg elskede Lily så højt, at jeg ikke ville gå glip af denne times samtale med hende, selv om jeg så derved kunne få held til at slæbe en hel snes fremmede mordere for øvrigheden – desuden havde spanieren jo fået tilstrækkelig betaling for sin gode vilje. "Han må finde sig i at vente en stund, indtil jeg er færdig med mit frieri," tænkte jeg, og da han sikkert ikke ville vente godvilligt, måtte jeg finde et middel til at bringe ham til det. En snes skridt fra os stod hans hest endnu og græssede; jeg gik hen

til den og spændte dens tøjle af, og med denne bandt jeg spanieren fast til et træ ved vejen. "Her må I nu stå og vente lidt," sagde jeg, "indtil jeg får tid til at hente jer." Dermed gik jeg fra ham.

Men som jeg gik, blev jeg betaget af en stor uro, for jeg kom til at tænke på min moders angst, og på hvorledes min fader i stor hast var redet til Yarmouth for at høre nærmere om spanieren. Nu i dag var en spanier redet til Ditchingham, og da han havde fået mit navn at vide, havde han anfaldet mig og forsøgt at dræbe mig. Var dette da ikke den mand, min moder frygtede så såre, og var det rigtigt af mig at forlade ham således for at plukke blomster med min elskede? Jeg følte med mig selv, at det ikke var rigtigt, men jeg var så opsat på at mødes med hende, hvis hvide kjole nu flagrede på skråningen af parkhøjen, at jeg ikke lod mig lede af de andre følelser.

4. Thomas bejler

Da jeg havde surret spanieren med armene på ryggen fast til træet og taget hans kårde med mig, løb jeg hurtigt efter Lily og indhentede hende da heller ikke en smule for tidligt, for hun var allerede kommet lige hen til broen, hvorfra stien førte op til Hall, før hun hørte mine trin og vendte sig om for at se, hvem det var, der forfulgte hende. Der stod hun i eftermiddagens lys med hvidtjørneblomsterne i hånden, og mit hjerte bankede endnu vildere end før ved at se hende således, for aldrig havde hun forekommet mig så skøn, som mens hun stod der i den hvide kjole, med det forundrede udtryk i ansigtet og i de grå øjne, mens sollyset spillede i det nøddebrune hår, som pippede frem under den lille hue. Lily var ingen pluskæbet landsbyskønhed, der kun besad sundhedens og ungdommens fortrin, men en høj, slank dame, der tidligt var modnet og udstyret med yndefuld anstand og alle de egenskaber, der hører med til ædel kvindelighed. Derfor følte jeg mig altid i hendes nærværelse som den yngste og underlegne, skønt vi var lige gamle, og min kærlighed til hende var stedse blandet med megen ærbødighed, ja, næsten ærefrygt.

"Åh, er det dig, Thomas," sagde hun og rødmede stærkt. "Jeg troede, at du ikke var – jeg mener, at jeg var ved at gå hjem, fordi det er blevet silde. Men hvorfor kommer du løbende så stærkt, og hvad er der dog hændet dig, Thomas? Din arm er jo helt blodig, og du bærer et sværd i din hånd."

"Jeg er så forpustet, at jeg ikke kan tale ordentligt endnu," svarede jeg; "men følg med tilbage til hvidtjørnene, så skal jeg

fortælle dig det alt sammen."

"Nej, jeg må hjem; jeg har gået her imellem træerne i over en time, og der er ikke mange blomster på dem."

"Jeg kunne ikke komme før, Lily; jeg blev op holdt, og det på en sælsom måde."

"Jeg troede slet ikke, at du ville komme, Thomas," svarede hun og slog øjnene ned, "du har jo også andet at passe end at gå ud at plukke blomster ligesom en pige. Men jeg vil gerne høre, hvad der er hændet dig, hvis det ikke tager alt for lang tid at fortælle det."

Dermed vendte hun om og gik med mig hen under de store egetræer, og jeg fortalte hende alt det, der var hændet mig med spanieren. Lily lyttede meget spændt til min fortælling og sukkede af angst, da hun hørte, hvor nær jeg havde været døden.

"Men du er jo også såret, Thomas!" udbrød hun, "se, blodet løber stærkt fra din arm. Er det gået dybt ind?"

"Jeg har ikke haft tid til at se efter."

"Tag din trøje af, Thomas, at jeg kan forbinde såret; jo du *skal* gøre det, hører du!"

Ikke uden smerte trak jeg trøjen af og smøgede skjorteærmet op. Vi så da, at kårdespidsen var gået lige tværs igennem den tykke del af under armen. Lily vaskede såret med vand fra bækken og forbandt det med sit lommetørklæde, idet hun hele tiden ynkede mig, og jeg ville gerne have taget mod et endnu værre sår, når jeg blot kunne få hende til at pleje det. Hendes ømme omhu nedbrød da også min tvivls sidste skranker og indgød mig en dristighed, som jeg aldrig før havde følt i hendes nærværelse. Vel kunne jeg ikke lige straks finde på, hvad jeg

skulle sige, men idet hun bandt tørklædet om, bøjede jeg mig ned og kyssede hendes hånd. Hun blussede da så rød som aftenhimlen.

"Hvorfor gjorde du det, Thomas?" spurgte hun med dæmpet røst.

Da fik jeg endelig munden på gang. "Jeg gjorde det, fordi jeg elsker dig, Lily, og fordi jeg ikke vidste, hvorledes jeg på anden vis skulle få det sagt til dig. Jeg elsker dig, har altid elsket dig, og vil altid vedblive at elske dig."

"Er du så sikker på det, Thomas?" sagde hun.

"Der er intet i verden, jeg er så sikker på som på det, Lily. Og hvad jeg ønsker at blive lige så sikker på, er at du elsker mig, ligesom jeg elsker dig."

Hun stod tavs et øjeblik med hovedet bøjet næsten ned til barmen, men så hævede hun det, og hendes øjne strålede, som jeg aldrig før havde set det.

"Kan du tvivle på det, Thomas?" sagde hun.

Da tog jeg hende i mine arme og kyssede hende, og mindet om dette kys har fulgt mig hele livet igen nem; det er endnu levende hos mig, gammel og grå som jeg er. Det var den største fryd, jeg endnu havde følt, men kun alt for snart var det forbi, dette den første ungdommelige kærligheds rene kys, og jeg talte atter mest for at sige noget.

"Det lader da til, at du også elsker mig, som elsker dig så højt."

"Selv om du tvivlede på det før, hvor kan du så tvivle på det nu?" spurgte hun bly. "Men hør nu, Thomas; det er godt nok, at vi elsker hinanden, for vi er vel født til det og kunne ikke lade være, selv om vi ville. Men er kærligheden end sød og hellig, så

må vi dog også tænke på noget andet, og det er pligten, og hvad tror du, min fader vil sige til dette her, Thomas?"

"Jeg ved det ikke, Lily, men jeg tror nok, jeg kan gætte det. Jeg er vis på, at det er hans ønske, du skal tage min broder Geoffrey og lade mig fare."

"Da er hans ønsker, ikke mine, Thomas; og om end pligten kan være stærk, så er den dog ikke stærk nok til at tvinge en kvinde til et ægteskab, hun ej lider, men måske kan den være stærk nok til at holde kvinden fra det ægteskab, hun attrår. Måske skulle den også have været stærk nok til at afholde mig fra at fortælle min kærlighed."

"Nej, Lily, for kærligheden selv er meget, og selv om den ikke skulle bringe os nogen frugt, så er det dog såre skønt og herligt at have vundet den for evigt."

"Du er meget ung, at du kan tale således, Thomas. Jeg er vel også ung, men vi kvinder modnes hurtigere. Måske er dette kun et drengelune, der vil forsvinde med ynglingen."

"Det vil aldrig forsvinde, Lily. Der siges jo også, at den første kærlighed er den længste, og at det, der er sået i ungdommen, vil blomstre i alderdommen. Hør nu Lily: jeg må kæmpe mig til en plads i verden, og det vil måske tage tid at vinde den, derfor beder jeg dig om et løfte, er det end måske egenkærligt at kræve et sådant. Jeg beder dig om at være trofast mod mig, og ikke at ægte nogen anden mand, hvorledes det så end går, før du hører, at jeg ikke er mere."

"Det er et stort løfte, Thomas, for tiden kan forandre meget; dog er jeg så sikker på mig selv, at jeg lover det ja, jeg tilsværger dig det. På dig kan jeg ikke være så vis, men således er det nu

med os kvinder, at vi må vove alt på ét kast, og om vi taber, da sige farvel til al lykke."

Så talte vi videre, men til sidst kom tiden, da vi måtte skilles, skønt det voldte os stor sorg. Jeg tog hende i mine arme, kyssede hende og knugede hende så fast, at noget blod fra mit sår løb ned ad hendes hvide dragt, men mens vi stod således, skottede jeg op og så da et syn, som forfærdede mig ikke lidet, for ikke fem skridt fra os stod Bozard, Lilys fader, og iagttog det hele, og hans ansigt var ikke smilende.

Han var redet ned ad stien til vadestedet ved bækken, havde da fået øje på nogen, som uden tilladelse gik i hans egeskov, og var steget af hesten for at jage dem bort. Før han kom tæt hen til os, opdagede han dog ikke, hvem det var, men da han så det, blev han stående stille af forbavselse. Lily og jeg gik langsomt fra hinanden og så hen til ham. Han var en undersætsig, svær mand med et rødt ansigt og grå øjne, der så ud, som om de skulle springe ud af hovedet af arrigskab. I de første øjeblikke kunne han af lutter harme ikke få et ord frem, men da han endelig fik begyndt, gik det hastigt nok for ham. Jeg mindes ikke alt det, han sagde, men meningen af det var, at han gerne ville vide, hvad jeg havde at gøre her med hans datter. Jeg ventede, indtil han havde tabt vejret, og svarede da roligt og venligt, at Lily og jeg elskede hinanden, og at vi nu havde givet hinanden vor tro.

"Er det sandt, datter?" spurgte han.

"Ja, det er sandt, fader," svarede hun dristigt.

Da begyndte han at skælde for alvor. "Din elskovssyge tøjte," sagde han, "du skal blive pisket og så lukket inde på dit værelse med vand og brød, så køles vel din kærlighed. Og du, din

halvspanske hanekylling, du skal en gang for alle vide, at denne mø er alt for god til dig. Hvor tør du understå dig til at trolove dig med min datter, din tomme pilleæske, som ikke har to sølvskillinger, der kan rasle mod hinanden i din lomme! Af sted med dig, ud og vind dig et navn og en formue, før nytter det ikke, at du fæster dit øje på slig brud."

"Det er netop min hensigt – det er det, jeg vil gøre, sir," svarede jeg.

"Nå så du vil vinde navn og rigdom – hvad din usselige apotekerkrukke! Hæ! længe før du er færdig med det, skal min datter være trygt bundet til en, der allerede har begge dele, og som ikke er dig helt ukendt. Datter, sig nu, at det er forbi imellem jer".

"Det kan jeg ikke sige, fader," sagde hun og pillede ved sin kjole. "Hvis det er din vilje, at jeg ikke må ægte Thomas her, da kender jeg fuldt vel min pligt og ægter ham ikke, men dog råder jeg så meget over mig selv, at jeg heller ikke ægter den, som jeg ikke vil have til husbond. Så længe Thomas lever, har han mit ord, og jeg ægter ingen anden."

"Mod har du, din taske", svarede hendes fader; "men hør nu, hvad jeg siger dig. Enten ægter du den, jeg vil have, eller også er min dør lukket for dig, og du kan da selv sørge for dit brød. Din utaknemmelige tøs, har jeg kanske opfødt dig, for at du skal spytte mig i ansigtet. Men du, din doktorhvalp, jeg skal lære dig at komme her og kysse en ærlig mands datter uden hans tilladelse!" Og med en ed fo'r han hen imod mig med stokken løftet for at prygle mig.

For anden gang den dag kogte vreden op i mig; jeg snappede spanierens kårde, som lå i græsset ved mine fødder, og satte

mig i forsvarsstilling, for nu var spillet forandret: jeg som før havde kæmpet med knippel mod kårde, måtte nu forsvare mig med kårde mod knippel, og havde Lily ikke med et forfærdelsens skrig slået min arm op, så at kårdespidsen gik over hendes faders skulder, så ville jeg sikkert have jaget den igennem hans bryst, og havde måttet ende mine unge dage med løkken om halsen.

"Er du galen!" råbte hun, "tror du, at det er vejen til at vinde mig, at dræbe min fader. Kast sværdet fra dig, Thomas!"

"Hvad det angår at vinde dig, da tykkes mig, at der er liden udsigt til det, hvorledes jeg så bærer mig ad," svarede jeg hidsigt; "men det skal du vide, at ikke om jeg så kunne vinde al verdens møer ved det, vil jeg stå stille og finde mig i at blive pryglet med en stok som en hundedreng."

"Det fortænker jeg dig heller ikke i," sagde hendes fader lidt mere rolig. "Jeg ser nu, at du heller ikke mangler mod, hvilket vel kan komme dig til god nytte – det var også utilbørligt af mig at kalde dig en hvalp, men det skete i hidsighed. Dog, som jeg har sagt, pigen kan du ikke få, gå derfor din vej, og se til, at du kan glemme hende, og hvis du har dit liv kært, da pas vel på, at jeg ikke atter finder jer sammen med kys og klap. I morgen skal jeg tale med din fader om denne sag."

"Jeg får vel gå," svarede jeg, "men det skal I dog vide, sir, at jeg endnu håber at leve den dag, da jeg kan kalde Eders datter hustru. Farvel, Lily, indtil disse storme er forbi."

"Farvel, Thomas," sagde hun grædende. "Glem mig ikke; jeg skal da heller aldrig glemme min ed til dig."

Så tog faderen Lily ved armen og trak hende af sted med sig.

Jeg gik også bort – sorgfuld, men dog ikke mismodig, for jeg vidste, at havde jeg end vundet faderens vrede, så havde jeg tillige vundet datterens trofaste kærlighed, og kærlighed varer længere end vrede, ligesom den også nok skal vide at få overtaget til sidst. Da jeg havde gået et stykke vej, huskede jeg på spanieren, som jeg nær havde glemt under al denne kærlighed og strid, og jeg vendte derfor tilbage for at trække ham med mig til fængslet, hvilket jeg ville gøre med stor fryd, for det glædede mig at have en, som jeg kunne lade min vrede gå ud over. Men da jeg kom til stedet, hvor jeg havde forladt ham, fandt jeg, at skæbnen i skikkelse af en dåre havde befriet ham, for der var ingen spanier, men kun Billy Minns, tåben nede fra landsbyen. Han stod og gloede snart på træet, hvortil den fremmede havde været bundet, og snart på en sølvmønt, som han havde i hånden.

"Hvor er manden, som stod bundet her, Billy?" spurgte jeg.

"Det ved jeg ikke, master Thomas," svarede han i sin Norfolk-dialekt, som jeg ikke her vil gengive. "Halvvejs til det sted, han skulle, kan jeg næsten tænke, hvis han er blevet ved at ride sådan, som han gjorde, straks da jeg havde sat ham op på hesten".

"Satte du ham til hest, du tossehoved? Hvor længe er det siden?"

"Hvor længe? Åh, det kan vel være en time siden – det kan måske også være to; jeg giver mig ikke af med at tælle tiden, den holder nok rigtigt regnskab, uden at jeg hjælper den, ligesom kromanden nede i byen. Men hille den Slemme, hvor han kunne stryge af sted, men han jog da også de lange sporer lige ind mellem bæstets sideben. Det var da egentlig heller ikke så sært,

sådan som han var blevet tilredt, han kunne jo ikke engang snakke rigtigt, men brægede ligesom vor bede. Hi! at falde sådan i røverhænder og det lige på alfarvej og ved højlys dag. Men Billy skar ham løs og fangede hans hest og satte ham op på den, og fik så denne her sølvskilling for sin ulejlighed. Nåda, hvor han var glad, da han kom af sted, og hvor han smurte af!"

"Du er en større idiot, end jeg havde troet, Billy Minns," sagde jeg ærgerlig. "Den mand ville have myrdet mig, men jeg overvandt ham og bandt ham og nu har du ladet ham løbe."

"Han ville have myrdet dig, master, og du bandt ham! Hvorfor blev du da ikke hos ham og passede på ham, til jeg kom forbi, så at vi kunne have hjulpet hinanden at slæbe ham i fængsel? Det ville have været grin. Du kalder mig en idiot, men havde du fundet et menneske helt blodigt og såret og bundet til et træ, og ikke engang rask nok til at snakke, så havde du nok også skåret ham løs. Nå – væk er han, og denne her er det eneste, der er tilbage af ham," dermed kastede han sølvskillingen op i luften.

Da jeg indså, at der var fornuft i Billys tale, for det var mig selv, der havde båret mig tosset ad, gik jeg fra ham uden at spilde flere ord, men jeg gik dog ikke lige hjem, for jeg ville først i ro og fred tænke over det, der var sket mellem Lily, hendes fader og mig. Derfor drejede jeg om ad den vej, der fører op til Vingårdshøjene. Disse høje er bevokset med underskov og enkelte store egetræer; denne skov strækker sig helt hen til huset, hvori jeg skriver dette, og er gennemskåret af stier, som min moder har ladet anlægge, for hun holdt meget af at spadsere her. Ad en af disse stier vandrede jeg i dybe tanker med øjnene hæftede på jorden. Men mens jeg således gik, så jeg

noget hvidt ligge i græsset og slængte det til siden med spidsen af spanierens kårde uden at tænke videre over det. Dog må det ligesom have præget sit billede i mine øjne, for da jeg var kommet et par hundrede alen fra det og nærmede mig huset, kom jeg til at tænke nærmere på det, som det lå der i græsset, blødt og hvidt, og det gik da op for mig, at dets udseende var mig bekendt. Fra denne hvide ting, hvad den så ellers var, gled tankerne over til spanierens kårde, som jeg havde slængt den til side med, og fra kården gik de til manden selv. Hvad havde han haft at gøre her i nærheden af os? Rimeligvis ikke noget godt. Og hvorfor havde han set ud, som om han blev bange for mig og havde anfaldet mig, da han hørte mit navn?

Jeg standsede og stirrede ned ad, og mit blik faldt da på fodspor i stiens våde sand. Nogle af dem var min moders; dem kunne jeg have kendt blandt tusinde andre, for ingen kvinde her til lands havde så lille og smal en fod. Tæt ved var sporet af en anden fod, som jeg også fra først af antog for en kvindes, for den var også meget smal. Men snart så jeg, at dette dog ikke kunne være så, eftersom den var meget lang, og desuden så jeg, at støvlen, som havde dannet sporet, ikke lignede nogen, jeg kendte, eftersom den var stærkt opbuet under svangen og meget tilspidset i snuden. Pludselig gik det op for mig, at spanieren havde båret sådanne støvler, for jeg havde lagt mærke til dem, da jeg talte med ham, og jeg så tillige, at han havde gået bag efter min moder, for hans spor havde på nogle steder trådt hendes helt eller delvis ud. I det samme gik det også op for mig, hvad det var for noget hvidt, jeg havde kastet til side: det var min moders mantille, som jeg både kendte og dog ikke kendte, fordi jeg altid før havde set den smukt anbragt på hendes

hoved. Alt dette fo'r gennem mine tanker som et lyn og efterfulgtes af en knugende angst. Hvorfor var denne mand fulgt efter min moder, og hvorfor lå hendes mantille således på jorden?

Jeg vendte om og løb som et såret dyr tilbage til det sted, hvor mantillen lå. Hele vejen så jeg de samme fodspor, nu var jeg der – jo det var hendes, og den var blevet sønderrevet som af voldshånd. Men hvor var hun selv? Med bankende hjerte bøjede jeg mig atter ned for at læse fodsporenes skrift. Her var de blandet sammen, som om de to havde stået tæt ved hinanden og bevæget sig hid og did som i kamp. Jeg så op ad stien, men der var ingen spor at opdage. Da vendte jeg om og styrtede i fuldt løb ned ad stien, først ned mod engen og derefter op ad skråningen. Her så jeg igen sporene, som var dannet af fødder, der flygtede, og fødder, der forfulgte. De gik op ad skråningen, forsvandt, hvor der var græs, og kom igen til syne i sandet og leret; til sidst førte de hen til en stor egestub, og her blandedes de atter imellem hinanden, for her havde forfølgeren indhentet den forfulgte.

Den skrækkelige betydning af alt dette gik mere og mere op for mig, fortvivlet og knuget af navnløs rædsel ilede jeg hid og did, indtil jeg igen fandt nogle fodspor, men denne gang var det kun spanierens, der var at se; de var meget dybere end før, som om han havde båret på en tung byrde. Jeg fulgte dem; først gik de ned ad skråningen i retning af bækken, men derefter drejede de af til siden hen imod et sted, hvor underskoven var meget tæt. Midt inde i tykningen var der brækket en del grene med nysudsprunget løv af og lagt på jorden, som for at skjule noget.

Med skælvende hånd rev jeg dem til side – og så min moders lig.

5. Thomas sværger en ed

En kort stund stod jeg som forstenet og stirrede på min elskede moders ligblege ansigt, så bøjede jeg mig ned for at løfte hende op og så da, at hun var blevet gennemboret – stukket gennem brystet med det sværd, jeg holdt i hånden.

For nu forstod jeg det hele. Dette var spanierens værk, den spanier, som jeg havde mødt, da han ilede bort fra gerningsstedet, og som formedelst den onde samvittighed eller af en anden hemmelig grund også havde forsøgt at dræbe mig, da han erfarede, at jeg var min moders søn. Og denne djævel havde jeg haft i min vold, men for at mødes med en kvinde havde jeg ladet ham undslippe mig, ham som jeg ville have handlet med, som Anahuacs præster handler med deres ofre, hvis jeg havde vidst, hvad jeg nu vidste. Jeg forstod det hele og brast i gråd sorgens, raseriets og skammens gråd, men derefter styrtede jeg hjemad som en gal mand. I porten mødte jeg min fader og min broder Geoffrey, der kom ridende hjem fra Bungay marked, og i mit ansigt må de have kunnet læse sig til, at der var noget på færde, for som med én mund spurgte de, så snart de så mig:

"Hvad ondt er der hændet?"

Tre gange så jeg op til min fader, før jeg kunne tale, for jeg frygtede for, at slaget skulle dræbe ham. Til sidst måtte jeg dog frem med det, men jeg valgte at sige det til min broder: "Vor moder ligger myrdet hist nede i krattet, og det er en spanier, Juan de Garcia, der har begået mordet." Da min fader hørte disse ord, blev hans ansigt bleggråt, og en dyb stønnen trængte

sig klagende frem. Han lod hånden falde ned på sadelbommen, så ned til mig og sagde:

"Hvor er denne spanier? Har du dræbt ham?"

"Nej, fader, jeg mødte ham tilfældigt i Grubswell, og da han fik mit navn at vide, ville han have dræbt mig, men jeg værgede mig med min stok, slog kården fra ham og mørbankede ham, hvorefter jeg tog hans kårde."

"Nå, og så?"

"Så lod jeg ham gå, for jeg vidste ikke noget om, at han havde dræbt min moder, men siden skal jeg fortælle dig det hele mere omstændeligt."

"Du lod ham gå, søn! Du lod Juan de Garcia gå! Da hvile Guds forbandelse over dig, Thomas, indtil du finder ham og fuldender det, du i dag kun fik begyndt."

"Du kan spare dig din forbandelse, fader, jeg straffes hårdt nok af min egen samvittighed. Vend hellere Eders heste og rid til Yarmouth, for der ligger hans skib, og der er han redet hen med kun to timers forspring. Måske kan I endnu fange ham, før han går under sejl."

Uden at sige et ord mere kastede min fader og min broder deres heste rundt, galoperede af sted i flyvende fart og forsvandt hurtigt i det tiltagende mørke.

Så hurtigt red de, at de allerede halvanden time efter holdt uden for Yarmouths porte, og den vej bruges der ellers omtrent tre timer til, men fuglen var dog fløjet. De sporede ham lige ned til kajen og fik her at vide, at han for kort tid siden var gået i en båd, som lå og ventede på ham, og med den var han roet ud til sit skib, som lå for anker længere ude, men med de fleste sejl oppe. Det var straks afsejlet, så snart han kom om bord, og var

nu forsvundet i mørket. Da lod min fader bekendtgøre, at han ville betale to hundrede guldstykker i belønning til den, som indhentede spanieren, og to skibe sejlede straks afsted for at tjene pengene, men de fandt ikke det, de søgte, for det var som sagt allerede mørkt, og inden morgen var det spanske skib allerede langt ude på havet.

Så snart min fader og broder var redet bort, sammenkaldte jeg tjenestefolkene og fortalte dem, hvad der var hændet, hvorefter vi begav os af sted med tændte lygter ned til krattet, hvor min moders lig lå. Varsomt og ærbødigt lagde vi det på en dør, som var blevet løftet af sine hængsler, og bar hende hjem. Men for mig har hint krat altid siden været fuldt af rædsel. Det er nu over halvfjerds år siden, at min moder døde for sin fætter Juan de Garcias hånd, men så gammel som jeg er og hærdet mod slige ræddelige ting, holder jeg dog ikke af at gå ad stien dernede, når det er mørkt.

Til sidst kom vi da hjem med vor byrde; kvinderne tog grædende mod liget og gav sig i færd med at afklæde og vaske det, og nu måtte jeg ikke alene kæmpe mod min egen sorg, men også trøste min søster Mary, der næsten var ved at gå fra samlingen af kval og rædsel. Til sidst hulkede hun sig hen i en slags døs, og jeg gik da ned i køkkenet og udspurgte mændene, som sad i en kreds om ilden, for ingen af os gik i seng den nat. Af dem fik jeg da at vide, at en prægtigt klædt fremmed, en time eller så, før jeg mødte spanieren, var blevet set vandrende hen ad kirkestien, samt at han havde bundet sin hest blandt nogle brombærbuske, hvor han var blevet stående som tvivlrådig, indtil min moder kom ud, da var han gået ned mod hende og havde fulgt efter hende. Endvidere erfarede jeg, at en af

mændene, som stod og arbejdede i haven, der ikke lå mere end tre hundrede skridt fra det sted, hvor mordet forøvedes, havde hørt skrig nede fra skoven, men han havde troet, at det var børn, som legede dernede, og brød sig ikke om det.

Endelig kom da morgenen og med den min fader og broder, der vendte tilbage fra Yarmouth på lejede heste, for deres egne var halvt ødelagte, og om efter middagen kom der bud fra byen, at skibene, der var stukket til søs efter spanieren, var drevet tilbage af hårdt vejr uden at have set noget til ham.

Nu fortalte jeg alt, som det var gået til lige fra først til sidst og måtte døje min faders bitre vrede, fordi jeg, skønt jeg vidste, at min moder bar så stor rædsel for en vis spanier, dog havde ladet fornuften overvinde af min længsel efter at træffe sammen med min elskede. Det er en selvfølge, at jeg heller ikke fik nogen trøst af min broder Geoffrey, der blev opbragt imod mig, da han hørte, at jeg ikke havde bejlet forgæves til den mø, som han selv attråede at vinde. Og for at min bitterheds bæger kunne blive fuldt, kom nu vor nabo Bozard med et par andre mænd for at syne min moders lig og tale trøstens ord til min fader, og han meddelte ham nu med det samme, hvor meget det var ham imod, at jeg gik og bejlede til hans datter, samt at deres gamle venskab ville blive brudt, hvis jeg fortsatte med det. Således pintes jeg fra alle sider: af sorg over min moder, hvem jeg elskede så højt, af længsel efter min elskede, hvem jeg nu ikke mere kunne få at se, af selvbebrejdelse, fordi jeg havde ladet spanieren slippe mig af hænderne, og af min faders og broders vrede. Jeg var netop dengang i den alder, da skam og sorg nager dybest, og så mørke og bitre var mine dage, at jeg inderligt ønskede, at jeg var død tillige med min moder. En trøst fik jeg

dog; det var et bud fra Lily, som hun sendte mig med en pige, hun stolede på, og som forsikrede mig om hendes kærlighed og troskab.

Til sidst oprandt begravelsesdagen, og min moder blev, indhyllet i de skinnende hvide ligklæder, stedet til hvile i Ditchingham kirkes kor, hvor min fader nu også for længst er hensat tæt ved de messingbilleder, der betegner Lilys forfædres begravelsesplads. Denne dag var næsten den sørgeligste af dem alle; min fader hulkede som et barn, og min søster Mary faldt i afmagt i mine arme. Der var kun få tørre øjne i kirken den dag, for min moder var uagtet sin fremmede byrd meget elsket for sit blide væsen og sit milde sind. Dog fik også dette ende: den ædle spanske dame og tro faste engelske hustru blev overgivet til den sidste lange søvn i den gamle kirke, hvor hun skal vedblive at hvile, længe efter at hendes sørgelige skæbne og navn er glemt blandt menneskene, og dette vil vel ej vare længe, for jeg er nu den sidste af Wingfield'erne i denne egn, om end min søster Mary har efterkommere af et andet navn, der skal arve gården og min formue med undtagelse af forskellige summer, der skal gå til de fattige i Bungay og Ditchingham.

Da det hele var forbi, gik jeg hjemad. Min fader sad i dagligstuen helt ude af sig selv af sorg, og ved hans side sad min broder. Straks begyndte den første at overdænge mig med bitre ord, fordi jeg havde ladet morderen gå, da Gud gav mig ham i hænde.

"Du glemmer, fader," sagde Geoffrey, "at Thomas gik på frieri, og det lå ham langt mere på sinde at kysse og klappe sin elskede, end at fange sin moders morder. Det lader jo for resten til, at han har slået to fluer med ét smæk, han har ladet den

spanske djævel undslippe og samtidig sat ondskab mellem os og vor gode nabo Bozard, der underligt nok ikke skøtter om at få ham til svigersøn."

"Ja, således er det," sagde min fader, "din moders blod klæber ved dine hænder, Thomas."

Nu kunne jeg ikke længere udholde denne bitre uretfærdighed.

"Det er en skammelig usandhed," sagde jeg, "Manden havde dræbt min moder, før jeg mødte ham, da han red tilbage til Yarmouth, hvorledes kan da hendes blod klæbe ved mine hænder? Og hvad nu min kærlighed til Lily Bozard angår, da er det min sag, broder, og ikke din, skønt du vel nok ønsker, at det var omvendt. Hvorfor, fader, fortalte du mig ikke, at du frygtede denne spanier? Jeg hørte kun forblommet tale om det og tænkte lidet ved det, da mit sind var opfyldt af andre ting. Men nu skal jeg sige dig noget. Du nedkaldte Guds forbandelse over mig, indtil jeg fandt denne morder og fuldendte, hvad jeg kun havde begyndt; lad det da være så! Lad Guds forbandelse hvile over mig, indtil jeg finder ham. Jeg er vel endnu ung, men jeg mangler dog ikke styrke eller mod, og så snart jeg kan, drager jeg nu til Spanien for at opspore og fælde ham. Vil du give mig penge at rejse for, da kommer jeg hurtigere derover, hvis ikke, da må jeg se at komme af sted foruden. Jeg sværger ved Gud og min moders ånd, at jeg ikke vil hvile eller slå mig til ro, før jeg med det selvsamme sværd, der myrdede hende, har hævnet hendes blod på morderen eller forvisset mig om, at han er død, men skulle jeg lade mig drage bort fra dette mit forsæt af noget her på jorden, det være sig, hvad det være vil, da gid jeg må lide

en endnu værre død end hun, gid min sjæl må blive forkastet af Herren og mit navn vorde evig dækket af skam her på Jorden!"

Således svor jeg i min vrede og kval og rakte min hånd mod Himlen, at den måtte være vidne til min ed.

Min fader så vist på mig. "Er du således sindet, min søn, da skal du heller ikke komme til at fattes penge. Jeg ville helst drage af sted selv, for blodet må udslettes af blod, men jeg er for svag og nedbrudt, desuden er jeg kendt i Spanien, og den hellige ret ville sikkert bemægtige sig mig. Gå du da, og min velsignelse følge dig. Det er også rettest, at du går, såsom det er ved din dårskab, at morderen slap os af hænde."

"Ja, det er rettest, at han går," sagde Geoffrey.

"Dette siger du, fordi du ønsker at blive fri for mig, Geoffrey," svarede jeg harmfuld, "og du ønsker at blive fri for mig, fordi du vil tage min plads hos den pige, jeg elsker. Følg kun din natur, og gør, som du vil, men bestjæler du således fraværende mand, da skal du dog ikke få nogen glæde af det."

"Pigen er vel dens, som kan vinde hende," sagde han.

"Pigens hjerte er alt vundet, Geoffrey. Måske kan du købe hende af hendes fader, men hendes hjerte kan du aldrig få, og uden hjerte vil hun dog blive et såre tarveligt bytte."

"Stille!" bød min fader, "det sømmer sig kun ilde at tale om kærlighed og piger på en dag som denne. Men hør nu efter, så skal jeg fortælle jer, hvorledes det hænger sammen med denne spanske morder og Eders moder; hidtil har jeg ikke villet sige noget om det, men nu må det frem. Da jeg endnu kun var en ung knøs, drog også jeg til Spanien, fordi min fader ville have det. Jeg kom til et kloster i Sevilla, men jeg havde slet ingen lyst til munkestanden og dens levevis og flygtede derfor bort fra

klosteret. Et års tid eller så bjærgede jeg livet ved, hvad der tilbød sig, for jeg var bange for at komme tilbage til England som en landløber, men skønt jeg nu må skamme mig ved at bekende det, så havde jeg dog min meste fortjeneste ved spillebordet, for jeg havde for det meste lykken med mig. En nat traf jeg da også sammen med denne Juan de Garcia – for da han ville dræbe dig, opgav han i sit raseri sit rette navn. Allerede dengang havde han et såre slet rygte, men han var meget smuk at se til, af sjælden god byrd og af et muntert væsen. Det traf sig så, at han vandt fra mig i terningspil, og da han derved blev i godt lune, tog han mig med på besøg hos sin tante, hans onkels enke, en dame i Sevilla. Denne dame havde en eneste datter, og denne datter var Eders moder.

Eders moder, Louisa de Garcia, var trolovet med sin fætter Juan, dog ikke med sin gode vilje, men forbindelsen var blevet bestemt af deres forældre, da hun endnu kun var otte år gammel; dog var en sådan trolovelse lige så bindende som et ægteskab. Men de kvinder, der således bliver bundet uden at blive spurgt, elsker kun sjældent deres trolovede, og således var det også med Eders moder. Ja, hun hadede og frygtede endog sin fætter Juan, og skønt han elskede hende mere end noget andet her på Jorden, lykkedes det hende dog under forskellige påskud at aftvinge ham det løfte, at deres ægteskab ikke skulle fuldbyrdes, før hun var over tyve år. Men jo koldere hun var imod ham, des mere brændende blev hans attrå efter at eje hende og hendes formue, der ikke var ringe, for som alle spaniere var han meget lidenskabelig, og som alle spillere altid i trang for penge.

Nu – for at fatte mig i korthed – fra det første øjeblik Eders moder og jeg sås, elskede vi hinanden, og det blev vort eneste ønske at komme sammen så ofte, det kunne ske. Dette lod sig nu temmelig let gøre, for hendes moder frygtede og hadede også Juan de Garcia, hendes mands brodersøn, og ville hellere end gerne se sin datter løst fra ham, om det havde kunnet ske. Så blev da enden på det, at jeg åbenbarede hende vor kærlighed, hvorefter vi tilsammen lagde en plan, som gik ud på, at vi skulle flygte sammen til England. Men alt dette kom Juan for øre, for han havde lejede spioner blandt husets tjenerskab og var skinsyg og hævngerrig, som kun en spanier kan være. Først søgte han at skaffe mig af vejen ved at udfordre mig, men vi blev skilt ad, før vi fik tid at drage vore kårder. Derefter lejede han snigmordere til at overfalde mig ved nattetid, når jeg gik hjem fra min elskede, men jeg bar en skjorte af stålringe under min vams, og deres daggerter sprang derfor itu, og i stedet for at blive myrdet, dræbte jeg en af dem. Disse mislykkede forsøg bragte dog ikke de Garcia til at opgive sit forehavende. Tvekamp og snigmord havde slået fejl, men der var andre endnu sikrere midler tilbage. Min fjende var på en eller anden måde kommet under vejr med, at jeg var flygtet ud af et kloster, og derfor greb han nu til det middel at angive mig for den hellige ret som en frafalden og vantro, og angivelsen skete netop natten før, vi skulle afsejle til England. Jeg sad sammen med Eders moder og bedstemoder i deres bolig i Sevilla, da seks formummede mænd trådte ind og greb fat på mig uden at sige et ord. Da jeg bad om at få at vide, hvad deres adfærd skulle betyde, svarede de blot ved at holde et krucifiks op for mit ansigt. Så vidste jeg, hvad det gjaldt, og begge kvinderne gav slip på mig og veg hulkende

tilbage. Hemmeligt og tavst blev jeg ført ned i den hellige rets fangehuller, men jeg vil ikke spilde tiden med at fortælle eder alt, hvad jeg der måtte lide. To gange blev jeg lagt på pinebænken, en gang blev jeg knebet med gloende tænger, tre gange pisket med en svøbe af gloende jerntråde, og hele tiden måtte jeg nøjes med en føde, som man her i England næppe byder en hund. Til sidst, da man havde fået vished for, at jeg var flygtet fra klostret, blev jeg dømt til at lide døden på bålet.

Men da jeg efter et langt pinselsår havde opgivet alt håb og hengivet mig til min skæbne, kom hjælpen endelig. Aftenen før den dag, da jeg skulle fortæres af flammerne, kom formanden for mine bødler ned i den kælder, hvor jeg lå med lænker om hænder og fødder på en dynge fugtig og muggen halm, omfavnede mig og bød mig være ved godt mod, for kirken havde ynkedes over min ungdom og skænket mig min frihed. Først lo jeg vildt ad dette, for jeg troede, at det kun skulle være en ny måde at pine mig på, og det var først, da jeg var friet fra mine lænker, klædt i en sømmelig dragt og ved midnatstid sluppet ud af fængslets porte, at jeg ville tro, det var sandhed. Afkræftet og forundret stod jeg uden for portene uden at vide, hvorhen jeg skulle fly, da en kvindeskikkelse indhyllet i en mørk kåbe listede sig hen til mig og sagde: "Kom!" Den kvinde var Eders moder. Hun havde ved Garcias brovten erfaret min skæbne og straks sat sig i bevægelse for at frelse mig. Tre gange var hendes forsøg slået fejl, men gennem en snu munk opnåede hendes guld dog til sidst det, som retfærdighed og nåde ikke kunne udvirke, og min frihed blev købt med en meget høj sum penge.

Samme nat blev vi viet og flygtede til Cadiz, men Eders bedstemoder kunne ikke følge med, da hun var sengeliggende af en langvarig sygdom. For min skyld forlod Eders elskede moder sit folk, resten af sin store formue, sit land og sin moder – så stor kan en kvindes kærlighed være.

Alt var blevet ordnet i forvejen, og i Cadiz lå et engelsk skib *Mary*, i hvilket der var bestilt pladser til os. Men *Mary* blev holdt tilbage i havnen af så hård en modvind, at skipperen trods sin gode vilje til at frelse os ikke turde gå ud. To dage og en nat lå vi i havnen, fulde af velbegrundet ængstelse, men dog lykkelige ved vor kærlighed. Fangevogteren, der havde ladet mig slippe ud, havde forklaret, at jeg var flygtet ved Djævelens, min herres hjælp, og derfor blev der søgt ivrigt efter mig omkring i landet, og de Garcia, der erfarede, at hans trolovede savnedes, forstod naturligvis straks, at vi ikke var langt fra hinanden. Det var hans snuhed, skærpet af skinsyge og had, som sporede os skridt for skridt, indtil han til sidst fandt os.

Da stormen den tredje dags morgen havde lagt sig noget, lettede *Mary* anker, og den gled ud med tidevandet, men da den var kommet et lille stykke ud, og matroserne skulle til at hejse sejlene, lagde en båd, bemandet med tyve soldater og fulgt af to andre, sig på siden af den, og der blev råbt til skipperen, at han skulle lægge bi, for at skibet kunne blive bordet og undersøgt af den hellige rets folk. Det traf sig netop, at jeg var på dækket dengang, og da jeg skyndsomst ville gå ned for at skjule mig, sprang en mand, i hvem jeg genkendte de Garcia, pludselig op på en tofte og råbte, at jeg var den fordømte kætter, som de søgte. Skipperen, der frygtede, at hans skib skulle blive bordet, og han selv blive kastet i fængsel tillige med sit mandskab, ville

da have overgivet mig til dem. Men i min rædsel og fortvivlelse rev jeg mine klæder af kroppen og fremviste de gruelige ar, som bedækkede den.

"I er englændere!" råbte jeg til matroserne, "Vil I nu overgive mig, Eders landsmand, til disse fremmede djævle! Se her, hvorledes de har handlet med mig," og jeg pegede på de kun halvt helede sår fra de rødglødende tænger. "Overgiver I mig, da sender I mig tilbage til flere pinsler af samme slags og til døden på bålet. Hav dog barmhjertighed med min hustru, hvis I ikke have det med mig, eller lån mig et sværd, at jeg ved døden kan fri mig for de skrækkelige pinsler!"

Da råbte en af matroserne, en Southwold-mand, som havde kendt min fader: "Vil ingen andre, så vil jeg dog stå dig bi, Thomas Wingfield! Vil de have fat i dig og din smukke viv, så må de dræbe mig først." Dermed greb han en af de buer, der hang under skanseklædningen, rev den ud af sit hylster, spændte den, satte en pil på strengen og sigtede ned på spanierne i båden.

Straks råbte da alle de andre matroser:

"Ja, vil I have fat i nogen her på skibet, så kom selv om bord og hent dem, I bødler – I djævle!" og så videre.

Da skipperen så, at han kunne stole på sit mandskab, tog han også mod til sig. Han svarede slet ikke spanierne, men bød halvdelen af mændene at hejse sejlene og den anden halvdel at være parat til at holde soldaterne borte, hvis de skulle forsøge at borde skibet. Men nu var også de andre to både kommet til og havde hængt sig fast i skibet med deres bådshager. En af mændene klavrede også op ad en kætting og derfra ned på dækket; det var en af den hellige rets præster og en af dem, der

havde været med til at pine mig. Da blev jeg rasende ved tanken om alt det, jeg havde lidt, jeg snappede buen fra matrosen, trak pilen tilbage til dens spids og lod den flyve. Den fejlede ikke sit mål, for ligesom du, Thomas, var jeg en øvet bueskytte, og præsten faldt baglæns over bord med pilen i hjertet.

Derefter var der ikke flere, som prøvede på at borde os, men de skød på os med pile og sårede en mand. Skipperen råbte da, at vi skulle bukke os ned under skanseklædningen, for nu begyndte sejlene at trække, men de Garcia sprang atter op på toften og forbandede mig og min hustru.

"Jeg skal endnu vide at finde Eder!" skreg han med mange spanske eder og fule ord. "Selv om jeg skal vente i tyve år, skal jeg dog få hævn over Eder og det, I elsker. Vær vis på, Louisa de Garcia, at jeg skal nå at finde dig, hvor du så end skjuler dig, og når vi atter mødes, da skal du nødes til at drage med mig og blive hos mig, så længe jeg ønsker, eller også skal det blive din død!"

Men nu gled skibet hastigt hen over havet til England, og bådene sakkede agter ud. –

Mine sønner, således var min ungdoms hændelser, og således gik det til, at jeg ægtede Eders moder, som jeg har begravet i dag. Juan de Garcia har holdt sit ord."

"Dog tykkes det mig sælsomt," sagde min broder, "at han efter alle disse års forløb har villet myrde hende, som han efter dit sigende elskede så højt. Selv den største usling måtte dog vel vige tilbage for slig gerning."

"Der er intet sælsomt ved det," svarede min fader. "Vi kender jo intet til de ord, de har vekslet, før han gennemborede hende. Sikkert nok har han sigtet til nogle af dem, da han råbte til

Thomas, at de nu skulle se, hvad sandhed der var i spådommen. Og hvad var det, de Garcia svor for mange år siden? – at hun skulle følge med ham, eller han ville dræbe hende. Din moder var jo endnu meget smuk, Geoffrey, og han har sikkert givet hende valget mellem flugt med sig og døden. Søg ikke at få mere at vide, søn," og pludselig skjulte min fader ansigtet mellem sine hænder og brød ud i en hulken, der var såre pinefuld at høre.

"Gud give, du havde fortalt os denne historie noget før, fader," sagde jeg, så snart jeg havde overvundet den første heftige bevægelse og kunne få ordene frem. "Da ville der have levet en djævel færre i verden i dag, og jeg ville være blevet skånet for en lang rejse."

Jeg drømte kun lidt om, hvor lang den rejse skulle blive.

6. "Farvel, min elskede!"

Tolv dage efter min moders begravelse var jeg færdig til at drage ud for at opsøge hendes morder. Det traf sig netop så, at der lå et skib i Yarmouths havn rede til at gå til Cadiz, dets navn var *Eventyreren*, det skulle gå til Spanien med en ladning uld og tørret fisk og have vin og takstræ til buer med hjem. I dette skib købte min fader mig en plads, desuden medgav han mig et halvt hundrede pund i guld, mere var det ikke rådeligt at medføre på sin person, og ydermere fik jeg brev med fra den rigeste købmand i Yarmouth til hans handelsvenner i Cadiz, hvori de anmodedes om at udbetale mig indtil et hundrede og halvtreds pund, i fald jeg skulle komme til at trænge til dem, samt stå mig bi på anden vis, så vidt de kunne.

Skibet skulle sejle den 3. juni, det var nu allerede den 1., og den dags aften måtte jeg ride til Yarmouth, hvortil mit rejsegods allerede var sendt. Jeg havde sagt farvel til alle, undtagen til en, men den ene var hende, som jeg helst ville tale med, før jeg rejste. Siden den dag, da vi gav hinanden vor tro, havde jeg kun set Lily én gang, det var ved min moders begravelse, og der fik jeg slet ikke talt med hende. Nu lod det til, at jeg måtte drage bort uden at have sagt farvel til hende, for hendes fader havde ladet mig vide, at hvis jeg kom i nærheden af hans gård, da havde hans mænd befaling til at jage mig bort, og det var en skam, som jeg ikke ville lide. Dog syntes det mig såre hårdt, at jeg skulle tage af sted på så lang en rejse, som jeg måske aldrig kom tilbage fra, og det uden at sige hende farvel. I

min nød og kvide talte jeg da til min fader, fortalte ham, hvorledes sagen stod, og bad ham om hjælp.

"Jeg drager bort," sagde jeg, "for at hævne min moder og din hustru, og er rede til at give mit liv hen for vort navns ære. Hjælp mig da i dette."

"Min gode nabo Bozard har bestemt sin datter for din broder Geoffrey og ikke for dig, Thomas," svarede han, "og en mand har jo lov til at gøre med sit, hvad han vil. Dog vil jeg hjælpe dig, hvis jeg kan; han vil dog næppe drive *mig* fra sin dør. Byd karlene at føre hestene frem, så vil vi ride til Hall."

En halv times tid senere var vi der, og min fader bad om at komme til at tale med Bozard.

Tjenestekarlen skottede hen til mig; han huskede sagtens på den befaling, han havde fået, men han viste os dog begge ind i dagligstuen, hvor Bozard sad og drak øl.

"God morgen, nabo," sagde han, "du er velkommen her, men du bringer en med, som ikke er velkommen, skønt han er din søn."

"Det er sidste gang, jeg bringer ham med her hen, min ven Bozard. Lyt nu selv til hans bøn, opfyld den eller afslå den, som du vil, men afslår du den, da vil du ikke gøre vort venskab større. Knøsen rider bort i aften for at gå om bord og drage til Spanien for at opsøge den mand, der har myrdet hans moder. Han går af egen fri vilje, fordi han, efter at mordet var begået, lod morderen slippe fra sig, dog mod sin vilje og sit vidende, og jeg finder det ret, at han drager af sted."

"Det er kun en ung hund at sætte på sligt vildt og det tilmed i et fremmed land," sagde Bozard, "dog ærer jeg ham for hans mod og ønsker ham alt godt, men hvad vil han bede mig om?"

"Om tilladelse til at sige farvel til din datter. Jeg ved vel, at hans bejlen ikke er dig til behag, og undres ikke over det, for jeg selv finder, at han endnu er alt for ung til at tænke på giftermål, men da det nu er hans højeste ønske at få din datter at se, kan det dog vel intet skade, eftersom de ikke kan sige hinanden andet, end hvad de allerede har sagt. Hvad svarer du nu til det?"

Bozard tænkte sig lidt om og svarede så:

"Din søn er en brav knøs, om jeg end ikke ønsker at få ham til svigersøn; han drager nu i langfærd og vender måske ikke tilbage tiere, og jeg ønsker ikke, at han skal tænke på mig med onde tanker, når jeg er faret heden. Gå da ud, Thomas Wingfield, og stil dig under hin bøg – Lily skal komme til dig der, og du må tale med hende i en halv time – men ikke et minut mere. Se nu vel til, at du holder dig inden for synet fra dette vindue. Nej, tak mig ikke, men gå, før jeg betænker mig."

Så gik jeg derud og ventede med bankende hjerte under bøgen, og det varede da heller ikke længe, før Lily kom ilende ud til mig – et mere frydefuldt syn for mit øje, end om det havde været en engel fra Himlen. Jeg tvivler da også om, at en engel kunne have været skønnere og blidere end hun.

"Åh, Thomas," hviskede hun, da jeg havde hilst på hende, "er det sandt, at du vil sejle over havet for at opsøge spanieren?"

"Jeg sejler over for at søge spanieren, finde ham og dræbe ham. Det var for at komme til dig, Lily, at jeg lod ham fare, men nu må jeg lade dig fare for at komme til ham. Nej, græd ikke; jeg har svoret at gøre dette, og jeg ville pådrage mig stor vanære, om jeg brød min ed."

"Og for denne din eds skyld må jeg nu blive enke, Thomas, før jeg er blevet viv, for du drager bort, og jeg ser dig aldrig mere."

"Hvem ved, min elskede. Min fader drog over havet og kom dog tilbage, skønt han måtte gennemgå mange og store farer."

"Ja, han kom tilbage og ikke alene. Du er ung, Thomas, og i de fremmede lande finder du fagre møer. Hvor skal jeg da kunne bevare dit hjerte mod dem, jeg som sidder i det fjerne?"

"Jeg sværger dig til, Lily –"

"Nej, Thomas, sværg ingen ed, at du ikke skal begå den svare synd at bryde den. Oh, min elskede, glem mig nu ikke – du ved, at jeg aldrig vil glemme dig. Dog måske er dette vort sidste møde her på Jorden, men om så er, da må vi håbe på at mødes i Himlen. – Åh, denne adskillelse er hårdere end døden – men vær vis på, at jeg aldrig vil svige dig – før vil jeg ønske at dø."

"Lad os hellere ønske at leve og finde hinanden igen, Lily; jeg drager nu bort for at søge såvel lykken som min fjende, og for din skyld skal jeg vide at finde også den første, at vi kan blive forenede."

Hun rystede sørgmodig på hovedet. "Det var alt for stor en lykke at håbe, Thomas. Kun sjældent forundes det mand eller kvinde at ægte deres første og sande elskede, og får de lykke til det, da er det kun for hastigt at miste den. Men jeg vil ikke klage, vi elsker dog hinanden, og lader os være taknemmelige, fordi vi har lært, hvad kærlighed er."

Således talte vi med hinanden – brudte ord om kærlighed, håb og sorg, som unge mennesker under slige forhold plejer at tale, indtil Lily så op til mig med et yndigt, men sørgmodigt smil og sagde:

"Nu er det tid, at vi skilles, min elskede. Min fader vinker til mig fra vinduet. Nu er alt forbi."

"Lad os da gå," svarede jeg med hæs stemme og trak hende om bag det gamle bøgetræs stamme. Der tog jeg hende i mine arme og kyssede hende atter og atter, og hun skammede sig ikke ved at give mig kyssene tilbage.

Da vi red derfra, stod hun ved vinduet og stirrede efter mig med blegt og sørgmodigt åsyn. I tyve år så jeg hver dag dette sorgfulde, skønne ansigt for mig, og jeg ser det endnu, som det den dag stod og så mig drage bort til min uvisse skæbne. Andre kvinder har elsket mig, og jeg har måttet døje andre adskillelser, nogle endnu mere skrækkelige end denne, men mindet om denne kvinde og om hendes farvel står endnu mest levende for mig.

En ting har jeg glemt: da jeg havde omfavnet og kysset Lily bag bøgens stamme, trak hun en ring af sin finger og gav mig den med de ord: "Se på denne hver morgen, når du vågner, og tænk da på mig." Det havde været hendes moders ring, og den sidder endnu den dag i dag på min rynkede hånd og glinser i efterårets sollys, idet jeg skriver dette. Gennem alle de lange eventyrfyldte år, og gennem de fredelige tider, der fulgte efter, i kærlighed og i krig, i lejrildens skin, i skæret af offerflammerne, i lyset af de ensomme stjerner, der blinkede ned på de øde vidder, har denne ring skinnet på min hånd og stedse mindet mig om hende, som gav mig den, og på den samme hånd skal den gå i graven. Det er en tyk, glat guldring, nu er den noget slidt, og på dens indvendige side står skrevet:

> Min tanke dig når,
> hvorhen du går!

I sandhed et passende motto for os to, og som gælder den dag i dag. –

Samme dag, som jeg havde sagt farvel til Lily, red jeg med min fader til Yarmouth. Min broder Geoffrey fulgte ikke med, men vi skiltes dog med venlige ord, og det er mig en trøst, for vi sås aldrig mere. Der blev ikke talt mere mellem os om Lily Bozard og vor bejlen til hende, men jeg vidste godt, at så snart jeg vel var borte, ville han søge at vinde hende fra mig, hvilket da også slog til. Dog tilgiver jeg ham det og kan næppe fortænke ham i, hvad han gjorde, for hvilken ung mand kunne vel lære Lily at kende uden at begære hende til viv?

Mary, min søster, der næst efter Lily Bozard var den skønneste mø på vor egn, græd meget, da jeg sagde farvel til hende. Der var kun et års forskel på vor alder, og vi elskede hinanden oprigtigt, for mellem os var der ikke faldet nogen skinsygens skygge. Jeg trøstede hende, så godt jeg mægtede, fortalte hende alt, hvad der var sket mellem Lily og mig, og bad hende om at stå på vor side, så godt hun formåede. Dette lovede hun at gøre, og skønt hun ikke gav nogen grund for det, kunne jeg dog mærke på hende, at hun antog det for sandsynligt, at hun kunne være os til hjælp. Som jeg allerede har fortalt, havde Lily en broder, en lovende ung knøs, der på den tid var i den latinske skole, og han og min søster Mary havde fra barndommen af næret et så varmt venskab for hinanden, at det måske kunne blive til noget mere. Derefter kyssede vi hinanden og bød grædende hinanden farvel.

Så red min fader og jeg af sted, men da vi var kommet op på højen hinsides Waingfords mølle, holdt jeg hesten an, drejede den om og så tilbage over Waveneys dejlige dal, hvor jeg var født, og mit hjerte var nær ved at briste. Havde jeg vidst alt det, der skulle times mig, før jeg atter skuede dette syn, da tror jeg

for vist, at det måtte have bristet. Men Gud, der i sin uransagelige visdom lægger mangen byrde på menneskene, har friet os for en sådan viden. Jeg kastede endnu et eneste langt blik til den egelund, hvor Lily boede, og red så videre.

Den følgende dag gik jeg om bord på *Eventyreren*, hvorefter vi sejlede. Men før dette skete, var min fader blevet meget mildere stemt imod mig, for han huskede på, at jeg var min moders kæreste barn, og frygtede desuden for, at vi ikke skulle se hinanden tiere. Ja, så blødt blev hans hjerte, at han i afskedens stund endog ønskede, at jeg skulle opgive rejsen og blive hjemme, men da jeg nu havde lagt hånden på ploven og døjet al afskedens bitterhed, ville jeg ikke opgive mit forsæt og vende tilbage for at blive hånet af min broder og vore naboer. "Det er nu for silde, at du taler om dette, fader," sagde jeg. "Du ønskede jo selv, at jeg skulle drage ud for at fuldbyrde denne hævn og ophidsede mig ydermere til det med bitre ord; derfor vil jeg nu af sted, og det selv om jeg vidste, at jeg skulle dø, før ugen er omme; min ed kan ikke brydes, og indtil mit løfte er fuldbyrdet, hviler din forbandelse over mig."

"Lad det da være så, min søn," svarede han med et suk. "Det var din moders grufulde død, der bragte mig helt fra samlingen og fik mig til at sige ord, som jeg sikkert kommer til at angre. Længe vil angeren dog ikke pine mig, for mit hjerte er brudt, og jeg har ikke lang tid tilbage. Men vær nu ikke hadefuld på mig, min søn, og tænk ikke ilde om mig, når jeg ligger i graven, for trods alt det, jeg har sagt dig, elsker jeg dig dog, og det var kun den endnu større kærlighed, jeg bar til din moder, der lagde mig de barske ord på tungen."

"Jeg ved det, fader, og vil ikke bære had til dig for det, men hvis du synes, at du er blevet mig noget skyldig, da betal det ved at afholde min broder fra at gøre uret mod mig og Lily Bozard, mens jeg er borte."

"Jeg skal gøre mit bedste, søn, skønt var det ikke, fordi I to havde fået hinanden så kære, da ville det andet parti have huet mig bedst. Men som jeg siger, der er sikkert ikke levnet mig lang tid hernede til at våge over din velfærd i denne eller andre henseender, og når jeg er gået bort, da må tingene føje sig, som de bedst kan. Men glem nu ikke din Gud eller dit hjem, hvorhen så end skæbnen fører dig, Thomas, hold dig fra mandekiv og fra kvinders dragelser, for de er en snare for ungdommen, hold tillige streng vagt over din tunge og dit sind, der er noget opfarende af naturen. Hvor du så end kommer til at færdes, tal da ej ilde om landets og folkets religion, og hån den ikke ved tale eller levesæt, at du ikke skal få at føle, hvor grusomme menneskene kunne blive, når de tror, at de derved tækkes deres guddom – sligt har jeg selv noksom erfaret."

Jeg sagde, at jeg nok skulle huske på disse gode råd, og de friede mig da også senere for mangen en sorg. Så omfavnede han mig og anråbte den Almægtige om at tage mig i sin varetægt, hvorefter vi skiltes.

Jeg så aldrig min fader mere, for skønt han den gang endnu kun var midaldrende, døde han dog et år efter af en hjertesvaghed i Ditchingham kirke, mens han en søndag efter messen stod og bad ved min moders grav, og min broder tog hans gård og formue i arv efter ham. Gud glæde hans sjæl; han var en mand med et trofast hjerte, men han gik mere op i kærligheden til min moder, end godt var for en mand, der vil se

stort på livet og gøre ret og skel mod alle. Thi slig kærlighed, der kan være såre naturlig for kvinder, vil hos manden gerne udarte til en slags egenkærlighed, og få ham, der bærer den, til at ringeagte alle andre ting. Vi børn var intet for min fader i sammenligning med vor moder, og han var sikkert redebon til at miste os, om han derved havde kunnet købe hende tilbage til livet. Dog må dette vel kaldes en ædel svaghed, eftersom han kun tænkte lidet på sig selv derved, og havde gået såre meget igennem for at vinde hende. –

Jeg havde fået at vide, at de Garcias skib hørte hjemme i Cadiz, og derfor tog jeg først til denne by, men om min rejse dertil er intet at berette. Vi led meget af storm og modvind i den spanske sø og blev til sidst drevet ind i Lissabons havn, hvor vi udbedrede den skade, skibet havde lidt. Men til sidst kom vi dog velbeholdne til Cadiz efter fyrre dages sejlads.

7. Andres de Fonseca

Om alle de eventyr, jeg bestod i det års tid, jeg opholdt mig i Spanien, skal jeg fatte mig i korthed, for skulle jeg fortælle alting udførligt, da ville denne historie ikke få nogen ende, eller mit liv ville i alt fald komme til ende før historien.

Mange rejsende har allerede beskrevet det strålende Sevilla, og til denne gamle mauriske by begav jeg mig i al hast, idet jeg sejlede op ad Guadalquivir, men da jeg har at fortælle om lande, som endnu ingen vandrer er vendt tilbage til England fra, må jeg skynde mig at komme til dem og tør ikke dvæle ved alle Sevillas herligheder.

Jeg forudså, at det ville blive nødvendigt for mig at opholde mig nogen tid her, og da jeg, så vidt det lod sig gøre, ville undgå at vække opmærksomhed og tillige ønskede at leve så lidet bekosteligt som muligt, besluttede jeg at gøre forsøg på at fortsætte mine studeringer i medicinen, og til den ende fik jeg af de købmænd, jeg var blevet henvist til, flere anbefalingsbreve til forskellige læger i Sevilla. Men efter min anmodning lød disse breve ikke på mit navn, men på "Diego d'Aila", for jeg ville skjule min engelske herkomst, og hvis ikke min engelske accent forrådte mig, lod dette sig også let gøre, for som jeg allerede har sagt, var mit udseende ganske lig en spaniers. Den hindring, som sproget kunne volde mig, mindskedes dog for hver dag, for jeg havde jo allerede til dels lært det af min moder, og da jeg greb enhver lejlighed til at læse og tale det, kunne jeg efter et halvt års forløb tale castiliansk som en indfødt, for jeg besidder af naturen evne til med stor lethed at tilegne mig et fremmed

sprog. Dog kunne et øvet øre måske endnu høre en let engelsk accent i min tale.

Da jeg var kommet til Sevilla og havde fået mit rejsegods bragt hen i et tarveligt og afsides værtshus, begav jeg mig ud i byen for at aflevere et anbefalings brev til en berømt læge, hvis navn jeg nu for længst har glemt. Denne læge boede i et smukt hus i Las Palmas-gaden. Denne gade er bevokset med to rækker dejlige træer, og mange små sidegader munde ud i den. Fra værtshuset kom jeg gående op ad en af disse smågader, en stille snæver passage, hvis huse alle havde patios eller gårdspladser, der vendte ud mod gaden. Som jeg nu gik igennem denne, så jeg en mand sidde på en stol i skyggen ude i sin patio. Han var lille og vissen med skarpe sorte øjne og et vidunderlig klogt udtryk, og han så også på mig, da jeg gik forbi, og den berømte læges hus, som jeg agtede mig til, var netop således beliggende, at den lille mand, når han sad i sin patio, kunne se, hvem der gik ind og kom ud af det. Da jeg havde fundet huset, gik jeg igen tilbage til den rolige gade og vandrede frem og tilbage en tid for at finde på, hvad jeg skulle sige til lægen, og under alt dette iagttog den lille mand mig med sine skarpe, sorte øjne. Til sidst havde jeg fået en historie lavet, som jeg ville fortælle, og gik så atter op til huset, men fik der at vide, at lægen ikke var hjemme. Da jeg havde spurgt om, hvornår jeg kunne træffe ham, begav jeg mig atter ud i den snævre gade og vandrede langsomt hjemad, indtil jeg kom til det sted, hvor den lille mand sad. Idet jeg gik forbi ham, faldt hans brede hat, som han sad og viftede sig med, til jorden, lige for mine fødder. Jeg bukkede mig ned, tog den op og rakte ham den.

"Tusinde tak, unge mand," sagde han med dyb og mild stemme. "I er meget høflig at en fremmed at være."

"Hvor kan I vide, at jeg er en fremmed, señor?" spurgte jeg så overrasket, at jeg glemte min forsigtighed.

"Havde jeg ikke gættet det før, så ville jeg da have vidst det nu," svarede han med et let smil. "Eders udtale siger mig det tydeligt."

Jeg bukkede og ville til at gå, da han atter begyndte:

"Hvorfor sådant et hastværk, unge mand? Træd indenfor med mig og få et glas vin; den er god."

Jeg var lige ved at sige nej, da jeg kom i tanke om, at jeg ikke forsømte noget ved det, og måske dog kunne få et og andet at vide af hans snaksomhed.

"Det er varmt i dag, señor, og jeg siger tak for indbydelsen."

Hertil sagde han intet, men rejste sig, førte mig ind gennem gårdspladsen, som var brolagt med marmorfliser, og i hvis midte der var et vandbassin med vinløv op ad rækværket. I vinrankernes skygge stod et lille bord med stole omkring. Da oldingen havde lukket lågen til patioen, og vi havde sat os ned, ringede han med en lille sølvklokke, der stod på bordet, og en ung, meget smuk pige, iført en pyntelig spansk dragt kom ud af huset.

"Bring os vin herud," sagde oldingen.

Vinen blev bragt; det var en hvid portvin, hvis lige jeg aldrig før havde smagt.

"På Eders sundhed, señor? –" her holdt min vært inde med fremrakt glas og tilkastede mig et spørgende blik.

"Diego d'Aila," svarede jeg.

"Hm," sagde han. "Et spansk navn, eller måske et eftergjort spansk navn, for jeg kender det ikke, og jeg husker dog ellers ganske godt navne."

"Det er nu mit navn, enten I så vil antage eller forkaste det, señor –?"

"Andres de Fonseca," svarede han bukkende. "En af denne stads læger, hvis navn er ganske godt kendt, i særdeleshed af det smukke køn. Nu, señor Diego, jeg antager Eders navn, for navnet er jo i og for sig intet, og det kan til tider være heldigt at forandre det, hvilket ikke kommer andre end ejermanden ved. Jeg ser, at I er fremmed her i staden – bliv blot ikke forvirret over min viden, señor, den, der er kendt i staden, går ikke således og stirrer på husene eller udspørger de forbigående, lige så lidt som en af Sevillas indfødte spadserer på solsiden om sommeren. Men om I nu ikke vil finde det for nyfigent, så kunne jeg have lyst til at vide, hvad I, der ser ud som sundheden selv, kan have at gøre med min rival hist ovre?"

"En mands ærinde vedkommer ligesom hans navn kun ham selv, señor," svarede jeg, idet jeg i mit stille sind henførte min vært blandt dem, der nedværdiger vor kunst ved åbenlyst at kapre patienter fra andre for at berige sig selv. "Dog skal jeg gerne sige Eder det. Jeg er selv læge, om end ikke helt udlært, og jeg søger en plads, hvor jeg kan hjælpe en eller anden berømt doktor i hans gerning for så ledes at erhverve mig erfaring og tjene mit brød."

"Aha! er det så! Nu, señor, da vil I søge forgæves hist ovre," og dermed nikkede han over mod lægens hus. "Han tager ikke imod lærlinge, med mindre han bliver betalt godt for det – således er det skik her i staden."

"Da må jeg søge tjeneste et andet sted eller ved andet arbejde."

"Ej, det behøver I måske ikke, señor. Lad mig høre, hvad I kender til medicinen og – hvad der er endnu vigtigere – til den menneskelige natur, for den første kan ingen af os lære at kende meget til, men den, der kender den sidste, vil forstå at lede mændene – eller kvinderne – som igen leder mændene."

Dermed begyndte han straks at stille mig forskellige spørgsmål, der alle var så dybsindige og gik således lige til bunds i den foreliggende sag, at jeg undredes højlig over hans klogskab. Nogle af disse spørgsmål hørte til lægekunsten og angik især kvindesygdomme, andre var mere almen-menneskelige og gjaldt kvindernes karakter. Jeg besvarede dem, så godt jeg kunne.

"Det er nok, señor," sagde han til sidst, "I lader til at være en ung, lovende mand med gode evner, men, som man kunne vente det af Eders alder, mangler I endnu en del erfaring, men der er godt stof i Jer, og det lader til, at I har hjertet på rette sted, hvilket er en god ting, for de fejlgreb, en mand med hjerte gør sig skyldig i, fører ham oftere længere frem i verden, end kynikerens kunstgreb. I har sikkert også en vilje og forstår at sætte den igennem."

Jeg bukkede, men gjorde mit bedste for at han ikke skulle se på mit ansigt, hvor godt jeg huede hans ord.

"Dog," vedblev han, "ville alt dette ikke få mig til at gøre Eder det tilbud, som jeg agter at gøre Eder, for mangen prægtigere fyr end I har forgæves bejlet til lykkens gunst eller er inderst inde en tåbe, eller en slet karakter, bestemt til at gå i hundene, og intet borger mig for, at det ikke er lige så med Eder. Men jeg

løber nu an på det alligevel, fordi I behager mig på en anden måde. Måske ved I det ikke selv, señor, men I er i besiddelse af stor skønhed, en skønhed af en sjælden og ejendommelig slags, som halvdelen af Sevillas kvinder vil blive indtaget i, når de ser Eder."

"Eders ord smigrer mig i høj grad," sagde jeg, "Men tør jeg spørge Eder, hvad alle disse komplimenter skal sige? Eller med andre ord, hvad er det for et tilbud, I agter at give mig?"

"I korthed dette: Jeg trænger til en hjælper, som må besidde alle de egenskaber, som jeg ser hos Eder, men først og fremmest dog en, som jeg kun kan formode, at I besidder, nemlig diskretion. Min hjælper vil få en god løn, huset her vil stå til hans rådighed, og han vil få så god en lejlighed, som kun sjældent gives, til at lære verden at kende. Hvad siger I nu til det?"

"Dette, señor, at jeg helst først vil vide noget nærmere om det, jeg skal hjælpe Eder med. Eders tilbud lyder overmåde fristende, men jeg frygter for, at jeg kun kan opnå alle de nævnte goder ved at udføre sådant arbejde, som en ærlig mand må vige tilbage for."

"Meget priseligt tænkt, og åbent sagt, men I tager dog fejl i Eders formodning. Der er blevet sagt Jer, at hin læge, som I lige før gjorde forsøg på at træffe, samt" – her nævnede han en fire-fem navne – "er de ypperste af deres stand i Sevilla. Men således forholder det sig dog ikke. Jeg er så vel den største som den rigeste og har også mere at bestille end to af de andre tilsammen. Ved I f. eks. hvad jeg har tjent endnu i dag? Jeg skal sige Eder det: over fem og tyve guld-pesos, mere – tør jeg nok svare for – end alle de andre tilsammen. I vil sagtens også gerne

vide, hvorfor jeg da ikke, når jeg har tjent så meget, slår mig til ro og hviler på min gerning. Nu vel, også det skal I få at vide. Hvad det første angår, så tjener jeg mine penge ved at benytte mig af kvindernes forfængelighed og skærme dem for følgerne af deres egne dårskaber. Har en dame et såret hjerte, da kommer hun til mig for at søge råd og trøst, og har hun fregner i ansigtet, da søger hun mig for at få dem fordrevet. Har hun en hemmelig elskovsleg for, da er det mig, der skal skjule den, jeg rådspørger fremtiden for hende, jeg hjælper hende at råde bod på det forbigangne, jeg helbreder hende for indbildte sygdomme, og ofte kurerer jeg hende tillige for virkelige. De halve af Sevillas hemmeligheder har jeg i min hånd, og hvis jeg skøttede om at sladre, kunne jeg sætte snese af familier sammen til kiv og blodsudgydelse. Men jeg åbenbarer intet, jeg bliver betalt for at tie, og selv om jeg ikke bliver betalt for det, tier jeg dog for mit rygtes skyld. Hundreder af kvinder anser mig for deres frelser, mens jeg ved, at de er mine narre. Men læg vel mærke til, at jeg ikke driver denne leg for vidt. En elskovsdrik af farvet vand sælger jeg dem beredvilligt, men ikke en forgiftet rose, sligt må de søge andetsteds. Og for øvrigt er jeg ærlig i min færd, jeg tager kun verden, som den er, det er det hele, og eftersom kvinderne *vil* være tåber, så drager jeg min fordel af deres tåbelighed og er blevet rig ved det.

Ja, jeg er blevet rig, og dog kan jeg ikke holde op; jeg elsker pengene, der er det samme som magt, men højest af alt elsker jeg livets foreteelser. Hvilken snak om romaner og eventyr! Hvilke romaner eller eventyr er halvt så vidunderlige, som de ting, jeg dagligt erfarer. Og jeg spiller med i dem alle og det

endda en hovedrolle, fordi jeg ikke brovter og skriger op som en gøgler uden for sit telt."

"Men om det nu forholder sig så, hvorfor søger I da hjælp af en ubekendt knøs, en fremmed, som I slet ikke ved noget om?" spurgte jeg lidt but.

"Ja, nu mærker jeg i sandhed, at I mangler erfaring," svarede oldingen leende. "Troede I måske, at jeg skulle vælge en, der *ikke* var fremmed – en, der var knyttet til folk i denne stad ved bånd, jeg ikke kendte. Og hvad det nu angår, at jeg ikke kender noget til Eder, unge mand, da tro ikke, at jeg har drevet mit sælsomme håndværk i over fyrre år uden at vinde evne til at dømme ved første syn. Måske kender jeg Jer bedre, end I kender Jer selv, og i forbigående sagt er den kendsgerning, at I er betaget af en så dyb kærlighed til den mø, I har forladt i England, en stærk anbefaling for mig, for hvilke andre dårskaber, I så end kan begå, I vil dog næppe bringe Eder selv eller mig i forlegenhed ved at gå hen og forelske Jer?"

"Hvor kan I vide –?" begyndte jeg, men holdt brat inde.

"Hvor jeg kan vide det? Nå, det er en let sag. De støvler, I der bærer, er lavet i England, af den slags har jeg set mange, da jeg rejste derovre; Eders accent er også engelsk, og to gange har I hjulpet Eder med engelske ord, når de castilianske svigtede Eder. Og hvad nu møen angår – er det ikke en trolovelsesring, I bærer på Eders finger? Desuden, da jeg talte til Eder om dette lands damer, vakte det slet ikke Eders interesse, hvilket det dog sikkert i Eders alder ville have gjort, hvis Eders hjerte havde været usåret. Eders elskede er sikkert høj og lys? Ak ja, det tænkte jeg nok. Jeg har lagt mærke til, at mænd og kvinder tiest holder af deres modsætninger, hvad hår og øjne angår;

undertiden slår det fejl, men som oftest kan man regne med det."

"I er meget skarpsindig, señor."

"Nej, egentlig ikke skarpsindig, men øvet og erfaren, hvilket I også vil blive, når I har været et års tid under min vejledning – men måske agter I ikke at blive så længe i Sevilla. I er sagtens kommet her i en bestemt hensigt og ønsker at drage nytte af tiden, indtil denne hensigt er opnået. Gættede jeg ikke også her rigtigt? Men alligevel vil jeg vove det, for hensigt og opnåelse er tit langt fra hinanden. Tager I så mod mit tilbud?"

"Jeg er tilbøjelig til det."

"Nå – så ender det dog med, at I tager imod det. Men jeg har noget mere at sige Jer, før vi fastsætter vilkårene. Jeg ønsker ikke, at I skal optræde som min lærling; I skal gå for at være min søstersøn, der er kommet langvejs fra, og som jeg lader hjælpe mig. I skal yde mig en håndsrækning herhjemme, men foruden dette vil I også få andre pligter. Eders vigtigste hverv skal være at blande Eder i selskabet her i Sevilla og at iagttage dem, som jeg udpeger, lade et ord falde hist og en hentydning her samt på hundrede andre måder, som jeg skal anvise jer, trække korn til min mølle – og til Eders egen. I må være livlig og vittig, sørgmodig og lærd, alt som jeg ønsker det, og i det hele taget må I gøre det mest mulige ud af Eders person og talenter, for dette kræves ved omgangen med mine kunder. Til hidalgoen må I tale om våben, til damen om kærlighed, men I må aldrig vove Eder for langt ud i Eders udtryk, og frem for alt, unge mand" – her forandredes hans væsen ganske, og hans ansigt blev strengt, ja næsten truende – "må I aldrig misbruge min eller mine klienters tillid. På dette punkt vil jeg tale rent ud til

Eder, og for Eders egen skyld beder jeg Eder tro, hvad jeg siger Eder, selv om I tvivler på alt andet. Svigter I min tro til Eder, *da må I dø.* I må dø, ikke for min hånd, men alligevel mister I livet. Således er mine vilkår, tag så pladsen eller lad være. Men skulle I få i sinde at sige nej, og så bagefter gå omkring og fortælle, hvad jeg her har betroet Eder, da vil også dette komme Eder dyrt at stå. Forstår I?"

"Jeg forstår Eder, og for min egen skyld vil jeg respektere Eders hemmelighed."

"Unge mand, jeg synes endnu bedre om Eder end før. Hvis I havde sagt, at I ville respektere den, fordi den var en hemmelighed, da ville jeg have mistroet Eder, for I har sikkert en følelse af, at hemmeligheder, der sidder så løse, at de fortælles den første den bedste fremmede, ikke kan gøre fordring på at holdes i ære. Det kan de da heller ikke, men når et brud på dem medfører døden for den, der begår bruddet, da er det en anden sag. Nå – I modtager altså mit tilbud?"

"Jeg modtager det."

"Godt. Eders rejsegods er vel i værtshuset, jeg vil da sende dragere hen for at bringe det her her. I behøver ikke at gå med, søstersøn, lad os hellere for nøje os med et glas vin til. Jo snarere vi bliver fortrolige med hinanden, des bedre, søstersøn."

Således gik det til, at jeg kom til at kende señor Andres de Fonseca, min velgører og det sælsomste menneske, jeg nogen sinde har kendt. Enhver, der læser denne historie, vil vel sagtens tænke, at jeg, fortælleren, beredte mig utallige forlegenheder ved at træde i hans tjeneste, for det fejler ikke, at læseren har fået det indtryk af ham, at han var en ful skurk, der

lokkede unge, uerfarne mennesker til sig for at benytte dem til sine onde hensigters fuldbyrdelse og derved styrte dem selv i ulykke. Men således var det langtfra, og dette er netop det sælsomste af denne sælsomme historie. Alt det, som Andres de Fonseca fortalte mig, var sandt lige til den sidste tøddel.

Han var af god byrd og besad rige evner, men var ved ulykker, der ramte ham i hans unge år, blevet noget af en særling. Som læge betragtet har jeg aldrig truffet hans lige, endsige hans overmand, og lige så lidt har jeg mødt nogen, der besad en sådan menneskekundskab og da navnlig kundskab til kvinder. Han havde rejst viden om og set meget, og han glemte intet. Nægtes kan det ikke, at han var lidt af en kvaksalver, men på den anden side var der dog altid mening i hans kvaksalveri. Han flåede ganske vist tåberne grundigt og drev også gøgl med stjernetyderkunsten, idet han berigede sig ved folks overtro, men på den anden side øvede han mangfoldige velgerninger uden at vente noget vederlag for det. Han kunne godt lade en rig dame betale ti guld-pesos for en hårfarve, men han kunne også godt hjælpe en stakkels fattig pige over sine forlegenheder uden at tage nogen betaling for det, ja, tit gav han sådanne oven i købet penge. Han, der sad inde med så at sige alle Sevillas hemmeligheder, gjorde sig dog aldrig nogen fordel af det ved pengeafpresning eller trusler, for det kunne ikke betale sig, sagde han, at give sig af med sligt, men i virkeligheden var det, fordi han besad et godt og ærligt hjerte, om han end yndede at give det udseende af, at han var en egenkærlig slyngel.

Hvad mig selv angår, da fandt jeg det let at leve sammen med ham, og jeg følte mig lykkelig ved det, for så vidt som jeg i hine år kunne tale om at være lykkelig. Jeg lærte snart min rolle og

spillede den, når jeg selv skal sige det, meget godt. Det blev foregivet, at jeg var den gamle rige læge Fonsecas søstersøn, han oplærte til at overtage sin praksis, og dette sammen med mit udseende og væsen gjorde mig velset i Sevillas bedste huse. Her overtog jeg den del af vor gerning, som min mester ikke kunne bestride, for han blandede sig nu aldrig mere i Sevillas fine verden. Penge blev jeg forsynet med til overflod, så at jeg kunne optræde så flot som den rigeste, men folk erfarede dog også snart, at jeg ikke alene tænkte på fornøjelser, men også på forretninger. Tit og ofte, når jeg deltog i et bals eller karnevals lystighed, så en eller anden dame lejlighed til at nærme sig mig midt i den støjende glæde for hviskende at spørge mig, om Don Andres de Fonseca vel havde noget imod at tale med hende om en hemmelig sag af stor vigtighed, og jeg bestemte da på stedet en tid, da hun måtte komme. Havde jeg ikke været, da ville slige patienter være gået tabt for os, eftersom deres frygtsomhed ville have holdt dem tilbage fra vort hus.

Når en sådan fest var til ende, og jeg stod i begreb med at gå hjem, da skete det også tit, at en eller anden kavaler på samme måde kom hen til mig, stak sin arm ind under min og bad om min mesters hjælp i en kærligheds- eller æressag, ja, undertiden endog i en pengeforlegenhed. Jeg førte ham da med det samme til det gamle mauriske hus, hvor Don Andres i sin fløjls-slåbrok sad og skrev, ligesom en edderkop midt i sit væv, for de fleste af vore forretninger blev afgjort ved nattetid. Sagen blev da straks ordnet til min mesters fordel og til alle parters tilfredshed. Efterhånden blev det også vel kendt, at jeg, uagtet min ungdom, var meget diskret, og at intet, som kom ind gennem mine øren, gik over mine læber, og at jeg aldrig

snakkede, drak eller spillede ret længe ad gangen og at, skønt jeg var ven med mange smukke kvinder, dog ingen af dem var indviet i mine hemmeligheder. Ligeledes blev det bekendt, at jeg besad ikke ringe dygtighed som læge, og snart hed det sig blandt Sevillas damer, at der i hele byen ikke fandtes så dygtig og behændig en læge til at borttage fregner eller farve hår, som den gamle Fonsecas søstersøn, og som enhver vel kan fatte, var denne berømmelse en hel formue værd. Således skete det da, at det blev mere og mere almindeligt, at jeg gav råd på egen hånd, og jeg havde sådant held med mine kure, at jeg efter et halvt års forløb havde skaffet min mester endnu større praksis end før.

Det var et sælsomt liv, jeg førte, og jeg kunne skrive en hel bog om det, jeg så og hørte, men det vedrører ikke denne fortælling. Sælsomt var det i sandhed, for det var, som om de smil og den tavshed, mænd og kvinder skjuler deres tanker med, var som bortkastede, og deres hjerter talte til os med sandhedens tunge. Snart kom en fager, ung mø eller viv til os og bekendte en misgerning, som vi ville have erklæret for umulig, hvis ikke kendsgerningerne beviste den: et mord på en ægtefælle måske, eller på en elsker eller en rivalinde, snart en ældre dame, der ville vinde en purung fyr, snart en rig, men simpelt født mand eller kvinde, der ønskede at købe sig en forbindelse med en, som fattedes penge, men var af ædel byrd. Sådanne skøttede jeg dog ikke meget om at hjælpe, men til dem, der elskede ulykkeligt eller var bedraget af deres elskede, lyttede jeg med åbent øre, for deres følelser var beslægtede med mine; ja, så dyb og oprigtig var min sympati, at jeg mere end én gang fandt den ulykkelige skønne rede til at overføre sin kærlighed på mig uværdige, og én gang stillede sagerne sig

således, at jeg, hvis jeg havde villet det, kunne have ægtet en af de elskværdigste og rigeste af Sevillas adelsdamer.

8. Det andet møde

Det kunne måske se ud, som om jeg under alt dette havde glemt det, jeg var kommet til Spanien for, men således var det dog ikke. Så snart jeg var kommet ordentlig i ro i Andres de Fonsecas hus, gav jeg mig til med stor iver at foretage undersøgelser med hensyn til Juan de Garcias opholdssted, dog uden resultat.

Når jeg roligt og lidenskabsløst overtænkte sagen, måtte jeg også sige mig selv, at der kun var ringe mulighed for at finde ham i Sevilla. Vel havde han i Yarmouth opgivet, at han agtede sig til denne by, men intet skib, der bar det navn som hans, var lagt ind til Cadiz eller sejlet op ad Guadalquivir, og det var da heller ikke rimeligt, at han, som havde begået et mord i England, ville opgive sit sande bestemmelsessted. Dog vedblev jeg med mine undersøgelser. Huset, hvor min moder og mormoder havde boet, var nedbrændt, og da de altid havde levet meget stille og afsondret, var det nu efter tyve års forløb ikke at vente, at nogen skulle huske dem. Jeg opdagede da også kun én eneste, som vidste besked om dem, en gammel kvinde, som levede i den yderste fattigdom, og som engang havde været min bedstemoders tjenestepige og kendte min moder godt, skønt hun ikke var i huset, da hun flygtede til England. Fra denne kvinde fik jeg nogle få oplysninger, skønt jeg naturligvis ikke fortalte hende, at jeg var hendes gamle madmoders dattersøn.

Det fremgik af den gamle kvindes beretning, at de Garcia, efter at min moder var flygtet til England, forfulgte min

bedstemoder og hans egen tante med processer og på anden vis, indtil hun blev drevet til tiggerstaven, ja, så yderlig fattig blev hun, at hun, da hun døde, måtte begraves på offentlig bekostning. Nogen tid efter hendes død havde de Garcia nok begået en eller anden forbrydelse, hvorfor han blev tvunget til at forlade landet, men hvad det var for en forbrydelse, kunne den gamle kone ikke huske.

Dette fik jeg at vide, da jeg havde været omtrent tre måneder i Sevilla, men skønt det interesserede mig meget, fremmede det dog slet ikke min eftersøgning.

En fire-fem aftener efter, da jeg kom hjem fra et ærinde i byen, mødte jeg en ung dame, der kom ud af patioen. Hun var meget tæt tilsløret og vakte min opmærksomhed ved sin høje og smukke skikkelse, og fordi hun hulkede så heftigt, at hele hendes legeme rystede ved det. Jeg var imidlertid vant til at se sligt, for mange af dem, der søgte råd hos min herre, havde god grund til at græde, og jeg gik derfor forbi hende uden at sige noget. Men da jeg var kommet ind i det værelse, hvor Fonseca modtog sine patienter, gjorde jeg dog en bemærkning om, at jeg havde mødt damen, og spurgte, om det var en person, jeg kendte.

"Ak, søstersøn," sagde den gamle, der nu altid kaldte mig således, og tillige havde begyndt at behandle mig med så stor kærlighed, som om jeg virkelig havde været hans slægtning, "et bedrøveligt tilfælde, men du kender hende ikke, og hun er ikke af dem, der kan betale noget. En stakkels kvinde af adelig byrd, der fra ungdommen har været bestemt for klostret og har aflagt klosterløftet, men så har gjort bekendtskab med en kavaler, der træffer hemmeligt sammen med hende i klosterhaven, lover at

ægte hende, hvis hun vil flygte med ham og virkelig også lader sig vie til hende – dog naturligvis kun på skrømt – for straks derefter at forlade hende. Hvis præsterne får at vide, hvorledes det er fat med hende, får hun nok at føle, hvorledes det er at dø tomme for tomme i en klostermur. Nu kom hun til mig for at spørge mig til råds og medbragte nogle sølvsmykker som betaling. Se, her er de."

"Og I tog virkelig imod dem?"

"Ja vist så – jeg tager altid mod en gave, men jeg gav hende dens vægt i guld i bytte, og hvad mere er, jeg sagde hende, hvor hun kunne skjule sig for præsterne, indtil deres eftersøgning var forbi. Men hvad jeg ikke fortalte hende, var, at hendes elsker er den største skurk, der nogen sinde har vandret i Sevillas gader. Hvad skulle det også gavne? Hun får ham vel aldrig tiere at se. Hys – der har vi hertuginden! Det er nok stjernerne, der skal adspørges. Hvor er horoskopet og staven og krystalkuglen? Skynd dig! Sæt skærmen for lampen, giv mig bogen og gå!"

Jeg gjorde, som han bød, og mødte uden for hans dør den fornemme gæst, en statelig dame, der ledsaget af en duenna listede sig frygtsomt gennem det mørke forværelse for at høre, hvad stjernerne havde at sige hende, og for at betale mangen fuldvægtig pesos for det, og synet af hende fik mig til at le så hjerteligt, at jeg hurtigt glemte den anden dame og hendes sorger.

Men nu må jeg gå over til at berette, hvorledes jeg mødte min slægtning og fjende de Garcia for anden gang. To dage efter, at jeg havde mødt den tilslørede dame, vandrede jeg tilfældigvis ved midnatstid gennem et ensomt kvarter i den gamle by, som kun sjældent besøgtes af fremmede. Det var ikke ganske trygt

at befinde sig således alene på denne tid og dette sted, men det ærinde, min herre havde givet mig at udrette, skulle besørges i største hemmelighed. Desuden havde jeg ingen fjender, det jeg vidste af, og var tilmed væbnet med den kårde, jeg havde taget fra de Garcia i Ditchingham, den samme, han havde dræbt min moder med, og som jeg nu bar i det håb, at den måtte tjene til at hævne hendes død. Hver eneste morgen havde jeg taget lektion i brugen af dette våben, og jeg havde derfor nu opnået en stor færdighed i at fægte.

Da jeg havde udrettet mit ærinde, vandrede jeg langsomt hjemad, og under min vandring kom jeg til at tænke på, hvilket sælsomt liv jeg nu førte, og hvor vidt forskelligt det var fra mit barndomsliv i Waveneys dal samt på mange andre ting. Derefter gled mine tanker hen på Lily, jeg tænkte på, hvorledes tiden vel gik for hende, og om min broder Geoffrey endnu plagede hende med sin bejlen, samt hvorvidt hun i længden kunne stå fast over for hans og hendes faders overhæng.

Mens jeg gik i sådanne tanker, kom jeg til en port, der førte ned til Guadalquivir; her standsede jeg, lænede mig op til randen af en lav mur og stod således og nød nattens vidunderlige skønhed. Så vidunderlig var den, at jeg endnu trods alle de mange mellemliggende år tydeligt erindrer den, og lad den, som har set det, sige, om han har set noget skønnere end augustmånens skin på Guadalquivirs brede vande og den gamle stads maleriske bygninger.

Mens jeg stod der op til muren og stirrede ud over vandet, så jeg en mand træde op ad trinnene tæt ved mig og snige sig ind i gadens skygge. Jeg lagde dog ikke videre mærke til ham, før jeg et øje blik efter hørte mumlen af stemmer og ved at dreje

hovedet lidt så manden i samtale med en kvinde, som han havde mødt ved det øverste af den smalle gang, som førte ned til flodporten. Det måtte vel være et stævnemøde mellem to elskende, tænkte jeg, og eftersom sligt er af interesse for alle og i særdeleshed for unge mennesker, begyndte jeg nu at iagttage parret nøje. Jeg opdagede da snart, at det ikke var noget synderlig kærligt møde, i det mindste ikke hvad kavaleren angik, for han trak sig hele tiden tilbage ned mod mig, som om han ville søge tilflugt i båden, som han utvivlsomt var kommet i, og dette undrede mig meget, eftersom jeg, da månen skinnede på damens ansigt, tydeligt kunne se, at hun var meget smuk. Mandens ansigt kunne jeg derimod ikke se, da han næsten hele tiden vendte ryggen til mig, og desuden bar en stor sombrero, der skyggede for det. Lidt efter lidt kom de nærmere ned til mig, idet mandspersonen hele tiden gik baglæns, mens kvinden fulgte efter, indtil de til sidst var så nær, at jeg kunne høre, hvad de sagde. Kvinden bønfaldt manden.

"Du vil dog vel ikke forlade mig," sagde hun, "efter at du nu har ægtet mig og tilsvoret mig troskab, du vil dog ikke have hjerte til at overlade mig til fortvivlelse! Jeg forlod alting for din skyld; jeg er nu i den største fare; jeg-" – her sænkede hun stemmen, så at jeg ikke kunne høre, hvad hun sagde.

Derefter talte han. "Skønneste, nu som altid, jeg tilbeder dig, men vi må skilles for en tid. Du skylder mig meget, Isabella. Jeg har udfriet dig fra graven, og jeg har lært dig, hvad det er at leve og at elske, og nu vil du sikkert med dine yndigheder og dine andre store fortrin høste gavn af denne lære. Penge kan jeg ikke give dig, for jeg har ingen at undvære, men jeg har skænket dig en erfaring, som er meget mere værdifuld. Nu må jeg sige dig

farvel for en tid, og jeg gør det med knust hjerte, dog – under skønnere himmelegne skinner andre øjne, og jeg –" her talte han så dæmpet, at jeg ikke kunne opfatte hans ord.

Mens han talte videre, begyndte jeg at skælve over hele kroppen. Det hele optrin var meget rørende, men det var dog ikke det, der bevægede mig så dybt; det var mandens stemme og hele holdning, der mindede mig om – nej, det kunne dog ikke være ham!

"Åh, du vil dog ikke være så grusom," sagde kvinden, "at forlade mig, din hustru, således og i den tilstand og fare. Tag mig med dig, Juan, jeg besværger dig!" og hun greb om hans arm og klyngede sig til ham.

Han rystede hende temmelig ublidt fra sig, og idet han gjorde dette, faldt den store hat af hans hoved, så at månelyset skinnede ham ind i ansigtet. Store Himmel! Det var jo ham – Juan de Garcia og ingen anden! Han var ikke til at tage fejl af. Det var hans grusomme, skarpt skårne ansigt, den høje pande med arret, den smalle mund med det spottende udtryk, det tilspidsede skæg og det krøllede hår. Tilfældet havde altså givet ham i min hånd, og jeg ville nu dræbe ham, eller han skulle dræbe mig.

Jeg sprang tre skridt frem, så at jeg kom ind på livet af ham, og trak i det samme min kårde.

"Hvad, min due, har du en forkæmper ved hånden?" sagde han og trådte forbavset et par skridt tilbage. "Hvad skal dette sige, señor? Er I her for at trøste den skønne i hendes nød?"

"Jeg er her, Juan de Garcia, for at hævne en myrdet kvinde. Mindes I en vis flodbred i England, hvor I mødte en kvinde, som I havde kendt, og som I efterlod der som lig? Skulle I

allerede have glemt det, da vil I dog måske erindre denne, som jeg har båret lige siden for at dræbe Eder med den." Dermed lod jeg kården lyne for hans øjne.

"Ved Guds moder, det er jo den engelske knøs, som –" her standsede han brat.

"Ja, det er Thomas Wingfield, der pryglede og bandt Jer, og som nu har i sinde at fuldføre, hvad han dengang begyndte, hvilket han og har svoret. Træk fra læderet, Juan de Garcia, eller jeg spidder Jer på stedet!"

De Garcia hørte målløs på denne tale, der nu tykkes mig at smage temmelig stærkt af teatret, men dengang blev fremsat i den mørkeste alvor, og hans ansigt blev som en fangen ulvs. Da så jeg, at han ikke havde i sinde at fægte, ikke på grund af krysteragtighed, for han var ikke bange, men fordi han var overtroisk. Han ængstedes for at kæmpe med mig, fordi, som jeg senere erfarede, han troede, at han ville falde for min hånd, og det var også alene af den grund, han søgte at fælde mig, da vi mødtes første gang.

"Duellerne har deres love, señor," sagde han høfligt. "Det er mod reglerne at fægte således uden sekundanter og i en dames nærværelse. Hvis I tror, at I har noget udestående med mig – skønt jeg ellers ikke ved, hvad det er, I fabler om, eller kender det navn, I giver mig – da vil jeg møde Jer, når og hvor I lyster." Mens han sagde dette, så han hele tiden tilbage over skulderen, som for at finde en udvej til flugt.

"I skal møde mig nu," svarede jeg. "Træk kården, eller jeg støder til!"

Så trak han endelig sit våben, og vi begyndte at fægte med fortvivlelsens raseri, så at gnisterne funkede fra klingerne, og

deres raslen lød højt ned gennem den stille gade. I begyndelsen havde han overtaget, for mit had fik mig til at fægte alt for vildt, men snart blev jeg mere koldblodig og brugte våbnet med roligt overlæg. Det var mit faste forsæt at dræbe ham, ja, mere endnu – jeg vidste, at jeg skulle dræbe ham, hvis ingen lagde sig imellem os. Han var dog en bedre fægter end jeg, der lige indtil jeg sloges med ham ved lunden i Ditchingham, ikke engang havde så meget som set en af disse spanske fleuretter, men jeg havde ungdommen og retten på min side, og desuden havde jeg et øje som en ørn og et håndled som en stålfjeder.

Langsomt trængte jeg ham tilbage, og mine stød blev stedse mere nærgående, mens hans blev vildere. Nu havde jeg allerede ramt ham to gange, den ene gang endog i ansigtet, jeg havde trængt ham op mod muren, der gik langs med stien ned til flodporten, og det var kommet så vidt, at han helt havde opgivet at støde efter mig og alene holdt sig til forsvaret og ventede på, at jeg skulle blive træt. Men netop som sejren således var i min hånd, slog ulykken den fra mig, for da kvinden, der havde stået som fortvivlet og forvildet tilskuer, så, at hendes troløse elsker var i livsfare, greb hun fat i mig bagfra og gav sig til at skrige højt om hjælp. Jeg rystede hende vel hastigt af mig, men forinden havde de Garcia benyttet sig af lejligheden til at bibringe mig et niddingsstød, der ramte mig i den højre skulder og gjorde mig næsten ukampdygtig, så at det nu blev min tur at holde mig til forsvaret for at bevare mit liv. Imidlertid var skrigene blevet hørt, og nu kom vagten løbende om det nærmeste hjørne, idet den samtidig fløjtede efter forstærkning. Da de Garcia så den, lod han straks kården synke,

vendte sig om og løb ned mod flodporten, og damen forsvandt også, hvorhen så jeg ikke.

Vagten var nu kommet nær hen til mig, og dens fører rakte allerede hånden ud for at gribe fat i mig, men jeg slog med hæftet af min kårde til lygten, som han holdt, så at den faldt til jorden og blussede op som et fyrværkeri. Så vendte jeg også brat om og flyede, for jeg ville nødig trækkes for øvrigheden som en slagsbroder, og i min iver efter at komme bort glemte jeg, at de Garcia også undslap. Jeg styrtede altså af sted og tre af vagten bag efter mig, men de var meget tykke og tabte derfor hurtig vejret, og det varede ikke længe, før jeg var kommet et godt stykke foran dem. Til sidst standsede jeg for at puste ud og besindede mig i det samme på, at jeg havde tabt de Garcia af syne uden at vide, hvornår jeg atter skulle få fat på ham. Først var jeg nærmest stemt for at vende tilbage og søge efter ham, men en nærmere overvejelse gjorde mig det klart, at det nu ville være ganske unyttigt, samt at jeg derved løb fare for at falde i hænderne på vagten, der let kunne kende mig på mit sår, som begyndte at smerte meget. Så gik jeg da hjemad, idet jeg forbandede min kranke lykke samt kvinden, der havde grebet fat i mig, netop som jeg skulle til at bibringe min fjende dødsstødet. To gange kunne jeg have bibragt ham det, men begge gange havde jeg betænkt mig, fordi jeg var alt for forsigtig, nu havde jeg mistet den gode lejlighed og kunne komme til at vente længe, før den tilbød sig igen.

Hvorledes skulle jeg finde ham i denne store by? Det var jo højst rimeligt, at han gik under et påtaget navn, ligesom han havde gjort i Yarmouth. Det var i sandhed en bitter skæbne at have været så nær hævnen og dog mistet den.

Da jeg var kommet hjem, tænkte jeg på, at det vist var det bedste at gå til Fonseca og bede ham om hjælp. Hidtil havde jeg slet ikke nævnt denne sag for ham, for jeg har altid holdt mest af at råde ene i slige ting, og endnu havde jeg heller ikke fortalt ham noget om mit foregående liv. Men da jeg kom til det værelse, hvor han plejede at modtage sine patienter, fandt jeg, at han havde begivet sig til ro og efterladt en seddel, hvorpå der stod, at han ikke ville vækkes, eftersom han var meget træt. Så for bandt jeg mit sår, så godt jeg kunne, og begav mig til sengs, meget ilde tilfreds med min skæbne.

Næste morgen tidlig søgte jeg min herre i hans værelse, hvor jeg endnu traf ham i sengen, for han var blevet overfaldet af en pludselig svaghed, som var begyndelsen til den sygdom, der endte med hans død. Da jeg blandede en lægedrik sammen til ham, lagde han mærke til, at min skulder var såret, og spurgte, hvad der var sket. Her var da lejligheden til at betro mig til ham, og jeg greb den straks.

"Har I tålmodighed til at høre på mig?" sagde jeg; "for jeg ville netop bede om Eders hjælp."

"Ah," svarede han, "her har vi nok den gamle historie, at lægen ej kan læge sig selv. Tal kun, søstersøn."

Da satte jeg mig ned ved siden af sengen og fortalte ham det hele uden at skjule det mindste, lige fra min faders flugt til Spanien og til den sidste nats tildragelser. Hele tiden, mens jeg talte, sad Fonseca indhyllet i en prægtig maurisk kåbe op i sengen med knæene oppe under hagen og stirrede på mig med sine skarpe øjne. Men han sagde ikke et ord og gjorde intet tegn, før jeg var helt færdig.

"Du er mærkværdigt tåbelig, søstersøn," sagde han til sidst. "For det meste fejler du ved fremfusenhed, men du begår også fejl på grund af overdreven forsigtighed. Ved denne mistede du i nat den lejlighed til hævn, der blev givet dig, og ved den overdrevne forsigtighed, der fik dig til at skjule din fortid for mig, har du mistet en langt bedre lejlighed. Har du ikke set mig give råd i mangfoldige sager af denne art, og har du nogen sinde opdaget, at jeg har misbrugt selv den mest fremmedes fortrolighed? Hvorfor frygtede du da for at betro dig til mig?"

"Jeg ved det ikke," svarede jeg; "jeg syntes kun, at jeg først ville søge på egen hånd."

"Hovmod står for fald, søstersøn. Men hør nu: havde jeg vidst alt dette en måned før, da havde de Garcia allerede lidt en ynkelig død, og ikke for din hånd, men for lovens. Jeg har kendt den fyr lige fra hans barndom og ved nok til at få ham hængt to gange, hvis jeg skøttede om at tale. Hvad mere er, jeg kendte også din moder, min knøs, og jeg ser nu, at det var din lighed med hende, der vakte min interesse for dig, for lige fra først af har der været noget i dit ansigt, som var mig bekendt. Det var netop mig, som bestak den hellige rets fangevogtere, så at de slap din fader ud af fængslet, men skønt jeg også senere var ham behjælpelig med at komme om bord på skibet, har jeg dog aldrig set ham. Siden den tid har jeg haft de Garcia i mine hænder flere gange, snart under et navn og snart under et andet. Han er endog en gang kommet til mig som klient, men den misgerning, han begærede min hjælp til, ville jeg ikke have med at gøre. Denne mand er det sletteste menneske, jeg har kendt i Sevilla, og det vil sige meget, men han er tillige den mest snu og hævngerrige. Han lever ved ondskab for at gøre

ondt og har manges død på sin samvittighed. Men rigdom eller magt har han aldrig kunnet skaffe sig ved sine misgerninger, og for tiden er han kun en eventyrer uden navn, der lever af pengeafpresning og af at forlokke kvinder, for at han kan plyndre dem, når han har brug for det. Giv mig de bøger fra den tunge kasse hist henne, så skal jeg fortælle dig noget nærmere om de Garcia."

Jeg gjorde, som han bød mig, og bragte ham de tunge pergamentsbind, der hver indeholdt mange hundrede sider dækkede med fin cifferskrift.

"Her er mine optegnelser," sagde han; "men ingen andre end jeg selv kan læse dem. Lad mig nu se på indholdsfortegnelsen; ah, her er det. Giv mig det tredje bind og slå op på side to hundrede og otte og tyve."

Jeg adlød og lagde bogen foran ham på sengen, hvorefter han begyndte at læse de sære tegn lige så let, som om de var almindelige bogstaver.

"De Garcia – Juan. Højde, udseende, familie, falske navne og så videre. Her er det: Historie. Hør så."

Nu kom en beretning, der fyldte to tæt beskrevne sider, og som Fonseca oversatte med det samme, han læste den op. Den var ikke lang, men et sådant levnedsløb, som den indeholdt, har jeg aldrig hørt hverken før eller siden. Her var, knyttet til denne mands navn, vel næsten hver eneste misgerning, som et menneskeligt væsen kunne gøre sig skyldig i, og som for det meste havde til hensigt at tilfredsstille udøverens had eller forsyne ham med penge.

Den sorte liste indeholdt to mord: det ene på en rival, der var blevet skaffet af vejen ved et dolkestød, det andet på en

elskerinde, der var blevet forgivet. Men foruden disse var der mange andre og meget værre ting, så afskyelige, at de ikke engang lade sig gengive.

"Der er utvivlsomt meget mere end dette, men det er ikke kommet til min kundskab," sagde Fonseca med stor ro; "men disse ting indestår jeg for, og et af mordene kan han overbevises om, hvis han bliver grebet. Men giv mig nu blækket, at jeg kan føje dette sidste til beretningen."

Dermed skrev han på sit ciffersprog: "I maj 1517 sejlede ovennævnte de Garcia til England og myrdede der i Ditchingham sogn i Norfolk Louisa Wingfield, der ovenfor står omtalt som Louisa de Garcia, hans kusine og fordum hans trolovede. I september samme år eller måske noget før, har han ved en skrømtet vielse forlokket og derefter forladt en vis Donna Isabella af den adelige slægt Siguenza, en nonne fra et af denne stads gejstlige ordenshuse."

"Hvad!" udbrød jeg, "er den dame, der for to nætter siden kom for at søge Eders hjælp, den samme, som de Garcia forlod?"

"Den selvsamme, søstersøn, det var hende, som du hørte bønfalde ham sidste nat. Havde jeg for to dage siden vidst det, som jeg nu ved, da skulle denne skurk nu have siddet godt gemt i et fængsel. Men måske er det endnu ikke for silde. Jeg er vel syg, men nu vil jeg dog stå op og se, hvad jeg kan gøre. Overlad det til mig, søstersøn, gå op, plej dig selv, og overlad det hele til mig; hvis noget kan gøres, da må det være mig, der skal gøre det. Men skaf mig allerførst fat i et bud; endnu i aften skal jeg vide, hvad der kan vides."

Allerede samme aften sendte Fonseca bud efter mig igen.

"Nu har jeg anstillet undersøgelser," sagde han, "ja, jeg har endog for første gang i mange år sat mig i forbindelse med stadens øvrighed, og de Garcia eftersøges nu af rettens betjente som en slave af blodhunde. Men der er nok intet at få at vide om ham; han er forsvundet uden at efterlade sig noget spor. Endnu i aften skriver jeg imidlertid til Cadiz, for han er måske flygtet ned ad floden. Én ting har jeg dog opdaget. Señora Isabella er blevet grebet af vagten, og da det blev opdaget, at hun er flygtet fra et kloster, blev hun overleveret til den hellige ret, for at hendes sag kan blive undersøgt, og hun kan blive dømt til døden, hvis hendes brøde bliver bevist."

"Kan hun da slet ikke reddes?"

"Umuligt, men havde hun fulgt mit råd, da ville hun ikke være blevet grebet."

"Kan vi heller ikke sætte os i forbindelse med hende?"

"Nej, for en snes år siden kunne det måske have ladet sig gøre, men nu er Inkvisitionen meget strengere og redeligere; den lader sig ikke underkøbe ved guld. Vi vil ikke få hende at høre eller se tiere, det skulle da være i hendes dødsstund, for hvis hun da begærer at få mig i tale, vil hendes bøn måske blive opfyldt, skønt jeg rigtignok tvivler meget på det. Men det er for resten heller ikke rimeligt, at hun vil begære det. Hvis det lykkes hende at skjule sit fejltrin, vil hun måske undslippe, men det er ikke sandsynligt. Se ikke så bedrøvet ud, søstersøn; religionen må have sine ofre; måske er det også bedre for hende at dø således end at leve som død i mange år. Hun kan jo dog kun dø én gang. Gid hendes blod ligge tungt på de Garcias hoved."

"Amen!" svarede jeg.

9. Thomas bliver rig

I mange måneder hørte vi ikke mere til de Garcia eller Isabella de Siguenza; begge var forsvundet uden at efterlade sig noget spor, og vi søgte forgæves efter dem. Hvad mig selv angår, da tilbragte jeg tiden ligesom før som Fonsecas hjælper og gik for at være hans søstersøn, men fra den aften, da jeg havde haft mit sammenstød med de Garcia, blev det dårligere og dårligere med min herres helbred. Det var leveren, som var angrebet; her formåede hans egen kunst og erfaring intet, og otte måneder efter hin nat var hans tilstand blevet så slet, at han ikke mere kunne være oven senge. Hans sind vedblev dog at være lige karsk og hans tanker lige klare, og ved flere lejligheder ville han endog tage mod dem, der kom for at søge hans råd, og jeg måtte da hjælpe ham op i en stol, hvor han sad indhyllet i sin rigt broderede slåbrok. Men dødens hånd var over ham, og han vidste godt selv, at det var således.

Alt som tiden gik, kom han til at holde mere og mere af mig, så at han til sidst var imod mig som en kærlig fader mod sin søn, mens jeg på min side gjorde, hvad der stod i min magt for at vise min taknemmelighed og lindre hans smerter, for han ville ikke tilkalde nogen anden læge.

En dag, da han var mere end almindelig syg, bad han mig om at lade en notar hente. Jeg sendte da bud efter den mand, han nævnede, og da han kom, talte han ene med ham i over en time, hvorefter han gik bort for kort efter at vende tilbage med flere af sine skrivere, der fulgte med ind i min herres værelse, mens

jeg måtte blive udenfor. Kort efter forlod de igen huset medførende et par store pergamentruller.

En times tid efter sendte Fonseca bud efter mig. Jeg fandt ham meget svag, men munter og særdeles snaksom.

"Kom her, søstersøn," sagde han, "jeg har haft en travl dag. Jeg har haft travlt hele mit liv igennem, og det passede sig kun slet, at jeg nu blev doven på det sidste. Ved du ellers, hvad jeg har taget mig for i dag?"

Jeg rystede på hovedet.

"Nu skal jeg sige dig det; jeg har gjort mit testamente – jeg har nemlig lidt at efterlade mig, ikke meget just, men dog noget."

"Tal ikke om sligt," sagde jeg, "I kan jo leve mangen god dag endnu."

Han lo. "Du må have ringe tiltro til min erfaring, søstersøn, når du kan tro, at jeg ikke ved bedre besked med min tilstand end som så. Jeg har ikke langt tilbage, det ved både du og jeg meget godt, men jeg frygter ikke døden. Jeg har haft held med mig her i verden, men lykkelig har jeg ikke været; lykken visnede for mig i mit livs vår – men lad os ikke tale om det. Vi må jo vandre ad de veje, Forsynet har afstukket for os, og hvad siger det så, om vejen har været god eller slet, når målet er nået. Jeg har øvet ondt i mit liv, og jeg har øvet godt. Det onde har jeg gjort, fordi naturen og fristelserne stundom har været mig for stærke, og det gode, fordi mit hjerte drev mig til det. Nå – alt dette er nu endt, og døden kan dog i grunden ikke være så frygtelig, når vi betænker, at hver levende skabning er født for at lide den. Hvad sandt eller falsk der så ellers er i livet, *det* tror jeg er sandt, at der er en Gud til, og at han er mere barmhjertig,

end hans forkyndere vil have os til at tro." Hermed tav han ganske udmattet.

Ofte har jeg siden tænkt på hans ord, og jeg tænker især tit på dem nu, da mit eget liv lakker mod enden. Som man vil se, var Fonseca fatalist, en tro jeg dog ikke deler, eftersom jeg holder for, at vi inden for visse grænser selv mægter at danne vor egen karakter og skæbne. Men hans sidste ord tror jeg er sande. Gud er til, og han er barmhjertig, og døden er ikke skrækkelig, hverken i sin virkning eller sine følger.

Snart begyndte Fonseca atter at tale: "Hvorfor bringer du mig til at tale om slige ting? De trætter mig, og jeg har kun lidt tid. Jeg var ved at tale om mit testamente; hør nu, søstersøn: med undtagelse af nogle summer, som jeg har bestemt til milde stiftelser – dog ikke til messer – husk det – har jeg efterladt alt det, jeg ejer, til dig."

"Til mig?" udbrød jeg forbavset.

"Ja, søstersøn, til dig, og hvorfor ikke. Jeg har ingen slægtninge, og jeg er kommet til at holde meget af dig, jeg, som troede, at jeg aldrig kunne komme til at bryde mig om nogen, hverken kvinde, mand eller barn. Jeg er dig såre taknemmelig, fordi du har lært mig, at mit hjerte dog endnu ikke er dødt, tag da det, som jeg efterlader dig, som et bevis på min taknemmelighed."

Jeg begyndte at fremstamme min tak, men han afbrød mig. "Den sum, du vil arve, søstersøn, beløber sig til i alt hen imod fem tusinde guld-pesos eller omtrent tolv tusinde i Eders engelske pund, hvilket vel må kaldes nok for en ung mand at begynde livet med, selv om han måtte attrå straks at tage sig en viv. I Eders England vil det vel endog blive kaldt for en stor

formue, og jeg tænker, at din trolovedes fader nu ikke vil gøre indvendinger imod at tage dig til svigersøn. Så er der også huset her, med alt hvad det indeholder; min bogsamling og sølvgenstandene er ikke så lidt værd, og du vil gøre vel i at holde hævd over dem. Alt er efterladt dig på den måde, som loven byder det, så ingen kan bestride din ret til at tage det som din ejendom, og da jeg har forudset min nære død, har jeg sørget for at få mine penge inddraget, og de ligger nu i guld i stærke skrin, som er hensat i det hemmelige skab i muren hist ovre, som du nok kender. Der ville have været mere, hvis jeg havde kendt dig for nogle år siden, for dengang syntes jeg, at jeg blev alt for rig uden at have nogen arving, og bortgav da lige så meget, som jeg nu har tilbage, til stiftelser for fattige og syge. Thomas Wingfield, de fleste af disse penge er kommet til mig som frugten af menneskelig dårskab, menneskelig elendighed, svaghed og synd; brug du dem nu med visdom, godt og rettelig. Gid de må bringe dig lykke og minde dig om mig, din gamle herre, den spanske kvaksalver, indtil du til sidst kan lade dem gå i arv til dine børn eller de fattige. Og nu ét ord til: hvis din samvittighed tillader dig det, da opgiv at forfølge de Garcia; drag med din formue tilbage til England, ægt den kvinde, du elsker, og stræb efter den lykke, som du synes bedst om. Hold dig for god til at spilde din hævn på den usling, lad ham skøtte sig selv, da vil han snart selv neddrage hævnen over sig. I modsat fald vil dit liv blive fuldt af møje, strid og fare, og du vil let komme til at miste både kærlighed, formue og liv."

"Jeg har svoret at dræbe ham," svarede jeg, "og hvorledes tør jeg bryde en så højtidelig ed? Hvorledes vil jeg kunne sidde hjemme i fred og bære på slig skam?"

"Jeg ved det ikke, og det tilkommer ikke mig at afgøre. Du må selv gøre, som du finder det bedst, men det kunne hænde, at du under din hævn falder i større skam end denne. Du har kæmpet med manden, og han har undflyet dig; hvis du er klog, så lad ham herefter fare. Men bøj dig nu ned og kys mig og byd mig farvel. Jeg ønsker ikke, at du skal se mig dø, og min død er nær."

Jeg bøjede mig ned og kyssede ham på panden, og idet jeg gjorde dette, græd jeg, for i denne stund følte jeg ret, hvor meget jeg var kommet til at holde af ham.

"Græd ikke," sagde han; "vort hele liv er jo kun en stor afskedstagen. Jeg havde engang en søn ligesom dig, og vort farvel var det bitreste, jeg har måttet lide. Nu går jeg bort for at søge efter ham og finde ham, græd derfor ikke. Farvel, Thomas Wingfield. Gud være med dig og gøre dig lykkelig! Gå så!"

Jeg gik grædende ud, og samme nat døde Andres de Fonseca. Jeg hørte, at han havde været ved fuld bevidsthed lige til det sidste, samt at han i det sidste åndedræt havde fremmumlet navnet på den søn, han havde omtalt til mig.

Denne søns historie fik jeg aldrig at vide, lige så lidt som Fonsecas selv, for lig en indianer skjulte han sit spor, alt som han skridt for skridt vandrede ned ad livets sti. Han talte aldrig om det forbigangne, og i alle de bøger og dokumenter, han efterlod sig, findes der ikke en eneste hentydning til det. For nogle år siden gennemlæste jeg dem, for han havde givet mig nøglen til deres cifferskrift, før han døde. De står foran mig på min boghylde, mens jeg skriver dette, og der findes i dem mange beretninger om skam, sorg og slethed, om bedraget troskab og forrådt uskyldighed, om præsters grusomhed, om griskhed, der har sejret over kærlighed, og kærlighed, der har

sejret over døden – stof nok til at sammenskrive et halvt hundrede romaner af. Men blandt disse beretninger fra en generation, der nu er død og glemt, findes der slet ingen omtale af Fonseca selv, eller nogen hentydning til hans historie. Den er skjult for bestandig, og måske er det bedst således.

Da alt var rede til jordfæstelsen, gik jeg ind for endnu en gang at se min velgører og bedste ven. Han lå med et roligt og fredeligt udtryk i det gamle ansigt, og var blevet helt køn i døden. Da var det, at hun, som havde klædt ham i ligdragten, gav mig to portrætter, nydeligt malede på elfenben og indfattet i guld. Han havde båret dem i et bånd om halsen; og nu har jeg dem i min skuffe. Det ene er billedet af en dame med et såre smukt og klogt ansigt, og det andet af en yngling, også meget smuk, men med et bedrøvet udtryk. Det har sikkert været moder og søn, men ellers ved jeg ikke noget om dem.

Næste morgen begravede jeg Andres de Fonseca, men i al stilhed og uden pomp eller pragt, for han havde sagt, at han ønskede så få penge som muligt anvendt på sit lig. Da begravelsen var forbi, gik jeg tilbage til vort hus for der at træffe notarerne. Seglene blev da brudt, og testamentet oplæst, og al den afdødes ejendom blev overdraget mig, efter at summerne til de milde stiftelser var fradraget. Derefter forlod notarerne mig dybt bukkende, for nu var jeg jo blevet meget rig. Ja, jeg var rig; rigdommen var kommet til mig, uden at jeg havde anstrengt mig for det, og jeg havde god grund til at frydes ved den. Dog var denne den traurigste dag, jeg havde oplevet, siden jeg satte foden på spansk grund, for mit sind var opfyldt af tvivl og sorg, og desuden pintes jeg af ensomheden. Men så traurigt aftenen begyndte, så var det dog bestemt, at den skulle blive

endnu traurigere, før morgenen oprandt, for da jeg sad ved bordet og søgte at få lidt mad ned, kom en tjener ind og meldte, at en kvinde stod ude i forstuen og bad om at få Fonseca i tale. Da jeg formodede, at det var en klient, som ikke havde hørt om min velgørers død, stod jeg i begreb med at byde ham lade hende gå igen, men i det samme kom jeg til at tænke på, at jeg måske kunne yde hende hjælp eller i det mindste glemme noget af min egen sorg ved at lytte til hendes. Derfor bad jeg ham bringe hende ind. Straks derpå kom hun: en høj kvindeskikkelse, indhyllet i en mørk kåbe, som helt skjulte hendes ansigt. Jeg bukkede for hende og bad hende sætte sig ned, men da studsede hun og sagde meget bestyrtet:

"Jeg bad om at få Don Andres de Fonseca i tale, men det er jo ikke Eder, señor."

"Andres de Fonseca blev begravet i dag," svarede jeg. "Jeg var hans hjælper, mens han levede, og er nu hans arving, og kan jeg hjælpe Eder på nogen måde, da står jeg til Eders tjeneste."

"I er ung – meget ung," mumlede hun forvirret, "Og sagen er frygtelig og uopsættelig. Hvorledes kan jeg stole på Eder?"

"Det må I selv afgøre, señora."

Hun betænkte sig en stund, slog så kåben til side og viste sig for mig i nonnedragt. "Hør mig," sagde hun. "Jeg må gøre langvarig bod for denne nats gerning, og kun med nød og næppe har jeg opnået tilladelse til at gå hid i et barmhjertighedens ærinde. Nu kan jeg ikke vende tomhændet tilbage, og derfor må jeg betro mig til Eder. Men sværg først ved Guds hellige moder, at I ikke vil forråde mig."

"Jeg giver Eder mit ord på det," svarede jeg, "er det Eder ikke nok, da lad os ende denne samtale."

"Bliv ikke vred på mig," bønfaldt hun, "i mange år har jeg nu ikke forladt klosterets mure, og jeg er helt forvildet af sorg. Jeg søger en gift af de allerdødeligste, og jeg vil betale godt for den."

"Jeg er ikke morderes hjælper," svarede jeg, "hvilken brug vil I gøre af denne gift?"

"Åh, jeg må vel sige Eder det – skønt hvorledes skal jeg få det over mine læber? I vort kloster lider i nat en kvinde døden, en ung og fager kvinde, næsten et barn endnu, som har brudt det løfte, hun aflagde. Hun lider døden i nat tillige med sit spæde barn – åh Gud, åh Gud! ved at blive levende indmuret i grundvolden af det hus, hun har vanæret. Det er den dom, der er blevet udtalt over hende, en dom uden benådning eller formildelse. Jeg er dette klosters abbedisse – spørg ikke om dets navn eller mit – og jeg elsker denne synderinde, som om hun var min datter. Ved hemmelige forbindelser og formedelst mine fortjenester af den hellige kirke har jeg opnået den gunst og barmhjertighed, at jeg, når jeg rækker hende et bæger vand, før dommen bliver fuldført, må blande gift i det og tillige berøre barnets læber med giften, så at deres død må blive hurtig. Jeg har fået tilladelse til at gøre dette, uden at det tilregnes mig som synd; hjælp mig da til at blive en uskyldig morderske, og at fri denne synderinde fra de sidste jordiske kvaler."

Jeg mægter ikke at udtrykke de følelser, der greb mig, mens jeg lyttede til denne rædselsfulde tale, jeg stod som forstenet uden at kunne finde svar, og en frygtelig tanke påkom mig.

"Er denne kvindes navn Isabella de Siguenza?" spurgte jeg.

"Dette var hendes jordiske navn," svarede hun; "om end jeg ikke fatter, hvorledes I har fået det at vide."

"I dette hus ved vi besked om mange ting, moder, men sig mig, kan denne Isabella ikke reddes ved penge eller anden indflydelse?"

"Umuligt; hendes dom er blevet bekræftet af Barmhjertighedens Domstol. Hun må dø, og det inden to timer er forløbet. Vil I ikke give mig giften?"

"Jeg kan ikke give Eder den, med mindre jeg er overbevist om dens brug, moder. Eders forklaring kan måske være et blot påskud, og giften kan blive brugt således, at jeg bliver lovens straf underkastet. Kun på én betingelse kan jeg give Eder den på – den, at jeg er til stede og ser, at den bliver anvendt, som i har forklaret."

Hun tænkte sig atter om og svarede så: "Det kan vel ske, for det træffer sig så, at min absolutions art er således, at den kan skjule det. Men I må da komme formummet som præst, for at de, der udfører dommen, intet skal få at vide. Dog vil andre få det at vide, og jeg advarer Eder mod at tale om det, at ulykken ikke skal ramme Eder. Kirken hævner sig på dem, der forråder dens hemmeligheder, señor."

"Ligesom kirkens hemmeligheder engang i tiden ville hævne sig på den," svarede jeg med bitterhed.

"Men lad mig nu udsøge en passende drik – en der virker hurtigt, og dog ikke alt for hurtig, at ikke hundene skulle se sig berøvet deres bytte, før deres djævelske værk er udført. Her er noget, som vil kunne bruges," dermed holdt jeg en lille flaske op, som jeg havde taget frem af en kasse, der indeholdt forskellige giftstoffer. "Drag Eders slør for igen, moder, og lad os komme af sted for at udføre denne "barmhjertighedsgerning."

Vi forlod huset og vandrede hurtigt gennem de menneskefyldte gader, indtil vi kom til den gamle del af byen, der ligger langs med floden. Her førte kvinden mig ned til en anløbsplads, hvor en båd lå og ventede på hende. Vi trådte ned i den og blev roet nogle tusinde alen op ad floden, indtil båden atter lagde til ved en landingsplads under en meget høj mur. I denne var der en dør, min ledsagerske slog tre stærke slag på. Straks blev en lille lem i døren slået ned, og et blegt ansigt kiggede gennem tremmeværket og fremhviskede et spørgsmål. Min ledsagerske svarede med dæmpet røst, og efter nogen nølen blev døren åbnet, og vi trådte ind i en stor have, indhegnet med høje mure og beplantet med orange træer. Da talte abbedissen atter til mig.

"Jeg har ført Eder til vort hus," sagde hun; "hvis I ved, hvor I befinder Eder, og hvad klostrets navn er, da beder jeg Eder for Eders egen skyld at glemme det igen, når døren atter lukker sig efter Eder."

Jeg svarede hende ikke, men så mig om i den mørke og dugrige have.

Her var det da rimeligvis, at de Garcia havde haft møde med den ulykkelige, som skulle dø i nat. Et hundrede skridt bragte os til en anden dør i en lang, lav bygning i maurisk stil. Her blev der også banket og spurgt, før døren blev åbnet, og vi trådte ind i en lang og smal, dunkelt oplyst gang, i hvis baggrund jeg kunne se nonneskikkelser vimse til og fra ligesom flagermus i en gravhvælving. Abbedissen gik ned ad gangen, til hun kom til en dør, som hun åbnede. Den førte ind til en celle, og her lod hun mig stå alene i mørket i henved ti minutter. Til sidst åbnedes døren atter, og hun trådte ind, fulgt af en høj præst,

hvis ansigt jeg ikke kunne se, for han var klædt i en hvid kutte med dominikanerhætte, der ikke lod andet til syne end hans øjne.

"Jeg hilser dig, søn," sagde han, da han havde set på mig i nogen tid. "Vor moder, abbedissen, har fortalt mig om dit ærinde. Du er meget ung til sligt værk."

"Var jeg ældre, ville jeg dog ikke synes bedre om det, fader. I kender sagen. Jeg er blevet anmodet om at tilvejebringe en dødelig gift til et vist barmhjertigt øjemed. Jeg har tilvejebragt denne drik, men jeg må være til stede for at se, at den bliver brugt rettelig."

"Du er meget forsigtig, søn; kirken er dog ingen morderske. Denne kvinde må dø, fordi hendes synd er skamløs og åbenbar, og fordi slige forbrydelser er blevet såre almindelige. Ved megen eftertanke og bøn og søgen efter at finde midler til barmhjertighed er hun derfor nu dømt til døden af dem, hvis navne er for høje til at nævnes. Jeg er her til stede for at se dommen blive fuldfør med en vis formildelse, som ved den øverste dommers medlidenhed er blevet tilladt. Det synes, som om din nærværelse er nødvendig ved denne kærlighedsgerning, og derfor finder jeg mig i den. Men vor moder, abbedissen, har jo varet dig ad og mindet dig om, at ulykken vandrer i hælene på den, der forråder kirkens hemmeligheder. For din egen skyld beder jeg dig lægge denne advarsel på sinde."

"Jeg er ingen sladrer, fader, så Eders advarsel behøves ikke. Men endnu et ord. Dette besøg må betales godt, for medicinen er kostbar."

"Frygt ikke, min gode læge," svarede munken med en klang af hån i sin stemme, "nævn kun summen, og den skal blive betalt."

"Jeg kræver ingen penge, fader, tværtimod, jeg ville betale meget for at kunne være langt herfra i nat; jeg forlanger kun at få tilladelse til at tale med denne kvinde, før hun dør."

"Hvad!" sagde han studsende, "du er da vel ikke den usling, der har forført hende? I så fald er du i sandhed dristig, at du udsætter dig for at dele hendes skæbne."

"Nej, fader, jeg er ikke hendes forfører. Jeg har kun én eneste gang set Isabella de Siguenza, og jeg har aldrig talt med hende, men jeg kender manden, som er skyld i hendes ulykke, hans navn er Juan de Garcia."

"Ah," sagde han hurtigt, "hun ville på ingen vis sige os hans navn, selv ikke, når hun blev truet med pinebænken. Arme, vildfarende sjæl; hun var trofast i sin utroskab. Men hvad vil du tale med hende om?"

"Jeg ønsker at spørge hende om, hvor denne mand er blevet af. Han er min fjende, og jeg vil forfølge ham, som jeg allerede har forfulgt ham længe. Han har handlet værre, imod mig og mine end mod denne stakkels kvinde. Forund mig dette, fader, at jeg må blive i stand til at fuldbyrde min hævn på ham og kirkens tillige."

""Hævnen hører mig til, jeg vil betale," siger Herren. Dog lad det være, som du vil, søn; Herren vil vel bruge dig som sin vredes redskab. Der skal blive givet dig lejlighed til at tale med hende. Tag så denne dragt på" – han rakte mig en hvid dominikanerkutte med hætte – "og følg med mig."

"Lad mig først give denne medicin til abbedissen," sagde jeg, "for jeg vil ikke have nogen del i dens brug. Tag den, moder, og når timen kommer, hæld så flaskens indhold ud i et bæger vand. Når I derefter har berørt barnets mund og tunge med

væsken, giv den så til moderen og forvis Jer om, at hun drikker den, før muren er bygget helt op omkring dem, vil de begge sove sødt for aldrig at vågne mere."

"Jeg vil gøre det," mumlede abbedissen, "jeg har absolution og vil være modig og gøre det for kærligheds og barmhjertigheds skyld!"

"Eders hjerte er for blødt, søster. Retfærdigheden er barmhjertig," sagde munken med et suk. "Ak, at kødets skrøbelighed således skal føre strid med ånden!"

Så indhyllede jeg mig i den spøgelsesagtige dragt, hvorefter de to tog deres lamper og vinkede til mig, at jeg skulle følge efter dem.

10. Isabella de Siguenzas endeligt

Sagte vandrede vi ned ad den lange gang, og mens vi gik, så jeg, hvorledes denne levende gravs beboere stirrede ud på os gennem tremmeværket i dørene til deres celler. Intet under, at den kvinde, der nu skulle dø, havde søgt at fly fra denne bolig til livets og kærlighedens verden! Men dog måtte hun nu bøde med livet for denne synd. Visselig vil Gud huske på disse præsters gerninger og på det folk, der fostrede dem. Ja, han har jo allerede begyndt at huske dem det, for hvor er Spaniens glans og hæder i dag, og hvorledes går det med den grusomme religion, som var dets stolthed? Her i England er dens lænker allerede brudt for evigt, og i sin stræben efter atter at binde dem på os frie englændere, er Spaniens magt også blevet brudt, for aldrig at heles mere.

Ved enden af gangen var der en trappe, som vi gik ned ad, og ved dens fod fandtes en jernbeslået dør, som munken lukkede op og atter låsede, da vi var kommet igennem den. Så kom en anden gang indhugget i den tykke mur og derefter en ny dør, og så stod vi i dødens kammer.

Det var en lav og fugtig hvælving, og flodens vande skyllede mod dens mure, for jeg kunne i den dybe stilhed høre deres plasken. Hvælvingen kan vel have været ti skridt i længden og otte i bredden, dens loft blev båret af tykke piller, og i dens ene væg var en dør, som førte ind til en fangecelle. Ved den fjerneste ende af denne skumle hule, der kun oplystes svagt af enkelte

fakler og lamper, stod to mænd med hætter over hovedet og klædt i grove, sorte kutter beskæftigede med at tillave kalken, som sendte en varm damp op i den kvalme, indelukkede luft. Ved deres side stod en stabel af store, firkantede sten, og foran dem var der ind i den tykke mur udhugget en niche af form som en kiste, der var rejst op på enden, og foran nichen var henstillet en svær nøddetræsstol. Jeg lagde også mærke til, at der havde været udhugget to andre lignende kisteformede nicher i muren, og at de var blevet tilmuret med samme slags hvide sten. Øverst oppe på hver af dem var med dybe bogstaver indgraveret en dato. Den ene af dem var blevet tilmuret for hen ved tredive, den anden for næsten hundrede år siden.

Der fandtes i hvælvingen ikke flere end de nævnte to mænd, da vi trådte ind, men straks derpå bølgede en lyd af dæmpet, højtidelig sang ned gennem den tilstødende gang. Derefter blev døren åbnet, murermunkene ophørte med deres arbejde, og lyden af sangen blev tydeligere, så at jeg nu klart kunne høre omkvædet. Det var af en latinsk dødshymne. Snart skred koret gennem døren; det var otte tilslørede nonner, der kom gående to og to, og da de havde stillet sig op langs hvælvingens vægge, ophørte de med deres sang. Efter dem fulgte den dømte kvinde, bevogtet af to nonner, og til sidst en præst, der bar et krucifiks. Denne mand var iført en sort kåbe, og hans magre ansigt var udækket. Dog vandrede mit blik straks igen fra ham og til det stakkels offer. Jeg genkendte hende straks, endskønt jeg kun havde set hende én gang før og det ved månens lys. Noget forandret var hun dog; hendes skønne ansigt var ligesom mere forklaret, de store, forskræmte øjne skinnede som stjerner i det blege åsyn, hvis hvidhed kun oplivedes ved de skønne læbers

rosenrødt. Alligevel var det det samme ansigt, som jeg for otte måneder siden havde set opløftet i bønfaldelse, da hun stod for den troløse elsker. Nu var hendes høje skikkelse indhyllet i ligklæder, ned over hvilke hendes sorte hår bølgede i rig fylde, og i sine arme bar hun et sovende barn, som hun den ene gang efter den anden knugede krampagtig til sit bryst.

Ved tærsklen til sin grav standsede Isabella de Siguenza og så sig forvildet om, som om hun søgte om hjælp; hendes blik gled fra den ene af hendes tavse vogtere til den anden, som for at finde en ven iblandt dem. Derefter faldt hendes øje på nichen, den rygende kalk og de mænd, der stod ved den, og hun gyste og ville være styrtet om, hvis ikke hendes ledsagere havde ledet hende hen til stolen og skikket hende til sæde der – et levende lig.

Nu begyndte den frygtelige ceremoni. Dominikanerpræsten trådte hen foran hende og oplæste hendes forbrydelse, samt dommen, der var blevet fældet over hende, og som lød på, at hun skulle "lades ene med Gud og din synds barn, at Han må gøre ved dig, hvad Han finder retfærdigt". Note 2)

Dog lod dette ikke til at røre hende, lige så lidt som den forberedelse, der fulgte efter dommen. Endelig var han færdig; han sluttede med et dybt suk og vendte sig derefter til mig med de ord:

"Træd nærmere til denne synderinde, broder, og tal til hende, før det er for silde." Derefter bød han alle de tilstedeværende at gå over til hvælvingens fjerneste væg, at vor samtale ej skulle blive hørt, og de gjorde så uden at undres, idet de vel tænkte, at jeg var en munk, som var sendt for at skrifte den dømte. Med

bankende hjerte trådte jeg hen til hende, bøjede mig over hende og hviskede i hendes øre.

"Hør mig, Isabella de Siguenza," sagde jeg, og da jeg nævnede navnet, fo'r hun sammen. "Hvor er den de Garcia, som bedrog og forlod dig?"

"Hvor har I fået hans rette navn at vide?" svarede hun. "Ej engang den hårdeste pinsel ville have vristet det fra mine læber, ved I."

"Jeg er ikke munk, og jeg ved intet. Jeg er den, som fægtede med de Garcia den samme nat, da du blev fanget, og som ville have dræbt ham, hvis du ikke havde grebet fat i mig."

"Ja, *ham* frelste jeg dog, og det er min eneste trøst nu."

"Isabella de Siguenza," sagde jeg, "jeg er din ven, den bedste, du nogen sinde har haft, og den sidste, som du snart skal erfare. Sig mig da, hvor denne mand er, for der er det imellem os, som må opgøres."

"Er I min ven, da plag mig ikke mere, for jeg ved ikke, hvor han er. For måneder siden drog han did, hvor I ej vil følge ham, til det fjerneste Indien, men der vil I aldrig finde ham."

"Kan hænde, at jeg dog vil, og om så skulle ske, har du da ikke noget bud med til denne mand?"

"Nej – jo dette. Fortæl ham, hvorledes vi døde – hans viv og hans barn, og sig ham, at jeg gjorde, hvad jeg kunne for at skjule hans navn for præsterne, at en lignende skæbne som min ikke skulle blive hans."

"Er det alt?"

"Nej, ikke alt. Sig ham også, at jeg gik herfra elskende og tilgivende."

"Min tid er kort," sagde jeg, "vågn op og hør efter!" thi efter at hun havde talt, var hun sunket sammen som i en døs. "Jeg var hos Andres de Fonseca, hvis råd du til din egen fordærvelse ringeagtede, og jeg har givet abbedissen hist ovre en vis drik. Når hun tilbyder dig en drik vand, tag da imod den og drik dybt, du og dit barn. Gør du det, da skal ingen få en lettere og blidere død end du. Forstår du?"

"Ja, ja," gispede hun, "og Guds velsignelse følge Eder for Eders gave. Nu er jeg ikke mere ræd – thi alt længe har jeg ønsket at dø – og det var kun måden, jeg frygtede."

"Så farvel da, og Gud være med dig, ulykkelige kvinde."

"Farvel," svarede hun blidt; "men kald mig ikke ulykkelig, jeg som nu skal dø så let, tillige med det, jeg elsker." Dermed skottede hun ned til det sovende barn.

Jeg trådte tilbage fra hende og blev stående med bøjet hoved uden at sige mere. Derefter vinkede dominikaneren til de andre, at de skulle stille sig på samme plads som før, og spurgte hende derpå:

"Vildfarne søster, har du noget at sige, før du skal tie for evigt?"

"Ja," svarede hun med klar og yndig stemme, der slet ikke skælvede, så dristig var hun blevet, efter at hun havde hørt, at hendes død ville blive let og hurtig. "Ja, jeg har dette at sige, at jeg går i døden med et rent hjerte, for har jeg syndet, da er det kun mod menneskenes skik og ikke mod Guds lov. Vel brød jeg løftet, men det var et løfte, jeg var blevet tvunget til at aflægge, og derfor kunne det ikke være bindende. Jeg blev født til lys og kærlighed, og dog blev jeg stødt ned i dette klosters mørke for at visne til døde midt i livet. Så brød jeg løftet, og jeg er glad

ved, at jeg brød det, skønt det har bragt mig hertil. Blev jeg bedraget, og er mit ægteskab intet ægteskab for loven, som man nu siger mig, da er det mig uvitterligt, og derfor er det alligevel ret og helligt for mig, og ved min sjæl klæber det ikke som en plet. Nu har jeg dog følt, hvad det er at leve, jeg har, om end kun en stakket stund, følt mig som viv og moder, og det er bedre at dø hurtigt i denne celle, som Eders barmhjertighed har beredt mig, end visne langsomt hen i den hist oppe. Men nu Eder jeg siger Eder, at Eders ondskab skal falde tilbage på Eder selv, I som vover at sige til Guds børn: "I skulle ikke elske," og derefter myrder dem, som ikke vil følge Eders bud. Straffen skal finde Eder, siger jeg, og ikke alene Eder, men også den kirke, I tjener!"

"Hun er fra samlingen," sagde dominikaneren, mens frygtens og forundringens suk lød fra alle de tilstedeværende. "Hun spotter Gud i' sin galenskab, men glem hendes ord, og skrift hende nu, broder, men hurtigt, før hun får tid til at sige mere."

Præsten i den sorte kutte og med de skarpe øjne trådte hen til hende, holdt korset op for hendes ansigt og begyndte at fremmumle noget, jeg ved ikke hvad. Men hun sprang op fra stolen og stødte krucifikset til side.

"Ti stille!" sagde hun, "jeg vil ikke skriftes af sådan en som du. Jeg bærer mine synder frem for Gud og ikke for Eder – I, som myrder i Kristi navn!"

Da blev den ufordragelige præst rasende.

"Gå da uskriftet til Helvede, du –" og han nævnede hende ved usømmelige navne og slog hende i ansigtet med elfenbenskrucifikset.

Harmfuld bød dominikaneren ham at ophøre med den skammelige adfærd, men Isabella de Siguenza aftørrede sin sårede pande og udstødte en latter, der var skrækkelig at høre på.

"Nu ser jeg, at også du er en nidding," sagde hun. "Det skal være min sidste bøn, præst, at du også må dø for rasende præsters hænder, og det en skrækkeligere død, end jeg lider i nat."

Nu slæbte de hende hurtigt hen til det sted, som var bestemt for hende, men da sagde hun:

"Giv mig noget at drikke, for vi er tørstige, mit barn og jeg."

Abbedissen gik da hen i den gang, hvorfra offeret var trådt ind, og snart efter kom hun tilbage med et bæger vand i den ene hånd og et brød i den anden, og jeg så på hendes mine, at min gift var i vandet. Men hvad der siden skete, kan jeg ikke sige med vished, for jeg bad dominikaneren åbne døren ud til gangen, hvorefter jeg gik ud og blev stående i nogen afstand i en rædslens døs, indtil jeg efter nogen tids forløb så abbedissen stå foran mig med en lygte i hånden og grædende bitterligt.

"Alt er forbi," sagde hun. "Frygt kun ikke, drikken virkede godt; før stenene var opmuret, sov moder og barn allerede sødeligt. Gud se i nåde til hende, der døde uden anger og uskriftet."

"Gud se i nåde til hver, som har haft del i denne nats værk," svarede jeg; "men før mig nu ud, moder, og gid vi aldrig tiere må mødes."

Hun førte mig tilbage til cellen, hvor jeg rev den forbandede munkekutte af mig, derefter til døren i havemuren, og ned til båden, der endnu ventede på mig, og jeg frydedes ved at føle

den friske luft i mit ansigt, som den frydes, der vågner op fra en ful drøm. Men den nat sov jeg kun lidt og heller ikke meget i de første nætter derefter, for hver gang, jeg lukkede mine øjne, fremstillede sig for mig synet af den skønne kvinde, som jeg sidst så hende i det dunkeltrøde fakkellys, indhyllet i gravklæder og stående i den kisteformede niche, stolt og uforfærdet til det sidste, idet hun med den ene arm trykkede barnet til sin barm, mens den anden var udstrakt for at tage mod dødsdrikken. Kun få har set sligt syn, for den hellige ret og dens hjælpere søge ikke vidner til deres mørke gerninger, og ingen ønsker at se det to gange. Ja, i al sin rædsel står dette syn endnu for mig. Men ikke alene var denne begivenhed rædselsfuld, den var også såre sælsom, og det sælsomste var, at denne ulykkelige kvinde lige til det allersidste holdt fast ved sin kærlighed til den usling, der efter at have bedraget hende ved et falsk ægteskab forlod hende og overlod hende til slig skæbne.

Hvorledes kan så hellig en gave som denne hendes store kærlighed være blevet skænket en sådan usling? Ingen kan forstå det, men således var det.

Så snart mit sind var blevet mere roligt efter alt det, jeg havde set og hørt i den skrækkelige hvælving, begyndte jeg at overveje, hvad jeg nu skulle gøre. For det første var jeg nu en rig mand, og om jeg fandt for godt at drage tilbage til Norfolk med min rigdom, som Fonseca havde tilrådet mig, da var mine udsigter såre lyse. Men den ed, jeg havde svoret, hang som bly om min hals. Jeg havde lovet at hævne min moders død på de Garcia, og jeg havde nedkaldt Himlens forbandelse over mig, hvis hævnen ikke blev fuldbyrdet, men når jeg drog til England for at leve i fred og velstand, da ville jeg næppe kunne fuldbyrde hævnen.

Desuden vidste jeg jo nu, hvor han var, eller dog i hvilken del af verden, jeg skulle søge ham, og der, hvor der kun var få hvide mænd, kunne han ikke således holde sig skjult for mig som i Spanien. Disse tidender havde jeg skaffet mig fra den ulykkelige kvinde, og jeg har fortalt hendes historie noget udførligt, fordi hun blev skyld i, at jeg kom til at drage til Hispaniola. Havde jeg ikke hørt hine ord af Isabellas læber, da ville jeg sikkert til sidst være blevet træt af min frugtesløse søgen og sejlet hjem for at hente lykken der. Men så sælsomt det end kan synes, så tyktes det mig nu ydermere så, at jeg havde to ting at hævne, både min moders mord, og det, der var tilføjet Isabella de Siguenza, for ingen kunne have set hin unge kvinde lide en sådan død, uden at tragte efter at hævne den på ham, der havde bedraget og forladt hende.

Derfor besluttede jeg at forfølge de Garcia, om det så skulle være til verdens ende, og dræbe ham, som jeg havde svoret at gøre.

Først anstillede jeg dog hemmelige og omhyggelige undersøgelser om, hvorvidt de Garcia virkelig var sejlet til det nye Indien, og jeg opdagede da også, at en mand, hvis udseende svarede til de Garcias, om end hans navn var et andet, to dage efter at jeg havde haft min duel med ham, havde indskibet sig i Sevilla i en karak, der var bestemt til de kanariske øer, for der at vente på den flåde, som skulle sejle til Hispaniola. Det tyktes mig meget troligt, at denne mand virkelig var de Garcia, for netop i de tider var det nye Indien blevet tilflugtsstedet for næsten alle de skurke og eventyrere, der ikke kunne bjærge sig længere i Spanien. Didhen ville jeg da følge ham, og jeg fandt nogen trøst i den tanke, at jeg da ville få nye og underfulde

lande at se, men *hvor* underfulde de var, kunne jeg ikke tænke mig.

Nu stod det kun tilbage at anbringe den formue, som jeg så pludselig var kommet i besiddelse af. Mens jeg gik og grundede på, hvorledes jeg skulle få den sat sikkert ud indtil min tilbagekomst, hørte jeg tilfældigt, at *Eventyreren* af Yarmouth, det samme skib, som jeg for et år siden var kommet til Spanien med, igen var løbet ind i Cadiz' havn, og jeg mente da, at det bedste, jeg kunne gøre med guldet og mine øvrige ejendele, var at sende det til England, at det der kunne blive opbevaret for mig. Efter derfor at have afsendt et bud til min ven, skipperen på *Eventyreren*, om at jeg havde en fragt til ham, gjorde jeg mig rede til at drage fra Sevilla, så hurtigt jeg kunne, og til den ende solgte jeg min velgørers hus tillige med en del af dets indbo til en meget lavere pris, end det var værd. De fleste af bøgerne og sølvtøjet beholdt jeg, og efter at have nedpakket dem i solide kister, sendte jeg dem ned ad floden til Cadiz.

Snart fulgte jeg selv efter med hele min formue omsat i guld, som jeg førte med mig i flere småskrin, og således skete det da, at jeg efter et års ophold i Sevilla forlod den for aldrig tiere at vende tilbage dertil. Mit ophold der måtte vel kaldes lykkeligt, eftersom jeg kom dertil som fattig og forlod staden som en rig mand, for ikke at tale om erfaringen, som jeg også havde erhvervet mig meget af. Dog var jeg glad ved at drage derfra, for her var Juan de Garcia undsluppet mig, her havde jeg mistet min bedste ven og set Isabella de Siguenza dø.

Jeg kom velbeholden til Cadiz uden at have mistet noget af mit gods og guld, og i en båd lod jeg mig derefter ro ud til *Eventyreren*, hvis skipper blev meget glad ved at se mig igen. Jeg

blev dog endnu gladere ved at se ham, for han havde tre breve med til mig, det ene fra min fader, det andet fra min søster Mary og det tredje fra min trolovede, Lily Bozard, det eneste brev, jeg nogen sinde har fået fra hende. Dog var disse skrivelsers indhold ikke alt sammen glædeligt, for jeg erfarede af dem, at min faders helbred var blevet meget svagt, så at han for det meste var sengeliggende. Han døde da også i Ditchingham kirke netop samme dag, som jeg modtog hans brev, men dette fik jeg først at vide mange år efter. Hans brev var kort og traurigt, han lod mig vide, at han sørgede meget, fordi han havde ladet mig drage ud i de fremmede lande, eftersom han vidste, at han aldrig tiere skulle få mig at se, derfor måtte han nu nøjes med at anbefale mig til den Almægtiges varetægt og bede ham bevare mig, så at jeg kunne vende velbeholden tilbage. Hvad Lilys brev angår, som hun havde fået held til i al hemmelighed at afsende til *Eventyreren*, da var det vel ikke kort, men ellers lige så traurigt som min faders. Hun fortalte mig, at min broder Geoffrey, så snart jeg havde vendt mit hjem ryggen, havde begæret hende til ægte af hendes fader, og at de nu stadig overhængte hende om hendes ja, så at hendes liv var blevet hende en plage.

"Der hengår ikke en eneste dag," skrev hun, "Uden at min fader jo giver mig onde ord og skælder mig ud for en halsstarrig tøjte, der bortkaster sin egen lykke for en pengeløs landløbers skyld. Men vær vis på, min elskede, at med mindre de gifter mig med magt, som de rigtignok har truet med, skal jeg aldrig svigte mit løfte til dig. Hårdt er det, at jeg således skal pines, og det kun af den ene grund, at du ikke er rig, dog har jeg godt håb om, at det skal blive bedre, for jeg ser, at min broder Wilfred har

fået din søster Mary meget kær, og ved hendes overtalelser har han nu stillet sig på min side." Derefter endte hun brevet med mange ømme ord og bønner for min lykkelige hjemkomst.

Alt dette gav mig meget at tænke på, og samtidig vakte det i mig en længsel efter hjemmet, der blev så stærk, at den næsten var som en sygdom. Min elskedes ord og den duft, der var ved hendes brev, gjorde mindet om hende så levende i min sjæl, at mit hjerte våndede sig af attrå efter at være hos hende. Ydermere vidste jeg, at jeg nu ville blive budt velkommen, for min formue var langt større, end min broders nogen sinde ville blive, og forældre viser ikke de bejlere døren, der bringer mere end tolv tusinde guldstykker med som brudegave, desuden længtes jeg også efter at se min fader, før han døde. Men mellem mig og disse ønsker stod stedse de Garcias skygge og min ed, og jeg følte, at jeg aldrig kunne blive lykkelig, før jeg havde tilendebragt min hævn.

Jeg nøjedes da med at gøre følgende: Jeg gik til en notar og fik ham til at opsætte et dokument, som jeg oversatte til engelsk. Ved dette dokument overdrog jeg hele min formue med undtagelse af to hundrede pesos, som jeg beholdt til eget brug, til tre personer, der hver skulle bestyre en tredjedel af den, indtil jeg kom tilbage og krævede den af dem. Disse tre personer var min gamle lærer doktor Grinstone fra Bungay, som jeg kendte som en bundærlig mand, min søster Mary Wingfield og min trolovede Lily Bozard.

Jeg gav dem ved dokumentet, som blev forsynet med øvrighedens segl og underskrevet i vidners nærværelse, fuldmagt til at gøre pengene frugtbringende på den måde, de fandt bedst, men alle de renter og indtægter, som pengene

ydede, skulle overgives ved hvert års slutning til Lily Bozard, så længe hun forblev ugift.

Derefter opsatte jeg så et testamente, hvorefter den største del af min formue efter min død skulle gå over til Lily Bozard, hvis hun var ugift, mens min søster Mary skulle arve en mindre del, men i tilfælde af, at Lily havde giftet sig, skulle det hele gå over i min søsters eller hendes arvingers hænder.

Disse to retsgyldige dokumenter overgav jeg så tillige med mine penge og mine øvrige ejendele til *Eventyrerens* ærlige skipper, med pålæg om at bringe det alt sammen til dr. Grinstone i Bungay, der ville betale ham rigeligt for hans ulejlighed, og dette lovede han at gøre, efter at han først meget indstændigt, ja, endog med tårer, havde bedt mig om selv at følge med.

Med guldet og dokumenterne sendte jeg flere breve: til min fader, min søster, min broder, dr. Grinstone, mr. Bozard og Lily. I disse breve gav jeg en beretning om alt det, der var hændet mig, siden jeg forlod England, og meldte dem min beslutning om at følge de Garcia til verdens ende, om det så skulle være.

Til min broder Geoffrey skrev jeg kun meget kort. Jeg sagde ham med rene ord, hvad jeg mente om den opførsel således at plage en forsvarsløs mø og søge at bestjæle en fraværende broder. Det blev senere sagt mig, at dette brev huede ham meget ilde.

Og her må jeg da helst med det samme berette, at hele min sending kom velbeholden til England. Her samledes alle de personer, jeg havde skrevet til, dog med undtagelse af min fader, der var begravet for to måneder siden, og der blev stor undren, da brevene var læst. Men endnu større blev den, da

kisterne blev åbnet, for så meget guld havde endnu aldrig på én gang været set i Bungay.

Da græd Lily – først af glæde, fordi lykken havde været mig så huld, og derefter af sorg, fordi jeg ikke var fulgt med mine skatte, men da hendes fader nu så, at Lily var en såre rig kvinde, og det hvad enten jeg levede eller døde, da svor han højt, at han altid havde syntes mægtig godt om mig, og kyssede sin datter, idet han ønskede hende til lykke med mig og skatten. Kort at fortælle – alle var såre glade undtagen min broder, der forlod huset straks uden at mæle et eneste ord, og derefter gik sine egne veje, der ikke var gode. Før denne dag havde han sikkert gjort regning på, og det med god grund, at Bozard ville tvinge Lily til at ægte ham, der jo nu havde arvet alle min faders store ejendomme, men fra denne dag af – så stor er guldets magt – var der slet ikke tale om, at hun skulle ægte andre end mig, for hvis hun havde ægtet andre, ville hun jo have mistet al den rigdom, der var skænket hende.

Men alle talte højt om min dårskab, at jeg ikke ville opgive at forfølge min fjende, men rejse efter ham til det fjerne Indien; dog var det en stor trøst for Bozard, at pengene kom til at tilhøre hans datter, enten jeg kom tilbage eller ej. Kun Lily tog min beslutning i forsvar og sagde: "Thomas har svoret en ed, og han gør vel i at holde den, for det er hans ære, det gælder. Nu slår jeg mig til ro og venter på ham, indtil han kommer til mig i denne verden eller i den næste."

Note 2:

"... dommen ... at hun skulle "lades ene med Gud og din synds barn, at Han må gøre ved dig, hvad Han finder retfærdigt ...":
For at læseren ikke skal anse denne dom for umulig eller enestående, må det være forfatteren tilladt at anføre, at han i Mexicos museum har set liget af en ung kvinde, der var fundet indmuret i et klosters væg. Ved hendes side lå liget af et barn. Endskønt man kun kan slutte sig til grunden til, at hun blev ombragt, kan der dog ikke være nogen tvivl om hendes dødsmåde, for blandt andre vidnesbyrd ses mærkerne endnu af rebene, som hun har været bundet med.

11. Karakkens forlis

Dagen efter, at jeg havde overgivet mine breve og min ejendom til den ærlige skipper, så jeg *Eventyreren* svaje langsomt rundt om Cadiz' mole, og så sorgfuld var jeg, at jeg græd ved det. Gerne ville jeg have givet al den rigdom, den bar, om den i stedet for kunne have båret mig hjem, men min bestemmelse stod fast, og det måtte blive et andet skib, der førte mig hjem til Englands kyster.

Det traf sig så, at en stor, spansk karak, *De fem Vunder* kaldet, lå rede til at sejle til Hispaniola, og efter at have skaffet mig bevilling til at handle, købte jeg mig en plads i den under mit påtagne navn d'Aila og under foregivende af, at jeg var købmand. For at gøre dette mere troligt, skaffede jeg mig købmandsvarer for et hundrede pesos af den slags, som var mest sælgelige i Indien, og lod disse varer bringe om bord med mig. Skibet var ellers fuldt af spanske eventyrere af meget tvivlsom karakter, dog var de tåleligt gode kammerater, når de ikke var drukne. Jeg kunne nu tale spansk som en indfødt, og da mit udseende også var ægte spansk, var der ingen, som nærede tvivl om min herkomst. For resten passede jeg mig selv og tog aldrig del i de andres vilde drikkelag, men alligevel vandt jeg snart deres yndest, fordi jeg var dygtig til at behandle deres sygdomme.

Om vor rejse er der ellers intet at berette, før jeg kommer til dens sørgelige ende. Ved de kanariske øer lå vi en måned, hvorefter vi sejlede videre til Hispaniola og havde godt vejr, men kun liden vind. Men da vi efter vor skippers beregning kun var

en uges sejlads fra San Domingos havn, hvortil skibet var bestemt, forandredes vejret, og der rejste sig en frygtelig storm fra nord, der for hver time blev heftigere, og heftigere. I tre dage og nætter tumledes vort tungt ladede skib hid og did af bølgerne og orkanen, og til sidst blev det klart for os alle, at det måtte gå under, hvis ikke vejret bedagede sig. Skibet var læk i allesammen føjninger, en af vore master var blæst over bord, og en anden knækket tyve fod over dækket. Men alle disse ulykker var dog kun ringe i sammenligning med dem, vi endnu havde tilbage. Med den fjerde morgen bortrev en vældig sø vort ror, og vi drev derefter hjælpeløse af sted for vind og vove. En time efter slog en anden stor sø ind over os, skyllede skipperen over bord og fyldte skibet, så at det begyndte at synke.

Da blev jeg vidne til et frygteligt optrin. Så længe stormen havde varet, havde både mandskabet og passagererne drukket tæt for at døve deres rædsel, og da de nu så, at deres endeligt var kommet, styrtede de hid og did, idet de hylede, bad og spottede Gud. De af dem, der var mindst drukne, satte de to både i vandet, og jeg og en anden mand, en ærværdig præst, søgte at få kvinderne og børnene ned i dem, men dette var ingenlunde let, for de drukne mennesker trængte dem til side og søgte at springe ned i bådene, og kort efter kæntrede den ene af disse, så at alle, der var i den, mistede livet. I det samme duvede karakken stærkt, før den sank, og da jeg så, at alt var forbi, råbte jeg til præsten, at han skulle følge mig, hvorefter jeg sprang i havet og svømmede hen efter den anden båd, der var blevet fyldt med skrigende kvinder og i forvirringen var drevet bort fra skibet. Da jeg var en god svømmer, nåede jeg den snart, og det lykkedes mig derefter at trække præsten med op i den,

før han sank. I samme øjeblik rejste *De fem Vunder* sig på agterstævnen og lå således et par minutter, før det sank, hvilket gav os tid til at få årerne ud og ro nogle favne bort fra det. Næppe havde vi gjort så, før det under et vildt og frygteligt skrig fra dem, der var om bord, styrtede sig ned i havets dybder, og nær havde taget os med sig.

En kort stund sad vi stille og tavse, for rædslen overvældede os, men da malstrømmen, som skibet dannede, havde ophørt at koge, roede vi hen, hvor det var sunket. Rundt om var vandet dækket med vraggods, men mellem det fandt vi kun et eneste levende væsen, et barn, der havde klynget sig til en åre. Resten, henved to hundrede mennesker, var trukket ned med skibet og ynkeligt omkomne, eller var der endnu nogen af dem levende, da kunne vi ikke få øje på dem i den oprørte sø og det tiltagende mørke.

For vor egen sikkerheds skyld var det også godt, at vi ikke fandt nogen, for i den lille båd sad allerede ti sjæle, hvilket var alt, hvad den kunne bære. Som allerede sagt, var mørket ved at falde på, og samtidig begyndte søen heldigvis at lægge sig, ellers ville båden sikkert være blevet fyldt af søerne. Alt, hvad vi kunne gøre, var at holde den med forenden lige mod bølgerne, og dette blev vi ved med hele natten. Foruden mig var præsten den eneste mand om bord, og det var sælsomt at høre denne gode mand skrifte kvinderne én for én, mens han sad og trak hårdt på årerne, og, efter at alle var skriftede, opsende bønner til Gud om vore sjæles frelse, for om vore legemers tvivlede vi meget.

Til sidst var natten forbi, og dagen brød frem over det vide hav. Snart stod solen op, og vi takkede Gud for det, for vi var

gennemisnede til marv og ben, men det varede ikke længe, før heden blev utålelig; snart plagedes vi også af en brændende tørst, og vi havde ikke det mindste vand i båden, ikke heller nogen føde. Men nu havde vinden lagt sig til en jævn brise, og ved hjælp af årerne og et tæppe lykkedes det os at danne et sejl, der førte os hen over havet med god fart. Vi vidste dog ikke, hvorhen vi skulle styre, for vi så kun det umådelige ocean for os, og for hver time, der gik, plagede tørsten os mere ubarmhjertigt. Henved middagstid døde et barn pludselig og blev derefter kastet i havet, og et par timer derefter fyldte moderen et øsekar med havvand og drak dybt af den salte drik. Straks syntes den at stille hendes tørst, men derefter blev hun pludselig som vanvittig, sprang op, kastede sig ud fra båden og sank. Før solen som en rødglødende kugle var sunket i havet, var præsten og jeg de eneste i båden, som kunne sidde oprejst – resten lå nede under tofterne oven på hinanden som døende fisk, stønnende og klagende i deres elendighed. Endelig kom natten og bragte os lidt lindring i vore lidelser, for nu blev luften køligere. Men regnen, som vi bad om, kom ikke, og så frygtelig var den hede, vi havde måttet døje, at vi, da solen atter steg op på den skyfri himmel, vidste, at denne dag ville blive vor sidste, hvis der ikke kom nogen hjælp.

En time efter solopgang døde et andet barn, men netop som vi stod i begreb med at kaste liget ud, fik jeg øje på et skib langt borte, der syntes at styre i en sådan retning, at det ville komme forbi os i en afstand af et par sømil. Efter at have opsendt takkebønner til Gud for dette velsignede syn greb vi til årerne – for vinden var nu så svag, at vort tunge sejl slet ikke gjorde den mindste nytte – og begyndte at ro fremad for at komme

nærmere til skibets kurs. Men da vi havde arbejdet i over en time, faldt vinden ganske, og skibet blev liggende helt stille i omtrent tre miles afstand fra os. Da roede præsten og jeg til, så at jeg troede, vi måtte styrte døde ned i båden, for solen brændte som en flammende ild, og der var ikke et vindpust, som kunne køle os, desuden var vore læber som fortørret pergament af tørst. Dog vedblev vi at arbejde os frem, indtil vi følte skibets master kaste deres skygge hen over os og så matroserne kigge ned på os fra dækket. Nu var vi på siden af skibet; der blev firet en rebstige ned til os, og vi blev tiltalt på spansk.

Hvorledes vi nåede op på dækket, kan jeg ikke forklare, men jeg husker, at jeg lod mig falde i skyggen af et solsejl og drak bæger efter bæger af det vand, der blev bragt mig. Til sidst var min tørst dog slukket, hvorefter jeg faldt hen i en døs, og jeg havde slet ikke lyst til den mad, der blev stukket mig i hånden. Jeg må sikkert have ligget i en slags afmagt, for da jeg atter kom til mig selv, stod solen højt på himlen, og det forekom mig, at jeg i drømme havde hørt en kendt og forhadt stemme. Jeg lå den gang alene under solsejlet, for hele mandskabet var samlet på skansen, hvor de trængte sig sammen om noget, som jeg antog for at være liget af en mand. Ved min side stod en stor bakke med mad og en flaske vin, og da jeg nu følte mig stærkere, gav jeg mig til at spise og drikke med god appetit. Næppe havde jeg endt mit måltid, før mændene oppe på skansen løftede liget i vejret – det var liget af en neger – og kastede det over bord. Tre af dem, som jeg efter deres holdning at dømme antog for officerer, kom derefter hen imod mig, og jeg rejste mig op for at gå dem i møde.

"Señor," sagde den højeste af dem med blød og venlig røst, "tillad mig at ønske Eder til lykke med Eders vidun –" Her standsede han brat.

Drømte jeg endnu, eller kendte jeg virkelig røsten? Nu så jeg første gang mandens ansigt – jo, det var *Joan de Garcia*. Men kendte jeg ham, da kendte han også mig.

"Caramba!" sagde han, "hvem har vi her? Señor Thomas Wingfield, jeg hilser Jer. Se her, kammerater – ser I denne unge fyr, som havet har bragt os; det er slet ikke nogen spanier, men en engelsk spion. Sidste gang, jeg så ham, var i Sevillas gader, og der forsøgte han at myrde mig, fordi jeg truede med at åbenbare hans bedrifter for øvrigheden. Nu har vi ham her, og hvad hans ærinde er, kan vi let forstå!"

"Det er løgn," svarede jeg, "jeg er ingen spion, og jeg har kun ét formål med min rejse, og det er at finde Eder."

"Da har I haft godt held med Eder, alt for godt, kommer I vist til at bekende. Sig mig kun: nægter I også, at I er Thomas Wingfield, og at I er englænder?"

"Det nægter jeg ikke – jeg –"

"Undskyld mig! Hvorledes kan det da være, at I, som Eders ledsager, præsten, fortæller mig, sejlede med *De fem Vunder* under navnet d'Aila?"

"Det har jeg mine egne grunde til, Juan de Garcia."

"I tager fejl, señor, mit navn er Sarceda, som disse herrer kan bevidne. Jeg har vel engang kendt en kavaler, som hed de Garcia, men han er nu død."

"I lyver," sagde jeg, men i det samme slog en af de Garcias kammerater mig over munden.

"Så sagte, ven," sagde de Garcia, "smuds ikke Eders hånd til ved at røre denne kæltring, eller, hvis I endelig vil slå, så brug en stok. I har nu selv hørt, at han vedgår at gå under et falsk navn, samt at han er en englænder og derfor en af vort fædrelands fjender. Hertil føjer jeg på æresord den oplysning, at han er en spion og en snigmorder. Nu, mine herrer, som stedfortrædere for Hans Majestæt er vi dommere her, men eftersom I måske kunne mene, at jeg, der åbenlyst er blevet kaldet en løgner af denne engelske hund, kunne være sindet at dømme ham noget uretfærdigt, så foretrækker jeg at lægge sagen og dommen i Eders hænder."

Nu søgte jeg atter at komme til orde, men spanieren, der havde slået mig, en vildt udseende slyngel, drog sit sværd og svor, at han ville gennembore mig med det, hvis jeg vovede at åbne munden. Så fandt jeg det klogest at tie stille.

"Denne hersens engelske hund ville pynte godt i en rånok," sagde han.

De Garcia, der tilsyneladende meget ligegyldig ved det hele havde begyndt at nynne en melodi, smilede, så først op til råen, derefter hen til min hals, det var, som hadet i hans øjne brændte helt igennem mig.

"Nej, så har jeg et bedre forslag," sagde den tredje officer. "Hvis vi hænger ham, kunne vi dog måske få vrøvl om det bagefter, og i alt fald vil det jo være et rent pengetab. Det ser ud til, at fyren har gode kræfter og vil kunne holde ud i flere år i minerne, lad ham da blive solgt tillige med den øvrige last, eller sæt en pris på ham, og overlad ham til mig. Jeg trænger netop til nogle stykker af den slags på min ejendom."

Jeg så, at de Garcia ved disse ord blev noget lang i ansigtet, for han ønskede åbenbart at blive mig kvit for bestandig. Dog anså han det vel ikke for høfligt eller klogt at gøre indvendinger, og sagde derfor med en let gaben:

"For min skyld må I gerne tage ham, kammerat, men det siger jeg Jer, pas godt på ham, ellers får I en skønne dag et stiletstød i ryggen."

Officeren lo og sagde: "Det får vor gode ven næppe lejlighed til, for jeg vover mig aldrig langt ned under jorden, og der vil han få sit kvarter. Og nu, min hr. englænder, vil I måske være så god til en begyndelse at begive Eder ned i lasten, der er nok plads til Jer, tænker jeg." Derpå råbte han på en matros og bød ham bringe sig håndjernene, som den slave havde båret, der nys var blevet kastet over bord.

Efter at de derpå havde undersøgt min person og frataget mig en sum i guld, som jeg bar på mig – de sidste rede penge, jeg ejede – spændte de jernene om mine ankler og om min hals, og trak mig så ned i lasten. Før jeg nåede derned, havde jeg allerede af forskellige ting sluttet mig til, hvad skibets ladning bestod af. Det var slaver, som var blevet fanget på Fernandina, hvilket navn spanierne giver øen Cuba, og som derefter skulle sælges i Hispaniola. Nu blev jeg indlemmet i disse slavers tal. –

At beskrive de rædsler, jeg blev vidne til nede i skibets lastrum, mægter jeg langt fra. Rummet var ikke mere end syv fod i højden, og slaverne lå lænket i bunden af skibet og i det rådne vand, som stod her. De var stuvet sammen som sild i en tønde, og deres lænker var fastgjort til ringe i skibets sider. I alt var der vel et par hundrede, mænd, kvinder og børn, eller rettere, der havde været to hundrede, da skibet en uge før

begyndte sin sejlads. Nu var allerede en snes stykker døde – endnu kun et ringe antal, for spanierne gjorde regning på at miste fra tredjedelen til halvdelen af deres last.

Da jeg trådte ned i rummet, blev jeg, svag og udmattet, som jeg allerede var, grebet af en rædsel, der gjorde mig dødeligt syg, så jeg var nær ved at segne, så frygtelige var lydene og lugten dernede samt det syn, jeg så ved skæret af lygten, som mine ledsagere bar, for lastrummet var spærret både for luft og lys. Men de trak mig af sted med sig, og snart var jeg fastlænket midt i en række af sorte mænd og kvinder, med fødderne hvilende i bundvandet. Her efterlod spanieren mig med den spottende bemærkning, at dette leje dog næsten var for godt til en slig for dømt englænder. En kort tid lå jeg knuget af rædsel, men så kom søvnen eller afmagten mig til hjælp, jeg vidste ikke mere af mig selv at sige, og således må jeg have ligget en dag og en nat.

Da jeg atter kom til mig selv, så jeg spanieren, som jeg var blevet solgt eller foræret til, stå nær ved mig med en lygte og give befaling til at tage lænkerne af en kvinde, som lå ved siden af mig. Hun var død, og ved lygtelyset kunne jeg se, at hun var blevet bortrevet af en skrækkelig sygdom, som jeg ikke havde set før, men som jeg snart lærte at kende under navnet den sorte brækning. Hun var ikke den eneste, der var bukket under, for jeg talte i alt atten døde, der én efter én blev slæbte op, og jeg kunne se, at mange flere var syge. Desuden bemærkede jeg, at spanierne var ikke lidet forfærdede, for de kunne ikke forklare sig sygdommen, men søgte at råde bod på den ved at rense lastrummet og give adgang for frisk luft ved at tage nogle planker bort i dækket. Havde de ikke gjort dette, da ville vi

sikkert alle være omkommet, og jeg tilskriver den omstændighed min redning, at den største åbning i dækket blev lavet lige over mit hoved, så at jeg, når jeg rejste mig op, hvilket mine lænker tillod mig, kunne indånde den friske luft.

Efter at have uddelt vand og nogle tørre kager af mel, bortfjernede spanieren sig. Jeg drak begærligt af vandet, men kagerne kunne jeg ikke spise, for de var ganske muldne. Hvad jeg så og hørte rundt om mig, var så skrækkeligt, at jeg ikke vil forsøge at beskrive det.

Under alt dette martredes vi af den frygtelige hede, for solen brændte helt igennem dæksplankerne, og jeg kunne mærke af skibets mangel på bevægelse, at vi lå i vindstille og drev med strømmen. Jeg rejste mig op, og ved at stemme hælene mod en liste i bunden af skibet og ryggen mod dets side, lykkedes det mig at indtage en sådan stilling, at jeg kunne se fødderne af dem, der gik oven over mig på dækket.

Snart så jeg en nærme sig, der bar en præstekutte, og da jeg formodede, at det måtte være ham, som havde været med mig i båden, søgte jeg at tiltrække mig hans opmærksomhed, hvilket også lykkedes. Så snart han opdagede, hvem det var, der befandt sig neden under ham, lagde han sig ned på dækket, som for at hvile sig, og vi begyndte at tale sammen. Han sagde, hvad jeg allerede vidste, at skibet lå stille, og at der var udbrudt en fæl sygdom om bord, som allerede havde angrebet en tredjedel af mandskabet, samt tilføjede, at dette var en Himlens straf på grund af deres grusomhed og ondskab.

Hertil svarede jeg, at straffen lige så vel traf fangerne som deres vogtere, og spurgte ham, hvor Sarceda – som de Garcia nu kaldte sig – var. Jeg fik da at vide, at han var blevet angrebet

af sygdommen samme morgen, og det glædede jeg mig såre over, for havde jeg hadet ham før, så hadede jeg ham dobbelt nu, hvad man vel kan forstå. Straks derpå forlod præsten mig, men vendte snart efter tilbage med vand blandet med lemonsaft, der smagte mig som nektar fra Himlen. Noget frisk kød og frugt havde han også med til mig, han rakte mig det ned gennem hullet i plankerne, og det lykkedes mig at få fat i det med mine lænkede hænder, hvorefter jeg straks slugte det. Til min store ærgrelse fjernede han sig imidlertid straks derefter, af hvilken grund fik jeg først at vide den følgende morgen.

Den dag fik ende og den lange nat fik ende, og da langt om længe spanierne atter trådte ned i lasten, var der fyrretyve lig at slæbe bort, mens mange flere var angrebet af sygdommen. Efter at de var gået, rejste jeg mig op og kiggede efter min ven, præsten, men han kom ikke dengang, og heller aldrig siden.

12. Thomas når til land

I over en time stod jeg og strakte hals for at kigge efter præsten, men da jeg til sidst var ved at synke tilbage, for jeg kunne ikke længere udholde denne tvungne stilling, så jeg en kvindeklædt person gå forbi hullet i dækket og genkendte en af de kvinder, der var blevet frelst sammen med mig i båden.

"Señora," hviskede jeg, "for Guds skyld, hør hvad jeg vil sige; det er mig, d'Aila, der er blevet lagt i lænker her nede mellem slaverne."

Hun studsede, men satte sig så ligesom præsten ned på dækket, hvorefter jeg fortalte hende om min skrækkelige tilstand og rædslerne dernede, hvor jeg var, uden at tænke på, at hun i forvejen vidste besked om det.

"Ak, señor," svarede hun, "rædslerne dernede er næppe større end dem heroppe. En frygtelig sygdom raser blandt mandskabet; seks er allerede døde, og mange ligger og kæmpe med døden og taler i vildelse. Gid havet havde opslugt os sammen med de andre, for vi er kun undgået bølgerne for at blive kastet i Helvede. Min moder er allerede død, og min lille broder er nær ved det."

"Hvor er præsten?" spurgte jeg.

"Han døde i morges og er lige nu blevet kastet i havet. Men før han døde, talte han til mig om Jer og besvor mig at hjælpe Jer, hvis jeg kunne. Men dengang troede jeg, at han talte i vildelse; hvorledes skal jeg også kunne hjælpe Eder?"

"Måske kan I finde nogen mad og drikke til mig," svarede jeg. "Gud glæde vor trofaste vens sjæl. Men hvorledes står det til

med kaptajn Sarceda? Er han også død?"

"Nej, señor, han er den eneste af de angrebne, der er blevet bedre. Men nu må jeg hen til min broder, dog først vil jeg se at finde nogen føde til Jer."

Hun gik bort, men kom snart tilbage med noget kød og en flaske vin, som hun havde skjult under kjole, og jeg spiste og velsignede hende.

I to dage hjalp hun mig således og bragte mig føde om natten; den anden nat fortalte hun mig, at hendes broder var død, og at af hele mandskabet kun femten matroser og en officer var uberørte af sygdommen, samt at hun selv begyndte at føle sig ilde. Endvidere sagde hun, at vandet næsten var sluppet op, og at der kun var meget lidt føde tilbage til slaverne. Derefter kom hun ikke mere, og jeg antager, at hun også døde.

Det var omtrent en snes timer efter hendes sidste besøg, at jeg forlod dette forbandede skib. I et helt døgn var ingen kommet med føde eller vand til slaverne, og de fleste trængte da heller ikke til det, eftersom de var døde. Enkelte var dog endnu levende, om end de, så vidt jeg kunne se, også var angrebet af sygdommen. Jeg selv havde hidtil undgået denne, måske på grund af mit legemes naturlige styrke og sundhed, der altid har skærmet mig mod feber og smitte, og måske også, fordi jeg havde fået god og kraftig føde. Men nu følte jeg, at jeg ikke kunne leve længe, hvis jeg skulle vedblive at være lænket til dette frygtelige lighus, og jeg bad endog om døden, for at den kunne udfri mig fra alle i disse rædsler. Dagen gik som før med brændende hede og uden nogen luftning eller bevægelse, og til sidst kom natten, hvis stilhed blev afbrudt af de døendes

feberraserier. Dog faldt jeg i søvn under alle rædslerne og drømte, at jeg spadserede med min elskede i Waveney-dalen.

Hen imod morgenstunden vækkedes jeg ved en lyd af raslende jern, og da jeg åbnede øjnene, så jeg mændene i færd med ved lygtelyset at spænde lænkerne af både de døde og levende. Så snart lænkerne blev taget af en, blev der bundet et reb om ham, hvorefter han blev hejset op gennem lugen, og straks derpå fortalte et tungt plask i vandet resten. Jeg forstod straks, at alle slaverne blev kastet over bord på grund af vandmangel og for at redde de spaniere, der endnu var i live, fra pesten.

Jeg iagttog dem en stund, indtil der kun var to slaver, en død og en levende, mellem dem og mig; jeg vidste, at turen også ville komme til mig at blive kastet i havet og overvejede, hvorvidt jeg skulle gøre dem opmærksom på, at jeg var fri for pesten, og bede dem spare mig, eller lade dem drukne mig.

Livsopholdelsesdriften var stærk, men det viser bedst, hvor store mine pinsler var, og hvor modløs jeg var blevet ved ulykken og rædslerne rundt om mig, når jeg siger, at jeg besluttede ikke at gøre noget forsøg på at beholde livet, men hellere modtage døden som en befrielse. Jeg vidste også godt, at der kun var lidet håb om, at mine bønner ville blive hørt, for jeg så, at de spanske matroser var helt gale af frygt og kun havde ét ønske: at komme af med slaverne, der drak deres vand og havde skaffet dem pesten. Så fremsagde jeg da ved mig selv nogle bønner, som faldt mig ind, og beredte mig på at dø, dog under en stærk skælven af frygt, for så stærk ånden end kan være, gyser det stakkels kød dog tilbage for sit endeligt og det ukendte hisset.

Efter at have hejset min nærmeste lidelsesfælle, den levende slave, op, kom mændene til mig. De var nøgne indtil bæltestedet og sled rasende for at komme til ende med deres afskyelige værk; sveden drev ned ad dem, og for ikke at falde i afmagt tyllede de stadig stærke drikke i sig.

"Denne fyr er også levende, og han ser slet ikke ud til at være syg," sagde en af dem, idet han slog jernene af mig.

"Død eller levende – bort med den hund alligevel!" svarede en anden hæst, og jeg så, at det netop var den officer, jeg var blevet overladt til som slave. "Det er den slyngel af englænder, og det er ham og ingen anden, der har bragt ulykken over os. Kast den Jonas over bord, og lad ham bruge sine onde øjne på hajerne."

"Ja vel," svarede den anden, "de, der er blevet knappet af til ét bæger vand om dagen, skal heller ikke nøde deres gæster til at dele det med dem, men hellere vise dem døren. Bed for din sjæl, englænder, men stol ikke på at blive bønhørt, det er ingen blevet endnu på dette forbandede skib. Her har du ellers noget, som kan stramme dig op og gøre døden mere let, vi har nu mere af det om bord end af vand." Dermed rakte han mig spiritusflasken. Jeg tog en dygtig slurk af den, og den trøstede mig lidt.

Derefter bandt de rebet om mig og gav et signal, hvorpå mændene oppe på dækket begyndte at hale mig op. Da jeg kom op i højde med den spanier, hvis slave jeg var, og som havde beordret mig kastet over bord, så jeg tydeligt hans ansigt i skæret fra lygten, og det fremviste tegn, som en læge ikke kunne tage fejl af.

"Farvel," sagde jeg til ham, "vi skal snart mødes igen. Du dåre, hvorfor vil du arbejde? Læg dig hellere straks til hvile, for pesten

har allerede fat i dig. Om seks timer er du død!"

Han var nær ved at segne om af skræk, da han hørte dette, og i nogle øjeblikke stod han ganske målløs. Så udstødte han en skrækkelig ed og slog efter mig med den hammer, han holdt i hånden, og mine lidelser ville sikkert være blevet endt, hvis jeg ikke i det samme var blevet halet op, så at han ikke kunne nå mig. I næste øjeblik lå jeg på dækket. Ved min side stod to sorte mænd, hvis bestilling det var at kaste os elendige i havet, og bag ved dem sad på en stol med et af sygdom udtæret ansigt de Garcia og viftede sig med sin sombrero, for natten var lummer.

Ved månens klare lys genkendte han mig straks og sagde: "Hvad, er du der, frænde, og det oven i købet levende. Du er sej; jeg troede endda, at du måtte være død, eller lige ved det. Nu det skal ikke vare længe, og det er da det eneste held under denne forbandede rejse, at jeg får den fornøjelse at sende dig ud til hajerne. Det trøster mig for alt det andet. Du drog altså over havet for at hævne dig på mig, hvad ven Wingfield? Nå, jeg håber, at du har haft et behageligt ophold her, mange bekvemmeligheder har vi vel ikke at byde, men velkomsten var dog i det mindste hjertelig. Men nu er tiden desværre kommet, da vi må tage afsked; god nat, Thomas Wingfield, hvis du snart skulle møde din moder, så sig hende, at det gjorde mig ondt, at jeg skulle skille hende af med livet, for hun er den eneste, jeg har elsket rigtigt." Dermed lod han sig synke tilbage i stolen og begyndte atter at vifte sig med sin brede hat.

Skønt jeg stod på dødens tærskel, følte jeg dog mit blod koge i mig af harme over hans rå og grusomme hån. Sikkerlig kunne de Garcia nu betragte sin triumf som fuldendt. Jeg var draget ud for at forfølge ham, og hvad havde jeg vel opnået ved det?

Han stod nu i begreb med at kaste mig ud til hajerne. Dog svarede jeg ham med så stor værdighed, som jeg kunne påtage mig:

"Lykken har været Eder mere huld, end den har været mig, men er der mands mod og ære i jer, så giv mig et sværd og lad os afgøre vort mellemværende her på stedet. I er svag af sygdom, ved jeg, men hvorledes står det vel til med mig, som har tilbragt flere dage og nætter her i Eders Helvede af et skib. Vi kan da vel kaldes hinandens lige."

"Måske, frænde – men til hvad nytte skulle det være? Du ser jo, at lykken har kåret mig til ven, mens den stadig har stået dig imod. Jeg er endnu i live, skønt pesten har haft greb i mig, og jeg stoler på, at jeg skal få lov at leve mangen god dag endnu, mens du – ja, tilgiv mig, at jeg siger dig det – er så godt som død. Disse herrer der," her pegede han på de to sorte mænd, "står vist og vente på, at vor samtale skal ophøre. Har du noget bud, som jeg kan besørge for dig? Om så er, da sig frem, for vor tid er kort – lasten må være tom inden daggry."

"Jeg har intet bud til Eder at besørge, de Garcia, men jeg har et bud til Eder selv fra en anden," svarede jeg; "men før jeg afgiver det, så lad mig sige Eder et ord. I tror at have vundet, djævelske morder, som I er, men kan hænde, at spillet dog endnu ikke er til ende. Jeg ved, at I, trods al Eders brovten, dog frygter mig, og at det er derfor, I ikke tør kæmpe med mig, men Eders frygt skal ikke være forbi, fordi I nu kaster mig i havet; jeg dør vel, men hævnen kan endnu nå Jer, for jeg overgiver den til Ham, i hvis hånd jeg fra først af skulle have lagt den. Måske vil I leve mange år endnu, men tror I derfor, at I slipper for straffen? Engang vil I dog dø, og hvad så, de Garcia?"

"Hold lidt inde – I overanstrenger Eder ellers," spottede han. "I er dog vel ikke blevet viet til præst? I har et bud, siger I; kom da med det lidt hurtigt, tiden er kostbar, ven Wingfield. Hvem sender bud til en landflygtig som jeg?"

"Isabella de Siguenza, som I bedrog ved en falsk vielse og derefter forlod," sagde jeg.

Da sprang han bestyrtet op af stolen.

"Hvad ved I om hende?" hviskede han åndeløst.

"Kun dette, at munkene indemurede hende levende med hendes barn."

"Indemurede hende levende! Guds moder! Hvor ved I det!"

"Jeg så, at det skete, det er det hele. Hun bad mig fortælle Eder om hendes og barnets endeligt, og at hun døde, mens hun stadig skjulte Eders navn, elskede og tilgav Eder. Dette var hendes budskab, men dertil vil jeg endnu føje dette: Gid hun må stå for Eder i Eders liv og i Eders sidste stund, gid hun og min moder hjemsøge Eder ved dag og nat gennem livet og Helvede!"

Han dækkede ansigtet med hænderne og sad således en stund. Så lod han dem falde, sank tilbage i stolen og råbte til de sorte matroser:

"Bort med denne slave; hvorfor nøler I?"

Mændene trådte hen imod mig, men jeg var ikke til sinds at lade mig røre af dem, hvis jeg kunne undgå det; derimod var det min beslutning at lade de Garcia dele min skæbne. Jeg sprang pludselig ind på ham, greb ham om livet og trak ham op fra stolen. Så stor var den styrke, som raseriet og fortvivlelsen gav mig, at det lykkedes mig at svinge ham op i højde med lønningen. Men videre kom jeg ikke, for nu sprang de to sorte matroser ind på os og rev ham bort fra mig. Da jeg nu så, at alt

var tabt, for de drog deres sværd for at hugge mig ned, lagde jeg hånden på lønningen og sprang i havet.

Min fornuft sagde mig, at jeg gjorde bedst i at drukne så hurtigt som muligt, og jeg havde også besluttet, at jeg ikke ville svømme, men straks lade mig synke. Dog var selvopholdelsesdriften for stærk hos mig, og så snart jeg berørte vandet, begyndte jeg at svømme og holdt mig langs skibets side for at blive i dets skygge, for jeg frygtede for, at de Garcia skulle give befaling til at skyde mig med pile eller musketkugler. Straks efter at jeg var kommet i ned i vandet, hørte jeg ham udbryde med en ed:

"Nu er jeg ham kvit, og denne gang for alvor, men det var nær gået, som mine anelser sagde mig. Ak, hvor synet af dette menneske forfærder mig!"

Jeg vidste godt, at det var galskab, hvad jeg nu gjorde, for skønt jeg, hvis ingen haj tog mig, kunne flyde i seks eller otte timer i dette varme vand, så måtte jeg dog til sidst synke, og til hvad nytte arbejdede jeg så for livet? Alligevel vedblev jeg at svømme langsomt frem, og efter at være kommet lige fra lastrummets snavs og stank var det rene vand og den friske luft en ren vederkvægelse for mig, og jeg følte min styrke vende tilbage, alt som tiden gik. Jeg var nu allerede nogle hundrede alen fra skibet, og skønt de, der var om bord, næppe kunne se mig, så kunne jeg dog endnu høre plasket af dem, der blev kastet over bord, og de levendes skrig, idet de var ved at drukne.

Jeg løftede hovedet lidt og kastede blikket hen over havets vide flade, og da jeg så en mørk genstand flyde i nogen afstand fra mig, svømmede jeg hen imod den, mens jeg hvert øjeblik

ventede, at det skulle være ude med mig, for havet vrimlede af hajer. Snart var jeg tæt ved genstanden og så da til min store fryd, at det var et stort fad eller tønde, som var blevet kastet ud fra skibet, og som flød med bunden nedad på vandet. Jeg nåede det, og idet jeg stødte til det nedenfra, lykkedes det mig at vælte det halvt, så at jeg kunne få fat i dets øverste kant med den ene hånd. Jeg så da, at det var halvt fuldt af melkager, og at det var blevet kastet ud, fordi kagerne var fordærvede. Det var vægten af disse stinkende kager, der tjente som ballast, som var skyld i, at fadet kunne flyde opret i havet. Jeg tænkte da, at hvis jeg kunne komme op i fadet, da kunne jeg bjærge mig for hajerne i nogen tid, men hvorledes det skulle lade sig gøre, indså jeg ganske vist ikke.

Mens jeg lå og tænkte på dette, kastede jeg tilfældigt et blik tilbage over skulderen og så da finnen af en haj stikke op over vandet ikke tyve alen borte, og den gled hastigt hen imod mig. Da greb rædslen mig, og den gav mig dobbelt styrke samt fortvivlelsens snarrådighed. Jeg trak randen af fadet ned, indtil vandet begyndte at strømme ind i det, greb fat på hver side af det, løftede mig op og bøjede knæene sammen. Jeg kan ikke forklare, hvorledes det gik til, men i næste øjeblik lå jeg på hovedet nede i fadet uden anden skade end nogle få hudafskrabninger.

Jeg havde vel nu fundet en båd, men denne båd var ved at synke, for min vægt i forbindelse med kagernes og vandets, som var strømmet ind over randen, trykkede denne ned lige tæt til vandets overflade, og jeg vidste, at så snart der kom lidt mere vand ind, ville det ikke længere kunne bære mig. Ikke så snart var jeg kommet til at sidde rigtigt i fadet, før jeg så hajens finne

nogle få alen fra mig, og omtrent samtidig følte jeg fadet ryste ved stødet af dens hoved.

Nu begyndte jeg at øse som rasende med hænderne, og derved fik jeg randen af fadet til at løfte sig et par tommer over vandets overflade. Rasende over, at jeg var undsluppet den, hævede hajen sig op i vandet, vendte sig om på ryggen og bed i fadet, så at tænderne raspede højt mod træet og jernbåndene, og fadet selv hældede stærkt og begyndte at tage mere vand ind. Så måtte jeg atter til at øse, og havde hajen atter fornyet sit angreb, da ville det have været ude med mig, men da træet og jernet ikke var efter dens smag, svømmede den bort for en stund, dog så jeg i de første timer derefter tid efter anden dens finner i nærheden. Jeg øste med hænderne, indtil jeg ikke længere kunne kaste vandet ud med dem, hvorefter jeg trak mine støvler af og øste med dem, indtil randen af fadet var omtrent en halv alen over vandet; da turde jeg ikke lette det yderligere af frygt for, at det skulle vælte.

Nu fik jeg tid til at hvile og besinde mig på, at alt dette jo var til ingen nytte, eftersom jeg dog snart måtte dø enten af tørst, eller ved at fadet blev væltet af bølgerne. Jeg stønnede da af fortvivlelse og våndede mig, fordi min krysteragtighed alene havde tjent til at forlænge mine lidelser.

Men derefter begyndte jeg at bede til Gud om at hjælpe mig; aldrig før eller senere har jeg bedt så inderligt, og da jeg var færdig, var det, som om der blev skænket mig fred og håb. Det forekom mig næsten et mirakel, at jeg i løbet af nogle få dage således var blevet frelst fra tre store farer, først fra at drukne med den synkende karak, derefter fra at dø af pest og mangel på føde i slaveskibet og nu, om end måske kun for en tid, fra

hajernes gruelige gab. Det forekom mig også sært, at jeg skulle frelses fra disse farer, for dog straks derefter ynkeligt at omkomme, og selv i min fortvivlelse begyndte jeg derfor at håbe med håb imod håb.

Til sidst fik jeg endog en sådan fred og ro i mit sind, at jeg kunne beundre nattens skønhed. Havet var så glat som en dam, ikke en vind rørte sig, og nu, da månen begyndte at synke, strålede tusinder af ukendte stjerner med sælsom glans over det vide hav. Endelig begyndte de dog at blegne, alt som dagningens glød lyste frem i øst, og derefter kom solens første stråler farende hen over havet. Men straks derpå hævede der sig en tæt tåge op fra vandet, den blev hængende i over en time og tog ganske udsigten fra mig.

Da solen var steget højere på himlen, opsugede den tågen, og jeg så da, at jeg var drevet langt bort fra skibet, for jeg kunne kun se dets master, og de forsvandt også snart i synskredsen. Nu var havets overflade helt fri for tågen undtagen på ét sted, hvor den hang som en tyk skybanke, men hvorfor den hang der og ikke andre steder, kunne jeg ikke fatte.

Solen brændte stærkt, og nu begyndte mine lidelser igen, for når undtages den slurk spiritus, som jeg havde fået, før jeg blev hejset op af lastrummet, havde jeg ikke fået noget at drikke i et helt døgn. Hvad jeg led, vil jeg dog ikke forsøge at beskrive, for det kan ikke fattes af dem, som ikke time efter time har stået barhovedede og halvdøde af tørst i et fad, med den brændende tropiske sol over deres hoveder. Havets glatte, glasagtige overflade kastede solstrålerne op i mine øjne, og til sidst blev jeg ganske svag og afmægtig; jeg var nær ved at falde ud af fadet i havet, og til sidst sank jeg sammen i en slags søvn eller

bevidstløshed, fra hvilken jeg vækkedes ved lyden af skrigende fugle og rislende vand. Jeg så op, og opdagede til min undren og fryd, at hvad jeg havde taget for en skybanke var lavt liggende land, samt at jeg hastigt drev med tidevandet hen mod en mudderbanke i mundingen af en stor flod. Fugleskrigene kom fra store flokke af måger, der slog ned på fiskestimerne, som stod i brakvandet. Mens jeg iagttog dette, så jeg en måge gribe en fisk, der ikke kan have vejet mindre end tre pund, og forsøge at løfte den op af vandet, men da dette mislykkedes, huggede den fisken i hovedet med sit næb, indtil den døde, og havde just begyndt at æde den, da jeg kom drivende hen til stedet og ikke var sen til at snappe fisken. Nogle få sekunder efter havde jeg fortæret det meste af den, og aldrig har jeg spist med større madlyst eller blevet mere styrket ved et måltid.

Efter at have stukket levningerne af fisken i lommen, henvendte jeg min opmærksomhed på brændingen ved mudderbanken. Det blev mig snart klart, at jeg ikke kunne passere den siddende i fadet, derfor skyndte jeg mig at vælte det om, satte mig overskrævs på det og blev også på den måde båret af tidevandsbølgen over brændingen og ind i flodmundingen. Her var lykken mig igen gunstig, for jeg fandt et stykke drivtømmer flydende i strømmen, dette brugte jeg som åre, og ved dets hjælp blev jeg i stand til at styre mit sælsomme fartøj ind imod bredden, der var tæt bevokset med rør, og af hvilke der hævede sig smågrupper af høje og smukke træer, som bar klynger af store nødder oppe i toppen. Efter at have tilbragt en halv snes timer i fadet, nåede jeg uden yderligere eventyr ind til bredden, men det var næsten et mirakel, at jeg gjorde så, for floden var opfyldt af frygtelige

krybdyr, der af nogle kaldes krokodiller og af andre alligatorer, men dem kendte jeg ikke noget til endnu.

Det var netop i rette tid, at jeg nåede land, thi før jeg var nået ind til bredden, vendte tidevandet sig, og strømmen begyndte at føre mig ud imod havet igen, hvorfra jeg da sikkerlig aldrig ville være vendt tilbage. I de sidste ti minutter krævedes der al den styrke, jeg endnu sad inde med, for at tvinge fadet hen imod bredden. Endelig lagde jeg mærke til, at det kun havde et par fod vand under sig, og jeg lod mig da glide ud af det, vadede til land og kastede mig ned der for at hvile og takke Gud, der indtil nu havde bevaret mig på så vidunderlig vis. Min tørst, der var vendt tilbage næsten endnu mere skrækkelig end før, tillod mig dog ikke at blive liggende der ret længe, derfor stavrede jeg op og vandrede langs flodbredden, indtil jeg kom til en lille vandpyt, dannet af regnen. Den drak jeg af, græd af glæde ved atter at nyde det dejlige vand og drak så igen, indtil jeg ikke kunne mere. Efter at have vasket mit ansigt i vandpytten, fremtog jeg resten af fisken, og spiste den med et taknemmeligt hjerte, hvorefter jeg kastede mig ned i skyggen af en busk med hvide blomster for at sove, for jeg var yderligt udmattet.

Da jeg atter slog øjnene op, var det nat, men jeg kunne sikkert have sovet meget længere, hvis jeg ikke havde følt en skrækkelig svie og smerte over hele kroppen, der pinte mig således, at jeg våndede mig højt ved det. Straks kunne jeg slet ikke forstå, hvad grunden var til denne pine, men så opdagede jeg, at luften var opfyldt af en mængde små insekter, der frembragte en syngende lyd. De satte sig på mig, sugede blod af mig og spyttede gift i såret samtidig. Disse afskyelige dyr kalder spanierne moskitos. Men det var ikke de eneste insekter,

for hundreder af andre ikke større end et nålehoved havde bidt sig fast på mig som hunde på en jaget bjørn, og boret deres hoveder ind i huden, hvor de til sidst danner bylder. Foruden dem var der mange andre af enhver tænkelig skikkelse og størrelse, og de fleste af dem var bidende og giftige. Før morgenen oprandt, havde disse plageånder drevet mig næsten til galskab, for jeg kunne ikke på nogen vis skaffe mig lindring for dem. Hen imod dagningen gik jeg ned og lagde mig i vandet i den tanke, at jeg måske der kunne finde lise, men jeg havde ikke ligget der længe, før jeg så en stor krokodille rejse sig op fra mudderet tæt ved mig. Slagen af rædsel sprang jeg da op til bredden, for aldrig før havde jeg skuet et så hæsligt og skrækindjagende dyr. Så vendte jeg da tilbage for atter at falde i kløerne på de flyvende og kravlende insekter, der i millionvis ventede på mig.

13. Offerstenen

Det var en sørgelig tilstand, jeg befandt mig i, da morgenen endelig brød frem; mit ansigt var frygtelig opsvulmet ved moskitoernes gift, og med min øvrige krop var det kun lidet bedre bevendt. Jeg kunne for smerte ikke holde mig stille, men løb og sprang omkring som en gal mand. Hvorledes skulle jeg komme ud af denne skrækkelige sump, hvor intet skjul var at opdage og intet menneske at se? Det forstod jeg ikke! Men da jeg alligevel ikke kunne holde mig stille, løb jeg langs op med flodbredden og forstyrrede derved mange hæslige krokodiller og slanger. Jeg indså, at jeg ikke længe kunne holde disse lidelser ud, men jeg besluttede at styrte af sted, indtil jeg ikke kunne mere, døden kunne da gøre en ende på mine lidelser. I over en time løb og gik jeg således, indtil jeg kom til et sted, hvor der hverken voksede buske eller rør. Hen over denne åbne plads sprang og hoppede jeg og slog med mine ophovnede hænder efter de myg, der sværmede om mit hoved. Nu måtte enden snart være nær, for jeg var såre udmattet og nær ved at styrte, da jeg pludselig befandt mig tæt ved en flok brune, hvidklædte mænd, der havde været i færd med at fiske i floden, men nu sad og spiste. På floden tæt ved dem flød en del kanoer, som var ladede med købmandsvarer. Så snart disse mænd så mig, udstødte de forundringsråb i et ukendt tungemål, greb til deres våben, som lå tæt ved, buer og pile og trækøller spækkede på alle sider med pigge af flinthårdt glas, og løb hen imod mig, som om de ville dræbe mig. Da opløftede jeg mine arme som i bøn om barmhjertighed, og da de så, at jeg var uvæbnet og

hjælpeløs, lagde de straks deres våben ned og tiltalte mig. Jeg rystede på hovedet for at betegne, at jeg ikke forstod dem, og pegede derefter først ud mod havet og dernæst på mit svulne ansigt. De nikkede, og en mand gik ned til en af kanoerne, hvorfra han kom tilbage med en brun salve, der duftede aromatisk. Ved tegn betydede han mig derefter, at jeg skulle tage mine klæder af, hvis snit åbenbart forundrede ham meget. Da jeg havde gjort dette, gav de sig til at indgnide min krop med salven, der straks ydede mig stor lindring og desuden skånede mig for yderligere angreb af de fule insekter.

Da jeg var blevet salvet, bød de mig noget at spise: stegt fisk og kager af mel samt en overmåde lækker, varm, lidt skummende drik, som jeg senere lærte at kende under navnet chokolade. Mens jeg spiste, stak de hovederne sammen og talte med hinanden i en dæmpet tone, og da jeg var færdig, vinkede de mig med ned i en af kanoerne og gav mig måtter at ligge på. Tre andre mænd tog plads med mig i kanoen, for denne var meget stor, og en af dem, der havde et meget blidt ansigt og venligt væsen, og hvis adfærd tydede på, at han var de andres høvding, satte sig lige over for mig, mens de andre to satte sig, den ene i forenden og den anden i bagenden af kanoen, som de derefter roede frem med årer. De tre andre kanoer fulgte bag efter os, men før vi havde sejlet en fjerdingvej, overvældedes jeg af træthed og faldt i søvn.

Jeg vågnede meget styrket og måtte have sovet mange timer, for solen var allerede ved at gå ned, og jeg blev meget forbavset ved at finde, at den mand, jeg antog for høvding, havde våget over mig, mens jeg sov, og viftet myggene fra mig med en løvrig gren. Hans venlighed tydede på, at jeg ikke behøvede at frygte

for nogen ilde behandling, og da jeg var blevet beroliget i den henseende, begyndte jeg at grunde på, hvad det var for et sælsomt land, jeg her var kommet til, og hvilket folk, der vel beboede det. Dog opgav jeg snart at finde ud af det, da jeg ikke havde noget at bygge på, og gav mig i stedet for til at betragte landskabet. Vi roede nu op ad en mindre biflod, og i stedet for sumpen strakte sig til hver side af os et smukt skovland med træer, der var højere end vore højeste ege og af stor skønhed. Op ad disse træer voksede slyngplanter, der hang som snore fra de øverste grene og bar sælsomme og strålende blomster, og mellem løvet flagrede fugle med glimrende fjerdragt, mens aber, der gøede ad os og sladrede med hinanden, sprang i store flokke fra gren til gren.

Netop som solen gik ned, løb kanoerne ind til en af tømmer bygget landingsplads, og vi steg ud af dem. Det blev hurtigt helt mørkt, og jeg kunne kun skimte, at jeg blev ført hen ad en god vej. Snart kom vi til en port, og fra talrige hundes gøen og mængden af mennesker, der trængte sig sammen foran den, sluttede jeg, at vi stod ved indgangen til en by. Efter at være passeret igennem porten, kom vi også gennem en lang gade med huse på hver side. Uden for det sidste hus gjorde min ledsager holdt, tog mig ved hånden og førte mig ind i et langt, lavt rum, oplyst af små lerlamper. Her kom nogle kvinder frem og kyssede ham, mens andre, som jeg antog for tjenestefolk, hilste ham ved at berøre gulvet med den ene hånd. Snart rettedes imidlertid alles blikke mod mig, og der blev en ivrig hvisken og spørgen.

Da alle havde stirret sig mætte, blev aftensmaden fremsat, et såre rigeligt måltid med mange sære kødretter; jeg fik anvist

plads på en måtte mellem de andre og spiste ligesom de af fade, der blev hensat ved siden af mig på jorden af kvinderne. Blandt disse lagde jeg mærke til en ung pige, der langt overgik alle de andre i ynde, skønt også de var meget tækkelige. Hun var vel noget mørk i huden, men hendes træk var regelmæssige, og hendes øjne meget smukke; desuden var hun høj og rank, og hendes udtryk var såre indtagende. Det var denne kvinde, der af spanierne senere blev kaldet Marina, og lige fra jeg var trådt ind i huset, lagde jeg mærke til, at hun følte medlidenhed med min ynkelige tilstand og gjorde, hvad der stod i hendes magt for at beskytte mig mod de andres besværlige nysgerrighed samt imødekomme mine ønsker. Det var hende, der bragte mig vand at vaske mig i og en ren kjortel af linned, i stedet for min lasede sønderrevne klædning, samt en lille kappe af skinnende fjer til mine skuldre.

Da aftensmåltidet var fortæret, blev der givet mig en måtte at sove på i et lille værelse, og her lagde jeg mig da ned og tænkte, at om jeg måske var udelukket for bestandig fra min egen verden, så var jeg dog her faldet imellem folk, der var milde og venlige og slet ikke som andre vilde. En ting gjorde mig dog lidt urolig; jeg mærkede, at jeg blev betragtet som fange, for en mand, væbnet med et kobberspyd, sov uden for døren til det lille værelse. Før jeg lagde mig til ro, kiggede jeg ud gennem tremmeværket, der var sat for vinduesåbningen, og så da, at huset lå ud til en stor, åben plads, fra hvis midte en stor pyramide hævede sig til mere end hundrede fods højde. På toppen af pyramiden var en bygning af sten, som jeg antog skulle være et tempel, og foran dette brændte en ild. Mens jeg

grundede på, hvad dette store værk vel brugtes til, og hvilken Gud, der dyrkedes i templet, sov jeg ind.

Om morgenen skulle jeg få alt dette at vide.

Her vil det være rettest at fortælle, hvad jeg først senere erfarede, at jeg befandt mig i byen Tabasco, hovedstaden i en af Anahuacs sydlige provinser, der ligger henved hundrede mile fra hele landets hovedstad Tenochtitlan eller Mexico. Floden, som jeg var drevet ind til, hed også Tabasco, og min vært eller rettere fangevogter var Tabascos *kazik* eller høvding. Med undtagelse af en vis Aguilar, der med nogle ledsagere var strandet på Yucatans kyst seks år før, var jeg den første hvide mand, som dvælede blandt disse indianere. Denne Aguilar blev reddet af Cortés, men hans ledsagere blev alle ofret til Huitzel, landets skrækkelige krigsgud. Spaniernes navn var dog allerede kendt af indianerne, der betragtede dem med overtroisk rædsel; thi året før jeg blev kastet ind på deres kyst, havde hidalgoen Hermandez de Cordova hjemsøgt Yucatans kyster og holdt flere slag med de indfødte, og tidligere på året var en anden spanier, Juan de Grigalva, også kommet til Tabasco-floden. Derfor blev jeg straks betragtet som henhørende til dette fremmede ny folk, *teulerne*, som indianerne kaldte spanierne, og som en fjende, efter hvis blod guderne tørstede.

Jeg vågnede ved daggry, meget styrket og forfrisket af søvnen, og efter at have vasket mig og iført mig den linneddragt, som jeg var blevet forsynet med, gik jeg ind i det store rum, hvor der var sat mad frem til mig. Næppe havde jeg endt mit måltid, før kaziken trådte ind ledsaget af to mænd, hvis udseende fyldte mig med stor rædsel. Deres ansigter var vilde og grusomme, de var iført sorte kåber, prydet med røde,

gådefulde tegn, og deres lange hår var filtret sammen med en sælsom lim. Disse mænd, der af alle blev behandlet med den største ærbødighed, stirrede på mig med en vild glæde, der fik mig til at gyse. Den ene af dem rev min hvide kjortel op og lagde sin snavsede hånd på mit hjerte, der bankede meget uroligt. Han talte højt dets slag, mens den anden nikkede til hans ord; siden fik jeg at vide, at han havde sagt, at jeg var meget stærk.

Jeg så omkring på de tilstedeværende for i deres ansigter at finde forklaring på, hvad dette skulle betyde. Mit blik traf da Marinas; rædsel og medlidenhed stod at læse i det, og jeg forstod nu, at en eller anden frygtelig død var mig tiltænkt. Men i samme nu, og før jeg kunne sige eller foretage mig noget, blev jeg grebet af præsterne eller *pabaerne,* som indianerne kalde dem, og trukket ud af rummet, mens alle med undtagelse af kaziken og Marina fulgte med. Jeg blev slæbt ud på en stor plads, omgivet af mange smukke huse, der var opført af sten og kalk, enkelte også af ler, og denne plads blev hurtigt fyldt af en stor mængde mennesker, mænd, kvinder og børn, der alle stirrede efter mig, mens jeg gik hen mod pyramiden, på hvis top ilden brændte. Ved pyramidens fod blev jeg ført ind i et lille kammer, udhulet i dens side, og her blev min klædning revet af mig af flere præster, så at jeg blev helt nøgen. Derpå bandt de et klæde om mine lænder og satte en krans af spraglede blomster på mit hoved. I værelset befandt der sig foruden mig to indianere, og fra den rædsel, der stod malet i deres ansigter, sluttede jeg, at de også var dømt til døden.

Snart begyndte en tromme at buldre højt over os, og vi blev ført ud af kammeret og anbragt i en procession af mange

præster, jeg forrest blandt ofrene. Så istemmede præsterne en hymne, og vi begyndte at stige op ad pyramiden, idet vi fulgte en vej, der vandt sig rundt og atter rundt om den, ind til den endte i en platform på dens top, som vel kan have målt fyrretyve skridt på hver led. Herfra var udsigten over det omgivende land såre smuk, men jeg lagde næppe mærke til det, da jeg havde andet at tænke på. Fra den bagerste del af platformen hævede sig to trætårne til henved et halvt hundrede fods højde. Disse var templer for krigsguden Huitzel og luftens gud Quetzal, hvis hæslige billeder udhuggede i sten grinede ud til os gennem de åbne døre. I disse templers kamre stod små altre, og på disse altre stod store fade af guld, som indeholdt hjerterne af dem, der var blevet ofret dagen før, desuden var kamrene fyldte med meget størknet blod. Foran templerne stod alteret, hvorpå den evige ild brændte, men foran alteret igen lå en stor, sort marmorblok af form som en svineryg, samt en stor, udskåren sten dannet som et hjul, der målte omtrent ti fod i gennemsnit og havde en kobberring i midten.

Næppe var vi kommet op på platformen, før jeg blev slæbt hen til denne sten; her blev en skindrem bundet om livet på mig, og remmen blev dernæst gjort fast til ringen med et reb, der var så langt, at jeg kunne løbe ud til randen af stenen, men heller ikke længere. Så blev der rakt mig et spyd med flintspids, og et lignende blev givet hver af de to fanger, som ledsagede mig, hvorefter det ved tegn blev betydet mig, at jeg skulle kæmpe med dem, idet det tilkom dem at springe op på stenen og mig at forsvare den. Jeg tænkte da, at hvis jeg kunne dræbe disse to stakkels skabninger, da kunne jeg måske selv slippe fri, og derfor belavede jeg mig på at tage deres liv for at frelse mit

eget. Nu gav den øverste præst dem et tegn til at angribe mig, men de var så modfaldne, at de ikke engang turde røre sig. Da begyndte præsterne at piske dem med læderremme, indtil de til sidst skreg højt af smerte og løb ind på mig. Den ene nåede stenen og sprang op på den lidt før den anden, og jeg stak spyddet gennem hans arm. Straks lod han sit våben falde og flygtede, og den anden flygtede også, for de havde slet ingen kamplyst, og så meget de end blev pisket, ville de dog ikke kæmpe med mig. Da besluttede præsterne at gøre det af med dem: midt under en stor larm af musik og sang blev han, som jeg havde såret, grebet og slæbt hen til den sorte marmorsten, der tjente som offersten. På denne blev han lagt med brystet opad og fastholdt af fem præster, idet de to havde fat i hans ben, to i hans arme og en i hans hoved. Efter at have iført sig en skarlagenskjortel, opsendte den øverste præst en slags bøn, løftede en krum kniv af det flintlignende glas eller *itzli*, jog den i staklens bryst og fuldbyrdede den ældgamle ofring til Solen.

Idet han gjorde dette, kastede folkemængden ved pyramidens fod sig til jorden og vedblev at knæle, indtil der var blevet kastet røgelse på det gyldne alter foran Huitzels statue. Derpå kastede de skrækkelige præster sig over liget, bar det med høje råb hen til pyramidens rand og lod det rulle ned ad dens stejle sider. Ved pyramidens fod blev det løftet op og båret bort af mændene, som havde stået og ventet på det, men hvad der så skulle gøres ved det, vidste jeg ikke dengang.

Næppe var det første offer dødt, før det andet blev grebet og behandlet på samme måde, mens mængden, der så det hele, knælede som før. Så kom til sidst min tur. Jeg følte mig grebet, det løb rundt for mig, og jeg kom ikke til mig selv, før jeg lå på

den forbandede sten med brystet opad, så at huden var strammet som et trommeskind, mens det menneskelige uhyre i sin røde kjortel bøjede sig over mig med glaskniven i hånden. Aldrig skal jeg glemme hans djævelske, blodtørstige ansigt eller hans øjnes gloen, idet han kastede sine sammenfiltrede lokker tilbage. Men han stak ikke straks til, han stirrede på mig en stund og prikkede mig med kniven. Det tyktes mig, at jeg lå der et helt år, mens pabaen sigtede og pegede med kniven, men som gennem en tåge, der samlede sig for mine øjne, så jeg den til sidst glimte højt over mig. Da – mens jeg troede, at min sidste time var kommet, greb en hånd om hans arm og holdt den fast oppe i luften, og i det samme hørte jeg en hviskende røst.

Det, der blev sagt, var ikke præsten til behag, for pludselig gav han sig til at hyle højt og sprang hen imod mig for at dræbe mig, men atter blev hans arm grebet, før kniven kunne støde til. Da trak han sig tilbage til guden Quetzals tempel, og i lang tid blev jeg liggende på stenen og led hundrede dræbningers kvaler, for jeg troede, at det var blevet besluttet at pine mig, før jeg døde, og at det var derfor, ofringen var blevet udsat.

Der lå jeg da, den frygtelige sol brændte på mit bryst, langt nede fra lød den store mængdes mumlende røster, og hele mit liv syntes at passere forbi mig med hundreder af småting, som jeg troede at have glemt.

Endelig hørte jeg fodtrin og lukkede mine øjne, for jeg kunne ikke udholde synet af den skrækkelige kniv. Men se, der kom ingen kniv! Derimod blev mine hænder pludselig løst, og jeg blev løftet ned af stenen, men da jeg ikke kunne gå, blev jeg båret hen til randen af pyramiden, og her knugede den øverste

præst mig i sine blodbestænkede arme og kyssede mig på panden, efter at han først havde råbt nogle ord ned til mængden, der straks, da de hørte dem, begyndte at mumle som en skov, når vinden farer igennem løvet. Først nu fik jeg øje på kaziken, der stod ved min side, alvorlig, venlig og smilende. Ligesom han havde smilet, da han overleverede mig til pabaerne, således smilede han også, da han tog mig fra dem. Efter at være blevet vasket og iført mine klæder blev jeg ført ind i guden Quetzals helligdom og stillet ansigt til ansigt med det hæslige gudebillede. Derefter blev jeg båret ned ad vejen, som snoede sig om pyramiden, indtil jeg kom til dennes fod; her tog kaziken mig ved hånden og førte mig ind gennem menneskemængden, der nu lod til at betragte mig med stor ærbødighed. Det første menneske, jeg så, da vi kom tilbage til huset, var Marina, der så på mig og mumlede nogle blide ord, som jeg ikke forstod. Så fik jeg lov til at gå ind i mit kammer, og der blev jeg hele dagen, stærkt rystet af alt det, jeg havde gennemgået. Sikkerlig var jeg her kommet til et folk af djævle!

Men nu må jeg fortælle, hvorledes det var gået til, at jeg blev frelst fra døden. Marina, der var kommet til at synes godt om mig, ynkedes over min skæbne, og da hun var meget snarrådig, fandt hun også en udvej til at redde mig. For da jeg var blevet ført op til pyramiden, talte hun til kaziken, sin herre, og huskede ham på, at Montezuma, Anahuacs kejser var blevet meget nysgerrig efter at se en af disse teuler eller spaniere, der havde begyndt at hjemsøge hans rige, men som han endnu aldrig havde truffet på. Jeg var jo en sådan teule, sagde hun, og Montezuma ville sikkerlig blive meget vred, hvis jeg blev ofret ude i en fjern by i stedet for at blive sendt til ham, at han kunne

gøre ved mig, hvad han fandt for godt. Hertil svarede kaziken, at hendes ord var vise, men at de blev talt for silde, for nu havde præsterne fået hold i mig, og da lod det sig ikke gøre at rive mig ud af deres kløer.

"Jo," svarede Marina, "der kan siges dette: Quetzal, guden, til hvem denne teule skal ofres, var en hvid mand [Note 3)], og det kunne jo være, at denne mand er en af hans efterkommere. Vil det vel behage guden, at hans barn bliver ofret til ham? Og bliver guden ikke vred, så vil i det mindste Montezuma blive det og lade straffen ramme dig og præsterne."

Kaziken fandt, at Marina talte sandt, og skyndte sig op på teocalliet, hvor han netop kom i rette tid til at standse kniven, før den blev jaget i mit hjerte. Straks blev den øverste præst meget harmfuld og råbte, at dette var helligbrøde, men da kaziken havde givet ham sin forklaring, forstod han, at det ville være det klogeste ikke at udsætte sig for Montezumas vrede. Så blev jeg løst og ført ind i helligdommen, og da jeg kom ud igen, forkyndte pabaen for folket, at guden havde erklæret mig for at være et af hans børn. Af denne grund var det, at de derefter behandlede mig med så stor ærbødighed.

Note 3:

"... Quetzal, guden, til hvem denne teule skal ofres, var en hvid mand ...":

Quetzal eller rettere Quetzalcoatl var den guddom, som havde lært Anahuacs beboere både agerbrug, håndværk og samfundsordning. Han var lys af lød, men med mørkt hår. Til sidst sejlede han fra Anahuacs kyster til fabellandet Tlapallan i et skib lavet af slangeskind, men før han sejlede, lovede han at komme igen med et talrigt afkom. Dette løfte erindredes af aztekerne, og det var for en stor del på grund heraf, at spanierne fik held til at erobre landet, for de blev antagne for "den lyse guds" efterkommere. Måske var den oprindelige Quetzalcoatl en nordbo. Se sagaerne om Erik den Røde og Thorfin Karlsefne.

14. Guatemozin

Efter denne skrækkelige dag blev jeg behandlet med stor venlighed af Tabascos indbyggere, der gave mig navnet Teule og ikke mere tænkte på at ofre mig. Tværtimod blev jeg nu iført prægtige klæder, fik den lækreste føde og tilladelse til at gå, hvorhen jeg ville, dog altid under opsyn af en vagt, der ville være kommet til at betale det med livet, hvis jeg var flygtet. Jeg fik at vide, at samme dag, som jeg blev reddet fra præsterne, var der blevet sendt løbere til Montezuma, den store hersker, med bud om min pågribelse og forespørgsel om, hvad han ville, der skulle gøres ved mig. Men vejen til Tenochtitlan var lang, og der hengik mange uger, før buddet kom tilbage.

Imens brugte jeg tiden til at lære maya-tungemålet og tillige noget af aztekernes, som jeg talte med Marina og andre. For Marina var ingen tabascaner, eftersom hun var født i Painalle, ved den sydøstlige grænse af kejserriget. Men hendes moder solgte hende til købmænd, for at Marinas arv kunne tilfalde et barn, som hun havde af et andet ægteskab, og således var det sket, at pigen til sidst kom til at tilhøre kaziken af Tabasco.

Jeg lærte også noget af landets historie, dets skikke og den tegnskrift, som folket benyttede sig af, mens jeg på min side vandt stort ry blandt tabascanerne ved min dygtighed som læge, så at den tro fæstnede sig mere og mere iblandt dem, at jeg virkelig var den gode gud Quetzals søn. Men jo mere jeg studerede dette folk, des mindre kunne jeg forstå det. I de fleste henseender stod det lige så højt som de folkeslag, jeg kendte og havde hørt om hjemme. Ingen af dem har dygtigere

håndværkere, kunstfærdigere bygmestre eller visere lovgivere. Desuden er de tapre og besidder stor tålmodighed. Men deres tro var ormen, som gnavede ved træets rod. I sin oprindelse var den ædel og havde meget fælles med vor egen, således dåbsceremonien, men jeg har allerede fortalt, hvorledes præsterne havde forvendt den. Og dog når alt kommer til alt, er det mere grusomt at ofre mennesker til guderne end at pine dem til døde i den hellige rets marterkamre eller indmure dem i klostrenes kældre?

Da jeg havde opholdt mig en måned i Tabasco, havde jeg lært så meget af sproget, at jeg kunne tale med Marina, som jeg kom til at holde af som en god ven, men heller ikke mere, og det var fra hende, at jeg fik oplysningerne om landet og folket samt mange nyttige vink om, hvorledes jeg skulle te mig for ikke at synde mod deres sædvaner. Til gengæld fortalte jeg hende om min tro, samt om europæernes skikke, og det var den kundskab, hun fik af mig, der siden efter blev til så stor nytte for spanierne og for beredte hende til at antage deres religion.

Således boede jeg i over fire måneder i kaziken af Tabascos hus, og han drev det så vidt i sit venskab for mig, at han tilbød mig sin søster til ægte. Dette tilbud afslog jeg dog så lempeligt, jeg kunne, men det undrede han sig meget over, da pigen var meget skøn. Så godt blev jeg ellers behandlet, at hvis mit hjerte ikke havde været bundet til hjemmet, og hvis jeg ikke næsten dagligt havde måttet overvære deres frygtelige ofringer, da ville jeg være kommet til at elske dette blide, kloge og flittige folk.

Endelig vendte da buddene tilbage fra Montezumas hof, efter at være blevet meget forsinkede ved opsvulmede floder og andre uheld. Så stor betydning tillagde kejseren min pågribelse,

og så stærkt længtes han efter at se mig, at han havde sendt sin egen brodersøn Guatemozin for at hente mig, og med ham fulgte en stor skare krigere.

Aldrig skal jeg glemme mit første møde med denne prins, der senere blev min ledsager og kæreste kampfælle. Da han ankom, var jeg netop borte fra byen for at jage i skoven med bue, et våben, som jeg brugte med så stor færdighed, at alle indianerne undredes ved det, for de vidste jo ikke, at jeg to gange havde vundet prisen ved kapskydningerne på Bungay Overdrev. Vi blev da hentet tilbage af et bud og vendte hjem med vort bytte på ryggen. Da vi nåede pladsen foran kazikens gård fandt jeg den opfyldt af prægtigt klædte krigere, og iblandt dem var der en, som var endnu prægtigere end de andre. Han var ung, men meget høj og bredskuldret med et såre smukt ansigt og øjne som en ørn, mens hele hans holdning tydede på den kongefødte hersker. Han var iført et harnisk af guldplader, om hvilket han bar en kappe af prægtigt skinnende fjer, som efter farverne var ordnet i striber. På hovedet havde han en guldhjelm, prydet med det kongelige tegn, dannet af guld og ædelstene: en ørn, der stod på en slange. Om armene og benene bar han ringe af guld og ædelstene, og i hånden holdt han et spyd med kobberspids. Rundt om denne fyrste stod mange adelsmænd klædte i en lignende dragt, dog med den forskel, at de fleste af dem bar en stukken bomuldsvams i stedet for harnisk, samt en spraglet fjerbusk i stedet for det kongelige tegn.

Så snart jeg så Guatemozin, hilste jeg ham på indiansk vis ved at berøre jorden med min højre hånd, som jeg derefter løftede op til hovedet. Men Guatemozin, der havde betragtet

mig nøje, mens jeg stod der med buen i hånden og klædt i min simple jægerdragt, smilede højmodigt og sagde:

"Kender jeg noget til mænds udseende, Teule, da er vi hinanden for lige i byrd så vel som i alder, til at det sømmer sig for dig at hilse mig som en slave sin herre." Dermed rakte han hånden ud imod mig.

Jeg tog imod den og svarede ham ved hjælp af Marina, der med et opmærksomt blik så på den store herre:

"Kan hænde, min prins, men skønt jeg vel i mit eget land besidder navn og rigdom, er jeg her dog kun en slave, bortsnappet fra offerstenen."

"Jeg ved det," sagde han med rynket pande. "Det er godt for alle her, at du således blev bortsnappet, før livets ånde havde forladt dig, ellers var Montezumas vrede faldet hårdt på denne by," og han så på kaziken, som skælvede ved det, så stor var i hine dage rædslen for Montezumas navn.

Derefter spurgte han mig, om jeg var en teule, og jeg fortalte ham, at jeg vel havde spansk blod i mine årer, men ellers tilhørte et andet hvidt folk. Dette forbavsede ham meget, eftersom han endnu slet ikke havde hørt, at der fandtes andre hvide folk; derpå fortalte jeg ham så meget af min historie, at han forstod, hvorledes jeg havde lidt skibbrud.

Da jeg var færdig, sagde han: "Jeg finder din historie såre sælsom, Teule, men det tilkommer Montezuma at dømme i denne sag, lad os derfor ikke tale mere om den. Vis mig nu hellere, hvorledes du håndterer din store bue. Bragte du den med dig, eller dannede du den her? De siger, Teule, at der ikke findes din lige til at skyde med bue."

Jeg trådte da nærmere og viste ham buen, som jeg selv for nylig havde dannet, og som kunne sende pilen tresindstyve skridt længere bort end nogen af de andre, der fandtes i Anahuac. Derefter kom vi til at tale om krig og jagt, og før dagen var til ende, var vi blevet gode venner.

En hel uge blev Guatemozin og hans følge i byen, og i den tid talte han og jeg meget sammen og stadig med Marina som hjælperske. Snart lagde jeg mærke til, at hun så med varme og længselsfulde blikke på den store herre, dels vel på grund af hans skønhed, rang og magt, og dels fordi hun var led ved sin slavindestilling i kazikens hus og gerne ville dele Guatemozins magt, for Marina higede efter storhed. Hun søgte da på mange måder at vinde hans hjerte, men han lod slet ikke til at lægge mærke til hende; så måtte hun til sidst tale tydeligere og i mit påhør.

"Du drager herfra i morgen, prins," sagde hun blidt, "og jeg har en gunst at bede dig om, om du vil værdiges at lytte til din tjenerinde."

"Tal kun, kvinde," sagde han.

"Dette vil jeg bede dig om, at du vil købe mig af kaziken, min herre, eller byde ham overlade mig til dig og tage mig med til Tenochtitlan."

Da lo Guatemozin højt. "Du taler rent ud, kvinde," sagde han, "men vid, at i Tenochtitlan venter min viv og kongelige frænke Tecuichpo mig, og med hende tre andre hustruer, der er en smule skinsyge."

Da fo'r en stærk rødme op i Marinas brune kind, og for første og sidste gang så jeg hendes blide øjne funkle af vrede, mens

hun svarede: "Jeg bad dig kun om at tage mig med dig, prins, jeg bad ikke om at blive din hustru eller elskerinde."

"Men måske mente du det," sagde han tørt.

"Hvad jeg end kan have ment, prins, så er det nu glemt. Jeg attråede at se den store by og den store konge, fordi jeg er led ved livet her og tragter efter at blive stor. Du har forkastet mig, men den tid kan måske komme, da jeg vil vorde stor, dig til trods, og da vil jeg huske den skam, der her er vederfaret mig, huske dig og dit kongelige hus den."

Atter lo Guatemozin, men blev så pludselig streng.

"Du er dristig, kvinde; mangen ville for mindre dristige ord end disse komme til at ligge udstrakt på offerstenen. Dog vil jeg glemme dem, for din kvindestolthed er såret, og du ved vel næppe, hvad du siger. Glem du dem også, Teule, hvis du har forstået dem."

Da vendte Marina sig og gik bort, mens hendes barm bølgede af krænket elskov eller stolthed, og idet hun gik forbi mig, hørte jeg hende mumle: "Ja, prins, du vil sagtens glemme dem, men jeg skal huske dem." –

Nu har jeg kun én ting endnu at berette om mit ophold i Tabasco. Den dag, der var bestemt til vor afrejse, blev der bragt en stor ofring af mange slaver på teocalliet for at tækkes guderne, at de måtte give os en lykkelig rejse, men også for at helligholde en fest, for på indianernes fester var der næsten ingen ende. Da alt var beredt, og vi stod rundt om offerstenen, mens folket var samlet neden for, trådte den fule paba, der havde følt mit hjertes slag og løftet kniven imod mig, ud af guden Quetzals helligdom og gjorde tegn til sine fæller, at de skulle udstrække det første offer på stenen. Men i det samme

trådte Guatemozin pludselig frem, pegede på den øverste præst og sagde til de andre:

"Grib den mand!"

De nølede dog, for vel var det en prins af det kongelige blod, der befalede dem det, men at lægge hånd på en ypperstepræst var helligbrøde. Med et smil trak Guatemozin da en ring frem, i hvilken der var indfattet en dunkelblå sten, hvorpå var indgraveret et sælsomt tegn. Sammen med ringen fremtog han også en beskreven rulle og holdt begge dele hen for pabaernes øjne. Ringen var ingen andens end Montezumas, og rullen var underskrevet af den øverste ypperstepræst i Tenochtitlan, og de, der stirrede på ringen og rullen, vidste godt, at det var død og vanære at være ulydig mod ham, der bar dem. Derfor greb de nu straks deres høvding og holdt ham fast. Da talte Guatemozin atter, men meget kort:

"Læg ham på stenen og bring ham som offer til guden Quetzal."

Han, der havde glædet sig så afskyeligt over andres død på den samme sten, begyndte nu at skælve og hulke, for han havde ikke lyst til at drikke sin egen medicin.

"Hvorfor skal jeg dog ofres, o prins?" råbte han, "Jeg som stedse har været en trofast tjener mod guderne og kejseren."

"Fordi du vovede at forsøge på at ofre denne teule," svarede Guatemozin og pegede på mig, "uden at have fået tilladelse dertil fra din herre Montezuma, og fordi du har øvet meget andet ondt, som alt sammen står opskrevet på denne rulle. Denne teule er en søn af Quetzal, hvad du selv har erklæret, og Quetzal vil have hævn for sin søn. Bort med ham; her er befalingen dertil."

Da trak præsterne deres herre hen til stenen, en af dem trak hans skarlagenskappe på, og uden at bryde sig om hans bønner og hyl jog han kniven i ham, hvorefter hans lig blev rullet ned ad pyramidens side, og jeg tilstår frit, at jeg ikke sørgede over at se ham lide samme død, som han havde tilføjet så mange andre og tiltænkt mig.

Da alt var forbi, vendte Guatemozin sig mod mig og sagde: "Således dør alle dine fjender, min ven Teule."

En time efter denne begivenhed, der ret viste mig Montezumas magt, eftersom alene synet af hans ring kunne få præsterne til at ofre deres egen ypperstepræst, begav vi os på vor lange rejse. Men før vi drog afsted, bød jeg min ven kaziken og Marina et varmt farvel. Kaziken så jeg aldrig tiere, men Marina fik jeg at se igen.

Rejsen varede over en måned, for der var langt til staden, og vejen var meget ufarbar; undertiden måtte vi hugge os igennem tætte skove, og undertiden måtte vi vente længe ved flodbredderne, før vandet faldt. Meget sælsomt så jeg på denne rejse, mange underlige byer gjorde vi ophold i, og alle steder blev vi modtaget med stor stads og ære, men ved alt dette kan jeg ikke opholde mig.

En ting må jeg dog berette, om end i al korthed, fordi det, der skete, forvandlede den agtelse, som prins Guatemozin og jeg følte for hinanden, til et varmt venskab, der varede lige til hans død og endnu bor i mit hjerte i denne time.

En dag blev vi opholdt ved bredden af en opsvulmet flod, og for at få tiden til at gå gik vi ud for at jage. Da vi havde jaget en stund og dræbt tre dyr, hændte det sig, at Guatemozin opdagede en buk, som stod oppe på en høj, og vi skyndte os

derhen efter den. Men bukken stod på et åbent sted i skoven, og vi kunne ikke komme den nærmere end tre hundrede fod, uden at den så os. Da begyndte Guatemozin så småt at drille mig og sagde: "Nå, Teule, der tales så meget om din bueskydning; dette dyr står så langt borte, at vi med vore pile ikke engang kan nå halvvejs hen til det. Lad os da nu se, om det er sandt, hvad der siges om din dygtighed."

"Jeg vil forsøge det," sagde jeg; "om end skuddet er meget langt."

Vi listede os hen i skjul af et ceïba-træ, og efter at jeg havde lagt en pil på den store bue, som jeg havde lavet mig, sigtede jeg og skød. Som et lyn fo'r da pilen lige mod målet, ramte bukken og gik lige gennem dens hjerte, og en dæmpet forundringens mumlen lød da fra alle dem, der så det.

Da, netop som vi ville gå hen til bukken, sprang en stor hanpuma, som havde luret på bukken oppe i træet, ned fra dettes grene, lige på ryggen af prins Guatemozin, så at han faldt til jorden, hvor han blev liggende med ansigtet nedad, mens det vilde dyr, der ikke er andet end en kat, men er et halvt hundrede gange så stor, flængede og bed i hans ryg. Havde han ikke båret sin guldhjelm og sit guldharnisk, da ville han aldrig have levet og blevet kejser af Anahuac, og måske det havde været bedre således.

Da de tre adelsmænd, som var med os, så dette gruelige syn, blev de grebet af en pludselig angst og løb hastigt bort, for de troede, at deres fyrste var død. Men jeg løb ikke, om end jeg følte allermest lyst til at følge de andre. Jeg bar ved min side et af de våben, som indianerne bruger i stedet for sværd, en kølle af træ, forsynet på de to sider med pigge af obsidian, så at den

ligner kæben af en sværdfisk. Dette våben løste jeg nu hastigt fra mit bælte, gik løs på pumaen og gav den et slag på hovedet, så at den rullede om, mens blodet sprang ud af dens mange sår. Men et øjeblik efter var den atter på benene og sprang med en rasende snerren ind på mig. Jeg svingede trækøllen med begge hænder og slog til, idet den var midt i sit spring. Køllen gik ind mellem dens fremstrakte poter og ramte den på snuden og hovedet, og så hårdt var slaget, at våbenet sprang i mange stykker, men det standsede ikke pumaen. Nu blev jeg kastet hårdt til jorden, og bæstet lagde sig oven på mig og rev og bed mig i brystet og halsen. Godt var det, at jeg den dag bar en tyk vams af stukket bomuld, ellers ville jeg være blevet helt sønderflænget. Dog blev jeg stygt forrevet, og den dag i dag bærer jeg mærker på min krop af pumaens tænder og kløer.

Men nu, da det syntes at være ude med mig, gjorde det drabelige slag, jeg havde tildelt den, sin virkning, for en af glaspiggene var trængt ind i dens hjerne. Den løftede hovedet, dens kløer krummede sig sammen i mit kød. Den hylede som en hund i stor pine og faldt så død om hen over mit legeme. Jeg blev liggende, hvor jeg lå, ude af stand til at røre mig, for jeg var meget hårdt såret, indtil vore tre ledsagere, der nu til sidst havde taget mod til sig, kom tilbage og trak dyret bort fra mig. På samme tid var også Guatemozin kommet på benene.

"Teule," sagde han, "du er en modig mand, og hvis du lever efter dette, da tilsværger jeg dig, at jeg altid vil være din ven og hjælpe dig af al min evne, ligesom du i dag har hjulpet mig."

Derefter faldt jeg i afmagt.

15. Montezumas hof

I over en uge var jeg så syg af mine sår, at jeg slet ikke kunne tåle at flyttes, og efter den tid måtte jeg bæres i en båre, indtil vi kun var tre dagsrejser fra staden Tenochtitlan. Her var vejene ypperlige og bedre vedligeholdt end nogen af dem, jeg har set i England, og derfor kunne jeg nu atter tåle at gå. Dette var jeg meget glad over, for jeg ynder ikke at blive båret på menneskeskuldre efter den kvindagtige indiske skik, og desuden var vi nu kommet til et koldere land, eftersom vejen gik op over terrasselande og bjergtoppe, så jeg kunne bedre holde det ud end på de varme strækninger. Aldrig har jeg set noget så trist som disse uendelige, øde sletter, bevoksede med aloer og kaktus af såre sælsomt udseende, som alene kan trives i denne sandede og vandløse jordbund. Dette er i sandhed et mærkeligt land, der inden for sine grænser kan fremvise tre helt forskellige slags vejrlig, og er i stand til ved siden af tropelandets fulde frodighed og pragt at vise ørkenens øde vidder og nordens kolde snemarker.

En nat tog vi ophold i et fjeldhus, af hvilke der til brug for de rejsende var bygget mange på toppene af de bjergtinder, der omgiver Tenochtitlans dal. Næste morgen brød vi op før daggry, for kulden var her så stærk, at vi, der kom lige fra de hede egne, næsten ikke kunne sove for den, og desuden ønskede Guatemozin, om det var muligt, at nå staden samme aften.

Da vi havde gået nogle få hundrede skridt, var vi nået op til det øverste af bjergtoppen, og jeg standsede på én gang i stor

beundring. Neden under mig lå en stor, grydeformet dal med en sø, som jeg dog intet kunne se af, for morgendæmringen lå endnu over den. Men foran mig optårnede sig tinderne af to sneklædte bjerge, og på dem glødede solopgangens lys, så at de hvide toppe var forvandlet som til blod. Popo (Popocatépetl) eller "bjerget, der ryger," er den enes navn og Iztac (Iztaccíhuatl) eller "den sovende kvinde" er navnet på den anden, og et mere storslået syn end det, disse to frembød i denne dagningens time, har et menneskes øjne aldrig hvilet på. Fra Popos skyhøje tinde opsteg en tæt røgsøjle, der farvet af ilden forneden og solopgangens rødme så ud som en fremvældende ildsøjle. Men de glitrende skråninger neden for toppen vekslede stadig fra hvidt til rosenrødt, fra rosenrødt til skarlagenrødt og derefter langsomt til enhver af regnbuens andre farver. Hvem kan beskrive dette syn, og hvem kan forestille sig det? Ingen andre end de, der har set solen stige op over Tenochtitlans vulkaner.

Da jeg havde stirret på Popo en tid, vendte jeg blikket mod Iztac. Hun er ikke så skyhøj som hendes "husbond," for således kalder aztekerne vulkanen Popo, og ved første øjekast kunne jeg ikke se andet end en af sne formet kæmpemæssig kvindeskikkelse, der lå som et lig på sit høje leje, og hvis hår bølgede ned ad bjergsiden. Men nu traf solens stråler også hende, og hun syntes at springe frem i al sin majestæt fra et slør af rosenrød tåge – et vidunderligt og hjertegribende syn. Men så skøn, som hun lå der i dagningen, synes jeg dog bedst om den sovende kvinde ved aftenstid. Da ligger hun som en strålende skikkelse på mørket forneden og opsluges langsomt af den alvorlige nat, efterhånden som mørket drager sit slør op over hende.

Som jeg stirrede, begyndte lyset at glide ned ad vulkanernes sider og åbenbarede skovene på deres skråninger. Men endnu var den uhyre dal fyldt med tåge, der lå i tykke bølger som et havs overflade, gennem hvilke høje og tempeltoppe stak frem som småøer. Mens vi begyndte på nedstigningen, spredtes tågen lidt efter lidt, og søerne Tezcuco, Chalco og Xochicalco skinnede i sollyset som kæmpemæssige spejle. Ved deres bredder lå mange byer, og den største af dem, Mexico, syntes at flyde på vandet. Imellem byerne og hinsides dem lå store grønne korn- og aloemarker samt smålunde, mens mægtige klippebjerge langt bagved indhegnede dalen.

Hele dagen vandrede vi hastigt af sted gennem dette fagre land. To store byer gik vi igennem og mange små yndige landsbyer, der lå ved bredderne af Chalcosøen. Over den gik vi på en lang dæmning med en stensat vej, og om aftenen kom vi til staden Cuitlahuac; her ville Guatemozin have gjort ophold for natten, men da vi nåede byen, fik vi at vide, at Montezuma, der ved løbere var blevet underrettet om vort komme, havde sendt befaling til, at vi skulle haste videre til Tenochtitlan, samt at der var gjort palankiner i stand til at bære os. Dem trådte vi da ind i, og vore bærere ilede med stor hast hen ad den sydlige landevej. Vi kom igen forbi mange byer, byggede på pæle, som var nedrammet i søens bund, og haver, der var anlagt på rør og siv og flød som både på vandet; samt teocallier og prægtige templer uden tal, gennem flåder af lette kanoer og forbi tusinder af indianere, som vandrede hjem fra deres arbejde, indtil vi til sidst hen imod solnedgang nåede den stenfæstning, som kaldes Xoloc, og som ligger på den store dæmning. Jeg siger ligger, men ak! den ligger der ikke mere. Cortés har

ødelagt den og med den alle de herlige byer, som mine øjne den dag skuede.

Ved Xoloc trådte vi ind i byen Tenochtitlan eller Mexico, den mægtigste stad, jeg nogen sinde har set. Husene i forstæderne var vel klinet op af ler, men i de indre kvarterer var de opført af røde sten. Hver bolig omgav en gårdsplads og var selv omgivet af en have, og mellem haverne løb kanaler, der i havde fodstier på hver side. Der fandtes også store, åbne pladser, og på disse pladser lå pyramider, paladser og templer uden tal. Jeg stirrede på dem, indtil jeg blev helt forvirret, men de blev dog at regne for intet, da jeg til sidst så det mægtige tempel med dets store stenporte mod alle fire verdenshjørner, dets mure, der over alt var prydet med udskårne slanger, dets blankpolerede brolægning, dets teocallier, dækkede med hovedskaller i tusindvis og i dets store omliggende *tiankes* eller markedspladser. Dog så jeg kun et glimt af det alt sammen, for mørket var ved at falde på, og derefter blev vi båret videre gennem mørket, jeg vidste ej hvorhen.

Endelig så jeg, at vi var kommet ud af byen, og at vi gik op ad en stejl høj i skyggen af mægtige cedertræer. Snart derpå gjorde vi holdt på en gårdsplads, og man bød mig stige ud. Derefter førte prins Guatemozin mig ind i et vidunderligt hus; alle dets lofter var af cedertræ, dets vægge var behængt med spraglet tøj, og guldet syntes her lige så almindeligt som mursten og egetræ er hos os i England. Ført af tjenere, der bar cederstave i hånden, gik vi gennem mange værelser og gange, indtil vi til sidst kom til et kammer, hvor en hel mængde andre tjenere ventede os for at vaske os i vellugtende vand og iføre os prægtige dragter. Derefter blev vi ført hen til en dør, hvor man bød os aftage vore

sko, og hvor der blev givet os en simpel, farvet kappe, som vi skulle skjule vor prægtige dragt under. Da vi havde iført os kapperne, fik vi lov til at gå igennem døren, og vi befandt os nu i en uhyre sal, hvor der stod mange adelsmænd og enkelte kvinder, alle iført samme slags simple kapper. Ved den bageste ende af denne sal var der et forgyldt forhæng, og ud gennem det lød en yndig musik.

Mens vi stod i salen, som var oplyst af vellugtende fakler, trådte mange af mændene frem og hilste på Guatemozin, og jeg lagde mærke til, at de alle betragtede mig med stor nysgerrighed. Der kom også en kvinde, og jeg så, at hun var såre skøn. Høj var hun og statelig, og under hendes kappe fremglimtede en prægtig, juvelbesat dragt. Træt og forvirret som jeg var, greb hendes skønhed mig dog som med trolddom; aldrig før, forekom det mig, havde jeg skuet så yndigt et væsen. Hendes øjne var store og blide som hindens, hendes krøllede hår faldt langt ned over hendes skuldre, og hendes åsyn var såre ædelt og dertil blidt, ja, næsten sorgfuldt. Hun var endnu i sin første ungdom, måske kun atten år, men hele hendes skikkelse var en fuldt udviklet kvindes, og desuden havde hun en stolt og majestætisk holdning.

"Jeg hilser dig, min frænde Guatemozin," sagde hun med yndig røst; "så er du da til sidst kommet. Min kongelige fader har ventet på dig længe og vil adspørge dig angående din lange fraværelse. Min søster, din hustru, har også undret sig over din nølen."

Men mens hun talte således, følte jeg, mere end jeg så, at denne kvinde undersøgte mig opmærksomt.

"Jeg hilser dig, min frænke, Otomie," svarede prinsen. "Jeg er blevet opholdt ved flere uheld. Tabasco er langt herfra, og min ledsager, teulen," dermed nikkede han til mig, "mødte også et uheld på vejen."

"Hvilket uheld var det?" spurgte hun.

"Kun det, at han ved at vove sit eget liv frelste mig fra en pumas kæber og kløer, da de andre flygtede fra mig, og blev selv hårdt såret ved denne dåd." Dermed fortalte han i få ord, hvad der var sket.

Hun lyttede opmærksomt til, og jeg så, at hendes øjne funklede af sindsbevægelse. Da Guatemozin var færdig, talte hun atter, men denne gang til mig.

"Velkommen være du, teule," sagde hun smilende. "Du er ikke af vort folk, men dog slår mit hjerte varmt for slig en helt," og mens hun stedse smilede, forlod hun os.

"Hvem var denne kongelige kvinde?" spurgte jeg Guatemozin.

"Mit søskendebarn Otomie, prinsesse af Otomie, min farbroder Montezumas mest elskede datter," svarede han. "Hun synes godt om dig, Teule, og af mange grunde er det et held for dig. Tys!"

Mens han talte, blev forhænget trukket til side. Bag ved det sad på et broderet hynde en mand, der af en forgyldt træpibe indsugede røgen af tobaksplanten efter indiansk skik. Denne mand, der ikke var andre end monarken Montezuma, var af høj og anselig vækst, hans ansigt var meget blegt af en indianers at være, og det havde et særdeles sørgmodigt udtryk. Han var klædt i en hvid kjortel af det reneste bomuld, havde et gyldent bælte om livet, perlesmykkede sandaler på fødderne og på

hovedet en stor fjerbusk af den kongelige, grønne farve. Bag ved ham stod en flok let klædte piger, der spillede på lut og andre instrumenter, og ved hans side stod fire alderstegne rådgivere, klædt i overmåde simple dragter.

Så snart forhænget var trukket til side, kastede alle sig på knæ, et eksempel jeg skyndte mig at følge, og således blev vi liggende, indtil kejseren gav et tegn med sin forgyldte pibe, hvorpå vi alle sammen rejste os og blev stående med foldede hænder og øjnene stift hæftede på gulvet. Derefter gav Montezuma et andet tegn, og tre aldrende mænd, som jeg antog for at være gesandter, trådte frem og bad ham om noget. Han svarede dem kun ved at nikke med hovedet, og derpå trak de sig tilbage fra ham, idet de bøjede sig dybt og gik baglæns, indtil de kom ind mellem mængden. Så sagde kejseren et par ord til en af rådgiverne, som bøjede sig og gik derefter langsomt ned gennem salen, mens hans blik vandrede hid og did, og så snart han fik øje på Guatemozin, styrede han hen mod ham.

"Hil dig, prins," sagde han, da han var kommet hen til os, "den kongelige Montezuma ønsker at tale med dig, samt med teulen, din ledsager."

"Gør nu, som jeg gør, Teule," sagde Guatemozin og gik op gennem salen, indtil vi nåede hen bag forhænget, der så straks blev trukket til og skilte os fra de andre i salen.

Her blev vi stående en stund med foldede hænder og nedslagne øjne, indtil der blev givet os tegn til at træde frem.

"Din beretning, brodersøn," sagde Montezuma med dæmpet, men bydende røst.

"Jeg drog til staden Tabasco, o herlige Montezuma, der fandt jeg teulen og bragte ham hid. Også sørgede jeg for, at den øverste præst blev ofret, som du bød, og hermed tilbagegiver jeg dig det kongelige tegn."

Dermed gav han ringen til en af rådgiverne.

"Hvorfor var du så længe undervejs, brodersøn?"

"Fordi flere ting mødte os på rejsen, o kongelige Montezuma. Teulen frelste mit liv fra en puma, men han blev selv hårdt såret af dyret. Dets skind har jeg medbragt som et offer til dig."

Da så Montezuma på mig for første gang, åbnede derefter en med tegn bemalet rulle, som en af rådgiverne rakte ham, og læste den, idet han af og til skottede hen til mig.

"Beskrivelsen er god," sagde han til sidst, "i alt, kun ikke i én ting – den omtaler ikke, at fangen er den smukkeste mand i Anahuac. Sig frem, teule, hvorfor er dine landsmænd landet på mit riges kyster og har slået mine folk?"

"Det ved jeg intet om, o konge," svarede jeg, så godt jeg kunne ved Guatemozins hjælp, "ikke heller er de mine landsmænd."

"Beretningen her siger, at du vedgår at have blod af disse teuler i dine årer, og at du kom til disse kyster eller nær til dem i en af deres store kanoer."

"Så er det, o konge, og dog hører jeg ikke til dette folk, og jeg kom ind til kysten, flydende i et fad."

"Jeg tror, at du lyver," svarede Montezuma og rynkede brynene; "for hajerne og krokodillerne ville sikkert have opslugt dig, om du kom således." Derpå tilføjede han ivrigt: "Sig mig, er du en af Quetzals efterkommere?"

"Jeg ved det ikke, o konge. Jeg er af en hvid stamme, og vor stamfader kalder vi Adam."

"Måske det er et andet navn for Quetzal," sagde han. "For længe siden blev det forudsagt, at hans børn skulle vende tilbage, og nu synes det, som om tiden for deres komme er nær." Med et dybt suk tilføjede han dernæst: "Gå nu. I morgen skal du fortælle mig nærmere om disse teuler, og præsternes råd skal afgøre din skæbne."

Da jeg hørte præsterne nævne, skælvede jeg, så at jeg næppe kunne stå oprejst, og råbte bønfaldende, idet jeg foldede hænderne:

"Dræb mig, om du finder for godt, o konge, men jeg besværger dig, overgiv mig ikke i præsternes hænder."

"Vi er alle i deres hænder, for de er gudernes stedfortrædere," svarede han koldt. "Desuden holder jeg for, at du har løjet for mig."

Så trak jeg mig tilbage med bange anelser, og Guatemozin så også meget modfalden ud. Inderligt forbandede jeg den time, da jeg havde sagt, at jeg var af spansk blod, men dog ingen spanier. Havde jeg den gang vidst, hvad jeg nu vidste, skulle ikke engang pinebænken have vristet disse ord fra mig. Men nu var det for silde at angre det.

Guatemozin førte mig nu til en anden del af slottet Chapultepec, hvor hans hustru, en såre yndig kvinde, prinsessen Tecuichpo ventede ham tillige med flere andre kvinder, deriblandt prinsesse Otomie, Montezumas datter. Der var også nogle adelsmænd til stede. Her blev et rigt måltid båret frem for os, og jeg fik plads ved siden af prinsesse Otomie, der talte meget venligt til mig og spurgte mig om mange ting vedrørende mit land og folket Teule. Det var af hende, at jeg først fik at vide, at kongen lønlig var meget bekymret over disse

spanieres komme, for han var meget overtroisk og holdt dem for at være efterkommere af guden Quetzal, der efter en gammel spådom ville komme for at bemægtige sig landet. Så venlig og blid var hun, og så fager så hun ud, at jeg for første gang følte mit hjerte hendraget mod en anden kvinde end min trolovede, som jeg havde forladt i det fjerne England, og som jeg troede, jeg aldrig tiere ville få at se. Og som jeg erfarede i de kommende dage, var *mit* hjerte ikke det eneste, der følte sig draget den aften.

Tæt ved os sad en anden prinsesse, Papantzin hed hun og var Montezumas søster, men hverken ung eller skøn; dog havde hun et meget venligt ansigt, men det var såre sorgfuldt, som om hun tyngedes af en anelse om noget nær forestående ondt. Hun døde da også nogle få uger efter, men kunne ikke hvile roligt i graven, hvilket alt sammen skal blive fortalt.

Da måltidet var forbi, og vi havde drukket vor kakao, samt røget tobak i piber, en sælsom, men meget fornøjelig skik, som jeg allerede havde vænnet mig til i Tabasco, og som jeg aldrig senere har kunnet lægge af, skønt planten er meget vanskelig at få fat på her i England, blev jeg ført til mit sovekammer, der var meget lille, men beklædt med cedertræs panel. En stund lå jeg og kunne ikke sove, for jeg var overvældet af alt det sælsomme, jeg havde set i dette vidunderlige ny land, der var så langt fremme i mange ting og i andre dog så barbarisk. Jeg tænkte på kongen med det sorgfulde ansigt, den enevældige hersker over mange millioner, omgivet af alt, hvad et menneskes hjerte kan attrå, af uhyre rigdom, hundreder af yndige hustruer og smukke børn, af vældige hære, af utallige, herlige kunstværker, og hersker over det dejligste rige på Jorden – en Gud i alt, når

undtages udødeligheden, og tilbedt som en guddom, men med alt det dog et offer for frygt og overtro og med et tungere hjerte end den ringeste slave i hans vældige palads. Her var en lære, som Salomon kunne have ønsket at fremsætte.

Derefter gik mine tanker til den yndige mø, prinsesse Otomie, der havde set så venligt på mig, jeg så hende for mig i tankerne, og hendes billede var mig en sød erindring, for jeg var ung dengang, og den engelske Lily, min barndoms elskede, var langt borte og tabt for mig for evigt. Var det da så underligt, at jeg fandt denne indianske mø så tiltalende? Hvor findes vel den mand, der ikke ville have ladet sig betage af hendes blidhed, hendes skønhed og det præg af kongelig ynde, der kommer af det kongelige blod og af magtens daglige udøvelse! Ligesom den vidunderligt prægtige kjortel, hun bar, havde blændet mit øje, således blændedes min sjæl af selve hendes barbarisme, som jeg endnu kun så fra dens tillokkende side, der gav hendes kvindelige ømhed ligesom en ny klangfarve, dyb og sælsom, en østerlandsk fylde, som vore velopdragne engelske kvinder fattes, og som på én gang fortryllede både fantasien og sanserne og gennem dem hjertet.

Otomie syntes at høre til den slags kvinder, som mændene drømmer om, men sjældent vinder, eftersom verden kun besidder såre få af dem. På én gang ren og lidenskabelig, af kongeligt blod og kongeligt sind, med rige evner og dog ægte kvindelig, dristig som en mand og skøn som natten, med en sjæl, der tørster efter viden, og en ånd, som ingen modgang eller sorg kan bøje, stadig foranderlig i sin sindsstemning og dog så vidunderlig trofast og med så udpræget en æresfølelse som en mand – således var Otomie, Montezumas datter,

prinsessen af Otomie. Var det da så underligt, at jeg fandt hende fager, at mine tanker dvælede ved hende, og at jeg, da hun gav mig sin kærlighed, skænkede hende min til gengæld? Og dog var der det i hendes natur, som burde have holdt mig tilbage, hvis jeg havde kendt det, for med al sin blidhed og skønhed og alle sine dyder, var hun dog i hjertet en vild, og så alvorligt hun end søgte at dæmpe og skjule det, så mestrede hendes vilde natur hende dog stundom.

Men som jeg lå der i kammeret på slottet Chapultepec, mindede vogterens trampen uden for min dør mig om, at jeg nu intet havde at skaffe med kærlighed eller andre glæder, jeg hvis liv allerede i lang tid stadig havde hængt som i et hår. Næste dag skulle jo præsterne afgøre min skæbne, og når præsterne var dommere, måtte fangen kunne vide dommen, før den var udtalt. Jeg var en fremmed og en hvid mand, og en sådan ville sikkert som offer være guderne langt mere velbehagelig end tusinde indianerhjerter. Jeg var kun blevet snappet fra Tabascos alter for at pryde det langt højere alter i Tenochtitlan, således forholdt det sig. Min skæbne ville blive at omkomme ynkeligt langt borte fra mit hjem, og i denne verden ville ingen nogen sinde høre mere om mig.

Under disse sørgelige tanker faldt jeg endelig i søvn. Da jeg vågnede, var solen stået op. Jeg rejste mig fra min måtte og gik hen til vinduet, der var spærret med træstænger, for at se ud. Slottet, i hvilket jeg befandt mig, var opført på toppen af en høj. Tezcucos blå vande gik ved den ene side helt op til foden af højen, men fra den anden side så jeg tempeltårnene i Mexico hæve sig mod skyerne en fjerdingvej borte. Langs med højens skråning voksede uhyre cedertræer, fra hvis grene der nedhang

en mængde langt, gråt mos. Disse træer er så store, at selv det mindste af dem er sværere end den største eg hjemme i Ditchingham, mens de største målte et par og tyve skridt ved stammens fod. Hinsides og imellem disse kæmpetræer lå Montezumas have, der med sine sælsomme og pragtfulde blomster, sine marmorbassiner, sine akvarier og huler med vilde dyr sikkert var den vidunderligste ting i hele verden Note 4).

"Selv om jeg nu skal dø," tænkte jeg, "så har jeg dog oplevet og set meget mærkeligt – dette Anahuacs land, dets konge, dets skikke og dets folk."

Note 4:

"... imellem disse kæmpetræer lå Montezumas have ...":
Montezumas have er for længst blevet ødelagt, men nogle enkelte af cedrene står endnu ved Chapultepec. En af dem, der efter sagnet var et at kejserens yndlingstræer, måler – hvad forfatteren overbeviste sig om på stedet – omtrent tres fod (ca. 20 meter) omkring stammen. Underligt er det at tænke på, at nogle få træer er det eneste, der er tilbage af al Montezumas magt og herlighed.

16. Thomas bliver gud

Jeg ærlige og simple englænder Thomas Wingfield tænkte kun lidet på, da jeg stod op den morgen, at jeg inden aften skulle blive en Gud og næst efter kejseren Montezuma den mest ærede mand eller rettere gud i hele Mexico.

Dette gik således til: Da jeg havde spist davre sammen med prins Guatemozins husstand, blev jeg ført hen til domhuset, og her sad Montezuma på en gylden trone og førte forsædet ved dommen med en sådan pomp og pragt, at jeg slet ikke kan beskrive det. Rundt om ham stod hans rådgivere og fyrster, og foran ham var anbragt en hovedskal, prydet med så store smaragder, at det var, som om lysflammer udspredtes fra den. I hånden holdt han i stedet for scepter en pil. Forskellige høvdinge eller kaziker blev ført frem, anklagede for forræderi, og de blev ikke holdt længe i tvivl om deres skæbne. For så snart nogle vidner imod dem var blevet afhørt, blev de spurgte om, hvad de havde at sige til deres forsvar, og hver af dem undskyldte sig da i få og korte sætninger, hvorpå Montezuma, der indtil nu hverken havde talt eller rørt sig, tog de ruller, anklagen var malet på, og gennemstak dem med sit spyd på det sted, hvor deres billede var anbragt. Straks førtes de da bort for at lide døden, men hvorledes denne var, ved jeg ikke.

Så snart disse sager var til ende, trådte en skare præster ind i salen, iført sorte kjortler og med det sammenfiltrede hår hængende langt ned ad ryggen. De trådte ind med stor værdighed, men deres ansigter havde et meget grusomt udtryk, og deres øjne var vilde, så jeg kom til at skælve over hele

legemet, så snart jeg så dem. Jeg lagde også mærke til, at de var de eneste, der kun viste liden ærbødighed for Montezuma. Rådgiverne og fyrsterne holdt sig ærefrygtsfulde tilbage fra ham, men disse præster begyndte straks at tale dristigt med ham, og et øjeblik efter kom to af dem ned, tog mig fra vagten og førte mig frem for tronen. Uden videre fik jeg befaling til at afføre mig alle mine klæder, hvilket jeg da også meget skamfuld gjorde, indtil jeg stod ganske nøgen for dem alle. Så trådte præsterne frem og undersøgte mig meget nøje. På mine arme sås arrene af mine kampe med de Garcia, og på mit bryst de endnu ikke lægte sår af pumaens tænder og kløer. Disse skrammer betragtede de meget opmærksomt og spurgte mig, hvorledes jeg havde fået dem. Jeg fortalte dem det, og derpå gik de til side og begyndte at tale meget ivrigt sammen, men det var tydeligt, at de ikke kunne blive enige, og til sidst henvendte de sig til kejseren for at få ham til at udtale sig om sagen. Han tænkte sig noget om, og så hørte jeg ham sige:

"Mærkerne komme ikke fra legemets indre, ikke heller har de været der fra fødslen af, derfor er det klart, at de må være ham tilføjet ved en mands eller et dyrs vold."

Så talte præsterne sammen igen, og derefter hviskede deres øverste nogle ord i Montezumas øre. Han nikkede, rejste sig fra sin trone og gik ned mod mig, der endnu stod nøgen og gysende, for Mexicos luft er meget skarp. Mens han gik ned mod mig, løste han en kæde af smaragder og guld, som han bar om halsen, og hægtede den kongelige kåbe op, som han bar over skuldrene. Med egen hånd hængte han derpå kæden om min hals og kåben over mine skuldre og efter ydmygt at have

bøjet knæ for mig som i tilbedelse, slyngede han armen om mig og om favnede mig.

"Hil være dig, du højt velsignede," sagde han, "Hellige søn af Quetzal, Tezcats ånds bærer, verdens sjæl, og alle tings skaber. Hvad har vi gjort, at du således vil beære os med din nærværelse for en tid? Og hvad kan vi gøre for at gengælde dig denne ære? Du skabte os og hele dette land, og se! mens du dvæler hos os, er det dit, og vi er kun dine tjenere. Byd, og dine bud skal blive adlydt, tænk, og dine tanker skal blive udført, endnu før de har forladt dine læber. O, Tezcat, jeg Montezuma, din tjener, byder dig min tilbedelse og ved mig hele mit folks tilbedelse," og dermed bøjede han atter knæ.

"Vi tilbeder dig, o Tezcat!" istemmede alle præsterne.

Men jeg forblev tavs og forvirret, for jeg forstod ikke det mindste af al denne tåbelighed, og mens jeg stod således, klappede Montezuma i hænderne, og der svævede en mængde kvinder ind, som var klædt i prægtige, løse klædebon og bar kranse og guirlander af blomster samt en rigt prydet klædning. Denne iførte de mig, og det øvrige slyngede de om mit hoved og legeme, mens de tilbad mig og sagde: "Tezcat, der døde fordum, er atter vendt tilbage. Glæder Eder, Tezcat er kommet igen i en teules skikkelse!"

Da forstod jeg, at jeg nu var en gud, og det endda den højeste af guderne, skønt jeg i dette øje blik følte mig som en større tåbe end nogen sinde tilforn.

Nu trådte mange mænd frem, alvorlige og værdige af udseende og med lut i hånden. Det blev mig sagt, at dette var mine lærere, og at en stor flok kongelige pager, der fulgte bag efter dem, skulle være mine tjenere. De første førte mig ud af

salen med fuld musik, og allerforrest gik en herold, der udråbte, at jeg var guden Tezcat, verdens sjæl og alle tings skaber, der var steget ned for at besøge sit folk. De førte mig gennem slottets utallige gårde og sale, og hvor som helst jeg viste mig, bøjede alle mænd, kvinder og børn sig til jorden for mig og tilbad mig, Thomas Wingfield af Ditchingham, så at jeg troede, jeg måtte blive gal ved det.

Så satte de mig i en bærestol og bar mig ned ad højen Chapultepec frem ad stenveje og gennem gader, indtil vi kom til den store tempelplads. Foran mig gik herolder og præster, efter mig fulgte pager og adelsmænd, og alle vegne, hvor vi kom frem, kastede folket sig til jorden for mig, hvilket snart begyndte at forekomme mig kedeligt og trættende. Derefter bar de mig gennem muren med de udhuggede slanger og op ad vindelvejen på den mægtige teocalli, indtil vi nåede toppen, hvor templerne og afgudsbillederne stod. Her blev der dundret på en vældig tromme, og præsterne bragte offer efter offer til min ære, så at jeg til sidst blev ganske syg af alt dette blod og denne ondskab. Endelig bad de mig om at stige ud af bærestolen og lagde prægtige tæpper og blomster for min fod til at træde på, men jeg var meget ræd, for jeg troede, at de nu ville til at ofre mig til mig selv eller en anden guddom. Men således gik det dog ikke. De førte mig hen til pyramidens rand, eller omtrent derhen til, for jeg veg lidt tilbage af frygt for, at de uforvarende skulle gribe mig og kaste mig ud over randen. Og der udråbte ypperstepræsten så min guddommelighed til de tusinder, som var forsamlet nedenfor, og hver eneste en bøjede knæ og tilbad mig, både præsterne foroven og folket forneden. Således gik det ud i ét, indtil jeg blev ganske svimmel over al

denne tilbedelse, råbene, musikken og alle de ofredes lig, og derfor var jeg meget taknemmelig, da de til sidst førte mig tilbage til Chapultepec.

Her ventede ny hæder mig, for jeg blev ført ind i en prægtig række af værelser, der stødte op til kejserens, og det blev sagt mig, at hele Montezumas husstand skulle stå under mig, samt at enhver, der nægtede mig lydighed, skulle dø.

Da talte jeg til sidst og sagde, at jeg nu forlangte af dem, at de skulle lade mig have ro en tid, indtil de havde gjort alt rede til et gilde for mig hos prins Guatemozin, for der ventede jeg at træffe Otomie.

Mine lærere og fyrsterne sagde, at Montezuma havde ventet, at jeg ville spise hos ham den aften, men som jeg ønskede det, skulle det blive. Derpå forlod de mig og sagde, at de ville komme igen om en time for at føre mig til festen. Så snart de var ude af døren, befriede jeg mig for mine guddoms-emblemer og kastede mig på en hynde for at hvile og tænke mig om, og jeg blev, som jeg lå der, grebet af en vis henrykkelse, for var jeg nu ikke en gud, og var jeg ikke blevet forlenet med uindskrænket magt? Men da jeg var af en forsigtig karakter, begyndte jeg derefter at spekulere på, hvorfor jeg var blevet en guddom, og hvor længe vel min magt ville vare.

Endnu før en time var forløbet, trådte pager og adelsmænd ind, medbringende en ny dragt, som jeg blev iført, samt friske blomster til at smykke mit hoved med, hvorefter jeg blev ført afsted til Guatemozins værelser, mens fagre kvinder gik foran mig og spillede på lut og andre instrumenter.

Guatemozin stod parat for at modtage mig, og dette gjorde han, som om jeg, hans fange og fælle, var den ypperste af alle

konger. Dog forekom det mig, at jeg i hans øjne så munterhed blandet med sorg. Jeg bøjede mig forover og hviskede til ham:

"Hvad skal alt dette betyde, prins? Gør I nar ad mig, eller er jeg virkelig en gud?"

"Tys," svarede han så sagte, at ingen andre end jeg kunne høre det. "Det betyder både godt og ondt for dig, min ven Teule. Men en anden gang skal jeg forklare dig det nærmere." Derpå tilføjede han højt: "Behager det dig, o Tezcat, gudernes gud, at vi tager plads hos dig under måltidet, eller vil du spise alene?"

"Guderne ynder godt selskab, prins," sagde jeg.

Mens vi talte sammen, havde jeg lagt mærke til, at prinsesse Otomie også var med blandt de tilstedeværende, og da vi gik hen til det lave bord, om hvilket vi satte os på hynder, holdt jeg mig tilbage og så efter, hvor hun satte sig, hvorpå jeg skyndte mig at tage plads ved hendes side. Dette forårsagede nogen forstyrrelse iblandt selskabet, for jeg skulle have siddet på ærespladsen for enden af bordet med prins Guatemozin på min højre side og hans hustru, den kongelige Tecuichpo på den anden.

"Eders sæde er hist oppe, o Tezcat," sagde hun, mens rødmen steg op i hendes brune kind.

"En gud må vel tage plads, hvor det lyster ham, kongelige Otomie," svarede jeg; "desuden," tilføjede jeg sagte, "hvilken bedre plads kan han vel finde end ved siden af jordens yndigste gudinde."

Atter rødmede hun da og svarede: "Ak, jeg er ingen gudinde, men kun en dødelig mø. Men hvis du ønsker, at jeg skal sidde dig næst ved vore gilder, da må du sige det som en befaling, for

ingen vil vove at gøre indvending imod det, ikke engang Montezuma, min fader."

Så rejste jeg mig op og sagde på meget haltende aztekisk: "Det er min vilje, at min plads altid skal beredes mig ved siden af prinsesse Otomie."

Ved disse ord rødmede Otomie endnu mere, og en dæmpet mumlen lød fra alle gæsterne, mens Guatemozin først så vred ud og derefter lo. Men fyrsterne, som opvartede mig, bøjede sig, og den øverste af dem svarede:

"Tezcats ord skal blive adlydt. Lad Otomies sæde, den kongelige prinsesses, den af Tezcat benådede, blive beredt ved gudens side."

Siden efter skete det altid således, undtagen når jeg spiste hos Montezuma. Ydermere blev prinsesse Otomie nu kendt over hele staden som "den velsignede prinsesse, den af Tezcat benådede".

Nu skred festen frem, og jeg så lejlighed til sagte at spørge Otomie om, hvad alt dette skulle betyde.

"Ak," hviskede hun, "det tør jeg ikke sige dig nu. Men så meget vil jeg åbenbare dig: skønt du, som er en gud, må tage plads, hvor du lyster i dag, så skal den time dog komme, da du må ligge, hvor du ikke lyster. Hør nu, når måltidet er til ende, sig da, at det er dit ønske at vandre i slottets have, og at jeg skal ledsage dig. Så vil jeg måske finde lejlighed til at tale rent ud til dig."

Da måltidet var forbi, gjorde jeg, som hun havde rådet mig, og vi begav os da ud af salen og vandrede under de højtidelige træer, som er klædt i lange draperier af gråt mos, der hænger ned fra alle grene. Men ak! vi kunne ikke få lov til at være alene,

for i tyve skridts afstand bag ved os fulgte hele skaren af mine opvartende adelsmænd tillige med fagre, dansende piger og sangere, forsynet med deres forbandede fløjter, som de blæste på både i tide og utide, mens de dansede, alt som de blæste. Forgæves bød jeg dem at holde inde og sagde dem, at der stod skrevet, at der er tid til at spille og danse og tid til at lade være; i dette alene ville de ikke adlyde mig. Aldrig kunne jeg få ro for dem hverken nu eller siden efter, og nu lærte jeg først for alvor, hvor stor en skat ensomheden er.

Dog tillod de os at vandre sammen under træerne, og skønt deres støjende musik forfulgte os, hvor vi gik og stod, kom vi dog snart i dyb og fortrolig samtale, og nu fik jeg at vide, hvor skrækkelig den skæbne var, der ventede mig.

"Vid, o Teule," sagde Otomie, for hun kaldte mig altid ved mit gamle navn, når ingen hørte på det, "at det er vort lands skik, at en ung fange hvert år bliver udvalgt til at være det jordiske billede af guden Tezcat, som skabte Jorden. Kun to ting kræves for at blive udvalgt hertil, nemlig at den fangne er af ædel byrd, og at han er smuk og uden plet og lyde på sit legeme. Det traf sig netop således, o Teule, at den dag, du kom hid, skulle der vælges en ny fange til at forestille guden, og du blev da valgt til det, fordi du er ædelbåren og dertil skønnere end nogen anden i Anahuac, samt også fordi du var af folket teule, Quetzals børn, om hvem så mange rygter har nået os, og hvis komme min fader Montezuma frygter mere end nogen anden ting på Jorden. Det blev sagt af præsterne, at du kunne afvende deres vrede mod os, og gudernes vrede tillige."

Nu holdt Otomie inde som en, der har noget at sige, men ikke kan finde passende ord til det. Men jeg, der kun tænkte på,

hvad hun allerede havde sagt, svulmede af stolthed over min egen storhed og over, at denne yndige prinsesse havde sagt, at jeg var den skønneste mand i Anahuac. Men her som altid stod hovmod for fald.

"Det *må* siges, Teule," fortsatte Otomie endelig. "Ak, at det er faldet i min lod at åbenbare dig det. Et år vil du herske som en gud i Tenochtitlans stad, og når undtages visse ceremonier, som du må underkaste dig, og visse kunster, som du må lære, vil ingen volde dig uro eller ulejlighed. Dit mindste ønske vil blive holdt for en lov, og når du smiler til nogen, vil de tage det for et varsel om lykke og velsigne dig for det, ja, selv min fader Montezuma vil vise dig ærbødighed og betragte dig som sin lige eller sin overherre. Enhver fryd vil blive dig til del, når undtages ægteskabets, og dette vil vedvare indtil årets tolvte måned. Da vil de fire smukkeste møer i landet blive givet dig til ægte."

"Og hvem tilkommer det at udvælge dem?" spurgte jeg.

"Jeg ved det ikke, Teule, for jeg er ikke indviet i disse mysterier," svarede hun hastigt. "Dog tror jeg, at guden undertiden selv vælger, og undertiden vælger præsterne for ham. Men hør nu slutningen af det, jeg har at sige, da vil du snart glemme alt det andet. I en måned vil du leve sammen med dine hustruer, og denne måned vil hengå med fester hos alle byens adelsmænd, men på månedens sidste dag, vil du blive sat i en kongelig lystbåd og tillige med dine hustruer roet over til et sted, der kaldes "Metallernes Smeltning." Derfra vil du blive ført til det teocalli, der bærer navnet "Våbnenes Hus," hvor dine hustruer vil byde dig farvel for bestandig, og der, Teule – ak! at jeg må sige dig det – der vil du blive bragt som et offer til den gud, hvis ånd du har båret, den store gud Tezcat, for dit

hjerte vil blive revet ud af dit bryst, og dit hoved vil blive hugget fra dine skuldre og sat på en stage på det sted, der kaldes "Hovedstage-stedet."

Da jeg hørte denne gruelige skæbne, stønnede jeg højt, og mine knæ skælvede, så at jeg næppe kunne stå oprejst. Men derefter greb en stor harme mig, og jeg glemte min faders råd og begyndte at spotte og forbande dette lands guder og folket, der tilbad dem, først i det aztekiske og maya-sproget, og da mit forråd af ord her hurtigt slap op, på spansk og godt engelsk. Men Otomie, der hørte nogle af mine ord og gættede sig til resten, blev grebet af stor rædsel, løftede sine hænder besværgende og sagde:

"Forband ikke de mægtige guder, at ikke ulykken skal ramme dig på stedet. Hvis nogen hører det, da ville de tro, at du har en ond ånd i stedet for en god, og så må du dø straks og under pinsler. Men hører ikke andre dig, så hører dog guderne dig, for de er allestedsnærværende."

"Lad dem kun høre det," svarede jeg. "Det er falske guder, og det land er forbandet, som tilbeder dem. Og lad også kun folkene høre mig, jeg vil hellere dø straks, selv under pinsler, end leve et helt år under den sikkert ventede døds tortur. Men jeg skal ikke dø alene, hele det hav af blod, som Eders præster har udgydt, råber om hævn til den sande gud, og han skal visselig ikke lade det ustraffet."

Således vedblev jeg at rase, helt ude af mig selv af rædsel og vanmægtig harme, mens prinsesse Otomie stod skrækslagen og forbavset over min gudsbespottelige tale, og fløjterne klang, og danserne sprang omkring bag ved os. Men mens jeg rasede, så jeg Otomies tanker vende sig fra mine ord, for hun stirrede over

imod øst, som en der ser et syn. Da så jeg også mod øst og blev var, at himlen var helt oplyst der. Fra synskredsen og til det øverste af himlen spredte sig en vifte af rødt, frygteligt lys, der var gennemprikket af ildfunker. Da hørte jeg op med mine forbandelser og blev stående som forstenet, men som jeg stod således, rejste der sig et rædslens skrig fra alle slottets yderfløje, og folk strømmede ud af hver en dør for at stirre på den ild, der flammede og funkede mod øst. Straks derpå kom Montezuma selv ud, ledsaget af sine store fyrster, og i det spøgelsesagtige lys så jeg, at hans læber dirrede, og at han vred sine hænder. Men der skulle ske flere undere, for fra den klare himmel, som hvælvede sig over byen, nedfaldt en kugle af ild, som syntes at hvile på det høje tempels tinder og oplyste teocalliet som med det klareste dagsskær. Den forsvandt vel igen, men hvor den havde hvilet, brændte nu en anden ild, for Quetzals tempel var kommet i brand.

Da rejste sig nye skrig og klager fra alle dem, som fra Chapultepecs høj så disse undere, og fra staden nedenfor. Selv jeg blev forfærdet, jeg vidste ikke selv hvorfor, for underet var ikke så uforklarligt for mig: det lysskær, vi så denne aften og de følgende, var sikkert lyset fra en komet, og templets brand var vel forårsaget af en almindelig ildkugle. Men folket, og især Montezuma, tog dette for såre onde varsler, for deres sind var i forvejen fyldt med rygter om en fremmed hvid stammes komme, om hvilken der var profeteret, at den skulle omstyrte riget. Og om de havde nogen tvivl om disse varslers betydning, da skulle de snart spredes, for mens de undrende og bange stod og stirrede, kom et ilbud løbende og kastede sig forpustet og tilsølet af vejens smuds for kejserens fødder, fremtog derefter

en bemalet rulle og rakte den til en af de opvartende adelsmænd. Så ivrig var Montezuma efter at kende dens indhold, at han tvært imod al sædvane snappede rullen ud af adelsmandens hånd, oprullede den og begyndte ved lyset af det flammende tempel at læse de malede tegn. Vi iagttog ham alle, og da han havde læst lidt, stønnede han højt, kastede rullen fra sig og dækkede ansigtet med hænderne. Rullen faldt tæt ved mine fødder, og da jeg skottede ned til den, så jeg, at den var bemalet med rå afbildninger af skibe, der var dannet som de spanske fartøjer, samt af mænd iført spanske rustninger. Da forstod jeg, hvorfor Montezuma stønnede og våndede sig. Spanierne var landet på hans kyster!

Nu trådte nogle af hans rådgivere hen til ham for at trøste ham, men han stødte dem tilbage og sagde:

"Lad mig sørge og klage – dommen, der er spået os, er nu faldet over Anahuacs børn. Quetzals efterkommere vrimler på vore kyster og slår mit folk. Lad mig sørge, siger jeg."

I samme øjeblik kom et andet ilbud fra paladset, og der stod sorg skrevet på hans ansigt.

"Tal," sagde Montezuma.

"O, konge, tilgiv den tunge, som må bringe sådanne tidender. Din kongelige søster Papantzin blev grebet af rædsel ved hint skrækkelige syn," og han pegede op mod himlen, "og nu ligger hun døende oppe i paladset!"

Da kejseren hørte, at hans søster, som han elskede højt, var ved at dø, sagde han intet, men han trak den kongelige kåbe for sit ansigt og gik langsomt tilbage til paladset.

Og under alt dette skinnede og funklede det røde lys i øst som en unaturlig og uforklarlig dagning, mens Quetzals tempel

brændte i lys lue i staden nedenunder.

Da vendte jeg mig til prinsesse Otomie, der overvældet af angst og undren havde holdt sig ved min side hele tiden.

"Sagde jeg ikke, at dette land var forbandet, prinsesse af Otomie?"

"Du sagde det, Teule," svarede hun, "og det er forbandet."

Så gik vi ind i paladset, men selv i denne rædslens time gik fløjtespillerne i hælene på mig som før.

17. Papantzins genfærd

Om morgenen døde Papantzin, og blev samme aften med stor pomp og stads jordfæstet på Chapultepecs begravelsesplads ved siden af kejserens store forfædre. Men som det vil ses, var hun ikke tilfreds med deres selskab. Samme dag erfarede jeg også, at det ikke er lutter fornøjelse at være guddom, for som sådan måtte jeg besidde flere forskellige færdigheder især i musik, som jeg aldrig har kunnet finde noget behag i. Men mine egne ønsker blev der ikke taget mindste hensyn til, for nu blev der sendt lærere til mig, alderstegne mænd, der kunne have anvendt deres tid meget bedre, og de skulle undervise mig i at spille på lut, hvilket instrument jeg måtte lære at klimpre på. Der kom også andre, som lærte mig at læse deres tegnskrift, samt kende deres poesi og kunst, og denne kundskab havde jeg ikke noget imod. Dog tænkte jeg herved på prædikerens ord, der siger os, at han, der øger sin kundskab, øger sin sorg, og desuden kunne jeg kun se liden nytte i at erhverve lærdom, der så snart skulle tilintetgøres på offerstenen.

Hvad denne ofring angår, da gjorde den mig først ganske fortvivlet, men efterhånden tænkte jeg roligere over den og sagde til mig selv, at jeg jo allerede havde gennemgået så mange farer og var kommet uskadt fra dem, og derfor var det vel også muligt, at jeg kunne slippe fra denne. I det mindste var døden jo dog endnu et godt stykke ude i fremtiden, og indtil året var forbi, var jeg en gud. Jeg besluttede da, at hvad enten jeg skulle leve eller dø, så ville jeg, så længe jeg var her, leve som en gud og nyde de glæder, der tilbød sig; efter denne beslutning handlede

jeg, intet menneske kan have haft bedre og mere sælsom lejlighed til at nyde livet, og ingen kan have benyttet den bedre.

I de dage, der fulgte efter Papantzins død, var alles sind i stærk bevægelse. Hver nat lyste det sælsomme skær i øst, og hver dag taltes der om nye undere og varsler. Vilde rygter opfyldte luften, og stadig kom der nye tidender om spanierne, der af de fleste blev holdt for at være hvide guder og Quetzals børn, som var kommet tilbage for at bemægtige sig det land, deres stamfader havde hersket over.

Men den uroligste og mest bekymrede af alle var dog Montezuma, der i denne tid næppe spiste, drak eller sov, så betaget var han af frygt. I denne nød sendte han gesandter til sin gamle rival, den vise og strenge Neza, konge over det med Mexico forbundne naboland Tezcuco, med bøn om han ville besøge ham. Han kom da også; det var en kraftig olding med et barsk ansigt og funklende øjne, og jeg overværede mødet mellem herskerne, for som gud havde jeg fuld frihed til at komme og gå, som jeg ville, overalt i paladset, og være nærværende ved kejserens og hans fyrsters rådslagninger. Da de to monarker havde spist sammen, talte Montezuma til Neza om varslerne og om det hvide folks komme og bad ham oplyse disse mørke og gådefulde ting med sin visdom. Da strøg Neza sit lange, grå skæg og svarede, at tungt som Montezumas hjerte nu var, så ville det dog blive tungere inden lang tid.

"Se, herre," sagde han, "så sikker er jeg på, at vore rigers dage er talte, at jeg vil spille terninger med dig om mit kongerige, det som du og dine forfædre altid har attrået at vinde."

"Mod hvilken indsats?" spurgte Montezuma.

"Jeg vil spille med dig på de vilkår, at du skal indsætte tre kamphaner, som jeg dog kun forlanger sporerne af, hvis jeg vinder, og mod dem sætter jeg hele det store kejserrige Tezcuco."

"En ringe indsats," sagde Montezuma. "Der findes mange kamphaner, men kun få riger."

"Dog vil jeg lege dette spil med dig," sagde den gamle konge; "for vid, at vi spiller mod skæbnen. Som spillet går, så vil vor skæbne blive. Vinder du mit kongerige, da er alt godt, men vinder jeg kamphanerne, da farvel til Anahuacs hæder; da vil dets folk ophøre at være et folk, og fremmede skal komme til at eje landet."

"Lad os da spille og se," sagde Montezuma, og de gik ned til det sted, der kaldes Tlaxco og begyndte at kaste terningerne, og i begyndelsen gik alt godt for Montezuma, så at han råbte, at han nu snart var herre over Tezcuco.

"Gid det var så!" svarede den gamle Neza og fra det øjeblik forandredes spillet, Montezuma kastede kun få øjne op, og da Neza havde gjort sine kast, havde han vundet kamphanerne. Da begyndte musikken at spille, og hofmændene kom frem for at prise kongen for hans held, men han rejste sig sukkende og sagde:

"Langt hellere ville jeg have tabt mit kongerige end vundet disse fugle, for havde jeg mistet mit rige, ville det dog være gået over til en mand af min egen race, men nu må både mine og hans besiddelser gå over til fremmede, der skal omstyrte vore guder og udslette vort navn."

Da han havde talt således, rejste han sig, tog afsked med kejseren og rejste tilbage til sit land, hvor han snart efter døde,

så at han ikke levede og så, at hans spådom gik i opfyldelse. Samme morgen, som han var rejst, kom nye tidender om spaniernes færd, hvilke voldte Montezuma endnu større bekymring, og i sin kvide sendte han bud efter en stjernekigger, der var berømt over hele landet for sine sande forudsigelser. Da han kom, blev han ført ind i kejserens lønkammer, dog ved jeg ikke, hvad han der sagde ham, men noget glædeligt har det ikke været, for samme nat fik nogle af kejserens mænd befaling til at nedrive denne vismands hus, og han selv omkom under dets ruiner. To dage efter stjernekiggerens død kom Montezuma til at tænke på, at jeg jo også var en teule, og derfor vel måtte kunne sige ham, hvad han ville vide. Derfor sendte han bud efter mig ved solnedgangens time og bad mig vandre med sig i haven. Jeg gik da derhen, fulgt af mine fløjtespillere og opvartende adelsmænd, der aldrig ville lade mig være ene, men han bød, at de skulle træde til side, da han ønskede at tale alene med mig.

"Teule," sagde han, mens vi vandrede under de mægtige cedertræer, "fortæl mig om dine landsmænd, og om, hvorfor de er kommet til vore kyster, men se vel til, at du taler sandhed."

"De er ikke mine landsmænd, o Montezuma," svarede jeg; "men min moder var af dette folk," og derpå begyndte jeg at fortælle ham om spanierne, om deres land, deres storhed, deres grusomhed og deres griskhed efter guld, og han lyttede spændt til, skønt han vist ikke troede alt, hvad jeg sagde, for hans frygt havde gjort ham såre mistroisk. Da jeg var færdig, sagde han:

"Hvorfor komme de her til Anahuac?"

"Jeg frygter, o konge, at de kommer for at tage landet eller i det mindste for at røve dets skatte og udrydde dets tro."

"Hvad er da dit råd, teule? Hvorledes kan jeg forsvare mig mod disse mægtige mænd, der er klædt i metal, rider på store, frygtelige dyr, har redskaber, der larmer som torden og nedslår deres fjender i hundredvis, og som bærer våben af skinnende sølv i deres hånd? Ak, der er ingen modstand mulig, for de er Quetzals børn, som kommer tilbage for at tage landet. Fra min barndom har jeg vidst, at slige ulykker ville times mig, og nu står de for min dør."

"Hvis jeg, der kun er en gud, tør driste mig til at tale til Jordens herre," svarede jeg, "da vil jeg sige, at svaret på dette er let. Mød magt med magt. Disse spaniere er kun få, og mod hver en af dem kan du stille tusinde krigere. Fald da over dem straks, vent ikke, til deres magt skaffer dem venner, men knus dem!"

"Således råder du mig du, hvis moder var en teule," svarede kejseren med bitterhed. "Men sig mig, min rådgiver, hvorledes skal jeg vide, at jeg ved at kæmpe mod dem, ikke kæmper mod guderne, ja, hvorledes skal jeg få disse menneskers eller guders ønsker og hensigter at vide, når jeg ikke kan tale til dem, og de ikke kan tale til mig?"

"Dette er let, o Montezuma," svarede jeg, "jeg kan tale deres sprog, send mig af sted for at få det at vide."

Mens jeg talte således, hoppede mit hjerte af fryd og håb, for hvis jeg kunne blive sendt af sted til spanierne, da var jeg frelst for offeralteret.

Montezuma så en stund på mig og sagde så:

"Du må tro, at jeg er en stor tåbe, teule. Hvad! skulle jeg sende dig til dine landsmænd, for at du kunne fortælle dem om min frygt og svaghed og vise dem min rustnings sammenføjninger? Tror du ikke, at jeg ved, at du er en spion,

som af disse samme teuler er sendt hertil for at udspejde landet? Tåbe, jeg vidste dette fra første stund, og ved Huitzel! var du ikke viet til Tezcat, da skulle dit hjerte i morgen ryge på Huitzels alter. Tag dig i agt, og giv mig ikke flere falske råd, at dit endeligt ikke skal komme hurtigere, end det er bestemt. Vid nu, at jeg efter en forud lagt plan har givet dig disse spørgsmål, efter gudernes befaling, som var skrevet på ofrenes hjerter i dag. Det skete alt sammen for at jeg kunne opdage dine hemmelige tanker og sky de råd, du ville give mig. Du rådede mig til at kæmpe mod disse teuler, derfor vil jeg nu ikke kæmpe imod dem, men møde dem med gaver og venlige ord, for jeg ved, at du vil have mig til at gøre det, som bringer mig i ulykke."

Således talte han meget harmfuld og med dæmpet røst, mens han bøjede hovedet og foldede armene over brystet, og jeg så, at han skælvede af raseri. Men om jeg end frygtede for ham, thi skønt jeg var en gud, kunne dog et vink af den mægtige mand sende mig i døden, så undredes jeg tillige over, at han, der i mange ting var viis, i denne ting var så stor en dåre. Men nu så jeg klart, hvorledes det hang sammen. Montezuma gjorde ikke disse ting af sig selv, men fordi Forsynet drev ham dertil, det var dets røst, der talte igennem ham. Vel var aztekernes guder falske guder, men jeg tror dog, at de besad liv og fornuft, for hine afskyelige stenskikkelser var boliger for djævle, og præsterne talte sandt, når de sagde, at menneskeofre var behagelige for deres guder.

Det var disse djævle, som Montezuma ved præsterne spurgte til råds, og efter Forsynets bestemmelse måtte de til deres egen og deres tilbederes undergang give ham falske råd.

Mens vi talte, var solen hurtigt sunket, så at det pludselig var blevet mørkt, men dog dvælede lyset endnu på vulkanerne Popos og Iztacs snedækkede toppe og farvede dem med et grufuldt rødt lys. Aldrig før havde jeg set hin døde kvindeskikkelse, som lå der oppe på Iztac, vise sig så vidunderlig tydelig som på denne aften, og for mit blik tegnede hun sig som et kvindelig, der var dyppet i blod og lagt frem for at jordfæstes. Og det var ikke alene i min fantasi, at hun viste sig således, for da Montezuma havde endt sin tale og så op, blev hans blik fasthæftet til bjerget.

"Se der, teule!" sagde han med højtidelig latter, "Hist ligger folket Anahuacs lig, vasket i blod, og rede til at sænkes i jorden. Er hun ikke frygtelig i døden?"

Idet han talte disse ord og vendte sig for at gå, hørtes en jamrende, klagende lyd oppe fra bjerget, en såre vild og unaturlig lyd, der fik blodet i mine årer til at stå stille. Montezuma greb i sin rædsel fat i min arm, vi stirrede begge op på Iztac, og det forekom os begge, at vi i det røde og frygtelige lys så det under, at den sovende kvindeskikkelse rejste sig eller syntes at rejse sig fra sin stenbåre. Langsomt løftede hun sig, som en, der vågner fra en dyb søvn, og derpå stod hun oprejst på bjergets top og ragede højt op i luften.

En stund stod genfærdet og stirrede over mod staden, så løftede det pludselig armene som i kummer, og i samme øjeblik nåede mørket op til det og opslugte det, mens den jamrende lyd døde langsomt hen.

"Se nu, teule," gispede kejseren, "bør jeg ikke forfærdes, når slige varsler vise sig for mig den ene dag efter den anden? Hør, hvor de jamrer i byen, det er ikke os alene, der har set dette syn.

Hør, hvor folkene klager højt af rædsel, og præsterne rører trommerne for at afvende varslet. Græd kun, mit folk, bed, I præster, og bring Eders ofre, for vi er alle dømte, og vor undergang er nær. O, Tenochtitlan, byernes dronning, jeg ser dig tom og lagt i ruiner, dine paladser sværtede af ild, dine templer vanhelligede og disse frodige haver forvandlet til ørkner. Jeg ser dine højbårne kvinder som de fremmede herrers friller, og dine fyrster som deres slaver, kanalerne strømmer over af dine børns blod, og dine porte er spærrede af deres ben. Døden er om dig på alle sider, vanæren er dit daglige brød, ødelæggelsen er din lod. Farvel, dronning over alle byer, du mine fædres vugge, i hvilken også jeg blev fostret!"

Således klagede Montezuma i nattens mørke, og som han råbte højt, rejste månen sig over synskredsens rand, gød sit lys ind mellem cedrenes stammer og spillede med sine stråler gennem det spøgelsesagtige mos. De faldt på Montezumas høje skikkelse, hans fortrukne ansigt, de tynde hænder, som han hævede og sænkede i profetisk kval, på mine guldindvirkede klæder, på de rædselsslagne hofmænd og fløjteblæserne, der havde ophørt med deres musik. En sagte vind begyndte at blæse og sukkede sørgelig i træernes grene. Aldrig har jeg set noget så sælsomt, så gådefuldt og svangert med tilstundende rædsler.

Men endnu var denne nats varsler ikke forbi.

Da Montezuma havde ophørt at fremjamre sine profetier, spurgte jeg ham ydmygt, om jeg skulle tilkalde hans opvartende fyrster, der holdt sig i nogen afstand fra os.

"Nej," sagde han, "jeg vil ikke have, at de skal se mig med sorg og rædsel i mit ansigt. Hvor angst jeg end er, må jeg dog anstille

mig modig. Gå med mig endnu en stund, teule, og er det din hensigt at myrde mig, da skal jeg ikke sørge over det."

Jeg svarede intet, men fulgte med ham ned ad stien, der slyngede sig ind mellem de mørke stammer, hvor det ville have faldet mig let at dræbe ham, om jeg havde villet, men hvad fordel kunne jeg have af det, og desuden gyste jeg tilbage for et sådant snigmord, skønt jeg vidste, at Montezuma var min fjende. Over en fjerdingvej vandrede vi, uden at veksle et ord, snart i træernes skygge, og snart over åbne pladser med mange slags prægtige blomster, indtil vi kom til indgangen til det sted, hvor de kongelige lig stedes til hvile. Foran indgangen var en åben, græsbevokset plads, på hvilken månen skinnede klart, og midt på denne plads lå noget hvidt, der lignede en kvindeskikkelse. Her standsede Montezuma, så hen til ind gangen og sagde:

"For fire dage siden åbnedes hine porte for Papantzin, min søster, hvor længe vil det vel vare, før de åbner sig for mig?"

Men som han talte, begyndte den hvide skikkelse, som han endnu ikke havde set, at bevæge sig, som en sovende, der vågner, og netop som sneskikkelsen på bjerget havde bevæget sig. Ligesom hin rejste denne sig op og opløftede sine arme. Da skælvede Montezuma af rædsel, og jeg skælvede også.

Kvinden – for det var en kvinde – skred langsomt hen imod os, og da hun kom nærmere, så vi, at hun var klædt i ligklæder. Hun løftede ansigtet mod os, og vi så, at det var prinsesse Papantzins blege, magre ansigt – Papantzin, der havde ligget fire dage i graven. Hun skred frem mod os som en, der vandrer i søvne, indtil hun standsede foran den busk, i hvis skygge vi

stod, og så på os med blinde øjne, med øjne, der var åbne og dog ikke lod til at se.

"Er du der, Montezuma, min broder?" sagde hun med Papantzins røst. "Jeg føler, at du er nær, end skønt jeg ikke ser dig."

Da trådte Montezuma frem fra busken og stod ansigt til ansigt med den døde.

"Hvem er du?" sagde han, "der har iført dig en døds skikkelse og et ligs klæder?"

"Jeg er Papantzin," svarede hun, "og jeg er steget op fra de døde for at bringe dig et budskab, min broder Note 5)."

"Hvilket budskab bringer du mig da?" spurgte han hæst.

"Jeg bringer dig bud om din dom, min broder. Dit rige skal falde, og snart skal du ledsages i døden af ti tusinder af dit folk. I fire dage har jeg levet blandt de døde, og der har jeg set dine falske guder, som er djævle. Der har jeg også set præsterne, der tjente dem, og mange af dem, der tilbad dem, nedstyrtet i unævnelig pinsel. Fordi de tilbeder disse djævle-guder, er Anahuacs folk viet til undergang. "

"Har du slet intet trøstens ord til mig, Papantzin, min søster?" spurgte han.

"Intet," svarede hun. "Dog kan du måske frelse din sjæl, hvis du ophører med at tilbede de falske guder, men dit liv kan du ikke frelse, ikke heller dit folks liv."

Så vendte hun sig fra os og forsvandt mellem træernes skygger, og jeg hørte hendes ligklæder slæbe hen over græsset. Da blev Montezuma grebet af raseri, og han råbte højt:

"Forbandet være du, Papantzin, min søster! Hvorfor kom du tilbage fra de døde for at bringe mig disse onde tidender? Var

du kommet med håb, havde du vist mig en udvej til frelse, da skulle jeg have budt dig velkommen, men nu – gid du må gå tilbage til mørket, og gid jorden til evig tid må hvile tungt på dit bryst. Mine fædre tilbad guderne, og jeg vil tilbede dem til mit endeligt, ja, om de end forlader mig, vil jeg dog ikke forlade dem. De er sagtens vrede, fordi ofrene bliver for sparsomme, men herefter skal de fordobles, ja, gudernes præster skal selv blive ofre, fordi deres tilbedelse er mindsket."

Således rasede han videre, efter svage mænds sædvane, når de gribes af rædsel; mens hans følge, der havde fulgt ham i nogen afstand, trængte sig sammen om ham, rædde og forundrede. Med sine magre hænder rev han sig i håret og skægget og sønderrev sin kongelige dragt, indtil han faldt til jorden og vred sig i krampetrækninger.

Da bar de ham ind i paladset, og ingen så ham før efter tre dages og nætters forløb. Men det var ingen tom trussel, han havde ytret om ofrene, for fra den nat blev de fordoblet over det ganske land. Allerede kastede korset sin dybe skygge over Anahuacs altre, men dog vedblev deres røg at stige op mod himlen, mens ofrenes skrig lød højt fra teocallierne. Det var djævle-guderne, der bjærgede deres sidste høst, og den var såre rig.

Jeg, Thomas Wingfield, så disse varsler med mine egne øjne, men om de var sendt fra Himlen, eller kun var sælsomme foreteelser af naturen, der udpyntedes af vor fantasi, kan jeg ikke sige. Landet var slået af rædsel, og i slige tider finder sjælene let en faretruende mening i varsler, som ellers ville have passeret upåagtede. At Papantzin rejste sig fra de døde, er dog sikkert nok, men måske har hun kun været skindød, da hun

blev begravet. I det mindste vendte hun ikke straks tilbage til de døde, for skønt jeg vel ikke så hende tiere, blev det dog sagt for vist, at hun levede længe derefter, blev kristen, og fortalte sælsomme ting om, hvad hun havde set i de dødes rige.

Note 5:

"… Jeg er Papantzin, og jeg er steget op fra de døde …":
Angående beretningen om Papantzins genopstandelse henvises til noten til Jourdanets oversættelse af Sahagun, side 870. (Forfatteren henviser her meget nonchalant til en fransk udgave af Sahaguns værk: *Histoire générale des choses de la nouvelle-Espagne. Par le r. p. fray Bernardino de Sahagún; traduite et annotée par D. Jourdanet et Remi Siméon*, G. Masson, Paris 1880 – hvor der på side 870 er en længere genfortælling af historien under titlen *La ressuscitée de Papan*. Værket kan findes online fx. på Hathitrust.com.)

18. Brudenes udvælgelse

Der forløb nogle måneder mellem min udnævnelse til gud og spaniernes indtrængen i Mexico, og i al den tid var alles sind i voldsom gæring. Atter og atter sendte Montezuma gesandter til Cortés med uhyre gaver af guld og ædelstene og med bøn til ham om at trække sig tilbage; thi den tåbelige forstod ikke, at disse store gaver netop lokkede rovfuglene hid til hans ødelæggelse. Cortés gav disse gesandter høflige ord og små gaver, det var det hele, de fik ud af deres sendelse.

Derpå begyndte spanierne at rykke frem, og med sorg erfarede kejseren den krigerske stamme tlascalanernes undertvingelse. De havde vel været Montezumas arvefjender, men havde dog kæmpet tappert mod de hvide mænd. Derefter kom der tidender om, at de undertrykkede tlascalaner fra spanierens fjender var blevet hans forbundsfæller og tjenere, og at tusinder af deres vildeste krigere rykkede frem med ham mod Cholulas hellige stad. Nogen tid hengik, og da blev det bekendt, at staden var blevet indtaget, dens beboere nedsablet, og dens hellige eller rettere djævelske guder kastet ud af deres helligdomme. Underlige ting meldtes om spanierne, om deres mod og magt, de rustninger, de bar, den torden, deres våben frembragte i kampen, og de frygtelige dyr, de red på. To hoveder af hvide mænd, der var fanget i en skærmydsel, blev sendt til Montezuma, barsk udseende hoveder, store og hårrige, og tillige med dem hovedet af en hest. Da Montezuma så disse gyselige levninger, blev han meget ræd, men han lod dem dog

sætte op på det store tempels tinde og lod udråbe, at samme skæbne skulle ramme enhver fjende, der trængte ind i landet.

På slottet var alt forvirring og rådvildhed. Hver dag holdt kejseren rådslagning med adelsmændene, de høje præster og de forbundne nabofyrster. Nogle rådede til én ting og andre til en anden, men enden på det blev kun nølen og dårskab. Ak, havde Montezuma blot lyttet til den ædle Guatemozins ord, da ville Anahuac nu ikke have været en spansk erobring, for Guatemozin bad ham atter og atter at betvinge sin frygt og, før det var for silde, erklære teulerne åben krig, at ophøre med at sende dem gaver og i stedet for samle sine talløse krigere og slå fjenden i bjergpassene.

Men hertil svarede Montezuma stadig: "Til hvad nytte, brodersøn? Hvorledes kan jeg kæmpe mod disse mænd, som guderne selv har erklæret sig for?" Så gik Guatemozin fra ham, stum af harme over den store konges tåbelighed, men ude af stand til at helbrede den, for Guatemozin troede ligesom jeg selv, at kejseren var blevet slået med vanvid, som Himlen havde sendt over ham for at ødelægge landet.

Jeg selv var kun en boble på begivenhedernes store bølge, der skyllede hen over Anahuacs verden for to menneskealdre siden, og kunne slet ikke gøre noget for at standse den. Montezuma mistroede mig som spion, præsterne betragtede mig som en gud og et tilkommende offer, og kun min ven Guatemozin og Otomie, der lønligt elskede mig, havde tillid til mig, og med disse to talte jeg ofte og viste dem den sande mening af de ting, der foregik for vore øjne. Men heller ikke de to formåede nu noget over Montezuma.

Folket var fortvivlet af frygt for fremtiden, men ikke desto mindre eller måske netop derfor kastede de sig ind i forlystelsernes strøm skiftevis med, at de deltog i religiøse ceremonier. I hine dage blev ingen fest forsømt, og intet alter fattedes sit offer. Ligesom floden, der påskynder sit løb, når den nærmer sig afgrundsranden, over hvilken den må falde, således hastede Mexicos folk fra den ene forlystelse til den anden og nød livet, som de aldrig havde nydt det før. Så lang dagen var, lød ofrenes skrig fra hundreder af tempeltoppe, mens den støjende lystighed hele natten lød omkring i gaderne. "Lad os æde og drikke," sagde de, "for havets guder kommer over os, og i morgen skulle vi dø." Kvinder, der før havde været dydige, viste sig nu som skamløst letfærdige, mænd med et ærligt navn satte hastigt dette over styr, og ingen skyede dem af den grund; selv børn blev nu set drukne i gaderne, og denne last er dog en afskyelighed for aztekerne.

Kejseren havde flyttet sin husstand fra Chapultepec til slottet på den store plads lige for templet, og dette slot var som en hel by, for hver nat sov over tusinde menneskelige væsener under dets tag for ikke at tale om dværge og uhyrer og de hundreder af vilde dyr i huler og bure. Her holdt jeg hver dag fest, med hvem jeg ville, og når jeg var træt af festen, var det min sædvane at gå ud i gaderne og spille på min lut, iført en strålende dragt og ledsaget af en skare adelsmænd og kongelige pager. Da kom folk styrtende frem fra deres huse med råb og knæfald, børnene kastede blomster på mig, og møer dansede foran mig og kyssede mine hænder og fødder, indtil jeg til sidst fulgtes af en folkehob på mange tusinde. Jeg dansede også og råbte som en anden tåbe, for en slags fortvivlelsens lystighed, eller måske var

det tilbedelsens beruselse, havde betaget mig i hine dage. Jeg søgte at glemme min sorg, jeg ville bortjage tanken om, at jeg var dømt til at ofres, og at hver dag bragte mig nærmere til den røde præst og hans kniv.

Jeg søgte at glemme, men ak! jeg kunne ikke. Dunsterne af den mescal og pulche, jeg havde drukket ved gildet, forlod hurtigt min hjerne, blomsternes duft, synet af de skønne møer og folkets tilbedelse ophørte snart at glæde mig, og jeg kunne da kun gruble over min skæbne og tænke med fortærende længsel på min elskede og på mit hjem. Havde Otomie ikke i hine dage vist mig så ømt et venskab, da ville jeg sikkert i fortvivlelse have gjort ende på mit liv. Men denne fornemme og skønne kvinde var altid ved hånden for at opmuntre mig på tusinde måder, og nu og da lod hun falde nogle ubestemte håbets ord, der fik mit hjerte til at banke heftigt. Dog var der nu ikke tale om, at jeg følte elskov for Otomie, dertil var mit hjerte alt for fuldt af rædsel og mørke tanker, og når jeg ikke var drukken af vin og tilbedelse, vendte jeg mest mine tanker mod Himlen for at forlige mig med den.

Dog talte jeg meget med Otomie, lærte hende om min tro og mange andre ting, som jeg havde gjort før ved Marina, der nu, som vi hørte, var Cortés' elskerinde og tolk. Hun lyttede da opmærksomt til mig og så vist på mig med sine store, blide øjne. –

Således skred tiden hen, indtil spanierne havde forladt Cholula for at drage mod Mexico. Det skete da, at mens jeg en morgen sad i haven med min lut i hånden og omgivet i ærbødig afstand af mine opvartere, så jeg, at da fyrsterne var gået ud fra kongens rådssal, begyndte præsterne at komme og med dem en

stor skare af meget skønne møer, ledsaget af midaldrende kvinder. I det samme kom prins Guatemozin hen til mig og spurgte mig, om jeg vidste, hvad der nu gik for sig hist henne. Jeg svarede, at jeg ikke vidste det og heller ikke brød mig om det, men at jeg antog, at Montezuma var ved at samle en ny skat af en sjælden art for at sende den til sine overmænd, spanierne.

"Tag dig i agt for, hvad du siger, Teule," svarede prinsen stolt. "Dine ord er måske sande, men hvis jeg ikke var din ven, da skulle du komme til at angre dem, selv om du nok så meget er bærer af Tezcats ånd. Ak!" tilføjede han og stampede i jorden, "ak! at min farbroders galskab skal forårsage, at slige ord kunne blive talt. Åh, gid jeg var kejser; inden en uge var gået, skulle da hver spaniers hoved sidde som prydelse på tempeltinden hist oppe!"

"Tag dig i agt for, hvad du siger prins," svarede jeg med spot; "for der gives dem, som, hvis de hørte det, kunne få dig til at angre dine ord. Dog, du bliver vel også kejser engang, og vi får da at se, hvorledes du vil handle med spanierne. I det mindste vil andre få det at se – jeg vil vel ikke. Men hvad skulle ellers alle disse kvinder? Vælger Montezuma sig nye hustruer?"

"Han vælger hustruer, men ikke til sig selv. Du ved, Teule, at din tid snart er omme; nu udvælger Montezuma og præsterne dem, som skal gives dig til hustruer."

"Gives mig til hustruer!" råbte jeg og sprang op, "til mig, hvis brud er døden! Hvad har jeg at skaffe med kærlighed eller ægteskab – jeg, der om få korte uger skal smykke offeralteret. Ak, Guatemozin, du siger, at du er min ven, og jeg frelste jo fordum dit liv. Men er du min ven, da frels mig nu, som du dengang svor at gøre."

"Jeg svor, at jeg ville give mit liv for dit, Teule, om det lå i min magt, og den ed vil jeg holde, for alle sætter ikke så stor pris på livet, som du gør, min ven. Men frelse dig kan jeg ikke; du er helliget til guderne, og selv om jeg ville dø for dig hundrede gange, ville det dog ikke frelse dig fra din skæbne. Kun Himlens magter kan frelse dig; mor dig derfor, Teule, imens du kan, og dø tappert, når du skal. Du er jo ikke værre stillet end jeg og andre, for døden venter os alle. Farvel!"

Da han var gået, rejste jeg mig, forlod haven og gik ind i mit kammer, hvor jeg plejede at give foretræde for dem, der ønskede at se guden Tezcat. Her satte jeg mig på min gyldne stol og smøgede af den duftende tobak; dette kunne jeg gøre i fred og ro, for ingen vovede at komme ind til mig, før jeg havde givet dem tilladelse til det. Længe varede det ikke, før en af mine pager meldte, at der var en, som begærede at tale med mig, og jeg nikkede til tegn på, at han kunne træde ind, for jeg trængte til at få mine tanker adspredt. Pagen trak sig tilbage, og straks derpå stod en tilsløret kvinde for mig. Jeg så forundret på hende, og bad hende om at drage sløret til side og tale. Hun gjorde det, og jeg så da, at det var prinsesse Otomie. Da rejste jeg mig meget forbavset, for hun havde aldrig før besøgt mig således alene. Jeg formodede derfor, at hun havde meget vigtige tidender at meddele mig.

"Jeg beder dig, tag plads," sagde hun forvirret, "Det sømmer sig ikke, at du bliver stående for mig."

"Hvorfor ikke, prinsesse?" sagde jeg. "Havde jeg end ingen ærbødighed for din rang, så måtte jeg dog have des mere for din skønhed."

"Ti med slige ord," svarede hun og slog af værgende med den smalle hånd. "Jeg kommer her, o Tezcat, ifølge en gammel sædvane, fordi jeg har et budskab at bringe dig. De, som du skal ægte, er udvalgt, og jeg skal sige dig deres navne."

"Sig da frem, prinsesse Otomie."

"Det er" – her nævnede hun tre kvinder, som jeg vidste hørte til landets allersmukkeste.

"Jeg troede, at der skulle være fire," sagde jeg med en bitter latter, "skal jeg måske narres for den fjerde?"

"Der er en fjerde," svarede hun, men tav så.

"Sig da hendes navn!" råbte jeg, "hvilken anden tøs har man fundet værdig til at ægte den misdæder, som er fordømt til at ofres?"

"En er fundet, o, Tezcat, som har båret andre titler end den, du giver hende."

Jeg så spørgende på hende, og hun talte atter med dæmpet røst.

"Jeg, Otomie, prinsesse af Otomie, Montezumas datter, er den fjerde og den første."

"Du!" sagde jeg og sank tilbage på mine hynder. "Du?"

"Ja, jeg. Hør nu: Jeg blev udvalgt af præsterne som den skønneste i landet, var jeg end uværdig til slig ære. Min fader, kejseren, blev meget vred over det og sagde, at hvorledes det end ville gå, skulle jeg aldrig blive den fanges viv, som skulle dø på offerstenen. Men præsterne svarede, at det nu ikke var tid for ham at kræve undtagelser for sit blod, nu, da guderne var vrede. Skulle måske landets bedste kvinde være for god til guderne? spurgte de. Da sukkede min fader og sagde, at det skulle ske, som de krævede, og jeg sagde som præsterne, at nu i

vor svare sorg måtte de stolte ydmyge sig og bøje sig i støvet, så at de ikke undslog sig for at ægte en slave, som kaldtes for en gud og var dømt til at ofres. Derfor har jeg, prinsesse Otomie, samtykket i at blive din viv, o Tezcat, skønt havde jeg vidst det, jeg læser i dine øjne i denne time, da ville jeg ikke have samtykket. Kan hænde, at jeg under denne skam håbede at finde kærlighed om kun for en kort stund, samt at jeg havde til hensigt at forandre vort lands sædvane lidt og ende mit ægteskab ved offerets side på offerstenen, hvilket jeg har ret til at kræve, når jeg vil. Men nu ser jeg grant, at jeg ikke er velkommen, og vel er det nu for silde at træde tilbage, men det skal du dog ikke nære nogen frygt for. Du har jo andre foruden mig, og jeg skal ikke plage dig. Jeg har nu sagt dig mit budskab, og om det behager dig, vil jeg straks gå. Den højtidelige fuldbyrdelse af ægteskabet vil finde sted om tolv dage, o Tezcat."

Da sprang jeg op fra mit sæde, tog hendes hånd og sagde:

"Jeg takker dig, Otomie, for dit ædle sindelag. Hvis jeg ikke havde haft den trøst og det venskab, som du og dit søskendebarn Guatemozin have givet mig, da ville jeg for længst have søgt døden. Du vil da altså trøste mig til det sidste, ja, endog dø med mig. Hvorledes skal jeg forklare mig dette, Otomie? I vort land ville en kvinde ikke dele slig lod, som venter mig, med en mand, med mindre hun elskede ham såre højt. Men jeg kan dog næppe tænke mig, at du, som konger forgæves har begæret til viv, vil stige så langt ned. Hvorledes skal jeg forstå dine ord, prinsesse af Otomie?"

"Læs dem med dit hjerte," hviskede hun sagte, og jeg følte hendes hånd skælve i min.

Jeg så på hendes skønhed, og den var stor; jeg tænkte på hendes hengivenhed, en hengivenhed, der ikke gyste tilbage for den skrækkeligste død, og en følelse, der var nær beslægtet med kærlighed, gennembævede min sjæl. Men endnu mens jeg så på hende med disse følelser, mindedes jeg den engelske have og den engelske mø, jeg havde taget afsked med under bøgen i Ditchingham, samt de ord, vi da havde talt sammen. Hun levede sikkert endnu og var mig tro, og burde jeg ikke også vedblive at være tro mod hende? Blev jeg tvunget til at ægte disse indianske kvinder, da havde jeg jo intet ansvar for det, men hvis jeg blot engang fortalte Otomie, at jeg elskede hende, da havde jeg brudt min ed og hun ville dog ikke nøjes med mindre. Skønt jeg var dybt bevæget og fristedes såre, var det dog endnu ikke kommet dertil med mig, at jeg ville øve sligt bedrag.

"Tag sæde, Otomie," sagde jeg, "og hør, hvad jeg har at sige dig. Du ser dette gyldne tegn," – med disse ord trak jeg Lilys ring af min hånd, – "og du ser den skrift, som står på den."

Hun bøjede hovedet, men talte ikke, og jeg så, at hendes øjne fik et frygtsomt blik.

"Jeg skal læse ordene for dig, Otomie," og dermed oversatte jeg for hende på det aztekiske sprog de simple ord:

Min tanke dig når,
hvorhen du går.

Da begyndte hun til sidst at tale. "Hvad betyder så denne skrift? Jeg kan kun læse billeder, Teule."

"Det betyder, Otomie, at i det fjerne land, hvorfra jeg kom, dvæler der en kvinde, som elsker mig, og som er min elskede."

"Er hun da din viv?"

"Hun er ikke min viv, Otomie, men hun har lovet mig at blive det."

"Hun har lovet at blive det," gentog hun bittert, "Nå, så er vi jo lige, Teule, for det samme har jeg, men der er den forskel, at du elsker hende, men du elsker ikke mig. Det var vel også dette, du ville forklare mig, men gør dig ingen yderligere ulejlighed; jeg forstår det alt sammen. Dog synes det at være så, at om jeg har tabt, da vil hun også få tab at føle. Store have vælter sig mellem dig og din elskede, Teule, og mellem jer står desuden offeralteret og dødens intethed. Men lad mig nu gå; din viv må jeg blive, dette lader sig ikke ændre, men du skal ikke få nogen plage af mig, og det hele vil jo og snart være til ende. Så må du søge din lyst i stjernernes hus, hvortil du må vandre, og det er min bøn, at du må vinde den. Alle disse måneder har jeg grundet på, hvorledes jeg skulle finde håb for dig, og jeg troede, at jeg havde fundet det. Men det var bygget på en falsk grundvold, og nu er det forbi! Havde du af hjertet kunnet sige, at du elskede mig, da havde det været godt for os begge, og kan du sige det, før enden kommer, da kan det endnu blive godt. Men jeg beder dig ikke om at sige det, og tag dig vel i var, at du ikke lyver for mig. Jeg forlader dig, Teule, men før jeg går, vil jeg sige dig, at jeg ærer dig højere i denne time, end jeg har gjort før, fordi du har turdet sige sandheden til mig, Montezumas datter, mens en løgn dog havde været så let og så fristende. Hin kvinde hinsides havet bør være dig taknemmelig, men om jeg end ikke ønsker ondt over hende, er der dog nu imellem os en kamp på liv og død. Vi er fremmede for hinanden, og vi skal vedblive at være fremmede, men hun har taget din hånd, som jeg nu tager den, du er som en lænke imellem os, et fjendskabs

bånd. Farvel, du som skal vorde min husbond. Vi skal ikke mødes tiere før den sorgens dag, da en "tøs" skal gives "misdæderen" til ægte. Jeg bruger kun dine egne ord, Teule!"

Dermed rejste hun sig, trak sløret for ansigtet og gik langsomt ud af mit kammer, mens jeg blev stående meget forvirret. Jeg havde handlet såre dristigt ved således at afslå den kærlighed, der blev budt mig af denne dronning blandt kvinder, og nu, da jeg havde gjort det, var jeg slet ikke glad over det. Ville vel Lily, tænkte jeg, have tilbudt at stige ned fra et så højt stade og afkaste sin kongelige rangs purpur for at lægge sig ved min side på offerstenen? Det var vist tvivlsomt, for denne fyrige troskab findes kun hos sydens varmblodige kvinder. Disse solens døtre elsker helt og fuldt, når de elsker; og som de elsker, så hader de. De forlanger ikke nogen præst til at hellige deres løfter, men bliver ægteskabet dem vederstyggeligt, da føler de sig heller ikke bundet til det ved pligtens bånd. Deres egen attrå er deres lov, og mens den behersker dem, følger de den blindt, selv om vejen går gennem dødens porte.

19. De fire gudinder

Til sidst oprandt den dag, da Cortés og hans erobrere indfandt sig i Mexico, men jeg så ikke mødet mellem Montezuma og Cortés, skønt jeg så kejseren drage ud til det, klædt som Salomon i al sin herlighed og omgivet af alle sine adelsmænd. Dette er jeg dog sikker på, at ingen slave, der føres til offerstenen, har båret på et tungere hjerte, end Montezuma gjorde på denne ulykkelige dag. For nu havde hans tåbelighed ødelagt ham, og jeg tror, han vidste, at han gik til sin dom.

Siden, hen ad aften, så jeg kejseren komme tilbage i sin gyldne bærestol og begive sig over i paladset, som var bygget af hans fader Axa og stod fem hundrede skridt fra og lige over for hans eget ud mod templets vestlige port. Straks efter hørte jeg høje folkeråb og mellem dem hestetrampen og raslen af sværd og harnisk; fra mit kammer så jeg da spanierne drage ned gennem den store gade, og mit hjerte bankede højt ved synet af kristne mænd. Foran og klædt i en prægtig rustning red deres fører Cortés, en mand af middelhøjde, men med ædel holdning og med et opmærksomt blik, som intet undgik, og efter ham kom den lille hær af erobrere marcherende, nogle enkelte til hest, men de fleste til fods og stirrende omkring med dristige, forundrede øjne og spøgende med hinanden i det castilianske sprog. Det var kun en lille flok mænd, brunede af solen og arrede af mange sår, nogle af dem slet bevæbnede og klædt i pjalter; og idet jeg stirrede på dem, kunne jeg ikke andet end undres over det ubøjelige mod, der havde ladet dem bryde sig

vej gennem tusinder af fjender, sygdom og krig lige til hjemstedet for Montezumas vældige magt.

Ved Cortés' side gik en skøn, indiansk kvinde, der holdt sig fast ved hans stigbøjle, klædt i en hvid kjortel og prydet med blomster. Da hun gik forbi paladset, vendte hun sig om mod det. Jeg kendte hende straks, det var min veninde Marina, som nu havde opnået den storhed, hun attråede, og som, trods alle de ulykker, hun havde bragt over sit fædreland, så såre lykkelig ud ved sin herres kærlighed.

Mens spanierne gik forbi, så jeg opmærksomt og med hadets ubestemte håb på hver enkelt af dem. For skønt det vel kunne være, at døden havde bragt de Garcia uden for min rækkevidde, så var jeg dog halvt forberedt på at se ham mellem de andre erobrere. Et sådant tog som dette, der lovede blodsudgydelse og guld og plyndring, måtte jo falde i hans onde hjertes smag, og om det stod i hans magt, da ville han sikkert ikke betænke sig på at gå med; desuden sagde en anelse mig, at han ikke var død. Dog, enten dette var pålideligt eller ej, så fandtes han ikke blandt de spaniere, der rykkede ind i Mexico den dag.

Samme aften talte jeg med Guatemozin og spurgte ham, hvorledes sagerne stod.

"Godt for den høg, der hærger duens rede," svarede han med en bitter latter; "men meget ilde for duen. Montezuma, min onkel har kurret hist ovre," og han pegede på Axas palads, "og teulernes fører har kurret til svar, men skønt han søgte at skjule det, kunne jeg dog høre høgens skrig i duens stemme. Inden ret længe vil det gå muntert til i Tenochtitlan."

Han fik ret. Før ugen var gået, blev Montezuma forrædersk grebet af spanierne og bevogtet dag og nat af soldaterne som en

fange på sit eget slot. Nu fulgte begivenhed på begivenhed. Nogle fyrster fra kystlandet, der havde dræbt nogle spaniere, blev på Cortés' forlangende stævnet til Mexico. De kom og blev brændt levende i paladsets gård, og dette var endda ikke nok, for Montezuma, deres rette herre, blev med lænker om fødderne tvunget til at overvære henrettelsen. Så dybt var aztekernes kejser faldet, at han måtte bære lænker som en simpel misdæder. Efter denne ydmygelse tilsvor han kongen af Spanien forbund og søgte endog ved forræderi at bemægtige sig Cacama, Tezcucos fyrste og overlevere ham i spaniernes hænder, som han ville gøre modstand imod. Desuden overgav han fjenderne hele kejserdømmets skat og det umøntede guld, der i alt havde en værdi af over hundrede tusinde engelske pund. Alt dette bar folket tålmodigt, for det var ganske lamslået og ad lød endnu sin fangne konge. Men da han tillod spanierne at tilbede den sande gud i en af det store tempels helligdomme, rejste der sig en utilfredshedens mumlen og et dumpt raseri blandt aztekernes mange tusinde. Det opfyldte luften, det kunne høres, hvor som helst folk var samlede, og dets lyd var som et fjernt oprørt havs. Stormens udbrud var nær for hånden.

Under alt dette førte jeg det samme liv som før, blot med den undtagelse, at jeg nu ikke mere fik lov til at gå uden for paladsets mure, for man frygtede for, at jeg skulle finde lejlighed til at sætte mig i forbindelse med spanierne, der naturligvis ikke vidste, at en hvid mand var indesluttet på slottet og dømt til at ofres. I disse dage så jeg også kun lidt til prinsesse Otomie, den første af mine udvalgte hustruer, der siden vort sidste sælsomme møde havde undgået mig, og som,

når vi mødtes ved fester eller i haven, kun talte til mig om ligegyldige ting. Til sidst oprandt da min bryllupsdag. Det var aftenen før Huitzels fest og nedsablingen af de seks hundrede adelsmænd.

På denne min bryllupsdag blev jeg behandlet med stor omstændelighed og tilbedt som en gud af byens fornemste mænd, der kom ind for at yde mig hyldest og brænde røgelse for mig, indtil jeg blev ganske ør af duften, for skønt sorg og ulykke hvilede over landet, ville præsterne dog ikke slå det mindste af på deres ceremonier eller grusomheder, og de satte tilmed stort håb til, at min ofring ville forsone de vrede guder, eftersom jeg var af teulernes æt. Ved solnedgang blev jeg hædret med en stor fest, der varede i over tre timer, og ved dens slutning sprang alle op og råbte som med én røst:

"Ære være dig, teule! Lykkelig er du her på jorden, og lykkelig vorde du i solens hus. Når du kommer did, husk da på, at vi gjorde vel mod dig, og gav dig det bedste vi havde, og gå så i forbøn for os, at vore synder må blive os tilgivne. Ære være dig, o Tezcat!"

Derefter ledede to af de fornemste adelsmænd mig med fakler i hænderne ind i et prægtigt kammer, som jeg aldrig før havde set. Her skiftede de min dragt og iførte mig klæder, der var endnu prægtigere end nogen af dem, jeg tidligere havde båret, lavet af det fineste broderede bomuld og af kolibriens mest skinnende fjer. Om mit hoved vandt de blomsterkranse, og om min hals og mine håndled smaragder af uhyre størrelse og værdi. Som en bedrøvet bajads så jeg ud i denne udstaffering, der passede bedre til en kvindes skønhed end til mig.

Da jeg var pyntet, slukkedes faklerne pludselig, og der blev for en tid dyb stilhed, men noget efter hørte jeg i det fjerne kvinderøster istemme en brudehymne, der var såre skøn på sin vis; og da sangen endelig tav, hørte jeg lyden af raslende kjortler og dæmpet hvisken. Derefter talte en mandsrøst og sagde:

"Er I her, I Himlens udvalgte?"

Og en kvinderøst, som forekom mig at være Otomies, svarede:

"Vi er her."

"O, Anahuacs møer," sagde manden og talte fremdeles i mørket, "og du, o Tezcat, gudernes gud, lyt til mine ord. I møer, en stor ære er vederfaret Eder, thi ved Himlens valg er I blevet benådet med de fire store gudinders navne, skønheder og dyder, og udtaget til at dvæle en stund hos denne gud, Eders skaber og herre, som det har behaget at besøge os en tid, før han søger sin bolig i solens hus. Se nu til at vise Eder denne ære værdig. Trøst ham og glæd ham, at han må forglemme sin herlighed ved Eders venlighed og når han vender tilbage til sit eget sted medtage taknemmelige erindringer og godt budskab om Eders folk. Det er kun en stakket stund, I tør leve ved hans side i dette liv, for som en fangen fugl slår hans ånds vinger allerede mod kødets skranker, og snart vil han rive sig løs fra Eder og os. Men om I vil, da er det tilladt en af Eder at ledsage ham til hans hjem og deltage i hans flugt til solen! Og du, o Tezcat, dig beder vi om at modtage disse møer, der bærer dine himmelske hustruers navne og deres ynder, for der findes ingen skønnere eller mere ædelbårne i Anahuacs land, og iblandt dem tælles endog vor konges datter. Vel er de ikke fuldkomne, for fuldkommenheden kender du kun i dit himmelske rige, og

disse møer er kun symboler og skygger af de hellige gudinder, dine sande hustruer. Men ak! vi har ingen bedre at byde dig, og det er vort håb, at du, når det behager dig at drage herfra, vil tænke venligt på dette lands kvinder og fra det høje velsigne dem med din velsignelse, fordi du har bevaret dem, der blev kaldt dine hustruer her på Jorden, i kær erindring."

Her tav røsten, men begyndte straks efter igen:

"Kvinder, i Eders egne hellige navne Xochi, Xilo, Atla og Clixto og i alle de hellige guders navne, vier jeg Eder til skaberen Tezcat, som I skal dvæle hos under hans ophold her på Jorden. Guden, som har skabt Eder, tager Eder til ægte, at mysteriet må vorde fuldbåret. Men på det at Eders glæde ej skal blive for overvældende, så se nu her det, som skal ske."

Idet røsten talte disse ord, tændtes på én gang mange fakler i den bageste ende af salen og oplyste et grufuldt syn: På en offersten lå en mand udstrakt, men om han var levende eller dannet af voks, ved jeg ikke. Var han levende, da var han tillige malet, for hans hud skinnede hvid som min. Hans lemmer og hoved blev holdt af fem præster, og en sjette stod bøjet over ham med en kniv af obsidian højt løftet. Han jog til, men i det samme slukkedes alle faklerne. Jeg hørte en lyd som af et stik og derefter en stønnen og et suk, hvorpå alt blev stille, indtil brudene atter istemte deres brudehymne.

Pludselig blev en enkelt fakkel tændt ved kammerets bageste væg, derefter nok en og så videre, indtil hele kammeret flammede i ét lysskær, men hvem der tændte dem, kunne jeg ikke se. Nu var alteret, offeret og præsterne forsvundet, og der var ikke andre tilbage i kammeret end de fire brude og jeg. De var alle høje og skønne kvinder, klædt i hvide brudekjortler,

smykkede med ædelsten og blomster, og de bar på deres pande de fire gudinders tegn, men Otomie var den stateligste og den skønneste af dem og lignede i sandhed en gudinde.

En for en trådte de smilende og sukkende hen til mig, knælede ned foran mig, kyssede min hånd og sagde:

"Jeg, lyksalige mø, er blevet udvalgt til at være din viv for en tid, o Tezcat. Guderne lade mig nu tækkes dig, så at du må elske mig, som jeg tilbeder dig."

Til sidst kom Otomie. Hun knælede også ned og sagde det samme, men derefter tilføjede hun med dæmpet røst:

"Jeg har talt til dig som bruden og gudinden til husbonden og guden Tezcat, men lad mig nu, o Teule, tale som kvinden til manden. Du elsker mig jo ikke, Teule, lad os derfor blive adskilt af egen vilje, vi, som blev forenet ved andres bud, for dette vil skåne mig for stor skam. Disse er mine veninder og vil ikke forråde os," og dermed nikkede hun hen til de andre tre.

"Som du vil, Otomie," svarede jeg kort.

"Jeg takker dig for din venlighed, Teule," sagde hun og smilede sørgmodigt, hvorefter hun nejede og trak sig tilbage og så under alt dette så yndig og indtagende ud, at mit hjerte atter rørtes som af kærlighed. Men fra denne nat og til den frygtelige offertime veksledes ingen kys eller ømme ord mellem prinsessen af Otomie og mig, og dog voksede vort venskab og vor hengivenhed for hinanden daglig, for vi talte meget sammen, og jeg søgte at vinde hendes hjerte for Himlens sande konge. Men dette var ikke let, for som hendes fader Montezuma klyngede hun sig til folkets guder, skønt hun hadede præsterne og betragtede med afsky de menneskelige ofringer, når det da ikke var landets fjender, der blev lagt på offerstenen. I de første

tider ofredes kun blomster, sagde hun, men det var præsterne, der efterhånden havde fået menneskeofrene indført.

Dagligt voksede og modnedes vort venskab, indtil jeg til sidst, skønt jeg næppe selv vidste af det, kom til at elske hende højest af alle mennesker næst efter Lily. Men de andre kvinder hadede jeg, skønt de var blide og smukke; dog lod jeg mig ikke mærke med det, for at jeg ikke skulle påføre dem en ynkelig død, hvad der ville blive deres lod, hvis det viste sig, at de ikke behagede mig.

Dagen efter min bryllupsfest skete den skammelige nedsabling af de seks hundrede aztekiske adelsmænd efter befaling af hidalgoen Alvarado, som Cortés havde efterladt som spaniernes øverste. For Cortés var atter draget til kystlandene, denne gang for at kæmpe med Narvaez, der af hans fjende Velasquez, Cubas guvernør, var sendt af sted for at fratage ham kommandoen.

På denne dag var der fest for guden Huitzel, og den helligholdtes med ofringer, sange og danse i templets store gård, på hvis mure de mange bugtede slanger var udhugget. Om morgenen, før prins Guatemozin begav sig hen til festen, kom han for at tale med mig. Jeg spurgte ham, om han havde i sinde at deltage i festen, eftersom han var så prægtigt klædt.

"Ja," svarede han, "men hvorfor spørger du om det?"

"Fordi jeg ikke ville gå derhen, hvis jeg var i dit sted, Guatemozin. Sig mig, er danserne bevæbnede?"

"Nej, således er det ikke sædvane."

"De vil være ubevæbnede, og de er blomsten af landet. Ubevæbnede vil de danse i den indelukkede gård, mens de

bevæbnede teuler vil stå udenom og se på dem. Men hvorledes vil det vel så gå, hvis der skulle opstå kiv?"

"Jeg ved ikke, hvorfor du taler således, Teule, for disse hvide mænd er dog vel ikke feje mordere. Dog vil jeg tage dine ord som et varsel, og skønt festen skal afholdes – for se, adelsmændene samler sig allerede til den – så vil jeg dog ikke gå med."

"Det gør du visselig også klogt i, Guatemozin – såre klogt," sagde jeg.

Siden efter gik Otomie, Guatemozin og jeg ind i slottets have og satte os på toppen af en lille pyramide, som Montezuma havde opført for derfra at have udsigt til torvet og templets gård. Fra dette sted så vi da adelsmændenes dans og hørte sangen og musikken. Det var et prægtigt syn, for deres fjerdragter funklede i solskinnet, som om de var dækket med ædelstene, og ingen tænkte på, hvorledes det skulle ende. Imellem de dansende gik småflokke af spaniere klædt i brynje og væbnet med sværd og luntebøsser, men jeg lagde mærke til, at de efterhånden skilte sig fra indianerne og begyndte at samle sig ved portene og i skyggen af den slangeprydede mur.

"Hvad skal vel det betyde?" spurgte jeg Guatemozin, og mens jeg endnu talte, så jeg en spanier vifte med et hvidt klæde. I samme øjeblik sås der røg fra alle sider, og vi hørte lyden af knaldende luntebøsser. Alle vegne mellem de dansende styrtede døde og sårede til jorden, mens de andre, endnu fredeligsindede, trængte sig frygtsomt sammen midt i gården som en flok bange får. Idet spanierne udskreg navnet på deres skytshelgen, som de plejer, når de har slig ondskab for, trak de nu deres sværd, styrtede ind på de ubevæbnede azteker og

begyndte at hugge dem ned. Da begyndte nogle at skrige og flygte, mens andre stod stille, til de var dræbt, men hvad enten de flyede eller blev stående, var følgen den samme, for portene var lukket, og muren for høj at klatre over. Hver eneste en af dem blev da slagtet der på stedet, og gid Gud, som så alt, vil give de skammelige mordere deres retfærdige straf!

Det hele var snart forbi; ti minutter efter, at der var blevet viftet med klædet, lå alle de seks hundrede mænd døde og døende udstrakt på stenbroen, mens spanierne med høje sejrsskrig rev de gyldne prydelser af de faldne.

Da vendte jeg mig til Guatemozin og sagde: "Der ser du, at det var godt, du ikke var med i den dans."

Men Guatemozin svarede slet intet. Han stirrede på de døde og på dem, der havde myrdet dem, og sagde intet. Men Otomie talte: "I kristne er et mildt folk," sagde hun med en bitter latter. "På denne måde betaler I altså vor gæstfrihed. Nu håber jeg for vist, at min fader, Montezuma, har fået nok af sine gæster. Ak, var jeg i hans sted, da skulle hver eneste af dem dernede komme til at ligge udstrakt på offerstenen. Hvis vore guder er djævle, som du siger, hvad er da de, som tilbeder dine?"

Da sagde Guatemozin endelig: "Kun én ting er nu tilbage for os, og det er hævn. Montezuma er blevet en kvinde, og jeg agter ham ikke mere, ja, om det gjordes behov, ville jeg dræbe ham med egen hånd. Men der findes endnu to mænd i dette land: Cuitlahua, min farbroder, og jeg selv. Nu går jeg bort for at samle vore hære." Dermed forlod han os.

Hele den nat summede byen som en sværm af bier, og da det begyndte at dæmre, var enhver gade og ethvert torv, så langt øjet kunne se, opfyldt af ti tusinder af væbnede krigere. De

bølgede som en mægtig sø op omkring slottet Axas mure, men som bølgen, der vælter tilbage fra en klippe, blev de drevet tilbage af geværilden. Tre gange angreb de, og tre gange blev de drevet tilbage. Da viste Montezuma, kvinde-kongen sig på muren og bad dem holde op, for hvis de sejrede, da ville han blive ynkeligt myrdet. Og selv nu adlød de ham; så stor var deres ærbødighed for hans hellige kongeværdighed, at de for en tid hørte op med at angribe spanierne. Men længere ville de heller ikke gå; Montezuma forbød dem at fælde spanierne, men nu besluttede de dog i det mindste at udhungre dem, og fra dette øjeblik blev slottet underkastet en streng afspærring. Hundreder af aztekiske krigere var vel allerede blevet dræbt, men tabet var dog ikke alene på deres side, for nogle af spanierne og mange af tlascalanerne var faldet i deres hænder. Hvad disse sidste ulykkelige angik, da fik de en hurtig afgørelse på deres skæbne, for de blev straks ført op på det store tempels teocalli og ofret til guderne i deres kammeraters påsyn.

Nu var det, at Cortés vendte tilbage med mange flere folk, for han havde overvundet Narvaez, og mange af dennes soldater flokkede sig under Cortés' fane. Uden at blive angrebet fik han lov til at forene sig med sine kammerater i slottet Axa, af hvilken grund ved jeg ikke, og den følgende dag blev Cuitlahua, Montezumas broder, konge af Palapan, frigivet af ham, for at han kunne tale folket til rette. Men Cuitlahua var ingen kryster, da han først befandt sig i sikkerhed uden for fængslets mure, kaldte han straks rådet sammen, og dettes øverste var Guatemozin.

Rådet besluttede krig til det yderste og erklærede Montezuma for afsat, da han ved sin fejhed havde forskertset

sin ret til tronen, og efter denne beslutning handlede de straks. Hvis dette var sket blot to måneder før, da ville der i hele Tenochtitlan nu ikke findes én levende spanier, for næst efter Marina, Cortés' elskerinde, hvis list og klogskab først og fremmest bidrog til hendes herres sejr, var Montezuma den væsentligste ophavsmand til sit eget og sit riges fald.

20. Otomies råd

Dagen efter Cortés' ankomst til Mexico blev jeg en time før daggry vækket af min urolige søvn ved tusinder af krigeres hylende skrig samt ved lyden af atabals og trommer.

Jeg ilede ud til min udkigsplads på pyramiden, hvor Otomie allerede havde indfundet sig, og så, at hele folket havde samlet sig til krig. Så langt øjet kunne række, på enhver plads, ethvert torv og enhver gade trængte de sig sammen i tusindvis, ja, i ti tusindvis. Nogle var væbnet med slynger, nogle med buer og pile, andre med kastespyd med kobberspids og køller med pigge af obsidian og atter andre, de fattigste af folket, med tykke stave, hærdet i ilden. Nogle af dem var iført gyldne ringbrynjer og kapper af fjer, mens deres hoveder skærmedes af malede træhjelme, formet som puma-ulve eller slangehoveder og prydet med en hjelmbusk af hår, andre bare en tyk vams af stukket bomuld, men de fleste af dem var dog nøgne eller havde kun et klæde om lænderne. Selv på husenes flade tage, ja, endog på teocalliernes platforme stod skarer af krigere, som heroppe fra skulle sende kastevåben ned på spanierne. Det var et sælsomt syn, som jeg således skuede i dagningens røde lys, der flammede ned fra templernes og slottenes mure på de brogede, glinsende fjerdragter og de farvede bannere, de talløse spydspidser og de jernklædte spaniere, der ilede hid og did bag store forskansninger og gjorde sig rede til forsvar.

Så snart solen var stået op, blæste en præst en skingrende tone på en konkylie, hvilket besvaredes af trompetskrald fra spaniernes kvarter. Med rasende skrig styrtede aztekernes

mange tusinde frem til angreb, og luften blev formørket af kastespyd. Straks brød en bølgende linje af ild og røg, fulgt af en tordnende larm, frem fra Axa-slottets mure, og de fremstormende krigere faldt som efterårsløv for de kristnes kanon- og bøssekugler.

Et øjeblik vaklede de, og en lydelig stønnen steg op mod himlen, men nu så jeg Guatemozin springe frem med et banner i hånden, og skarerne sluttede sig da straks sammen og fulgte efter ham. Nu var de lige nede under paladsets mure, og angrebet begyndte. Aztekerne kæmpede som rasende. Gang efter gang søgte de at klatre op på murene, idet de stablede de faldnes lig op for at stige op ad dem, men hver gang blev de slået tilbage med svære tab. Da stormen ikke ville lykkes, prøvede de at slå muren ind med tunge bjælker, men da brechen var blevet dannet, og de flokkede sig sammen som en drift får for at trænge sig ind igennem den, åbnede en kanon sin ild på dem, furede lange huller ind gennem den tæt pakkede mængde og dræbte dem i snesevis. Så greb de til at skyde med brandpile, og på den måde satte de ild på udenværkerne, men slottet selv var bygget af sten og ville ikke lade sig antænde. Således rasede kampen uophørligt i tolv lange timer, indtil mørkets pludselige indtræden gjorde ende på den, og nu så man kun det flakkende lys af utallige fakler, som blev båret af dem, der søgte efter de døde, og den eneste lyd, der hørtes, var kvindernes gråd og jamren, samt de døendes stønnen og klager.

Næste dag brød kampen atter løs i dagningen, da Cortés gjorde udfald med en stor del af soldaterne samt nogle tusinde af sine forbundsfæller, tlascalanerne. Straks troede jeg, at han

rettede sit angreb mod Montezumas slot, og et lettelsens suk undslap mig, for jeg håbede da at få lejlighed til at undkomme i forvirringen. Men mit håb slog fejl, for det var kun hans hensigt at sætte ild på husene, hvorfra tusinder af kasteväben stadig regnede ned på hans mænd. Det var et fortvivlet angreb, men det lykkedes, for indianerne kunne ikke modstå de spanske rytteres indhug. Snart stod derfor snese af huse i lys lue, og tykke røgskyer steg op mod himlen lig dem, der bryder frem fra Popos top. Men mange af dem, der red eller løb ud fra Axas porte, kom ikke mere tilbage, for aztekerne klyngede sig i mængde til hestenes ben, trak rytterne ned af dem og tog dem således til fange. Samme dag blev disse fanger ofret på Huitzels alter i deres kammeraters påsyn, og sammen med dem blev også en hest ofret, som var blevet taget levende og derefter med stor møje båret og slæbt op ad pyramidens stejle side. Aldrig havde ofrene været så talrige som i disse stridens dage. Så lang dagen var, strømmede blodet ned over altrene, mens præsternes skrig lød hylende mod himlen, thi således håbede de at formilde guderne, at disse kunne give dem sejr over teulerne.

Også om natten fortsattes ofringerne ved lyset fra de hellige bål, der set nede fra gav dem, som nærede dem, udseende af at være djævle, der fo'r hid og did gennem Helvedes flammer for at pine de for fordømte, omtrent som det er malet oppe i koret i Ditchingham kirke. Og i mørket udråbte en røst uophørligt trusler og advarsler mod spanierne, idet den skreg: "Huitzel tørster efter Eders blod, I teuler, og snart skal I alle vandre den vej, Eders fæller allerede er vandret. Burene står parat, knivene er skærpet, og jernene er glødet til pinslerne. Bered Eder på at

blive slagtet, teuler, for skønt I vel kan fælde mange, kan I dog aldrig undslippe!"

Således vedblev det at gå den ene dag efter den anden, indtil tusinder af azteker var faldne, og spanierne næsten var tilintetgjorte af hunger og sår og træthed, for de fik ikke hvile en eneste time. Da trådte Montezuma til sidst frem på slottets midterste tårn, en morgen, som angrebet var hedest. Han var klædt i sin prægtigste klædning og bar sit kongelige diadem; foran ham stod herolder med guldstave i hænderne, og omkring ham var de adelsmænd, der opvartede ham i hans fangenskab, samt en vagt af spaniere. Han udstrakte sin hånd, og pludselig standsede kampen, og en dyb stilhed faldt over pladsen, selv de sårede hørte op med at vånde sig. Så talte han til mængden. Hvad han sagde, kunne jeg ikke høre; dertil var jeg for langt borte fra ham, men senere fik jeg det at vide. Han bad sit folk ophøre med krigen, for spanierne var hans venner og gæster og ville snart forlade Tenochtitlans stad. Da disse feje ord havde forladt hans læber, blev hans undersåtter, der i mange år havde tilbedt ham som en gud, grebet af et frygteligt raseri, og luften sønderreves af et skrig, der formede sig til de to ord:

"Kvinde! Forræder!"

Derpå så jeg en pil fare op og ramme kejseren, og efter pilen fulgte en hel byge af sten, så at han styrtede om på tårnets tag.

Da råbte en røst: "Vi har dræbt vor kejser – Montezuma er død," og med en ynkelig jamren flyede mængden straks hid og did, så at der kort efter ikke var ét levende væsen at se der, hvor der før havde været mange tusinder.

Jeg vendte mig om for at trøste Otomie, som stod ved min side og havde set sin kongelige fader falde. Hun græd bitterligt, og jeg førte hende ind i paladset. Her mødte vi Guatemozin, og hans mine var vild og barsk. Han var i fuld rustning og bar en bue i hånden.

"Er Montezuma død?" spurgte jeg.

"Jeg ved det ikke og bryder mig ikke om det," svarede han med en vild latter, og derpå tilføjede han: "Forband mig kun, Otomie, for det var min pil, der ramte ham, denne konge, som er blevet en kvinde og en forræder, falsk mod sin egen manddom og sit land."

Da holdt Otomie op at græde og svarede:

"Jeg kan ikke forbande dig, Guatemozin, for guderne har slået min fader med vanvid, ligesom du ramte ham med din pil, og både for sin egen skyld og for sit folks er det bedst, at han dør. Dog er jeg vis på, Guatemozin, at din synd ikke vil gå ustraffet hen, men at du som bøde for denne helligbrøde selv vil komme til at lide en skammelig død."

"Kan hænde," svarede Guatemozin, "men jeg skal dog i det mindste ikke dø som en forræder."

Den dag, jeg her har omtalt, var, som jeg troede, den sidste, jeg havde tilbage her på jorden, for næste dag udløb mit guddoms-år, og jeg skulle da føres til offerstedet. Trods al uroen i staden, sorgen over de døde og frygten, der hang over dem som en sky, blev de religiøse ceremonier og fester dog overholdt meget strengt, ja, strengere end nogen sinde før. Således blev der denne nat afholdt en fest til min ære, og jeg måtte tage sæde ved den, smykket med blomster og omgivet af mine hustruer; mens de adelsmænd, der endnu var i live, ydede mig hyldest

tillige med Cuitlahua, der, hvis Montezuma døde, ville blive kejser. Det var en trist fest; jeg søgte forgæves at drukne min sorg i de stærke drikke, og hvad gæsterne angik, da var de også kun lidet lysteligt stemt. Hundreder af deres slægtninge var døde, og med dem tusinder af folket. Spanierne holdt endnu stand i deres fort, samme dag havde de jo set deres kejser, der for dem var som en gud, blive dødelig såret af en af sine egne undersåtter, og frem for alt følte de, at dommen hang over dem – hvad under da, at de ikke kunne være lystige? Ingen begravelsesfest kunne have været mere sørgelig, for blomster og vin og skønne kvinder kan ikke alene vække glæden. For resten var det jo også en begravelsesfest – for mig.

Til sidst fik den dog ende, og jeg flygtede til mine kamre, hvortil mine tre hustruer fulgte mig – Otomie kom ikke med – idet de kaldte mig lykkelig og velsignet, fordi jeg næste dag skulle være en sand guddom i Himlen. Men jeg kaldte ikke dem velsignede, jeg jog dem bort i min fortvivlelse og hidsighed og sagde, at den eneste trøst, jeg havde, var, at jeg nu snart kunne blive fri for deres evindelige påhæng.

Så kastede jeg mig ned på mine hynder med hjertet fuldt af kummer og kval. Dette var altså enden på den hævn, jeg havde svoret de Garcia: jeg skulle nu selv dø, og mit hjerte skulle rives ud af mit bryst og ofres til en djævel. Min velgører Fonseca talte sandelig vise ord, da han rådede mig til at nyde min rigdom og glemme min hævn. Havde jeg fulgt hans råd, da havde jeg nu siddet som min elskede Lilys lykkelige husbond hjemme i det fredelige England. I min bitre kval og store sjæleangst græd jeg højt og bad til min skaber, om han dog ikke ville fri mig for denne gruelige død, eller om han i det mindste ville forlade mig

mine synder, så at jeg næste dag kunne hvile i fred i Abrahams skød.

Mens jeg således græd og bad, faldt jeg hen i en halvslummer og drømte, at jeg vandrede på højens side nær ved kirkestien, der løber tæt forbi mit hus her i Ditchingham. Vinden hviskede blidt i træerne, som vokser på Vingårds-højen, duften af de yndige engelske blomster stod i min næse, og junidagens balsamiske luftning bølgede om min pande. Det var nat, månen skinnede så fredeligt ind gennem træerne, og fra alle sider hørte jeg nattergalens skønne sang. Men mine tanker var dog ikke optaget af disse frydefulde syner og lyde, skønt de trængte klart til min bevidsthed – jeg rettede blikket opmærksomt mod kirkestien, der ved bagsiden af huset fører op ad højen, og jeg lyttede spændt efter fodtrin, som jeg længtes så såre efter at høre. Da lød der sang bag ved højen, men sangens ord var sørgelige, for de handlede om en, der var sejlet bort og aldrig var vendt tilbage, og snart derefter så jeg oppe mellem æbletræerne på højens top en hvid skikkelse. Langsomt kom den ned imod mig, og jeg så, at det var hende, som jeg ventede på, Lily, min trolovede. Nu hørte hun op med at synge, men gik sagte videre, og hendes ansigt forekom mig meget sørgmodigt. Desuden var det en midaldrende kvindes ansigt, men dog endnu meget smukt, smukkere næsten end det havde været i ungdommens blomstring. Hun havde nået højens fod og drejede nu af hen mod den lille havelåge, da jeg trådte frem fra træernes skygge og stod foran hende. Med et angstens skrig veg hun da et skridt tilbage, men blev så ganske tavs og stirrede mig ind i ansigtet.

"Så forandret," mumlede hun, "kan det vel være den samme? Thomas, er du vendt tilbage til mig fra de døde, eller er dette kun et syn?" Langsomt og tvivlende strakte derpå drømmens skikkelse sine arme ud som for at omfavne mig.

Da vågnede jeg. Jeg vågnede, og se! foran mig stod en fager kvinde klædt i hvidt. Månelyset skinnede på hende ligesom i min drøm på den anden, og hun strakte kærlighedsfuld armene ud imod mig.

"Det er mig, min elskede, og intet syn!" råbte jeg, idet jeg sprang op fra mit leje og trykkede hende til mit bryst for at kysse hende. Men før mine læber berørte hendes, så jeg min fejltagelse, for den, som jeg omfavnede, var ikke Lily Bozard, min trolovede, men Otomie, prinsessen af Otomie, der af navn var min viv. Da følte jeg, at denne var den sørgeligste og bitreste af alle de drømme, der var blevet mig sendt til spot, for hele sandheden styrtede på én gang ind på mig. Jeg slap Otomie, lod mig synke tilbage på lejet og stønnede højt, men mens jeg gjorde dette, så jeg skammens rødme stige op i hendes ansigt. For denne kvinde elskede mig, og min adfærd og mine ord var en blodig fornærmelse mod hende, der godt kunne slutte sig til, hvad der fremkaldte dem. Dog talte hun som altid til mig med blidhed.

"Tilgiv mig, Teule, jeg kom blot for at våge over dig, og ikke for at vække dig. Jeg kom også for at se dig alene før dagningen og i det håb, at jeg kunne være dig til hjælp eller i det mindste til trøst, for nu nærmer sig jo dit endeligt. Men jeg kan forstå, at du i din søvn tog mig for en anden, skønnere og mere elsket kvinde, siden du ville omfavne mig."

"Ja, jeg drømte, at du var min trolovede, som jeg elsker, og som dvæler i det fjerne, langt borte hinsides havet," svarede jeg med dump sorg. "Men nu nok om kærlighed og sådanne ting; hvad har jeg med dem at skaffe, jeg som snart skal vandre ind i døden?"

"Det kan jeg ikke sige dig, Teule, dog har jeg hørt vise folk sige, at om kærlighed findes noget steds, da er det i hint dødens mørke, som netop er idelt lys. Sørg derfor ikke, for er der sandhed i den tro, du har talt til mig om, eller i vor egen, da vil du enten her på Jorden eller hinsides den med åndens øje se din elskede, før solen er gået ned, og det er mit ønske, at du må finde hende trofast mod dig. Men sig mig nu, hvor højt elsker hun dig? Ville hun vel have lagt sig ved din side på offersengen, som det var min agt at gøre, hvis du havde været anderledes mod mig, Teule?"

"Nej," svarede jeg, "det er ikke vore kvinders sædvane at dræbe sig selv, fordi deres mænd dør."

"Måske finder de det lysteligere at leve og ægte en anden," svarede Otomie meget roligt, men jeg så hendes øjne flamme og hendes barm arbejde stærkt, mens hun talte.

"Nu nok med denne tåbelige snak," sagde jeg vrippent. "Hvis du havde holdt rigtigt af mig, Otomie, da ville du sikkert have friet mig fra denne skrækkelige død, eller have overtalt Guatemozin til at gøre det. Du er jo Montezumas datter; kunne du da ikke i løbet af hele dette år have sat igennem, at han lod en kongelig befaling udgå om at skåne mig?"

"Holder du mig måske for så ringe en ven, Teule?" svarede hun ivrigt og med stor varme. "Vid da, at jeg i alle disse måneder, ved dag og ved nat, har grublet og stridt og anstrengt

mig for at finde et middel til din frelse. Før min fader blev taget til fange, bønfaldt jeg ham atter og atter om det, indtil han til sidst viste mig bort fra sin nærhed. Jeg har søgt at bestikke præsterne, jeg har i tankerne undfanget mange veje til din flugt, og Guatemozin har hjulpet mig, for også han elsker dig. Og var disse forbandede teuler ikke kommet hid for at føre krig med os i vor by, da skulle jeg visselig også have frelst dig, for en kvindes tanker flyver højt, og hun finder ud veje, hvor ingen anden ser dem. Men denne krig har forandret alt, og desuden har stjernekiggerne og sandsigerne givet os en spådom, som afgør din skæbne. For de har forudsagt, at hvis dit blod i morgen, når solen står højest, flyder, og dit hjerte bliver ofret til Tezcat, da skal vort folk sejre over teulerne og ganske ødelægge dem. Men hvis offeret bliver fuldbyrdet blot et minut før eller efter dette vigtige øjeblik, da er det Tenochtitlans skæbne, der er afgjort. Desuden har de sagt, at du skal ofres, ikke efter gammel sædvane i Våbnenes Tempel hinsides søen, men på den store pyramide foran gudens store støtte. Alt dette er kendt over hele landet, tusinder af præster opsender i dette øjeblik bønner om, at offeret lykkeligt må fuldbyrdes, og en gylden ring er blevet hængt over offerstenen på en sådan måde, at sollyset må ramme midt punktet på dit bryst i det bestemte øjeblik. I mange uger er du blevet fulgt, som hinden følges af jaguaren, for man frygtede, at du skulle slippe over til teulerne, og vi dine hustruer er også blevet iagttaget. I dette øjeblik er der en tredobbelt ring af vogtere omkring slottet, og der står præster uden for din dør og nede under vinduerne. Døm så selv, Teule, hvad udsigt der kan være til flugt."

"Liden i sandhed," sagde jeg, "og dog kender jeg én. Hvis jeg dræber mig selv, da kan de ikke dræbe mig."

"Nej," svarede hun hastigt, "til hvad nytte skulle det være? Så længe du lever, er der dog håb, men er du først død, da er også det dødt for bestandig. *Skal* du dø, da er det også bedst, at du dør for præsternes hånd. Tro mig, skønt den død vel kan være skrækkelig," her gyste hun, "så er den dog næsten smertefri, siger man, og dertil såre hastig. De vil ikke pine dig, så meget har Guatemozin og jeg dog sat igennem, for det var fra først af deres hensigt at ære guderne yderligere ved at forlænge din dødskamp."

"O, Teule," vedblev Otomie og satte sig på sengekanten ved min side, idet hun tog min hånd, "tænk ikke på denne korte rædsel, men se hinsides den. Er det da så skrækkeligt at dø, når det sker så hurtigt? Vi skal jo alle dø – i dag – i morgen – eller en anden dag, hvornår, det gør jo kun lidet til sagen, og din tro lærer dig ligesom vor, at der hinsides graven er idel salighed. Tænk da på, min ven, at du i morgen vil være langt borte fra al strid og sorg. Der vil du finde din moder, som du har fortalt mig om, og som elskede dig, og måske også hun vil møde dig, som elskede dig endnu højere end din moder, ja, kan hænde, at også jeg vil komme til dig der, ven," og dermed så hun op til mig med et sælsomt blik. "Vejen, som du er dømt til at vandre, er visselig meget mørk, men er dog banet af mangfoldige forudgangne, og der skinner lys bag ved den. Vær derfor en mand, min ven, og sørg ikke; glæd dig snarere, fordi du i en så ung alder allerede er blevet færdig med sorg og kvide og står foran glædens porte.

Og nu farvel. Vi ses ikke tiere, før offertimen er kommet, for vi kvinder, der skal gælde for dine hustruer, må ledsage dig til templets første platform. Farvel, kære ven, og tænk på mine ord; jeg er vis på, at du både for din egen æres skyld, og fordi jeg beder dig om det, vil dø uforfærdet, som om dit eget folks øjne hvilede på dig."

Med disse ord bøjede Otomie sig pludselig ned og kyssede mig på panden, som en søster kunne gøre det, hvorpå hun forsvandt.

Forhængene faldt til efter hende, men hendes ædle ords genlyd klang endnu i mit hjerte. Intet menneske kan se på døden med kærlige øjne, og den, der ventede mig, var en sådan, at selv den modigste ville gyse tilbage for den, men jeg følte dog, at Otomie havde talt sandhed, og at så skrækkelig den end syntes, så ville den dog vise sig mindre skrækkelig, end livet havde vist sig at være. En unaturlig ro faldt over min sjæl, ligesom en tæt tåge over havet. Under en sådan tåge kunne bølgerne vel skumme, oven over den kan solen stråle, men i den er der grå og tung ro. I denne time forekom det mig, at jeg stod uden for mit jordiske jeg og så på alle ting med en ny sans. Livets flod ebbede bort fra mig, dødens kyst fortonede sig i nærheden, og jeg fattede dengang, som jeg i min meget høje alder fatter det nu, hvor meget større del vi dødelige har i døden end i dette korte, tilfældige liv. Jeg kan roligt se på det forbigangne, jeg kan undres over min ånds tilkommende, ja, endog forbavses over denne indianske kvindes blidhed og visdom, at hun var i stand til at tænke slige tanker og finde ord for dem.

Nå – hvad der end skulle ske, i én ting ville jeg ikke skuffe hende, jeg ville dø uforfærdet, som det sømmer sig en ægte englænder, og så overlade resten til Gud. Disse barbarer skulle ikke få lejlighed til at sige om mig fremmede, at jeg var fej. Hvem var jeg, at jeg skulle beklage mig? Led ikke hundreder af mennesker, lige så gode som jeg, døden ude på dén plads? Havde ikke også min moder lidt døden for morderhånd? Var ikke hin ulykkelige kvinde Isabella de Siguenza blevet levende indmuret, fordi hun havde været tåbelig nok til at elske en skurk, som bedrog hende? Verden var fuld af rædsler og sorger lige så store som mine, hvem var jeg da, at jeg skulle beklage mig?

Sådanne tanker drog gennem mit sind, indtil dagningen til sidst meldte sig, og med den opgående sol rejste sig også larmen af mænd, der beredte sig til slag, for kampen rasede dag efter dag, og denne skulle blive en af de blodigste. Men jeg tænkte kun lidt på kampen mellem aztekerne og spanierne, jeg, som nu måtte berede mig på min egen dødskamp, der var nær for hånden.

21. Kærlighedskysset

Snart hørte jeg lyden af musik, og ledsaget af visse kunstnere trådte mine pager ind med en dragt, der var endnu mere prægtig og spraglet end nogen af dem, jeg hidtil havde båret. Først klædte pagerne mig af, dernæst overmalede kunstnerne mit nøgne legeme med stærkt skinnende røde, hvide og blå farver, indtil jeg lignede et vandrende flag; ikke engang mit ansigt og mine læber skånede de, men overmalede dem med højrødt. Med samme farve malede de også efter meget nøjagtige målinger en kreds om mit hjerte! Derefter bandt de med et rødt, broderet bånd mit hår op i en top, og i denne fastgjorde de en busk af hanefjer. Efter derpå at have iført mig den prægtige dragt, der ikke var ulig den, de katolske præster bærer ved messeofferet, satte de gyldne ringe i mine øren, om mine håndled og ankler og rundt om min hals et smykke af uvurderlige smaragder. Også på mit bryst hængte de en stor ædelsten, der funklede som vand i måneskin, og under min hage fastgjorde de et falsk skæg dannet af rosenrøde muslingeskaller. Til sidst snoede de en sådan mængde blomsterguirlander om mig, at jeg kom til at tænke på majstangen hjemme på Bungays gade, hvorefter de hvilede fra deres arbejde fulde af beundring over deres værk.

Så lød musikken igen, og de gav mig en lut i hver hånd og førte mig til slottets store hal. Her var en stor mængde rangspersoner samlet, alle klædt i glimrende festskrud, og her stod også på en forhøjning, som jeg blev ført hen til, mine fire hustruer, klædte i de fire gudinder Xochis, Xilos, Atlas og

Clixtos rige dragter. Atla var prinsesse Otomie. Da jeg havde taget plads på forhøjningen, trådte mine hustruer nærmere en for en og kyssede mig på panden samt bød mig syltetøj og fine kager på guldtallerkener og kakao og mescal i gyldne bægre. Jeg drak noget af mescalen, for det var spiritus, og jeg trængte til noget, der kunne trøste mig, men de andre lækkerier kunne jeg ikke nyde noget af.

Da disse ceremonier var tilendebragt, blev der stilhed for en tid, indtil en flok afskyeligt snavsede præster, klædt i deres offerdragter trådte ind nede ved den anden ende af salen. De var tilsølede med blod over alt, deres hænder var røde af det, deres lange hår var sammenklæbet af det, ja selv deres vilde øjne syntes fulde af det. De gik frem i salen, indtil de stod foran forhøjningen, da løftede deres øverste pludselig begge hænder højt og råbte:

"Tilbed den udødelige gud, o folk!" og alle, som var i salen, kastede sig ned og råbte:

"Vi tilbeder guden!"

Tre gange råbte præsten således, og tre gange svarede de ham med tilbedelse, så rejste de sig igen, og præsten henvendte sig til mig og sagde:

"Tilgiv, o Tezcat, at vi ikke kan ære dig, som det sømmer sig, for vor hersker skulle have været her for at tilbede dig sammen med os, men du ved, o Tezcat, hvor sørgeligt det står til med dine tjenere, der må føre krig i deres egen stad mod dem, der spotter dig og dine medguder. Du ved, at vor elskede kejser ligger såret og som fange i deres vanhellige hænder. Når vi nu har tilfredsstillet din længsel efter at drage op hinsides himlen, o Tezcat, og når du i din jordiske skikkelse har givet os den lære,

at menneskelig lykke kun er som en skygge, der hurtigt bortflyr, bed da for os, idet du mindes vor kærlighed til dig, vi besværger dig om at gå i forbøn for os, at vi kan slå disse ondskabens tjenere og ære dig ved at ofre dem til dig. O Tezcat, du har kun dvælet hos os en liden stund, og nu vil du ikke tåle, at vi længere tilbageholder dig fra din himmelske herlighed, for du har længtes svarlig efter at se denne lykkelige dag, og nu er den til sidst oprunden. Vi har elsket dig, Tezcat, og ydet dig ofre og tilbedelse, forund os nu til gengæld at se dig i din herlighed, vi som er dine småbørn. Våg over vor jordiske velfærd og over det folk, som du har benådet med din nærværelse."

Efter at have talt omtrent således, skønt hans ord næppe kunne høres, fordi de tilstedeværende hulkede højt, også mine kvinder med undtagelse af Otomie, der ikke græd, gav denne skarnspræst et tegn, hvorpå musikken atter begyndte. Derefter stillede han og de andre præster sig omkring mig, mens mine hustruer, gudinderne, gik lige foran og bag ved mig, og i højtideligt optog førtes jeg således ud af salen og ned til slottets porte, der blev slået på vid gab for os. Jeg så mig om med stor forbavselse og bemærkede da, at højst mærkelige ting foregik omkring os. Nogle få hundrede skridt fra os rasede kampen med den yderste voldsomhed om paladset Axa, hvor spanierne var indesluttet. Store flokke af krigere var i færd med at forsøge på at bestige murene, men blev drevet tilbage af spaniernes dødbringende ild og af deres forbundsfæller tlascalanernes spyd og køller, mens der fra tagene af de endnu ubrændte huse og især fra det store teocallis platform, hvor jeg snart skulle opgive ånden, uafbrudt blev sendt en regn af pile, kastespyd og sten ned over de belejrede.

Ikke et tusinde alen fra mig rasede denne frygtelige kamp, men nærmere ved mig, omkring porten på Montezumas slot hinsides den store plads skuede jeg et ganske andet syn. Her var samlet en uhyre folkemængde både mænd, kvinder og børn for at se mig dø. De kom med blomster i hænderne, med fuld musik og høje glædesskrig, og så snart de så mig, udstødte de så gennemtrængende velkomstråb, at de overdøvede kanonernes tordenbrag og de kæmpendes rasende brøl. Nu og da pløjede en dårligt rettet kanonkugle ind gennem den tætte masse, dræbte en del af dem og sårede flere, men de andre lod sig ikke anfægte af det, men råbte kun endnu ivrigere: "Velkommen Tezcat, og farvel! Velsignet være du, vor frelser, velkommen og farvel!"

Vi gik langsomt ned gennem mængden, idet vi trådte på en sti af blomster, indtil vi var kommet tværs over pladsen til pyramidens fod. Her måtte vi på grund af den stærke trængsel gøre holdt ved den yderste port, og mens vi ventede, trængte en kriger gennem menneskemassen og bøjede sig for mig. Jeg skottede op og så, at det var Guatemozin.

"Teule," hviskede han til mig, "jeg har forladt min post hist ovre," her nikkede han over mod den styrke, der søgte at bane sig vej ind i slottet Axa, "for at byde dig farvel. Dog skal vi sikkert mødes inden ret lang tid. Tro mig, Teule, jeg ville gerne have hjulpet dig, om jeg havde kunnet, men det var umuligt. Jeg ønsker kun, at jeg kunne bytte plads med dig. Farvel, ven. To gange har du frelst mit liv, men *dit* kunne jeg ikke frelse."

"Farvel, Guatemozin," svarede jeg. "Gud velsigne dig, du er en trofast sjæl."

Så gik vi videre.

Ved pyramidens fod blev processionen ordnet, og her bød en af mine hustruer mig farvel og faldt mig grædende om halsen, men jeg hverken græd eller gengældte hendes kærtegn. Vejen op til teocalliets top snor sig rundt og atter rundt om pyramiden, og op ad denne vej vandrede vi nu med højtidelig langsomhed. Ved hver drejning af vejen gjorde vi holdt, og en af mine hustruer bød mig et sidste farvel, eller også blev et af mine musikinstrumenter, som jeg ikke sørgede over at blive befriet for, eller en ting af min sælsomme udstaffering taget fra mig. Efter en hel times trættende vandring nåede vi endelig op til pyramidens flade top, og det sidste stykke gik vi op ad en trappe, der ikke var forsynet med rækværk ved siderne. Heroppe på den svimlende høje plads stod Huitzels og Tezcats templer, skyhøje bygninger af træ og sten, og inde i dem fandtes de nævnte guders afskyelige billeder samt skrækkelige kamre plettede af offerblod. Her fandtes også de hellige bål, som brændte uafbrudt, offerstenene, torturinstrumenterne samt den vældige tromme af slangeskind, men ellers var rummet under almindelige forhold tomt, dog ikke nu, for på den side, der vendte ud mod spaniernes kvarter, var opstillet flere hundrede mand, som uden ophør slyngede kastevåben ned på fjenderne. På den anden side stod en skare præster, der ventede på mit komme. Nede ved pyramidens fod var den store plads, som var omgivet af nedbrændte huse, opfyldt af tusinder af mennesker, der havde samlet sig for at overvære ofringen.

Vi nåede pyramidens top to timer før middag, for der var endnu mange ceremonier at fuldbyrde, før offerstunden kom. Først blev jeg ført ind i helligdommen for Tezcat, guden, hvis navn jeg bar. Her stod hans støtte udhugget i sort marmor og

prydet over det hele med guldstads. Afguden holdt et skjold af blankpoleret guld i hånden; på dette stirrede hans ædelstens-øjne og læste der, forklarede præsterne, alt hvad der skete på Jorden, som han havde skabt. Der stod også et stort guldfad foran ham, som ypperstepræsten under fremmumlede besværgelser rensede med sine sammenfiltrede lokker, mens jeg så på det. Da han var færdig med det, holdt han det op til mine læber, for at jeg kunne ånde på det. Jeg gyste, da jeg så det, for jeg vidste, at det således blev gjort i stand til at modtage det hjerte, som jeg følte slå i mit eget bryst.

Hvilke andre ceremonier, der ellers skulle have foregået på dette afskyelige sted, ved jeg ikke, for i dette øjeblik opstod der en stor tumult på pladsen nedenfor, og jeg blev i stor skyndsomhed trukket ud af helligdommen af præsterne. Fra platformen så jeg da, at spanierne, tirret til raseri ved den regn af i kastevåben, som blev slynget ned på dem heroppe fra, nu havde begyndt at angribe pyramiden. I lange rækker og ledet af Cortés selv trængte de over pladsen, og efter dem fulgte mange hundreder af deres forbundsfæller, tlascalanerne. Men mange tusinder af aztekerne styrtede nu også ned mod pyramidens fod for at forsvare den der. Der gik fem minutter, og så begyndte kampen i al sin vildhed. Under dækning af ilden fra deres skytter gjorde spanierne indhug på aztekerne, men deres heste gled på flisebelægningen, der var slibrig af blod, og til sidst måtte de stige af og fortsætte kampen til fods. Langsomt og med stort mandefald blev indianerne trængt tilbage, så at spanierne til sidst fik fast fod på den første afsats. Men hundreder af krigere holdt endnu vindelvejen besat, og andre

hundreder stod oppe på toppen, så det var klart, at det ville koste spanierne en hård kamp at nå derop.

Alligevel blev jeg grebet af et fortvivlet håb, da jeg så, hvad der gik for sig. Hvis spanierne erobrede templet, ville der ikke blive nogen ofring; offeret måtte jo ikke fuldbyrdes før middagsstunden, havde Otomie fortalt mig, og der var endnu næsten to timer til.

Da jeg blev ført ud af helligdommen, undredes jeg meget over at se, at prinsesse Otomie eller rettere gudinden Atla, som hun endnu kaldtes, stod mellem de øverste præster og mundhuggedes med dem, for jeg havde set hende bøje hovedet ved indgangen til det hellige sted og troede, at det skulle være hendes farvel; hun havde jo dog fulgt mig længere end de tre andre gudinder. Hvad hun trættedes med præsterne om, kunne jeg imidlertid ikke høre på grund af slagtumlen, men jeg kunne se, at begge parter var meget ivrige, og det forekom mig, at præsterne, idet de afviste hendes ord med afsky, dog tillige fandt en hemmelig, vild glæde i at høre dem. Det lod også til, at hun opnåede, hvad hun ville, for til sidst bøjede de sig samtykkende for hende, hvorefter hun langsomt vendte sig fra dem og gik hen mod mig med en højhed i sin holdning, der endogså forbavsede mig. Da jeg skottede op til hende, så jeg, at hendes ansigt lyste som i stor glæde og af et helligt forsæt, og at hun mest lignede en lykkelig brud, der iler i sin husbonds arme.

"Hvorfor er du ikke gået, Otomie?" sagde jeg. "Nu er det for sent at komme bort. Spanierne har omringet teocalliet, og du vil blive dræbt eller taget til fange."

"Jeg afventer enden, hvorledes den så bliver," svarede hun kort, og i nogen tid talte vi nu ikke sammen, men iagttog,

hvorledes kampen rasede. Med mørk vildhed kæmpede de aztekiske krigere foran deres gudebilleder og i påsyn af den vældige menneskemængde, der opfyldte den store plads nedenfor og stirrede tavse på kampen. De kastede sig ind i spaniernes sværd, de greb fat i spanierne selv og trak dem, idet de skreg som vilde dyr, hen mod vejens kant for at kaste dem ned ad pyramidens stejle side. Undertiden lykkedes det dem også, og en lille flok mænd, der klyngede sig sammen som en kugle, rullede da ned ad pyramiden og knustes til en uformelig klump på pladsens stenbelægning, altid med en spanier som kerne i midten af kuglen. Men hvor tappert de end sloges – den lange række af teuler, klædt i skinnende rustninger, gled dog stadig som en uhyre, bugtende slange op ad pyramiden gennem spyd- og pileregnen. Minut efter minut og skridt for skridt gled de frem, kæmpende, som mænd kæmper, der kender den skæbne, som venter dem, der sætter sig op mod Anahuacs guder; kæmpe for liv og ære og for at undgå offerstenen.

Således forløb en time, og spanierne var nu halvvejs oppe ad pyramiden; højere og højere lød kampens vilde larm, spanierne skreg og anråbte deres skytshelgener om hjælp; aztekerne hylede som vilde dyr, præsterne fremvrælede bønner til deres guder og opmuntringer til krigerne, og over alt dette skrattede bøssernes knald, drønede kanonernes torden og dundrede den store tromme af slangeskind, som en halvnøgen præst hamrede på, som han var gal. Kun menneskemængden nedenfor hverken råbte eller rørte sig; de stod tavse og stirrede opad, og jeg kunne se sollyset blive kastet tilbage fra de tusinder af skinnende øjne.

Under alt dette stod jeg ubevægelig tæt ved den store offersten med Otomie ved min side. Rundt om mig stod en

kreds af præster, og over stenen var anbragt et firkantet, sort klæde, som blev båret af fire stænger. I midten af klædet var indsyet en gylden ring omtrent tre tommer i tværmål, og solstrålerne, der faldt igennem denne ring, tegnede en lysplet, omtrent så stor som et æble, i skyggen, som klædet kastede på fliserne. Ligesom solen bevægede sig på himlen, således bevægede denne lysplet sig også, indtil den til sidst krøb op ad offerstenen og lagde sig om dens rand.

På et tegn af ypperstepræsten greb hans hjælpere da fat i mig, rev resten af min prægtige klædning af mig, ligesom grusomme drenge river fjerene af en stakkels fangen fugl, indtil jeg stod helt nøgen, hvis man da ikke vil regne bemalingen og et bælte om mine lænder for beklædning. Nu vidste jeg, at min sidste stund var kommet, men underligt nok var jeg ved godt mod, ja, jeg glædede mig endog, fordi jeg nu snart skulle være fri for mine plageånder. Jeg vendte mig mod Otomie og begyndte med fast og rolig røst at byde hende farvel, da jeg med den yderste forbavselse så, at de havde gjort det samme ved hende som ved mig, for hendes prægtige kjortel var blevet revet af hende, og hun stod for mig uden anden klædning end hendes lange hår og en broderet bomuldssærk.

"Bliv ikke forundret, Teule," sagde hun med dæmpet røst som svar på det spørgsmål, mine læber vægrede sig ved at fremsige, "jeg er jo din hustru, og hisset er vor brudeseng, hvorpå vi nu skal hvile for første og sidste gang. Du elsker mig ikke, men dog vil jeg dø sammen med dig, som jeg har ret til at gøre. Jeg kunne ikke frelse dig, Teule, men dø med dig kan jeg."

I øjeblikket svarede jeg slet ikke, for jeg stod målløs af forbavselse, og før jeg genvandt mælet, havde præsterne kastet

mig om, og snart lå jeg for anden gang på offerstenen. Men mens de holdt fast ved mig, fortalte et hyl endnu længere og mere rasende end noget af de foregående, at spanierne havde vundet fodfæste på den sidste omdrejning af vejen. Næppe var jeg lagt på offerstenens midte, før Otomie blev lagt ved siden af mig og det så nær, at vi rørte ved hinanden, for der var ikke megen plads. Men da offerstunden endnu ikke var kommet, bandt præsterne os med reb, som blev gjort fast i kobberringe, der fandtes mellem fliserne, hvorefter de vendte sig om for at iagttage kampen.

I nogle minutter lå vi således side om side, og imens voksede min undren og min taknemmelighed – min undren over, at en kvinde kunne være så modig, og min taknemmelighed for den kærlighed, hun skænkede mig, og som hun beseglede med sit hjerteblod. Fordi Otomie elskede mig, havde hun valgt denne skrækkelige død, havde valgt at dø ved min side hellere end at leve i højhed og ære uden mig. Pludselig – i et eneste øjeblik var det, ligesom en ny følelse brød frem i mit hjerte, og denne følelse gjaldt hende. Jeg følte, at aldrig kunne jeg komme til at holde så meget af nogen kvinde, som jeg nu holdt af denne sjældne mø, ikke engang af min trolovede. Jeg følte – ja, hvorledes kan jeg udtrykke, hvad jeg følte? Jeg ved kun dette, at tårerne strømmede ud af mine øjne og løb ned over mit malede ansigt, og at jeg drejede hovedet for at se på hende. Hun lå så langt omme på den venstre side, som hendes bånd tillod, hendes lange hår bølgede fra stenen ned på fliserne, og hendes ansigt var vendt imod mig. Så tæt var det ved mit, at der næppe var en tomme mellem vore læber.

"Otomie," hviskede jeg, "hør efter, hvad jeg vil sige dig. Jeg elsker dig, Otomie!" Da så jeg hendes barm bølge under båndene og rødme stige op i hendes pande.

"Så har jeg vundet min løn," sagde hun, og vore læber søgte hinanden i et langt og sødt kys, det første og vel også det sidste. På offerstenen kyssedes vi under præstens kniv og i dødens skygge, og har der været nogen mere sælsom elskovsscene her i verden, så har jeg i alt fald aldrig hørt om den.

"Ja, jeg har vundet min løn!" gentog hun; "med glæde ville jeg dø snese af gange for at opleve dette øjeblik, og jeg ønsker nu at dø så hurtigt som muligt, for at du ikke skal tage dine ord tilbage. For, Teule, jeg ved vel, at der er en, som er dig kærere end jeg, men nu er dit hjerte blevet blødgjort ved den indianske piges trofasthed, og du tror, at du elsker hende. Lad mig da dø, mens jeg endnu kan tro, at drømmen er sand."

"Tal ikke således," svarede jeg mørkt, for selv i dette øjeblik trængte mindet om Lily sig ind på mig. "Du giver dit liv hen for mig, og jeg elsker dig for det."

"Mit liv er intet, men din kærlighed er meget, ja alt!" svarede hun smilende. "Åh, Teule, hvilken trolddom ejer du dog, siden du kan bringe mig, Montezumas datter, til af min egen fri vilje at bestige offerstenen? Nu – jeg attrår ej noget blødere leje, og hvorfor og hvorledes – ja, det skal vi snart begge få at vide tillige med mange andre ting."

22. Korsets sejr

"Otomie," sagde jeg straks derefter, "hvornår vil de dræbe os?"

"Når lysprikken træffer inden for ringen, som er malet over dit hjerte," svarede hun. Jeg vendte hovedet fra hende og så på solstrålen, der gennemskar mørket oven over os. Den traf stenen kun en fem-seks tommer fra mig, og jeg kunne regne ud, at den om et kvarters tid ville falde inden for den røde ring, som var malet på mit bryst. Imidlertid lød slagets bulder nærmere og nærmere; jeg strakte hovedet så højt op, som båndene ville tillade, og så, at spanierne var nået op til pyramidens top, eftersom kampen nu rasede ved platformens rand, og aldrig har jeg set en så skrækkelig kamp, for aztekerne kæmpede med fortvivlelsens raseri, og brød sig kun lidt om deres eget liv, når blot de kunne skille en spanier af med sit. Men i de allerfleste tilfælde kunne deres simple våben ikke trænge igennem fjendernes jernklædning, og der var da kun ét middel tilbage, nemlig at trække de hvide mænd med ud over teocalliets rand, så at de sammen kunne knuses som æggeskaller på stenbroen to hundrede fod nedenfor. Således gik det til, at de kæmpende ordnede sig i smågrupper på en halv snes stykker, der rev og sled i hinanden ved pyramidens rand for til sidst at forsvinde ud over denne.

Nogle af præsterne tog også del i kampen, idet de tænkte mindre på deres egen død end på deres templers ødelæggelse; jeg så således en præst af uhyre størrelse og styrke gribe en spansk soldat om livet og springe med ham i favnen ud i luften. Alligevel trængte spanierne og tlascalanerne langsomt ind mod

platformens midte, og derved blev faren for dem mindre, eftersom de kom længere bort fra randen.

Nu rasede kampen i nærheden af offerstenen, og alle de azteker, der endnu var i live, vel en tre hundrede i alt, slog sammen med præsterne kreds om os.

Men også solstrålen, der faldt ned gennem ringen, gled ubarmhjertigt nærmere og faldt nu på min nøgne side, og det var for mig, som den brændte lig et glødende jern, for ak! jeg kunne ikke, som Josva i Ajalons dal byde solen at stå stille, mens kampen rasede. Så snart den berørte mig, greb fem præster fat ved mine lemmer og mit hoved, mens ypperstepræsten, han, som havde ført mig hid fra paladset, greb sin flintkniv med begge hænder. Da følte jeg igen rædslen krybe igennem mig, og jeg lukkede øjnene i den tro, at alt nu var forbi, men i samme øjeblik hørte jeg en mand – det var den øverste stjernetyder råbe til offerpræsten:

"Endnu ikke, o Tezcats præst! Stikker du til, før solpletten træffer gudens hjerte, da er vore guder dømt, og dømt er med dem Anahuacs folk"!

Præsten skar tænder af raseri og gloede først til den langsomt glidende lysplet og dernæst over skuldrene hen fjenden, der nærmede sig. Langsomt trængte ringen af krigere sig ind mod os, langsomt gled den gyldne lysplet op over mit bryst, indtil dens rand rørte ved den røde cirkel, der var malet over mit hjerte. Atter løftede præsten kniven, atter lukkede jeg øjnene, og atter hørte jeg stjernekiggerens skingrende stemme: "Endnu ikke! endnu ikke! eller Eders guder er dømte!"

Men derefter hørte jeg et andet råb; det var Otomies røst, der skreg om hjælp.

"Frels os, teuler, de myrder os!" skreg hun med så gennemtrængende en stemme, at den nåede spaniernes øren, for i det castilianske sprog råbte en kriger til svar: "Fremad, kammerater, fremad! De hedenske hunde er ved at øve mord på deres alter!"

Nu fulgte en vild fremstyrten, og aztekerne blev trængt ind mod offerstenen, så at præsten med kniven blev løftet helt op i vejret og kastet hen over mit legeme. Tre gange væltede spanierne således frem ligesom en brådsø, og hver gang blev aztekernes forsvar svagere; til sidst blev deres kreds brudt, og spaniernes sværd lynede rundt om os. Men nu lå den skinnende lysplet inden for ringen på mit hjerte.

"Stød til, Tezcats præst!" skreg stjernekiggeren, "Stød til, og ram sikkert til Eders guders ære og sejr!"

Med et frygteligt hyl hævede præsten kniven, jeg så solstrålen, der nu traf mit hjerte, blinke på den, men idet den fo'r nedad, så jeg den samme solstråle funkle på to fod stål, der lynede forbi mig og borede sig ind i morder-præstens hjerte. Ned fo'r den store flintkniv, men dens sigte var tabt, den ramte vel, men ikke mit bryst, skønt jeg ikke slap helt fri. Den traf midt imellem Otomie og mig og sårede os begge, så at vort blod blandedes på stenen og gjorde os i sandhed til ét. Ned kom også præsten, han faldt tværs over os og blev liggende og vred sig i dødskamp på dem, han ville have myrdet.

Som i en drøm hørte jeg derefter stjernekiggerens jamren og hans klagesang over Anahuacs guder.

"Præsten er død, og hans guder er faldet!" jamrede han. "Tezcat har forsmået sit offer og er faldet; dømte er Anahuacs guder! Sejren følger de kristnes kors!"

Således klagede han; derefter hørte jeg stærke sværdslag og vidste da, at også profeten var faldet.

Nu trak en stærk arm præsten bort fra os; han vaklede tilbage og faldt over alteret, hvor den evige ild brændte, som nu blev slukket af hans blod og hans legeme, efter at den havde flammet i mange slægtled. Derpå blev de reb, der bandt os, skåret over.

Jeg satte mig over ende og stirrede forvildet omkring, og en stemme, der talte det castilianske sprog, sagde til en, der stod tæt ved:

"De var nær ved det, disse stakkels djævle. Havde jeg stukket til ét sekund senere, så ville den Satans præst have boret et hul så stort som mit hoved i hans bryst. Ved alle helgener! Den pige er jo helt smuk, det vil sige, når hun bliver vasket. Jeg vil kræve hende af Cortés som mit bytte."

Jeg kendte straks røsten; der var kun én røst, som havde denne hårde, spottende klang. Jeg så op og gled ned af stenen, mens jeg betragtede manden. Foran mig, klædt i fuld rustning, stod min fjende de Garcia. Det var hans sværd, der ifølge Guds nådige forsyn havde gennemboret præsten. Han havde frelst mig, han, som hvis han havde kendt mig, snarere havde vendt stålet mod sit eget hjerte end mod min morders.

Jeg stirrede på ham og kunne næppe tro mine øjne, men derpå udbrød jeg, uden at jeg selv vidste det:

"De Garcia!"

Ved lyden af min røst vaklede han tilbage som en, der rammes af en dødbringende kugle. Han stirrede på mig, gned sine øjne og stirrede atter. Til sidst genkendte han mig trods min bemaling.

"Guds moder!" gispede han, "det er jo den slyngel Thomas Wingfield – det er *hans* liv, *jeg* har frelst!"

Imidlertid havde jeg nu genvundet mine sansers fulde brug, og forstod hvilken ubesindighed jeg havde begået, og vendte mig om for at undfly. Men dette havde de Garcia ikke i sinde at tillade; han løftede sværdet og sprang ind på mig skrigende som et vildt dyr af had og raseri. Hurtig som tanken smuttede jeg om bag offerstenen, men efter mig kom min fjendes opløftede sværd. Det ville snart have indhentet mig, for jeg var svag af frygt og af de overståede lidelser, og mine lemmer var stive af båndene, som havde snæret mig, men i samme øjeblik slog en kavaler, som jeg efter hans dragt og holdning at dømme antog for at være Cortés selv, hans sværd i vejret og sagde:

"Hvad nu, Sarceda? Er I blevet gal af blodtørst, siden I begynder at slagte ofre ligesom en indiansk præst? Lad dog den stakkels djævel gå."

"Han er ingen indianer, han er en engelsk spion!" råbte de Garcia og gjorde et nyt forsøg på at komme ind på livet af mig.

"Vor ven er sikkert blevet gal," sagde Cortés og betragtede mig. "Han siger, at denne stakkels skabning er en englænder. Skynd jer at komme bort herfra begge to, ellers kunne måske en anden begå samme fejltagelse." Dermed gjorde han tegn til os med sværdet, at vi skulle gå, for han troede jo ikke, at jeg kunne forstå, hvad han sagde. Derpå tilføjede han harmfuldt, da de Garcia målløs af raseri gjorde et nyt forsøg på at hugge mig ned:

"Nej, ved Himlen, jeg tåler det ikke. Vi er kristne og er kommet for at redde ofrene og ikke for at dræbe dem. Hid, kammerater, hold fast på det gale menneske, der vil plette sit sværd med uskyldigt blod!"

Flere spaniere løb til og greb de Garcia, mens han forbandede dem og skældte dem ud, for, som jeg har sagt, var hans raseri mere et dyrs end et menneskes. Men jeg blev stående ganske forvirret, for jeg vidste ikke, hvorhen jeg skulle fly. Heldigt var det da i sandhed for mig, at der stod en ved min side, som vel ikke forstod spansk, men til gengæld var meget snarrådig. For mens jeg stod således rådvild, greb Otomie min hånd og hviskede: "Lad os fly! hurtigt, hurtigt!" og trak mig med det samme med sig bort fra offerstenen.

"Hvorhen skal vi fly?" sagde jeg til sidst. "Er det ikke bedre at betro sig til spaniernes nåde?"

"Til den menneske-djævels nåde?" svarede hun. "Nej, ti stille, Teule, og følg med mig."

Hun trak mig med sig, og spanierne lod os passere uantastet, ja, de tilråbte os endda beklagelser, idet vi gik forbi dem, for de vidste jo, at vi var ofre, som var snappet bort fra præsterne, og da et skarn af en tlascalaner-indianer fo'r hen imod os for at slå os ned med sin kølle, huggede en spanier ham i skulderen, så han styrtede såret om på fliserne.

Vi gik da videre, og ved platformens rand kiggede vi tilbage og så da, at de Garcia havde revet sig løs fra dem, der holdt ham, eller havde måske fået tid til at forklare dem sammenhængen. I alt fald sprang han af sted fra alteret og styrtede hen mod os med opløftet sværd. Da gav frygten os vinger, og vi flygtede bort som en vind. Ned ad den stejle trappe, som gik ned ad pyramidens side, styrtede vi, sprang ned ad trinnene og over de hundreder af døde og sårede, og standsede kun en gang imellem for at redde os fra at blive stødt ud i luften af de præstekroppe, som spanierne slyngede ned fra

teocalliet. Engang, da jeg kiggede op, så jeg de Garcia sætte efter os højt oppe, men derefter så jeg ham ikke mere. Enten må han være blevet træt af at forfølge os, eller også er han blevet bange for at falde i hænderne på de aztekiske krigere, som endnu stod nede ved pyramidens fod.

Vi havde overstået mange farer den dag, men der ventede os dog endnu en, før vi fandt fristed for en lid. Efter at vi havde nået pyramidens fod og drejede til siden for at blande os mellem de mange skrækslagne mennesker, der løb omkring i tempelgården for at bære de døde og sårede bort, hørte jeg en lyd som et tordenbrag. Jeg så op, for lyden kom ovenfra, og så da en uhyre masse komme dundrende ned ad pyramidens stejle side. Jeg så straks, hvad det var: det var Tezcats afgudsbillede, som spanierne havde slæbt ud af helligdommen og kastet ned, og som nu ligesom en hævnende dæmon kom styrtende lige ned imod mig. Den var lige over os, og der var ingen frelse mulig, vi havde kun undgået at blive ofret til gudens ånd for at blive knust til støv af hans billedstøtte. Mens spanierne deroppe skreg højt af glæde, tørnede støttens fodstykke imidlertid mod et pyramidens trin, et halvt hundrede fod over mit hoved, og derefter hoppede den ud og hvirvlede rundt for at støde mod pyramidens side ikke tre fod fra det sted, hvor vi stod. Jeg følte det faste stenbjerg ryste under stødet, og i næste øjeblik var luften fyldt af store marmor-brudstykker, der susede ud over os og forbi os, som om en krudtmine var blevet affyret under vore fødder og havde sprængt klippen i luften. Guden Tezcat var blevet slået i en mangfoldighed af stykker, der nu regnede ned over os ligesom en byge af sten. Mit hoved blev strejfet af hans hoved, hans fødder slog et stort hul foran mine fødder, men jeg

blev dog som ved et under stående uskadt: den falske gud havde ingen magt over offeret, som var undsluppet ham!

Jeg kom først rigtig til mig selv igen, da jeg atter stod i mine kamre i Montezumas slot, som jeg ikke havde ventet at se mere. Otomie var endnu hos mig, og hun bragte mig vand, jeg kunne vaske malingen af min krop med og blodet af mit sår, som hun derefter forbandt med stor behændighed, mens hendes eget forblev uplejet. Derefter klædte hun sig i en hvid dragt og bragte også mig en klædning samt mad og drikke, som jeg nød med stor begærlighed. Jeg bad hende om også at spise, og da hun var færdig, tog jeg mig sammen og sagde til hende:

"Hvad nu? Præsterne vil vel snart være over os, og vi vil da blive slæbte til et andet offersted. Del er intet håb for mig her, jeg må flygte over til spanierne og betro mig til deres barmhjertighed."

"Sig mig, Teule, hvem er han?"

"Det er den spanier, som jeg har talt til dig om, Otomie; han er min dødsfjende, som jeg har fulgt over havet."

"Og nu vil du overgive dig i hans vold; du er visselig en stor tåbe, Teule."

"Det er bedre at falde i de kristnes hænder, end jeres præsters," svarede jeg.

"Frygt ikke for dem," sagde hun, "præsterne kan nu ikke skade dig. Du er undsluppet dem, og dermed er deres magt brudt. Det er kun få, som er sluppet ud af deres kløer, og den, der gør det, må være en troldmand. Jeg tror nu næsten, at jeres gud må være stærkere end vore guder, for visselig må han have kastet sin kappe over os, da vi lå hist oppe på stenen. Åh, Teule, hvor vidt har du dog ikke bragt mig! Du har fået mig til at tvivle

på vore guder, ja, og kalde mit lands fjender til hjælp for at frelse dig i din nød. Tro mig, jeg ville aldrig have gjort det for min egen skyld; jeg ville langt hellere have døet med dit kys på læberne og dine kærlighedsord endnu lydende i mine øren, end leve for at fornemme, at det kun var flygtige glæder."

"Hvad mener du?" svarede jeg. "Hvad jeg sagde, det står jeg ved. Otomie, du ville dø med mig, og du reddede mit liv ved at råbe på spanierne. Fra i dag af er det dit, for der findes i hele verden ikke nogen kvinde så opofrende og modig som du, og det siger jeg atter: Otomie, min hustru, jeg elsker dig. Vort blod er blandet på offerstenen, og der gav jeg dig brudekysset, lad det da være vor vielse. Måske har jeg ikke langt tilbage, men indtil de tager mit liv, er jeg din, Otomie, min hustru."

Således talte jeg af et fuldt og oprigtigt hjerte, for min styrke og mit mod var brudt, og rædsel og hjælpeløshed havde bemægtiget sig mig. Kun en ting var blevet mig levnet i denne verden: min tillid til denne kvindes kærlighed. Derfor glemte jeg mit ord til Lily og klyngede mig til hende, som et barn klynger sig til sin moder. Vel gjorde jeg heri uret, men hvem ville vel have handlet anderledes, hvis de havde været i mit sted? Desuden hverken kunne eller ville jeg nu tage de skæbnesvangre ord tilbage, som jeg havde udtalt på offerstenen. Da jeg sagde dem, ventede jeg ganske vist at dø straks, men at tilbagekalde dem, nu da dødens skygge ikke længere faldt over mig, ville have været skammelig fejt handlet. Jeg havde givet mig selv hen til Montezumas datter, og det kunne ikke gøres om igen. Men så ædelt var denne indianske piges sind, at hun ikke ville tage imod mit ord. En stund stod

hun og smilede sørgmodigt, mens hun trak en af sine lokker gennem sin hule hånd. Så sagde hun:

"Du er ikke dig selv, Teule, og det ville være ilde handlet af mig, om jeg ville slutte en så vigtig pagt med en, der ikke selv ved, hvad han sælger. Hist på alteret i dødens øjeblik sagde du, at du elskede mig, og da var det sikkert sandt. Men nu er du vendt tilbage til livet, og sig mig, herre, hvem satte hin gyldne ring på din finger, og hvad står der skrevet i den? Og selv om det er sandt, hvad du sagde, og du virkelig elskede mig lidt, så er der dog en hinsides havet, som du elsker højere. Det kunne jeg vel bære, for mit hjerte er hæftet ved dig alene blandt alle mænd, og du ville dog i det mindste være venlig mod mig, og jeg ville dvæle i din nærværelses sollys. Men har jeg kendt lyset, da kan jeg ikke leve og vandre i mørket. Du forstår mig vist ikke, men jeg skal sige dig, hvad jeg frygter. Jeg frygter, at, hvis vi blev viet, du da ville blive træt af mig, som mænd gør, og at erindringen ville blive dig for stærk. Til sidst ville det måske blive dig muligt at finde vej tilbage over havet til dit eget land og din egen elskede, og så ville du forlade mig, Teule. Men dette kunne jeg ikke bære. Nu kan jeg sige nej til dig, og dog vedblive at være din ven, men jeg kan ikke lade mig forskyde som en danserinde, som en ledsagerske for en måned, jeg, Montezumas datter. Skulle du ægte mig, Teule, da måtte det blive for hele livet, og det er måske mere, end du holder af at love; skønt du vel kunne kysse mig oppe på hin sten og skønt vi har blandet blod," og hun skottede ned til den røde plet på hendes hvide kjortel, der skjulte såret i hendes side.

"Og nu, Teule, forlader jeg dig en stund, for at jeg kan finde Guatemozin, om han endnu lever, og andre, som, nu da

præsternes magt er brudt, har magt til at beskytte dig og lade dig stige til ære og anseelse. Tænk nu på alt, hvad jeg har sagt, og vær ikke for snar til at fatte din beslutning. Eller vil du måske straks gøre en ende på det hele og fly til de hvide mænd, hvis jeg kan finde dig et middel til flugt?"

"Jeg er for træt til at fly, selv om det lod sig gøre," sagde jeg. "Min fjende er jo også blandt spanierne, han, som jeg har svoret at dræbe, og hans venner er mine fjender, hans fjender mine venner. Jeg vil ikke fly, Otomie."

"Det gør du klogt i," sagde hun; "for viser du dig blandt teulerne, da vil den mand myrde dig. Ved åbne eller skjulte midler vil han myrde dig, inden der er gået en dag, det så jeg i hans øjne. Hvil nu, mens jeg søger efter sikkerhed for dig, hvis der ellers er sikkerhed at finde i dette blodbestænkte land."

23. Thomas bliver gift

Otomie gik fra mig, og jeg så det gyldne forhæng falde sammen efter hende; så sank jeg tilbage på lejet og faldt straks i slummer, for jeg var svag og udmattet og så sløv af træthed, at jeg næppe vidste, hvad der var sket, eller hvad vi havde talt om, men siden efter gik det op for mig. Jeg må have sovet i mange timer, for da jeg vågnede, var det langt hen på natten. Det var nat, men dog ikke mørkt; thi gennem de med tremmeværk forsynede vinduesåbninger trængte sig larmen af kamptummelen og ildskæret af de brændende huse. En af disse vinduesåbninger var lige over mit leje, og jeg stod nu op på dette og greb fat i karmen med begge hænder. Det gjorde meget ondt i mit sår, men alligevel hævede jeg mig op, så at jeg kunne kigge ud mellem tremmerne. Jeg så, at spanierne, ikke tilfredse med at have erobret teocalliet, havde foretaget et natligt udfald og sat ild på hundreder af huse i staden. Flammerne lyste som den klare dag, og ved deres lys kunne jeg se de hvide mænd trække sig tilbage til deres kvarter, forfulgte af tusinder af azteker, der sværmede ind på dem fra siderne, kastede sten på dem og skøde efter dem med pile.

Jeg lod mig synke ned fra vinduet og begyndte at tænke over, hvad jeg skulle gøre, for mit sind vaklede atter. Skulle jeg forlade Otomie og fly til spanierne, om det var muligt, selv om jeg derved udsatte mig for at dø for de Garcias hånd? Eller skulle jeg blive hos aztekerne, hvis de ville give mig fred, og ægte Otomie? Der var vel endnu et tredje valg, nemlig at blive hos dem og forlade Otomie, men det ville blive vanskeligt at

gøre dette og dog bevare liv og ære. En ting stod mig klart: hvis jeg ægtede Otomie, da måtte jeg blive indianer og opgive alt håb om at komme tilbage til England og til min trolovede. Vel var der i alle tilfælde kun lidet håb om dette, men så længe jeg endnu var i live, *kunne* det dog ske, hvis jeg havde bevaret min frihed. Men var mine hænder først bundet ved dette ægteskab, da kunne jeg aldrig fly, så længe Otomie levede – så længe var jeg død for Lily Bozard. Hvor kunne jeg således være troløs mod hendes minde og mit løfte? men på den anden side: hvor kunne jeg forlade den kvinde, der havde villet dø med mig, og som jeg i virkeligheden havde fået så inderlig kær, om der end var en, som jeg elskede højere? En helt eller en engel ville måske have kunnet hugge sig vej gennem dette vildrede, men ak! jeg var ingen af delene, kun et almindeligt svagt menneske, og Otomie var i nærheden af mig, og såre yndig og øm. Dog var jeg næsten besluttet på at benytte mig af hendes ædelmod, tage mit ord tilbage og bede hende om ikke at tænke på mig mere, og ikke se mig tiere, at jeg ikke skulle fristes til at bryde det løfte, jeg havde givet under bøgen i Ditchingham, for jeg frygtede såre det løfte om livsvarig troskab, som jeg måtte sværge, hvis jeg ægtede Otomie.

Således tænkte jeg frem og tilbage i mit sinds forvirring uden at ane, at alt dette lå uden for min vilje, og at der allerede var en sti beredt for mig, som jeg måtte følge eller dø.

Mens jeg sad grublende på mit leje, blev forhænget draget til side, og en mand trådte ind med en fakkel i hånden. Det var Guatemozin, der kom lige fra kampen, som nu var forbi for den nat. Fjerbusken var hugget af hans hjelm, hans gyldne rustning

var skåret af de spanske sværd, og han blødte af et skudsår i halsen.

"Jeg hilser dig, Teule," sagde han. "Jeg havde ganske vist ikke tænkt at skulle se dig i live i nat, og for resten da heller ikke mig selv. Men verden er blevet fuld af undere, og her i Tenochtitlan hændes nu allerførst de ting, som man sidst ville tro. Men jeg tør ikke spilde flere ord; jeg er kommet for at stævne dig for rådet."

"Hvilken skæbne har det vel beredt mig?" sagde jeg. "Skal jeg måske slæbes tilbage til offerstenen?"

"Nej, frygt ikke for det. Men hvad der ellers skal ske, kan jeg ikke sige. Om en time er du måske død eller blevet en stormand, hvis ellers nogen iblandt os kan kaldes stor i disse skammens dage. Otomie har med stor styrke og iver talt din sag for fyrsterne og rådgiverne, og ejer du et hjerte, da bør du være hende taknemmelig, for det tykkes mig, at få kvinder har elsket en mand så højt. Hvad mig selv angår, da har jeg været i ånde andet steds," og han skottede ned til den sønderhuggede rustning, "men jeg skal nu tale din sag, så godt jeg formår. Kom så, min ven, for faklen er næsten brændt ned. Du må jo nu være vel forfaren i farer, og én mere eller mindre siger vel lige så lidt for dig som for mig."

Jeg rejste mig og fulgte med ham ind i den store cederpanelerede hal, hvor jeg selv samme morgen var blevet tilbedt som en gud. Nu var jeg ikke længere gud, men en fange, hvis liv der skulle rådslås om. På den forhøjning, hvor jeg havde stået som guddom, var forsamlet de fyrster og rådgivere, som endnu var i live. Nogle af dem var ligesom Guatemozin iført

sønderhuggede og blodige rustninger, andre var klædt i sædvanlig dragt, og en bar en præstekåbe.

Kun to ting havde de fælles: deres ansigters strenghed og deres høje rang, og de var kommet sammen den nat, ikke for at afgøre min skæbne, der kun var en ringe ting, men for at rådslå om, hvorledes de kunne blive i stand til at fordrive spanierne, før staden var ødelagt.

En mand, som sad midt i rådets halvkreds, og i hvem jeg genkendte Cuitlahua, der ville blive kejser, når Montezuma døde, så hastigt op, da jeg trådte ind, og sagde:

"Hvem er det, du bringer med dig, Guatemozin? Ah, nu husker jeg det; teulen, der var guden Tezcat, og som undslap fra ofringen i dag. Hvad skal vi nu gøre med denne mand, I fyrster? Sig mig, har vi lov til at føre ham tilbage til offerstenen?"

Da svarede præsten: "Det er med sorg, jeg må sige, at vi ikke har lov til det, o ædle fyrste. Denne mand har ligget på gudens alter, ja, er endog blevet såret af den hellige kniv. Men guderne forkastede ham i den skæbnesvangre stund, og derfor tør vi ikke tilbyde dem ham tiere. Dræb ham kun, om du vil, kun ikke på offerstenen."

"Hvad skal vi da gøre med ham?" spurgte Cuitlahua.

"Han er af teulernes blod og derfor en fjende. Én ting er sikkert; det må ikke tillades ham at forene sig med de hvide djævle og give dem underretning om vor angst og nød. Er det ikke bedst, at vi straks gør ende på hans liv?"

Flere af rådgiverne nikkede, men andre sad tavse og gjorde intet tegn.

"Sig frem," sagde Cuitlahua, "vi kan ikke spilde lang tid på denne mand i en stund, hvor tusinders liv står på spil.

Spørgsmålet er, skal denne teule dræbes?"

Da rejste Guatemozin sig, tog ordet og sagde: "Ædle frænde, det er min mening, at vi kunne gøre noget bedre med denne fange end dræbe ham. Jeg kender ham godt; han er modig og trofast, og som jeg før har sagt, er han ikke helt en teule, men tilhører halvt en anden stamme, der hader teulerne, ligesom han hader dem. Desuden er han godt kendt med deres sædvaner og måde at føre krig på, hvilken kundskab vi mangler, og derfor tror jeg, at han vil være i stand til at give os råd i vor store nød."

"Ulvens råd til hinden, måske," sagde Cuitlahua koldt. "Råd, der ville bringe os alle i teulernes kløer. Hvem tør stå inde for, at denne fangne teule ikke forråder os, hvis vi betror os til ham?"

"Jeg indestår for ham med mit liv," svarede Guatemozin.

"Dit liv, frænde, er af for stort værd til slig indsats. Mændene af den hvide slægt er alle løgnere, og hans eget ord er af ringe værd, selv om han frivilligt giver os det. Jeg tror, det vil være det bedste at dræbe ham og derved fri os for al uro."

"Denne mand er viet til Otomie, prinsessen af Otomie, Montezumas datter, din frænke," sagde Guatemozin igen, "hun elskede ham så højt, at hun lagde sig på offerstenen for at dø med ham. Derfor vil hun sikkert også stå inde for ham. Skal jeg kalde hende hid?"

"Ja, hvis du ønsker det, frænde, men en elskende kvinde er blind, og uden tvivl har han da også bedraget hende. Desuden var hun jo viet til ham som guddom, hvilket han nu ikke er mere. Er det Eders ønske, at prinsessen skal hidkaldes, I fyrster?"

Nogle sagde nej hertil, men de fleste – de, som Otomie i forvejen havde talt med, sagde ja, og enden blev da, at en af dem blev sendt ud for at hente hende.

Hun kom snart, og så meget træt ud, men hendes mine og holdning var dog stolt, og hun kom i sin kongelige dragt og bøjede sig for rådet.

"Det spørgsmål skal afgøres, prinsesse," sagde Cuitlahua, "om denne teule skal dræbes med det samme, eller han skal sværge os og vor sag troskab, hvis han er villig til det? Prins Guatemozin her står inde for ham, og han siger, at du vil gøre ligeså. Men dette kan en kvinde kun gøre på én måde, og det er ved at ægte den, hun indestår for. Du er allerede viet til denne fremmede i hans egenskab af guddom, er du nu også villig til at ægte ham som menneske og svare for hans troskab med dit liv?"

"Det er jeg," svarede Otomie roligt, "hvis han vil."

"I sandhed, det er en stor ære, du viser denne hvide hund," sagde Cuitlahua. "Tænk dog på, at du er prinsesse af Otomie, vor kejsers datter. Det er til dig, at vi ser op med håb om, at du vil bringe os Otomies bjerg-klaner tilbage fra deres vanhellige forbund med de forbandede tlascalaner, teulernes slaver, du, som er deres herskerinde. Er dit liv derfor ikke alt for dyrebart til at blive sat som pant for denne fremmedes troskab? Thi vid, Otomie, at hvis han viser sig falsk, da vil din rang intet nytte dig."

"Jeg ved det vel," sagde hun roligt. "Enten han nu er fremmed eller ej, så elsker jeg denne mand, og vil indestå for ham med mit blod. Ydermere ser jeg i ham en hjælper, som skal bistå mig med at vinde Otomie-folket tilbage til os. Men lad ham tale for

sig selv, herre. Det kan jo være, at han ikke ønsker at tage mig til ægte."

Cuitlahua smilede mørkt og sagde: "Når valget står mellem dødens og dine skønne arme, frænke, da bliver det let at gætte svaret. Tal dog, teule, og det snart!"

"Jeg har kun lidt at sige, herre. Hvis prinsesse Otomie vil ægte mig, da vil jeg også gerne ægte hende," svarede jeg, for i øjeblikkets fare forlod alle tvivl og skrupler mig. Som Cuitlahua sagde, var det let at træffe sit valg, når det stod mellem døden og Otomie.

Nu så hun advarende på mig og sagde: "Husk på vore ord, Teule; i sligt ægteskab afsværger du alt det forbigangne og giver mig hele din fremtid."

"Jeg husker dem," svarede jeg, og mens jeg talte, fremstillede sig for min sjæl billedet af Lilys ansigt, således som hun havde set ud, da jeg sagde hende farvel. Således gik det altså med de løfter, jeg havde svoret. Cuitlahua så på mig med et blik, der ligesom granskede mig til min inderste hjerterod og sagde nu:

"Jeg har hørt dine ord, teule. Du, en hvid omstrejfer, er så nådig at tage denne prinsesse til hustru, og med hende at blive opløftet til ligemand med dette lands fyrster. Men hvorledes kan vi stole på dig? Sviger du os, da skal din hustru dø, men dette er måske ligegyldigt for dig."

"Jeg er rede til at sværge troskab," sagde jeg. "Jeg hader spanierne, og blandt dem er min bitreste fjende, som jeg fulgte efter over havet for at dræbe – den samme mand, som søgte at dræbe mig i dag. Mere kan jeg ikke sige; tvivler I på mit ord, da gør I jo bedst i at tage mit liv straks. Jeg har allerede lidt så

meget under Eders folks hænder, at jeg lige så gerne vil dø som leve."

"Dristigt talt, teule. Nu, I fyrster, kræver jeg Eders dom. Skal denne mand gives Otomie til husbond og sværge os troskab, eller skal han dræbes? I kender nu sagen. Kan vi stole på ham, som Guatemozin og Otomie tror, da er han lige så meget værd for os som en hel hær, for han er kendt med de hvide djævles sprog, skikke, våben og måde at føre krig på. Men er han ikke at stole på, og det falder mig svært at sætte lid til en hvid mands troskab, da kan han gøre os ubodelig skade, for han vil da kunne få lejlighed til at undfly til de andre teuler og åbenbare dem alle vore råd – det står nu til Eder at dømme, I fyrster."

Nu rådslog de forsamlede, og nogle sagde ét, andre et andet, for de var slet ikke enige i sagen. Men da Cuitlahua til sidst blev træt af al denne snak frem og tilbage, lod han dem stemme om mit liv, hvilket de gjorde ved at række hænderne i vejret. Først rakte de hænderne op, der ønskede min død, og derefter de, der troede, at det ville være klogest at skåne mig. Foruden Cuitlahua var der seks og tyve fyrster til stede, og af dem stemte tretten for min død, og de andre tretten imod den.

"Det ser da ud, som om min stemme skal gøre udslaget," sagde Cuitlahua, da stemmerne var talt, og der fo'r en gysen igennem mig, da han sagde dette, for jeg vidste jo, at han var imod mig, men nu afbrød Otomie ham og sagde:

"Hav mig undskyldt, min frænde, men før I taler, har jeg et ord at sige: I trænger til min bistand, ikke sandt? For er der nogen, som formår at drage Otomie-folket tilbage på den rette vej fra deres fordærvelige forbund, da er det mig. Mig vil de lytte til og lyde, for min moder var ved fødslen deres

herskerinde, den sidste af deres gamle fyrsteslægt; jeg er hendes eneste barn, og min fader er deres kejser. Derfor er mit liv vel ikke af ringe værd i denne farens tid, eftersom tredive tusinde krigere ved det kunne føres tilbage under Eders bannere. Præsterne hist ovre på pyramiden forstod også godt dette, for da jeg krævede det som min ret at ligge ved teulens side på offerstenen, talte de med iver imod mit forsæt og ville, skønt de hungrede efter kongeligt blod, ikke tilstede mig det, før jeg nedkaldte gudernes hævn over dem. Men nu, min frænde, og I fyrster, siger jeg Eder dette: Dræb kun den hvide mand, om I lyster, men da må I tillige finde en anden til at drage Otomie-folket tilbage fra deres oprør, for da fuldfører jeg, hvad jeg begyndte i dag, og følger teulen i graven."

Hun tav, og en forbavselsens mumlen lød fra alle fyrsterne, for ingen havde ventet at finde slig kærlighed og sådant mod hos en kvinde. Men Cuitlahua blev tillige harmfuld:

"Forræderske kvinde!" udbrød han, "skammer du dig ikke ved at sætte din elsker over dit fædreland? Tvi vorde dig, du skamløse datter af en konge. Nå – det ligger vel i blodet – som faderen er, så bliver datteren nu også. Forrådte Montezuma ikke sit land og valgte at holde til med disse teuler, Quetzals uægte børn? Nu følger Otomie i hans fodspor. Sig mig engang, kvinde, hvorledes gik det til, at du og din elsker alene to undslap fra dette teocalli, da alle de andre blev dræbt? Tyder det ikke på, at I er i ledtog med disse teuler? Jeg siger dig, kvinde, at hvis sagerne stod anderledes, og hvis jeg måtte råde, da skulle du snarligt og sikkert få dit ønske opfyldt, for du skulle blive dræbt ved denne mands side, før en time var gået." Her

standsede han for at trække vejret og sendte hende et forbitret, hadefuldt blik.

Men Otomie lod sig ikke skræmme; bleg og rolig med foldede hænder så hun ham stift ind i det barske ansigt og svarede:

"Min kærlighed forstår du ikke, men jeg har sagt mit sidste ord. Døm denne mand til døden, og du må søge dig en anden udsending til at vinde otomierne tilbage for Anahuacs sag."

Cuitlahua sad tavs og grublende en stund, stirrede op i mørket og trak i sit skæg. Alle de andre i sad også tavse og forventningsfulde, for ingen vidste, hvorledes dommen ville lyde. Endelig brød han tavsheden:

"Lad det da være så. Vi har brug for Otomie, min frænke, og det er til ingen nytte at kæmpe mod en kvindes kærlighed. Teule, vi skænker dig dit liv, og med livet ære og rigdom samt den ypperste af vore kvinder til ægte og plads i vort råd. Tag da mod disse gaver og imod hende, men det siger jeg Eder begge, tager Eder vare, hvorledes I bruger dem. Forråder I os, ja, eller nøjes I blot med at *tænke* på forræderi, da sværger jeg Eder til, at I skal dø så langsomt og skrækkeligt, at alene navnet af denne død vil stivne Eders blod; dø skal I med Eders børn, Eders tjenere og alt, hvad der hører Eder til. Kom så og sværg eden!"

Mit hoved svimlede, og en tåge samlede sig for mine øjne. Denne gang endnu blev jeg da frelst fra døden. Hurtigt klaredes dog mine tanker, jeg så op, og mine øjne mødte hendes, der havde frelst mig, Otomies, min hustrus, der smilede sørgmodigt til mig. Så trådte præsten frem; i den ene hånd holdt han en træskål, hvorpå var udskåret sælsomme tegn, og i den anden en flintkniv. Han bad mig om at blotte min arm og skar mig derpå i kødet, så at blodet løb ned i skålen. Nogle

dråber af blodet stænkede han på jorden, mens han fremmumlede besværgelser, derefter vendte han sig og så spørgende på Cuitlahua, og denne svarede med en bitter latter:

"Lad ham blive døbt med min frænke, prinsesse Otomies blod, for hun går jo i borgen for ham."

"Nej, herre," sagde Guatemozin, "disse to har allerede på offerstenen blandet blod, og er mand og hustru, men også jeg er gået i borgen for ham, og jeg tilbyder mit som bevis på min tillid til ham."

"Denne teule har gode venner," sagde Cuitlahua; "du gør ham vist for stor ære – men lad det ske, som du vil."

Nu trådte Guatemozin frem, men da præsten ville skære ham med kniven, lo han og sagde, idet han pegede på såret af bøssekuglen på halsen:

"Det gøres ikke nødig, præst; her rinder blod, som er udgydt ved teulerne, intet kan være bedre tjenligt."

Så tog præsten bindet af og lod Guatemozins blod dryppe ned i en anden mindre skål. Derefter trådte han hen til mig, dyppede fingrene ned i blodet og tegnede med det et kors på min pande, som en kristen præst gør på et barns pande, og sagde:

"I vor guds og herres nærværelse og navn tegner jeg dig med dette blod og danner dig med blod; i den allestedsnærværendes og altskuendes navn udøser jeg dit blod på jorden!" – Her hældte han noget af blodet ud – "Ligesom dit blod synker i jorden, så skal mindet om dit tidligere liv synke bort fra din sjæl, for nu er du født på ny i Anahuacs folk. I vor guds og herres den allestedsnærværendes og altskuendes navn blander jeg dette blod" – her hældte han noget fra den ene skål over i

den anden – "ligesom jeg berører din tunge med det," – her dyppede han fingeren ned i skålen og berørte spidsen af min tunge med den – "og byder jeg dig sværge sålunde:

"Gid hver en plage, som kan hjemsøge menneskets kød, må fæste bo i mit legeme, gid jeg må leve i elendighed og dø i pine den skrækkeligste død, gid min sjæl må vorde bortvist fra solens hus og vandre hjemløs om i mørket, som ruger hinsides stjernerne, hvis jeg bryder min ed. Jeg, Teule, sværger at være tro mod Anahuacs folk og dets lovlige herrer, jeg sværger at stride mod dets fjender og bistå ved deres ødelæggelse, indtil de er drevet tilbage i havet. Jeg sværger, ikke at modstå Anahuacs guder. Jeg sværger mig i ægteskab med Otomie, prinsesse af Otomie, Montezumas, min herres datter, så længe hun lever på jorden. Jeg sværger ej at flygte fra disse kyster. Jeg sværger at fornægte fader og moder, og det land, hvor jeg blev født, og at holde mig til min ny fødsels land. Og denne min ed skal gælde, indtil vulkanen Popo aflader med at udspy ild og røg, indtil Tenochtitlan ligger uden kejser, indtil præsterne ikke længere tjener ved gudernes altre, og Anahuacs folk ikke længere er noget folk!"

"Sværger du disse ting hver og alle?"

"Hver og alle sværger jeg dem," svarede jeg, fordi jeg var nødt til det, for der var meget i denne ed, som jeg ikke syntes om.

Da jeg havde svoret, trådte Guatemozin frem, omfavnede mig og sagde: "Velkommen være du, Teule, min broder af blodet og af hjertet. Nu er du en af os, og vi se hen til dig om hjælp og om råd. Kom hid og sæt dig hos mig."

Jeg så tvivlrådig hen til Cuitlahua, men han smilede nådigt og sagde: "Teule, din prøvelse er forbi, vi har antaget os dig, du

har svoret den højtidelige broderskabs-ed, hvis brud medfører den skrækkeligste død i denne verden og evig pinsel af dæmonerne i den næste. Glem nu alt, hvad der blev sagt forud for vejningen, for nu er vægtskålen sunket til din fordel, og vær vis på, at hvis du ikke giver os nogen grund til tvivl, da skal du heller ikke finde den. Som Otomies husbond er du nu fyrste iblandt fyrsterne og ejer ære og store besiddelser. Sæt dig kun derfor hos din blodbroder Guatemozin, og tag del i vor rådslagning."

Jeg gjorde, som han bød mig, og Otomie trak sig tilbage. Så talte Cuitlahua atter, dog ikke længere om mig, men om landets store nød. Langsomt og myndigt talte han, og mere end én gang var hans røst brudt af sorg. Han talte om alle de ulykker, der havde hjemsøgt landet lige fra spaniernes komme og indtil den nærværende stund, og spurgte så, hvad der var at gøre. Montezuma lå døende som fange i teulernes lejr, og den ild, han havde næret ved sin ånde, fortærede landet. Alle deres anstrengelser og opofrelser havde ikke formået at bryde disse hvide djævles jernstyrke, væbnede, som de var, med sælsomme og skrækkelige kampredskaber. Den ene dag efter den anden lå aztekerne under i kampen. Hvad skulle de nu gribe til, nu da de beskyttende guder styrtedes ned fra deres helligdomme, altrene flød med de betjenende præsters blod, oraklerne var stumme eller gav kun ulykkespående svar?

Den ene efter den anden af fyrsterne og krigsøversterne rejste sig og gav råd hver efter sin forstand og viden. Til sidst havde de alle talt, og Cuitlahua så da hen på mig og sagde:

"Vi har en ny rådgiver iblandt os, der er forfaren i de hvide mænds kampmåde og skikke, og som for en time siden selv var

en hvid mand. Har han intet trøstens ord til os?"

"Tal, min broder," sagde Guatemozin.

Da tog jeg ordet. "Ædleste Cuitlahua og I fyrster og herrer! I værdiges at spørge om mit råd, og dette skal jeg nu give i få og korte ord. I øder Eders styrke ved stadig at kaste Eders krigere mod teulernes ildvåben og stenmure, på den måde vil I aldrig få bugt med dem. Eders kampmåde må forandres, hvis I vil vinde sejr. Spanierne er som andre mennesker, de er slet ikke guder, som de uvidende tror, og de dyr, de rider på, er ikke dæmoner, men lastdyr, som bruges til mange andre ting i det land, hvor jeg er født. Spanierne er mennesker, siger jeg, og kan ikke alle mennesker hungre og tørste? Kan ikke alle mennesker udmattes ved mangel på søvn, kan de ikke dræbes på mange måder? Er disse teuler ikke allerede trætte til døden? Dette er derfor mit råd til Eder: Hør op med at angribe spanierne, men indeslut deres lejr så tæt, at ingen føde kan nå dem og deres forbundsfæller tlascalanerne. Hvis dette sker, da vil de inden ti dage er gået, overgive sig eller forsøge at bryde sig vej ud til kysten. Men for at kunne det, må de først ud af staden, og graves der grøfter og brydes broerne over dæmningens kanaler af, da bliver dette ingen let sag. Når de da søger at undfly, belæssede med det guld, de har taget fra Eder, da er tiden kommet til at angribe dem og ødelægge dem fuldstændig."

Jeg tav, og en bifaldsmumlen lød rundt om fra hele rådet.

"Det synes, som om vi har gjort vel i at spare denne mands liv," sagde Cuitlahua; "for alt det, han der siger os, er sandt, og jeg ville ønske, at vi havde båret os således ad fra begyndelsen. Nu – I fyrster, jeg stemmer for, at vi skal gøre således, som vor broder foreslår. Hvad siger I til det?"

"Vi siger som du, at vor broders ord er vise," svarede Guatemozin straks, "og vi gør vel i at følge dem fuldt ud."

Kort efter brød rådet op, og jeg søgte mit kammer, næsten blind af søvnighed og udmattet til døden af alt det, jeg havde gået igennem den dag. Dagningen dæmrede allerede på den østlige himmel, og ved dens grå lys fandt jeg vej ned gennem de tomme gange, indtil jeg til sidst stod foran mit sovekammers forhæng. Jeg trak dem til side og trådte ind. Langt tilbage i værelset stod min brud Otomie, det svage lys glimtede på hendes gyldne smykker, på hendes ravnsorte lokker og den snehvide dragt.

Jeg gik hen imod hende, og med udstrakte arme kom hun mig i møde. Hun slyngede dem om min hals, og hendes læber trykkedes mod min pande.

"Nu er det sket, min elskede og min herre," hviskede hun, "og i godt og ondt er vi nu ét indtil døden, for slige løfter som vore tør ej brydes."

"Ja, det er sket, Otomie, og vore eder gælder for hele livet, men andre eder måtte brydes, for at disse kunne sværges," svarede jeg.

Således ægtede jeg, Thomas Wingfield, Otomie, otomiernes prinsesse, Montezumas datter.

24. "Bedrøvelsens nat"

Længe før jeg vågnede næste dag, var rådets befalinger blevet udført, og alle broerne over de kanaler, der gennemskar dæmningerne, som førte over den store sø, var blevet afbrudt. Samme aften gik jeg, klædt som en indiansk kriger sammen med Guatemozin og andre krigsøverster hen til en sammenkomst med Cortés, der havde taget plads på det samme tårn, hvor Montezuma havde stået, da Guatemozins pil ramte ham. Der er dog kun lidt at fortælle om denne sammenkomst, og jeg husker den kun, fordi jeg her for første gang, siden jeg forlod tabascanerne, så Marina tæt ved og hørte hendes yndige og blide røst. For her som altid stod hun ved Cortés' side og oversatte hans fredsforslag på aztekisk. Iblandt disse forslag var der ét, som viste mig, at de Garcia ikke havde været ledig, for det gik ud på, at den forræderske hvide mand, der var blevet revet bort fra gudens alter på teocalliet, skulle overleveres dem i bytte for visse fornemme aztekiske fanger, for at han kunne blive hængt som spion, desertør og forræder mod kongen af Spanien. Da jeg hørte dette, tænkte jeg på, om Marina, da hun sagde dette, vel anede, at "den forræderske hvide mand" ikke var andre end hendes ven fra Tabasco.

"Du ser nu, at det er en lykke for dig, at du har fundet et fristed hos os azteker, Teule," sagde Guatemozin leende; "for dit eget folk ville give dig et reb til velkomst."

Så svarede han Cortés. Dog sagde han ikke noget om mig, men bød alle spanierne belave sig på at dø.

"Mange af os er omkommet," sagde han, "men I skal også omkomme, teuler; I skal omkomme af hunger og tørst og på vore guders altre. Der er ingen frelse for Eder, I teuler; broerne er brudt af."

Hele den forsamlede menneskemængde istemmede de samme ord og gentog med rungende råb: "Der er ingen frelse for Eder, I teuler; broerne er brudt af!"

Så begyndte de at sende deres pileregn, og jeg begav mig ind i paladset for at fortælle Otomie, hvorledes spanierne havde søgt at få mig udleveret. Hun kyssede mig og sagde smilende, at om jeg end nu måtte trækkes med hende, så var det dog vist bedre end at falde i spaniernes hænder.

To dage efter kom der budskab om, at Montezuma var død, og kort derefter overgav spanierne hans lig til aztekerne, for at disse kunne begrave det. Iført den kongelige dragt, som Montezuma havde båret, mens han levede, blev liget lagt i slottets sal, hvorfra det i al hemmelighed ved nattetid blev ført til Chapultepec og jordfæstet der i al stilhed, for man frygtede for, at folket skulle sønderrive det, hvis det fik nys om hans begravelse. Med den grædende Otomie ved min side stod jeg og betragtede for sidste gang denne ulykkelige fyrste, hvis regering var begyndt så strålende og endt så elendigt. Jeg tænkte, om nogen lidelser vel kunne lignes med hans, da han, styrtet fra sin trone og hadet af sine undersåtter, som han havde forrådt, lå døende og som fange blandt de fremmede ulve, der sønderrev hans lands hjerte. Intet under da, at Montezuma rev forbindingen af sit sår og ikke ville tillade fjenderne at pleje sig. For hans sjæl bar den egentlige vunde, *der* var jernet trængt dybest ind, og ingen lægedom kunne helbrede

den undtagen døden. Og dog lå skylden ikke udelukkende hos ham; djævlene, som han tilbad som guder, blev straffet gennem ham, for de havde fyldt ham med deres ugudelige overtro, og derfor måtte nu både han og guderne samt deres præster ødelægges. Havde overtroens rædsler ikke stadig hjemsøgt ham, da havde spanierne aldrig vundet fodfæste i Tenochtitlan, og aztekerne ville have været fri endnu. Men Forsynet ville det anderledes, og denne stakkels vanærede hersker var kun dets redskab.

Disse tanker trængte sig frem i mit sind, mens jeg stirrede på den store Montezumas lig. Men Otomie aftørrede sine tårer, kyssede de kolde læber og udbrød med vemodig røst:

"O, min fader, det er godt, at du er død, for ingen, som holdt af dig, kunne ønske dig at leve længere i skam og fangenskab. Guderne, som du tilbad, giver nu mig kraft til at hævne dig, men er de ikke rette guder, da må jeg se at finde kraften selv. Dette tilsværger jeg dig, min fader, at så længe jeg har en eneste kriger tilbage, vil jeg ikke ophøre at kæmpe mod dine fjender for at få dig hævnet!"

Så tog hun min hånd, vendte sig fra liget og gik ud af salen.

Samme dag og morgenen derefter blev der kæmpet med spanierne, der gjorde udfald for at fylde gennemskæringerne i dæmningen, hvad også lykkedes dem, dog ikke uden stort mandefald. Imidlertid nyttede det dem intet, for så snart de havde vendt os ryggen, åbnede vi atter grøfterne. Her deltog jeg nu for første gang i krigen, og væbnet med min bue, der var dannet efter engelsk skik, gjorde jeg god nytte. Det hændte sig, at den allerførste pil, jeg lod flyve fra buen, var rettet mod min bitreste fjende de Garcia, men her fulgte mit sædvanlige uheld

mig, for da jeg var ude af øvelsen og måske tillige alt for ængstelig for ikke at træffe hans hoved, sigtede jeg for højt, skønt målet ellers var let nok at ramme, og pilen gennemborede hans hjelmkam og fik ham til at vakle i sadlen, men gjorde ham ellers ingen skade. Alligevel skaffede dette skud mig stor berømmelse blandt aztekerne, der kun var tarvelige bueskytter, for det var første gang, de så, at en pil var trængt igennem spaniernes rustning. Jeg ville heller ikke have kunnet gøre dette, hvis jeg ikke havde opsamlet jernboltene fra spaniernes krydsbuer og sat dem som spids på mine pile. Kun få rustninger fandt jeg, der kunne modstå en sådan pil, når afstanden var kort og sigtet godt.

Efter den første dags kamp blev jeg udnævnt til øverste over tre tusinde bueskytter og fik et broget banner, der skulle bæres foran mig samt en strålende høvdingedragt. Men hvad der voldte mig større glæde, var en ringbrynje, som blev taget af en spansk kavalers lig. I mange år bar jeg altid denne brynje-særk under min bomuldsrustning, og den frelste mit liv mere end én gang, for ikke engang bøssekugler kunne trænge igennem dette dobbelte lag.

Jeg havde kun haft befaling over mine bueskytter i otte og fyrre timer – en stakket stund at lære dem ordentlig disciplin i, især da de kun besad meget lidt af den i forvejen, om end de var meget tapre – da jeg fik lejlighed til at bruge dem for alvor og med alvor i den ulykkens nat, der endnu mindes blandt spanierne under navnet *La Noche Triste*. Aftenen før denne nat blev der holdt krigsråd i slottet, og her talte jeg og sagde, at jeg var vis på, at spanierne tænkte på at trække sig ud af byen i mørket, for ellers ville de ikke have været så ivrige for at få

kanalerne i dæmningen opfyldt. Hertil svarede Cuitlahua, som nu, da Montezuma var død, skulle være kejser, men endnu ikke var valgt eller kronet, at det vel var muligt, at teulerne tænkte på flugt, men at de aldrig ville forsøge at undslippe ved nattetid, eftersom de var børn af lysets gud og derfor ikke kunne tænke på at kæmpe om natten.

Jeg svarede, at det vel ikke var aztekernes sædvane at marchere og kæmpe i mørket, men at sligt tit skete mellem de hvide mænd, som de jo allerede havde set, og da spanierne vidste, at det ikke var aztekernes sædvane, var det netop så meget rimeligere, at de ville forsøge at flygte under mørkets skjul, når de troede, at deres fjender sov. Derfor rådede jeg dem til at udsætte vagtposter ved udgangen til alle veje og dæmninger. Heri samtykkede Cuitlahua og overlod bevogtningen af den dæmning, der førte til Tlacopan, til Guatemozin og mig. Samme nat hen imod midnat gik vi med nogle soldater ud for at se til den vagt, som vi havde stillet ved dæmningen. Det var meget mørkt, og der faldt en fin regn, så at vi næsten ikke kunne se en hånd for os. Vi fandt dog ud til vagten og lod de krigere, vi havde med, afløse dem. Alt havde været roligt, sagde de, og vi var allerede på tilbagevejen og nærmede os den store plads, da jeg pludselig hørte en dump lyd, som om tusinder af mennesker kom trampende.

"Hør!" sagde jeg.

"Det er teulerne, som flygter," hviskede Guatemozin. Hurtigt løb vi derhen, hvor gaden fra den store plads løber ud til dæmningen, og trods mørket og regnen skimtede vi der glimtene fra fjendernes våben. Da råbte jeg med høj røst: "Til våben! Til våben! Teulerne flygter ad Tlacopan-dæmningen!"

Øjeblikkelig blev mine ord gentaget af vagtposterne og blev råbt fra gade til gade, indtil hele byen rungede af dem. De rungede i hver gade og kanal, de genlød fra husenes tage og fra toppen af hundreder af templer. Byen vågnede op med en mumlen, fra søen kom lyden af ti tusinde årer, som om myriader af vilde fugle var fløjet op fra deres reder mellem rørene. Her og der og over alt flammede faklerne frem som stjerneskud; vilde toner blæstes på horn og konkylier, og over det alt sammen lød slangeskindstrommens hule dundren.

Snart var byens mumlen vokset til skrig og brøl, og fra alle sider strømmede væbnede mænd hen til Tlacopan-dæmningen. Nogle kom til fods, men de fleste kom roende i kanoer, der hidstævnede i så stor mængde, at de dækkede hele søen.

I et antal af henved femten hundrede og ledsaget af seks-otte tusinde tlascalanere var spanierne nu i en lang, smal linje trængte frem til dæmningen. Guatemozin og jeg styrtede frem foran dem og samlede krigerne, alt som vi løb, indtil vi kom til den første kanal, hvor der allerede lå snese af kanoer, og kampen begyndte. Den var fra aztekernes side uden plan eller orden, for i mørket og forvirringen kunne høvdingene ikke se deres folk, og disse ikke høre høvdingenes befalinger. Men de ilede til i talløs mængde og havde kun den ene tanke og attrå at dræbe teulerne. Disse førte deres kanoner med sig, hvis kugler gjorde skrækkelig lyst i den tætpakkede mængde, og ved deres glimt så vi, at spanierne havde medbragt en tømmerbro, som de nu var i færd med at kaste over kanalen. Da faldt vi over dem med fornyet raseri, idet hver enkelt kriger kæmpede på egen hånd. Guatemozin og jeg selv hvirvledes ind over broen ved fjendernes første fremstyrten, som efterårsløv for en storm, og

skønt vi begge huggede os ud gennem fjenderne, så vi dog ikke mere til hinanden den nat. Om os og efter os kom spaniernes og tlascalanernes lange slagorden, og fra alle sider stormede aztekerne ind på dem og klyngede sig til deres vaklende linje, som myrer til en såret orm.

Jeg magter ikke at beskrive alt det, der foregik i denne bedrøvelsens nat, for jeg så kun det mindste at det. Jeg ved kun, at jeg to timer i træk uafbrudt kæmpede som en gal mand. Fjenderne trængte vel over den første kanal, men da de alle var kommet over, var broen trådt så dybt ned i mudderet, at den ikke kunne trækkes op igen, og nogle hundrede skridt længere fremme var dæmningen gennemskåret af en anden kanal, som var bredere og dybere end den første, og den kunne de ikke komme over, før den blev fyldt med døde. Det var, som om Helvede selv var flyttet op på denne snævre plads. Kanonernes dundren, luntebøssernes knalden, angst- og smertensskrigene, de spanske soldaters råb, aztekernes krigshyl, de sårede hestes vrinsken, kvindernes jamren, pilenes og krydsbueboltenes hvinen og sværdenes dumpe slag steg op mod himlen som en forvirret, øredøvende larm. Som en forskræmt drift af kvæg svajede den spanske slagorden hid og did. Mange rullede ned ad dæmningens stejle sider og blev dræbt i søen eller slæbt bort i kanoerne for at ofres til guderne; mange druknede i kanalen, men endnu flere blev trampet til døde i mudderet. Hundreder af azteker måtte dog også lade deres liv, den største del for deres egne venners hånd, for i mørket og forvirringen kunne ingen kende ven fra fjende.

Jeg kæmpede i spidsen for en lille flok, der havde samlet sig om mig, indtil dagningen endelig brød frem og viste os et

grufuldt syn. De fleste af de spaniere, der endnu var i live, havde tillige med deres forbundsfæller passeret den anden kanal over en bro, som var dannet af deres kammeraters lig, sønderslået bagage og en del af de skatkister, de slæbte deres rige bytte med sig i.

Nu rasede kampen på den anden side af denne bro; en flok spaniere og tlascalanere var dog endnu i færd med at passere broen, og dem angreb jeg nu med de mænd, jeg havde om mig. Jeg styrtede mig midt ind imellem dem, og pludselig så jeg de Garcias ansigt lige for mig. Med et skrig sprang jeg ind på ham; han hørte min røst og kendte den. Med en forbitret ed huggede han efter mit hoved. Det tunge sværd susede ned på min bemalede træhjelm, skar den ene side af den, sårede mig og tvang mig i knæ, men før jeg segnede, huggede jeg ham på brystet med min kølle, så han faldt til jorden. Halvt bedøvet og blindet krøb jeg hen til ham gennem trængslen; det eneste, jeg kunne se, var en svag glimten af jern i mudderet. Jeg kastede mig over det, greb fat i dets bærers strube, og sammenklyngede rullede vi derefter ad dæmningens side ned i søbreddens lave vand. Jeg kom til at ligge øverst, og med vild glæde strøg jeg blodet fra mine øjne for at se rigtig og nu endelig gøre det af med min dødsfjende. Hans krop lå i søen, men hans hoved hvilede på den skrånende dæmning, og det var nu min hensigt at holde ham nede under vandet, indtil han blev kvalt, for jeg havde tabt min kølle.

"Endelig, de Garcia!" skreg jeg på spansk og tog bedre fat i ham.

"For Guds kærligheds skyld, lad mig være!" gispede en rå røst under mig. "Dosmer, jeg er jo ingen indianer."

Jeg stirrede forvirret ind i mandens ansigt. Jeg havde grebet de Garcia, men røsten var ikke hans røst, og ansigtet ikke hans ansigt, men en simpel spansk soldats.

"Hvem er du?" spurgte jeg og løsnede mit greb. "Hvor er de Garcia – ham, som I kalder Sarceda?"

"Sarceda? – Det ved jeg ikke. For et øjeblik siden lå han på ryggen oppe på dæmningen. Da fyren faldt, trak han mig med sig og trillede væk bag ved mig. Slip mig nu, hører I! Jeg er ikke Sarceda, og selv om jeg var, så er det jo ikke tid nu at afgøre private mellemværender. Jeg er Eders kammerat Bernal Diaz! Men Guds moder! Hvem er I? En azteker, der taler castiliansk?"

"Jeg er ikke azteker," svarede jeg. "Jeg er en englænder og kæmper sammen med aztekerne for at få lejlighed til at dræbe ham, som I kalder Sarceda. Men med Eder har jeg intet udestående, Bernal Diaz. Rejs Jer kun og flygt bort, om I kan. Dog vil jeg med Eders tilladelse beholde dette sværd."

"Englænder, spanier, azteker, djævel eller hvem I så er," knurrede krigeren, idet han rejste sig fra det våde leje, "I er en brav fyr, og jeg lover Jer, at hvis jeg overlever denne kamp, og det nogen sinde skulle hænde, at jeg fik *Jer* i struben, så skal jeg huske Jer den skånsel, I her har vist mig – Farvel!" Dermed sprang han op ad dæmningen og styrtede sig ind blandt en flok flygtende landsmænd, mens jeg blev stående nedenfor med hans sværd i hånden. Straks derpå søgte jeg også at komme derop for om muligt at finde min fjende, der atter ved sin snuhed havde undgået mig, men mine kræfter svigtede mig snart, for de Garcias sværd havde givet mig et dybt sår, der blødte stærkt. Derfor måtte jeg blive, hvor jeg var, indtil der kom en kano, som tog mig op. I den blev jeg ført tilbage til

Otomie, der forbandt og plejede mig, men der hengik ti dage, før jeg kunne rejse mig fra lejet.

Dette var min andel i den sejr, som blev vundet i La Noche Triste. Ak! det var kun en gold triumf, skønt flere end fem hundrede spaniere og tusinde tlascalanere blev på pladsen. For der var ingen ordentlig overledelse eller krigstugt blandt aztekerne, og i stedet for at forfølge spanierne, til de alle var dræbt, gjorde de holdt for at plyndre de døde og trække de levende tilbage til offerstenen. Denne bedrøvelsens nat var også fuld af sorg for Otomie, for to af hendes brødre, som spanierne slæbte med sig som gidsler, omkom med fjenderne i slaget.

Men hvad de Garcia angår, da kunne jeg ikke få at vide, hvad der var blevet af ham, om han var faldet, eller om han var iblandt de flygtedes tal.

25. Montezumas skat begraves

Cuitlahua blev kronet til kejser over aztekerne, mens jeg lå syg af det sår, som de Garcias sværd havde givet mig, og af det, som jeg havde fået på offerstenen. Dette sidste havde ikke fået tid til at heles, og i den vilde kamp i bedrøvelsens nat brød det op og blødte meget. Det var mig til plage i mange år, og endnu kan jeg mærke det imod dårligt vejr.

Otomie, der plejede mig og endog så sælsomt er en kvindes hjerte syntes at blive trøstet over tabet af sin fader og sine to brødre ved, at jeg var sluppet levende fra slaget og havde vundet megen berømmelse, fortalte mig om kroningen, der var meget højtidelig og prægtig. Aztekerne var også næsten gale af glæde, fordi teulerne nu endelig var draget bort. De syntes rent at glemme tabet af alle de tusinder, der var omkommet, og tænkte slet ikke på fremtiden. Gudestøtterne blev nu sat op igen på den store pyramide, og deres templer genopbygget. Det hellige kors, som spanierne havde plantet der, led nu samme medfart, som guderne Huitzel og Tezcat før, det blev styrtet ned af pyramiden, efter at nogle fangne spaniere forinden var blevet ofret ved dets fod. Det var Guatemozin, der fortalte mig om denne helligbrøde, dog slet ikke triumferende, for jeg havde lært ham noget om vor religion, og skønt han var alt for trofast en hedning til at forandre tro, troede han dog i al hemmelighed, at de kristnes gud var en stærk og mægtig gud. Desuden kunne han ligesom Otomie slet ikke lide disse menneskeofringer, om han end var nødt til at tåle dem.

"Ak, Guatemozin," sagde jeg, da jeg hørte alt dette, "det er for tidligt, at folk glæder sig og anser korset for besejret, for så vist som morgenens sol vil stå op, vil spanierne komme tilbage. Hvorfor lod I Cortés slippe bort, da I dog havde ham i Eders vold? Du ser jo, at han nu allerede har vundet en sejr ved Otompan, og tror du, han er den mand, der stikker sværdet i skeden, når han én gang har draget det? Vær vis på, at han ikke lader dette nederlag sidde på sig, og før året er omme, vil spanierne atter stå for Tenochtitlans porte."

"Du spår ilde i aften, min broder," sagde Guatemozin, "men jeg frygter, at dine ord er sande. Nå – skal vi atter kæmpe, da lad os søge at sejre. Nu er der dog i det mindste ingen Montezuma til at tage slangen ind til sit bryst og nære den, til den stikker ham." Dermed rejste han sig og gik fra mig, og jeg så, at hans hjerte var meget tungt.

Morgenen efter denne samtale kunne jeg forlade mit leje, og en uges tid derefter var jeg omtrent rask. Da kom Guatemozin atter til mig og sagde, at han af Cuitlahua havde fået befaling til at tage mig med til udførelsen af et hemmeligt tillidshverv. Dette hvervs natur viste ret, hvor stor den tiltro var, aztekernes stormænd nu havde fattet til mig, for det gjaldt intet mindre end at skjule de skatte, der var blevet generobret fra spanierne i bedrøvelsens nat, og med den kejserdømmets store, hemmelige guldforråd.

Ved mørkets frembrud tog nogle af fyrsterne, Guatemozin og jeg af sted, og da vi kom ned til søbredden, fandt vi der ti store kanoer, hver ladet med noget, som var skjult af store bomuldstæpper. Sagte steg vi ned i kanoerne og troede, at ingen så os, tre i hver kano, for vi var i alt tredive, og med

Guatemozins kano i spidsen roede vi i over to timer tværs over Tezcuco søen, indtil vi nåede dens fjerneste bred på et sted, hvor Guatemozin ejede en smuk gård. Her landede vi, og tæpperne blev taget af kanoernes fragt, der bestod af store krukker, sække og kister fulde af guld og juveler, foruden mange andre kostbare ting, deriblandt en efterligning af Montezumas hoved, dannet af rent guld og så tungt, at det var alt det, Guatemozin og jeg kunne løfte den. Alle disse skatte bar vi op til toppen af en høj, der lå omtrent seks hundrede skridt fra søen, og satte dem der ved mundingen af en skakt bag en opkastet jordhøj.

Da alt var bragt op fra båden, spurgte Guatemozin mig og en anden mand, en stor aztekisk fyrste, født af en tlascalanerkvinde, om vi var villige til at stige med ham ned i skakten for at anbringe skatten der.

"Med stor glæde," sagde jeg, for jeg var nysgerrig efter at se stedet; den anden mand betænkte sig lidt på det, men gik dog omsider med os. Så tog Guatemozin nogle fakler i hænderne og lod sig fire ned i skakten ved et reb, og derefter kom turen til mig. Jeg hang i rebet ligesom en edderkop i sit spind, og skakten var meget dyb. Til sidst nåede jeg dog dens bund og så da, at dens vægge her var muret op med soltørrede mursten til en højde af tre alen. Ved den ene side var væggen meget tyk, og oppe på dens øverste rand lå en stor, sort marmorsten, hvorpå var indhugget en indskrift i det aztekiske tegnsprog, der berettede, at herunder var kejser Cuitlahuas første regeringsår begravet en skat, og dernæst udtalte en skrækkelig forbandelse over dem, der vovede at stjæle den. I muren under denne sten fandtes en dør til en smal, omtrent mandshøj gang, der førte til

et kammer, ved hvis indgang der lå store stabler af mursten samt en beholdning af kalk, så at jeg, da jeg så det, kom til at tænke på hvælvingen i Sevilla, hvori Isabella de Siguenza blev inde muret.

"Hvem har dannet denne plads?" spurgte jeg.

"Slaver, der ikke vidste, hvad de gjorde," svarede Guatemozin. "Men se, der er vor fælle. Nu, min broder, beder jeg dig ikke blive forbavset, hvad der så end sker; vær vis på, at jeg har god grund til det, jeg gør, om det end ser nok så underligt ud."

Før jeg kunne svare på dette, stod fyrsten ved vor side, og derefter begyndte de, som var foroven, at nedfire skatten. Guatemozin løste krukkerne, sækkene og kisterne fra rebet, og fyrsten og jeg bar dem gennem den lange gang ind i kammeret. Dette arbejde varede i hele to timer, da var det alt sammen kommet ned. Den sidste sæk, som blev firet ned, var fuld af juveler, den brast itu på vejen, og sendte en regn af funklende ædelstene ned over os, og det traf sig, at et stort halsbånd af smaragder af sjælden størrelse faldt ned over mit hoved og blev hængende på mine skuldre.

"Behold det, broder," lo Guatemozin, "til minde om denne nat," og glad ved gaven gemte jeg den inde på mit bryst. Dette halsbånd har jeg endnu, og det var en af dets sten – endda den næstmindste – som jeg forærede vor nådige dronning Elisabeth. Otomie bar det i mange år, og af den grund skal det begraves med mig, skønt det efter kenderes mening er af uskatterligt værd. Alligevel skal det jordes med mig i Ditchingham kirkegårds muld, og gid forbandelsen også må ramme den, der røver det fra mine ben.

Nu forlod vi kammeret og begyndte at mure dets indgang til. Da muren havde nået en højde af to-tre fod, hvilede Guatemozin fra arbejdet og bad mig holde en fakkel i vejret. Jeg gjorde det, men kunne ikke begribe, hvad det var, han ville se. Da trådte han nogle skridt tilbage i gangen og begyndte i at tale til den aztekiske fyrste.

"Hvilken skæbne bør ramme en forræder, ven?" spurgte han med en røst, der, så rolig den end var, dog lød meget frygtelig, og idet han talte, løste han fra sin side krigskøllen, som var spækket med obsidianpigge.

Da blev aztekeren askegrå og begyndte at skælve af frygt.

"Hvad mener du, herre?" spurgte han.

"Du ved vel, hvad jeg mener," svarede Guatemozin med samme frygtelige røst og løftede køllen.

Nu faldt den ulykkelige på knæ og bad om nåde, og hans jamren lød så fælt på dette dybe og ensomme sted, at jeg af forskrækkelse nær havde ladet faklen falde.

"En fjende kan jeg yde skånsel en forræder ikke!" sagde Guatemozin, svingede køllen højt over sit hoved og dræbte forræderen med et eneste slag.

Derpå greb han liget i sin stærke favn og kastede det ind i kammeret til skatten. Der blev det liggende mellem sækkene og krukkerne, som om det skulle ruge over alle kostbarhederne.

Jeg så hen til Guatemozin og tænkte på, om min tur måske nu også var kommet, for jeg vidste godt, at når fyrster begraver deres skatte, da dræber de slaverne, som har været behjælpelige med det. "Frygt ikke, min broder," sagde Guatemozin. "Denne mand var en tyv, skal du vide, en nidding og forræder. Det er blevet os åbenbaret, at han to gange har søgt at forråde os til

teulerne, og ydermere var det hans hensigt at forråde dette skatkammer til dem, og dele byttet med dem, hvis de kommer tilbage. Alt dette har vi fået at vide af en kvinde, som han troede, var hans elskerinde, men som i virkeligheden var en spion, som vi havde sat ud på ham, for at hun som en orm skulle æde sig ind i hans slette hjertes hemmeligheder. Lad ham nu tage så meget guld, han lyster, se, hvor han griber efter det i døden, selv en hvid mand kunne ikke trykke det mere grisk til sit bryst. Ak, Teule, gid Anahuacs bjerge ikke indeholdt andet end flint og kobber til spydspidser og pile, da ville dets sønner vedblive at være fri og lykkelige. Forbandet være hine skatte, for det er denne madding, der nu får hajerne til at sønderrive os. Ja, forbandet være det, gid det aldrig må funkle mere i solskinnet, men vorde glemt for evigt!" dermed tog han med iver fat på det afbrudte arbejde.

Snart var det færdigt, og vi gik ud af gangen og så op gennem skakten. Mændene stod parate deroppe, vi gjorde en dobbelt løkke på rebet, og efter at have givet signal, blev vi begge hejset op, indtil vi hang over randen, hvor den store marmorsten hvilede, gravstenen over Montezumas skat og over ham, der rugede over den.

Denne sten, der var anbragt således, at den balancerede lige ude på randen, stødte vi nu til med hænder og fødder, indtil den faldt ned med et vældigt brag og lagde sig for indgangen til skatkammeret således, at den, som derefter ville træde derind, måtte tage krudt med sig. Så blev vi hejst helt op og nåede velbeholdne jordens overflade. Her spurgte en af fyrsterne om, hvad der var blevet af den tredje mand, som var fulgt med os derned.

"Han valgte at blive dernede og vogte skatten som en god og trofast mand, så længe kejseren trænger til det," svarede Guatemozin med mørk mine, og de andre nikkede da med et forstående blik.

Så tog de fat på at fylde skakten med jorden, som lå parat; de arbejdede på det uden at holde hvil, men dagningen var dog brudt frem, før de var færdige. Da hullet til sidst var fyldt, tog en af fyrsterne noget korn af en pose og såede det på den nøgne jord; derefter tog han to unge træer, som var ført med derud, og plantede dem lige over skakten. Men af hvilken grund, han gjorde dette, kan jeg ikke sige, måske var det for at mærke stedet. Da alt dette var gjort, samlede vi redskaberne sammen, gik ned i kanoerne og kom tilbage til Mexico i morgenstunden. Vi lagde til ved et landingssted uden for byen og gik hjem enkeltvis eller parvis i den tanke, at ingen havde lagt mærke til vor udflugt.

Således hjalp jeg til at begrave Montezumas skat; om nogen skal hjælpe til at opgrave den, ved jeg ikke, men indtil jeg forlod Anahuacs land var hemmeligheden blevet bevaret, og jeg tror, at allerede dengang var alle de døde, som havde været med ved arbejdet – alle, undtagen jeg selv. Da jeg for sidste gang drog ned til Mexico, kom jeg netop forbi stedet, og jeg kendte det straks igen på de to træer, der nu var blevet høje og tykke, og jeg svor da ved mig selv, at ingen ved min hjælp skulle drage skatten frem. Derfor har jeg heller ikke her betegnet stedet tydeligt, for det kunne jo hænde, at dette skrift faldt i hænderne på en af mit folks fjender, der da kunne tænke på at drage nytte af det, jeg her har fortalt. –

Hvis min fortælling ikke allerede har gjort det klart, da må jeg nu gøre opmærksom på, at aztekernes magt ikke var grundlagt på ét folk, men bygget op af flere, og at der rundt om dem boede mange andre stammer, af hvilke nogle var dets forbundsfæller eller dets undergivne, mens andre var dets dødelige fjender. Det sidste gjaldt således om tlascalanerne, et lille men krigersk folk, der boede mellem Mexico og kysten, og ved hvis hjælp Cortés havde overvundet Montezuma. Op til tlascalanerne mod vest boede, eller bor den store otomie-stamme inde mellem sine bjerge. De er taprere end aztekerne, taler et andet sprog og består af mange klaner. Undertiden stod de under det store aztekiske kejserrige, undertiden var de dets forbundsfæller, men undertiden lå de i åben krig med det som forbundsfæller af tlascalanerne. Det var netop for at fæstne venskabsbåndet mellem aztekerne og otomierne, der for Anahuacs folk omtrent var det samme, som de skotske klaner er for England, at Montezuma til hustru tog den eneste datter af og rette arving til deres store høvding eller konge. Men kejserinden døde i barselseng, og hendes barn var Otomie, min hustru og otomiernes arveprinsesse. Men skønt hun således var nært knyttet til dette, hendes moders folk, havde Otomie dog kun besøgt dem to gange, og det mens hun endnu kun var barn. Dog var hun velbevandret i deres sprog og skikke, for hun var blevet opfostret og opdraget af folk der fra landet, fra hvilket hun også hvert år modtog en stor afgift.

Som allerede fortalt, havde imidlertid nogle af otomie-klanerne sluttet sig til tlascalanerne og som deres forbundsfæller taget del i krigen på spaniernes side, og derfor blev det nu besluttet i et stort rådsmøde, at Otomie og jeg,

hendes husbond, skulle drage til folkets hovedstad – Ananas-byen, som den kaldtes – og søge at få indbyggerne draget tilbage under aztekernes banner.

Efter at der var sendt herolder forud, drog vi da af sted uden at vide, hvorledes vi ville blive modtaget. Rejsen varede i otte dage; vi optrådte med stor pomp og pragt, og vort følge voksede stadig, for da otomiernes stammer fik at vide, at deres prinsesse var kommet for at besøge dem, ledsaget af sin husbond, en teule, der havde sluttet sig til aztekerne, flokkedes de i store skarer for at drage med hende, og derfor skete det, at vi, før vi nåede Ananas-byen, var ledsaget af en hær på mindst ti tusinde bjergboere, store og vilde mennesker, der marcherede afsted under en meget barbarisk musik. Endnu havde vi dog slet ikke underhandlet med dem eller deres høvdinge, vi havde kun hilst ganske kort på dem, men hver morgen, når vi begyndte rejsen, Otomie i en bærestol og jeg på en hest, der var blevet taget fra spanierne, blev vi hilst af vældige velkomstråb, der fik bjergene til at ryste. Jo længere vi kom frem, des vildere og smukkere blev landet, så vel som folket, for nu drog vi frem gennem skovstrækninger, bevokset med eg og gran og mange andre dejlige planter. Undertiden måtte vi over store og rivende strømme, og undertiden måtte vi trænge gennem snævre bjergkløfter og pas, men stadig steg vi højere op, indtil vejrliget til sidst blev ligesom Englands, kun med mere klar luft og blå himmel. Den ottende dag endelig passerede vi gennem en kløft mellem nøgne røde klipper, eller snarere en spalte, for den var på sine steder så snæver, at næppe tre ryttere kunne have redet jævnsides igennem den. Denne kløft, som er fem engelske mil lang, er den landevej, som fører ind til Ananas-byen, der

foruden ad den kun kan nås ad enkelte hemmelige stier oppe mellem bjergene, og på hver side af kløften hæver sig nøgne og stejle klipper til en højde af henved to tusinde fod.

"Her er et sted, hvor hundrede udsøgte krigere måtte kunne holde stand mod en hel hær," sagde jeg til Otomie, da vi red der igennem.

Langt om længe gjorde kløften en drejning, og jeg holdt hesten an i den højeste forbavselse; thi foran mig lå Ananas-byen i al sin skønhed. Den lå i på en hjuldannet slette, der vel kunne være tolv mil bred, og til alle sider indhegnedes sletten af bjerg, i der lige til toppen er beklædte med ege- og cederskove. I baggrunden lå der imidlertid et bjerg, der ikke var grønt af skove, men sort af lava, og oven over denne hvidt af sne, mens der over sneen hang en tyk søjle, om dagen af røg og om natten af ild.

Det var vulkanen Xaca, eller Dronningen, og skønt den ikke er så høj som sine søstre Orizaba, Popo og Iztac, så er den dog efter min mening den skønneste af dem alle på grund af sin fuldendte kegleform, sine smukke røde og blå farver, og den ild, som den opsender om natten, og når dybets magter gærer i dens indre. Otomierne tilbad også dette bjerg som en guddom og ofrede mennesker til det for at formilde det, hvilket ikke var så underligt, for lavaen, som det udspyede, gjorde dem tit megen fortræd og brændte sig endog engang en bred vej tværs igennem staden. De betragtede det endvidere som helligt og beboet af ånder, så at ingen turde sætte sin fod på dets snetop. Dog var jeg af skæbnen bestemt til at skulle bestige det – jeg og en anden.

Omgærdet af denne ring af bjerge og bevogtet af det mægtige Xaca med dets kjortel af sne, kappe af røg og krone af ild ligger eller rettere lå Ananas-byen, for nu er den kun en ruin. Den var ikke så stor som de største byer i Anahuac og indesluttede vel kun en fyrretyve tusinde sjæle, eftersom otomierne, da de var et bjergfolk, ikke yndede at tage bolig i byer. Men var den ikke stor, så var den til gengæld den smukkeste af alle Indiens byer og var gennemskåret af lutter lige gader, der løb sammen i en stor plads i midten. Langs med gaderne lå husene alle med haver omkring og byggede af lavablokke med tag af flade, hvide kalksten. Midt på den store plads stod teocalliet eller offerpyramiden, kronet af templer, der var prydet med talrige hovedskaller, som var trukket på lange snore. Bag ved pyramiden lå slottet, Otomies forfædres hjem, en lang, lav og meget gammel bygning med mange gårde, og på alle dens vægge var der udhugget slanger og grinende guder. Både paladset og pyramiden var beklædt med en skal af fine, hvide sten, der skinnede som sølv i sollyset og stod i en sælsom modsætning til de mørke huse, der var bygget af lava. –

Efter at være kommet ud af kløften drog vi videre hen over sletten, der over alt var dyrket med stor omhu, indtil vi kom til en af byens fire porte. Vi passerede den og så nu, at alle de flade tage på hver side af den brede gade var opfyldt af hundreder af kvinder og børn, der kastede blomster ned på os, mens vi drog fremad, og råbte: "Velkommen, prinsesse! Velkommen, Otomie, prinsesse af Otomie!" Og da vi til sidst nåede den store plads, så det ud, som om alle Otomies mænd havde forsamlet sig der, og de istemmede råbet: "Velkommen. Otomie, prinsesse af Otomie!" indtil jorden rystede ved det. Idet jeg red forbi dem,

hilste de også på mig ved at berøre jorden med den højre hånd og derefter række den op over hovedet, men jeg tror nok, at hesten vakte meget mere opsigt end jeg selv, for de havde aldrig før set et sådant dyr og betragtede det som et uhyre eller en dæmon. Således drog vi igennem den råbende mængde, fulgt og omgivet af tusinder af krigere, klædte i spraglede fjerrustninger og bærende brogede bannere, indtil vi var kommet forbi pyramiden, hvor jeg så præsterne travlt sysselsatte med deres gruelige ofringer. Vi drog derefter ind gennem slottets porte, der blev slået på vid gab for os, og i et sælsomt kammer med grinende dæmoner på væggene søgte vi så hvile for natten.

Næste morgen blev der i slottets store hal holdt møde af otomie-klanernes høvdinge og stormænd, som var til stede i et antal af omtrent hundrede. Da alle var samlet, trådte jeg ind til dem, klædt i den aztekiske fyrstedragt og med Otomie ved hånden. Hun var iført en kongelig kåbe, der klædte hende såre skønt, og da vi trådte ind, rejste alle sig for at hilse os. Otomie bad dem tage sæde igen og tiltalte dem derefter således:

"Hører mig, I høvdinge og øverster af min moders stamme, mig, som ved blodets ret er Eders prinsesse, den sidste af Eders ældgamle herskerstamme, og tilmed datter af Montezuma, Anahuacs kejser, der nu er død for os, men som lever evindelig i solens hus. Først vil jeg fremstille for Eder denne min husbond, herren af Teule, til hvem jeg blev givet i ægteskab, da han var bærer af guden Tezcats ånd, og til hvem jeg blev viet på ny efter jordisk skik, da han var nedsteget af alteret, udset af Himlen til at bistå os i vor svare krig. Vid, I høvdinge og øverster, at denne herre, min husbond, ikke er af indiansk blod, og at han ej heller

helt tilhører teulerne, med hvem vi fører krig, men er en af Quetzals sande børn, der bygger og bor langt mod nord ude i havet og er teulernes fjender. Og ligesom de er fjender af teulerne, så er denne min herre det også, og I har sikkert også hørt om hans bedrifter i den nat, da vi slog dem, for af alle de gerninger, der da blev øvet, var hans de største, ligesom det også var ham, der opdagede deres tilbagetog.

Høvdinge og øverster af otomiernes ældgamle folk, jeg, Eders prinsesse, tillige med min herre, er blevet udsendt af Cuitlahua, min og Eders kejser, for at tale med Eder om en vigtig sag. Vor kejser har hørt, ligesom også jeg med skam har hørt, at mange krigere af vort blod have forenet sig med tlascalanerne, der altid har været aztekernes fjender, i deres vanærende forbund med teulerne. For en tid er de hvide mænd nu drevet tilbage, men de har set og rørt ved det guld, de attrår, og de vil sikkert komme tilbage som bier til en halvt udsuget blomst. De vil vende tilbage, dog ved egen hjælp kan de intet udrette mod Tenochtitlans hæder, men hvorledes skal det gå, når der tillige med dem kommer tusinder og ti tusinder af indianske krigere? Jeg ved vel, at der nu i farens stund er mange mænd og stammer, der mindes gammel fejde og uret og råber: "Nu er hævnens stund oprundet, nu vil vi huske på de mange, som aztekernes spyd har gjort til enker, på den skat, som de har afnødet vor fattigdom for at øge deres egen rigdom, og på de fanger, som har skjult deres altre!"

"Er det ikke så? Jo, det er så, og jeg undres ikke over det. Men jeg beder Eder betænke, at det åg, I vil hjælpe de fremmede at lægge på byernes dronning, vil også komme til at hvile på Eders egne skuldre. O, I tåber, tror I vel, at I vil blive sparet, når ved

Eders hjælp Tenochtitlan er en ruin, og aztekerne har ophørt at være et folk? Ingenlunde, siger jeg Eder. De stave, som teulerne banker livet ud af Tenochtitlan med, vil de siden efter bryde itu én for én og kaste på ilden. Falder aztekerne, da skal hver eneste stamme i dette udstrakte land også før eller senere blive ødelagt. De skal blive slået, deres byer nedtrampet, deres ejendomme vristet fra dem, og deres børn skal æde trældommens brød og drikke undertrykkelsens vand. Vælg da nu, hvad I vil, Otomies folk. Vil I stå sammen med mændene af Eders eget blod og land og glemme, at de stundom har været Eders fjender, eller vil I gøre fælles sag med de fremmede? Vælg, Otomies folk! Men vid, at på Eders valg og de øvrige Anahuacs mænds beror Anahuacs skæbne. Jeg er Eders prinsesse, og I bør lyde mig, men i dag står jeg ikke for Eder som den bydende. Vælg mellem forbund med aztekerne og teulernes åg, og gid den øverste gud, den usynlige gud over alle guder, indgive Eder det rette valg."

Otomie tav, og en bifaldsmumlen lød fra hele forsamlingen. Ak, jeg mægter ikke at gengive den ild, der var i hendes ord, eller at beskrive den højhed og ynde, der var over hendes person. Men både hendes ord og synet af hende rørte de rå høvdinges hjerter. Mange af dem foragtede aztekerne som et kvindagtigt slettefolk – et folk af kræmmere, og mange stod i blodgæld til dem fra gammel tid. Men alligevel følte de, at deres prinsesse talte sandt, og at teulernes sejr over Tenochtitlan var det samme som sejr over hver by i landet. Så traf de straks deres valg, skønt mange i senere tider under nederlagenes og ængstelsens tryk gjorde valget om, som menneskene tit gør.

"Otomie!" råbte deres ordfører, efter at de havde rådført sig med hinanden, "vi har valgt; dine ord har overvundet os, vi gør fælles sag med aztekerne og vil kæmpe til sidste mand for friheden og mod teulerne!"

"Nu ser jeg, at I i sandhed er mit folk og jeg Eders herskerinde," svarede Otomie. "Således ville også de ædle og store hedenfarne herrer, mine forfædre og Eders høvdinger, have talt, om de havde været stedt som I. Gid I aldrig må fortryde dette valg, mine brødre, Otomies mænd."

Da vi en måned efter forlod Ananas-byen, medtog vi til Cuitlahua et løfte om en hær på tyve tusinde mand, der var villige til at tjene ham til døden i hans krig mod teulerne.

26. Guatemozin krones

Det var kun en kort tid, vi havde været borte fra Tenochtitlan, og dog var der i den nedsendt ny og store sorger over den ulykkelige by. Den havde smagt døden, som de hvide mænds sværd havde bragt over den, men nu hjemsøgtes den af døden i en anden skikkelse; thi spanierne havde ført Europas fule sygdom med sig, idet børnekopperne rasede over hele landet. Fra dag til dag døde der tusinder af denne sygdom, for disse uvidende folk ville kurere sygdommen ved at hælde koldt vand på dem, [Note 6)] der blev smittet, hvorved de drev feberen ind til den syges indvolde, så at de fleste af dem døde i løbet af et par dage. Det var hjerteskærende at se dem vanvittige af smerter vandre frem og tilbage i gaderne og derved sprede sygdommen endnu videre om. De døde i husene, de faldt om på torvepladserne og blev liggende der uden at blive begravet; præsterne faldt døde om ved altrene, mens de ofrede børn for at formilde de vrede guder, og der var ikke en familie, som skånedes, ja flere slægter uddøde helt. Men det værste har jeg endnu ikke fortalt: Cuitlahua blev også grebet af sygdommen, og da vi nåede byen, lå han for døden. Dog forlangte han at se os og sendte bud for at hente os til sit leje. Forgæves bønfaldt jeg Otomie om ikke at adlyde, hun, der var uden frygt, lo ad mig og sagde: "Skal jeg vel, min husbond, gyse tilbage for det, som du selv må vove. Kom, lad os gå og berette om vor sendelse. Griber sygdommen mig, og jeg dør, da er det, fordi min time er kommet."

Så gik vi derhen og blev vist ind i et kammer, hvor Cuitlahua lå dækket med et lagen, som om han allerede var død, og rundt om ham brændtes der røgelse i gyldne kar. Da vi trådte ind, lå han i afmagt, men straks efter vågnede han op, og det blev sagt ham, at vi var til stede.

"Velkommen, broderdatter," sagde han, idet han talte inde bag lagenet, og med tykt mæle, "du finder mig her i en sørgelig tilstand; og mine dage er talte. Teulernes pest dræber nu dem, som deres sværd skånede. Snart må en anden hersker tage min trone, ligesom jeg tog min broders, men det vil jeg ikke sørge eller klage over, for han må bære byrden af aztekernes sidste kamp. Men nu din beretning, broderdatter, kom hurtigt frem med den. Hvad siger Otomies klaner, dine vasaller?"

"Herre," svarede Otomie og talte ydmygt og med bøjet hoved. "Måtte denne sygdom snarligt forlade dig, og du hersket over os med hæder endnu i mange år! Herre, min husbond og jeg hat tilbagevundet den største del af otomie-folket for vor sag og under vore bannere. En hær på tyve tusinde bjergboere venter på dit ord, og hvis de falder, vil der følge andre efter."

"Vel gjort af dig, Montezumas datter, og af dig, hvide mand," gispede den døende konge. "Guderne var vise, da de bortviste Eder begge fra offerstenen, og jeg var en tåbe, da jeg ville tage dit liv, Teule. Til Eder og til alle siger jeg nu: Vær standhaftige, og skal I dø, da dø med ære. Kampen nærmer sig, men jeg vil ikke få del i den, og hvo kender dens udfald?"

Nu lå han tavs en stund, men pludselig kastede han så lagenet af sig og satte sig over ende på lejet, og det var intet lysteligt syn at se, for pesten havde tilredt ham såre ilde.

"Ak!" jamrede han, "jeg ser Tenochtitlans gader røde af blod og ild, jeg ser dens døde opstablede i dynger og teulernes heste nedtrampe dem. I er dømt, Anahuacs folk! Undergangen venter Eder, og de, der bliver tilbage, skal blive slaver fra slægt til slægt!"

Da Cuitlahua havde udråbt disse ord med høj røst, faldt han tilbage i hynderne, og før hans forfærdede læge kunne løfte hans hoved op, havde hans sjæl forladt denne jord og dens bekymringer. Cuitlahua havde kun regeret i femten uger, og sørgetiden over ham var kort, for i den nødstilstand, folket befandt sig i, var det nødvendigt hurtigt at vælge en ny kejser, der kunne herske over det og føre dets hære. Dagen efter at Cuitlahua var blevet jordfæstet, samledes derfor det store råd, som også jeg tilhørte, for at vælge hans efterfølger. Lang tid krævedes der dog ikke til rådslagning, for alle vidste, at der kun kunne være tale om én mand. Denne mand, der på grund af sin byrd, sit mod og sit ædle sindelag var selvskrevet til at påtage sig regeringens besværlige og farefulde hverv, var Guatemozin, min ven og blodbroder, de to sidste kejseres brodersøn og min hustru Otomies søsters, Tecuichpos, husbond.

Den frembød et prægtigt og højtideligt skue, denne forsamling, som bestod af de fire store valgfyrster, klædt i deres glimrende dragter, og bekræftelsesrådet, som talte tre hundrede fyrster og stormænd. Først trådte ypperstepræsten frem og opsendte en inderlig bøn til guderne, og da denne var til ende, rejste den ældste af de fire valgfyrster sig og sagde:

"I vore guders navn og ved Anahuac-folkets røst kalder vi dig til tronen, Guatemozin. Gid du må leve længe og herske med retfærdighed, og gid du må vinde udødelig hæder ved at jage de

fjender tilbage til havet, som vil lægge os øde. Hil dig, Guatemozin, aztekernes og deres underlagte stammers kejser!" Og alle de tre hundrede medlemmer af bekræftelsesrådet gentog disse ord og råbte som med én røst: "Hil dig, vor kejser Guatemozin!"

Da rejste Guatemozin sig, trådte frem og sagde:

"I ædle valgfyrster og I herrer, øverster og adelsmænd, hør mig. Guderne være mine vidner, at da jeg trådte ind i dette slot, vidste jeg ikke af og tænkte jeg ikke på, at I havde tiltænkt mig så stor en ære, som den, der nu her er vederfaret mig. Og guderne være også mit vidne på, at var mit liv mit eget, og tilhørte det ikke mit folk, da ville jeg sige til Eder: "Søg Eder en værdigere til at beklæde tronen." Men mit liv er ikke mit eget. Anahuac kalder på sin søn, og jeg adlyder dets kald. Krig på livet truer det, og skulle jeg da holde mig tilbage, så længe min arm har kraft til at slå, og min hjerne mægter at udpønse et råd? Nej, sikkert ikke. Fra nu af og indtil min død vier jeg mit liv til mit lands tjeneste og til krig mod teulerne. Ikke vil jeg skænke dem fred eller unde mig selv hvile, før de er drevet tilbage til det sted, hvorfra de kom, eller til jeg er faldet for deres sværd. Ingen kan sige, hvad guderne har bestemt for os: måske er det sejr, og måske er det ødelæggelse, men enten det nu er sejr eller død, så lad os tilsværge hinanden en dyr ed, mine brødre og mit folk. Lad os tilsværge hinanden at kæmpe mod teulerne og de forrædere, der bistår dem, for vore byer, vore arner og vore altre, indtil vore byer er rygende ruiner, vore arner er skjulte af lig, og vore altre er oversvømmede af deres tilbederes blod! Tilsværger vi hinanden dette, mit folk og mine brødre?"

"Vi sværger det!" svarede de alle med én mund.

"Vel svoret," sagde Guatemozin; "evig skam ramme nu ham, der bryder denne ed." –

Således blev Guatemozin, den sidste og største af aztekernes kejsere valgt til at beklæde sine fædres trone. –

Da højtideligheden var forbi, skyndte jeg mig hen til paladset for at fortælle Otomie, hvad der var sket, og jeg fandt hende liggende på sit leje i sovekammeret.

"Hvad skader dig, Otomie?" spurgte jeg.

"Ak, min husbond," svarede hun, "jeg er blevet slået af pesten. Kom mig ikke nær – åh, jeg beder dig så bønligt, bliv fra mig. Lad kvinderne pleje mig; du skal ikke vove dit liv for mig, min elskede."

"Ti!" sagde jeg og trådte hen til hende. Hendes ord var kun alt for sande, det så jeg som læge straks, og havde jeg ikke været, da ville Otomie ikke have overlevet sygdommen. I tre lange uger sad jeg ved hendes leje og kæmpede mod sygdommen, og til sidst overvandt jeg den. Feberen forlod hende, og takket være min omhu blev hendes yndige ansigt ikke vansiret af et eneste ar. I otte dage lå hun uafbrudt i febervildelser, og af dem erfarede jeg ret, hvor dyb og inderlig hendes kærlighed til mig var. For i sin vildelse talte hun hele tiden kun om mig, og hendes hjertes hemmelige angst blev heri åbenbaret for mig – angsten for at jeg skulle høre op med at elske hende, at jeg skulle blive led ved hendes kærlighed, eller at "Blomstermøen" – således kaldte hun Lily – skulle drage mig tilbage til sig ved trolddom. Om dette talte hun først og sidst i sine fantasier. Endelig kom hun til sig selv og sagde da straks til mig:

"Hvor længe har jeg ligget syg, husbond?"

Jeg fortalte hende det, og hun sagde: "Har du da plejet mig i al den tid og under så grim en sygdom?"

"Ja, Otomie, jeg har plejet dig."

"Ak, jeg har langtfra fortjent al den kærlighed," mumlede hun. Men derpå var det, som om hun blev grebet af en frygtelig tanke, for hun stønnede som i smerte og sagde: "Et spejl! Hurtigt, bring mig et spejl!"

Jeg rakte hende et; hun rejste sig op på den ene arm og stirrede på den polerede guldplade og sank så tilbage, idet hun udstødte et svagt glædesskrig.

"Jeg frygtede," sagde hun, "at jeg var blevet styg som de, pesten har hærget, og at du så ville have ophørt at elske mig, for da var det bedre, om jeg var død."

Så forlod jeg hende en lille stund for at søge nogen hvile, men i de følgende dage bedredes Otomie hurtigt, og kort tid efter havde pesten udraset i Tenochtitlan.

Nu fik jeg også mange andre ting at tage var på, for da min ven og blodbroder Guatemozin var blevet valgt til kejser, steg jeg straks højere i rang og stilling, blev optaget blandt de øverste krigsførere og fik sæde blandt de mest betroede i hans råd. Jeg skånede heller ikke mig selv i hans tjeneste, men arbejdede tidligt og silde for at sætte byen i stand til at kunne modstå en belejring og for at samle tropper og indøve dem. Især tog jeg mig af otomiernes hær, der, som fyrsterne havde lovet, indfandt sig i et antal af tyve tusinde. Men det var et besværligt arbejde, for disse aztekiske tropper manglede ganske disciplin og enhed, uden hvilke deres store antal kun gavnede lidt i en krig mod de hvide mænd. Desuden var der stor skinsyge mellem deres øverster, ligesom jeg også selv var

genstand for skinsyge. Mange stammer greb desuden lejligheden, nu da aztekerne var i nød, til at rive sig løs fra deres forbund med dem eller deres afhængighed, og sluttede de sig ikke til spanierne, så forholdt de sig dog i det mindste uvirksomme og afventede krigens udfald. – Dog arbejdede vi ufortrødent videre, delte hærene i regimenter efter europæisk skik, lagde dem i kvarter på bestemte steder, indøvede dem i brugen af deres våben, forsynede byen med fødemidler og skaffede os af med så mange unyttige munde, som vi kunne. Der var kun én mand i Tenochtitlan, som sled mere med alt dette end jeg, og det var Guatemozin, der hverken undte sig ro nat eller dag. Jeg forsøgte endog at lave krudt ved hjælp af svovl, som blev hentet fra vulkanen Popos krater, men da jeg slet ikke havde nogen kendskab til, hvorledes det skulle tilberedes, fik jeg intet held med mine forsøg. Selv om det var lykkedes mig, ville det dog ikke have nyttet os stort, for da vi hverken havde luntebøsser eller kanoner og heller ikke kunne støbe os sådanne, kunne vi kun have brugt det til miner under veje og porte og måske til granater, der kunne kastes med hånden.

Således gik den ene måned efter den anden, indtil vore spejdere endelig kom med de tidender, at spanierne rykkede frem mod os i stort antal og med dem utallige forbundsfæller.

Da ville jeg have sendt Otomie i sikkerhed op til hendes eget folk, men hun lo ad mig og sagde:

"Hvor du er, der vil jeg også være, husbond. Tror du vel, jeg kan tåle at tænke på, at du træder døden under øjne, mens jeg sidder langt fra dig og ikke kan dele faren med dig? Er dette måske de hvide kvinders sædvane, da overlader jeg det til dem, min elskede, for hos dig vil jeg blive."

Note 6:

"... ville kurere sygdommen ved at hælde koldt vand på dem, der blev smittet ...":

Denne kur bruges endnu i Mexico, og indbyggerne forsikrede forfatteren, at mange af patienterne bliver helbredet ved den.

27. Tenochtitlans fald

Kort efter jul opslog Cortés sit hovedkvarter i Tezcuco i Mexicos dal. Denne by ligger nær ved søens bred i nogle miles afstand fra Tenochtitlan, og da den lå på grænsen af hans forbundsfællers, tlascalanernes land, var det et meget passende sted for ham at foretage sine tog fra. Og nu begyndte en af de skrækkeligste krige, verden nogen sinde har set. I otte måneder rasede den, og da den til sidst ophørte, var Tenochtitlan og med den mange andre skønne og folkerige stæder kun sværtede ruiner, de fleste af aztekerne var døde ved sværdet eller af hunger, og folket knust for bestandig. Alt det, der er at fortælle om denne krig, kan jeg ikke nedskrive her, for skulle jeg det, da ville der slet ikke blive nogen ende på denne bog, og jeg har jo min egen skæbne at berette. Derfor overlader jeg det andet til historieskriverne. Her må det være nok at fortælle, at Cortés' plan var at ødelægge alle Mexicos vasaller og forbundne byer og stammer, før han gav sig i lag med dalens dronning selv, og dette tog han nu fat på med et snilde, et mod og en udholdenhed, der næppe er udvist af nogen hærfører siden Cæsars dage.

Iztapalapan var den første by, der faldt, og her blev ti tusinde mænd, kvinder og børn nedhugget eller brændt levende. Derpå kom turen til de andre; en efter en ødelagde Cortés dem, indtil de alle var i hans hånd, og Tenochtitlan alene var forblevet urørt. Mange af dem overgav sig uden stor modstand, for Anahuacs folk, der var delt i mange stammer, var som et bundt rør og ikke som en træstamme, og da Spaniens magt

overhuggede båndet, som havde snøret dem sammen, faldt de fra hinanden til alle sider uden enhed. Således skete det, at alt som Guatemozins magt svækkedes, tiltog Cortés', for han flettede disse løsnede rør ind i sin kurv. Nu, da folket så, at Mexico havde truffet en mægtig modstander, brød mangt et gammelt had og ulmende rivaliseren ud i lys lue, og de faldt over det og sønderrev det, som halvtæmmede ulve over deres herre, når hans svøbe er brudt. Det var dette, som bevirkede Anahuacs fald. Var det forblevet tro mod sig selv, havde det glemt gammelt fjendskab og gammel skinsyge og rejst sig mod spanierne som én mand, da ville Tenochtitlan aldrig være faldet, og Cortés ville tillige med hver eneste mand i hans hær være kommet til at ligge udstrakt på offerstenen.

Sagde jeg ikke, da jeg begyndte at skrive denne fortælling, at enhver uret til sidst hævner sig på det menneske eller det folk, som udøver den? Således gik det også her. Mexico blev ødelagt formedelst dets afskyelige gudsdyrkelse. Det gamle fjendskab mellem stammerne havde sin grund i de modbydelige menneskeofringer. I fordums tid var der fra alle stammer med magt blevet slæbt fanger til Mexicos altre for der at blive slagtet og ædt af de kannibalske afgudsdyrkere. Ja, Montezuma ytrede endog i sine velmagtsdage, at han havde ladet naboriget Tlascala bestå, for at det, når han yppede kiv med det, kunne yde ham de fornødne krigsfanger til ofringerne. Nu, da dalens dronning lå i nød og trængsel, huskedes disse voldsgerninger; efterkommerne af dem, hun havde dræbt, rejste sig imod hende for at trække *hendes* børn til deres altre.

I maj var det kommet dertil, at alle vore forbundsfæller var tilintetgjort eller havde forladt os, og belejringen af staden

begyndte. Den fandt sted både til lands og til vands, for med enestående rådsnildhed havde Cortés, efter en tegning, han medførte, ladet tretten brigantiner bygge i Tlascala, og ladet dem indrette således, at hver af dem kunne skilles ad i mange stykker, og disse stykker blev nu med utrolig møje slæbt mange mil over bjergene til hans lejr, fra hvilken han lod dem flyde ind til byen ad en kanal, der var gravet af ti tusinde tlascalanere, som uden ophør arbejdede på den i to måneder. De, der bar disse brigantiner, blev ledsaget af en hær på tyve tusinde tlascalanere, og hvis jeg havde måttet råde, skulle de have været angrebet inde mellem bjergpassene. Dette var også Guatemozins mening, men vi havde kun få tropper at undvære, for de fleste af vore krigere var blevet sendt bort til byen Chalco, som truede med at forlade vor sag. Alligevel tilbød jeg at føre mine tyve tusinde otomier ud mod konvojen, og der blev med stor hidsighed rådslået om sagen, men de fleste af rådet stillede sig ivrigt imod at vove en kamp mod spanierne og deres forbundne så langt borte fra byen, og således gik da lejligheden tabt og kom aldrig tiere igen. Dette var et stort fejlgreb, ligesom så mange andre, for det var disse brigantiner, der til sidst bevirkede Tenochtitlans fald derved, at de afskar os al tilførsel af føde, som ellers blev bragt i kanoer tværs over søen. Ak! selv den modigste kan intet udrette mod hungerens sværd.

Nu stod fjenden da for døren, og den sidste kamp begyndte. Først overskar spanierne den vandledning, som forsynede staden med vand fra kilderne ved kongens slot på Chapultepec, hvor jeg nu også boede, og fra nu af, og indtil belejringen var forbi, var der intet andet vand at få end den saltagtige og mudrede væske, som fandtes i søen og i brønde, der blev gravet

rundt om i byen. Skønt det til nød kunne drikkes, når det blev kogt og derved befriet for det meste salt, havde det dog en modbydelig smag og var tilmed meget usundt, så at det blev årsag til mange sygdomme. Den dag, da vandledningen blev overskåret, fødte Otomie mig en søn, vor førstefødte, og da var belejringens besværligheder så store og god føde så sparsom, at hun vist ville være død, hvis hun havde været mindre stærk, eller hvis jeg havde besiddet mindre lægekyndighed. Til min store glæde overstod hun dog faren, og skønt jeg ikke er præst, døbte jeg dog drengen med egen hånd og kaldte ham Thomas.

Dag efter dag og uge efter uge vedblev kampen med vekslende held, undertiden i omegnen af byen, undertiden på søen og undertiden i selve gaderne. Den ene gang efter den anden blev spanierne drevet tilbage med tab, men de vendte stadig tilbage fra deres forskellige lejre. Engang tog vi over tres af dem til fange og henved tusinde af deres forbundsfæller. Alle disse blev ofret på Huitzels alter og derefter fortæret af aztekerne ifølge deres afskyelige sædvane. Dog var det just ikke, fordi menneskekødet smagte dem så godt, at de åd det, men fordi slige måltider opfattedes som religiøse ceremonier.

Forgæves bønfaldt jeg Guatemozin om at forbyde dette.

"Er det vel tid at vise mildhed?" svarede han barsk. "Jeg kan ikke frelse dem fra altret, og selv om jeg kunne, ville jeg ikke. Lad de hunde dø efter vort lands skik, og bland du dig ikke i det, Teule."

Ak! Guatemozins hjerte blev stadig vildere, alt som striden fortsattes, og dette var da heller ikke at undres over.

Cortés havde lagt den grusomme plan at ødelægge byen stykke for stykke og trænge nærmere og nærmere ind til dens

hjerte, og denne plan blev udført med ubarmhjertig fasthed. Så snart spanierne vandt fodfæste i et kvarter af staden, blev tlascalanerne straks sat i arbejde med at sætte ild på husene og indebrænde beboerne. Før belejringen var til ende, var Tenochtitlan derfor kun en rygende ruinhob. Jeg tog del i alle kampene, dog ville det kun lidet sømme sig, om jeg her satte mig til at rose mig af mine bedrifter. Men spanierne kendte mig godt og havde også god grund til det. Så snart de så mig, hilste de mig med skældsord og kaldte mig "forræder og renegat," "Guatemozins hvide hund" osv. Cortés satte også en pris på mit hoved, for fra sine spioner vidste han, at nogle af Guatemozins heldigste udfald og næsten hver snildt udtænkt krigslist skyldtes mine påfund. Men jeg gav kun liden agt på, hvad de sagde til mig, for når jeg kom i nærheden af spanierne, tænkte jeg ikke på andet end at træffe sammen med de Garcia. Jeg vidste, at han var der, for jeg havde set ham flere gange, men jeg kunne aldrig komme i nærheden af ham, og spejdede jeg efter ham, så spejdede han også efter mig, men i den hensigt at undgå mig. For nu ligesom før frygtede han mig, og nu ligesom før troede han, at jeg skulle volde hans død.

Det var blevet sædvane, at krigere fra de fjendtlige hære sendte hinanden udfordringer til tvekamp, og mange sådanne kampe blev udfægtet i begge hæres påsyn. Da jeg nu til sidst i fortvivlelse havde opgivet at møde de Garcia i slaget, sendte jeg ham en dag ved en herold en udfordring. En time efter kom herolden tilbage med et svar, der var skrevet på spansk:

"Det sømmer sig ikke for en kristen kriger at mødes i tvekamp med en slig renegat af en hedensk hund, en hvid djævletilbeder og menneskeæder. Der er kun ét våben, som et

sådant afskum ikke kan besmitte: det er et reb, og et sådant venter dig, Thomas Wingfield."

I raseri rev jeg papiret i småstumper og trampede på dem, men min harme nyttede mig intet, for trods alle bestræbelser kunne jeg ikke komme ham nær, endskønt jeg dog engang i spidsen for ti af mine otomier styrtede mig midt i den spanske slagorden efter ham.

Fra dette indhug undslap kun jeg med livet, de ti otomier blev ofre for mit had.

Hvorledes skal jeg beskrive de rædsler, der dag efter dag blev læsset på den ulykkelige stad? Snart var al ordentlig føde fortæret, og menneskene måtte nu lade sig nøje med sådan kost, som svin ville have ladet ligge – alt sammen for kun at bevare livet en stakket stund længere. Træernes bark, orme og insekter, skyllet ned med brakvand fra søen – således var den bedste føde, for ikke at tale om kødet af fangerne, der blev ofret på altrene. Derfor begyndte folk nu også at dø i hundred- og tusindvis og så hastigt, at der slet ikke kunne være tale om at begrave dem. Hvor de styrtede om, der blev de liggende, indtil alle disse lig til sidst forårsagede en pest, en sort skrækkelig feber, der bortrev andre tusinder, som så igen frembragte værre pest. For hver en, der blev dræbt af spanierne, blev to bortrevet af hungeren og pesten. Og ikke mindre end halvfjerds tusinde led dog døden alene ved sværdet og ilden! Ja, på én dag, den næstsidste belejringsdag, dræbtes der endog fyrre tusinde, siges der.

En nat kom jeg hjem til det hus, hvor Otomie nu boede tillige med sin søster, Guatemozins hustru, Tecuichpo, for alle slottene var brændt ned. Jeg var nær ved at omkomme af sult,

for i fyrretyve timer havde jeg ikke smagt mad, men alt det, min hustru kunne sætte frem for mig, var tre små melkager eller tortillas, blandet med bark. Hun kyssede mig og bad mig tage til takke med dem, men jeg opdagede, at hun heller ikke selv havde spist noget den dag, og derfor ville jeg intet røre, før hun delte dem med mig. Da lagde jeg mærke til, at hun næppe kunne få den simple føde ned, og tillige, at hun græd bitterligt, men søgte at skjule sine tårer.

"Hvad fejler dig, hustru?" spurgte jeg.

Da brød hun ud i stærk hulken og sagde:

"Dette, min elskede, at i to dage har mit bryst nu været tørt for mælk – hungeren har udtørret det – og vort spæde barn er dødt! Se her ligger han!" Dermed drog hun et klæde til side og viste mig det lille, udtærede lig.

"Hys!" sagde jeg, "han er skånet for meget. Kunne vi vel ønske, at barnet skulle leve for at se sådanne dage, som vi har set?"

"Han var dog vor søn, vor førstefødte," græd hun igen. "Åh, hvorfor skulle vi dog lide alt dette?"

"Vi må lide, Otomie, fordi vi er fødte til det. Der skænkes os kun så megen lykke, at den netop kan frelse os fra vanvid – ikke mere. Spørg mig ikke hvorfor, for jeg kan ikke svare dig! Der findes heller ikke noget svar i vor tro eller i nogen anden."

Så stirrede jeg på det døde barn og græd også. Hver time i disse skrækkelige uger var det min lod at se tusinde ting langt mere skrækkelige, og dog rørte synet af dette døde barn mig mere end noget af det andet. For dette barn var mit, det var min førstefødte, dets moder græd ved min side, og dets stive, spæde fingre syntes at trække i mit hjertes strenge. Søg ikke efter

grunden, kun den Almægtige, som skænkede hjertet dets uendelige evne til smerte, kan forklare den.

Jeg tog en hakke og lavede et hul uden for huset, indtil jeg kom ned til vandet, der i Tenochtitlan altid findes i en dybde af henved to fod, og da jeg havde fremsagt en bøn over liget, lagde jeg det ned i vandet og tilkastede hullet. I det mindste skulle det da nu ikke ligesom de andre blive et bytte for zapiloterne, som aztekerne kalder gribbene.

Derefter græd vi os i søvn i hinandens arme, og Otomie mumlede en gang imellem: "Åh, min husbond, gid vi var døde og kunne drage herfra sammen med vort barn."

"Slå dig kun til tåls," sagde jeg; "for døden er ikke langt borte fra os." Den næste dag kom og med den en mere morderisk kamp end nogen af de foregående og efter den andre dage og andre blodsudgydelser, men vi blev dog ved at opholde livet, for Guatemozin gav os af sin føde. Til sidst sendte Cortés en herold til os og forlangte ved ham, at vi skulle overgive os, nu da de tre fjerdedele af staden lå i grus, og tre fjerdedele af dens forsvarere var døde. Ligene lå opdynget i husene som bier, der er kvalt i kuben, og i gaderne lå de så tæt, at vi måtte træde på dem for at komme frem.

Rådet blev sammenkaldt – barske mænd, udtærede af hunger og anstrengelser, og de talte sammen om Cortés' tilbud.

"Hvad er dine ord, Guatemozin?" sagde deres ordfører til sidst.

"Er jeg måske Montezuma, siden du spørger mig om dette? Jeg svor at forsvare byen til det sidste," svarede han hæst, "og jeg for min part vil holde min ed. Det er bedre, at vi alle skulle dø end falde levende i teulernes hænder."

"Det er også vore ord," svarede de, og kampen måtte da blive ved.

Til sidst kom der en dag, da spanierne gjorde et nyt angreb og vandt fodfæste i endnu en del af byen. Der var folkene sammenstuvede som får i en fold. Vi søgte at forsvare dem, men vore arme var svage af hunger. De fyrede ind mellem os med deres kanoner, og vi blev nedmejede som kornet for leen. Så blev tlascalanerne sluppet løs på os som vilde hunde på en forsvarsløs hind, og det var på denne dag, at der skal være faldet fyrre tusinde, for der blev ingen skånet. Næste dag, det var belejringens sidste, kom der et nyt bud fra Cortés, hvorved han indbød Guatemozin til et møde. Men han fik samme svar som før, for intet kunne bøje denne ædle mand.

"Sig ham," sagde Guatemozin, "at før vil jeg dø, end overgive mig, og at jeg på ingen måde vil underhandle med ham. Vi er nu hjælpeløse, lad da Cortés nyde den glæde at tilintetgøre os ganske."

Hele byen var nu ødelagt, og vi, der var forblevet i live inden for dens grænser, var samlet på dæmningerne og bag ved de forkullede mure, mænd, kvinder og børn i én hob.

Her angreb de os nu atter. Den store tromme på teocalliet dundrede for sidste gang, og for sidste gang steg de aztekiske krigeres vilde kampskrig op mod himlen. Vi stred, så godt vi kunne; jeg fældede fire mænd den dag med mine pile, som Otomie rakte mig, alt som jeg skød, men de fleste havde ikke engang så mange kræfter som et barn, og hvad kunne vi så gøre? De løb imod os som sømænd mod en flok sæler og slagtede os i hundredvis. De trak os ned i kanalerne og trådte os

til døde der, indtil der var lavet bro af vore lig. Hvorledes vi undflyede døden, ved jeg ikke selv.

Til sidst blev en lille flok af os, deriblandt også Guatemozin med sin hustru Tecuichpo, drevet ned til søens bred, hvor der lå nogle kanoer, og i dem krøb vi ud, uden at vi rigtig vidste, hvad vi gjorde, men dog med det svage håb at komme bort, for nu var hele byen taget. Men fra brigantinerne så de os og sejlede efter os med en gunstig vind – vinden var altid fjenderne gunstig i denne krig – og så meget vi end sled med årerne, blev vi dog indhentet af et af fartøjerne, der begyndte at skyde ned på os. Da stod Guatemozin op, råbte til dem og sagde:

"Jeg er Guatemozin, bring mig til Malinche. Men skån dem af mit folk, som endnu er i live."

"Nu," sagde jeg til Otomie ved min side, "nu er min time kommet, for spanierne vil sikkert hænge mig, og derfor tykkes det mig, at jeg gør bedst i at dræbe mig selv, så at jeg kan fri mig fra en vanærende død."

"Nej, husbond," svarede hun sørgmodigt, "som jeg sagde i forbigangne dage: så længe du lever, er der endnu håb, men de døde kommer aldrig mere tilbage. Lykken kan måske endnu være os gunstig, men står du fast ved dit forsæt, da vil jeg dø med dig."

"Nej, det vil jeg ikke tillade, Otomie."

"Da må du også skåne dig selv, husbond, for nu som altid vil jeg følge dig, hvorhen du går."

"Hør mig," hviskede jeg til hende. "Giv dig ikke til kende som min hustru, men sig, at du er en af Tecuichpos, din søsters terner. Bliver vi skilt, eller lykkes det mig på en eller anden

måde at undkomme, da vil jeg forsøge at slippe op til Ananas-byen. Der iblandt dit eget folk kunne vi måske finde et fristed."

"Ja, lad det være så, min elskede," sagde hun og smilede sørgmodigt. "Men jeg ved ikke, hvorledes otomierne vil modtage mig, efter at jeg har ført tyve tusinde af deres bedste mænd til en skrækkelig død."

Vi var nu kommet op på brigantinens dæk og måtte høre op med vor samtale, og efter at spanierne havde trættedes om os en tid, blev vi ført ind til kysten og slæbt op på taget af et hus, der endnu stod uskadt, og som Cortés i al hast havde gjort rede til at modtage sin kongelige fange. Omgivet af sit følge stod den spanske erobrer med hatten i hånden, og ved hans side stod Marina, endnu mere skøn end før. Det var første gang, jeg mødte hende, siden vi var sammen i Tabasco.

Vore øjne mødtes, og hun studsede, så at jeg kunne se, at hun kendte mig igen. Dog har det vist været vanskeligt for Marina i den blodbestænkte, udhungrede og pjaltede stakkel at genkende hendes gamle ven, teulen. Men endnu vekslede vi intet ord, for alles opmærksomhed var henvendt på mødet mellem Cortés og Guatemozin, mellem erobreren og den overvundne.

Stolt og trodsende til det sidste, skønt han så ud som et levende skelet, trådte Guatemozin lige hen til spanieren og tiltalte ham med følgende ord, som Marina oversatte.

"Jeg er kejseren, Guatemozin, Malinche, og hvad en mand har kunnet gøre for at forsvare sit folk, det har jeg gjort. Se på mit arbejdes frugter." Her pegede han på Tenochtitlans sværtede ruiner, der strakte sig til alle sider, så langt øjet rakte. "Nu er jeg faldet i mine fjenders hænder, for guderne selv har kæmpet

imod mig. Gør nu med mig, hvad du vil; og vil du handle vel imod mig, da dræb mig straks," hermed berørte han Cortés' daggert med sin hånd.

"Nej, Guatemozin," svarede Cortés. "Du har kæmpet som en tapper mand, og en sådan ærer jeg. Hos mig skal du være i sikkerhed, for vi spaniere synes godt om en brav fjende. Se her er føde." Dermed pegede han på et bord, der var dækket med så god føde, som vi ikke havde set i mange uger. "Spis nu, du og dit følge, for I kan vel trænge til det. Siden vil vi tale nærmere sammen."

Vi satte os straks ned og spiste med stor begærlighed, og jeg for min part tænkte, at det ville være godt at dø med en velfyldt mave, efter at jeg nu havde trodset døden så længe med en tom, og mens vi slugte maden, stod spanierne omkring os og så til, ikke uden medlidenhed. Derefter blev Tecuichpo bragt frem for Cortés tillige med Otomie og seks andre kvinder. Han hilste nådigt på hende, og der blev også givet dem føde. Men en af de spaniere, der havde set på os, mens vi spiste, hviskede nu noget til Cortés, og jeg så, at hans ansigt formørkedes.

"Sig mig," sagde han til mig på castiliansk, "Er du den renegat, den forræder, der har bistået aztekerne mod os?"

"Jeg er ingen renegat og ingen forræder, general," svarede jeg dristigt, for maden og vinen havde styrket mig mægtigt. "Jeg er englænder, og jeg har kæmpet blandt aztekerne, fordi jeg har god grund til at hade spanierne."

"Dette skal du straks få betalt, forræder," sagde han rasende. "Træd hid, folk, træk denne fyr bort og hæng ham så i masten på hint skib."

Jeg så nu, at det var ude med mig, og gjorde mig rede til at dø, da Marina hviskede noget til Cortés. Alt hvad hun sagde, kunne jeg ikke høre, men jeg hørte blandt andet ordene "skjult skat". Han lyttede opmærksomt, og jeg så, at han betænkte sig. Så sagde han: "Nej, hæng ikke fyren i dag, men pas vel på ham. I morgen vil jeg undersøge denne sag nøjere."

28. Thomas bliver dømt

På Cortés' befaling trådte to spaniere frem og greb mig hver under en arm, hvorpå de trak mig hen til trappen, der førte ned fra taget. Otomie havde hørt, hvad der blev sagt, og skønt hun ikke forstod ordene, kunne hun dog i Cortés' miner læse sig til, at jeg nu skulle føres i fængsel eller til døden. Idet jeg gik forbi hende, sprang hun derfor frem, mens rædslen skinnede ud af hendes øjne. Da jeg var bange for, at hun skulle finde på at kaste sig til mit bryst og derved åbenbare, at hun var min hustru, sendte jeg hende et advarende blik og lod derpå, som om jeg snublede, så at jeg ligesom af angst og udmattelse kom til at falde og det lige foran hendes fødder. Soldaterne, der trak af med mig, lo råt, og en af dem sparkede mig med sin tykke støvle.

Men Otomie bukkede sig og rakte hånden frem for at hjælpe mig op, og idet hun gjorde dette, talte vi sagte og hurtigt til hinanden.

"Farvel, hustru," sagde jeg, "hvad der så end hænder, så vær tavs."

"Farvel," svarede hun, "skal du dø, da vent mig ved dødens porte, for der vil jeg møde dig."

"Nej, gør ikke det; tiden vil bringe dig trøst."

"Nej, du er mit liv, min elskede, med dig ender tiden for mig."

Nu var jeg kommet til at stå oprejst igen, og jeg tror ikke, at nogen havde hørt, hvad vi talte, for alle hørte på Cortés, der dadlede den mand, som havde sparket mig.

"Jeg bød dig bevogte denne forræder, ikke at sparke ham," sagde han harmfuld på castiliansk. "Vil du bringe os skam her for alle disse vildes øjne? Vov at gøre sligt en gang til, og du skal komme til at bøde hårdt for det. Lær mildhed af hin kvinde; hun er ved at dø af sult, og dog forlod hun maden for at hjælpe din fange på benene. Før ham nu bort til lejren, og pas vel på, at han ikke kommer noget til, for han kan åbenbare os meget."

Så førte soldaterne mig knurrende bort, og det sidste, jeg så, var Otomies fortvivlede ansigt, idet hun stod og stirrede efter mig, nær ved at falde i afmagt ved vor adskillelses skjulte kval. Men da jeg kom hen til trappen, tog Guatemozin, som stod der, min hånd og trykkede den.

"Farvel, min broder," sagde han med et sørgmodigt smil. "Den leg, vi legede sammen, er nu tilendebragt, og tiden er kommet til hvile. Jeg takker dig for din dåd og din hjælp."

"Farvel, Guatemozin," svarede jeg; "du er faldet, men lad det trøste dig, at du under kampen har vundet udødelig hæder."

"Af sted med dig," knurrede soldaterne, og jeg måtte gå videre. Jeg tænkte kun lidt på, hvorledes Guatemozin og jeg skulle mødes igen.

De førte mig ned i en kano, og vi blev af tlascalanere roet tværs over søen, indtil vi til sidst kom til den spanske lejr. Hele vejen blev jeg hånet og udskældt af mine bevogtere, om de end ikke, eftersom de frygtede Cortés' vrede, vovede at lægge hånd på mig. De spurgte mig, om jeg syntes godt om dette hedningeliv, om jeg åd de ofrede mennesker stegte eller rå og meget andet. En tid tålte jeg deres spot, for af indianerne havde jeg lært at være tålmodig, men til sidst svarede jeg dem med få, men bitre ord.

"Ti, I krystere," sagde jeg, "husk, at jeg sidder her hjælpeløs imellem jer. Stod jeg for jer med mine våben og min fulde styrke, da ville jeg ikke leve og høre slige ord, eller I ville ikke leve og gentage dem."

Så tav de, og jeg sad også stille. Da vi nåede lejren, blev jeg ført tværs igennem den og fulgt af en skare af vilde tlascalanere, der ville have sønderrevet mig led for led, om de havde turdet. Jeg så også nogle spaniere, men de fleste af dem var så drukne af mescal og af glæde over, at Tenochtitlan var faldet, og at deres værk nu endelig var til ende, at de slet ikke ænsede mig. Aldrig har jeg set en så vanvittig glæde som den, der havde betaget dem, for disse stakkels tåber troede fuldt og fast, at de herefter skulle spise af guldtallerkener og leve i fryd og herlighed. Det var for at få guld, at de havde fulgt Cortés, for at få guld, at de havde kæmpet med i hundreder af kampe og trodset aztekernes offeraltre, og nu troede de, at de havde vundet det.

Kammeret i det stenhus, hvori de indespærrede mig, havde et enkelt vindue forsynet med tværstænger af træ, og gennem dette vindue kunne jeg se og høre soldaternes støjende glæde. Hele dagen og det meste af natten spillede de og drak og satte ti guld-pesos på et enkelt kast, og stadig skulle den tabende betale sin indsats af sin andel i aztekernes uudtømmelige 1 skatte. De brød sig kun lidt om, enten de tabte eller vandt, for de var så visse på deres rige bytte og spillede videre, indtil fuldskaben overvældede dem, og de rullede sanseløse ned under bordene, idet de greb efter solstrålerne og råbte: "Guld, guld!"

Idet jeg lyttede ved vinduet, opsnappede jeg også nogle af nyhederne fra lejren. Jeg fik således at vide, at Cortés var

kommet tilbage, medbringende Guatemozin og flere af fyrsterne tillige med mange af de aztekiske adelsdamer. Jeg så og hørte da også, at soldaterne spillede om disse kvinder, da de havde fået nok af at spille om penge, og en beskrivelse af hver af dem blev derfor nedskrevet på et stykke papir. En af disse beskrivelser passede godt på Otomie, og hun blev stillet til auktion af den slyngel, som havde vundet hende i spillet, og solgt til en menig soldat for et hundrede pesos. For disse mennesker tvivlede ikke et øjeblik om, at både kvinderne og guldet ville blive uddelt til dem.

Således hengik flere dage, i hvilke jeg sad og sov i mit fængsel, uden at andre kom til mig end den azteker-kvinde, som passede på mig og bragte mig fuldt op af føde. I disse dage spiste jeg, som jeg aldrig har spist hverken før eller siden, og jeg sov tillige meget, for mine sorger kunne ikke berøve mit legeme dets trang til føde og hvile. Jeg tror sikkert, at jeg efter en uges forløb var blevet halvdelen af min vægt tungere; også min træthed blev til sidst overvundet, og jeg fik alle mine kræfter tilbage.

Men når jeg ikke sov eller spiste, sad jeg hele tiden ved vinduet i det håb at få et glimt at se af Otomie eller Guatemozin, dog ventede jeg forgæves. Dog – så jeg ikke mine venner, så så jeg til sidst min fjende, for en aften kom de Garcia og stirrede på mit fængsel. Han kunne ikke se mig, men jeg kunne godt se ham, og det djævelske smil, der tegnede sig på hans ansigt, da han sneg sig bort som en ulv fra en fårefold, fik mig til at gyse af en forudanelse om kommende ve og kvaler. I over ti minutter stod han og stirrede på mit vindue, ligesom en kat stirrer på en fugl i et bur, og jeg forstod, at han ventede på,

at døren skulle blive åbnet, og at han *vidste*, at det snart ville ske.

Dette fandt sted aftenen før den dag, da jeg blev lagt på pinebænken.

Imidlertid lagde jeg mærke til, at der, som tiden gik, skete en forandring med tilstanden i lejren. Soldaterne hørte op med at spille om det forventede guld og at drikke til overmål, ligesom også deres støjende glæde lagde sig, og i stedet for begyndte de at stikke hovederne sammen og talte meget ivrigt sammen, men hvad det var om, kunne jeg ikke høre. Den dag, da de Garcia stod og stirrede på mit fængsel, var der et stort møde af spanierne på pladsen lige over for mit fængsel, og Cortés indfandt sig til mødet meget prægtigt klædt og ridende på en hvid hest. Jeg kunne ikke høre, hvad der blev talt om, men jeg så, at flere af officererne tiltalte Cortés i stor harme, og at deres ord blev hilst med høje bifaldsråb af soldaterne. Til sidst svarede den store fører dem i en længere tale, hvorefter de tav. Næste morgen, da jeg i havde spist morgenmad, trådte fire soldater ind i mit kammer.

"Hvorhen?" spurgte jeg.

"Til generalen, forræder," svarede deres fører.

"Så er det da til sidst kommet," tænkte jeg ved mig selv, men til dem sagde jeg: "Det er godt. Enhver forandring fra dette hul er til det bedre."

"Måske," svarede han, "men dette er den sidste."

Jeg forstod da, at manden troede, jeg gik til min død. Fem minutter efter stod jeg for Cortés i hans bolig. Ved hans side sad Marina, og rundt om stod flere af hans officerer iførte deres våben. Den store erobrer så på mig en stund og sagde så:

"Dit navn er Wingfield, du er af blandet blod, halvt engelsk og halvt spansk. Du led skibbrud ved Tobasco-floden og blev siden ført til Tenochtitlan. Der blev du dømt til at forestille guden Tezcat, men blev frelst af os, da vi erobrede det store teocalli. Dog søgte du tilbage til aztekerne og tog del i angrebet og nedslagtningen i *noche triste*. Siden efter blev du Guatemozins ven og rådgiver og hjalp ham at forsvare Tenochtitlan. Er det ikke sandt, fange?"

"Det er alt sammen sandt, general," svarede jeg.

"Godt, du er nu vor fange, og selv om du havde tusinde liv, så havde du dog forbrudt dem alle, fordi du har været en forræder mod din egen race. Hvilke omstændigheder, der har ført dig til dette skrækkelige forræderi, kan jeg ikke gennemskue, men at du har begået det, står fast. Du har dræbt mange af spanierne og deres forbundsfæller, og da dette er sket i forræderi, må det betragtes som mord. Wingfield, du har forbrudt dit liv, og jeg dømmer dig til at hænges som forræder og apostat."

"Ja, der er jo intet mere at sige til det," sagde jeg rolig, skønt det løb mig koldt ned ad ryggen.

"Jo, der er en del endnu," svarede Cortés. "Skønt du har begået så mange forbrydelser, er jeg dog villig til at skænke dig livet på én betingelse; ja, jeg er ydermere villig til at skaffe dig skibslejlighed tilbage til Europa, så snart der gives lejlighed til det; derovre kan du da, om Gud er dig nådig, undfly rygtet om dit skammelige forræderi! Betingelsen skal du nu få at høre. Vi har grund til at tro, at du ved, hvor Montezumas skat er blevet skjult, den som med vold blev os fraranet i *noche triste*. Ja, vi ved bestemt, at det er således, for det er blevet set, at du gik med ned i de kanoer, der blev ladet med den. Vælg nu, apostat,

mellem en vanærende død og at åbenbare os stedet, hvor skatten kan findes."

Et øjeblik vaklede jeg. På den ene side havde jeg tabet af ære, frihed, liv og håb om at gense mit hjem, på den anden en afskyelig død. Men så huskede jeg på min ed til Otomie, og på, hvad hun ville tænke om mig, hvis jeg gjorde dette, og nu vaklede jeg ikke mere.

"Jeg ved intet om denne skat, general," svarede jeg koldt. "Send mig kun af sted til døden."

"Du mener, at du ikke vil sige noget om den, forræder. Tænk dig lidt om. Har du svoret eder, da har Gud nu løst dem. Aztekernes kejserdømme er til ende, deres kejser er min fange, deres hovedstad er en ruin. Den sande Gud har ved min hånd sejret over disse djævle. Deres rigdomme er mit lovlige bytte, og jeg må have det for at betale mine tapre kammerater, der ikke kan blive rige af ødelæggelse. Tænk dig derfor lidt om."

"Jeg ved intet om denne skat, general."

"Det sker undertiden, at erindringer kan vækkes, forræder. Jeg har sagt, at du skal dø, hvis din erindring svigter dig, og det kan du stole på. Men døden kommer ikke altid så hurtigt. Der findes midler, og du, som har levet i Spanien, har sikkert hørt om dem," her trak han brynene op og så betydningsfuldt på mig, "midler ved hvilke et menneske kan bibringes døden, mens han dog vedbliver at leve i flere uger. Jeg holder ikke af at gribe til sådanne midler, men da det lader til, at din erindring sover, så bliver jeg dog nødt til at anvende dem for at vække den, før du dør."

"Jeg er i Eders vold, general," svarede jeg. "I kalder mig atter og atter forræder, men det er jeg ikke. Jeg er kongen af

Englands og ikke kongen af Spaniens undersåt. Jeg kom hid for at opsøge en skurk, som har øvet blodig uret mod mig og mine, en skurk, der findes i Eders følge, og som kalder sig Sarceda; de Garcia var ellers før hans navn. For at finde ham og af andre grunde sluttede jeg mig til aztekerne. Nu er disse overvundet, og jeg er Eders fange. Men gør nu i det mindste med mig, som en brav mand gør med en slagen fjende. Jeg ved intet om skatten; dræb mig da, og lad det være nok med det."

"Jeg ville selv ønske, at jeg kunne nøjes med dette, Wingfield, men jeg tør ikke lade det være nok at optræde som kriger, for jeg er også kirkens stedfortræder her i Anahuac. Du har ladet dig optage blandt afgudsdyrkerne, du har set på, at dine medkristne blev ofret og opædt af dine dyriske fæller. Alene for det fortjener du at blive pint til evig tid, og dette vil sikkert også blive din lod, når vi er færdige med dig. Hvad hidalgoen, Don Sarceda, angår, da kender jeg ham kun som en brav våbenfælle, og jeg vil ikke nedværdige mig til at lytte til bagvaskelser mod ham, især når de fremsættes af en omløbende apostat. Imidlertid er det uheldigt for dig" – her gled et sælsomt vildt udtryk hen over Cortés' ansigt – "at der således er gammelt fjendskab imellem jer, eftersom det er til hans behandling, jeg har i sinde at overgive dig. Men for sidste gang siger jeg nu: Vælg! Vil du åbenbare os skattens skjulested og gå fri, eller vil du overlades til Don Sarceda, for at han kan få dig til at tale."

Da fo'r en gysen atter igennem mig, for jeg vidste nu, at jeg var dømt til pinsel, og at de Garcia skulle være min bøddel. Hvilken barmhjertighed havde jeg at vente fra denne djævel, nu da han havde frie hænder til at gøre med mig, hans dødsfjende,

hvad han fandt for godt? Dog overvandt min æresfølelse min rædsel og jeg svarede:

"Jeg har jo sagt Eder, general, at jeg intet ved om denne skat. Øv da kun Eders grusomhed mod mig, og Gud tilgive Eder denne svare synd."

"Tag ikke Hans hellige navn i din besmittede mund, apostat, afgudsdyrker og menneskeæder! Kald på Sarceda!"

En soldat gik ud for at hente ham, og en stund blev der dyb stilhed, under hvilken jeg opfangede et blik fra Marina og så, at der stod inderlig medlidenhed at læse i hendes øjne. Men her kunne hun ikke hjælpe mig, for Cortés var rasende, fordi der intet guld var blevet fundet, og soldaternes støjende fordringer om belønning havde berøvet ham ligevægten og bragt ham til at benytte sig af dette skammelige middel, skønt han ikke var grusom af naturen. Dog forsøgte hun at formilde ham, for jeg så, at hun meget ivrigt hviskede ham noget i øret. En kort tid lyttede han til hendes ord, men derpå skød han hende barsk til side.

"Ti stille, Marina," sagde han, "hvad, skal jeg måske skåne denne engelske hund for nogle smerter, når min magt, ja, måske mit liv afhænger af, om jeg kan få fat i guldet? – Ja, han ved meget godt, hvor det er skjult, det sagde du jo selv, da jeg straks ville have ladet ham hænge som forræder, og det er også sikkert nok, at han var en af dem, som spejderne så sejle ud med det på søen. Vor ven var også med dem, men han kom ikke tilbage mere, de har vel sagtens myrdet ham bagefter. Hvad er denne mand vel for dig, siden du således beder for ham? Hold nu op med at plage mig, Marina, har jeg ikke plagerier nok i forvejen?" Dermed satte han sig ned med hånd under kind og

faldt i dybe tanker. Men Marina sendte mig et sørgmodigt blik og sukkede, som om hun ville sige: "Jeg har gjort, hvad jeg formåede," og jeg takkede hende med mine øjne.

Straks efter hørte jeg fodtrin, og da jeg så op, stod de Garcia for mig. Tiden og strabadserne havde sat deres spor i hans udseende, men sølvstænkene i hans krøllede hår og skæg tjente kun til at forøge hans fornemme udseende, og da jeg så ham i al hans mørke, spanske skønhed klædt i en kostbar dragt med prægtige guldkæder ned over brystet, mens han med hatten i hånden bøjede sig for Cortés, måtte jeg ved mig selv bekende, at jeg sjældent havde set en mere anstandsfuld og anselig kavaler. Men jeg vidste jo, at dette glimrende ydre dækkede over det sorteste hjerte, og mine lemmer ligefrem dirrede af had ved synet af ham. Jeg tænkte på min egen vanmagt og på, hvilket ærinde, han kom i, og skar tænder i afmægtig harme samt forbandede den dag, da jeg blev født. Men de Garcia hilste mig med et grusomt smil og henvendte sig derefter til Cortés.

"Hvad befaler I, general?"

"Vel mødt, kammerat," svarede Cortés, "I kender jo denne renegat?"

"Kun alt for godt, general. Tre gange har han søgt at snigmyrde mig."

"Nu I er dog altså undsluppet ham, og nu er det Eders tur, Sarceda. Han siger, at der er gammelt fjendskab mellem Eder, hvorledes hænger det sammen?"

De Garcia betænkte sig lidt og strøg sit spidse skæg; så svarede han: "Jeg taler nødigt om det, for det angår en ungdoms-forvildelse, som jeg siden har angret og gjort bod for. Dog vil jeg fortælle det hele, for at I ikke skal tro værre om mig,

end jeg fortjener. Denne mand har nogen grund til at være vred på mig, for da jeg var meget yngre, end jeg nu er, og hengiven til ungdommens dårskaber, hændte det, at jeg i England traf sammen med hans moder, en såre yndig spansk dame, der havde haft det uheld at blive gift med en englænder, denne mands fader, en sølle nar, ved hvis side hun befandt sig meget ilde. Nå – kort at fortælle: Damen kom til at synes bedre om mig, og jeg dræbte hendes mand i en duel. Det er grunden til, at denne forræder hader mig."

Jeg troede, at mit hjerte skulle sprænges af raseri. Til al den ondskab, de Garcia havde øvet mod mig, havde han nu føjet det niddingsværk at skænde min stakkels døde moders ære.

"Du lyver, morder," gispede jeg og rev i de bånd, der bandt mig.

"Jeg må bede Eder om at beskytte mig mod slige forhånelser, general," svarede de Garcia koldt. "Hvis fangen var værdig til det, ville jeg bede Eder løse hans bånd og lade ham kæmpe med mig, men min ære og mit sværd ville blive plettede for bestandig, hvis jeg skulle kæmpe med en sådan nidding som han."

"Vov at tale således én gang til, apostat, til en spansk adelsmand," sagde Cortés koldt, "og din tunge skal blive revet ud af din mund med rødglødende tænger, din hedenske hund! Eder, Sarceda, takker jeg for Eders tillid. Har I ikke nogen værre synd på Eders samvittighed end slig kærlighedshandel, da tror jeg for vist, at vor gode præst Olmedo vil love Eder et kort ophold i skærsilden. Men vi står her og spilder tiden. Denne mand ved, hvor Montezumas skat er blevet skjult, og hvis Guatemozin og hans adelsmænd ikke ville åbenbare det, så

kunne vi vel dog tvinge denne slyngel til at komme frem med det, for de pinsler, en indianer kan udholde uden så meget som et suk, vil snart få sandheden frem fra en sådan hvid hednings læber. Tag ham med Eder, Sarceda, og forhør ham, jeg overgiver ham til Eders behandling. Lad ham først lide med de andre, og skulle han vise sig halsstarrig, da bagefter alene. Fremgangsmåden overlader jeg til Eder selv. Når han bekender, så lad mig det vide."

"Tilgiv mig, general, men sligt er ikke en gerning for en hidalgo af Spanien. Jeg har hidtil haft for skik at gennembore min fjende med sværdet og ikke knibe ham med tænger," sagde de Garcia, men mens han talte, så jeg et triumferende glimt skinne i hans sorte øjne og hørte sejrsglæden gennem den skrømtede fortørnelse i hans røst.

"Jeg ved det, kammerat. Men dette må gøres; skønt jeg afskyr sligt, må det dog gøres, der er ikke andet for. Ved Guds moder! jeg *må* have fat i guldet, for slynglerne der henne begynder at mumle om, at jeg selv har stukket det til side, og jeg tvivler stærkt på, at disse stædige indianske hunde vil frem med det, hvor meget de så bliver pint. Men denne fyr kender også hemmeligheden, og nu overgiver jeg ham til Eder, fordi I kender hans ondskab, og dette vil lette Eders hjerte for al barmhjertighed. Skån ham nu endelig ikke, kammerat; husk på, at han *skal* tvinges til at tale."

"Når det er Eders befaling, general, da adlyder jeg, skønt jeg langtfra ynder dette værk, men jeg gør det dog kun på den betingelse, at I giver mig befalingen skriftligt."

"Den skal straks blive udstedt," svarede generalen. "Og nu af sted med ham?"

"Hvorhen?"

"Til fængslet, hvor han før sad. Alt er gjort i stand der, og der vil han også finde sine kammerater."

En vagt blev straks samlet, og jeg blev ført tilbage til huset, og idet de slæbte af sted med mig, sagde de Garcia, at han snart skulle være hos mig.

29. De Garcia taler rent ud

Jeg blev ikke straks ført ind i det værelse, som jeg havde forladt, men indsat i et lille rum, som vendte ud til det, vagten sov i. Her lå jeg en tid bundet på hænder og fødder og bevogtet af to soldater med dragne sværd. Mens jeg lå således martret af raseri og frygt, hørte jeg gennem væggen lyde af hammerslag, fulgt af en lydelig stønnen. Endelig befriedes jeg for den spænding, jeg lå i, en dør blev åbnet, og to vildt udseende tlascalanere kom ind, greb mig ved håret og ørene og slæbte mig på den måde ind i mit kammer.

"Stakkels djævel!" hørte jeg en af de spanske soldater mumle, "enten han nu er apostat eller ej, så gør det mig dog ondt for ham, det bliver en fæl over gang."

Så blev døren stænget, og jeg befandt mig på mit pinested. Der var blevet hængt et tæppe for vinduesåbningen, men der var der dog ikke af den grund helt mørkt derinde, for i nogle messingbækkener brændte en kulild, som kastede et rødt, uhyggeligt lys omkring i rummet. Ved dette lys så jeg, at der i kammeret var opstillet tre stærke stole, af hvilke den ene var tom, men på de to andre sad Guatemozin og hans og min ven kaziken af Tacuba. De var bundet fast til stolene, bækkenerne med kulilden var hensat under deres fødder, og bag ved hver stod en præst med papir og et blækhorn, mens en hel del indianere rundt omkring i værelset var travlt beskæftiget under ledelse af to spanske soldater. Tæt ved den tomme stol stod en anden spanier, der endnu ikke tog del i værket; det var de Garcia. Straks efter at jeg var kommet ind, tog en af indianerne

fat i Tacuba-fyrstens nøgne fod og satte den på gløderne i et af bækkenerne. En kort stund var der stille, men så begyndte tacubaneren at stønne og jamre sig. Guatemozin drejede hovedet om imod ham og talte til ham, og i det samme så jeg, at også Guatemozins fod stod på brændende kul. "Hvorfor klager du dig, min ven," sagde han roligt og med fast røst; "tror du da, at jeg fryder mig ved dette fodbad? Og jeg tier dog stille. Følg mig nu som altid, ven, og klag ikke, fordi du må lide."

Præsten nedskrev hans ord, for jeg hørte pennen kradse på papiret, og mens han skrev, drejede Guatemozin hovedet igen og fik øje på mig. Hans ansigt var gråt af pine, men dog talte han, som jeg hundrede gange havde hørt ham tale i rådet: langsomt og klart. "Ak, er du også der min ven, Teule?" sagde han, "jeg håbede dog, at de havde skånet dig. Se, hvorledes disse spaniere holder deres løfter. Malinche svor at behandle mig med al ære, se her, hvorledes han ærer mig med glødende kul under mine fødder og rødglødende tænger i mit kød. De tror, at vi har skjult en skat, Teule, og vil nu have os til at åbenbare, hvor den er. Men du ved, at det er løgn. Ejede vi skatte, ville vi da ikke med glæde give dem til erobrerne, til Quetzals gudesønner? Du ved, at der ikke er andet tilbage end vor stads ruiner og vore dødes ben."

Her tav han pludselig, for den djævel, der pinte ham, slog ham på munden og sagde: "Ti, din hund!"

Men jeg havde allerede forstået ham og svor i mit hjerte, at jeg før ville dø end åbenbare min broders hemmelighed. Det var den sidste sejr, Guatemozin kunne vinde, at bevare guldet fra de griske spaniers kløer, og denne sejr skulle han ikke gå glip af ved mig. Dette svor jeg, og min ed kom snart til at bestå sin

prøve, for på en håndbevægelse fra de Garcia greb tlascalanerne mig og bandt mig fast til den tredje stol.

Så hviskede han til mig på castiliansk: "Underlige er Forsynets veje, frænde Wingfield. Du har jaget efter mig tværs over den halve verden, og adskillige gange har du truffet mig, men altid kun til liden glæde for dig. Jeg troede, at jeg havde dig fat i slaveskibet, jeg troede, at hajerne havde fat i dig i vandet, men du undslap mig dog, mig, som du jagede efter. Da jeg erfarede dette, voldte det mig angst, men nu ængstes jeg ikke mere, for nu ser jeg, at du blev bevaret til denne stund. Frænde Wingfield, det skal gå underligt til, om du slipper fra mig denne gang, men jeg håber dog, at vi skal tilbringe nogle dage sammen, før vi skilles. Nå – jeg vil være høflig mod dig, du må selv vælge, hvad du ønsker – hvad skal vi begynde med? De hjælpekilder, jeg råder over, lader ganske vist en del tilbage at ønske, for ak! den hellige ret har endnu ikke holdt sit indtog her med sine fortræffelige redskaber, men jeg skal gøre mit bedste med, hvad jeg har. Disse fyre her forstår sig kun dårligt på denne kunst, det eneste, de kan finde på, er glødende kul, men jeg har dog noget mere, ser du," hermed pegede han på forskellige marter-instrumenter. "Hvilket skal vi begynde med?"

Jeg svarede ikke, for jeg havde besluttet, at jeg ikke ville mæle et ord eller komme med et eneste skrig, hvad han så end gjorde ved mig.

"Lad mig nu tænke mig om," fortsatte han og strøg sit skæg. "Ah, nu har jeg det. Kom hid, slaver!"

Jeg vil ikke forny mine kvaler eller opvække rædslen hos dem, som kommer til at læse dette, ved at beskrive, hvad der nu skete. Det må være nok at sige, at denne djævel i over to timer,

understøttet af tlascalanerne pinte mig af sit sorte hjertes fulde lyst. Den ene slags pinsler efter den anden blev anvendt på mig med en opfindsomhed, der søger sin lige, og når jeg af og til faldt i afmagt, blev jeg kaldt til live igen, ved at de stænkede mig over med koldt vand og hældte spiritus i min hals. Og dog – jeg siger det ikke uden stolthed – udstødte jeg i disse to timer ikke en eneste klagelyd og mælede ikke et ord, hverken godt eller ondt.

Og dog var det ikke alene legemlige smerter, jeg måtte lide, for hele tiden hånede min fjende mig med bitre ord, der pinte min sjæl lige så meget som hans torturredskaber og de glødende kul mit legeme. Til sidst holdt han udmattet op og skældte mig ud for et stædigt, engelsk kvæg. I samme øjeblik trådte Cortés ind sammen med Marina.

"Hvorledes går det?" spurgte han i en påtaget ligegyldig tone, skønt han dog blev ganske bleg, da han så os.

"Kaziken af Tacuba har bekendt, at der er begravet guld i hans have, men de to andre har intet sagt, general," svarede præsten, idet han så på sit papir.

"Brave mænd, i sandhed," hørte jeg Cortés mumle ved sig selv, derpå tilføjede han højt: "Lad kaziken i morgen blive ført hen til haven, som han taler om, for at han kan vise os guldet. Hvad de andre to angår, så pin dem nu ikke mere i dag. Måske kommer de på andre tanker til i morgen; det vil jeg i alt fald håbe for deres egen skyld."

Derpå gik han hen i en krog af værelset og talte med Sarceda og de andre bødler, mens Marina blev tilbage hos Guatemozin og mig. En stund stod hun og stirrede på fyrsten med rædsel,

men så kom der et sælsomt blik i hendes skønne øjne, og hun sagde til ham med dæmpet røst og i det aztekiske tungemål:

"Husker du, hvorledes du engang hist nede i Tabasco viste mig fra dig, Guatemozin, og hvad jeg dengang sagde til dig? At jeg skulle blive stor, dig til trods. Nu ser du, at det er gået, som jeg sagde, og at det er gået nedad for dig. Gør det dig nu ikke ondt, Guatemozin? Mig gør det ondt, skønt var jeg, som andre kvinder er, da ville jeg vel glædes ved at se dig således."

"Kvinde," sagde fyrsten med tyk stemme, "du har forrådt dit land, og du har bragt vanære og pinsel over mig ja, for havde du ikke været, da ville alt dette ikke være sket. Det gør mig nu ondt, at jeg ikke dengang dræbte dig. Dog, du får sikkert din straf; gid dit navn for evig må blive dækket med skam, og du selv, før du dør, kommer til at kende vanærens og forkastelsens bitterhed! Dine ord gik i opfyldelse, men mine vil sikkert også blive opfyldt."

Hun vendte sig skælvende bort og var tavs en stund, men så faldt hendes blik på mig, og hun begyndte at græde.

"Ak, stakkels mand," sagde hun; "ak, min ven!"

"Græd ikke over mig, Marina," svarede jeg på aztekisk; "for dine tårer er unyttige, men hjælp mig hellere, om du kan."

"Åh, ja, gid jeg kunne!" hulkede hun, vendte sig derpå fra os og flygtede ud af kammeret. Lidt efter forlod også Cortés det.

Nu trådte spanierne ind igen og bar Guatemozin og kaziken bort i deres arme, for de kunne ikke gå, ja, kaziken lå endog i afmagt.

"Farvel, Teule," sagde Guatemozin, da han blev båret forbi mig; "du er visselig en af Quetzals ægte sønner og en brav

mand. Guderne belønne dig i fremtiden for alt det, du har lidt for mig og mine, jeg mægter det ikke."

Så blev han båret ud, og dette var de sidste ord, jeg hørte ham sige.

Jeg var nu alene tilbage med tlascalanerne og de Garcia, der blev ved at spotte mig som før.

"En lille smule træt, hvad, ven Wingfield?" sagde han snerrende. "Nu legen er også lidt anstrengende, indtil du bliver vant til den. En nats søvn vil nok gøre dig frisk igen, og så begynder vi på ny. Du tror måske, at det værste er overstået – tåbe, dette her er kun en lille begyndelse. Du tror måske også, at din halsstarrighed ærgrer mig? Atter fejl, min ven, tværtimod, jeg beder kun til, at du vil holde dine læber lukkede lige til det sidste. Med glæde vil jeg give min andel i den skjulte skat for at kunne komme til at pine dig to dage endnu. Jeg skyldte dig så meget, som jeg måtte have tilbagebetalt, og heldigvis har jeg nu fået lejlighed til det. Et menneske kan martres på mange andre måder end ved at blive pint på sit eget legeme. Da jeg ville hævne mig på din fader, da ramte jeg ham gennem den, han elskede. Ja, se, nu begynder du at blive opmærksom, og at tænke på, hvad jeg mener. Nå, jeg skal gerne sige dig det. Du kender måske en aztekisk dame af kongeligt blod, hvis navn er Otomie?"

"Otomie? – hvad ved I om hende?" udbrød jeg, idet jeg nu for første gang lukkede munden op, eftersom frygten for hende rørte mig meget mere end alle de pinsler, jeg havde døjet.

"Ah, se der fik jeg dog endelig munden lukket op på dig, og i morgen antager jeg, vil du blive ligefrem veltalende. Ja, ser du, frænde Wingfield: Otomie, Montezumas datter, og for resten en

meget nydelig dame, er jo blevet din kone efter indiansk skik – jo, jeg kender nok hele historien og hun er nu i min vold. Jeg skal snart vise dig, at jeg taler sandt, for hun skal nu straks blive bragt herhen, og så kan I trøste hinanden. Hør vel efter, din hund! I morgen skal hun sidde ved din side og lide det samme, som du har lidt! Så vil du sikkert få munden godt på gled, men da er det måske for silde."

Da blev min stolthed brudt, og for første gang ydmygede jeg mig så dybt, at jeg tiggede min fjende om nåde.

"Skån hende!" jamrede jeg, "gør med mig, hvad I lyster, men skån hende! I må dog vel også have et hjerte, for I er jo dog et menneske. I kan dog ikke ville gøre sligt, og Cortés vil sikkert heller ikke tillade det."

"Åh, hvad Cortés angår, så vil han ikke få noget at vide om dette, før det er sket," sagde han. "Jeg har jo hans skriftlige tilladelse til at bruge alle de midler, der står i min magt, for at vriste sandheden fra dig. Torturen har intet nyttet, der er da kun dette tilbage. For resten må du jo kende mig dårligt, hvis du mener, at jeg kan vise dig nogen skånsel, og du ved dog, hvad det er at hade, for du hader jo mig, men læg dit had sammen ti gange, så vil du finde, hvor stort mit had er til dig. Jeg hader dig for din byrd, jeg hader dig, fordi du har din moders øjne, men endnu mere hader jeg dig for din egen skyld, for pryglede du som knøs ikke mig, en spansk adelsmand, med en stok, som om jeg kunne være en hund? Skulle jeg måske så gyse tilbage for en sådan gerning, når jeg kan tilfredsstille mit had ved den? Desuden – skønt du er en modig mand, så ved du dog i dette øjeblik, hvad det er at føle frygt og smage dens kval. Og nu skal jeg være ærlig mod dig, Thomas Wingfield: jeg

frygter dig. Straks, da jeg så dig første gang, frygtede jeg dig, som jeg vel havde årsag til at gøre, og det var derfor, jeg søgte at dræbe dig. Og alt som tiden er gået, har jeg frygtet dig mere og mere, så meget, at jeg undertiden næppe kan sove eller finde hvile på grund af en navnløs rædsel, der forfølger mig, og som stammer fra dig. Når vi er stødt sammen, har jeg altid haft lykken med mig, og dog frygter jeg stadig for dig – ja, frygter dig endnu i denne stund. Hvis jeg turde, da ville jeg dræbe dig straks, men jeg ved, at du da ville hjemsøge mig, som din moder hjemsøger mig, og desuden må jeg stå Cortés til ansvar for dig. Frygten, frænde Wingfield, er grusomhedens fader, og derfor kender min grusomhed mod dig ingen grænser. Enten du lever eller dør, så ved jeg, at du dog vil triumfere over mig til sidst, men nu er det min tur, og så længe du ånder, eller så længe nogen af dem, du elsker, ånder, vil jeg bruge alle mine evner til at bringe skam og elendighed og død over dig og dem, ligesom jeg gjorde ved din moder. Hvorfor skulle jeg ikke det? Der findes jo alligevel ingen tilgivelse for mig, og jeg kan ikke gøre det skete ugjort. Du er kommet for at hævne dig på mig, og før eller senere vil jeg af dig eller ved dig blive fældet, men indtil da triumferer jeg." Dermed vendte han sig pludselig fra mig og gik ud.

Min udmattelse og mine lidelser overvældede mig, og jeg faldt i afmagt. Da jeg vågnede, mærkede jeg, at mine bånd var løst, og at jeg lå på en slags leje, mens en kvinde bøjede sig over mig og ynkede mig med kærlige og medlidende ord. Det var blevet aften, men der var lys i kammeret, og jeg så, at kvinden ikke var andre end Otomie, som nu ikke længere var mager og

udhungret, men næsten lige så skøn som før belejringens og hungerens dage.

"Otomie, er du her!" gispede jeg gennem mine sårede læber, og jeg kom straks til at huske på de Garcias trusler.

"Ja, min elskede, det er mig," mumlede hun; "de har tilladt mig at pleje dig, disse djævle. Åh, at jeg skal se dig således, og dog være ude af stand til at hævne dig," og hun brast i heftig gråd.

"Tys!" sagde jeg, "har vi føde?"

"Ja, i overflødighed. Marina sendte den herhen."

"Giv mig da noget at spise, Otomie."

Hun gav mig mad, og min svaghed begyndte at svinde, skønt jeg led gruelige smerter over hele legemet.

"Har du set de Garcia?" spurgte jeg.

"Nej, min husbond. For to dage siden blev jeg skilt fra min søster Tecuichpo og de andre kvinder, men ellers er jeg blevet godt behandlet og har ikke set andre spaniere end den soldat, der førte mig her hen, og som fortalte mig, at du var syg. Ak! jeg tænkte ikke på, at du var syg af dette."

"Der er dog nogen, som har set dig, og som har fortalt, at du er min hustru."

"Det er rimeligt nok," svarede hun, "for alle aztekerne vidste det jo, og sligt kan ikke holdes hemmeligt. Men hvorfor har de handlet således med dig? Er det fordi, du har kæmpet imod dem?"

"Er vi alene?" spurgte jeg.

"Vagten er udenfor, men der er ikke andre i kammeret."

"Bøj dit hoved ned, så skal jeg fortælle dig alt."

Da jeg var færdig, sprang hun op med flammende øjne og hånden trykket ind mod brystet og sagde:

"Oh, vel elskede jeg dig over alt før, men nu elsker jeg dig dog, om det er muligt, endnu inderligere, eftersom du har kunnet lide så skrækkeligt uden at svigte din ed til den ædle Guatemozin. Velsignet være den dag, da jeg først skuede dit åsyn, min husbond, du den mest trofaste af alle mænd. Men nu er det alt sammen forbi, og jeg skal pleje dig, så du atter skal blive karsk. Det er dog sikkert forbi, ellers ville de ikke have tilladt mig at komme hid til dig?"

"Ak! Otomie, jeg må sige dig mere endnu – det er forbi," og med brudt stemme fortsatte jeg min fortælling og fortalte hende, af hvilken grund, hun var blevet ført til mig. Hun hørte til uden at sige et ord, men hendes læber blev ganske askegrå.

"Disse teuler," sagde hun, da jeg var færdig, "Overgår visselig langt vort folks pabaer, for når præsterne martrer og ofrer, så er det til guderne og ikke for guld eller hemmeligt nag. Men hvad råder du nu til, husbond? For du har da vel et råd."

"Intet, som jeg tør komme frem med," sukkede jeg.

"Du er frygtsom ligesom en pige, der ikke tør ytre den kærlighed, som hun brænder af længsel efter at få sagt," svarede Otomie med en stolt og bitter latter. "Nå, da skal jeg tale for dig. Det er din mening, at vi skal dø i nat."

"Det er det," svarede jeg. "Døden nu, eller vanære og pinsel i morgen; og så dog døden om en kort tid – det har vi at vælge imellem. Siden Gud ikke vil beskytte os, så må vi beskytte os selv, hvis vi kan finde midler til det."

"Gud! – der er ingen gud. Stundom har jeg tvivlet på mit folks guder og vendt mig til Eders, men nu forkaster og

fornægter jeg også ham. Hvis der gaves en sådan barmhjertig gud, som du klynger dig til, ville han da tillade, at sligt kunne ske? Du er min gud, husbond, kun for dig og til dig beder jeg. Lad os nu høre op med at bede til dem, der ikke er til, eller som, hvis de er til, er døve for vore bønner og blinde for vor elendighed. Hist ligger jo reb, og vinduet har stænger, snart kunne vi da sove trygt, uden at frygte for teulernes pinsler. Men det er endnu god tid, lad os tale sammen en stund; de vil næppe begynde på deres pinsler, før dagen gryr, og før den tid vil vi være langt herfra."

Så talte vi sammen, så godt mine lidelser tillod det. Vi talte om det forbigangne og om de få lykkelige timer, vi havde haft sammen, og især om den stund, da vi havde ligget ved hinandens side på offerstenen. Således gik tiden, indtil det var to timer over midnat. Da blev der en lang tavshed.

"Husbond," sagde Otomie til sidst med dæmpet og højtidelig røst, "du er medtaget af pinsler, og jeg er træt; det er nu tid at gøre det, som må ske. Sørgelig er vor skæbne, men vi vil dog nu finde hvile. Nu takker jeg dig, husbond, for al din kærlighed og for din troskab mod mit folk og mit hus. Skal jeg så lave alt i stand til vor sidste rejse?"

"Ja, gør kun alt rede," svarede jeg.

Så rejste hun sig og tog rebene. Til sidst var alt i orden, og dødens stund var oprundet.

"Du må hjælpe mig, Otomie," sagde jeg, "for jeg kan ikke gå derhen ved egen hjælp."

Hun løftede mig da op i sine stærke og kærlige arme, indtil jeg stod på en skammel under vinduestremmerne. Der lagde hun rebet om min hals, stillede sig op ved min side og slyngede

det andet reb om sin egen strube. Så kyssede vi hinanden i højtidelig tavshed, for vi havde ikke mere at sige. Til allersidst kom dog Otomie med et spørgsmål:

"Hvem tænker du nu på i dette øjeblik, husbond? På mig og mit døde barn, eller på hende, der bor langt borte hinsides havet? Dog – jeg vil ikke udfritte dig; jeg har været lykkelig i min kærlighed, og det er mig nok. Nu må kærligheden og livet ende sammen, og det er godt for mig, men for dig gør det mig ondt. Skal jeg så skyde skamlen bort?"

"Ja, Otomie, siden alt håb nu er ude. Jeg kan ikke svige mit løfte til Guatemozin, og jeg kan heller ikke tåle at se dig pint og vanæret."

"Så kys mig endnu en gang – den sidste."

Vi kyssede hinanden, og hun skulle lige til at støde skamlen bort under os, da døren blev åbnet og atter lukket, og en tilsløret kvinde stod for os med en fakkel i den ene hånd og en bylt i den anden. Så snart hun havde set, hvad vi stod i begreb med, løb hun hastigt hen imod os.

"Hvad gør I dog?" udbrød hun, og jeg hørte straks på røsten, at det var Marina. "Er du blevet vanvittig, Teule? "

"Hvem er det, der kender dig så godt og ikke vil lade os dø i fred?" spurgte Otomie.

"Jeg er Marina," svarede kvinden, "og jeg er kommet for at frelse jer, om jeg kan."

30. Flugten

Da løsnede Otomie rebet af sin hals, stod ned af skamlen og trådte hen til Marina.

"Du er Marina?" sagde hun koldt og stolt, "og for at frelse os kommer du, som har bragt ødelæggelse over landet, der fostrede dig, og død, pinsel og vanære over tusinder af dets børn. Nu – hvis jeg måtte råde, da ville jeg ikke tage mod nogen frelse af dig – nej, hellere ville jeg frelse mig på den måde, jeg nys var ved."

Jeg skælvede, da jeg hørte hendes harmfulde ord, for trods alt, hvad jeg led, forekom livet mig dog endnu sødt, men nu ville Marina naturligvis gå fra os og overlade os til vor skæbne. Men det tog jeg fejl i. Marina gyste først og skælvede ved Otomies ord, og der var en sælsom modsætning mellem de to skønne kvinder, mens de stod der i marterkammeret – den ene med kongelig holdning og stolthed i sit blik, endskønt hun truedes med en vanærende død, og den anden ydmyg og skamfuld, skønt hun af skæbnen var stillet højt over den første.

"Sig mig, kongelige Otomie," spurgte Marina til sidst med blid stemme, "af hvilken grund lagde du dig ved denne hvide mands side hist oppe på offerstenen?"

"Fordi jeg elsker ham, Marina!"

"Nå – af den samme grund har også jeg lagt min ære på et andet alter, af samme grund har jeg kæmpet mod mit folk. Fordi jeg elsker den hvide mand, Cortés, har jeg bistået ham. Foragt mig derfor ikke, men lad din kærlighed undskylde mig, for som kvinde må du vel vide, at kærligheden går forud for alt.

Jeg ved vel, at jeg har syndet, og jeg venter også, at min synd vil kræve sin straf."

"Og den fortjener at blive hård," sagde Otomie. "Min kærlighed har ikke gjort nogen den mindste fortræd, men se her ét korn af din rige, skammelige høst. I dén stol blev Guatemozin, din kejser, i går pint af din herre, Cortés, som dog havde svoret at behandle ham med al mildhed og ære. Ved hans side sad teulen, min husbond og din ven; ham overgav Cortés til hans dødsfjende, de Garcia, ham, som I kalder Sarceda. Se, hvorledes han har handlet med ham. Nej, gys kun ikke, ædle Marina, men se på hans sår, og betænk, i hvilken nød vi er stedt, eftersom vi blev drevet til at give os selv døden, ja, en hunds død. Min husbond er allerede pint halvt til døde, og i morgen skal jeg, Montezumas datter, lide samme medfart, men slig vanære er for meget for os, og derfor søgte vi døden. Og dette er kun et enkelt korn af din høst, forræderske, elendighedens og dødens høst, som er opdynget hist mellem Tenochtitlans ruiner. Hvis jeg måtte råde, da ville jeg hellere dø ti gange end tage hjælp fra en hånd, der er således plettet af mit folks blod, og af –"

"Oh, ti, ti!" stønnede Marina og skjulte ansigtet i hænderne, som om synet af Otomie var alt for rædselsfuldt for hende. "Hvad der er sket, er sket, gør ikke mine kvaler større ved dine ord. Hvad var det, du sagde, er du bragt hid for at blive pint?"

"Ja, og det for min husbonds øjne. Hvorfor skulle Montezumas datter og otomiernes prinsesse gå fri for den skæbne, som aztekernes kejser har måttet lide?"

"Cortés ved intet om dette, det sværger jeg," sagde Marina, "og det øvrige er han blevet drevet til ved soldaternes råb om, at

han har stjålet den skat, som ikke er fundet. Men denne sidste ondskab har han ingen del i; det er alene Sarcedas værk, og jeg lover dig, prinsesse, at hvis jeg kan, da skal jeg volde ham straf for dette. Men min tid er kort, jeg er kommet hid med Cortés' vidende for at se, om jeg kan få hemmeligheden om skatten at vide af teulen, din husbond, men for vort gamle venskabs skyld har jeg besluttet at svige min herres tillid og hjælpe Eder til at fly. Afslår I så endnu min hjælp?"

Otomie sagde intet, men nu tog jeg ordet.

"Nej, Marina, jeg er ikke så opsat på at dø som en tyv, når jeg kan undgå det, men hvorledes skal det lade sig gøre?"

"Eders udsigter er vel ikke meget lyse, teule, men det er dog ikke helt umuligt, at I, når I først er kommet ud af fængslet, kunne slippe bort, hvis blev formummet. Det er kun få, som er på færde i dagningen, og de få, der er oppe, vil sikkert ikke se skarpt eller lægge mærke til dem, der færdes. Se, jeg har medbragt en spansk soldats klædning; din hud er jo mørk, og i dagningen vil du let kunne gå for en af Cortés' mænd. Til prinsessen, din viv, har jeg også en dragt, og jeg blues vel ved at tilbyde den, men det er den eneste slags kvindedragt, som ikke vil vække opmærksomhed i den tidlige morgenstund. Desuden bringer jeg dig et sværd, teule, det samme, der i blev taget fra dig; dog tror jeg, at det før har haft en anden ejer."

Mens hun talte således, løste hun bylten op og trak min dragt og sværdet frem, det, som jeg havde taget fra spanieren Diaz i bedrøvelsens nat. Derefter fremtog hun kvindedragten og rakte den til Otomie, og jeg så, at det var en af den slags kjortler, som blandt indianerne blev båret af de letfærdige kvinder, der følger med krigerne, en kjortel, der skinnede med røde og gule

striber. Men også Otomie lagde straks mærke til dette og trådte tilbage.

"Du har sikkert taget fejl, pige, og i skyndingen medbragt en af dine egne klædninger," sagde hun roligt, men på en sådan måde, at hun viste mere af sit barbariske hjerte, end hun plejede at lade fremskimte – "jeg kan ikke bære slig dragt."

"Her får jeg nok kun hån til tak," sagde Marina og blev nu endelig alvorligt vred. "Nu kan I hjælpe Eder selv," sagde hun, idet hun begyndte at pakke bylten sammen, mens tårerne trådte frem i hendes øjne.

"Tilgiv hende, Marina," sagde jeg hastigt, for ønsket om at undslippe voksede hos mig for hvert minut, "sorgen har sat en skarp æg på hendes tunge." Derefter vendte jeg mig mod Otomie og sagde: "Jeg beder dig være mere blid, viv, om ikke for din egen skyld, så for min. Marina er vort eneste håb."

"Gid hun havde ladet os dø i fred, husbond. Nå – for din skyld vil jeg da trække denne skøgedragt på. Men hvorledes skal vi slippe bort fra dette sted og fra lejren? Vil døren blive åbnet for os, og vagten blive sendt bort, og kan du gå, husbond?"

"Dørene vil ikke blive åbnet," sagde Marina, "for vagten passer godt på, men alligevel har I intet at frygte af den. Se, tremmerne for vinduet er kun af træ, og dette sværd vil snart kunne skære dem over, og når I er kommet ud, må du lade, som du er en drukken soldat, der bliver hjulpet hjem til sit kvarter af en kvinde. Men så ved jeg ellers intet mere, andet end, at jeg vover meget for Eders skyld, for bliver det opdaget, at jeg har hjulpet Eder, da vil det blive vanskeligt for mig at dæmpe Cortés' vrede, for nu, da sejren er vundet, trænger han ikke så meget til mig som før," og ved disse ord sukkede hun.

"Jeg kan nok hoppe et lille stykke ad gangen på det højre ben," sagde jeg, "og for resten må vi stole på lykken. Den kan ikke være mere ublid imod os, end den allerede har været."

"Du taler sandt, teule, og nu farvel, for jeg tør ikke dvæle her længere. Jeg kan ikke gøre mere for jer. Måtte nu jeres gode stjerne skinne for jer og lede jer herfra i sikkerhed. Og i fald vi nu ikke skulle mødes tiere, teule, da beder jeg dig tænke på mig med venlighed, for der findes mange her i verden, som i de kommende dage vil tænke anderledes."

"Farvel, Marina," sagde jeg og dermed var hun borte.

Vi hørte døren blive lukket efter hende og de hendøende stemmer af dem, der bar hendes bærestol, og så blev alt stille. Otomie stod en stund og lyttede ved vinduet, men vagten lod ikke høre fra sig, og den eneste lyd var den svage tummel fra den fjerne lejr.

"Nu til værket," sagde jeg til Otomie.

"Som du vil, husbond," svarede hun; "men jeg frygter, at det bliver os til liden både, for jeg stoler ikke på den kvinde. Hun er sikkert troløs i alt og vil også svige os. Dog har du jo nu et sværd, og det kunne vi i værste fald bruge mod os selv."

Nu satte jeg mig op på skamlen, og da mine arme endnu var uskadte, begyndte jeg at hugge på tremmerne med det skarpe sværd og fik dem også hugget over en for en, så at der til sidst blev så stort et hul, at vi kunne krybe igennem det. Derefter iførte Otomie mig soldaterdragten, for jeg kunne ikke selv trække den på. Hvad jeg led under denne påklædning og især ved, at den lange støvle blev trukket på min brændte fod, kan ikke beskrives. Mere end én gang bad jeg Otomie holde op, fordi jeg fandt dette værre end at dø for egen hånd. Men nu

talte hun mig til rette, og til sidst blev jeg færdig. Så iførte hun sig den røde og gule kjortel, sådan en skammens klædning, at mangen indiansk kvinde hellere ville dø end vise sig i den, og jeg tror, at hun ved at iføre sig den led langt større kvaler, end jeg havde lidt før; thi for hendes stolte hjerte var dette en sand nessus-skjorte. Snart var hun dog færdig og nejede derefter for mig med vild, fortvivlet spot, idet hun sagde:

"Min herre, soldat, er jeg nu klædt efter Eders tykke?"

"Ti med slig tale," svarede jeg; "vort liv står på spil, hvad siger det så, hvorledes vi er formummet."

"Det siger meget, husbond, men hvorledes skal du, som er en fremmed, kunne forstå det? Nu vil jeg klavre igennem vinduet, og så må du følge mig, om du kan, hvis ikke, da vil jeg vende tilbage til dig, og vi vil da ende dette mummespil."

Hun smuttede hurtigt igennem hullet, for Otomie var stærk og behændig som en panter. Derefter stod jeg op på skamlen og søgte at følge hende, så godt jeg kunne. Til sidst lykkedes det mig at kaste mig ud over karmen, og der blev jeg nu hængende udstrakt som en død kat, indtil hun trak mig ud, men jeg var for tung for hende, og vi faldt begge til jorden. Hun løftede mig dog snart op, mens jeg stønnede højt af smerte, og derefter så vi os om. Der var ikke en sjæl at øjne, og larmen fra lejren var nu også ophørt, for Popos top rødmede allerede i sollyset, og dagningen dæmrede i dalen.

"Hvorhen?" sagde jeg.

Nu havde Otomie efter stadens indtagelse haft tilladelse til at vandre omkring i lejren sammen med sin søster, Guatemozins hustru, og andre aztekiske kvinder, og hun havde den evne,

som de fleste indianere besidder, at kunne finde vej, selv i den mørkeste nat, der hvor hun kun én gang havde vandret.

"Til den sydlige port," hviskede hun, "måske er den ubevogtet nu, da krigen er endt, og jeg kender vejen derhen."

Så begav vi os på vej; jeg støttede mig til hende og hoppede på den højre fod, og således tilbagelagde vi nogle hundrede alen uden at møde nogen, men det voldte mig ulidelige smerter. Men snart svigtede vort gode held os, for idet vi drejede om hjørnet af en stor bygning, kom vi lige imod tre soldater, der vendte tilbage til deres hytter fra deres natlige svir og var ledsaget af nogle indfødte tjenere.

"Hvem er det?" spurgte den forreste af dem. "Dit navn, kammerat?"

"God aften, broder, god aften," svarede jeg på spansk, idet jeg talte med en fuld mands tykke, lallende tunge.

"God morgen, mener du vel," sagde han, for dagningen var just ved at bryde frem. "Hvad er dit navn? Jeg kender ikke dit ansigt, skønt du lader til at have været godt med i krigen," og dermed lo han.

"Du må ikke spørge en kammerat om hans navn," sagde jeg højtideligt og svinglede frem og tilbage. "Kaptajnen kunne gerne finde på at sende bud efter mig, og han er en mådelig – hvad jeg ville sige: en mådeholden mand. Kom med din arm, min tøs, det er tid at gå hjem og sove, solen er ved at gå ned."

De opslog en skraldende latter, men derefter sagde en af dem til Otomie:

"Lad hellere det svin sejle sin egen sø, min snut, og følg med os." Dermed greb han hende ved armen. Men hun vendte ansigtet om mod ham og sendte ham et så vredefunklende blik,

at han forbavset gav slip på hende, hvorefter vi stavrede videre, indtil det næste hus skjulte os for deres blik. Her sank jeg til jorden, overvældet af smerte, for så længe soldaterne kunne se mig, var jeg nødt til at træde med den sårede fod, for at de ikke skulle fatte mistanke, men Otomie trak mig straks igen op og sagde:

"Ak, min elskede, vi må skynde os videre, ellers er vi fortabt."

Jeg rejste mig stønnende, og forstår endnu den dag i dag ikke, hvorledes jeg nåede hen til den sydlige port; jeg ved kun, at jeg troede, jeg skulle dø, før jeg kom derhen. Til sidst stod vi dog ved den, og til alt held for os lå den spanske vagt og sov inde i vagthuset. Uden for sad kun tre tlascalanere og krøb sammen om et lille bål med deres tæpper over hovedet, for dagningen var meget kold.

"Luk porten op for os, hunde," sagde jeg i en brøsig tone.

Så snart de fik øje på den spanske soldat, sprang en af dem op for at lukke op, men standsede på halvvejen og sagde:

"Hvorfor, og efter hvis ordrer?"

Jeg kunne ikke se mandens ansigt for tæppet, men hans røst lød mig bekendt, og jeg blev bange. Dog måtte jeg lade som ingenting.

"Hvorfor? – fordi jeg er drukken og vil sove rusen ud i det fri. Efter hvis ordrer? Efter mine egne, for jeg er officer, og lystrer du ikke, skal jeg lade dig piske, så at du aldrig skal spørge mere."

"Skal jeg kalde på teulen derinde?" spurgte fyren skulende sine kammerater.

"Nej," svarede den ene af dem. "Herren, Sarceda, er træt og gav befaling til, at vi ikke måtte vække ham. Lad dem blive her,

eller lad dem gå, men væk ham blot ikke."

Jeg kom til at ryste over hele legemet; de Garcia var altså i vagthuset! Hvad om han nu vågnede og kom ud og så mig? Desuden – nu kunne jeg forstå, at jeg kendte tlascalanerens røst. Han var netop en af dem, som havde hjulpet til at pine mig! Han måtte dog snart opdage, hvem det var, der stod for ham; han havde jo selv efterladt sine mærker på mig. Jeg blev helt stum af rædsel og kunne ikke finde på at sige noget, og havde Otomie ikke været, da ville min historie hermed have været til ende. Men nu spillede hun sin rolle, og hun spillede den godt. Hun underholdt manden med lejrens rå spøg og stiklerier, indtil han til sidst blev i godt humør og lod os slippe ud. Men aldrig så snart var vi kommet uden for porten, før en pludselig afmagt greb mig, og jeg segnede til jorden.

"Op, min ven, op!" sagde Otomie med en rå latter. "Hvis du vil sove, så vent, til du finder en busk."

Derpå begyndte hun at trække i mig for at få mig op. Tlascalaneren, der endnu stod og lo, løb til for at hjælpe hende, og da han tog fat ved den anden side, fik de mig løftet op imellem sig. Men derved blev min hat revet af mig; han tog den op og rakte mig den, og vore øjne mødtes, men han sagde intet. Et øjeblik efter humpede jeg igen af sted, men da jeg skottede tilbage, så jeg, at tlascalaneren stirrede efter os med en forbløffet mine, som en mand, der ikke vil tro sine egne øjne.

"Han kender mig," sagde jeg til Otomie, "og så snart han har fået sine tanker samlet, vil han følge efter os."

"Af sted, af sted," svarede hun, "bag ved hjørnet derhenne er der nogle aloebuske, vi kan skjule os mellem."

"Nej, jeg kan ikke mere!" og dermed faldt jeg atter.

Men Otomie greb mig, idet jeg faldt, samlede al sin styrke, løftede mig op, som en moder løfter sit barn, og bar mig fremad, idet hun holdt mig ind til sit bryst. Over et halvt hundrede skridt bar hun mig således, for kærligheden og fortvivlelsen gav hende kræfter, indtil vi til sidst nåede hen til aloeplanterne; der sank vi begge til jorden. Jeg så tilbage: jo, nede ved hjørnet kom tlascalaneren med sin kølle i hånden for at se nøjere på mig.

"Det er ude med os," gispede jeg, "der kommer manden."

Otomie svarede ikke, men trak mit sværd af skeden og skjulte det i græsset.

"Lad nu, som du sover," sagde hun, "det er vor eneste redning."

Jeg lagde den ene arm over mit ansigt og lod, som jeg sov. Straks derpå hørte jeg en trænge igennem buskene; det var tlascalaneren, der nu stod lige over mig.

"Hvad vil du?" spurgte Otomie. "Kan du ikke se, at han sover? Lad ham ligge."

"Jeg må først se på hans ansigt, kvinde," svarede han og trak min arm til side. "Ved guderne! syntes jeg det ikke nok! Det er jo den teule, som vi havde mellem vore hænder i går, og som nu er ved at flygte."

"Du er jo gal," sagde hun. "Han flygter nok, men det er fra svir og slagsmål."

"Du lyver kvinde, eller også ved du intet om det. Denne mand ved, hvor Montezumas skat er skjult og er en hel konges løsesum værd." Dermed løftede han sin kølle.

"Og så vil du endnu dræbe ham! Nå – jeg kender intet til ham. Tag ham kun med tilbage, hvorfra han kom. Han er et

svin og en sviregast, og jeg har ikke noget imod at blive fri for ham."

"Vel talt. Det ville være tåbeligt at dræbe ham, men hvis jeg bærer ham tilbage til herren, Sarceda, så vil jeg vinde både ære og belønning. Kom så og hjælp mig."

"Hjælp dig selv," sagde hun mørkt. "Men se dog først hans pung efter, der er måske lidt i den, som vi kunne dele."

"Vel talt igen," svarede han, og knælede ned og begyndte at famle ved den snor, min pung hang i.

Otomie stod bag ved ham. Jeg så, hvorledes udtrykket i hendes ansigt forandrede sig, og der kom det frygtelige lys i hendes øjne, som skinner i offerpræsternes, når de står foran alteret. Hurtig som tanken trak hun sværdet op af græsset og huggede til af al sin magt på mandens fremstrakte hals. Hun skilte hovedet fra kroppen; manden sank til jorden, og hun ved hans side. Men straks derpå var hun oppe igen og stirrede med forvildede blikke på sit værk, idet hun endnu holdt det blodige sværd i hånden.

"Nu af sted," sagde hun, "før der kommer andre for at lede efter ham. Jo, du *må* komme!"

Med møje stavrede vi videre frem gennem buskene. Min sjæl var som fyldt med en stor undren, der lidt efter lidt forvandledes til et hvirvlende intet. En stund forekom det mig så, at jeg var slumret ind og havde en fæl drøm, hvor jeg vandrede på rødglødende jern, og til sidst forekom det mig, at jeg så en hel mængde væbnede mænd med fremrakte spyd, og at Otomie løb imod dem med fremrakte arme.

Derefter så og sansede jeg intet mere.

31. Otomie taler til sit folk

Da jeg igen kom til bevidsthed, lå jeg i en hule, hvor der næsten var helt mørkt; dog kunne jeg skimte, at Otomie stod og bøjede sig over mig, samt at en mand sad tæt ved os og kogte noget i en potte over et bål af tørrede aloeblade.

"Hvor er jeg, og hvad er der sket?" spurgte jeg.

"Du er i sikkerhed, min elskede," svarede hun. "I det mindste for en tid. Når du har spist, skal jeg fortælle dig det alt sammen."

Hun bragte mig derpå noget kødsuppe og brød, som jeg spiste med stor appetit, og da jeg var færdig, begyndte hun at tale.

"Du husker, hvorledes tlascalaneren fulgte os, og hvorledes – jeg – vi slap fri for ham?"

"Jeg husker det, Otomie, om end jeg ikke forstår, hvorledes du fik mod og styrke til det hug."

"Kærligheden og fortvivlelsen gav mig dem, men jeg beder til guderne, at jeg aldrig må blive nødt til at gøre sligt tiere. Tal ikke til mig om det, husbond, for dette er det allerskrækkeligste af alt, hvad jeg har oplevet. – Vi flygtede et kort stykke, men da jeg kiggede tilbage, så jeg, at de to andre tlascalanere fulgte i vort og deres fælles spor. Da de nåede hen til stedet, hvor han lå, blev de stående lidt og stirrede på ham, men derefter gav de sig til at løbe efter os så hurtigt, de formåede. Det kunne nu ikke vare længe, før de ville indhente os, for du mægtede næppe at flytte benene og var helt sanseløs, og jeg havde ikke flere kræfter til at bære dig. Dog tumlede vi af sted, så godt det lod

sig gøre, indtil jeg, da forfølgerne kun var et halvt hundrede skridt fra os, så en halv snes mænd styrte ud imod os fra nogle buske. Det var mænd af mit eget folk, otomier, der havde tjent under dig. De havde ligget på lur uden for den spanske lejr, og da de nu så en enlig spanier komme svinglende, løb de frem for at tage livet af ham. De havde også nær udført deres hensigt, for lige straks var jeg så forpustet, at jeg slet ikke kunne tale, men til sidst fik jeg dog fremstammet nogle få ord og gjort rede for, hvem vi var, og i hvilken nød vi befandt os. I det samme nåede de to tlascalanere os, og jeg bønfaldt otomierne om at beskytte os. Straks faldt de da over dem; den ene blev dræbt, og den anden taget til fange. Derpå lavede de en bærestol, og uden at hvile bar de os mange mil herind mellem bjergene, indtil de nåede dette sikre skjulested, og her har du nu ligget i tre dage og nætter. Teulerne har søgt efter dig vidt og bredt, men de har søgt forgæves. Det er ikke længere siden end i går, at to af dem, fulgt af ti tlascalanere, gik tæt forbi denne hule, og det kostede mig stor anstrengelse at holde vore folk fra at angribe dem. Nu er de igen gået tilbage den vej, de kom, og jeg antager, vi er sikre for en tid. Imens vil du blive bedre, og vi kan da drage herfra."

"Hvor kan vi drage hen, Otomie? Vi er vildsomme fugle uden rede."

"Vi må søge tilflugt i Ananas-byen, eller fly over havet; vi har intet andet valg, husbond."

"Over havet kan vi ikke fly, Otomie, for alle de skibe, der kommer hertil, er spanske; og hvorledes tror du, de vil tage imod os i Ananas-byen, nu, da vor sag er tabt, og med den så mange tusinder af deres krigere?"

"Vi må dog forsøge det, husbond. Der findes endnu trofaste mænd i Anahuac, der vil stå ved vor side i vor og deres egen sorg. I alt fald er vi flygtet fra de største farer. Men lad mig nu forbinde dine sår, og hvil så atter."

Endnu i tre dage lå jeg i bjerghulen, mens Otomie plejede mig, og jeg var da blevet så rask, at jeg kunne tåle at bæres på en båre, men det varede endnu nogle uger, før jeg kunne støtte på min sårede fod. Den tredje dags nat drog vi af sted, og jeg blev båret hele vejen, indtil vi kom til kløften, der fører ind til Ananas-byen. Her blev vi standset af nogle krigere, som holdt vagt; til dem fortalte Otomie vore hændelser og bød nogle af dem gå i forvejen og fortælle det samme til stadens høvedsmænd. Langsomt fulgte vi derefter budene, for mine bærere var trætte, og vi nåede den skønne stads porte, netop som solnedgangens røde stråler traf Xacas snedækkede top, der hæver sig bag ved den, og forvandlede dens hvide hue til en mørkerød.

Rygtet om vort komme havde spredt sig rundt om i byen, og småflokke af dens indbyggere havde samlet sig hist og her for at se os drage forbi. For det meste betragtede de os i tavshed, men nu og da hændte det dog, at en eller anden kvinde, hvis mand eller søn var omkommet i krigen, hvæsede en forbandelse efter os.

Ak! Hvor forskellig var vor færd nu ikke fra, hvad den havde været, da vi for et år siden for første gang holdt vort indtog i Ananas-byen. Da var vi ledsaget af en hær på ti tusinde mand, da spilledes der lystigt op for os, og vor vej blev bestrøet med blomster. Og nu! nu kom vi som to flygtninge, der flygtede for teulernes hævn, jeg båret på en simpel båre af grene, mens

Otomie, folkets fyrstinde, endnu klædt i skøgens dragt, som hun ikke havde haft lejlighed til at ombytte med nogen anden, til spot og spe for byens kvinder traskede træt ved min side, eftersom der ingen var til at bære hende. Dengang hilstes vi af jubelråb og frydeskrig, nu blev vi modtaget med forbandelser, som de, der var skyld i folkets sorg og ulykke.

Til sidst kom vi over den store plads, forbi teocalliet, og nåede det ældgamle palads, netop som mørket faldt på, og det hellige bjerg Xacas røg begyndte at gløde fra ilden i dets indre. I paladset var der ikke gjort forberedelser til at modtage os, og vor aftensmad, som vi nød ved lyset fra en søvnig fakkel, bestod kun i melkager og vand. Efter at have nydt dette fattige måltid gik vi til hvile, og mens jeg lå vågen på grund af smerten i mine sår, hørte jeg Otomie, der troede, at jeg sov, ligge og hulke ved min side. Hendes stolte sjæl var nu til sidst blevet ydmyget, og hun, som kun havde givet efter for sorgen én gang før, da vor førstefødte døde under belejringen, græd nu bitterligt.

"Hvorfor sørger du så dybt, Otomie?" spurgte jeg til sidst.

"Jeg vidste ikke af, at du lå vågen, husbond," hulkede hun til svar, "ellers ville jeg have betvunget min gråd. Jeg sørger over alt det, der er vederfaret os og mit folk og tillige – skønt dette kun er småting – over, at du er faldet så dybt, efter at du har været så højt æret, og over den modtagelse, vi har fundet her."

"Det har du også god grund til, hustru," svarede jeg. "Men hvad tror du nu, disse otomier vil gøre med os – dræbe os, eller overgive os til teulerne?"

"Jeg ved det ikke, men i morgen vil vi få det at vide, dog vil jeg for min part ikke lade dem overgive mig levende."

"Jeg heller ikke, hustru. Døden er bedre end Cortés' nåde og hans tjener de Garcias barmhjertighed. Er der intet håb, tror du?"

"Jo, der er håb, min elskede. Otomierne er vel modfaldne og harmfulde, fordi vi har ført blomsten af deres land til døden, men de er dog ædle og tilgivende af sindelag, og hvis jeg kan forstå at røre deres hjerte, da kan alt endnu blive godt. Men trætheden plager, og erindringen gør os svage, vi som burde være ved godt mod, eftersom vi dog har undgået så mange farer. Sov min husbond, og lad mig tænke. Alt vil endnu gå godt, for selv ulykken må dog få en ende."

Så sov jeg ind og vågnede næste morgen, forfrisket og med et mere tillidsfuldt sind, for hvem er ikke dristigere, når lyset omstråler ham, og han er genfødt ved hvilen? –

Da jeg åbnede mine øjne, stod solen allerede højt på himlen, men Otomie var stået op i dagningen, og hun havde ikke været ledig i de forløbne timer. For det første havde hun skaffet føde til veje og dertil nye dragter, der passede bedre til vor rang end de usømmelige pjalter, vi nu var klædt i, og for det andet havde hun samlet nogle af stadens ansete mænd, der var forblevet venligsindede og tro imod hende, og efter at have talt med dem havde hun sendt dem omkring i staden for at lade folk vide, at hun ved middagstid ville tale til dem alle fra slottets trappe, for Otomie vidste godt, at det simple folks hjerte røres langt lettere end gamle og koldsindige rådgiveres.

"Ville de komme for at høre på dig?" spurgte jeg.

"Frygt kun ikke for det," svarede hun; "nysgerrigheden efter at se os, som har overlevet belejringen, og efter at høre en sand

beretning om alt, hvad der er sket, vil sikkert bringe dem hid. Nogle vil desuden også komme for at hævne sig på os." –

Otomie fik ret, for hen ved middagstid så jeg folkene samle sig i tusindvis, indtil pladsen mellem slottets trappe og pyramidens fod var ganske sort af mennesker. Da redte Otomie sit krøllede hår, stak blomster i det, slængte en spraglet og skinnende kappe af fjer over skuldrene, så at den hang ned over hendes hvide kjortel, hængte om sin hals det store smaragdsmykke, som Guatemozin havde skænket mig, da vi begravede skatten, og som hun havde bevaret under alle vore trængsler, og spændte et gyldent bælte omkring livet. I hånden tog hun et lille scepter af ibenholt, prydet med guldspids, som hun fandt i slottet, og således smykket forekom hun mig den yndigste kvinde, jeg nogen sinde havde set, om hun end nu var medtaget af møje og lidelser, og sorgen havde bleget hendes skønhed for en tid. Dernæst lod hun mig lægge på min simple bærestol, og da middagstimen kom, bød hun soldaterne, der havde båret mig over bjergene, at bære mig op på trappens øverste trin.

Hun gik selv ved siden af båren, og da vi viste os deroppe, lød der et højt skrig fra den store menneskemængde, et vildt skrig som af rovdyr, der hyler efter deres bytte. Stærkere og stærkere lød det, så det vel kunne vække angst, selv i det modigste hjerte.

"Dræb dem!" lød skriget, "overgiv disse løgnere til teulerne!"

Otomie trådte frem til platformens yderste rand, løftede ibenholt-scepteret og stod en stund tavs, mens solen lyste på hendes yndige ansigt og skikkelse. Men folkene vedblev at skrige deres hån og trusler op imod os, og larmen blev stedse stærkere. En gang styrtede de hen imod hende som for at

sønderrive hende, men veg dog igen tilbage fra det øverste af trappen, ligesom en bølge, der kastes tilbage fra klippen, og ikke længe derefter blev et spyd kastet op mod hende og gik mellem hendes bryst og den venstre arm.

Soldaterne, der bar mig, troede nu for vist, at det gjaldt livet, og derfor satte de båren ned og smuttede ind i slottet, men under alt dette stod Otomie ganske ubevægelig, selv da spyddet susede forbi hende. Stolt og hånende stod hun for dem som en sand dronning, og lidt efter lidt bragte hendes majestætiske ro og hendes store mod dem til tavshed. Da der til sidst var blevet ganske stille, begyndte hun at tale til dem med klar og rolig stemme, der lød helt ud over pladsen.

"Er jeg blandt mit eget folk?" spurgte hun med bitterhed, "eller har vi måske forvildet os og er kommet ind blandt en vild tlascalaner-stamme? Hør, hvad jeg har at sige jer, otomier; jeg har kun én røst, og ingen kan samtale med et helt folk. Vælg da en mand, der kan tale for jer, og lad ham frembære jeres mening og jeres hjerters begær."

Da begyndte tumulten på ny, for nogle råbte på én, og andre på en anden, men til sidst trådte en præst og adelsmand ved navn Maxtla frem, en mand af stor indflydelse mellem otomierne, og som frem for alle havde været stemt for et forbund med spanierne og derfor med stor iver havde talt mod at sende Guatemozin hjælp. Og han kom ikke alene, for fire høvdinge trådte frem ved hans side, og af deres dragter så jeg, at det var tlascalanere og sendebud fra Cortés. Da tabte jeg ganske modet, for det var ikke svært at gætte, hvorfor de var kommet.

"Tal, Maxtla," sagde Otomie, "for vi må høre, hvad der er for os at svare, og I otomier, jeg beder jer om at tie stille, at I bagefter kan dømme os imellem."

Da faldt der stor stilhed over hele mængden, og de sørgede for at komme nærmere som en drift får i en fold, og spidsede øren for at opfange Maxtlas ord.

"Mine ord til dig, prinsesse, og til teulen, din fredløse husbond, skal blive få og skarpe," begyndte han barsk. "For nogen tid siden kom du hid for at få en hær, der kunne hjælpe Cuitlahua, aztekernes kejser, i hans kamp med teulerne, Quetzals sønner. Denne hær blev givet dig, tvært imod manges ønsker, men du overvandt rådet ved dine honningsøde ord, og vi, der rådede til forsigtighed, eller til hellere at slutte forbund med de hvide mænd, blev overstemt. Du drog atter herfra, og tyve tusinde mand, blomsten af vort folk, fulgte dig til Tenochtitlan. Hvor er de nu? – Jeg skal fortælle dig det. Omtrent to hundrede af dem er krøbet tilbage til deres land, resten flyver frem og tilbage i gribbenes bug eller lister sig om på jorden i sjakalernes vom. Døden har taget dem alle, og det var dig, der førte dem i dødens kløer. Er det da for meget, at vi forlanger dit og teulens, din husbonds liv, som betaling for vore tyve tusinde sønner, fædre eller brødre? Og dog – ikke engang det forlanger vi. Her ved min side står afsendinge fra Malinche, teulernes høvding, som for kun en time siden nåede her til byen, og dette er det forlangende, de bringer fra Malinche:

"Giv mig tilbage Otomie, Montezumas datter, og renegaten, hendes boler, der er flygtet fra straffen, som han har fortjent – så skal det gå Eder godt, otomier. Skjul dem, eller nægt at udlevere dem, og Ananas-byens skæbne skal blive som

Tenochtitlans. Vælg nu mellem min yndest og min vrede. Adlyder I, da skal det forbigangne være glemt, og mit åg skal hvile let på jer, nægt, og Eders by skal blive nedtrampet, og Eders navn udslettet!"

Sig mig, Malinches budbringere: er disse ikke hans ord?"

"De er hans ord, et til andet," svarede afsendingenes ordfører.

Da blev der igen stor tummel blandt folket, og mange stemmer råbte: "Overgiv dem til Malinche, at vi kan få fred!" Men nu trådte Otomie frem for at tale, og der blev på ny stor stilhed, for alle ville høre hendes ord; og således talte hun: "Det synes, otomier, som om jeg her står lig en anklaget forbryder foran mine egne vasaller, og min husbond med mig. Nå – jeg skal da forsvare vor sag, så godt en kvinde mægter det, og da I nu har tiltaget jer magten, så skal I derefter vælge mellem os og Maxtla, samt hans forbundsfæller, Malinche og tlascalanerne. Hvad har vi forbrudt os ved? Ved, at vi kom hid på Cuitlahuas befaling for at søge jeres hjælp i krigen mod teulerne? Hvad sagde jeg jer dengang? Jeg sagde, at hvis Anahuacs folk nu ikke ville stå side om side mod de hvide mænd, da skulle de blive brudt ét for ét som de adskilte stave i et knippe, og kastet på ilden. Talte jeg da usandt? Nej, jeg talte sandhed, for ved min stammes uenighed, og især da ved tlascalanernes forræderi er Anahuac faldet, og Tenochtitlan blevet en ruin besået med lig, så tæt som en ager med korn."

"Det er sandt!" råbte en røst.

"Ja, otomier, det er sandt, men jeg siger, at havde alle krigerne fra Anahuacs forskellige stammer kæmpet, som jeres sønner kæmpede, da ville det nu have set anderledes ud. Men de er faldet på ærens mark, og derfor vil I overlevere os til vore

og jeres fjender. Men jeg for min part sørger ikke over dem, skønt der blandt deres tal findes mange af min slægt. Nej, bliv blot ikke vrede, men hør mig. Det er langt bedre at ligge død med ære efter at have vundet hæderens krone og et udødeligt eftermæle samt en evig bolig i solens hus, end at leve som slaver, hvilket nu synes at være jeres ønske, Otomies folk. Der er ingen falske ord i det, jeg sagde til jer. De stokke, som Malinche brugte til at banke Guatemozin til døde med, skal nu brydes og bruges til brændsel for teulerne. Anahuacs falske børn er allerede blevet hans slaver; har I ikke hørt hans befaling, at hans forbundsfæller skal trælle i stenbruddene og gaderne, indtil den herlige stad, som han har afbrændt, rejser sig på ny ved søens rand. Vil I nu ikke ile med at tage del i dette arbejde, Otomies folk, det arbejde, der ikke kender nogen hvile og ingen anden løn end slavefogedens piskeslag og teulernes forbandelser? Sikkert vil I haste derhen, I bjergenes folk! Jeres hænder er skabt til spaden og kærren og ikke til bue og spyd, og det vil jo være langt sødere at slide og slæbe i dalens sol eller minernes skygge for at udføre Malinches vilje og forøge hans rigdom end at bygge som frie mænd her mellem jeres bjerge, hvor ingen fjende endnu har sat sin fod!"

Atter tav hun, og en tvivlens og uroens mumlen lød fra de tusinder, der havde lyttet til hendes ord. Maxtla trådte frem og ville have talt, men folket tyssede på ham og råbte: "Otomie, Otomie! Lad os høre Otomies ord."

"Jeg takker jer, mit folk," sagde hun, "for jeg har endnu meget at sige jer. Vor forbrydelse er da den, at vi tog en hær med herfra for at kæmpe mod teulerne. Og hvorledes tog vi denne hær? Befalede jeg jer at samles under bannerne? Nej, jeg viste

jer, hvorledes landet var stedt i fare, og sagde så: "Vælg nu selv!" I valgte, og af jeres egen fri vilje sendte I hine herlige skarer, som nu er faldet. Min forbrydelse er altså, at I valgte – efter jeres egen mening fejlagtigt, men efter min mening retteligt – og på grund af denne forbrydelse skal jeg og min husbond gives som en fredsgave til teulerne. – Lad mig fortælle jer lidt om den krig, vi kæmpede i, før I overgiver os til teulerne, og vore munde bliver lukket for bestandig. Jeg fødte en søn – havde han levet, da ville han nu have været jeres prins – og jeg så ham sulte ihjel for mine øjne; tomme for tomme og dag for dag så jeg ham hungre ihjel. Dog – dette er jo intet; hvem er jeg, at jeg skulle klage, fordi jeg har mistet min søn, når så mange af jeres sønner også er døde, og I kræver mig til regnskab for deres blod. Men hør nu videre:" og dermed begyndte hun i flammende ord at fortælle om belejringens rædsler, om spaniernes grusomhed og om otomiernes tapre bedrifter under min anførsel. I over en time vedblev hun at tale således, mens de mange tusinder åndeløst lyttede til hendes ord. Hun omtalte også den del, jeg havde haft i kampen, og de bedrifter, jeg havde udført, og når dette skete, kunne man høre enkelte røster nede fra mængden råbe op til hende:

"Det er sandt, vi så det med vore egne øjne!"

Disse råb kom fra de soldater, som havde tjent under mig, og som var undsluppet hungersnøden og blodbadet og havde reddet sig hjem til deres land.

"Og således," fortsatte hun, "lå Tenochtitlan til sidst i ruiner, og min frænde og min kejser, den ædle Guatemozin, lå som fange i Malinches hånd og tillige med ham min husbond, teulen, min søster, jeg selv og mange andre. Malinche svor, at

han ville behandle Guatemozin og hans følge med al hæder, men ved I, hvorledes han behandlede ham? – Få dage efter sad vor kejser Guatemozin i tortur-stolen, mens slaver brændte ham med glødende jern for at få ham til at åbenbare, hvor Montezumas skat var skjult! Ja, vel må I råbe: "Skam over ham!" og I skal råbe det endnu højere, før jeg er færdig, for det skal I vide, at Guatemozin led ikke alene. Her ligger en, som led med ham, uden at sige et ord, og jeg, jeres prinsesse, blev også dømt til at pines. Vi undslap, da døden stod for vor dør, for jeg sagde til min husbond, at Otomies folk havde trofaste hjerter og ville skænke os skjul i vor sorg, og for hans skyld udklædte jeg, Otomie, mig i en skøges klædebon og flygtede hid med ham. Havde jeg anet, hvad jeg her har måttet høre og se, havde jeg drømt om, at I ville modtage os således, da havde jeg hellere lidt døden hundrede gange, end stået her for at bede om nåde af jeres hænder.

O, mit folk, mit folk, jeg besværger jer, gå ikke på forlig med de falske teuler, men vær bolde og frie. Jeres natur er ikke skabt til at bære slavens åg, jeres sønner og døtre er for højbårne til at tjene disse fremmedes luner og begær. Byd dog Malinche trods, mange af jeres krigere er vel døde, men flere er endnu i live. Her mellem jeres bjerge kan I værge jer mod enhver teule i Anahuac, lige som i fordums tider de falske tlascalanere værgede sig mod aztekerne. Da var tlascalanerne frie, men nu er de en flok trælle. Vil I dele trældommen med dem? Mit folk, mit folk, tro ikke, at jeg beder for mig selv eller for min husbond, der dog er mig kærest af alt her på jorden næst efter æren. Tror I vel, at vi ville lade jer overgive os levende i disse hunde af tlascalaneres hænder, som Malinche, jer til spot og spe, har sendt hid som

budbringere? Se," og hun gik hen og tog spyddet op, som var blevet kastet efter hende, "her er en dødens giver, som en ven har skænket os, og vil I ikke lytte til min bøn, da skal I se det brugt for jeres øjne. Så kan I, om I lyster, sende vore lig til Malinche som en fredsgave. Nej, kun for jeres egen skyld besværger jeg jer: byd Malinche trods, og skulle I til sidst dø, da dø som frie mænd og ikke som teulens slaver. Se her hans barmhjertighed, se den skæbne, der venter jer, hvis I følger Maxtlas råd."

Dermed trådte hun hen til min båre, rev hurtigt min kjortel af mig, løste forbindingen af mine sår og løftede mig op, så at jeg støttede på den raske fod.

"Se her," råbte hun med gennemtrængende røst og pegede på mit bens og ansigts sår, "se her teulens og tlascalanernes værk, se, hvorledes det går den fjende, der overgiver sig til dem. Overgiv jer, om I vil, men jeg siger jer, at da skal også jeres legemer blive mærket på samme vis, indtil ikke én unse guld er tilbage, som kan stille teulens tørst efter skatte, eller en mand eller mø, der kan trælle, for at han kan få lov at drive."

Dermed tav hun og lod mig synke sagte ned på båren, for jeg kunne ikke stå alene, og dermed stillede hun sig over mig med løftet spyd, som om hun var rede til at støde det i mit hjerte, hvis folket endnu forlangte, at vi skulle overgives til Cortés. –

En kort tid var der stilhed, men så frembruste larmen atter, og denne gang langt højere og mere rasende end før. Men nu var den ikke rettet mod os. Otomie havde sejret. Hendes ædle ord, hendes skønhed, fortællingen om vore sorger og synet af mine sår havde gjort deres virkning, og folkets hjerter var blevet fyldt med raseri imod teulerne, der havde ødelagt deres hær, og

imod tlascalanerne, der havde hjulpet dem. Aldrig har en kvindes vid og veltalenhed bevirket en større og hurtigere forvandling. De skreg, sønderrev deres klæder og svingede deres våben. Maxtla søgte at komme til orde, men de rev ham ned, og til sidst flygtede han i huj og hast fra dem. Derefter vendte de sig mod de tlascalanske sendebud og pryglede løs på dem med deres stave, idet de råbte:

"Dette er vort svar til Malinche! Løb, I hunde og bring det!" og på den måde drev de dem ud af byen.

Til sidst døde tummelen hen, og nogle af de store høvdinge trådte op til os, kyssede Otomies hånd og sagde:

"Prinsesse, vi, dine børn, vil skærme dig og hengive vort liv for dig, for du har givet os et bedre sind; nu ser vi, at det er bedre at dø som frie mænd end at leve som slaver."

"Ser du, min husbond," sagde Otomie, "jeg tog ikke fejl, da jeg sagde dig, at mit folk var trofast og højmodigt. Men nu må vi gøre os rede til kamp, for vi er gået for vidt til at kunne vende om, og når budskabet om dette kommer Malinche for øre, vil han blive som en puma, der er berøvet sine unger. Men lad os hvile i dag, for jeg er meget træt."

"Otomie," svarede jeg, "aldrig har der på denne jord levet så stor en kvinde som du."

"Det ved jeg ikke noget om," sagde hun smilende; "men har jeg kun vundet *din* ros og sikkerhed, så er det nok for mig."

32. Guatemozins endeligt

En tid levede vi i ro og fred i Ananas-byen, og meget langsomt og under store lidelser helbredtes mine sår. Men vi vidste, at denne fred ikke kunne vedvare, og otomierne vidste det også, for de havde jo pryglet Malinches sendebud ud af deres stad.

Derfor gjorde de sig rede til kamp, og Otomie førte forsædet i deres rådslagninger, som også jeg deltog i. Til sidst kom der da tidende om, at et halvt hundrede spaniere, ledsaget af fem tusinde tlascalanere, var på vej mod staden for at ødelægge os.

Da overtog jeg befalingen over Otomies krigere; der var i alt lidt over ti tusinde, vel bevæbnede efter deres krigsskik, og med dem rykkede jeg ud af staden, indtil jeg var kommet omtrent til enden af kløften, der førte ind til den. Dog var det ikke hele hæren, jeg førte derind, for de kunne ikke alle få plads til at kæmpe der, og jeg havde en anden plan. Jeg sendte de syv tusinde rundt om bjergene ad de hemmelige stier, som kun de kendte, og jeg bød dem klatre op til toppen af de klipper, som dannede kløftens sider, for der på de steder, hvor klipperne var højest og mest stejle, at samle store bunker af sten sammen.

Resten af min hær med undtagelse af fem hundrede, som jeg beholdt omkring mig, væbnede jeg med buer og kastespyd og lagde dem i baghold på passende steder, hvor kløften sendte små sidegrene ind mellem klipperne. Derefter udsendte jeg pålidelige folk som spejdere, der skulle melde mig, når spanierne nærmede sig, samt andre, der havde det hverv at tilbyde sig som vejvisere.

Jeg syntes selv, at min plan var meget god, og alt tegnede til, at jeg skulle få held af den, og dog havde det hele nær slået fejl. For Maxtla, vor fjende og spaniernes ven, var i vor lejr, eftersom jeg ville have ham i nærheden for at passe på ham, og han havde ikke været ledig.

For da spanierne kun var en halv dags march fra indgangen til kløften, kom en af de spejdere, jeg havde udsendt, tilbage til mig og betroede mig, at Maxtla havde underkøbt ham til at gå til spaniernes fører og åbenbare ham hele min krigsplan. Da det kom til stykket, havde han dog ikke haft mod til at udføre dette forræderi, og derfor var han vendt tilbage. Da lod jeg Maxtla gribe, og inden aften måtte han med livet bøde for sin ondskab.

Den næste morgen rykkede de første fjender ind i kløften, og jeg gik imod dem med mine fem hundrede mand, men lod dem drive os tilbage, efter at vi dog først havde tilføjet dem noget tab. Alt som de trængte os tilbage, blev de mere dristige, og vi flyede hurtigere, indtil vi til sidst i fuldt løb styrtede ned gennem kløften, forfulgt af spaniernes hestfolk. Men omtrent tusind alen fra det sted, hvor kløften udmunder i sletten, gør den en drejning og indsnævres, og her er klipperne tilmed så høje og stejle, at der altid er halvmørkt i kløftens bund.

Her styrtede vi nu af sted, tilsyneladende i vild forvirring, og efter os galoperede spanierne, idet de råbte på deres helgener og blussede af sejrsstolthed.

Men næppe var vi drejet om hjørnet, før de sang en anden vise, for de, der stod på vagt tusind fod oven over os, fik nu deres signal, og ned raslede og bragede en regn af store sten, der formørkede luften og faldt med knusende vægt på fjenderne, så mange blev dræbt. I vild forvirring flyede de da

fremefter, da de her så en videre åbning og mindre stejle bjerge, og vel omtrent halvdelen af dem nåede igennem. Men her ventede bueskytterne dem, og i stedet for sten regnede det nu ned over dem med pile, indtil de blev ganske forvildede og som forskræmte får vendte om for at søge tilbage til den åbne slette. Men nu angreb vi dem i flanken, og atter rullede sten og klippestykker ned over dem fra oven, så enden på kampen blev, at de af spanierne og deres forbundsfæller, der endnu var i live, flygtede i vild forvirring langt ud på sletten hinsides det snævre pas.

Efter dette slag forulempede spanierne os ikke i mange år undtagen ved trusler, og jeg vandt stor hæder blandt otomierne.

En spanier frelste jeg fra døden og skænkede ham bagefter friheden. Ham udfrittede jeg om Sarceda og fik da at vide, at han endnu var i Cortés' tjeneste, men at Marina havde holdt ord og bragt ham i unåde hos sin herre, fordi han havde truet med at pine Otomie. Desuden blev Cortés vred på ham, fordi vi var flygtet, for Marina havde skudt skylden for det på ham og sagt til Cortés, at han sikkert havde ladet sig bestikke af os og derfor havde ladet os slippe bort.

Om de fjorten år af mit liv, der fulgte efter spaniernes nederlag, kan jeg fatte mig i korthed, for i sammenligning med den forløbne tid hengik de i fred og tryghed. I dem fødte Otomie mig tre sønner, og disse børn var min store glæde, for jeg elskede dem højt, og de elskede mig. Jeg døbte dem alle og lærte dem den kristne tro og det engelske sprog, og deres øjne og ansigtsudtryk var langt mere engelske end indianske, skønt deres lød var meget mørk. Men jeg havde intet held med disse

mine kære børn. To af dem døde – en af feber, som al min lægekunst ikke formåede at helbrede, og den anden af et fald fra et cedertræ, som han var klatret op i for at søge efter en glente-rede. Altså beholdt jeg kun én tilbage, den ældste og mest elskede, som jeg senere skal fortælle mere om.

Som Otomies ægtefælle blev jeg udnævnt til kazik over Ananas-byen ved en stor rådsforsamling, der blev afholdt, efter at jeg havde ødelagt spanierne og deres forbundsfæller, og vi fik derved begge stor om end ikke uindskrænket magt. Derved lykkedes det mig til sidst at få afskaffet de afskyelige menneskeofringer; dog var der mange af de fjernest boende stammer, som skilte sig fra os af denne grund, ligesom også præsterne blev meget opbragte på mig.

Da jeg i tre år havde hersket i Ananas-byen, ankom hemmelige sendebud, der var sendt af venner af Guatemozin, som havde overlevet sine pinsler og endnu blev holdt fanget af Cortés. Af disse sendebud erfarede vi, at Cortés agtede sig på et tog til Honduras-bugten tværs over det land, som nu kaldes Yucatan, samt at han ville føre Guatemozin og andre aztekiske adelsmænd med sig, eftersom han frygtede for at lade dem blive tilbage. Vi hørte også, at der blandt de underkuede stammer var stor utilfredshed over spaniernes grusomhed og voldshandlinger, samt at mange nu troede, at tiden var kommet, da en rejsning mod dem kunne føre til et lykkeligt udfald.

Det var nu sendebuddenes bøn, om jeg ville samle en hær af otomier og drage til Yucatan med den, for der sammen med andre hære, som ville blive samlet i Anahuac, at kaste mig over spanierne, når de befandt sig i landets vildsomme skove og

mellem dets farlige sumpe, nedhugge dem og befri Guatemozin.

Jeg rystede dog sørgmodigt på hovedet ad denne plan, for den forekom mig såre håbløs, men da rejste sendebuddenes ordfører sig, førte mig til side og sagde, at han havde endnu et hemmeligt bud for mig alene.

"Guatemozin sender dig disse ord," sagde han: "Jeg hører, at du, min broder, er fri og sidder trygt med min frænke Otomie mellem Otomies bjerge. Jeg derimod sidder i teulernes fængsel som en fanget ørn i sit bur. Min broder, står det i din magt at hjælpe mig, da gør det, jeg besværger dig ved mindet om vort gamle venskab og ved alt det, vi har lidt sammen. Da vil den stund måske oprinde, da jeg atter skal herske i Anahuac, og du skal sidde ved min side."

Ved disse ord rørtes mit hjerte, for jeg elskede endnu Guatemozin som en broder.

"Drag tilbage," sagde jeg, "og find lejlighed til at sige Guatemozin, at kan jeg frelse ham, da skal jeg gøre det, skønt jeg kun har ringe håb om det. Men lad ham vente mig i Yucatans skove."

Jeg samlede da fem hundrede mand og drog afsted med dem på den lange og besværlige march for at møde Cortés i Yucatans pas. I over to måneder traskede vi fremad over bjerge og floder, gennem sumpe og skove, indtil vi nåede en stor, øde stad, som af indianerne kaldes Palenque, og som har været ubeboet i mange slægtled. Denne stad er det sælsomste, jeg har set på alle mine vandringer, skønt meget af den er skjult af et tæt krat, for hvor som helst man kommer, ser man uhyre store marmorpaladser med udhuggede billeder udenfor og indenfor,

vældige teocallier og kæmpemæssige gudebilleder. Ofte har jeg med undren tænkt på, hvilket folk, der har været så stærkt og stort, at det har kunnet bygge slig en hovedstad, og hvilke konger, der vel har boet her. Men disse hemmeligheder tilhører den forbigangne tid og kan ikke besvares, før en eller anden lærd mand har fundet nøglen til de tegn, der findes udhugget rundt om på muren.

I denne stad søgte jeg skjul med mine mænd; skønt det kostede mig stor møje at få dem overtalt til at opslå deres bolig på et sted, der efter deres tro måtte være hjemsøgt af de tidligere beboeres ånder for ikke at tale om de vilde dyr og slanger, som det her vrimlede af, men jeg havde fået underretning om, at spanierne ville drage gennem den sump, der ligger mellem ruinerne og floden, og derfor ville jeg ligge i baghold her. Men otte dage efter min ankomst fik jeg af mine spejdere at vide, at Cortés var gået over floden et stykke højere oppe og nu huggede sig vej gennem skoven, for han havde fået mere end nok af sumpene og deres feber. Da skyndte jeg mig også ned til floden for at komme over den. Men hele den dag og den følgende nat regnede det, således som det kun kan regne i hine lande, indtil vi til sidst vadede i vand til op over knæene, og da vi kom til vadestedet, var der en rivende strøm, som det var umuligt at komme over. Så måtte vi vente ved flodbredden og døjede meget af feber, mangel på føde og alt for meget vand, og vi måtte vente længe, inden floden ville synke.

Tre dage og nætter lå vi der, men den fjerde morgen besluttede jeg at forsøge på at komme over, og det lykkedes også, men fire af mine mænd druknede dog ved overgangen. Derefter skjulte jeg mine mænd mellem buske og rør og listede

mig frem med seks mand for at se, om jeg kunne opdage noget spor af spanierne. Vi havde ikke gået længere end en mil, før vi traf på den sti, de havde hugget gennem skoven, og den fulgte vi nu forsigtigt. Snart derefter kom vi til et sted, hvor skoven var tyndere, og her havde Cortés haft sin lejrplads, for der lå aske af hans bål, og den var endnu varm, og desuden liget af en indianer, der var død af feber. Omtrent halvfjerds alen fra lejrstedet stod en stor ceïba, et træ, der har megen lighed med egen; på denne ceïba havde mange kondorer taget sæde, og da vi krøb hen imod træet, så jeg, hvad de søgte her, for fra ceïba'ens laveste grene hang tre lig og svingede i vinden. "Her er spaniernes ægte spor," sagde jeg, "lad os se på dem," og dermed trådte vi ind i træets skygge.

I det samme fløj en af kondorerne ned og satte sig på hovedet af det lig, der hang nærmest ved os, og dens vægt eller dens vingers viften fik den døde til at dreje rundt, så at hans ansigt kom til syne. Jeg stirrede – fo'r tilbage – stirrede igen og sank derefter stønnende til jorden. For her hang han, som jeg var draget ud for at finde og frelse, min ven og broder, Guatemozin – her hang han i den dunkle og ensomme skov, dræbt ved tyvens død, og gribben sad skrigende på hans hoved. Forvildet og rædselsslagen stirrede jeg på Anahuacs sidste kejser, og imens randt aztekernes stolte hersker-symbol mig i hu: en rovfugl, der griber en slange i sin klo. Der foran mig hang den sidste af deres kejserslægt og se! en rovfugl greb i hans hoved med sin klo; i sandhed et passende symbol på Anahuacs og dets herskeres fald.

Med en ed sprang jeg op, spændte min bue og sendte en pil gennem kondoren, så at den flagrende og skrigende sank til

jorden. Derefter bad jeg dem, der var med mig, om at skære Guatemozins lig ned tillige med fyrsten af Tacubas og den anden adelsmands, som hang der, samt grave en dyb grav under træet. Der lagde jeg dem, og der hviler de nu i træets tungsindige skygge. Således så jeg for sidste gang min broder Guatemozin, som jeg var draget ud for at frelse.

Derefter vendte jeg hjem, for nu havde Anahuac ingen hersker at frelse, men af en tlascalaner, som vi opsnappede på vor vej, og som var flygtet fra Cortés' lejr, fordi han var blevet grusomt behandlet af en af de spanske soldater, hørte jeg om Guatemozins sidste stund, for tlascalaneren havde været nærværende, da han blev klynget op. Cortés havde ved en eller anden skurks forræderi fået at vide, at der ville blive gjort forsøg på at frelse fyrsten, og derfor havde han givet befaling til at hænge ham. Men Guatemozin gik i døden med samme stolthed og uforfærdethed, som han havde vist under alle sine ulykker, og hans sidste ord var disse: "Jeg gjorde ilde, Malinche, da jeg overgav mig til din nåde i stedet for selv at ende mit liv. Dengang bares det mig vel for, at alle dine løfter var falske, og heri tog jeg ikke fejl. Jeg hilser nu døden med glæde, for livet har kun skam og ydmygelser og pinsel tilbage for mig, men alligevel vil guderne sikkert straffe dig for denne gerning."

Og hermed farvel til Guatemozin, den ædleste, bedste og tapreste af alle azteker, og gid hans pinsler og vanærende død til evig tid må falde som en dyb skygge over Cortés' eftermæle!

Det varede over to måneder før jeg velbeholden, men meget træt nåede hjem til Ananas-byen. Jeg havde kun mistet fyrre mand under hele det lange tog, og Otomie, der havde været meget imod hele planen, fordi hun var bange for, at jeg skulle

miste livet ved det, modtog mig med stor glæde. Men da jeg fortalte hende om hendes frænde Guatemozins endeligt, sørgede hun bitterligt både for hans egen skyld, og fordi Anahuacs sidste håb nu var tilintetgjort, og i lang tid ville hun ikke lade sig trøste.

33. Isabella de Siguenza bliver hævnet

Efter Guatemozins død levede vi i mange år i fred i Ananas-byen. Vort land var fattigt og barsk, og skønt vi trodsede spanierne og ikke ville betale dem skat, havde de dog ikke lyst til at forsøge på at undertvinge os, især ikke nu, da Cortés var draget tilbage til Spanien. Med undtagelse af nogle få stammer, der levede på utilgængelige steder ligesom vi, var hele Anahuac nu ellers i deres vold, og som tiden gik, underkastede også en del af otomiernes klaner sig dem, den ene efter den anden, så at vi til sidst kun rådede over Ananas-byen og dens nærmeste omegn, og det var også kun kærlighed til Otomie og ærbødighed for hendes berømte forfædre, samt respekt for mig som en af de uovervindelige hvide mænd og for min snildhed som hærfører, der holdt den sidste rest af vore undersåtter sammen under vort herredømme.

Og nu kan man jo spørge: var jeg lykkelig i disse år? Ja, der var meget, som måtte kunne gøre mig lykkelig – ingen mand kunne have en smukkere eller kærligere hustru, der havde vist sin kærlighed ved så talende vidnesbyrd: af egen fri vilje havde hun lagt sig ved min side på offerstenen, og for at frelse mig havde hun overvundet sit kvindelige instinkt og dræbt min forfølger. Hendes forstand havde frelst mig i mange farer, og hendes kærlighed havde trøstet mig under mange sorger, og hvis derfor taknemmeligheden kan erobre en mands hjerte, så måtte mit i sandhed ligge for hendes fod, og således var det da

også og er på en måde endnu. Men kan taknemmelighed eller selv kærligheden få et menneske til at glemme det land, hvor han er født? Kunne jeg, en indiansk høvding, der med et faldent folk kæmpede mod en uundgåelig skæbne, glemme min ungdom og dens håb og frygt, glemme Waveney-dalen og den blomst, som dér fandtes – kunne jeg glemme den ed, jeg havde svoret? Skæbnen havde været imod mig, omstændighederne havde overmandet mig, og jeg tror, at kun få af dem, der har læst denne fortælling, ville bryde staven over mig, fordi jeg handlede, som jeg gjorde.

Men minderne rejste sig imod mig, og tit og ofte lå jeg vågen om natten ved Otomies side og tænkte på det forbigangne og angrede, hvis der ellers kan være tale om at angre det, der var sket ved omstændighedernes nødvendighed. For jeg var en fremmed i et fremmed land, og skønt jeg havde mit hjem der, og mine børn om mig, længtes jeg dog efter mit første hjem, og jeg kunne ikke bortjage erindringen om Lily, som jeg havde mistet. Jeg gik endnu med hendes ring på min finger, men ellers vidste jeg jo intet om hende, vidste ikke, om hun var gift eller ugift, levende eller død. Kløften imellem os udvidedes, alt som tiden kastede det ene år efter det andet i evighedens svælg, men tanken om hende vedblev dog at følge mig som en skygge, der kastedes hen over Otomies fyrige kærlighed, ja, selv over mine børns kys. Og det værste af det hele var, at jeg foragtede mig selv for disse tanker, og at jeg gik med en stadig frygt for, at Otomie skulle læse dem af mit ansigt og mine øjne.

Min tanke dig når,
hvorhen du går.

Således stod der på Lilys trolovelsesring, og således gik det nu også med min tanke, og i løndom higede jeg stedse mod den kærlighed, jeg havde afsvoret.

Således henrandt årene, uden at de bragte nogen forandring med sig, så at jeg til sidst blev vis på, at jeg skulle leve og dø på dette skønne sted. –

Efter at Cortés havde erobret Anahuac, blev der fra Spanien sendt mange præster og munke over til landet for at omvende dets beboere til kristendommen, og dette værk tog de nu fat på med brændende iver og stor grusomhed. De indianske pabaer øvede vel grusomheder nok, når de, efter at have revet offerets hjerte ud, ofrede det som røgelse til Huitzel eller Quetzal, men de overgav dog den ofredes sjæl til solens hus. Hos de kristne præster trådte tommelskruen og martyrpælen i offerstenens sted, men den sjæl, som de udrev af dens jordiske bolig, henviste de til Helvedes ild.

Af alle disse præster var en vis fader Pedro den dristigste og den grusomste. Vidt omkring drog han og betegnede sin vej ved afgudsdyrkernes lig, indtil han til sidst blev kendt overalt under navnet "den kristne djævel". Til sidst vovede han sig i sin hellige iver for langt frem og blev grebet af en otomie-klan, der havde revet sig løs fra os, fordi jeg havde forbudt menneskeofringerne, men som endnu ikke var blevet underkuet af spanierne. En dag kom det mig da for øre, at denne klans pabaer havde fanget en kristen præst, og at de havde bestemt at ofre ham til guden Tezcat.

Ledsaget af min livvagt drog jeg da hastigt over bjergene i den hensigt at gæste denne klans kazik, som jeg trods klanens frafald havde bevaret et tilsyneladende venskab med, og se at få

ham overtalt til at løslade præsten. Men hvor hurtigt jeg end drog af sted, så havde pabaernes hævn dog været hurtigere, for da jeg kom til klanens landsby, førtes "den kristne djævel" netop hen til offerstedet for at blive dræbt foran et skrækkeligt afgudsbillede, som var oprejst på en stage og omgivet af hele stabler af hovedskaller. Nøgen til bæltestedet, med hænderne bundet på ryggen, de grå lokker hængende vildt om hovedet, de skarpe øjne stift fæstede på hans hedenske fjender med et truende udtryk snarere end et bedende og fremmumlende bønner mellem de tynde læber, vandrede fader Pedro til retterstedet, mens han stadig med stor heftighed måtte virre med hovedet for at fri sig for de plagende insekter, der surrede rundt om ham.

Jeg stirrede på ham med forbavselse stirrede igen, og der begyndte at dæmre et lys for mig. Jeg så en dunkel hvælving i Sevilla, en ung og skøn kvinde klædt i ligdragt og en mager, sortklædt præst, der slog hende på munden med sit elfenbenskrucifiks og forbandede hende som en gudsbespottende kætterske. Der foran mig stod nu denne mand. Isabella de Siguenza havde bedt Gud om, at en skæbne som hendes måtte ramme ham; nu var den over ham, og jeg, der havde set, hvorledes han dengang havde handlet, havde ikke i sinde at afvende den, selv om det stod i min magt at gøre det. Jeg blev stående stille og lod offeret gå forbi mig, men da han kom tæt hen til mig, talte jeg til ham på spansk og sagde:

"Husk nu på, hvad du vel sagtens har glemt, hellige fader, husk på Isabella de Siguenza, som du var med at dræbe i Sevilla, og hvad hun da sagde."

Da blev han ganske blygrå i det brune ansigt, og han vaklede, så at jeg troede, han ville falde til jorden, og stirrede på mig med usigelig rædsel, for han troede, at det var Djævelen selv, der åbenbarede sig for ham i en indianerhøvdings skikkelse.

"Er du en djævel," sagde han med hæs stemme, "sendt fra Helvede for at pine mig i min sidste stund?"

"Husk på Isabella de Siguenzas sidste bøn, da du havde slået og forbandet hende," svarede jeg barsk. "Søg ikke at få at vide, hvem jeg er, men husk på det andet nu og til evig tid."

Et øjeblik blev han stående stille uden at bryde sig om, at hans bødler drev på ham, men så vendte hans mod atter tilbage, og han råbte med høj røst: "Vig fra mig, Satan, hvad har jeg at frygte fra dig? Jeg husker godt hin synderinde – gid hendes sjæl hvile i fred – og hendes forbandelse er nu faldet over mig. Men jeg glæder mig over det, for på den anden side af stenen dér åbner Himlen sig for mit blik. Vig bort, Satan, hvad har jeg at frygte fra dig?"

Derefter stavrede han atter fremad, idet han råbte: "Herre Jesus, i din hånd befaler jeg min ånd!" Og var han grusom, så var han tillige modig, for uden at gyse eller klage, gennemgik han nu alle de pinsler og den død, han selv havde bragt over så mange. –

Denne hændelse kan vel synes ringe, men den fik dog såre vigtige følger. Havde jeg frelst fader Pedro fra otomie-paba'ernes hånd, da ville jeg sikkert ikke nu have siddet her i Waveney-dalen og skrevet denne historie. Om jeg kunne have frelst ham, ved jeg ikke, jeg ved kun, at jeg ikke forsøgte det, samt at hans død bragte store sorger over mig, og dette gik således til.

Da den ny vicekonge, som var kommet i stedet for Cortés, hørte, at de hedenske og oprørske otomier havde myrdet den nidkære præst, besluttede han straks at tage hævn over dem.

Snart nåede da det budskab mig, at der blev samlet en stor hær af tlascalanere og andre indianere for at gøre ende på os, samt at over hundrede spaniere fulgte med, og at overbefalingen var betroet til kaptajn Bernal Diaz, den samme soldat, som jeg havde skånet i bedrøvelsens nat, og hvis sværd endnu hang ved min side.

Nu måtte vi belave os på et kraftigt forsvar, for vort eneste håb var at byde fjenden spidsen. En gang før havde spanierne angrebet os med tusinder af forbundsfæller, og kun nogle få af dem var sluppet fra os med livet, og hvad der var sket én gang, kunne vel også ske igen – således sagde Otomie, stolt og ubøjelig som altid. Men ak! i de forløbne fjorten år var der sket store forandringer med os. Dengang herskede vi over et udstrakt bjergland, hvis klaner på vort bud sendte deres krigere i hundredvis under vore bannere. Men nu havde disse klaner afkastet vort åg, og vi rådede kun over Ananas-byens og de nærmest liggende landsbyers indbyggere. Da spanierne første gang drog imod mig, kunne jeg møde dem med en hær på ti tusinde mand, nu derimod kunne jeg ikke få samlet flere end højst tre tusinde, og af dem flygtede endda flere fra os, da fjenderne nærmede sig. –

Dog måtte jeg holde modet oppe og se at gøre, hvad jeg kunne, med den styrke, der stod til min rådighed, men i mit stille sind frygtede jeg rigtignok meget for udfaldet. Dog lod jeg mig ikke mærke med denne frygt for Otomie, og hvis hun følte noget lignende som jeg, da skjulte hun det også ved sig selv.

Til sidst nærmede fjenden sig da, og jeg lagde samme plan som for fjorten år siden, rykkede ned gennem passet med en lille del af min styrke og opstillede de øvrige i to lige store flokke på de stejle klipper foroven med det pålæg, at de, når jeg gav signal ved at flygte ned gennem passet, skulle rulle store sten ned på spanierne. Men jeg traf også andre forholdsregler, for da jeg var belavet på at blive drevet tilbage til byen, lod jeg dennes mure og porte sætte i forsvarlig stand og lagde besætning ved dem. Som et sidste tilflugtssted endelig forsynede jeg det store teocallis top, der nu ikke længere brugtes til menneskeofringer, men til krigsarsenal, med vand og levnedsmidler og beklædte dets sider med vulkansk glas, så at det måtte betragtes som næsten ugørligt for en fjende at nå op til toppen, når blot der var en snes mand til at forsvare det.

Det var en nat tidligt på sommeren, at jeg sagde farvel til Otomie, tog min søn med mig, for han var nu i den alder, da han efter indianernes skik kunne tages med i kampen, og gik ud for at opstille mine krigere på de stejle klippers top, hvorefter jeg drog ind i det mørke pas med de få hundrede mand, som jeg derefter beholdt tilbage. Fra mine spejdere vidste jeg, at spanierne, der lå i lejr lidt uden for passets indgang, ville forsøge at drage igennem det en time før daggry, da de nemlig ventede at finde mig sovende ved den tid. Og ganske rigtigt, den følgende morgen, så tidligt, at solens første stråler endnu ikke havde farvet vulkanen Xacas top, der tårnede sig op bag ved os, forkyndte en svag mumlen, der lød ind gennem passet, at fjenden havde begyndt sin march. Jeg satte mig da også i bevægelse for at møde ham. Der var ikke en sten i kløften, uden at jeg og mine mænd kendte den, men med

spanierne var det anderledes. Mange af dem var desuden til hest, og desuden førte de to små kanoner med sig. Den ene gang efter den anden blev disse siddende fast mellem de store stene, som lå i kløftens bund, for i mørket kunne slaverne, som trak dem, ikke se at komme uden om forhindringerne, og til sidst befalede officererne, at der skulle gøres holdt, indtil dagen brød frem.

Endelig kom dagningen; dens grå lys faldt ind gennem den dybe kløft og viste os de lange rækker af spaniere klædt i blanke rustninger og deres endnu mere strålende forbundsfæller med de malede hjelme og de glinsende fjerkapper. De fik nu også øje på os, og idet de med høje råb hånede vor fattige slagorden, bugtede deres lange række sig frem gennem kløften som en uhyre slange, indtil de var omtrent et hundrede skridt fra os. Så råbte de på deres St. Peter, og med fældede lanser dundrede deres rytteri ind mod os. Vi modtog dem med en regn af pile, der standsede dem lidt, men ikke længe. Snart var de inde mellem os, og drev os foran sig i en lanselængdes afstand og dræbte mange, for vore indianske våben formåede kun lidt mod mænd og heste, der var klædt i jern. Derfor måtte vi fly, og således var jo også min plan, for derved troede jeg at kunne lokke fjenderne ind i den snævreste del af kløften, hvor dens sider tillige var mest stejle, for at de der kunne blive knust af de stene, som ville blive slynget ned på dem ovenfra. Det gik da også, som jeg havde tænkt: vi flygtede, og spanierne forfulgte os sejrsdrukne, indtil de var i fælden. Nu kom en enkelt, vældig sten bragende ned fra oven, traf en rytter og dræbte både ham og hesten, sprang derpå videre og udbredte død og ødelæggelse på sin vej. En ny fulgte efter og endnu en, og jeg blev

hjertensglad, for nu mente jeg, at faren var overstået, og at min list for anden gang var lykkedes.

Men så lød der pludselig deroppe fra en anden lyd end af nedrullende stene. Det var lyden af krigere, der begyndte at kæmpe, og denne lyd voksede hurtigt i styrke, så at den snart som en vældig larm opfyldte luften. Derpå kom noget igen styrtende ned ovenfra; jeg stirrede på det: denne gang var det ikke en sten, men et menneske – en af mine egne krigere. Ak! han var kun den første dråbe af en hel byge.

Nu så jeg, hvorledes jeg var stedt: jeg var blevet overlistet. De krigserfarne spaniere lod sig ikke for anden gang fange i min snare. De havde rykket ind gennem kløften med deres kanoner, fordi de ikke kunne komme anden vej med dem, men forinden havde de i nattens mørke og ad de skjulte stier, som de havde opsnuset, sendt to store afdelinger af hæren op på klipperne, hvor de skulle overfalde dem, som stod deroppe for at kaste sten ned. Dette lykkedes kun alt for vel, for mine mænd, der lå på klippernes yderste rand inde mellem aloe- og tornebuske og havde hele deres opmærksomhed rettet mod fjenderne i kløften uden at ane, at der også ventede dem et angreb, blev ganske overrumplede. De fik næppe tid til at gribe deres våben, som de havde lagt fra sig for at have armene fri til at tumle med de store sten, før fjenderne i stort overtal og med skrækkelige hyl var inde på dem, og kampen blev kun kort, men afgørende.

For sent indså og forbandede jeg nu min tåbelighed, at jeg ikke havde truffet foranstaltninger til at forhindre slig overrumpling. Jeg havde ikke tænkt mig den mulighed, at spanierne kunne opspore de hemmelige stier bag ved bjergene, for jeg havde glemt, at forræderi gør det umulige muligt.

34. Ananas-byens belejring

Slaget var allerede tabt; tusind fod over os lød fjendernes sejrsråb. Slaget var tabt, men jeg måtte dog blive ved at kæmpe. Så hurtigt, jeg kunne, trak jeg de krigere, jeg endnu havde om mig, tilbage til en omdrejning i kløften, hvor en flok fortvivlede mænd en kort tid kunne holde en hel hær stangen. Her spurgte jeg mine mænd om, hvem af dem der ville holde stand med mig, og mange meldte sig straks. Af dem udvalgte jeg godt og vel et halvt hundrede mand og bød resten at skynde sig tilbage til Ananas-byen for at melde de krigere, som lå der, at fjenden snart ville være over dem, samt opfordre Otomie til, hvis jeg faldt, at modstå spanierne så længe, at hun kunne aftvinge dem løfte om sikkerhed for sig, sit barn og sit folk. Imidlertid ville jeg se at holde passet så længe, at de kunne få tid til at lukke portene og føre krigerne op på murene. Skønt min søn meget bønligt bad, om han måtte blive hos mig, sendte jeg dog også ham af sted med de andre, for jeg ventede døden.

Spanierne, der frygtede, at der var lagt endnu en snare for dem, rykkede langsomt og forsigtigt frem om hjørnet, og da de så, at der kun stod en lille flok krigere for at modtage dem, gjorde de holdt, for nu følte de sig overbevist om, at der måtte stikke noget under, for de kunne ikke tro, at så få mænd ville vove at byde en hel hær trods. Her var kløften imidlertid så snæver, at kun nogle få af dem kunne komme imod os ad gangen, og den krummede sig således, at de ikke kunne bruge kanonerne imod os, ja, selv deres arkebuser kunne her kun gøre dem liden nytte. Desuden tvang grundens ujævnhed dem til at

stige af hestene, så at de, hvis de ville angribe os, måtte gøre det til fods. Dette valgte de da at gøre. Mange faldt nu på hver side, dog fik jeg ikke selv noget sår, men til sidst drev de os tilbage. Tomme for tomme veg vi for dem, indtil de til sidst havde drevet os ud til kløftens munding, der kun lå et tusind alen fra Ananas-byens mure.

At kæmpe yderligere var til ingen nytte; her måtte vi vælge mellem flugt og død, og for vore hustruer og børns skyld valgte vi da det første. Som jagede dyr flygtede vi hen over sletten, og som blodhunde styrtede spanierne og deres forbundsfæller efter os. Heldigvis var jorden meget ujævn og fyldt med sten, så at rytterne ikke kunne komme hurtigt af sted, og derfor nåede en snes af os velbeholdne inden for portene. Af hele min hær lykkedes det kun fem hundrede at slippe ind i byen, og omtrent lige så mange stod opstillet inden for murene.

De tunge porte svingede sammen, og næppe var de blevet stænget med de svære egebjælker, før de forreste spaniere red ind mod dem. Jeg havde endnu min bue i hånden, og der var én pil tilbage i koggeret. Den lagde jeg på strengen, spændte buen af al magt og sendte pilen ud gennem skydehullet over porten mod en ung og statelig kavaler, der red allerforrest. Den ramte ham godt nok mellem hjælmen og hans brynjes halsstykke, han slog ud med begge arme, faldt bag over på hesten og derfra ned til jorden for aldrig at rejse sig mere. Så trak de andre sig tilbage, men straks derpå kom en af dem hen imod porten med et hvidt flag i hånden. Han var også en statelig skikkelse og klædt i en prunkende rustning, og det forekom mig, at der var noget i hans holdning, som var mig bekendt. Han holdt hesten an foran porten, slog visiret op og begyndte at tale.

Da kendte jeg ham straks, det var min gamle fjende de Garcia, som jeg nu i fjorten år ikke havde hørt eller set noget til. Tiden var ikke gået sporløst hen over ham, og han var jo da også nu en mand på hen ved tres år. Hans spidse, nøddebrune skæg var stærkt gråsprængt, hans kinder var hule, og læberne så ud som to tynde røde streger, men øjnene var som før skarpe og gennemtrængende, og det samme kolde smil spillede endnu om hans mund. Uden tvivl var det de Garcia, der nu, ligesom ved alle tidligere vendepunkter i mit liv, kom for at vende min skæbne til det onde, og mens jeg stirrede på ham, følte jeg, at den største kamp imellem os nu var for hånden, og at det gamle og stadigt forøgede had mellem os, før mange dage var til ende, ville blive begravet for evigt, ved at en af os blev tilintetgjort. Hvor ilde havde skæbnen dog ikke handlet med mig nu som altid. Kun få minutter før, da jeg lagde pilen på buen, havde jeg et øjeblik vaklet med hensyn til, hvem jeg skulle gøre til skive for mit skud – den unge kavaler, der nu lå død på jorden, eller den, der red nærmest ved ham, og se! jeg havde valgt ham, som jeg ikke havde noget udestående med, og ladet min dødsfjende gå fri.

"Hallo der!" råbte de Garcia på spansk, "jeg fordrer i Bernal Diaz', denne hærs øverstbefalendes navn at tale med høvdingen for de oprørske otomier."

Da steg jeg op på muren og svarede: "Tal kun, jeg er den mand, I søger."

"Du taler godt spansk, min ven!" sagde de Garcia studsende og så vist på mig. "Sig mig, hvor lærte du det? Og hvad er dit navn?"

"Jeg lærte det, Juan de Garcia, af en vis Donna Luisa, som du har kendt i din ungdom, og mit navn er Thomas Wingfield."

Da vaklede de Garcia i sadlen og svor en dyr ed.

"Guds moder!" sagde han, "for mange år siden blev det rigtignok sagt mig, at du havde opslået din bolig hos en eller anden vild stamme, men i mellemtiden har jeg været langt borte, ovre i Spanien og er kommet tilbage igen, og jeg troede, at du var død, Thomas Wingfield. Nu må jeg i sandhed prise min gode lykke, for det har været en af mit livs store sorger, at du så ofte er sluppet fra mig, renegat. Vær vis på, at det ikke skal lykkes dig denne gang."

"Jeg ved vel, at en af os to denne gang ikke vil undgå sin skæbne," svarede jeg. "Nu skal vi spille det sidste parti sammen, men ros Eder ikke før tiden, for kun Gud alene ved, hvem der til sidst skal vinde. I lang tid har I siddet i held, men den dag kan vel komme, da heldet hører op og med det Eders liv. Hvad er ellers Eders ærinde, de Garcia?"

Et øjeblik sad han tavs og strøg sit spidse skæg, og mens jeg nøje iagttog ham, forekom det mig, at jeg kunne se skyggen af en halvglemt angst glide ind i hans øjne. Men den forsvandt igen, han løftede hovedet og talte dristigt og klart.

"Det er mit budskab til dig, Thomas Wingfield, og til dem af dine otomie-hunde, som er sluppet fra os med livet i dag, at kaptajn Bernal Diaz i vicekongens navn byder Eder fred."

"På hvilke vilkår?" spurgte jeg.

"På alt for nådige vilkår for slige oprørere og hedninge," svarede han snerrende. "Overgiv byen på nåde og unåde, og vicekongen vil i sin barmhjertighed tage mod overgivelsen. Men for at I ikke bagefter skal sige, at man har brudt sit ord

mod Eder, så vid, at I ikke vil slippe ustraffet fra Eders mange forbrydelser. Denne er straffen, som venter Eder: alle de, som har haft lod og del i det djævelske mord på den hellige fader Pedro, skal blive brændt på bålet, og alle dem, der overværede hans mord, skal øjnene stikkes ud på. De af otomiernes ledere, som dommerne vil udvælge, skal hænges, deriblandt allerførst du, Thomas Wingfield, og din bolerske Otomie. For resten skal alle indbyggerne i Ananas-byen overgive deres ejendomme og skatte til vicekongen, de selv, både mænd, kvinder og børn, skal føres fangne bort fra byen og fordeles efter vicekongens bestemmelse omkring på spaniernes ejendomme, for der at lære agerbrug og minearbejde. Således er vilkårene, og jeg har endvidere befaling til at sige dig, at du har en time til at overveje, hvorvidt du vil tage imod dem eller afslå dem."

"Og hvis vi nu afslår dem?"

"Da har kaptajn Bernal Diaz ordre til at plyndre og ødelægge denne by, i tolv timer at overgive den til tlascalanernes og andre trofaste indianske forbundsfællers nåde, og derefter at samle dem, der endnu måtte være i live, og føre dem til Mexico for der at sælge dem som slaver."

"Godt," sagde jeg, "I skal få svar om en time."

Jeg pålagde vagten at passe godt på porten og ilede til paladset, idet jeg på vejen derop sendte bud til de rådgivere, som endnu var i live. Ved paladsets dør kom Otomie mig i møde og hilste mig kærligt.

"Følg med mig til rådssalen," sagde jeg, "der vil jeg tale med dig."

Vi ilede op til salen, hvor rådets medlemmer allerede var i færd med at samles. Så snart de af dem, der endnu var i live,

havde indfundet sig, meddelte jeg dem de Garcias ord uden at gøre nogen bemærkning til det. Derpå talte Otomie, hvad hun som den øverste i rang var berettiget til. To gange før havde jeg hørt hende tale til otomierne, den første gang, da hun efter Cuitlahuas begæring søgte hjælp hos dem mod Cortés, og anden gang, da folket, rasende over tabet af deres hær, ville have overleveret os til spanierne.

Begge gange havde Otomie sejret ved sin veltalenhed, ved sit navns storhed og ved sin vindende skikkelse og fremtræden. Nu var alt helt anderledes, og selv om hun havde villet nedlade sig til at benytte sig af sine personlige fortrin, ville det dog intet have nyttet i denne vor store nød. Nu var hendes store navn kun en skygge, en af de mange bortsvindende skygger, som kastedes af et kejserdømme, der var omstyrtet for evigt. Nu nyttede det ikke med glødende ord at påkalde sin stammes stolthed og fortid, for denne stamme var viet til undergang, nu var hun ikke længere skøn, og hendes friske ungdoms og kvindeligheds glans var veget fra hende. Og dog forekom det mig, da hun med vor søn ved hånden trådte frem for at tale til de syv rådgivere, der af frygt og håbløshed tavse sad sammenkrøbne for hende med ansigtet skjult i hænderne, at hun aldrig havde været så smuk før, og hendes simple ord aldrig så rørende og veltalende.

"Venner," sagde hun, "I kender jo den ulykke, der har ramt os, og min husbond har meddelt jer teulernes bud. Vor stilling er fortvivlet; vi har kun i det højeste tusind mand til at forsvare byen, vore fædres hjem, og af alle Anahuacs stammer er vi nu den eneste, der vover at stå i våben mod de hvide mænd. For mange år siden sagde jeg til jer: vælg mellem en ærefuld død og

et liv fuldt af skændsel! Og i dag siger jeg atter: vælg! Jeg og mine har jo intet valg, for hvad I end vælger, bliver døden dog vor lod. Men med jer er det anderledes. Vil I dø kæmpende, eller vil I og jeres børn leve resten af jeres liv som slaver?"

I nogen tid rådslog de syv med hinanden, og derefter sagde deres ordfører:

"Otomie, og du, Teule, vi har fulgt jeres råd gennem mange år, og de har kun bragt os liden lykke. Dog dadler vi jer ikke for det, for Anahuacs guder har forladt os, ligesom vi har forladt dem, og kun guderne alene kan afvende vor onde skæbne. De ulykker, der har ramt os, har I delt med os, og således er det også nu, da det lakker ad enden med os. Derfor vil vi heller ikke nu i otomie-folkets sidste stund svigte det ord, vi fordum gave jer. Vi har valgt: Ligesom vi har levet med jer som frie mænd, vil vi også dø med jer som frie mænd, for ligesom I holder vi for, at det er bedre for os og vore at dø som frie end hele resten af vort liv igennem at trælle under teulernes åg."

"Det er godt," sagde Otomie, "der er da intet andet tilbage for os end at søge en så glorværdig død, at folk kan synge om den i kommende tider. Min husbond, du har hørt rådets svar, lad nu også spanierne få det at høre."

Jeg gik da tilbage til muren med et hvidt flag i hånden, og straks derpå kom et sendebud frem fra spaniernes lejr for at tale med mig – ikke de Garcia, men en anden. Jeg sagde ham i få ord, at de, der endnu var i live af otomierne, ville ligesom Tenochtitlans indbyggere før dem dø under deres stads ruiner, og at de forinden, så længe de havde et spyd at kaste og en arm at bruge, ville kæmpe mod spanierne.

Sendebuddet vendte tilbage til lejren, og der var ikke gået en time, før angrebet begyndte. Spanierne kørte deres kanoner frem, så at de ikke stod længere end et hundrede skridt fra porten, og begyndte derefter i al mag og tryghed at beskyde os, for vore pile og kastespyd kunne ikke skade dem meget i den afstand. Dog var vi ikke ledige, for da vi kunne indse, at portene, som var af træ, snart ville blive skudt sønder og sammen, rev vi det øverste af husene på begge sider af gaden ned, og lavede af sten og tømmer en vold bag ved porten. Foran denne vold lod jeg grave en dyb grøft, der ikke kunne passeres af ryttere eller kanoner, før den atter var fyldt, og helt op ad hovedgaden, som førte til den store plads ved teocalliet, lod jeg opkaste den ene vold bag ved den anden, beskyttede både foran og bagved med dybe grøfter, og da fjenden måske kunne gribe til at trænge frem ad de snævre og krumme stræder til højre og venstre for hovedgaden, spærrede jeg på lignende måde også de fire indgange til den store plads.

Indtil natten faldt på, vedblev spanierne at bombardere levningerne af porten og jordvolden bagved, men de gjorde ikke anden skade end at dræbe en snes mennesker ved kanonskuddene og arkebuserne. Men vort arbejde hørte ikke op med dagen. De fleste af mændene måtte bevogte portene og murenes svageste steder, og derfor var det næsten udelukkende kvinderne, som under min og mine høvdingers ledelse måtte opføre voldene. Selv Otomie holdt sig ikke for god til at tage del i arbejdet, og hendes eksempel fulgtes af alle byens kvinder.

Et sælsomt syn var det at se dem hele natten ved det røde fakkellys vandre frem og tilbage i lange rækker, vaklende under vægten af en kurv med jord eller en svær sten eller slidende med

træspaderne i den hårde jord. De klagede sig ikke, men arbejdede videre i mørk og fortvivlet tavshed; ikke engang fra de hustruer eller mødre, hvis mænd eller sønner om morgenen var blevet styrtet ned fra kløftens stejle klipper, hørtes der et suk eller en hulken; de vidste, at modstanden var unyttig, og at deres undergang var nær, men ikke et øjeblik faldt det dem dog ind at forlange, at vi skulle overgive os til spanierne. Alle de, der talte om vor stilling, sagde ligesom Otomie, at det var bedre at dø som frie end at leve som trælle, men de allerfleste talte slet ikke; gammel og ung, moder og hustru, enke og mø arbejdede i stilhed, og deres børn ved deres side.

Idet jeg så på dem, fik jeg den tanke, at disse tavse, tålmodige kvinder var opfyldt af et fælles og fortvivlet forsæt, som de alle var vidende om, men dog ikke skøttede om at omtale.

"Ville I arbejde så hårdt for jeres herrer, teulerne?" råbte en mand med bitter spot, idet en lang række af dem vandrede forbi ham med deres tunge byrder på hovedet.

"Tåbe," svarede den forreste, en ung, smuk og ædelbåren kvinde, "arbejder de døde vel?"

"Nej," sagde denne utidige spotter, "men sådanne som du finder teulerne sikkert for smukke at dræbe, og dine slavindeår ville blive mange. Sig mig, hvorledes vil du undgå dem?"

"Dosmer," svarede kvinden atter, "dør ilden måske altid alene af mangel på brændsel, og lever vel alle mennesker, til alderen dræber dem? Således skal vi undslippe dem," dermed kastede hun faklen, som hun bar, ned på jorden og trådte den ned med sine sandaler, hvorefter hun gik videre med sin byrde. Nu var jeg ganske vis på, at de havde fattet et bestemt forsæt, skønt jeg

anede ikke, hvor fortvivlet det var, og Otomie ville ikke åbenbare mig noget om denne kvindernes hemmelighed.

"Otomie," sagde jeg til hende samme aften, da vi tilfældigt mødtes, "jeg har onde tidender at bringe."

"De må i sandhed være onde, husbond," sagde hun, "siden du vil omtale dem i slig en stund."

"De Garcia er mellem vore fjender."

"Jeg vidste det, husbond."

"Hvorledes kunne du vide det?"

"Jeg læste det af det had, der står skrevet i dine øjne," svarede hun.

"Det ser nu ud til, at timen endelig er kommet, da han kan triumfere over os," sagde jeg.

"Nej, min elskede, det er dig, der skal triumfere over de Garcia, men sejren vil rigtignok blive dyrekøbt; jeg føler det hos mig selv, men spørg mig ikke om hvad og hvorledes. Se, nu sætter dronningen kronen på sit hoved," dermed pegede hun på vulkanen Xaca, hvis sne rødmede i dagningen, "og du må gå ud til porten, for spanierne ville snart begynde at røre sig."

Netop som Otomie tav, hørte jeg en trompet gjalde uden for murene, og da jeg var ilet hen til portene, kunne jeg ved dagningens første svage lys se, at spanierne samlede deres styrke til et angreb. Dog kom de ikke straks, men ventede, indtil solen var stået op; da åbnede de en frygtelig ild på vore forsvarsværker, så at portens søndrede bjælker snart var forvandlet til småsplinter, og det øverste af volden bag ved den var faldet. Pludselig hørte skydningen op; en trompet gjaldede atter, og fjenderne rykkede frem i en lang række – et tusinde tlascalanere foran og bag ved dem hele den spanske styrke. Med

tre hundrede krigere havde jeg opstillet mig bag volden; herfra så jeg dem rykke ind gennem porten; straks derpå kom deres hoveder til syne oppe over vor forskansning, og så begyndte kampen. Tre gange drev vi dem tilbage med vore spyd og pile, men ved det fjerde angreb slog fjendernes bølge ind over voldene og strømmede ned i den dybe grav bagved.

Der kunne ikke være tale om at bekæmpe dem på den åbne gade, derfor blev vi nu nødt til at fly til den næste vold, og så snart grøften var blevet udfyldt, så at rytteriet og kanonerne kunne komme over, fulgte fjenderne bag efter os. Nu fornyedes kampen, og da denne vold var blevet stærkt bygget, holdt vi den i over to timer og tilføjede spanierne stort tab; dog mistede jeg også mange af mine folk. Atter trak vi os da tilbage, og atter fornyedes angrebet, og således vedblev kampen at rase hele den udslagne dag. For hver time, der gik, blev vi færre, og vore arme svagere, men vi vedblev dog at kæmpe med fortvivlelsens raseri, og ved de to sidste volde stred hundreder af de otomiske kvinder ved deres mænds og brødres side.

Den sidste forskansning blev taget af spanierne, netop som solen gik ned, og i skjul af det frembrydende mørke flygtede de af os, som endnu var i live, op på teocalliet, som var vort sidste tilflugtssted, og der blev ikke kæmpet mere den dag.

35. De otomiske kvinders sidste ofring

Alt som spanierne rykkede frem, afbrændte de byens huse, og ved skæret af denne brand mønstrede jeg i teocalliets gård min styrke og fandt, at jeg i alt havde fire hundrede kampdygtige mænd tilbage samt omtrent to tusinde kvinder og mange børn. Dette teocalli var vel ikke så højt som det store tempels i Mexico, men til gengæld var dets sider meget mere stejle og overalt belagt med glat tilhuggede sten, og den åbne plads på dets top var meget stor, for den målte omtrent hundrede skridt på hver led.

Den var brolagt med store marmorfliser, og midt på den hævede sig krigsgudens tempel, i hvilket hans træbillede endnu sad, om der end ikke nu i mange år var blevet bragt ofringer til det. Også offerstenen stod der endnu, samt den evige ilds alter og præsternes forrådshuse. Foran templet og midt imellem det og offerstenen var der endvidere et dybt, muret hul, så stort som et rummeligt værelse, i hvilket der i tidligere tid var blevet opbevaret korn til brug i mulig påkommende hungersnød. Dette hul havde jeg ladet fylde med vand, som med stor møje var blevet båret op til pyramidens top, og i selve templet havde jeg samlet et stort forråd af levnedsmidler, så at vi ikke behøvede at frygte for tørst eller hunger lige med det samme.

Men der rejste sig straks en anden vanskelighed: Så rummelig pyramidens top var, så havde den dog ikke plads til halvdelen af os, og hvis vi havde i sinde at forsvare os, måtte en

del af folkene, som nu flokkedes ved dens fod, søge tilflugt andre steder. Jeg sammenkaldte da folkets øverster og forelagde dem i få ord sagen, samt overlod det til dem at bestemme, hvad der skulle gøres. De rådslog nu med hinanden og kom til sidst til den beslutning, at alle de sårede og de gamle samt de fleste af børnene og de, der ønskede at undgå kampen, skulle forlade teocalliet samme nat og se at slippe ud af byen, eller, hvis dette ikke lod sig gøre, da overgive sig til spaniernes nåde.

Jeg sagde, at dette råd lod sig høre, for døden var vor visse lod, hvorhen vi end vendte os, og det havde da kun lidet at sige, hvordan den kom. Så blev der da udtaget over femten hundrede af de overlevende, og ved midnatstid blev teocalliets porte åbnet, og de forlod os. Det var et hjerteskærende syn at se deres afsked. Hist klyngede en datter sig til sin gamle faders hals, der bød mand og hustru hinanden det sidste farvel, og her kyssede mødre deres små børn. Rundt om hørtes gråd, jamren og bitter klage, for alle tog afsked for bestandig. Jeg skjulte ansigtet i mine hænder og undredes, som jeg havde gjort flere gange før, over, at en gud, hvis navn er kærlighed og barmhjertighed, kan tåle at se det, som får syndige menneskers hjerte til at sammenknuges i uendelig kval.

Otomie stod ved min side, og jeg spurgte hende, om vi ikke også ligesom de andre skulle sende vor søn bort.

"Nej," svarede hun, "det er bedre for ham at dø med os end at leve som spaniernes slave."

Endelig var afskeden forbi, og portene lukkede sig efter de sidste bortvandrende. Snart hørte vi i det fjerne de spanske vagtposters tilråb, da de opdagede dem, og derefter nogle skud, fulgt af flere skrig.

"Nu hugger tlascalanerne dem sikkert ned," sagde jeg.

Men således gik det dog ikke. Da nogle få var blevet dræbt, opdagede spanierne, at de havde angrebet en værgeløs skare af oldinge, kvinder og børn, og deres anfører Bernal Diaz, en barmhjertig om end noget rå mand, forbød soldaterne at dræbe flere. Og han gjorde mere endnu, for efter at de raskeste af oldingene og de børn, der var gamle nok til at tåle den lange vandrings anstrengelser, var taget fra for at blive solgt som slaver, lod han de tilbageblevne gå, hvorhen de lystede. Men hvad der senere blev af dem, det ved jeg ikke.

Den nat tilbragte vi i teocalliets gård, men endnu før det blev lyst, lod jeg de kvinder og børn, som var blevet tilbage hos os, i alt over seks hundrede, for det var kun få kvinder, der havde villet forlade os, gå op på pyramiden, for jeg formodede, at spanierne ville angribe os ved daggry. Med de tre hundrede våbenføre mænd, som var blevet tilbage hos mig, forblev jeg ved pyramidens fod for, dækket af gårdens mur, at møde det første angreb. Det begyndte ganske rigtigt ved dagningen, men vi holdt stand lige til middag, så kunne vi ikke modstå de overlegne fjender længere, muren blev stormet, og vi blev drevet tilbage til den vindelvej, der førte op til pyramidens top, men vi måtte efterlade over et hundrede døde og sårede nede i gården. Nu angreb de os på vejen, men den var så stejl og snæver, at deres overmagt intet nyttede dem; til sidst slog vi dem da også tilbage med stort tab, og dermed ophørte kampen for den dag.

Vi tilbragte natten på toppen af pyramiden, og jeg for min part var så træt og udmattet, at jeg aldrig nogen nat havde sovet bedre. Næste morgen begyndte kampen igen, og denne gang

med bedre lykke for spanierne. Tomme for tomme, og under en morderisk ild fra deres kanoner og arkebuser, trængte de os opad og tilbage.

Hele dagen vedblev kampen at rase på den snævre vej, der førte fra afsats til afsats på pyramiden. Da solen sank, stormede fjendernes forreste deling endelig med høje sejrsråb ind på den flade top og styrtede frem mod templet på dens midte.

Under alt dette havde kvinderne set til, men nu sprang en af dem op og råbte med høj røst:

"Grib dem, de er kun få!"

Med et frygteligt, rasende skrig kastede kvindeflokken sig over de trætte spaniere og tlascalanere og overvældede dem ved deres store overtal. Mange af dem måtte vel lade deres liv, men til sidst blev sejren deres, ja, de tog oven i købet fjenderne til fange og bandt dem med reb til de kobberringe, der var gjort fast mellem fliserne, og til hvilke i fordums tid de mennesker var blevet fastgjort, som skulle ofres til guderne, når deres tal havde været så stort, at præsterne frygtede for, at de skulle undslippe. Med stor undren så jeg og krigerne på dette, men derefter råbte jeg:

"Hvad, I Otomies mænd, skal det siges om os, at vore kvinder er taprere end vi?" Og dermed styrtede jeg, fulgt af over et hundrede krigere, ned ad den stejle og snævre vej. Ved den første omdrejning mødte vi spaniernes og deres forbundsfællers hovedstyrke, der rykkede langsomt opad, for nu var de visse på sejren, og så stor var den forbavselse og forvirring, vi frembragte ved vort uventede angreb, at mange af dem blev slynget ud over vejens rand og rullede ned ad pyramidens stejle side. Da de andre så deres kammeraters

skæbne, standsede de og begyndte straks derpå at gå tilbage, men snart modtog de også et vældigt stød ved vor fremstyrten, og dette stød forplantede sig helt ned gennem deres lange række; til sidst blev de grebet af en panisk skræk, og under høje skrig gjorde alle i den lange slagorden, der bugtede sig op ad vindelvejen, omkring og søgte frelse i flugten. Men mange af dem fandt den ikke, for trykket af dem foroven, der pressede på dem nedenfor med stedse voldsommere vægt, bragte mange døden, eftersom der ved vejens rand ikke var noget at klynge sig til, og så snart de blev trængt ud på pyramidens glatte sider, styrtede de ned og knustes ved dens fod. På omtrent femten minutter tabte spanierne således alt det, de havde vundet ved en hel dags kamp, for med undtagelse af fangerne oppe på toppen befandt de sig nu igen alle uden for teocalliets enemærker, for så stor en rædsel havde grebet dem, at de, medtagende alle deres døde og sårede, i nattens mørke trak sig tilbage til deres lejr uden for tempelgårdens mure.

Som sejrherrer, men meget trætte, vendte vi om og vandrede op mod pyramidens top, men da vi drejede om dens andet hjørne, hvor vejen var omtrent et hundrede fod oppe over jorden, fik jeg en ny tanke og satte mine mænd til at arbejde. De løsnede de tilhuggede sten, der dannede vejen, og rullede dem ned ad pyramidens sider, og således vedblev de at tage lag på lag bort af sten, indtil der, hvor vejen havde været, kun var et gabende hul på omtrent tredive fods højde.

"Nu," sagde jeg, mens jeg ved den opgående månes lys overskuede vort værk, "nu må de spaniere, der vil nå vor rede, skaffe sig vinger at flyve med."

"Ja, Teule," svarede en kriger ved min side, "Men hvilke vinger skal vi finde?"

"Dødens," svarede jeg mørkt og begyndte at gå op mod toppen. –

Det var ved midnat, da jeg nåede templet, for vort arbejde havde taget lang tid, og der var blevet sendt os mad ned af dem deroppe fra. Da jeg nærmede mig toppen, blev jeg meget forbavset ved at høre lyden af højtidelig sang, og endnu mere forbavsedes jeg, da jeg så, at dørene til Huitzels tempel stod på vid gab, samt at den hellige ild, som nu ikke havde brændt der i mange år, atter flammede vildt på hans alter. Jeg blev stående stille og lyttede. Bedrog mine øren mig, eller hørte jeg virkelig den skrækkelige offersang? Jo, nu klang atter dens vilde omkvæd ud i natten:

Til dig vi ofrer,
frels os, o, Huitzel,
Huitzel, vor gud!

Jeg styrtede frem, og da jeg drejede om vejens sidste hjørne, stod jeg ansigt til ansigt med det forbigangne, for som i fordums tider stod pabaerne der klædt i deres sorte kjortler, med det lange hår hængende ned over skuldrene og de gyselige glasknive fæstet ved deres bælter. Til højre for offerstenen så jeg dem, der var bestemte for guderne, og det første offer, en tlascalaner, blev netop nu båret hen til stenen af mænd, der var klædt i præstedragt. Tæt derved, og iført den røde offerdragt, stod en af mine egne høvdinger, der, som jeg nu erindrede, fordum havde været Tezcats præst, dengang, da afgudsdyrkelsen endnu ikke var forbudt i Ananas-byen. Men i

en stor kreds om offerstenen, præsterne og ofrene stod kvinderne, og det var dem, der kvad den gyselige offersang.

Nu forstod jeg det alt sammen. I deres fortvivlelse, vanvittige over deres fædres, mænds og børns tab og over deres gruelige skæbne, var deres gamle tros ild atter blusset op i deres vilde hjerter. De stod jo foran templet, lige ved offerstenen, og både offerredskaberne og ofrene, der som sædvanlig var taget i kampen, havde de nær for hånden, derfor var hævntørsten blevet dem for brændende, de ville ofre til deres gamle guder, som deres fædre havde gjort før dem, og derved kunne de tillige fryde sig ved hævnen over deres sejrrige fjender. Ja, de måtte vel selv lide døden, men de ville dog i det mindste drage til solens hus helliggjorte ved de forbandede teulers blod.

Jeg sagde, at det var kvinderne, som sang og stirrede vildt på ofrene, men jeg har ikke fortalt alt det rædselsfulde, jeg så, for foran deres kreds, klædt i en hvid kjortel, med det store smaragdsmykke, Guatemozins gave, på brystet, den kongelige, grønne fjerprydelse i håret og slående takt til dødssangen med en lille stok, stod Montezumas datter, Otomie, min hustru. Aldrig har jeg set hende smukkere, men heller aldrig så grufuld. Det var ikke den rigtige Otomie, jeg så, for hvor var hendes blide smil, og hvor de milde øjne? Det var en hævnens engel, iklædt en kvindes skikkelse, jeg skuede, og ikke min ædle, kærlige hustru. Øjeblikkelig gik sandheden op for mig, om jeg end ikke fattede den i dens fulde ud strækning. Otomie, der, om hun end ikke havde antaget kristendommen, dog altid havde begunstiget den kristne tro, Otomie, der i mange år kun havde om talt disse hedenske skikke med afsky og harme, hvis gerninger alle var kærlige, og hvis ord alle var venlige, var trods

alt dette dog inderst inde i sit hjerte en vild og en afgudsdyrkerske. Hun havde skjult denne side af sit hjerte godt for mig i alle de forløbne år, men måske anede hun næppe selv dets løndom, for kun to gange havde jeg set den vildhed åbenbare sig, som var skjult i hendes blod. Den første gang var, da hun ubarmhjertigt hånede Marina for den dragt, hun ville give hende, og den anden gang var, da hun samme dag huggede hovedet af tlascalaneren, idet han bøjede sig over mig.

Alt dette og meget mere gik igennem mit sind i den korte stund, mens Otomie slog takt til dødssangen, og pabaerne trak tlascalaneren hen til stenen.

I næste øjeblik stod jeg ved hendes side.

"Hvad foregår her?" spurgte jeg strengt.

Otomie så på mig med kold undren og åndsfraværende øjne, som om hun slet ikke kendte mig.

"Træd tilbage, hvide mand," svarede hun, "det er ikke tilladt fremmede at blande sig i vore offerskikke."

Forvirret blev jeg stående og vidste ikke, hvad jeg skulle gøre, mens flammerne knitrede, og sangen klang op til Huitzels billede, djævelen Huitzel, der nu var kaldt til live igen efter mange års dvale.

Atter og atter frembruste sangen, mens Otomie slog takt med sin stav, og atter og atter klang sejrsskrigene op mod de tavse stjerner.

Da vågnede jeg af min drøm, for som en ond drøm forekom mig det hele, og idet jeg drog mit sværd, styrtede jeg hen imod præsten ved alteret for at hugge ham ned, men kvinderne var mig for hurtige. Før jeg fik sværdet løftet, og før jeg fik sagt et

ord, sprang de ind på mig som jaguaren i deres egne skove, og som jaguarer hvæsede og knurrede de ind i mine øren:

"Bort med dig, Teule, at vi ikke skulle få i sinde at lægge dig på stenen ved siden af dine brødre," og dermed stødte de mig bort.

Jeg trak mig tilbage i templets skygge for at tænke mig om, og mit øje faldt på den lange række af ofre, der stod og ventede på, at deres tur til at blive trukket frem skulle komme. Der var endnu én og tredive tilbage, af dem var de fem spaniere, og jeg lagde mærke til, at disse stod bagest i rækken. Det så ud til, at de morderske kvinder ville gemme dem til sidst; rimeligvis skulle de bringes som offer, når solen var ved at stå op. Hvorledes skulle jeg kunne frelse dem? Dette stod jeg og grundede på. Mit herredømme var forbi; kvinderne ville ikke lade sig berøve deres hævn, de var blevet ganske rasende af det, de havde lidt. Jeg kunne lige så godt prøve på at snappe ungerne fra en puma som at få dem til at opgive deres forsæt. Men med mændene var det anderledes. Nogle af dem deltog vel i den vilde ceremoni, men de fleste havde trukket sig tilbage og iagttog med skrækslagen glæde det skuespil, som de ikke selv optrådte i. Tæt ved mig stod en af de otomiske adelsmænd. Han havde altid været min ven, og i denne krig havde han været en af hærens øverster. Ham vendte jeg mig nu til og sagde: "Ven, for dit folks æres skyld, hjælp mig at gøre en ende på dette."

"Det mægter jeg ikke, Teule," sagde han, "og vogt dig, at du ikke blander dig i denne sag, for du vil ingen få på din side. Det er kvinderne, der har magten nu, og du ser, at de bruger den. De ved, at de skal dø, men før de dør, vil de gøre, som deres

fædre gjorde, for deres nød er svar, og de gamle skikke er endnu ikke helt forglemte."

"Kunne vi da ikke i det mindste frelse teulerne?" spurgte jeg.

"Hvorfor vil du skåne teulerne? Vil de måske skåne os om nogle få dage, når vi er i deres vold?"

"Måske ikke," sagde jeg, "men skulle vi dø, da lad os dog dø fri for denne skam."

"Hvad vil du da have, at jeg skal gøre, Teule?"

"Jeg vil bede dig om at finde tre eller fire mænd, som ikke er betaget af denne galskab, og med dem hjælpe mig at løse teulerne, for de andre kan vi ikke frelse. Får vi dem først løste, da kan vi også nok ved hjælp af nogle reb få dem firet ned der, hvor vejen er brudt op, og således kan de fly tilbage til deres fæller."

"Jeg vil forsøge det," sagde han og trak på skuldrene, "ikke fordi jeg ynkes over disse forbandede teuler, som jeg helst ville se ligge udstrakte på offerstenen, men fordi du ønsker det og for vort venskabs skyld."

Dermed gik han bort, og snart derefter så jeg flere krigere som tilfældigt gå hen til det sted i ofrenes række, hvor spanierne stod, og stille sig således, at disse skjultes for de gale kvinders blik, optaget som de var af deres orgie.

Nu sneg jeg mig også hen til spanierne. De sad på hug på fliserne, fastbundne på hænder og fødder til kobberringene. Målløse sad de og afventede deres frygtelige skæbne, deres ansigter var grå af rædsel, og øjnene trådte langt frem af deres huler.

"Hys!" hviskede jeg på spansk til den forreste, en gammel soldat, hvis ansigt var mig bekendt fra kampene under Cortés.

"Vil I frelses?"

Han så hastigt op og sagde med hæs stemme:

"Hvem er du, der taler om at frelse os? Hvem kan frelse os fra disse djævle?"

"Jeg er Teule, en hvid mand og en kristen, men ak! tillige dette vilde folks høvding. Ved hjælp af nogle få mænd, som er mig tro, har jeg i sinde at overskære jeres bånd, og derefter at få jer bort. Vid, spanier, at jeg gør dette med stor fare for mit eget liv, for bliver det opdaget, da vil jeg sikkert selv komme til at lide den død, jeg håber at redde jer fra."

"Vær forvisset om, Teule," svarede spanieren, "at vi ikke skal glemme, hvad I har gjort for os, hvis vi slipper vel herfra. Frelser I vort liv nu, da kan den time vel komme, da vi frelser Eders til gengæld. Men selv om vi bliver løst, er vi dog ikke frelste, for hvorledes skulle vi i dette klare måneskin kunne fly hen over den åbne plads og undgå at blive set af disse furier?"

"Vi må håbe på lykken," svarede jeg, og idet jeg sagde dette, hjalp den os på en sælsom måde, for nu havde spanierne i deres lejr bemærket, hvad der gik for sig på teocalliets top. Et rædslens hyl lød dernede fra, og straks derpå åbnede de en heftig ild på os fra deres kanoner og arkebuser. Men på grund af pyramidens form, og fordi de stod helt inde ved dens fod, gik kuglerne over vort hoved og gjorde os ingen skade. En stor skare af dem styrtede i det samme ind gennem teocalliets gård for at storme templet, for de vidste jo ikke, at vejen var blevet brudt af.

Det var en frygtelig scene og en sand Helvedes larm; kanonerne dundrede, spanierne hylede og skreg af rædsel, kuglerne hvinede, ilden fra de brændende huse, som spanierne

havde sat i brand for derved bedre at se, hvæsede og knitrede, og oppe fra templet klang den vilde offersang. Men al denne larm og forvirring gjorde det netop muligt for mig at udføre mit forsæt. Min ven, otomie-høvdingen stod nu ved min side tillige med flere mænd, som vi kunne stole på. Jeg bøjede mig ned, og ved nogle få kraftige snit af min kniv fik jeg båndene, som fastholdt spanierne, skåret over. Så stillede vi os i en kreds uden om spanierne, hvorefter jeg drog mit sværd og råbte:

"Teulerne stormer templet!" og dette var også sandt, for deres lange række styrtede allerede op ad vindelvejen. "Teulerne stormer templet, jeg går imod dem for at standse dem!" og dermed løb vi hen over den åbne plads.

Ingen af kvinderne lagde mærke til os, for de tænkte kun på det offer, som de netop var ved at fuldbyrde. Et øjeblik efter befandt vi os på vindelvejen, og jeg åndede friere, for nu kunne kvinderne ikke længere se os. Vi løb så hastigt, som spaniernes stive lemmer tillod det, indtil vi nåede den omdrejning af vejen, hvor hullet begyndte. De fremstormende spaniere var allerede kommet til hullets modsatte rand, og vi kunne høre, hvorledes de hylede og skreg af raseri og fortvivlelse, da det gik op for dem, at deres kammerater ikke stod til at redde.

"Det er alligevel ude med os," sagde spanieren, som jeg havde talt med før, "vejen er brudt op, og det vil være den visse død at vove sig ud på pyramidens side."

"Nej," svarede jeg. "Tredive fod neden for os begynder vejen atter, og med dette reb vil vi fire jer ned, den ene efter den anden."

Vi begyndte straks på værket, bandt rebet fast under armene på en af soldaterne og firede ham forsigtigt ned, indtil han

nåede vejen, hvor han blev modtaget af sine kammerater som en, der er kommet tilbage fra de døde. Den sidste, som blev firet ned, var den spanier, jeg havde talt med.

"Farvel," sagde han, "og Gud velsigne dig for den kærlighedsgerning, du har øvet, renegat, som du er. Men vil du nu ikke følge med os? Jeg indestår med mit liv og min ære for din sikkerhed. Du siger jo, at du endnu er kristen. Er dette et sted for et kristent menneske?" og dermed pegede han opad.

"Nej, visselig nej," svarede jeg, "men dog kan jeg ikke følge med dig, for min hustru og min søn er deroppe, og jeg må vende tilbage for at dø med dem, om det gøres behov. Men vil du vise din taknemmelighed, da søg nu til gengæld at frelse deres liv, om mit eget bryder jeg mig kun lidet."

"Det vil jeg," sagde han, og derefter firede vi ham ned til hans venner, som han nåede velbeholden.

Nu vendte vi tilbage til templet og fortalte her, at spanierne var på tilbagetog, fordi de ikke kunne komme over hullet i vejen. De blodige ofringer var imidlertid blevet fortsat deroppe; der var nu kun to indianere tilbage, og præsterne begyndte at blive trætte.

"Hvor er teulerne?" råbte en røst. "Hurtigt, før dem frem til alteret!"

Men teulerne var forsvundet, og hvor meget man end søgte efter dem, var de dog intet sted at finde.

"Deres gud har taget dem under sin vinge," sagde jeg, idet jeg talte inde fra templets skygge og med en påtaget fremmed stemme. "Huitzel kan ikke stå sig for teulernes gud."

Derefter listede jeg mig bort, så at ingen kunne vide, at det var mig, men mange istemmede nu mine ord, og de blev råbt

vildt ud:

"De kristnes gud har skjult dem under sin vinge. Lad os forlyste os med dem, han har forsmået!" lød råbet, og dermed blev den sidste fange trukket hen til offerstenen.

Nu troede jeg, at orgierne var forbi, men det tog jeg fejl i. Jeg har berørt det hemmelige forsæt, som jeg troede at læse i de indianske kvinders skumle blikke, mens de arbejdede på voldene, og nu skulle jeg se dette forsæts fuldbyrdelse. Raseriet og galskaben flammede endnu i disse kvinders hjerter; de havde fuldbyrdet deres ofring, men dermed var deres djævelske fest endnu ikke til ende. Nu trak de sig tilbage til pladsens yderste rand, og uden at agte på de skud, der nu og da strakte en af dem død om – for her var de udsatte for spaniernes ild – forblev de samlet i nogen tid for at træffe deres forberedelser. Også offerpræsterne fulgte dem ligesom før, mens de andre mænd stod i tavse grupper ved pladsens modsatte side og iagttog med mørke blikke, hvad der foregik, uden at støtte eller hindre det.

En eneste kvinde fulgte dog ikke med dem, og denne kvinde var Otomie. Hun blev stående ved offerstenen, såre ynkelig at skue, for hendes raseri og vanvid havde nu udtømt sig selv, og hun var, som hun plejede at være. Nu stod hun der og stirrede med vidt opspærrede, forskræmte øjne snart på den blodige offersten og snart på sine egne hænder, som om hun også ventede at finde dem røde, og gyste ved tanken. Jeg gik hen til hende og berørte hendes skulder, da vendte hun sig hastigt og forskræmt om.

"Husbond! Husbond!"

"Det er jeg," svarede jeg, "men kald mig det ikke tiere."

"Åh! hvad har jeg dog gjort?" jamrede hun og faldt afmægtig om i mine arme. –

Og her vil jeg nu tilføje, hvad jeg dengang intet vidste om, for det blev først flere år derefter fortalt mig af præsten her i sognet, en meget lærd mand, men noget snæverhjertet. Havde jeg vidst det dengang, da ville jeg have talt mere venligt til Otomie og set med mere overbærenhed på hendes fejltrin. Fra ældgammel tid og indtil nu ser det ud, sagde min ven præsten, som om de kvinder, der har bøjet knæ for sådanne djævle-afguder, som dem, der blev tilbedt i Anahuac, til visse tider er udsatte for at blive besat af dem, og det selv efter at de er ophørt med at tilbede dem, samt at de under slig djævlebesættelse bliver drevet til at begå de største forbrydelser. En af de græske digtere, ved navn Teokritos, fortalte han, beretter i en af sine *Idyller* om, hvorledes en kvinde, der hed Agave, og som til ære for afguden Dionysos hengav sig til et vist hemmeligt religiøst orgie, og under denne opdagede, at hendes egen søn Penteus belurede hende under mysteriet, blev besat af dæmonen og faldt over sønnen og myrdede ham, bistået derved af de andre kvinder. Digteren, der også var en af Dionysos' tilbedere, gav hende herfor stor ære og slet ingen dadel, eftersom hun gjorde det, mens hun var besat af guden.

Jeg tror nu, at ligervis som Dionysos besatte Agave og drev hende til dette unaturlige mord, således besatte Huitzel Otomie, hvilket hun da også betroede mig senere. For jeg er vis på, at hvis de djævle, som grækerne tilbad, besad en sådan magt, så var en endnu større magt skænket Anahuacs djævle-guder, der var de værste af alle, og om det forholder sig således, da var det ikke hende, jeg så ved denne ofring, men snarere

dæmonen Huitzel, som hun fordum havde tilbedt, og som derfor havde magt til for en tid at træde ind i hendes legeme i stedet for hendes egen sjæl.

36. Overgivelsen

Jeg tog Otomie i mine arme og bar hende ind i et af de forrådshuse, som stødte op til templet. Her var mange af børnene blevet anbragt, for at de kunne være i sikkerhed, og iblandt dem vor søn.

"Hvad skader vor moder, fader?" sagde drengen, "Og hvorfor har hun lukket mig inde her med de andre børn, da det dog lader til, at der kæmpes udenfor?"

"Din moder er faldet i afmagt," svarede jeg, "og hun har sikkert bragt dig herind, for at du kunne være i sikkerhed. Plej nu hende til gengæld."

"Det vil jeg," svarede drengen, "men det ville dog være bedre, om jeg, der næsten er en mand, kom med ud og kæmpede ved din side mod spanierne, i stedet for at sidde inde og pleje syge kvinder."

"Gør, som jeg byder dig, søn," sagde jeg, "og gå ikke fra dette sted, før jeg kommer igen og henter dig."

Derefter gik jeg ud af forrådshuset og lukkede døren efter mig. Et øjeblik efter ønskede jeg, at jeg var blevet, hvor jeg var, for ude på platformen mødte mig et syn, der var endnu grueligere end noget af de foregående. Delt i fire store flokke kom kvinderne syngende og springende hen imod os, nogle bar småbørn i deres arme, og de fleste havde revet deres klæder itu, så at de var nøgne til bæltestedet, men allerforrest løb pabaerne og de mest ansete blandt kvinderne. Disse ledere løb og sprang og sang og råbte på deres djævle-guder, samt udførte deres forfædres ceremonier, mens de hylende kvindeflokke kom

hoppende og dansende bag efter dem. De løb frem og tilbage, mens de snart bøjede sig for Huitzels billede og snart kastede sig til jorden for hans afskyelige søster, dødens gudinde, der sad ved hans side, smykket med tidligere ofres dødningehoveder og håndflader, og derefter jog de deres nøgne arme ind i den hellige ilds flammer. I over en time blev de ved med denne skrækkelige dødningedans, hvis mening ikke engang jeg, der dog nu var godt inde i de indianske skikke, fuldt ud forstod. Som om de var drevet af én fælles indskydelse, trak de sig derefter alle tilbage på den åbne plads, stillede sig i en dobbelt kreds, i hvis midte pabaerne tog plads, og brød pludselig ud i en sang så vild og skingrende, at jeg gyste ved det.

Endnu hjemsøges jeg ofte i drømme af denne sang, og det skue der ledsagede den, men jeg vil ikke anføre den her. Lad den, der læser dette, tænke sig al den grusomhed, som kan findes i et menneskes hjerte, og dertil lægge skrækkelige udbrud om mord, spøgelser og umenneskelig hævn, og lad ham så, om han kan, forme alt dette i ord, da vil han måske kunne få en dunkel forestilling om denne, de otomiske kvinders sidste, ældgamle sang, med dens rasen, dens triumfskrig og dens jamren.

Alt som de sang, trak de sig skridt for skridt tilbage, dog ikke i retningen mod templet, og derfor blev kredsen brudt på dette sted, så at de nu dannede en stor dobbeltbue. Med højtidelige og langsomme fjed vedblev de at træde tilbage og udad, og til sidst dannede de kun en enkelt bue, for som den yderste udvidede sig, trådte de fra den indre ud i den. Således vedblev de at trække sig udad, indtil de til sidst stod lige ude ved

platformens rand. Da trådte præsterne også tilbage og tog plads imellem dem, og et øjeblik blev der nu stilhed, indtil de på et givet tegn alle som én bøjede sig tilbage. Idet de stod således med deres lange hår flagrende bag ud i vinden og med flammeskæret fra de brændende huse skinnende på deres bryst og i deres vilde øjne, istemmede de på én gang et gennemtrængende skrig:

"Frels os, Huitzel! Modtag os, herre gud, i dit hjem!"

Dette råb gentog de tre gange, stadig højere og mere skingrende, men efter det tredje forsvandt de pludselig. De otomiske kvinder havde styrtet sig ned af teocalliet!

Med dette frygtelige selvmord havde de fuldbyrdet den sidste ofring, som fandt sted i Ananas-byen. Djævle-guderne var nu døde, og deres tilbedere med dem. –

En dæmpet mumlen lød fra mændene, som havde iagttaget det gyselige optrin, men derpå hævede en enkelt af dem sin stemme, og den lød sælsomt i den pludselige stilhed: "Gid vore hustruer, Otomies kvinder, må finde hvilen i solens hus, for sandelig, de har nu lært os, hvorledes vi skal dø!"

"Ja," svarede jeg, "men ikke på den måde som de. Lad kvinderne kun myrde sig selv, vore fjender har sværd, der kan finde vore hjerter."

Jeg vendte mig for at gå tilbage – da stod Otomie for mig.

"Hvad er der sket?" spurgte hun. "Hvor er mine søstre? Åh, jeg har sikkert drømt en ond drøm. Jeg drømte, at mine fædres guder atter havde vundet deres gamle magt, og at de atter drak menneskenes blod."

"Du vågner til en virkelighed, der er værre endnu end drømmen," svarede jeg. "Helvedes guder har virkelig vundet

deres magt tilbage i dette forbandede land, og nu har de taget alle dine søstre til sig."

"Ja, således er det," sagde hun sagte, "men i min drøm forekom det mig, som om dette var deres sidste gerning, og at de derefter er sunket hen i den evige død. – Men se der!" Dermed pegede hun hen på vulkanen Xacas snehvide tinde.

Jeg så derhen. Men om jeg virkelig skuede de syn, som jeg her vil beskrive, eller om det blot var et fantasibillede, affødt af denne skrækkelige nats rædsler, kan jeg ikke sige. Dog forekom det mig bestemt, at jeg så det, og at der var nogle blandt spanierne, som bagefter svor på, at også de havde set det.

Over Xacas høje top svævede nu som altid en søjle af gloende røg, og mens jeg stirrede derop, forekom det mig, at røgen og ilden skiltes ad. Ud af ilden fremstod et kors af flammer, der lyste som lynild og strakte sig hen over himlen, mens dets fod vedblev at hvile på bjergets top. Ved dets grund vedblev røgen at bølge frem, og nu antog også den en sælsom form, så at den kom til at ligne de stenbilleder, der sad i templet bag ved mig, kun at disse var hundrede gange større.

"Se," sagde Otomie atter, "jeres guds kors skinner over mine guders billeder, de fortabte guder, som jeg i nat har tilbedt uden selv at ville det." Dermed vendte hun sig om og gik fra mig.

I nogle øjeblikke blev jeg stående meget forskrækket og stirrede på synet, men så traf den opgående sols stråler det pludselig, og det forsvandt ganske.

Endnu i tre dage holdt vi stand imod spanierne, for de kunne ikke komme op til os, og deres skud fløj uden at gøre skade hen over vore hoveder. I al denne tid talte jeg slet ikke med Otomie, for vi skyede hinanden. Så lang dagen var, sad hun i templets

forrådshus som et billede på den dybeste fortvivlelse. To gange forsøgte jeg at tale til hende, for jeg rørtes til medlidenhed ved det stumme smertensudtryk i hendes øjne, men hun vendte hovedet bort fra mig og svarede ikke.

Det kom snart til spaniernes kundskab, at vi havde så stort forråd af føde og vand oppe på teocalliet, at vi var i stand til at holde os der i over en måned, og da de ikke havde noget håb om at kunne tage vort tilflugtssted med våbenmagt, råbte de op til os og opfordrede os til at underhandle med dem.

Jeg gik da ned til hullet i vejen og talte med deres udsending, der stod nedenfor. Først forlangte han, at vi skulle overgive os på nåde og unåde, men hertil svarede jeg, at vi i så fald hellere ville dø, hvor vi var. Så sagde han, at hvis vi ville overgive spanierne alle dem, der havde deltaget i den sidste menneskeofring, skulle de øvrige få lov at gå, hvorhen de ville. Hertil svarede jeg, at denne ofring var blevet foretaget af kvinderne og nogle få mænd, og at alle disse var døde ved deres egen hånd. De spurgte da, om Otomie også var død. Hertil svarede jeg nej, men tilføjede, at vi aldrig ville overgive os, med mindre de tilsvor os, at hverken hun eller hendes søn skulle lide nogen overlast, men tillige med mig få frit lejde til at drage, hvorhen vi ville. Disse vilkår blev vel først afslået, men til sidst gik de dog ind på dem, og et dokument blev kastet op til mig på en lansespids. I dette dokument, der var undertegnet af Bernal Diaz, stod, at der i betragtning af den tjeneste, jeg og nogle af otomierne havde ydet spanierne ved at frelse flere af disse fra at blive ofret, var blevet tilstået mig, min hustru, min søn og alle de andre, som befandt sig på teocalliet, pardon og tilladelse til at gå, hvorhen vi ville, uden at nogen skulle tilføje os fortræd,

men vort land, vor by og al vor ejendom skulle være forbrudt og tilhøre vicekongen.

Med disse vilkår var jeg godt tilfreds, for jeg havde aldrig håbet at få dem bedre. Og dog ville døden nu næsten have været mig lige så velkommen, for Otomie havde rejst en mur mellem os, som ingen af os kunne komme over, og jeg var bundet til en kvinde, der – det være sig nu med eller mod sin vilje – havde plettet sine hænder i offerblod. Dog var min søn jo endnu levnet mig; og med ham måtte jeg lade mig nøje, og han vidste ikke noget om sin moders skam. Åh, tænkte jeg ved mig selv, mens jeg steg op ad teocalliet, åh, at jeg dog kunne fly langt bort fra dette forbandede land og føre ham med mig til Englands kyster, ja, og Otomie med, for der kunne hun vel glemme, at hun en kort tid var blevet vild igen. Men ak! det lod sig næppe gøre.

Efter at være kommet tilbage til templet, fortalte jeg og de, der var med mig, de gode tidender til vore fæller, der modtog dem med tavshed. Mænd af den hvide race ville have frydet sig højligt ved således at blive frelst, for når døden truer os, da synes os ethvert andet tab for intet at regne i sammenligning med tabet af livet. Men med disse indianere er det ganske anderledes, for når ulykken rammer dem, da bryder de sig ikke mere om livet. Disse otomier havde mistet deres land, deres hustruer, deres ejendomme, deres brødre og deres hjem, og derfor forekom livet med tilladelse til at vandre, hvorhen de ville, kun en ringe ting for dem. Af den grund modtog de den gunst, jeg havde forskaffet dem, på samme måde, som de ville have modtaget deres dødsdom – i mørk tavshed.

Jeg gik ind til Otomie og fortalte også hende budskabet.

"Jeg havde håbet på at dø, her hvor jeg er," svarede hun; "men nu tager jeg også mod dette; døden kan jo altid findes."

Kun min søn glædede sig, for han vidste, at Gud havde frelst os alle fra hungerens og fjendernes sværd.

"Fader," sagde han, "spanierne har skænket os livet, men de tager jo vort land og driver os ud af det. Hvor skal vi så drage hen?"

"Jeg ved det ikke, min søn," svarede jeg.

"Fader," sagde han igen, "lad os forlade dette Anahuacs land, hvor der ikke findes andet end spaniere og sorger, og lad os så finde et skib, vi kan sejle over havet til England, vort eget land, med."

Drengen udtalte netop her mit lønlige ønske, og mit hjerte bævede af glæde ved hans ord, skønt jeg ikke endnu havde tænkt mig, hvorledes planen skulle iværksættes. Jeg grundede på det en stund og så hen til Otomie.

"Denne tanke er god, Teule," sagde hun, idet hun besvarede mit stumme spørgsmål, "for dig og for din søn findes der intet bedre, men hvad mig angår, da vil jeg svare med mit folks ordsprog: Den jord, der bærer os, ligger lettest over vore ben."

Dermed vendte hun sig fra os og gjorde sig rede til at forlade forrådshuset, hvor vi havde opholdt os under belejringen, og der blev ikke talt mere om sagen.

Før solen gik ned, drog en skare af trætte mænd tillige med nogle få kvinder og børn ind over gården, som omgav pyramiden, for en tømmerbro taget fra templet var blevet lagt hen over hullet i vejen.

Ved porten stod spanierne for at tage imod os. Nogle af dem forbandede os, nogle spottede os, men de ædleste af dem sagde

intet, for de ynkede os på grund af vor sørgelige lod og agtede os for det mod, vi havde vist i kampen. Deres indianske forbundsfæller stod der også, og de viste tænder ad os som hungrige pumaer, og snerrede og peb som hunde for at komme os til livs, indtil deres herrer sparkede dem til at tie. Enden var begyndelsen lig ved Anahuacs fald. Hundene åd hundene og overlod det gode bytte til den ventende løve.

Ved porten blev vi skilt ud fra hinanden, de simple og fattige mænd blev tillige med børnene under dækning af en flok soldater ført bort fra den ødelagte by ud mellem bjergene, hvor de blev sluppet løs, mens de mere ansete blev bragt til den spanske lejr for at blive forhørt, før de blev frigivet. Jeg, tillige med min hustru og søn, blev ført til paladset, vort gamle hjem, for der at høre, hvad kaptajn Diaz ville gøre med os.

Vi havde kun en kort vej at gå, og dog var der forbeholdt os et vigtigt møde, før vi kom til slottet, for da vi havde gået nogle få skridt, og jeg skottede op, så jeg de Garcia stå for mig med foldede arme. Jeg havde i de sidste dage næppe skænket ham en tanke, dertil havde mit sind været alt for optaget af andre ting, men da jeg nu atter så hans onde ansigt, huskede jeg på, at så længe denne mand levede, måtte sorg og farer være mine ledsagere.

Da vi var kommet forbi ham, råbte han efter mig:

"Farvel, fætter Wingfield, du er også sluppet ud af denne knibe med livet og med frit lejde, du, din bolerske og din unge. Hvis den gamle krigshest, der er sat over os som fører, havde lyttet til mit råd, skulle I alle have blusset på bålet, men han er for blødhjertet. Farvel for en tid, min ven; jeg drager nu til

Mexico for at melde den hele sag til vicekongen, og han har dog det sidste ord at sige."

Jeg svarede ham ikke, men spurgte vor fører, den samme gamle spanier, som jeg havde frelst fra offerstenen, hvad señoren mente med sine ord.

"Dette, Teule, at der har været en trætte mellem vor kammerat Sarceda og vor kaptajn Diaz. Den første ville have, at der slet ikke skulle underhandles med jer, eller i alt fald på skrømt, så at I, når I under løfte om frit lejde overgav jer, skulle hugges ned som kættere, over for hvem ingen ed er bindende. Men det ville kaptajnen ikke høre noget om, for, sagde han, selv over for hedninger skal man holde sit ord, og vi, som du havde frelst, holdt med ham i det og skammede Sarceda ud. Da kom det til knubbede ord, og til sidst sagde Sarceda, der er den tredje øverste af vore officerer, at han ikke ville have nogen del i denne fredsslutning, men vende tilbage til Mexico for at fortælle vicekongen det hele. Bernal Diaz bad ham gå ad Helvede til og fortælle det til Djævelen, som vist var hans rette herre, og som han sikkert kun ved en fejltagelse havde forladt, hvorpå de skiltes i vrede. For resten har de i lang tid set skævt til hinanden, og så vidt jeg ved, skriver deres fjendskab sig fra bedrøvelsens nat, og nu rider Sarceda om en time til Mexico for at gøre det onde, han formår, ved vicekongens hof, men jeg tror, at I kan være glade ved, at vi er slupne af med ham."

"Fader," sagde min søn til mig, "hvem var den spanier, der sendte sådanne onde blikke efter os?"

"Det er ham, jeg har fortalt dig om, min søn: de Garcia, der i to slægtled har været vor families forbandelse, som forrådte din bedstefader til den hellige ret og myrdede din bedstemoder,

bragte mig på pinebænken, og hvis onde gerninger endnu ikke er forbi! Tag dig i agt for ham, min søn, nu og for stedse, det besværger jeg dig."

Nu var vi kommet til paladset, der var omtrent den eneste bygning, som var tilbage i Ananas-byen. Her fik vi et kammer anvist i den ene ende af den lange bygning, og straks derpå fik vi bud om at indfinde os hos Bernal Diaz. Otomie ville nødigt forlade vor søn, men det gik jo ikke an, at hun undslog sig for at møde, altså begav vi os af sted, men før vi gik, kyssede jeg min søn til afsked – hvorfor ved jeg ikke, måske tænkte jeg mig, at han ville være faldet i søvn, når vi kom tilbage. Kaptajn Diaz havde opslået sit kvarter i den anden ende af slottet, et par hundrede skridt fra vort kammer, og tre minutter efter stod vi derfor for ham. Han var en firskåren, ældre mand med simple manerer, klare, ærlige øjne og et grimt men åbent ansigt; han så kort sagt ud som en bonde, der har slidt og slæbt hele sit liv igennem i al slags vejr, men den mark, Diaz dyrkede, var krigens, og hans høst var menneskeliv. Han sad netop og spøgte med nogle simple soldater, og det i talemåder, der ikke passede sig for høviske øren, men så snart han så os, tav han og trådte frem imod os. Jeg hilste ham efter indiansk skik ved at berøre jorden med min hånd, for hvad var jeg andet end en indiansk fange?

"Dit sværd," sagde han kort, idet han med et hastigt øjekast skottede hen til mig.

Jeg spændte det fra mit bælte og rakte ham det, idet jeg på spansk sagde:

"Tag det, kaptajn, for I har sejret, desuden er I dets rette ejermand."

For det var det samme sværd, som jeg havde taget fra ham i bedrøvelsens nat.

Han så på det, svor en dyr ed og sagde:

"Jeg tænkte nok, at det ikke kunne være andre end Eder. Så mødes vi da igen efter så mange års forløb. Nå – I skænkede mig livet dengang, og jeg er glad ved, at jeg nu kan gøre gengæld. Havde jeg ikke været så temmelig vis på, at det var Eder, så havde I ikke fået så gode vilkår, min ven. Hvad er ellers Eders navn? Ja, hvad indianerne kalder Eder, ved jeg nok."

"Mit navn er Wingfield."

"Nå – ven Wingfield altså; jeg skal sige Eder, at havde jeg ikke haft en anelse om, at I var deroppe, så havde jeg passet på neden for hint djævle-hus" – her nikkede han over mod teocalliet – "indtil I var sultet ihjel deroppe. Nej, ven Wingfield, tag kun sværdet igen. Jeg forsynede mig med et andet for mange år siden, og I har brugt dette som en tapper fjende. Aldrig har jeg set indianere kæmpe så godt. Nå – og dette er altså Otomie, Montezumas datter og Eders hustru – endnu såre kongelig og skøn, ser jeg. Herre, min Gud, det er nu mange år siden, at jeg så Eders fader dø, men det forekommer mig at være i går. En blid og god mand var han – næsten som en kristen, men dog handlede vi meget ilde med ham. Gud tilgive os vor synd! Nå, madame, ingen skal beskylde *Jer* for at have et kristent sind, hvis det da er sandt, hvad jeg har hørt om det, der skal være foregået hist oppe for tre nætter siden. Men lad os ikke tale mere om det, for det vilde blod lader sig aldrig helt tæmme, og en gang imellem vil det give sig til kende; I har nu fået tilgivelse for Eders husbonds skyld, der frelste mine kammerater fra at blive ofret."

Otomie stod så stiv som en støtte og hørte på alt dette, men svarede ikke et ord på det. I det hele havde hun kun talt ganske lidt siden hin skrækkelige nat.

"Og nu, ven Wingfield," fortsatte kaptajn Diaz, "hvad har I nu i sinde? I må jo drage, hvorhen I lyster – hvorhen gælder da nu Eders rejse?"

"Jeg ved det ikke," svarede jeg. "For mange år siden, da den aztekiske kejser benådede mig fra døden og gav mig denne prinsesse til ægte, svor jeg at være trofast mod ham og hans sag og at kæmpe for dem, indtil Popo ophørte at udsende røg, indtil der ikke mere var nogen konge i Tenochtitlan, og indtil Anahuacs folk ikke længere var noget folk."

"Da er I nu løst fra Eders ed, min ven, for alle disse ting er sket; i de sidste to år har Popo ikke en eneste gang udsendt sin røg. Hvis I vil lyde mig, så bliv atter kristen og gå i spaniernes tjeneste. Men kom, lad os gå til bords, så kan vi senere tale om disse ting."

Dermed begav vi os ind i den store gildehal for at spise ved fakkellys sammen med Diaz og nogle andre af spanierne. Otomie ville have forladt os, men kaptajnen bad hende blive, dog spiste hun intet, og så snart hun så lejlighed til det, smuttede hun ud af hallen.

37. Hævn

Under måltidet talte Bernal Diaz om vort første møde på dæmningen, og hvorledes jeg nær havde dræbt ham ved en fejltagelse i den tro, at han var Sarceda, og derpå spurgte han mig om, hvad grunden var til vort dødelige fjendskab. I så få ord som muligt fortalte jeg ham mit livs historie, om alt det onde de Garcia eller Sarceda havde tilføjet mig og mine, og hvorledes det var hans skyld, at jeg befandt mig i Indien. Til alt dette lyttede kaptajnen i den største forbavselse.

"Hellige Guds moder!" udbrød han til sidst, "rigtignok har jeg altid anset ham for en slet karl, men at han var en sådan topmålt nidding, havde jeg dog aldrig troet. På min ære, hvis det er sandt, hvad I siger, og jeg havde hørt det blot én time før, da skulle Sarceda ikke have fået lov til at forlade lejren her, før han havde klaret sin skyld ved at slås med Eder. Men jeg frygter, at det nu er for silde. Han ville forlade os ved månens opgang for at sætte ondt for mig, fordi jeg havde givet Eder fred men jeg frygter ham ikke, for hans slette rygte er også for længst nået til vicekongen."

"Hvert ord, jeg har sagt om ham, er sandt," sagde jeg, "det meste af det kan jeg bevise, om det forlanges, og jeg ville give halvdelen af de leveår, der endnu er mig beskåret, for at komme til at stå ansigt til ansigt med ham i åben kamp igen. Altid er han undsluppet mig i det yderste øjeblik, og den regning, jeg har at opgøre med ham, er såre stor."

Mens jeg talte, var det, som om en anelse om noget nærværende ondt, noget frygteligt, uforklarligt greb mig og

overvældede mig således, at jeg i nogen tid hverken kunne tale eller røre mig.

"Lad os gå hen og se, om han er taget af sted," sagde Diaz efter en stunds forløb. Han kaldte på en af soldaterne og var ved at forlade hallen. I det samme så jeg op, og så da en kvinde stå i den åbne dør. Med hånden støttede hun sig til dørkarmen. Hovedet, hvorfra det lange hår strømmede ned, var kastet tilbage, og i hendes ansigt læstes en sådan kval, at det var ganske forandret derved – så forandret, at jeg ikke straks kunne se, at det var Otomie. Men da det endelig gik op for mig, at det var hende, forstod jeg straks det hele, kun én ting kunne have frembragt den kval og rædsel, jeg læste i hendes øjne.

"Hvad er der hændet vor søn?" spurgte jeg.

"Død! Død!" svarede hun med en hvisken, der isnede mig gennem marv og ben.

Jeg svarede intet til dette, for mit hjerte sagde mig, hvad der var sket, men Diaz spurgte: "Død – hvad for noget, hvem har da dræbt ham?"

"De Garcia! Jeg så ham gå derfra," svarede Otomie. Derpå rakte hun armene op i luften, og uden at give en lyd fra sig styrtede hun baglæns om.

Jeg tror, at min følelse blev dræbt i dette øjeblik, i det mindste har intet siden den tid kunnet røre mig rigtigt, og kun erindringen om denne stund knuger mig dag efter dag og time efter time og vil blive ved med det indtil min sidste stund, når jeg går herfra for at opsøge min søn.

"Sig mig nu, Bernal Diaz," udbrød jeg med en hæs latter, "løj jeg måske om denne Eders kammerat?"

Så sprang jeg over den livløse Otomie og forlod hallen fulgt af Bernal Diaz og de andre.

Uden for slottet drejede jeg af til venstre hen imod lejren, og jeg var ikke gået hundrede skridt, før jeg i månelyset så en lille flok ryttere komme hen imod os. Det var de Garcia og hans tjenere, og de styrede hen imod bjergpasset på vejen til Mexico. Jeg var altså ikke kommet for sent.

"Holdt!" råbte Bernal Diaz.

"Hvem byder mig at gøre holdt?" snerrede de Garcia.

"Jeg, din kaptajn!" brølede Diaz. "Hold stille, djævel og morder, eller du bliver hugget ned!"

Jeg så ham studse og blegne.

"Dette er en mærkelig optræden, señor," sagde han. "Jeg tillader mig –"

I det samme fik han øje på mig, for jeg havde slidt mig løs fra Diaz, som havde holdt fast på mig, og styrtede hen mod min fjende. Jeg sagde intet, men han må have læst i mit ansigt, at jeg vidste alt. Han så ud over mit hoved, men den snævre gade var spærret af soldater. Jeg sprang nærmere, men han ventede ikke på mig. Kun én gang fo'r hans hånd ned til sværdet, men så kastede han pludselig hesten omkring og flyede ned ad gaden Ra Xaca.

Han flygtede, men jeg satte efter ham og løb hurtig og udholdende som en hund. I begyndelsen fik han forspring, men snart blev vejen ujævn og stenet, og han kunne ikke længere ride hastigt til. Vi var nu uden for byen eller rettere dens ruiner og fulgte en snæver vej, som indianerne i den varme tid plejede at bringe sne ned fra Xaca ad; ad denne vej er der omtrent fem engelske mil op til snegrænsen, hinsides hvilken ingen indianer

vover at sætte sin fod, for hvad der lå oven for denne betragtede de som hellig grund. Med stor glæde havde jeg set, at min fjende slog ind på denne vej, for jeg vidste godt, at han nu ikke kunne slippe bort til nogen af siderne, eftersom den var randet af stejle klipper og stride strømme. Mil efter mil fulgte de Garcia den og kiggede snart til venstre og snart til højre og derefter lige frem op til den store snetinde, kronet med ild, der tårnede sig op lige for ham. Men han så sig ikke en eneste gang tilbage; han vidste, hvad *der* var – døden i en mands skikkelse!

Jeg fulgte ham udholdende, men ikke hastigt, for jeg sparede på mine kræfter. Jeg var sikker på, at jeg til sidst måtte få fat på ham, og det gjorde da ikke så nøje, hvornår det blev.

Til sidst nåede han snegrænsen, hvor sneen endte, og her så han sig for første gang tilbage. Jeg var da et par hundrede skridt bag ved ham jeg, hans død, var bag ved ham, og foran ham skinnede sneen. Et øjeblik nølede han, og jeg hørte hans hests tunge åndedræt i den dybe stilhed, men så kiggede han fremad og jog sporerne i dens sider. Sneen var hård, for her var frosten streng, og skønt bjerget var meget stejlt, gik hesten dog for en tid hurtigere frem her end på vejen. Men her ligesom der kunne han kun følge én bestemt retning, for han måtte holde sig i bunden af en fold i bjergets sneklædning, på hvis sider sneen højnede sig i store driver, der ikke var til at komme over. I over to timer fulgte vi denne dal, og mens vi hastede gennem den åndebeboede vulkans tavshed og dens evige snes ensomhed, var det for mig, som om min ånd gled ind i mit byttes ånd, og at jeg med dets øjne så alt det, der foregik i dets hjerte. For et menneske, der var blevet handlet så ilde med, som sket var med mig, var dette en sød følelse, for jeg læste en sådan sjælekval, en

så sort fortvivlelse, så martrende erindringer, en sådan rædsel for den kommende død og for det, der lå bag ved denne, at ingen nok så djævelsk hævn kunne overgå denne pinsel.

Lidt efter lidt blev snegrunden stejlere, og hesten var næsten færdig, for den kunne næppe ånde i den tynde luft, der var heroppe. Forgæves drev de Garcia sporerne ind i dens sider, den gode ganger kunne ikke mere. På én gang styrtede den. "Nu," tænkte jeg, "vil han sikkert vende sig imod mig." Men hans rædsel var endda større, end jeg havde tænkt mig, for han gjorde sig fri fra det styrtede dyr, skottede tilbage til mig og flygtede videre til fods, idet han under flugten kastede sin rustning fra sig for at komme lettere af sted.

Vi havde nu passeret sneen, og var kommet til den ismark, som dannes ved, at sneen smelter ved den indre ilds varme eller måske i sommertiden, jeg ved det ikke bestemt, og som så fryser i den kolde årstid og i nattefrosten. I det mindste findes der en sådan ismark på Xaca, omtrent en mil bred og liggende mellem sneen og kraterets sorte rand. Op ad denne is klatrede nu de Garcia, og det var ikke noget let værk, for vandreren må træde fra revne til revne, eller fra isnål til isnål, der står op over den jævne flade som børsterne på en svineryg, og ve ham, hvis en af dem brister, eller han glider, for da vil alt kødet snart blive revet af hans krop af alle de skarpe pigge, som han må fare ned over. Mange gange frygtede jeg højligt, at dette skulle ske med de Garcia, for jeg ønskede ikke, at min hævn skulle ende således. Derfor råbte jeg endog to gange til ham, da jeg så ham i fare, og sagde ham, hvor han skulle træde, for nu var jeg kun tyve skridt fra ham, og underligt nok adlød han mig uvilkårligt; alle hans tanker var sagtens optaget af rædslerne ved hans nær

forestående død. For mig selv frygtede jeg ikke, for jeg følte, at jeg ikke ville falde, skønt jeg dog til enhver anden tid ville have gyst tilbage for at færdes heroppe.

Endnu havde vi hele tiden nærmet os Xacas ildsprudende top ved månens klare lys, men nu brød dagningen pludselig frem på den øverste tinde, og flammerne døde hen i dens lys, mens røgsøjlen tegnede sig endnu tydeligere. Det var vidunderligt at se den røde glans stråle på ismarken og om os to mennesker, der som fluer krøb hen over den, mens bjergets nederste del og hele landet omkring det endnu lå tilhyllet i nattens mørke.

"Nu fik vi bedre lys at klatre ved, kammerat!" råbte jeg til de Garcia, og min røst klang sælsomt mellem istapperne, hvor et menneskes røst aldrig havde lydt før.

Mens jeg talte, rumlede og brølede det i bjerget, og det gyngede under vore fødder ligesom et uroligt hav, og som i harme over at vi betrådte dets hellige enemærker. Sammen med denne larm kom en regn af grå aske, der dryssede ned over os, og for en kort stund skjulte de Garcia for mit blik. Jeg hørte ham udstøde et rædselsskrig og var bange for, at han var faldet, men kort efter drev asken bort, og jeg så ham stå i sikkerhed på den bræmme af lava, som omgiver krateret.

Nu troede jeg sikkert, at han ville blive stående, for havde han mod til det, da kunne han let dræbe mig med sit sværd, idet jeg klatrede fra isen op på den varme lava. Det så også ud, som om han tænkte på det, for han vendte sig om og gloede på mig som en djævel, men derefter gik han videre, mens jeg forundret blev stående og tænkte på, hvor han vel ville søge tilflugt. Omtrent tre hundrede skridt fra randen af isen drev røgen og dampen fra krateret op i vejret, og her var lavaen så hed, at det flere

steder var næsten umuligt at gå på den. Men de Garcia blev dog ved at gå fremad, dog meget langsomt, for grunden bævede under hans fødder, og han var tilmed meget træt. Jeg fulgte efter ham i ro og mag og fik pustet godt ud.

Ikke længe efter så jeg, at han var kommet til kraterets rand, for han bøjede sig forover og kiggede ned, og jeg troede, at han havde i sinde at gøre ende på sig selv ved at styrte sig ned i det. Men om han havde haft slige tanker, da opgav han dem igen, så snart han fik at se, hvilken slags seng dette var at ligge i, for han vendte sig straks om og kom tilbage imod mig med hævet sværd, og vi mødtes omtrent en halv snes skridt fra kraterets rand. Jeg siger mødtes, men strengt taget er dette dog ikke rigtigt, for han standsede atter, lidt uden for mit sværds rækkevidde. Jeg satte mig ned på en lavablok og så på ham, det tyktes mig, at jeg ikke kunne stirre vedholdende nok på hans ansigt. Og hvilket ansigt var det ikke! Morderens, den hundredfoldige morders, der er ved at modtage sin løn. O, hvor ville jeg ønske, at jeg kunne male, blot for at kunne fæstne dette ansigt til lærredet, for ingen ord kan vel beskrive det frygtelige i disse røde og indsunkne øjne, disse grinende tænder og bævrende læber. Jeg tænker mig, at når menneskenes fjende har kastet den sidste terning og vundet den sidste sjæl, vil også han se således ud, når han stedes for dommen.

"Endelig, de Garcia," sagde jeg.

"Hvorfor dræber du mig ikke straks og gør ende på det?" sagde han med hæs stemme.

"Hvorfor så stærkt hastværk, fætter? I næsten tyve år har jeg nu søgt dig, hvorfor skal da vort møde være så kort? Lad os tale en stund sammen. Før vi skilles for aldrig tiere at mødes, vil I

måske værdiges at besvare et spørgsmål, for jeg er meget nysgerrig. Hvorfor har I tilføjet mig og mine alt dette onde? I må dog sikkert have en eller anden grund til det, der for uindviede ser ud som en tom og tåbelig ondskab?"

Roligt og koldt sagde jeg dette til ham, for jeg følte ingen lidenskab, jeg følte slet intet. For i hin sælsomme time var jeg ikke længere Thomas Wingfield, jeg var ikke længere noget menneske, jeg var en magt, et redskab; jeg kunne tænke på min døde søn uden sorg; ja, han syntes mig slet ikke død, for jeg havde del i den natur, han havde iført sig ved sin forvandling i døden. Jeg kunne endog tænke på de Garcia uden had, som om han heller ikke var andet end et redskab i en andens hånd. Desuden *vidste* jeg, at han, både legeme og sjæl, var min, og at han *måtte* svare og svare sandt ligeså sikkert, som at han måtte dø, når jeg bestemte mig for at dræbe ham. Han søgte at knibe læberne sammen, men de åbnedes atter af sig selv, og ord for ord blev sandheden trukket frem af hans sorte hjerte, som om han alt stod for sin øverste dommer.

"Jeg elskede Eders moder, min frænke," svarede han og talte langsomt og som med smerte; "fra jeg var et barn, elskede jeg hende og ingen anden i hele verden, ligesom jeg elsker hende i denne time, men hun hadede mig, fordi jeg var ond, og frygtede mig, fordi jeg var grusom. Så traf hun sammen med Eders fader og kom til at elske ham, og udfriede ham fra den hellige rets kløer, som jeg havde overleveret ham til, at han kunne blive pint og brændt. Derefter flyede hun selv med ham til England. Jeg martredes af skinsyge og tørstede efter hævn, men endnu havde jeg intet middel til at fuldbyrde den. Jeg førte et meget slet levned, og da der var gået omtrent tyve år siden

Eders moders flugt, førte tilfældet mig til England på en handelsrejse. Det var også tilfældigt, jeg fik at vide, at Eders forældre boede nær ved Yarmouth, og jeg besluttede da at se Eders moder; dog var det dengang endnu ikke min hensigt at myrde hende. Lykken var mig gunstig, vi mødtes i en lund, jeg så, at hun endnu var lige så skøn som før, og jeg følte, at jeg elskede hende mere brændende end tilforn. Da gav jeg hende valget mellem at flygte med mig eller dø, og en stund efter var hun død. Men mens hun endnu veg tilbage op ad den kratbevoksede skråning, blev hun på én gang stående stille og sagde:

"Lyt, før du støder til, Juan. Jeg ser et syn i døden. Som jeg har flyet for dig her, så skal du fly for en af mit blod på et sted, hvor der er fuldt af ild og sten og sne; og som du driver mig til Himmeriges porte, så skal han drive dig ned i Helvedes gab!"

"Et sådant sted som dette, fætter," sagde jeg.

"Et sådant sted som dette," hviskede han og så sig om.

"Bliv ved!"

Atter søgte han at holde munden lukket, men ligesom før mestrede min vilje ham, og han begyndte at tale.

"Det var for sent nu at skåne hende, hvis jeg selv ville slippe derfra med livet, derfor dræbte jeg hende og flygtede. Men rædsel betog mit hjerte – en rædsel som ikke et eneste øjeblik har forladt mig indtil denne stund, thi for min sjæl har stedse vist sig billedet af ham af din moders blod, for hvem jeg skulle fly, ligesom hun flyede for mig, og som skulle drive mig ned i Helvedes gab."

"Det må da være hist oppe, fætter," sagde jeg og pegede med sværdet op mod krateret.

"Det er hist oppe – jeg har set det."

"Men det er kun for Eders legeme, fætter, ikke for Eders ånd."

"Kun for legemet, ikke for ånden," gentog han.

"Bliv ved," sagde jeg.

"Senere, samme dag, mødte jeg Eder, Thomas Wingfield. Eders dræbte moders profeti opfyldte allerede hele min sjæl, og da jeg så en af hendes blod, søgte jeg at dræbe ham, for at han ikke skulle dræbe mig."

"Hvad han dog nu snart skal gøre, fætter."

"Hvad han dog snart skal gøre," gentog han som en fugl, der snakker efter. "I ved, hvad der hændte, og hvorledes jeg undslap. Jeg flygtede til Spanien og søgte at glemme, men jeg kunne ikke. En nat så jeg i Sevillas gader et ansigt, der mindede om Eders; jeg troede dog ikke, at det kunne være Eder, men alligevel blev min rædsel så stor, at jeg besluttede at flygte til det fjerne Indien. I traf mig netop den nat, da jeg skulle rejse og gik ud for at tage afsked med en dame."

"Isabella de Siguenza, fætter. Jeg tog afsked med hende senere og har ved en tidligere lejlighed bragt Eder hendes sidste hilsen. Nu venter hun på Eder for at modtage Eder – hun og hendes barn."

Han gyste og fortsatte: "På havet mødtes vi atter. I steg op af bølgerne, og jeg dristede mig ikke til at dræbe Eder straks, men ventede, at I skulle dø nede i slaverummet, og at da ingen kunne vidne mod mig eller dømme mig skyldig i Eders død. Men I døde ikke, selv ikke engang bølgerne kunne opsluge Eder. Dog troede jeg, at I var død. Jeg kom til Anahuac i Cortés' følge, og atter mødtes vi. I bedrøvelsens nat havde I nær dræbt mig, men senere hævnede jeg mig og pinte Eder grusomt. Jeg havde i

sinde at myrde Eder morgenen efter, dog først efter en endnu frygteligere pinsel, men atter slap I fra mig. Mange år gik nu hen; jeg vandrede hid og did, til Spanien, tilbage til Mexico og andetsteds, men hvorhen jeg så gik, fulgte min rædsel, de dødes ånder og mine syner mig, og aldrig var jeg rolig eller glad. Kun for kort tid siden sluttede jeg mig til Diaz' ekspedition, og det var først, da vi nåede Ananas-byen, at jeg fik at vide, at I var otomiernes høvding. Jeg havde hørt fortælle, at I for længst var død. Resten kender I."

"Hvorfor myrdede I min søn, fætter?"

"Var han ikke også af Eders moders blod, af det blod, der skulle give mig døden, og skyldte jeg Eder ikke gengæld for alle de rædsler, I havde bragt over mig? Desuden er den en tåbe, som vil dræbe faderen, men skåner sønnen. Nu er han død, og det glæder mig, at jeg har dræbt ham, skønt hans spøgelse nu også plager mig, ligesom de andres."

"Og skal plage Eder til evig tid. Men lad os nu få ende på dette. I har jo et sværd, brug det, om I kan. Det vil være lettere for Eder at dø kæmpende."

"Jeg kan ikke!" stønnede han; "min skæbne er over mig."

"Som I vil," udbrød jeg og gik imod ham med hævet sværd. Han trak sig baglæns tilbage for mig og holdt sine øjne hæftede på mine, som jeg har set en rotte gøre, når en slange var ved at sluge den. Snart var vi helt oppe ved kraterets rand, og da jeg kiggede ned, så jeg et frygteligt syn. Omtrent tredive fod neden under os glødede den smeltede lava mørkt under drivende røgskyer, og rullede og spyttede som et levende væsen. Små dampskyer smældede stadig op fra den med en hvislende lyd. Strimer af ildelugtende, mangefarvet røg snoede og slyngede

sig om dens overflade, og en hed, kvælende stank forgiftede luften omkring os. Her var i sandhed sådan en port, som jeg kunne unde de Garcia at passere igennem for at komme til sit eget sted.

Jeg kiggede derned, pegede med mit sværd og lo. Han stirrede også og hvinede højt, for nu havde hele hans mod forladt ham, så stor var hans rædsel for det, der lå hinsides døden. Ja, denne stolte og hovmodige spanier hvinede og græd og bad om nåde, han, der med koldt blod havde forøvet så mangen udåd, bad om nåde, for at han kunne få frist til at angre og omvende sig. Jeg stod rolig og så på ham, og så frygteligt var hans udseende, at også mit af had frosne hjerte blev betaget af rædsel.

"Kom an! Det er tid at gøre ende på det," sagde jeg igen og løftede mit sværd, men kun for straks at lade det synke igen, for på én gang blev de Garcia vanvittig lige for mine øjne. Men med vanviddet vendte hans mod tilbage, og han begyndte at fægte, dog ikke med mig.

Det lod til, at han slet ikke så mig mere, men alligevel fægtede han – stødte og parerede med fortvivlet hastighed i den tomme luft. Det var frygteligt at se denne kamp mod de usynlige fjender samt høre hans skrig og forbandelser, idet de tomme for tomme drev ham tilbage til kraterets rand. Her stod han en stund og stødte og stak rasende, som en, der fortvivlet søger at holde stand mod en overmægtig fjende. To gange var han ved at segne til jorden som under et dødeligt sår, men han tog sig sammen igen og kæmpede videre mod intetheden. Da rakte han på én gang begge arme i vejret, som den gør, hvis

hjerte bliver gennemboret, hans værge faldt ud af hans hånd, og han styrtede baglæns ned i krateret.

Jeg vendte mine øjne bort, for jeg ville ikke se mere. Men tit har jeg tænkt på, hvem eller hvad det var, som gav de Garcia dødsstødet.

38. Otomies farvel

Således fuldførte jeg den hævn, jeg havde tilsvoret min fader at tage over de Garcia, eller rettere, således overværede jeg dens fuldbyrdelse, for egentlig talt døde han jo ikke for min hånd, men for sin egen frygts. Jeg har senere græmmet mig over dette, for da den kolde, unaturlige ro var veget fra mit hjerte, hadede jeg ham lige så bittert som før og sørgede over, at jeg lod ham dø for andet end min egen hånd, og således er mine følelser endnu. Måske vil nogen synes, at de er onde og ukristelige, eftersom det er os påbudt at tilgive vore fjender, men i dette tilfælde må jeg overlade tilgivelsen til Gud, for hvor kan jeg tilgive den, som forrådte min fader til præsterne, myrdede min moder og min søn, lænkede mig i slaveskibet og i mange timer pinte mig med egen hånd. Snarere er det således, at jeg hader ham mere for hvert år, der går. Jeg skriver noget udførligt om dette, eftersom denne sag har voldt mig en del bekymring. Jeg har ikke kunnet sige, at jeg elskede alle mennesker, både levende og døde, og af den grund fandt for nogle år siden den værdige og lærde præst her i sognet på at formene mig alterens sakramente. Da gik jeg til biskoppen og forelagde ham sagen, og den satte ham i en del forlegenhed.

Men da han var en storsindet mand, blev enden på det dog, at han dadlede præsten og befalede ham at tage mig til alters, for han tænkte ligesom jeg, at Gud den Almægtige ikke kunne forlange af en syndig og ufuldkommen menneskesjæl, at den skulle tilgive den, der havde tilføjet den og dens så meget ondt.

Men nu ikke mere om dette samvittighedsspørgsmål.

Da de Garcia var styrtet i krateret, vendte jeg mine fjed hjemefter eller rettere mod den ødelagte by, som jeg kunne se neden under mig, for et hjem havde jeg jo ikke mere. Jeg måtte nu stige ned ad ismarken, og dette var langt besværligere end at stige op, for nu, da min hævn var fuldbyrdet, blev jeg ligesom andre mennesker, og desuden endda meget sørgmodig og træt, og jeg havde i grunden intet imod at gøre et fejltrin og styrte ned ad isen.

Men dette skete ikke, og til sidst nåede jeg sneen, hvor nedgangen var let. Min ed var fuldbragt, og min hævn udført, men idet jeg vandrede nedad, tænkte jeg på, hvad den havde kostet mig. Jeg havde mistet min trolovede, min ungdoms elskede, i tyve år havde jeg levet som vild mellem vilde og prøvet enhver genvordighed, bundet til en kvinde, der, skønt hun elskede mig højt og ikke fattedes et ædelt hjerte, hvad hun tit havde vist mig, dog undertiden var en vild eller i det mindste en træl af sine djævle-guder. Den stamme, jeg havde behersket, var overvundet, den skønne by, hvor jeg havde boet, var en ruin, jeg var hjemløs og tiggefærdig og måtte prise min lykke, om jeg undslap slaveri eller død. Alt dette kunne jeg dog have båret, for jeg havde båret lige så store byrder før, men min eneste overlevende søns grusomme død, savnet af ham, der havde været min eneste glæde i mit ensomme liv, kunne jeg ikke bære. Kærligheden til mine børn var blevet mine manddomsårs eneste lidenskab, og som jeg elskede dem, havde de elsket mig. Jeg havde opfostret dem fra deres spæde barndom og dannet deres hjerter, så at de blev engelske og ikke aztekiske; de var blevet mine landsmænd, de eneste jeg havde, men nu havde

ulykke, sygdom og sværd taget dem fra mig, og jeg var atter ganske ene.

Derfor kastede jeg mig ned i sneen på det ensomme bjerg, som ingen før havde betrådt, og græd således, som en mand kun én gang i sin levetid kan græde.

"O, min søn, Absalon, min søn, min søn! Gid jeg var død i dit sted, Absalon, min søn!" råbte jeg med den gamle konge – jeg, hvis sorg var endnu større end hans, for havde jeg ikke mistet tre sønner i lige så mange år? Men så huskede jeg på, at ligesom hin konge for mange århundreder siden var draget herfra for at forenes med sin søn, så skulle jeg også, når tiden kom, forenes med mine. Denne tanke trøstede mig lidt, og jeg rejste mig for at vandre tilbage til ruinerne af Ananas-byen.

Solen var lige ved at gå ned, da jeg nåede dertil, for vejen var lang, og jeg var blevet meget træt. Ved slottet mødte jeg kaptajn Diaz og nogle af hans folk, og de løftede på hattene, da jeg gik forbi dem, for de havde agtelse for min sorg. Men kun Diaz talte til mig og sagde:

"Er morderen død?"

Jeg nikkede og gik videre hen til vort kammer, for der ventede jeg at finde Otomie.

Hun sad også alene derinde, kold og skøn, som om hun var mejslet i marmor.

"Jeg har begravet ham i samme grav, hvor hans brødre og hans forfædre hviler," sagde hun til det stumme spørgsmål, mine øjne fremsatte. "Jeg syntes, det var bedst, at du ikke så ham mere, at dit hjerte ikke skulle briste."

"Det er godt," svarede jeg, "men mit hjerte er dog allerede brudt."

"Er morderen død?" sagde hun derefter med Bernal Diaz' ord.

"Han er død."

"Hvorledes?"

Jeg fortalte hende det i få ord.

"Du skulle selv have fældet ham, vor søn er endnu ikke rettelig hævnet."

"Jeg skulle have dræbt ham, ja, men i hin stund var min hævntørst slukket, jeg så, at hævnen kom fra Himlen og var tilfreds med det. Måske er det også bedst således. Min jagen efter hævn har bragt alle mine sorger over mig. Hævnen tilhører Gud og ikke mennesket, hvilket jeg for sent har lært."

"Således tænker jeg ikke," sagde Otomie, og udtrykket i hendes ansigt var som dengang, da hun fældede tlascalaneren, og da hun slog takt til offersangen. "Havde jeg været i dit sted, da ville jeg have dræbt ham tomme for tomme, og når jeg var færdig med ham, måtte dæmonerne tage fat på ham, men heller ikke før. Dog, nu har det jo intet at betyde, alt er forbi, alle er døde, og mit hjerte med. Men spis nu, for du må være hungrig og træt."

Så spiste jeg, og derefter kastede jeg mig på lejet og sov. –

I mørket hørte jeg Otomies røst, der sagde: "Vågn op, jeg vil tale med dig," og der var noget i hendes røst, som straks gjorde mig lysvågen.

"Tal kun," sagde jeg. "Hvor er du, Otomie?"

"Jeg sidder ved din side. Jeg kan ikke hvile eller sove, derfor har jeg sat mig her. – For mange år siden mødtes vi, da du af Guatemozin blev bragt fra Tabasco. Ak! jeg husker grant den første gang, jeg så dig, Teule, på min faders slot på

Chapultepec. Jeg elskede dig straks, som jeg har elsket dig lige siden. Jeg har aldrig søgt fremmede guder," og hun lo bittert.

"Hvorfor taler du nu om disse ting, Otomie?"

"Fordi det lyster mig at gøre så. Kan du ikke unde mig én time fra din søvn, jeg som har forskaffet dig så mange. Du husker vel, hvorledes du hånede mig – åh, jeg troede, at jeg skulle dø af blusel, da du, efter at jeg havde maget det så, at jeg blev udtaget til din hustru, fortalte mig om møen hinsides havet, hin lilje-mø, hvis tegn du endnu bærer på din finger. Men jeg kom over skammen og elskede dig endnu mere for din trofasthed; resten kender du jo. Jeg vandt dig, fordi jeg var modig og lagde mig ved din side på offerstenen, hvor du kyssede mig og sagde, at du elskede mig. Men du har aldrig elsket mig rigtigt, og hele tiden har lilje-møen været i dine tanker. Jeg vidste det godt dengang, som jeg ved det nu, men jeg søgte at bedrage mig selv. Jeg var jo også smuk dengang, og dette er meget for en mand. Jeg var trofast, og det er mere, og et par gange bildte du dig selv ind, at du elskede mig. Nu ønsker jeg, at disse teuler var kommet en time senere, og at vi var døde med hinanden på offerstenen – det ønsker jeg for min egen skyld, men ikke for din. Nå – vi undslap, og så kom den store kamp i dit hjerte. Jeg fortalte dig jo dengang, at jeg forstod det hele. Du havde vel kysset mig på offerstenen, men i det øjeblik var du som en, der er død, og da du kom tilbage til livet igen, var det straks anderledes. Men omstændighederne tvang dig til at vælge mig, du ægtede mig og tilsvor mig troskab, og denne ed har du holdt trofast. Du ægtede mig, men du vidste ikke ret, hvem du ægtede, du troede, at jeg var skøn, yndig og sand, og det var jeg også, men du forstod ikke, at jeg stod fjernt fra dig,

og at jeg endnu var vild, som mine forfædre havde været. Du troede, at jeg havde lært dine sæder, måske troede du også, at jeg ærede din gud, hvad jeg også for din skyld har søgt at gøre, men hele tiden har jeg dog i hjertet været som mit folk, og jeg har ikke kunnet glemme mine fædres guder, eller i alt fald ville de ikke tillade mig, deres tjenerinde, at glemme dem. År efter år søgte jeg at skyde dem længere fra mig, men til sidst hævnede de sig, og mit hjerte overvandt mig, eller rettere, de overvandt mig, for jeg vidste ikke selv, hvad jeg gjorde hin nat, da jeg var med til at ofre til Huitzel.

I alle disse år havde du været tro imod mig, og jeg havde født dig børn, som du elskede, men du elskede dem for deres egen skyld, ikke for min, ja, i dit hjerte hadede du det indianske blod, der var blandet sammen med dit i deres årer. Mig elskede du også på en vis måde, og denne din halve kærlighed drev mig næsten til vanvid. Den var heller ikke stærkere, end at den helt døde, da du så mig blandt mine søstre oppe på teocalliet, og det gik op for dig, at jeg endnu var vild ligesom de andre. Nu er børnene, der bandt os sammen, døde – en efter en er de døde på den ene og den anden måde; fordi den forbandelse, der klæber ved mit blod, nedarvedes på dem og din kærlighed til mig er død med dem. Jeg er nu alene tilbage som et mindesmærke over de forbigangne år, men nu dør jeg også.

Nej, ti og hør, hvad jeg vil sige, for min tid er kort. Da du sagde, at jeg ikke længere måtte kalde dig "husbond," vidste jeg, at alt var forbi. Jeg adlyder dig, jeg skilles fra dig, du er ikke mere min husbond, og snart skal jeg høre op med at være din viv. Stille, Teule, og hør videre. Nu tykkes det dig i din sorg, at livet er forbi for dig, og at der ikke er dig mere lykke beskåret.

Men dette er ikke så. Du er endnu kun ved begyndelsen til manddomsalderen, og du er endnu stærk. Du vil fly fra dette ødelagte land, og når du ryster dets støv af dine fødder, vil dets forbandelse vige fra dig, du vil vende tilbage til dit fædreland, og der vil du finde hende, som har ventet på dig i så mange år. Der vil den vilde kvinde, som du forbandt dig med, prinsessen af det faldne kongehus, blive til en fantastisk erindring for dig, og alle disse sælsomme år vil blive for dig som en midnatsdrøm. Kun din kærlighed til de døde børn vil bevares, dem skal du altid elske, ved dag og ved nat, og din higen efter dem, den higen efter de døde, som vel er den skrækkeligste af alle følelser, skal følge dig til graven. Og jeg er glad over, at det skal blive så, for jeg var jo deres moder, og nogle af dine tanker vil glide fra dem til mig. Dette alene må lilje-møen lade mig beholde, og dette vil jeg have forud for hende, thi Teule, hun vil ikke få noget barn, der kan leve og berøve dit hjerte erindringen om dem, som jeg fødte dig.

Åh, jeg har iagttaget dig ved dag og nat, jeg har læst i dine øjne længslen efter det ansigt, du har mistet, og dit ungdoms land. Glæd dig, du skal finde dem begge, for kampen er til ende, lilje-møen har været mig for stærk. Jeg bliver svag, og har ikke meget mere at sige. Vi skilles måske for evigt, for der er jo ikke andet bånd imellem os end vore døde sønners sjæle. Eftersom du helst helt vil være fri for mig, så vil jeg nu, for at gøre vor adskillelse fuldkommen, i min dødsstund afsværge dine guder og søge mine egne, skønt jeg dog elsker dine og hader mit folks. Vi skilles da sikkert for evigt, men jeg beder dig om at tænke på mig med venlighed, for jeg har elsket dig og elsker dig endnu, og jeg er dog moder til dine børn, som du vil møde igen, da de

er kristne. Ja, jeg elsker dig nu og altid. Jeg er glad ved at have levet, fordi du kyssede mig på offerstenen, og fordi jeg senere fødte dig børn. Men det er dine og ikke mine; det forekommer mig nu, at jeg kun brød mig om dem, fordi det var dine, og de elskede dig og ikke mig. Tag dem – tag deres ånder, som du har taget alt andet. Du svor, at døden alene skulle skille os, og du har holdt eden så vel i dens bogstav som efter dens mening, men nu går jeg til solens hus for at søge mit eget folk, og til dig, Teule, som jeg har levet med i så mange år, og som jeg har gennemgået så mange sorger med, men som jeg nu ikke længere vil kalde husbond, fordi du forbød mig det, til dig siger jeg: Hån mig ikke for din lilje-mø; tal til hende om mig så lidt som muligt – bliv lykkelig og så – farvel!"

Hun talte mere og mere svagt, og mens jeg lyttede helt forvirret til hendes ord, krøb dagningens grå lys ind i kammeret. Det samlede sig om Otomies hvide skikkelse, som sad i en stol tæt ved sengen, og jeg så, at hendes arme hang slapt ned, og at hendes hoved hvilede på stolens bagklædning; da sprang jeg op og stirrede på hendes ansigt; det var hvidt og slapt, og jeg kunne ikke mærke, at hun åndede. Jeg greb hendes hånd; den var også kold. Jeg talte ind i hendes øre, jeg kyssede hende på panden, men hun hverken bevægede sig eller talte. Dagningen blev til den klare dag, og nu så jeg det alt sammen: Otomie var død og det for sin egen hånd.

Hun havde drukket af en gift, som kun indianerne kender, en gift, der virker langsomt og uden smerte, og som slet ikke omtåger hjernen. Det var, mens livet langsomt gled fra hende, at hun havde talt så sørgmodigt og bittert til mig. Jeg satte mig på sengen og stirrede på hende. Jeg græd ikke, for min tårekilde

var udtørret, og som jeg har sagt, kunne ingen sorg mere bryde min ro. Men mens jeg stirrede, blev jeg grebet jeg af en stor ømhed og sorg, og jeg elskede Otomie højere nu, da hun var død, end jeg havde elsket hende i levende live, og det vil sige meget. Jeg mindedes hende i al hendes ungdoms og skønheds glans, da vi mødtes i hendes faders, den store kejsers gård, jeg mindedes det blik, hun havde sendt mig, da hun trådte hen til min side ved offerstenen. Endnu engang syntes jeg at høre hendes sorgens skrig, da hun viste mig vor førstefødtes lig, og jeg så hende stå med sværdet i hånd over den hovedløse tlascalaner.

Mange ting kom frem i min erindring i hin dagningens sorgfulde time, da jeg vågede ved Otomies lig. Hendes ord var sande: jeg havde aldrig glemt min første kærlighed, og ofte havde jeg længtes efter hendes ansigt. Men det var ikke sandt, at jeg ikke havde elsket Otomie. Jeg havde elsket hende højt og havde holdt min ed om at være trofast imod hende. Det er sandt, at der var et stort svælg imellem os, og det udvidede sig med årene, blodets og religionens svælg, for jeg mærkede godt, at hun aldrig helt kunne slippe sin gamle tro, og det er sandt, at jeg blev grebet af en stor rædsel for hende og lede ved hende, da jeg så hende anføre dødssangen. Men dette kunne jeg vel med tiden have tilgivet hende, især det sidste, som hun havde gjort uden at ville det. Og når jeg så bort herfra, var der meget, som jeg kunne ære og elske hos denne kongelige og skønne kvinde, der i så mange år havde været min trofaste viv. Således tænkte jeg i hin time, og således tænker jeg endnu.

Hun sagde, at vi skiltes for evigt, men jeg håber og tror, at dette ikke er så. Sikkert kan vi alle vinde Guds tilgivelse, og der

findes nok et sted, hvor de, der har hinanden kær her på Jorden, atter vil mødes og forny deres venskab.

Til sidst rejste jeg mig med et suk for at søge hjælp, men da jeg rejste mig, følte jeg, at der var hængt noget om min hals. Det var det store halssmykke af smaragder, som Guatemozin havde givet mig, og som jeg igen havde givet Otomie. Hun havde hængt det om mig, mens jeg sov, tillige med en lok af hendes lange hår. Begge dele skal gå i graven med mig.

– Jeg begravede hende i den gamle kongegrav ved siden af hendes børn, og to dage efter red jeg til Mexico i Bernal Diaz' følge. Ved indgangen til passet vendte jeg mig og så tilbage på Ananas-byens ruiner, hvor jeg havde levet så mange år, og hvor alle de, jeg havde elsket, lå begravet. Længe og sørgmodig stirrede jeg, ligesom et menneske, der i sin dødsstund ser tilbage på sit liv, indtil endelig Diaz lagde sin hånd på min skulder:

"I er en ensom mand nu, kammerat," sagde han, "hvilke planer har I for fremtiden?"

"Ingen," svarede jeg, "undtagen den at dø."

"Tal ikke således," sagde han. "I er jo næppe fyrre år endnu, og jeg, der er langt over de halvtreds, taler slet ikke om at dø. Hør nu, I har jo venner endnu derhjemme i Eders eget land, England?"

"Jeg havde."

"Åh, folk lever længe derovre i de gamle, rolige lande. Nu, drag da tilbage og opsøg dem, jeg skal skaffe Eder overrejse til Spanien."

"Jeg vil tænke på det," svarede jeg.

Efter få dages forløb var vi i Mexico, en ny og sælsom by for mig, for Cortés havde genopbygget den, og hvor teocalliet havde rejst sig, på hvilket jeg lå på offerstenen, var nu en stor domkirke under opførelse, hvis grundvold meget symbolsk var blevet lagt på aztekernes gudebilleder. Byen så vel godt ud, men den var dog langtfra så skøn som Montezumas Tenochtitlan og vil heller aldrig blive det. Også folket var forandret, før var de frie, nu var de slaver.

I Mexico fandt Diaz en bolig til mig, og ingen tilføjede mig noget ondt, for den pardon, jeg havde modtaget, blev respekteret. Desuden var jeg jo nu en ødelagt mand, som ingen behøvede at frygte; den del, jeg havde haft i forsvaret af Tenochtitlan, var glemt, og beretningerne om mine ulykker skaffede mig medynk selv af spanierne. Jeg boede i Mexico i ti dage og vandrede sorgfuld omkring i byen samt op til højen Chapultepec, hvor Montezumas lystslot havde stået, og hvor jeg havde mødt Otomie. Intet var nu tilbage af dets herlighed med undtagelse af nogle gamle cedertræer.

På mit opholds ottende dag standsede en azteker mig på gaden og sagde, at en gammel ven ønskede at se mig, og om jeg ville følge med ham.

Jeg fulgte med ham, idet jeg grundede på, hvem den ven kunne være, da jeg ikke vidste af, at jeg havde nogen sådan i byen, og han førte mig til et smukt stenhus i en ny gade. Her blev jeg ført ind i et mørkt kammer og sad der og ventede en stund, indtil pludselig en sørgmodig, men blid røst, der syntes mig bekendt, tiltalte mig i det aztekiske sprog og sagde:

"Velkommen, Teule!"

Jeg så op. En kvinde, klædt i spansk dragt, stod for mig. Hun var meget smuk, men så såre træt og forgræmmet ud, som om hun havde gennemgået megen sorg eller sygdom.

"Kender du ikke Marina, Teule?" sagde hun igen, men før ordene havde forladt hendes læber, kendte jeg hende. "Nå, jeg ville også næppe kunne have kendt dig, Teule. Tiden og genvordigheder har øvet deres virkninger på os begge."

Da tog jeg hendes hånd og kyssede den.

"Hvor er da Cortés?" spurgte jeg.

Ved disse ord begyndte hun at ryste og skælve.

"Cortés er i Spanien for at føre sin sag. Der har han ægtet en ung hustru, Teule. For mange år siden forstødte han mig og gav mig til Don Juan Xaramillo, der tog mig på grund af mine besiddelser, for Cortés havde været meget gavmild mod mig, sin forstødte hustru." Dermed begyndte hun at græde.

Stadig afbrudt af gråd fortalte hun mig sin historie, men jeg vil ikke nedskrive den her, såsom den er kendt af alverden. Da Marina havde ydet sine tjenester, og erobreren ikke havde mere brug for hende, forstødte han hende, skønt han vidste, at hendes hjerte ville hentæres ved det. Hun fortalte mig om sin kval, da hun fik dette at vide, samt hvorledes hun havde spået ham, at herefter intet skulle lykkes for ham. Denne spådom slog også til.

Vi talte sammen i over to timer, for da jeg havde hørt hendes historie, fortalte jeg hende min, og hun græd, da hun hørte om mine sorger, for med alle sine fejl havde Marina et blidt og kærligt hjerte.

Så skiltes vi ad for aldrig tiere at træffes, men før jeg gik, nødte hun mig til at tage en sum penge, og jeg, der ikke ejede

det mindste, skammede mig ikke ved at tage imod den.

Således var det altså gået med Marina, som for sin kærligheds skyld forrådte sit land; en sådan belønning fik hendes forræderi og hendes kærlighed. Men jeg vil altid holde hendes minde i ære, for hun var mig en trofast veninde og frelste mit liv to gange; ej heller ville hun forlade mig, da Otomie hånede hende så grusomt.

39. Thomas vender tilbage

Samme dag, som jeg havde besøgt Marina, kom kaptajn Diaz for at se til mig, og han meddelte mig da, at en af hans venner, som førte en karak, om ti dage ville sejle fra havnen Vera Cruz til Cadiz, og at han var villig til at tage mig med sig, hvis jeg ville forlade Mexico. Jeg betænkte mig en tid, men besluttede så at tage med, og efter at have sagt farvel til kaptajn Diaz – Gud glæde hans sjæl, for blandt de mange onde mennesker var han en hjertensgod mand – drog jeg i selskab med en flok købmænd bort fra byen for sidste gang. En uges rejse bragte os velbeholdne over bjergene til Vera Cruz, en hed, usund by med en mådelig havn, der var meget udsat for de heftige nordenvinde. Her afleverede jeg et anbefalingsbrev til karakkens fører, der uden at forhøre sig yderligere gav mig plads i skibet, hvorefter jeg sørgede for levnedsmidler til den lange rejse.

Tre nætter derefter gik vi under sejl for en god vind, og den følgende morgen ved daggry var der ikke andet at se af Anahuacs land end vulkanen Orizabas sneklædte top. Snart forsvandt også den i skyerne, og således bød jeg farvel til det land, hvor der var hændet mig så mange sælsomme ting, og som jeg, så vidt jeg kunne regne ud, havde set første gang for atten år siden.

Om min overfart til Spanien har jeg intet at fortælle, den gik hurtigere og heldigere, end slige rejser pleje at gøre; knap ti uger efter at vi havde lettet anker i Vera Cruz, lod vi det falde i Cadiz' havn. Her blev jeg kun i to dage, for det traf sig netop så,

at der i havnen lå et engelsk skib bestemt til London, og på det købte jeg mig plads, men for at få penge hertil måtte jeg rigtignok sælge den mindste smaragd af mit halsbånd, for de penge, Marina havde givet mig, var alle gåede med. Jeg fik imidlertid en stor sum for ædelstenen, og for en del af denne sum købte jeg en klædning, der passede sig for en person af stand.

Om bord på det engelske skib troede de, at jeg var en spansk eventyrer, der havde vundet rigdomme i Indien, og jeg lod dem blive i denne tro, for jeg ville helst have lov til at passe mig selv en tid, at jeg kunne forberede mit sind til at vende tilbage til en levevis og et tankesæt, som jeg for længst var blevet fremmed for. Derfor sad jeg stadig for mig selv som en anden hovmodig Don, men lyttede des mere og opfangede, hvad jeg kunne, om det der var sket i England, siden jeg forlod det for nogle og tyve år siden. –

Til sidst kom vi da til ende med vor rejse, og den tolvte juni befandt jeg mig for første gang i den mægtige stad London. I mit lille kammer i den gæstgivergård, jeg var taget ind i, knælede jeg ned og takkede Gud, fordi det havde behaget ham at føre mig frelst gennem så mange farer og genvordigheder og atter lade mig sætte foden på mit fædrelands jord. Ja, indtil denne dag forekommer det mig som et stort mirakel, at et menneskes skrøbelige legeme har kunnet overleve alle disse sorger og dødsfarer i skikkelse af sygdom, hunger, krig, mord, drukning, vilde dyr og menneskers grusomhed; thi for alt sådant havde jeg jo været udsat i mange år.

I London fik jeg min tjenstvillige vært til at købe mig en god hest, og den næste dag ved solopgang besteg jeg den og red ud

ad Ipswich-vejen. Den samme morgen bestod jeg mit sidste eventyr; idet jeg travede hen ad vejen og nød det engelske landskabs skønhed og inddrak junimorgenens rene luft, affyrede en kryster til tyv et skud efter mig fra hækken ved vejen for at plyndre mig, hvis jeg faldt. Kuglen gik igennem min hat og strejfede min isse, men før jeg kunne foretage mig noget, flygtede skurken, for han så jo, at han havde fejlet sit mål. Jeg fortsatte da min rejse og tænkte på, at det i sandhed ville have været sælsomt, om jeg, der i fjerne lande havde overstået så mangfoldige dødsfarer, skulle være blevet skudt af en elendig landevejsrøver et par mil fra London.

Jeg red godt til både den dag og den næste, og da min hest var både hurtig og udholdende, kunne jeg den anden dags aften klokken halv otte holde den an på toppen af den lille høj, hvorfra jeg havde kastet et sidste blik på Bungay, da jeg var redet derfra og til Yarmouth med min fader. Neden for mig lå nu atter byens røde tage, der til højre lå Ditchinghams ege og St. Mary-kirkens skønne tårn, hist strømmede Waveney-åen, og lige for mig strakte engene sig til begge sider, farvede med purpur og guld af forårets blomster. Alt var, som det havde været, jeg kunne ikke se nogen forandring, jeg selv var den eneste, som var forandret. Jeg steg af hesten, gik hen til en lille vandpyt ved siden af vejen og så på mit ansigts spejlbillede. Ja, jeg var i sandhed forandret, så forandret, at jeg næppe selv i det ansigt, jeg så, ville have kunnet genkende det, som for tyve år siden havde været vendt mod den samme by. Nu var øjnene indsunkne og meget sorgfulde, trækkene var skarpe, og der var mere gråt end sort i håret og skægget. Ville der vel findes nogen, som kunne genkende mig? I løbet af tyve år dør mange,

og andre drager bort, ud af syne; ville jeg vel nu finde en ven mellem de levende? Siden jeg sejlede til Hispaniola, havde jeg ikke hørt det mindste hjemmefra, og hvilke tidender ventede mig derfor nu? Frem for alt – var Lily død, bortgiftet eller bortrejst?

Jeg steg atter til hest og satte af sted i galop forbi Waingford-møllen, over vadestedet og gennem Pirnhow, så at jeg hele tiden beholdt Bungay på venstre hånd. Efter ti minutters forløb var jeg ved leddet foran den markvej, der går af fra Norwich-landevejen og løber langs med den stejle og skovbevoksede høj, på hvis skråning gartnerhuset ligger. Ved leddet stod en mand og solede sig i eftermiddagssolens sidste stråler. Jeg kendte ham godt; det var Billy Minns, den samme dåre, der havde løst de Garcia, efter at jeg havde bundet ham for at løbe efter min kæreste. Han var nu en gammel mand, og hans hvide hår hang ned over det rynkede ansigt. Desuden var han meget snavset og klædt i pjalter, men jeg kunne dog have faldet ham om halsen og kysset ham, således frydede det mig at gense et menneske, som jeg havde kendt i min ungdom.

Da han så mig komme, stavrede han ved sin stok hen til leddet for at åbne det for mig og fremklynkede med det samme en bøn om almisse.

"Bor mr. Wingfield der?" spurgte jeg og pegede op ad markvejen, og jeg trak vejret hastigt, idet jeg talte.

"Mr. Wingfield, sir, mr. Wingfield, hvem af dem?" svarede han. "Den gamle herre har været død i næsten over en snes år. Jeg var med at grave hans grav deroppe, og vi lagde ham ved siden af hans kone – hende der blev slået ihjel. Men så var der jo mr. Geoffrey."

"Ja, hvad er der med ham?" spurgte jeg.

"Han er død også, for tolv år siden kanske. Han drak sig ihjel, ja, han gjorde såmænd. Og mr. Thomas, han er død, druknet langt ude i et hav, siger de, og det er mange vintre siden. De er alle sammen døde. Det var en sær fyr, den mr. Thomas, jeg husker godt, da jeg lod den fremmede gå –"

Dermed begyndte han at pludre op om, hvorledes han havde sat de Garcia op på hesten, efter at jeg havde pryglet ham, og han var ikke til at standse.

Jeg tilkastede ham et pengestykke, satte sporerne i hestens sider og red i galop op ad vejen, og idet jeg red, var det, som om hovslagene gentog hans ord:

"Alle døde, alle døde!"

Sikkert var Lily også død, eller også havde hun vel giftet sig, da budskabet kom, at jeg var druknet på min rejse over havet. Hun, som var så skøn og yndig, havde sikkert ikke manglet bejlere, og jeg kunne heller ikke tro, at hun havde slidt livet hen med at sørge over sin ungdoms elskede.

Nu lå gartnerhuset for mig; det havde ikke forandret sig, kun var efeuen og de andre slyngplanter blevet højere, og jeg kunne se, at der boede folk i det, for det var godt vedligeholdt, og der steg røg op fra skorstenen. Men porten var lukket, og der var ingen tjenestefolk at se udenfor, for mørket var faldet på, og alle havde forladt deres arbejde. Jeg red da rundt om huset og kom til staldene, der ligger ved bagsiden af det nær ved haven, men her var porten også lukket, og jeg steg af hesten uden at vide, hvad jeg skulle gøre. Jeg var så modløs af frygt og tvivl, at jeg blev stående en stund som forvildet; derefter lod jeg hesten

gnave af græsset, hvor den stod, gik op ad kirkestien og stirrede op ad højen, som om jeg ventede på en, der skulle komme.

"Hvad om de alle var døde, hvad om hun også var død og borte?"

Jeg skjulte ansigtet i hænderne og bad til den Almægtige, der havde bevaret mig i alle disse år, om dog at skåne mig for denne sidste bitterhed. Jeg var nedbøjet af sorger, og jeg følte, at jeg ikke kunne bære flere. Hvis Lily også var tabt for mig, da syntes det mig bedst at dø, eftersom der da ikke var nogen tilbage, som jeg brød mig om at leve for.

Således bad jeg en stund og rystede som et espeløv, og så kiggede jeg op ad stien igen, før jeg vendte om for at få besked hos dem, der boede i huset, hvem det så var. Det var nu blevet næsten helt mørkt, og nattergalene var begyndt at synge både fjern og nær. Jeg lyttede til deres sang, og mens jeg lyttede, opsteg der i min sjæl en dunkel erindring, som jeg dog ikke straks kunne give fast form. Men så på én gang viste der sig for mit sjæls øje et syn: jeg så det prægtige kammer i Montezumas palads i Tenochtitlan og mig selv ligge sovende og drømmende på sengen. Jeg var guden Tezcat, næste dag skulle jeg ofres, derfor var jeg sovet ind med et bekymret hjerte, og mens jeg sov, drømte jeg. Jeg drømte, at jeg stod, hvor jeg nu stod, at blomsterduften fra den engelske skærsommer bølgede om mig, som den også gjorde nu, og at nattergalenes sang lød i mine øren, som den lød her. Jeg drømte, at jeg stod grublende, indtil månen steg op over de grønne ege og asketræer, og se! der skinnede den netop frem. Jeg drømte, at jeg hørte sang oppe fra højen. –

Men nu blev jeg vækket fra dette, den forbigangne tids syn og den for længst glemte drøm, for mens jeg stod og grundede, begyndte en yndig kvinderøst at synge hist oppe på højens top. Det var ingen indbildning, jeg hørte det ganske tydelig, og lyden kom stadig nærmere, alt som den syngende steg ned ad den stejle høj. Nu var den så nær, at jeg kunne opfange de enkelte ord af den sørgmodige sang, som jeg husker den dag i dag.

Nu kunne jeg se kvindeskikkelsen i månelyset, hun var høj og statelig og klædt i en hvid kjortel. Hun løftede hovedet for at se efter en forbisvirrende flagermus, og månelyset faldt lige på hendes ansigt. Det var Lily Bozards, min tabte elskedes ansigt, fagert som i ungdommens dage, skønt ældre og præget af en stor sorg. Så dybt rørtes jeg ved dette syn, at jeg måtte klynge mig til det lave gærde for ikke at falde til jorden, og en dyb stønnen trængte sig frem fra mit bryst.

Hun hørte denne stønnen og tav med sin sang, men da hun i det samme fik øje på en mands skikkelse, standsede hun og vendte sig om ligesom for at flygte. Jeg blev stående ganske stille, og da hendes nysgerrighed overvandt hendes frygt, trådte hun nærmere og sagde med den yndige, dybe stemme, som jeg huskede så godt: "Hvem går her så silde? Er det dig, John?"

Men da jeg hørte disse ord, blev jeg grebet af en ny frygt. Hun var sikkert blevet gift, og denne "John" var hendes mand. Jeg havde fundet hende, men kun for at miste hende endnu mere fuldstændigt. På én gang besluttede jeg da ikke at give mig til kende, før jeg havde fået alt at vide. Jeg gjorde et skridt frem, og idet jeg stillede mig således, at månelyset ikke faldt på mit ansigt, bukkede jeg dybt efter spansk sædvane og forandrede

min stemme og talte hakkende og stammende, som om jeg ikke var det engelske sprog mægtig.

"Madame," sagde jeg, "har jeg den ære at tale med en, som i fordums tid bar navnet señora Lily Bozard?"

"Det var mit navn," svarede hun, "hvad vil I mig, sir?"

Da skælvede jeg på ny, men talte dog dristigt videre.

"Før jeg svarer på dette, madame, vil I tillade mig at komme med et andet spørgsmål: Er dette endnu Eders navn?"

"Det er endnu mit navn, for jeg er ikke gift," svarede hun, og i det øjeblik var det, som om himlen drejede rundt for mit blik, og jorden gyngede under mig som lavaen på Xacas top. Men endnu gav jeg mig ikke til kende, for jeg ønskede at vide, om hun endnu bevarede mig i kærlig erindring.

"Señora," sagde jeg, "jeg er en spanier, der har tjent under Cortés i den indianske krig, som I måske har hørt om?"

Hun bøjede hovedet, og jeg gik videre.

"I hin krig mødte jeg en mand, som blev kaldet Teule, men som i tidligere tid havde haft et andet navn; således fortalte han mig på sit dødsleje for to år siden."

"Hvilket navn?" spurgte hun hastigt og halvt hviskende.

"Thomas Wingfield."

Da sukkede Lily dybt, og nu var det hende, der måtte holde sig fast ved gærdet for ikke at falde.

"Jeg har troet ham død de sidste atten år," gispede hun. "Druknet i det store hav, hvor hans skib gik under."

"Jeg har nok hørt sige, at han led skibbrud, señora, men han slap dog derfra med livet og faldt i indianernes hænder. De gjorde ham til en gud og gav ham deres kejsers datter til ægte."

Her tav jeg.

Hun skælvede, men sagde så med hård stemme:

"Bliv kun ved, sir, jeg hører alt, hvad jeg kan."

"Min ven Teule stillede sig på indianernes side i deres kamp, hvilket han kunne gøre med al ære, eftersom han havde ægtet en af deres prinsesser, og han kæmpede mandelig for dem i flere år. Til sidst blev den by, han forsvarede, indtaget; den eneste søn, han havde beholdt tilbage, dræbt, hans viv, prinsessen, berøvede sig selv livet af sorg, og han selv blev taget til fange, hvorpå han kort efter døde."

"En sørgelig fortælling," sagde hun med en sagte latter – en sørgmodig latter, der halvt kvaltes i tårer.

"En meget sørgelig historie, señora, men den er endnu ikke til ende. Mens min ven lå på sit dødsleje, fortalte han mig, at han i sin ungdom havde trolovet sig med en engelsk mø ved navn –"

"Jeg kender hendes navn, gå kun videre."

"Han sagde, at skønt han havde været gift og havde elsket sin hustru, prinsessen, der var en såre ædel kvinde, som mange gange havde vovet sit liv for ham, ja, endog af egen fri vilje havde lagt sig ved hans side på offerstenen, så havde erindringen om denne mø, som han engang havde skænket sin tro, dog stedse fulgt ham gennem livet og trængt sig stærkt ind på ham, nu da han skulle dø. Derfor bad han mig om for vort venskabs skyld at opsøge hende, når jeg kom til Europa, og bringe hende et budskab samt frembære en bøn for hende, hvis hun endnu var i live."

"Hvilket budskab, og hvilken bøn?" hviskede Lily.

"Dette, at han elskede hende ved sit livs ende, som han havde elsket hende ved dets begyndelse, og denne, at han ydmygt bad

hende om tilgivelse, fordi han havde brudt det løfte, som han gav hende under Ditchingham bøge."

"Sir!" udbrød hun, "hvad ved I om det?"

"Kun det, som min ven fortalte mig, señora."

"Eders venskab må i sandhed have været inderligt, ligesom Eders erindring må være god," mumlede hun.

"Og som han måtte bryde under sælsomme omstændigheder, så sælsomme, at han vovede at håbe, at denne brudte tro måtte blive fornyet i en anden verden. Hans sidste bøn var, at hun måtte sige til mig, hans budbringer, at hun tilgav ham og endnu elskede ham, ligesom han til sin død havde elsket hende."

"Hvad kan slig tilgivelse og tilståelse både en død mand?" spurgte Lily og stirrede stift på mig. "Har de døde måske øren at høre og øjne at se med?"

"Jeg ved det ikke, señora, jeg bringer kun mit budskab."

"Og hvor kan jeg vide, at det budskab, I bringer, er sandt? Jeg har fået sikre tidender om, at Thomas Wingfield er druknet for mange år siden, og denne fortælling om indianerne og prinsessen lyder så mærkværdig, mere som det, der står i romaner, end som en virkelig historie. Har I intet tegn at bringe mig, gode sir?"

"Jo, jeg har et tegn, men lyset er herude for svagt til, at I kan se det."

"Så følg mig ind i huset, jeg vil da tænde lys, ven."

Dermed gik hun hen til stalden og råbte atter: "John!"

En gammel mand svarede hende, og jeg kendte på røsten, at det var en af min faders tjenestekarle. Til ham sagde hun hviskende et par ord, og gik derefter foran ned ad havestien til husets gangdør, som hun åbnede med en nøgle, der hang ved

hendes bælte, hvorefter hun med en håndbevægelse bød mig gå foran ind. Jeg gjorde så, og uvilkårligt drejede jeg efter gammel vane til højre hen til dagligstuedøren, som jeg kendte så godt, løftede foden for ikke at snuble over den høje tærskel og fandt i mørket vej gennem værelset hen til den store arne, hvor jeg tog plads. Lily iagttog mig, mens jeg trådte ind, fulgte derpå bagefter, tændte et lys ved arnens hendøende emmer og satte det på bordet. Nu var jeg nødt til at tage min hat af, men det lykkedes mig dog endnu at holde mit ansigt i skyggen.

"Nu, sir, Eders tegn, om I behager."

Jeg trak trolovelsesringen af min finger og gav hende den, og hun satte sig ned ved bordet og undersøgte den ved lysets skin, men mens hun sad der, så jeg ret, hvor smuk hun endnu var, og hvor lidt tiden havde taget på hende, når undtages det sorgfulde præg, den havde givet hende; og dog havde hun nu set otte og tredive vintre. Jeg så også, at skønt hun beherskede sit ansigts udtryk, mens hun undersøgte ringen, så arbejdede hendes bryst dog stærkt, og hendes hænder rystede.

"Tegnet er ægte nok," sagde hun til sidst. "Jeg kender ringen, om end den er blevet noget slidt, siden jeg sidst så den. Den har været min moders, og for mange år siden gav jeg den som et kærlighedstegn til en yngling, hvem jeg lovede at ægte. Uden tvivl er Eders fortælling også sandfærdig, sir, og jeg takker Eder, fordi I har været så venlig at rejse en så lang vej for at meddele mig den. En sørgelig fortælling er det i sandhed, ja, såre sørgelig. Og nu, sir, siden jeg ikke kan bede Eder om at blive her i nat, fordi jeg bor her alene, og der ikke er nogen kro i nærheden, vil jeg tilbyde Eder at lade et par tjenestefolk følge Eder til min broders gård, der ikke ligger langt borte, hvis,"

tilføjede hun langsomt, "I da ikke kender vejen i forvejen. Der vil I blive vel modtaget, og der vil I træffe Eders afdøde kammerats søster, Mary Bozard, der sikkert med lige så stor interesse som jeg vil lytte til beretningen om hans sælsomme eventyr."

Jeg bukkede og svarede: "Først, señora, vil jeg bede Eder svare på min vens sidste bøn og budskab."

"Det er barnagtigt at sende svar til de døde."

"Dog beder jeg Eder gøre det, for ellers er mit ærinde ikke fuldført."

"Hvorledes lyder ordene, som står inde i denne ring, sir?"

"Min tanke dig når, hvorhen du går," svarede jeg ubetænksomt, og i det næste øjeblik kunne jeg af ærgrelse gerne have bidt min tunge af.

"Ah, det ved I også, nu I har vel båret ringen i mange måneder og har så haft tid til at tyde skriften. Ja, sir, skønt skæbnen førte ringens ejer og mig langt bort fra hinanden, så vedblev jeg dog at tænke på ham og at elske ham, for det er af den grund, jeg er forblevet ugift, men det synes jo, som om hans hjerte og tanker har gået deres egne veje, og at han har søgt lykken hos en vild kvinde, der har født ham børn. Derfor er dette mit svar til Eders døde ven, at jeg vel tilgiver ham, men at jeg må tage de løfter tilbage, som jeg gav ham om at være ham tro i tid og evighed, eftersom han først har brudt sine, samt at jeg nu, så godt jeg kan, må søge at udrive den kærlighed, jeg engang bar til ham, siden han har ringeagtet den og gjort den skam."

Med disse ord rejste Lily sig og gjorde en bevægelse, som om hun rev noget ud af sit bryst og kastede det fra sig, mens hun

samtidig lod ringen falde på gulvet.

Det var, som mit hjertes slag skulle standse.

Dette var altså enden på det hele. Nå, det var jo hende, der havde ret, og mig der havde uret, men nu begyndte jeg rigtignok at ønske, at jeg havde været lidt mindre ærlig, for stundom kan kvinderne bedre tilgive en løgn end den fulde sandhed. Jeg sagde intet, for min tunge var som fastnaglet, men jeg blev opfyldt af stor elendighed og kval. Jeg bukkede mig ned og fandt ringen, satte den igen på min finger og vendte mig om for at gå hen til døren, idet jeg kastede et sidste blik på den kvinde, der forkastede mig.

På halvvejen standsede jeg endnu et øjeblik og tænkte på, om jeg ikke skulle give mig til kende, men så tænkte jeg igen, at hvis hun var så streng mod den døde, ville hun sikkert være endnu mindre tilgivende over for den levende. Nej, jeg var død for hende og måtte vedblive at være det.

Nu satte jeg foden på tærsklen, men da lød Lilys røst i mit øre med den yndige og blide klang, jeg kendte endnu fra de gamle dage.

"Thomas," sagde hun, "før du går, må du modtage regnskab for det guld og gods, som du har betroet mig."

Da vendte jeg mig forbavset, og se! Lily kom hen imod mig, langsomt og med udstrakte arme.

"Oh, du tåbelige mand," hviskede hun, "hvor kunne du tro, at et kvindehjerte lod sig føre bag lyset ved sligt groft bedrag? Skulle jeg ikke kende dig, da du talte om bøgene i Halls have, eller da du så godt fandt vej gennem dette mørke kammer og talte om ringens skrift med en stemme, som jeg kendte fra de gamle dage? Jeg tilgiver din ven, at han brød sin tro, for ærligt

fortalte han sine fejltrin, og det er hårdt at leve ensomt i så mange år, og desuden – i mærkelige lande hændes mærkelige ting. Ja, ydermere vil jeg sige, at jeg endnu elsker ham, ligesom det synes, at han elsker mig, om jeg vel nu er blevet noget gammel til at tale om kærlighed, jeg, der først ventede at finde den hinsides graven."

Således talte Lily og hulkede så småt, alt som hun talte, men jeg tog hende i mine arme, og hun sagde ikke mere. Og dog – da vore læber mødtes, måtte jeg tænke på Otomie, huske hendes ord og huskede også, hvorledes hun netop for et år siden på denne dag havde givet sig selv døden.

Lad os håbe, at de døde ikke har evne til at se de levende!

40. Amen!

Og nu er der kun lidet tilbage for mig at fortælle, hvilket jeg er såre glad over, for jeg er nu meget gammel, og det anstrenger mig svarlig at skrive, så meget endog, at jeg mange gange i den sidste vinter har været nær ved at opgive arbejdet.

I nogen tid sad Lily og jeg næsten tavse i det samme værelse, hvor jeg nedskriver dette, for vor store glæde og mange andre følelser, som blandedes med den, bandt vore tunger. Men som drevet af en fælles indskydelse faldt vi derefter på knæ og opsendte vor tak til Himlen, der havde bevaret os og forundt os dette sælsomme møde. Næppe havde vi rejst os op, før der hørtes skridt uden for huset, og straks derpå trådte en tækkelig dame ind, fulgt af en anselig og smuk herre samt to børn, en dreng og en pige. Det var netop min søster Mary, hendes mand, Wilfred Bozard, Lilys broder, og deres to børn, Roger og Joan. Da Lily var kommet under vejr med, at det var mig og ingen anden, der var kommet hjem, havde hun sendt sin tjenestekarl John hen til dem med det bud, at der var en hjemme hos hende, som de vist ville glæde sig ved at se, og de havde da skyndt sig af sted til hende uden at vide, hvem hun vel mente. De blev da heller ikke meget klogere lige straks, for jeg var jo meget forandret, og lyset skinnede kun svagt. Derfor blev de stående meget forbavsede og spekulerede på, hvem denne fremmede kunne være.

"Mary," sagde jeg til sidst, "kender du mig slet ikke, min søster?"

Da udstødte hun et højt glædesskrig og kastede sig i mine arme, mens hendes mand greb min hånd og trykkede den, idet han svor en ed af forundring, hvilket er nogle mænds skik, når de bliver dybt rørt. Men børnene stod og stirrede på os med den højeste forbavselse, indtil jeg kaldte pigen hen til mig og kyssede hende, og fortalte hende, at jeg var den onkel Thomas, som hun sikkert havde hørt sin moder omtale som død for mange år siden.

Da min hest, som indtil nu ganske var glemt, var blevet fanget og sat ind i stalden, gik vi alle til bords, og det var et sælsomt aftensmåltid for mig, men da vi havde spist, spurgte jeg om nyt. Jeg erfarede da, at den formue, som min gamle herre Fonseca havde efterladt mig, var nået velbeholden til England, og at den under Lilys bestyrelse havde formeret sig godt, for til sin egen person havde hun kun brugt meget lidt, da hun hele tiden havde betragtet ejendommen som betroet gods. Da de betragtede min død som værende uden for al tvivl, havde min søster Mary imidlertid fået sin del af pengene, og for dem havde hendes mand købt nogle udliggende jorder i Earsham og Hedenham samt Tyndale-gården med dens skovtilliggender i Ditchingham og Broome. Da jeg hørte dette, skyndte jeg mig at sige, at de skulle beholde dette som en gave fra mig, eftersom jeg jo havde mere end nok foruden dette, og disse mine ord voldte Wilfred Bozard stor tilfredshed og glæde, for det er hårdt for en mand at skulle give slip på ejendomme, som han i mange år har betragtet som sine egne.

Derefter hørte jeg om min faders pludselige død, om hvorledes mine penges ankomst havde friet Lily fra at blive tvunget til at ægte min broder Geoffrey, som senere var

kommet på afveje og var død i en alder af kun en og tredive år, og om Lilys faders og min tidligere fjendes pludselige død, der var bevirket ved et hjerneslag, der kom over ham under et anfald af hidsighed. Min søster Mary var da allerede blevet gift med hans søn Wilfred, og nu flyttede Lily ned i min fædrenegård efter at have betalt den store gæld, som min broder Geoffrey havde belemret den med, og udbetalt min søster hendes del af arven. Og her i gartnerhuset havde hun da boet siden som en sørgende og ensom kvinde, men ikke som en ulykkelig, for hun anvendte meget af sin tid til gode gerninger. Hun fortalte mig også, at hvis hun ikke havde haft den store ejendom og de mange penge at bestyre som min arving, da ville hun være gået i kloster for der at tilbringe sit liv i fred, eftersom der til Ditchingham var kommet sikre tidender om den karaks undergang, jeg var sejlet til Indien med, og hun ikke havde i sinde at binde sig til nogen ny mand, skønt flere rige og ansete personer havde begæret hende til ægte. Dette tillige med en del mindre betydelige tildragelser, såsom fødsler og dødsfald i familien samt den store storm og oversvømmelse, der hjemsøgte ikke alene Bungay, men hele Waveney-dalen, var alt, hvad de havde at fortælle, for deres liv fra ungdommen og til midalderen var hengået stille og roligt, og om kongers kroning og død samt andre politiske begivenheder såsom pavemagtens omstyrten og klostrenes ophævelse, der endnu var i fuld gang, vil jeg ikke tale her.

Men nu bad de mig om at fortælle, og jeg begyndte da ved begyndelsen, og det var vidunderligt at se deres ansigter, mens de lyttede. Hele den lange nat, indtil droslerne afløste nattergalene, og dagningen lyste i øst, sad jeg ved Lilys side og

fortalte dem om mine hændelser, og endda blev jeg ikke færdig. Så gik vi til sengs, for der var gjort nogle kamre i stand til os, og næste eftermiddag tog jeg fat igen og viste dem sværdet, der havde tilhørt Bernal Diaz, det store halssmykke, som Guatemozin havde skænket mig, samt flere skrammer og sår på mine lemmer til bevis på min fortællings troværdighed. Aldrig har jeg set folk være så forbavsede, og da jeg kom til otomiekvindernes sidste ofring, og de Garcias skrækkelige endeligt, skreg de højt af rædsel, ligesom de havde grædt, da jeg fortalte om Isabella de Siguenzas, Guatemozins og mine sønners død.

Men jeg fortalte ikke alle mine hændelser til det lille selskab, for nogle af dem var kun for Lilys øren, og til hende fortalte jeg da også om mit forhold til Otomie, som en mand kunne fortælle det til en mand, for jeg følte, at hvis jeg nu tav med noget, da ville der aldrig blive fuld tillid imellem os. Derfor åbenbarede jeg alle mine tvivl og genvordigheder og skjulte ej heller, at jeg var kommet til at elske Otomie, og at hendes skønhed og ynde havde draget mig fra det første øjeblik, jeg så hende på Montezumas slot, lige så lidt som jeg fortav det, der var sket mellem os på offerstenen.

Da jeg var færdig, takkede Lily mig for min åbenhjertighed og sagde, at det jo syntes, som om mændene heri var forskellige fra kvinderne, eftersom *hun* aldrig havde behøvet at frygte for, at hun skulle blive fristet til at elske andre mænd. Dog – vi var jo, som Gud og naturen havde dannet os, og vi havde derfor ikke ret til at bebrejde hinanden noget, eller at rose os af det som en dyd, der kun var mangel på dragelse. Desuden måtte denne Otomie jo til trods for sit hedenskab have været en storhjertet kvinde, som vel kunne blinde en mands

omflakkende øjne, og som havde gjort mere for sin elskedes skyld end hun, Lily turde have gjort, og endelig var det jo klart, at jeg kun havde at vælge mellem hende og en hastig død, samt at jeg ville være blevet ménsvoren, om jeg, da faren var forbi, havde forladt hende efter at have tilsvoret hende min troskab. Derfor var det Lilys agt at drage forglemmelsens slør over alle disse ting, ej heller skulle hun blive skinsyg, om jeg endnu tænkte på min første hustru med ømhed.

Dette sagde hun med sin søde stemme og så dertil på mig med sine klare, alvorlige øjne, der efter min formening måtte kunne være en prydelse for en engels strålende ansigt. Ja, og disse samme øjne fyldtes med tårer, da jeg fortalte hende om min bitre kummer, da mine børn, og da især det første og det sidste, blev mig berøvet. For det var først flere år efter, da Lily helt havde opgivet håbet om at få flere børn, at hun blev skinsyg på mine døde sønner og min stedsevarende kærlighed til dem. –

Tidenderne om min tilbagekomst og om mine sælsomme eventyr blandt Indiens folkeslag rygtedes snart vidt og bredt, og folk kom mange mile fra, ja, endog fra Norwich og Yarmouth for at se mig, og jeg måtte gentage min fortælling så ofte, at jeg til sidst blev helt led ved det. Der blev også holdt en offentlig takkegudstjeneste i St. Mary-kirken her i Ditchingham i anledning af min frelse fra de mange farer til søs og til lands, men denne gudstjeneste blev ikke holdt efter romerkirkens ritus, for mens jeg havde opholdt mig i de fjerne lande, var helgenerne faldet ligesom de aztekiske guder; Roms åg var løftet af Englands nakke, og jeg frydedes inderligt over dette,

for jeg havde til bunds lært præstevælden og dens grusomheder at kende. Dog tænkte ikke alle lige som jeg i denne sag.

Da højtideligheden var forbi, og alle folk var gået hjem, gik jeg tilbage igen til den tomme kirke fra Hall, hvor jeg nu opholdt mig som min søsters og svogers gæst, indtil Lily og jeg blev viet.

I juni-eftermiddagens rolige lys knælede jeg da ned oppe i koret ved min faders og moders ligsten og lod mine tanker stige op til dem og til Gud, der havde taget dem i sin varetægt og skænket dem hvile. En stor fred faldt over mig, mens jeg knælede der, og jeg følte, hvor formastelig min ed havde været, den ed, hvormed jeg i min ungdom forpligtede mig til at hævne min moders død på de Garcia, og jeg så, hvorledes denne ed var blevet ligesom et sædekorn, hvorfra alle mine sorger var opvokset. Men selv i den stund kunne jeg dog ikke lade være at hade de Garcia og kan det heller ikke endnu.

Uden for kirkedøren mødte jeg Lily, som ventede på mig, for hun vidste, at jeg var gået derind.

"Lily," sagde jeg, "jeg vil gerne spørge dig om noget. Vil du efter alt det, der er sket, endnu tage mig til din husbond, uværdig, som jeg er dertil?"

"Jeg lovede dig det for mange år siden, Thomas," svarede hun med sagte stemme og rødmede som en af de vilde roser, der blomstrede på en grav tæt ved, "og jeg har ikke skiftet sind siden. I mange år har jeg betragtet dig som min husbond, skønt jeg troede, at du var død."

"Dette er vel mere, end jeg fortjener," sagde jeg, "men hvis du samtykker, så sig, hvornår det kan ske. Husk på, at vi nu er over ungdommen, og at vi ikke har nogen tid at spilde."

"Når du vil, Thomas," svarede hun og lagde sin hånd i min.

En uge derefter var vi ægteviede. –

Og nu er min fortælling til ende. Gud, der gav mig så sørgelig og urolig en ungdom, har velsignet mig over al måde i min manddom og alderdom. Alle de begivenheder, som jeg har fortalt så udførligt om, fandt sted for mange år siden, og den spæde avnbøg, som jeg plantede her uden for vinduet dagen efter, at vi var viet, er nu et stort træ med en bred krone, men jeg lever endnu og kan sidde i dets skygge. Her i den skønne Waveney-dal har jeg nu tilbragt år efter år i god sundhed og fred og ro, og alt som årene er rullet hen over mit sølvhvide hoved, har jeg glædet mig inderligere og inderligere ved min ægtevivs kærlighed – en ægteviv så god og trofast som kun få, for det var, som om ungdommens hjertekvide og fortvivlelse kun havde tjent til at fuldkommengøre denne ædle natur, så at den blev næsten som himmelsk. Kun én sorg havde vi – sorgen over vor spæde søns død, for det var jo af skæbnen bestemt, at jeg skulle dø barnløs, og i denne sorg viste Lily, som jeg alt har fortalt, at hun dog kun var som en anden kvinde. Ellers kom der ingen skygge imellem os. Hånd i hånd vandrede vi ned ad livets skråning, indtil min viv, da hendes tid kom, blev taget fra mig. En juleaften lagde hun sig til sengs ved min side, og om morgenen var hun død. Jeg sørgede vel, og sørgede bittert, men sorgen var dog ikke, som min ungdoms sorg havde været, for alder og vane sløver de store sorgers æg, og jeg vidste jo desuden, at vor skilsmisse ikke kunne vare længe. Snart skal jeg mødes med Lily, der hvor hun er, og jeg ængstes ikke for at begive mig på den sidste rejse. For frygten for døden er nu

endelig veget fra mig, som den viger fra alle, der lever længe nok og stræber efter at angre deres synder, og jeg fortrøster mig til Guds nåde og anbefaler mig i den Almægtiges hånd, der reddede mig fra offerstenen og senere førte mig frelst gennem så mange farer. –

Han, den Alkærlige, der holder mig, Thomas Wingfield, og alle dem, jeg har elsket og endnu elsker, i sin hellige varetægt, være pris og lov og tak til evig tid. Amen!

Om "Montezumas datter"

Forfatter: Henry Rider Haggard (1856-1924).
Org.udgave: *Montezuma's Daughter.* Føljeton i The Graphic juli – november 1893, bogudgave Longmans, Green & Co., London 1893.
Denne udgave baseret på: H. Rider Haggard: *Montezumas Datter.* Autoriseret oversættelse af P. Jerndorff-Jessen. Forlagt af V. Pio's Forlag, København 1893.
Oversætter: Peter Jerndorff-Jessen (1853-1942).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Maurice Greiffenhagen (1862-1931): *I will read you the words, Otomie.* (1893).

ISBN 978-87-7628-110-6
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-382-8 (Ølstykke 2014).

www.ebib1800.dk

